

OVIDIU BÎRLEA

ANTOLOGIE
DE PROZĂ
POPULARĂ EPICĂ

6630

SNOAVE (ŞI BASME – SNOAVE)

IANOȘ SLUGĂ LA POPĂ

Zișe c-o fost on sărac și ave tri copii. Acuma, iel iera sărac și n-ave n'imec. Și copiii, după ce-o crescut o țiră, hăl mai mare o zis că să duce slugă. O porn'it să tomn'ească slugă la čin'eva. S-o dus înt-alt sat mai d'epart'e d'e satu lor. Oamen'ii il întrebau că un'e mere. Iel spun'e că vrea să să tomn'ească, să să baje slugă. Coló-n satul ăla iera și popa. Da aud'e popa că vrę copilu să să tomn'ească slugă, il k'eamă la iel.

— Vrei, copile, să t'e tomn'ești slugă?

— Vręu, părint'e!

— No, bin'e, t'e tomn'ești la min'e.

Or tomn'it simbr**ie** că-i dă p-on an d'e zile oareșcare simbr**ie**. Da popa spun'e la copil:

— Care ne-om min'ia unu pă altu, ăla n'e trajem tri curele d'in spate d'i pă piele,

Înt-on sat iera, la o casă, tri copii săraș. Ȃl mai mic iera Ianoș numele, da iel să zuca în čenușă.

Acuma iei, dac-or mai crescut, n-ave pă n'ime, o zis că să duc sluji.

Ȃl mai mare o porn'it să să ducă slugă, să baje slugă la šin'eva, ca să cășt'ije și iel. Trecin, nu-ș gășe stăpîn, da înt-o comună mai apropiată, dă pi la om popă-acoló. Popa zișe:

— Un'e t'e duș, voin'ise?

— Să mă tomn'esc slugă!

— Vin'i la min'e!

— Vin, părint'e!

— No — zișe — uită-t'e — zișe — t'e tomn'es slugă — zișe — da așe — zișe — că care n'e-om min'ia năint'e — zișe — ahăla — zișe — trajem tri piei d'i pă spinare, unu la altu — zișe. — Dacă mă min'i ieu — zișe — neint'e — zișe — traji tu

și dacă t'e min'i tu, simbrie
nu mai capeț.

No bin'e! Acuma, popa,
pă cîn ved'e că s-apropie
să să-mplin'ească anu, spun'e
la slugă:

— Du-t'e la cutare loc la
plug că — zîce — acolo vi-
n'e preot'easa cu amiază-ț
și-ț aduce.

Să dușe și ară. Trece a-
miazăzu. Pună sara, nu-i
dușe d'e mîncare n'îmic. Sa-
ra vin'e acasă cu boii, și-l
întreabă popa:

— Da cum o fost astăz,
biîne?

Iel îi spun'e:

— Cum să fie bin'e, că
m-ai ținut tătă zua flă-
mînd!

Da popa zîce:

— K'iar t'e-ai min'iat?

— Cum să nu mă min'i,
dacă mă ții tătă zua flămînd
la plug!

— No, haida — zîse —
să-ț trag o curauă jos d'i
pă spat'e, că d'e doă t'e
iert!

Și i-o dat drumu. S-o dus
acasă. Îl întreabă frați:

— Un'e-ai fost?

Spun'e iel că:

— Am fost slugă la cu-
tare popă ș-in loc să-m plă-

piei d'i la min'i d'i pă spina-
re, dacă t'e min'i tu, iț
trag io tri piei d'i pă
spinare!

Nô bin'e, s-o tomn'it
copilu, iel s-o gin'it că nu
să min'ie. Da popa îl căzn'e
în tătă zîua: nu-i da d'e
mîncare, îi da d'e lucru, nu-l
lăsa să să încălzască cîn
iera frig. O năcăjit iel citva
timp. Da flămînd, odată,
ven'ind d'i la lucru, sara
iera cam năcăjit.

Da popa, corios, îse:

— T'e-ai năcăjit, voin'i-
șe? — Cam pă cîn gătasă să
i să gat'e-anu.

Çe:

— Cum să nu mă năcă-
jăsc, că tătă zua am lucrat
az — iče — și să stau flă-
mînd!

— Doară nu t'e-ai min'i-
at?

— Ba — zîce — m-am
min'iat — zîce — cum să
nu mă min'i!

— Nô acuma — zîce —
ai gătat-o cu mine!

I-o tras tri piei, tri
curăle d'i pă spinare și i-o
dat drumu, fără simbrîie.
Să dușe-acasă și spun'e:

— Uit'e ce-am pățit!

Ăl mijločiu zîse:

t'ească, m-o tras o scoarță d'i pă spat'e.

Al doilea frat'e, ăl mijlocin, spun'e:

— Mă duc ieu slugă.

Să duşe iel slugă. Să duşe pună la popa.

— Bună ziua! — i-o dat la popa. Zişe: — Nu mă tomn'eșt'i slugă?

— Ba t'e tomn'esc.

O tomn'it și cu iel ca cu frat'ele lui. Pă cîn i să să-mplin'ească anu, ca să nu-i plăt'ească, iară-l mină la plug. Îi spun'e că:

— Du-t'e, că vin'e cu amiază-ț preot'easaș-iț aduče.

Da nu s-o dus n'ime cu mîncare pună sara. Sara, o ven'it acasă flămînd. Întrebă popa:

— Bin'e-o fost astăz?

Iel spun'e:

— Cum să fie bin'e? Tătă zua m-ai ținut la plug flămînd — zişe.

— Api — zişe — t'e-ai mîniat?

— Cum să nu mă min'i, că mă ții să-ț ar tătă zua flămînd — zişe.

— Nq — zişe — avem tomn'eală: ție-ț trag doă scoarțe d'i pă spat'e, că t'e-ai mîniat.

— Ăă! Tu ai fost amărî — zişe — mă duc ieu — zişe — că — zişe — ieu nu mi-i frică¹⁾ — zişe — că mă min'i pă n'ime — zişe.

Să duce și iel. Da nu-j găseșt'e stăpîn n'icăurea. Pună cîn azunze la, tăt la popa ăla.

— Un'e te duș, voinișe?

Zişe:

— Mă dug — zişe — să mă tomn'es slugă la sin'eva — zişe.

— Nu vin'i la min'e?

— Ba — zişe — vin!

— Nq — zişe — uit'e — zişe — fașem tomn'eală — zişe — că — zişe — is plăt'es la an — zişe — iz dau simbrie — zişe — da — zişe — fașem o tomn'eală — zişe — că care n'e-om min'ia năint'e — zişe — trajem tri curăl'e d'i pă spinare unu la altu — zişe.

Bin'e! îi dă și lui d'e lucru încoase, încoló, îi mai dă iel citva timp d'e mîncare, mai ved'e d'e iel ca să-i lucre. Lucra copilașu, asculta, fășe tăt'e ęlea. Da d'i la o vreme, popa, pă cînd gînd'ę iel că:

¹⁾ Pov. schițează, cu dreapta, un gest de nepăsare.

I-o tras două scoarță d'i
pă spat'e.

— No — zițe — acuma
poț să pleci.

S-o dus acasă, nu i-o dat
sîmbrie n'îmica.

L-întreabă frați:

— Da tu un'e-ai fost?

Spun'e și iel:

— Tăt la popa care-ai
fost tu. Și miș-n loc să-m
deie sîmbrie, m-o tras două
scoarță d'i pă spat'e.

Frat'ele lor hăl mai mic
iera un mucos rău. Zițe:

— Pă voi v-o căzn'it po-
pa, da — zițe — mă duc ieu,
să-l slujăsc ieu on an d'e
zile.

Da iei zic:

— Mucosule! Un'e t'e
duci tu? Pă t'in'e t'e și o-
moare popa, nu t'e du!

Iel ziše:

— Ba mă duc, io nu
șăd acasă; pă min'e nu
mă căzn'eșt'e popa ca
pă voi.

Să dușe ș-întreabă d'in
oamen'i:

— Un'e șed'e popa? — a-
colo pin sat'ele ęlea.

Să dușe pină la popa și-i
dă bună zua; popa-i mul-
țumeșt'e ș-il întreabă că
ce-i trăbă? Ziše:

« Acuma să împlin'eșt'e
vremea, il căzn'es și pa-
ăsta! »

Nu-i dă d'e mîncare, il
mină la lucru d'in gréu, il
țin'e d'ezbrăcat. O năcăjit
copilu mult timp. Da oda-
tă il mînasă să să ducă la
pădure să-i stringă lemn'e,
să-i facă lucruri mari. Să
dușe copilu, fașe. Da d'e
mîncare nu-i dă n'îmica *).
Sara vin'e flămînd, ustăn'it.
Popa niș habar n-are ca să-i
deș d'e mîncare, încă-i dă
d'e lucru. Da ziše cătă iel,
ziše:

— T'e-ai năcăjit?

— Da — îce — cum să
nu mă năcăjăsc, că astăz
tătă zua-am lucrat — ziše
— t'e-am ascultat — ziše —
și mîncare — ziše — nu m-ai
dat n'îmica!

— Dșr nu t'e-ai min'iat?

Șe:

— Cum să nu mă min'i
ieu — ziše — pă asta? —
ziše.

— Țę — ziše. — Acuma
am gătat-o! — ziše. — Avem
tomn'eală — ziše — să-z
trag tri curăle d'i pă spi-
nare!

*) Întrerupere pentru schimbarea
benzii.

— Io vreau să mă tomn'esc slugă, dacă vrei să mă tomn'ești.

— Păi — popa zise — mie-m trăbă slugă, da — zise — io fac tomn'eală cu tin'e.

Păi iel zise:

— Tomn'eală să-m plă-t'ești p-on an d'e zile să t'e slujăsc.

« Api fac o tomn'eală și cu iel, ca cu hăialanț. » Să-nțăleje bin'e popa cu copilu pună cîn s-apropiasă sfișritu anului să-i plăt'ească, cîn s-apropia să-i plăt'ească.

Traje și lui tri curăle, și-i dă drumu. Bin'e. O slujit doi an'i d'e zile doi copii și nu le-o plătit n'im'ica, ba i-o și căzn'it popa! Mă, să dușe-acasă:

— Mă — zise — am pățit-o și ieu ca și t'in'e — zise — cu popa — zise.

Năcăjiț copiii! Da Șenușotcă-Ianoș:

— Mă — zise — voi az fost amăritz — zise — mă duc ieu!

— T'e duș tu la amaru să t'e minse!

— Ba mă duc ieu — zise — slugă — zise — că voi — zise — tăt nu ciștigaz n'imica, mă duc ieu — zise.

Să dușe Ianoș. Nu-l tomn'ești'e n'ime slugă, da azunje la popa²⁾.

— Un'e t'e duș, voin'ise-lule?

— Părint'e — zise — să mă tomn'es și io sluguță la sin'eva! — zise.

— Nu vi la min'e?

— Ba vin — zice — dacă mă tomnești!

— Hai la min'e — zise — că t'e țin ieu slugă — zise.

— Haidă!

²⁾ Pov. tresare, pe scaun.

— Nq — zise — bin'e —
zise — uit'e — zise. — Cum
t'e k'iamă pă t'in'e?

— Ianoș!

— Eț! Ianoș! — zise. —
Ienășuțu mn'eu! — zise —
t'e tomn'eșt'e părint'ele
slugă! — zise.

Îl tomn'eșt'e slugă, cu
care simbriie, la an, zise:

— Ț-o plăt'eșt'e părin-
t'ele — zise — da — zise
— uit'e — zise — avem o
tomn'eală — zise — că —
ziče — care ne-om mîniia
înăint'e — ziče — n'e tra-
jem tri curăle d'i pă spina-
re — zise. — Dacă mă mîn'ii
ieu, îm traji tu miie, dacă
t'e mîn'ii tu — zise — iț
trag ieu ție!

— Pă bin'e, părint'e,
ș-așă³⁾! — zise. — Io nu
mă minii, še să mă minii
ieu? — zise.

Îi dă d'e lucru la copil
încoașe și încolo, lucră co-
pilu, ascultă, îi dă și d'e
mîncare.

Da pă cînd s-apropia
vremea ca să-mplin'ească
anu:

— Ianoș — zise.

— Da, părint'e!

³⁾ Pov. tresare, pe scaun.

— Du-t'e — zîce — cu
vit'ele pă cîmp — zîse — și
le paj — zîse — că — zîse
— acolo — zîse — ț-aduc
io d'e mîncare !

— Bin'e — zîce — da
să-m aduș, părinte !

— Ț-aduc !

Să duce cu vit'ele pă
cîmp, i le paște p-acolo —
aveș și uăi popa. D'e un'e
să vină popa cu mîncare
la iel ! Nu vin'e. Ved'e iel
că treșe d'e-amiazăz, treče
în d'esară, nu vin'e popa.
Iel s-apucă și taie on berbec
d'i-a lu popa, și fașe foc,
și frije, și mîncă carn'e, cit
s-o săturat, ș-aialaltă-o
las-acolo ⁴⁾). Să dușe sara cu
vit'ele și cu uoile acasă. Popa
ved'e că berbecu nu-i, îse :

— Ianoș ! — îse. — Da
berbecu un'e-i ?

— Apăi — zîse — l-am
tăiat d'e l-am mîncat —
zîse — că — zîse — ai
zîs că vin'i cu mîncare —
îse — și n-ai ven'it !

— Eei — zîse — apăi —
zîse — i rău !

Ițe :

— Păi — zîce — doar nu
t'e-ai năcăjit, părint'e ?

⁴⁾ Pov. clatină din cap, a nepăsare.

Cîn s-apropie să-i plătească, îi spun'e la copil:

— Uită-t'e — zise — min'e t'e duş la plug în cutare holdă şi ari acolo să-m gaţ holda d'e arat, că vin'e preot'easa şi-îţ aduce d'e-amn'iază-ţ.

Ie plugu şi boii d'imîn'eaţa şi să duşe la plug. Ară la amn'iază, preot'easa nu vin'e. Iel, dacă văzu că trece amn'iazăzu şi nu vin'e preot'easa, la capetu hold'ii opri boii, să uită pă drum şi ved'e că nu vin'e preot'easa. S-apucă şi taie plugu, şi rot'ilele, şi tinjala, şi făce-on foc şi s-apucă şi taie on bou şi il beleşt'e şi frije carn'e, şi mîncă. Sara, să duşe acasă cu on bou. Să duşe la popa, ved'e popa că vin'e numa cu on bou.

— Nuu! Şe să mă năcăjăsc!

Şe: — Doar nu t'e-ai min'iiat?

— Nuu! — zîce — nu m-am min'iiat ieu — zîce.

— No bin'e!

«Ă! Stăi — îce — că — popă să gin'ę — stăi — îce — că pintru asta t'e căzn'esc ieu pă t'in'e! Îţ trag io tri piei d'i la t'in'e d'i pă spinare!»

Da astăaltă zî, il mînă la plug. Dă plugu, boii şi:

— Du-t'e în cutare holdă — zise — să ari — zîce — că la amn'iaz — îce — vin'e preot'easa — zîce — şi-ţ aduşe d'e mîncare.

— Bin'e, părint'e!

Ie plugu şi boii, să duşe şi ară iel pină la amn'iaz şi treşe d'e amiaz — iel ara acolo — nu vin'e preot'easa, nu vin'e n'ime! Nu vin'e n'ime în aretu lui. Eę, şe să gînd'eşt'e iel:

« Stai, popo, că tu nu vin'i cu mîncare, da fac ieu!»

Să dă şi taie rot'ilele, taie plugu, iş faşe foc. S-apucă şi beleşt'e on bou şi pun'e carn'e pă foc şi mîncă. Alalt-o las-acolo. Să duşe sara cu on bou acasă, fără plug, fără n'imica.

— D-api — zîse — on bou un'e-i?

— Api — zîse — iacă vin'e p-asiia — zîse.

— Da — zîse popa, o crezut că vin'e bou — astăz cum o fost, bin'e o fost?

Zîse:

— Bin'e.

— Da — zîse — n-ai fost flămînd?

Zîse:

— Nu, că am văzut — zîse — că preot'easa o avut lucru acasă, n-o ven'it — zîse — m-am apucat ș-am tăiat plugu, și roti'lele, și tinjala ș-am făcut foc ș-am tăiat pe Vinăt și l-am mincat.

— D-api — zîse — pintru Dumn'ezo, d'e Țele-ai făcut?

— Păi — zîse — d'-elea, dacă preot'easa o avut d'e lucru și n-o putut vin'i, iacă i-am făcut bin'e.

— Api — zîse popa — io nu t'e-am tomn'it să tai boi — zîse.

Păi iel îi spun'e:

— N'îc ieu n-am tomn'it să șăd flămînd — zîse.

Da copilu l-întreabă:

— T'e-ai min'iat, părinte? — zîse.

— D-apăi — zîse — șe-ai făcut, Ienășuc?

— Țe să fac? părint'e — zîse — iacă Ț-am arat!

— Pă — ițe — plugu ș-on bou un'e-i?

— Pă — zîse — plugu — zîce — am făcut foc cu iel — zîce — și bou l-am tăiat — ițe — d'e-am mincat car n'e — zîce. — Șe să fac — zîce — almintrelea — zîce — că n-ai ven'it să-m aduj d'e mîncare. Dȃr nu t'e-ai năcăjit, părint'e?

— Nu! — zîce. — Nu m-am năcăjit!

— Apă — zîse — o t'e-ai min'iat, părinte?

— Baa! Nu m-am min'iat.

— Nȃ bin'e — zîse — dacă nu t'e-ai min'iat, rămîn'em! — zîse.

Slujășt'e iel mai d'epar-t'e. Da popa zîse:

— Mă — zîse — cum să n'e scăpăm noi d'e-ahăsta? — zîse. — Șe ne fașem noi? — zîse. — Ahăsta — zîse — îi rău!

Cumpără popa boi iară, fașe car asiia, rinduială.

« Pă asta nu-l pot ieu căzn'i — să gîn'i iel — da tăt o să-l căzn'esc ieu. »

Da popa să t'emeț d'e tomn'ea la care o aveț cu copk'ilu, zise:

— Nu m-am min'ieț.

— No, dacă nu t'e-ai min'iat, bin'e — zise. Acuma — zise — să-m plăt'est'i — zise — să mă duc.

Popa zise, ca să-l căzn'escă, zise:

— Să mai tomn'im p-on an d'e zile.

Tomn'iră p-on an d'e zile. Da copilu — aveț popa un cal slab și șk'ioip:

— Să-m dai calu ăla mie.

— Ț-il dau.

Rămin'e slugă ș-a doilea an. Da popa še să facă?

— Auz — zise — să n'e strinj vo dă lemn'e d'in pădure să n'e aduči acasă.

Pă iel zise:

— Io cum să mă duc, doară nu Ț-oi aduce lemn'e-n circă.

Popa avea un naș acolo-n sat, bogat.

— Api — zise — mă duc să iau caru și boii lu nănașu, t'e duči cu iei după lemn'e.

Să duče ș-ii aduče caru și boii d'i la nănașu-so ș-ii dă drumu să să ducă-n pădure după lemn'e. Să duče acolo-nt-on d'eal-nt-o pă-

— Mă Ianăș!

— Șe-i, părint'e?

— Mă — zise — t'e duș tu — zise — im pădure — zise — să n'i-aduș — zise — n'est'e lemn'e!

— Mă duc, părint'e! — zice.

Prind'e boii la car și să duše im pădure: acolo int-o pădure-adincă, int-on d'eal mare, cum ierau vâi pă d'e lături, in virvu d'ealului. Pun'e boii acolo, și iel s-apucă d'e tăiat d'e lemn'e, cu caru. Eț! vin'e on lup, s-apucă d'e-on bou să-l minše.

— Mă — zice — še faș tu — zise — cu bou ăla?

dure cu caru și să bagă cu caru acolo-n pădure un'e o gîn'it că sînt lemn'e bun'e, și opreșt'e boii acolo cu caru. S-apucă d'e tăiat d'e lemn'e. Vin'e on lup ș-ii ia on bou d'e la jug. Da iel zîse:

— Șe faș cu bou ăla, mă?

— Să-l mînc, că-s flămînd.

— Mîncă, numa să nu-ț pară rău, că traji tu-n locu lui.

Lupu zîse:

— Lasă să-l mînc ieu — zîse — c-apu mai pun'î tu mîna pã min'e!

S-apucă iel d'e tăiat, n-avu baiu. Lupu-l mîncă și să dusă. Iel taie lemn'e. Vin'e on urs și-i ie hălălalt bou.

— Će faĉi cu ahăla, mă?

— zîse cãtã urs.

— Vreu să-l mînc, că-s flămînd.

— Mîncă-l, numa să nu-ț pară rău, că traji tu-n locu lui!

— Să-l mînc ieu, că mai pun'î tu mîna pe min'e!

Mîncă ursu ș-ahăla bou. Iel încă taie la lemn'e să pună pã car. Ursu s-o dus. Vin'e on drac și ia o roatã d'î la car.

— Îl mînc și ieu — zîce — că mi-s flămînd.

— Bin'e, mă, mîncă-l — zîce — io nu zic să nu-l mîns — ise — da tu traji în locu lui!

Să gîn'î lupu:

« Las să-l mînc ieu, că tu mai pun'î mîna pã min'e! Ăă! »

Bin'e! D'estul că mîncă lupu bou și să dușe.

Vin'e-on urs mai tîrzîu — iel tãt tãia la lemn'e încă. Tãia la lemn'e. S-apucă d'e bou ălalalt să-l mînsẽ.

— Șe faji, mă ? — cãtã urs.

— Mînc și io bou ăsta — zîce — că-s flămînd!

Da iel ise:

— Bin'e, mă — zîse — da — zîse — nu pã urmã să traji tu în locu lui.

— Nuu! — zîse.

— No bin'e — zîse — mîncă-l!

« Mă — să gîn'î ursu — mai pun'î tu mîna pã min'e, numa să-l mînc ieu — zîce — că mie mi-i foame! »

Mîncă bou. Iel taie la lemn'e, taie la lemn'e⁵⁾, fașe-o grãmadã mare d'e

⁵⁾ Pov. ridicã sprincenele.

— Țe faci cu aia, mă?
l-întreabă.

Zițe:

— Să mă joc cu ie.

— Joacă-t'e, numa să nu
t'e baji tu să țin'i acolo în
locu iei!

Pă iel zișe:

— S-o iau io, că mai pun'i
tu mîna pă min'e!

O ie și să dușe cu ie înt-on
virv d'e coastă ră și-i dă pă
coastă la vale. Cîn o fost în
părău, o fost tătă doaje. Și
iel s-o dus. Iel încă taie la
lemn'e și-incarcă pă car cît
pun'ea alți pă tri cară. Și
beleșt'e o nuiauă, după ce-
o-ncărcat caru și face on
tuturez, și strigă d'in gură
cu iel. S-o adunat tăt'e
jovin'ele acolo și-întreabă o
lupoaică mare:

— Țe vrei cu noi?

Da iel arată pă lupu ăla:

— Uit'e, cu ăsta am trea-
bă. Îi spun'e: — Un'e-i bou,
mă?

Zișe:

— L-am mîncat!

— No, dacă l-ai mîncat,
bagă-t'e-n jug în locu lui.

Da iel nu vrea să să baje-n
jug și-i dăd'e doă cu bičiu,
să dusă lupu sîngur în jug.
Zișe cătă urs:

lemn'e acolo. Vin'e un copil
d'e drac și scoat'e-o rotilă,
o rotă d'i la car.

— Șe faji, mă? — zișe.

— Mă zoc și io cu rot'ila
asta o țîră.

— Mă — zișe — să nu
stris rot'ila — zișe — că —
zițe — tu — zișe — țin'i în
locu roat'ii — zițe — d'e
car!

« Aa! mai pun'i tu mîna
pă min'e — zișe — numa
să mă... »

Să dușe dracu înt-o muk'e
acolo un'i iera mai înaltă
și valea mai afundă și dă
la roată p-acolo la vale. Cînd
fu roata în vale, praav
să făcu, nu mai fu n'imic
d'e ie! Dracu să și șt'earsă.
Iel tăie la lemn'e, strins-o
grămadă mare d'e lemn'e
și încărcă caru, cît pun'e
alți, n'ij d'e șept'e uori nu
pun'ia atîta pă car cît pusă
iel pă car! Cîn fu gata, luo
bișu și pomn'i uodată. Cîn
pomn'i, să strînsără tăz lupii
acolo, grămadă lîngă iel.

Da ălalaltu sta acolo cam
d'e-o lături.

— Hai, mă, hai *) că —
ițe — cu ășt'ialalți n-am ieu

*) Pov. cheamă, cu arătătorul
drept.

— Un'e-i bou, mă?
— No—ișe—l-am mâncat!
— No, bagă-t'e-n jug în
locu lui.

Da nu vrę să să baje. Mai
ded'e doă bișuri și-l băgă-n
jug. Și trimbiță odată iară
cu tuturezu și s-adunară
drașii și-l întrebă o dră-
coaică bătrână:

— Șe vrei cu noi?

Zișe:

— Io cu ăla am treabă.
Un'e-i rot'ila, mă?

Zișe:

— S-o spart.

— No — zișe — dacă s-o
spart, țin'e colo d'e osiie.

Ș-o luă cu iei cu bișu. D'e
patru ori da pă boi și de
tri ori da pă roată:

« Ho, Lupilă,

haiț, Ursilă,

țin'e, drașe, d'e rot'ilă ».

Da cîn ajunje acasă — a-
colo iera sară — opri. Da
popa:

— Na, că vin'e sluga.

Iese și-l ved'e.

— Api — zișe — preot'ea-
să, preot'easă! — zișe. — A-
re-on urs și-on lup la car!

Da zișe iel d'in drum:

— Popo! Haidă d'eșk'id'e
vran'ița să n'e băgăm cu
caru.

n'imica — zișe — cu t'ine
am d'e lucru. Hai încoasă!

— Ee!

— Hai încoați!

Nu ven'i lupu și-i trasă
una cu bișu! Zișe:

— Acolo în zăg, un'e-o
foz bou să t'e baji!

N-avu lupu încăt, să
băgă în zăg. Mai pomn'i
o dată cu bișu și ven'iră
tăț urși, să strînsără gră-
madă acolo lingă iel. Da
un urs și sta acolo d'e-o
lăture — iel il șt'ie c-o mî-
cat bou.

— Hai, mă — zișe — tu
če stai acolo? — zișe. — Vină
încoașe — zișe — nu șt'i
c-ai mîncat bou d'e-aieșe?

— Eaa! — zișe — nu vin.

Și-i trasă și lui una cu
bișu.

— În locu boului — zișe
— să t'e baji la zăg.

Mai pomn'i o dată. Ven'i-
ră ațița copii d'e draș acolo!
Hălălalt care-o löt roata
sta d'e-o lature și iel.

— Mă — zișe — tu nu
șt'i c-ai luat roata?

— Ba șt'iu — iče — da
s-o spart!

— Nö dacă s-o spart,
hai ține!

— Nu vin! — iče.

Da popa zise:
— Mai d'esk'idă-ț-o și
dracu!

Da dracu zise:
— Api io nu pot, că trăbă
să țin d'e-aič!

No, s-o dus și s-o băgat
cu caru cu lemn'e-n ocol la
popa. No, i-o d'esprins.

— Acuma, dușe-vi-ț, că
popa fașe alți.

Popa trăbuię să cumpere
boii și să plăt'ească la nă-
nașu-so și roata.

Da še să facă popa să să
skepe d'e iel? Nu să poat'e
scăpa. Zise popa:

— Acuma să-ț plăt'esc să
t'e duș — zise.

Iel zise:

— Ba nu mă duc — zise
— șăd să-m împlin'esc anu,
să nu zică lumea că t'e-am
căzn'it.

Îi trasă și lui on biči
și-l pusă la roță.

— No, tu d'e-aiș să
țin'i.

O luș cu iei pă drum
cătă casă:

— Ho, Lupilă!

haiț, Ursilă,

țin'e, drașe, d'e rot'ilă!

Țin'ę dracu d'e rot'ilă.

— Țin, țin! mină tu nu-
ma — zice — că ieu țin
d'e-aieșă — zice.

Pun -azunsără d'i ru popa
acolo la vran'iță un'i să să
baje la popa în ocol. Acoló:

— Ho, Lupilă,

haiț, Ursilă,

țin'e, drașe, d'e rot'ilă!

Da preot'easa iesă și-l
ved'e cu on urs ⁷⁾ și cu on
bou ⁸⁾ la car și on copil
țin'ę de osie în locu roți.

— Popa, popo! — zise.

— Șe-i?

Zise:

— Uită-t'e! — zise — că
sluga vin'e — iče — cu on
lup și cu on urs în locu
boilor — zise — și — iče —
unu țin'e d'e-o roță — zice —
— nu-i o roată la car!

— I-auz!

— Da!

⁷⁾ Pov. rîde. ⁸⁾ Sic! — lup.

— Ei, bătu-l Dumn'ezău
și Maica Prečestă !

D'estul că:

— Popo ! — zișe — popo !
— zișe. — Ieș d'eșk'ide
vran'ița.

Da popa zișe, d'e năcaz
zișe:

— Da mai desk'idă-ț-o și
dracu !

Da dracu d'i colo:

— Apă — ișe — că ieu
nu pot — ișe — că io țin
d'e-aiș — ișe.

Nô, să bagă cu caru.

— Nu-i n'îmica — zișe.

Să bagă cu caru în uocol.

— Voi dușe-vi-ț — zișe
— că — ișe — lemn'ele le
d'escarc io.

Să dusără. Iel rămasă.

— Ei, sâracu d'e min'e !
Șe să fașem noi ? — popa și
preot'easa.

— Mă Ianoș ! — Aveț o
turmă d'e porș. — Mă Ianoș !

— Șe-i ? — zișe.

— Mă — zișe — acuma
— zișe — n-ai șe mai
lucra alșeva — zișe. — T'e
duș la porși, cauț d'e porși.
Alșeva șe să mai lucrî ?

— Duc ! Mă duc.

Iesă cu porșii acolo înt-on
cîmp, înt-on virv d'e d'eal,
un'e să afla ș-on tău acolo.

Porcii vre minca, săraşii,
da iel da d'e un'e! Tătă
zua făşe instrucţie cu iei.
Ca la cătăn'ie: on pişor
sus, unu zos, o urek'e sus,
una zos! Şi-i învăţa ca la
cătăn'ie cătan'ele, cum să
să întorcă ş-încõşe, ş-în-
colo, n-ave porşii vreme să
minşe n'imica! D'i la o
vreme slăbisără porşii rău.

No, popa ave şi capre,
zişe:

— Mă Ianoş — zişe —
poţ tu — iče — să caut, şi
porşii, şi caprele — zişe —
să le duş şi pă iele?

— Păi — zişe — d'i se să
nu l'e pot? Dă-le la min'e,
că le duc ieu.

Eş! Dusă şi caprele cu
porşii. Tăt aia meserie le
da, tăt aia învăţatură şi
la capre! Caprele umbla să
mai fugă, da le trăje cit'e
una cu bişu, le strinje gră-
madă şi le-nvăţa cătăn'ie.
On pişor sus, unu zos. Da
înt-o zî, vin'e împărātu şi
treşe p-acolo pă drum, d'i
un'eva treşe pă drum p-aco-
lo cu căruţa. Ved'e-acolo
că o grămadă d'e capre şi
d'e porş stau acoló lângă
marjin'ea tăului, lângă drum
şi cînd ven'i împăratu cu

căruța, iei tăț puși ca cătă-
n'ele, rînd doi cu doi⁹⁾) și c-o
urek'e sus, cu una zos, cu
on pișor sus și unu zos!
și îi făcură o dare d'e unoare
lu împăratu cînd trecu cu
caru p-acolo. Împăratu stă-
tu în loc și să mn'iră d'e iel
că še, še armată are iel
acolo în d'ealu-ăla! Cînd o
azuns acolo în sat, întriabă,
zișe:

— A cui is porcii și capre-
le acolo?

Spun oamen'ii:

— A lu popa.

— Mă — zișe — vrînc
slugă are — zișe — c-ahăia
— zișe — șt'iu mai bin'e
ca armata meș — zișe — să
deș sînstă, — zișe — încă
d'ęlea n-am văzut d'e cîn
sînt pă lume! — zișe.

Bin'e! Da d'i la o vrîme,
nu mai aveș popa încătro,
că iei tăz murę d'e foame,
nu mai put'ę să mai facă
n'imica.

— Mă Ianoș — zișe — še
faș tu cu iei?

— Apă — zișe — să țî-i
învăț — zișe — că astęa —
zișe — trăbă să-i ai — ișe
— învățați — zișe.

⁹⁾ Pov. subliniază, cu dreapta.

— Mă — zițe — mai la-
să-i — zițe — să mai minse.

— Las — ise — că mincă
iei — ițe — cîn le dai d'e
mîncare — zițe. — Acolo —
zițe — merg — ițe — să
façem lucru — zise.

Da auzisă popa că să făcu-
să un război acolo și trăbuia
să ducă cătan'e la război,
acolo-n altă țară strină. Da
iel să dușe la nănașă-su
— că nănașă-su iera și birău,
primar' — zise:

— Nănașule! — zise. —
Cum să mă scăp d'e iel
— zise — că ala-m prăpăd'e
tăt — zise — și nu mai ră-
mîn cu n'îmica. Nu poț
cumva să-i dai drumu acolo
la bătaia aia, să scăpăm d'e
iel?

No, să dușe birău acolo
la popa și strigă pă popa:
— Părint'e, părint'e!

D'a popa șiie. Zise:

— Aud, nănașule, aud!
Da se ai cu min'e?

— Api — zise — i-o po-
runcă mare — zise — d'e
la-mpăratu — zise — ca să
mîn'i și dumn'etale sluga la
războiu, să nu facă, că dă
d'e potcă mare!

— No, bin'e, nănașule,
bin'e! Da — zise: Auz, Ia-

Da, bin'e. Să scorn'isă un
război cu un împărat vesîn
și trăbuia să min'e la război
uomen'ii. D'e-acolo d'in
sat mîna care-i k'ema, nu
mîna pe fieçin'e. Da popa
să dușe la birău — că
popa iera nănaș la birău —
zise:

— Fin'e, fin'e! — zise. —
Fă cumva cum ai put'e
— zise — și să mîn'i —
ițe — și pă sluga nost —
ițe — da d'e s-o potopi dra-
cului p-acolo — zise — să
n'e scăpăm d'e iel — zițe.

Birău:

— Las că-l mîn ieu —
zițe — nănașule!

Vin'e birău strigîn p-asî-
ia:

— Mă! — ițe. — Tu t'e
duș la cătăn'ie. Tu t'e duji
la cătăn'ie. Tu t'e duș.
Nănașule, nănașule! — că-
tă popa.

— Șe-i, fine, șe-i?

— A un'e — zițe — ț-i
sluga? — zise.

năș — iera sluga — ce zise
nănașu, birău? Trăbă să t'e
duș și tu acolo la bătaie.

— Ba — zise — io nu mă
duc — zise — io se să mă
duc!

— Api, cum să faș să nu
t'e duș, că-i poruncă d'i la
împăratu. Nu să poat'e să
nu t'e duș.

— No — zise — iacă mă
duc, numa să-m dai mîncare.

I-o dat d'e mîncare on sac
d'e făină d'e mămăligă și
unu d'e brînză, și căldare.
Ș-o luat on cal d'e-a lu popa,
care călăre popa pă iel. S-o
dus pună acolo la bătaie
un'e iera fruntu, cum zic
acuma. Ș-acolo, o pus zos,
ș-o făcut foc, ș-o pus călda-
rea pă foc, să facă mămăligă,
să mînche cu brînză. Da duș-
man'ii care iera cuntra, puș-
ca cu șareț — nu avea car-
tușe ca acuma. Da iei pușca
și vin'ę șireți eia pun-acolo
la iel în foc. Iel zise cătă iei:

— Mă! Nu-m umpleț focu
și mămăliga — zise — d'e
căcăreze d'e iepure, că mai
tirziu nu șt'iu ce-o fi d'e
voi!

Iei rid'ę:

— A, se să n'e faș tu
noă? — zise.

— I-aiș, acasă — zice
— Spun'e-i să vină in-
coșe — zise — că-l min la
cătăn'ie, să să ducă la cătă-
n'ie.

— Auzi, Ianăș, ce zice
birău? — zice.

— Se zise?

— Că t'e mină la cătă-
n'ie să t'e duj și tu la cătă-
n'ie.

— Pă — zice — dacă mă
mină, iacă mă duc! — zice.

— Ianăș — zice — să t'e
gaz — zice — să t'e duj —
zice — că-i poruncă — zi-
se — d'i la împăratu să t'e
duj la cătăn'ie.

— Bin'e — zise — mă
duc ieu — zise.

— No, priot'easo — zise
— gată-i d'e mîncare —
zise — și — zise — bagă-i în
straiță — zise — bin'e d'e
mîncare lu Ianoș — ise — că
acum vez, să dușe și iel să-
racu — zise — că trăbă să
ascultăm — iče — porunca
împăratului.

Da pă iel nu-l k'emasă
n'ime, numa iei ca să sk'epe
d'e iel, să să ducă, că nu să
mai put'ę scăpa d'e iel.
Ee, da gată priot'easa.

— Bagă — iče — bin'e d'e
mîncare — zice — d'ora n'e

O ales iel şireţi d'i pin
mămăligă şi i-o lăpădat. S-o
apucat ş-o mincat mămăligă
cu brinză. Şi, după şe s-o
arăn'it, o luat calu lu popa
d'e comă d'i la grumaz cu
o mină, şi cu una d'e coadă
şi s-o apucat d'e duşman'i
pună cîn i-o făcut tăt prav !
O gătat cu bătaia, s-o dus
acasă. No, da calu înc-o
murit. L-o luat în cîrcă, s-o
dus cu iel la popa. O ajuns
sara, nopt'ea, acasă. L-o
băgat acolo-n poiată la popa,
mort, ş-in loc d'e pişore,
l-o propt'it cu patru bit'e.
S-o dus în casă la popa. Da
zişe popa:

— No, ven'is, Ianăş?

— Ven'i — zişe.

— N-ai murit p-acolo?

— Nu ! — zişe.

— Da calu — zişe — u-
n'e-i?

— Îl băgai în poiată. Du-
t'e — zişe — şi dă-i şeva d'e
mîncare, că-i ustăn'it.

Să duşe popa şi tăt dă cu
mîna pă cal, şi povestę cu
calu, il perię cu mîna. Da-n-
torcînu-să pă lingă iel, i-o
bold'it om bit d'e ăla ş-o
căzut calu pă popa şi i-o
rupt on piçior. No, popa o
avut on şocăn'el acolo, ş-aşă

scăpăm d'e iel — popa cătă
preot'easă.

Bagă priot'easa-acolo d'e
mîncare prescuri, bagă una,
bagă alta. Şi popa ave
un cal frumos.

— No, Ianoş — zişe —
acuma — zişe — să-ţ iei
d'intră cai — da iel îi
păr'ę rău d'e calu ăla ca
să i-l deş — să-ţ iei d'intră
caii ăşt'ia — zişe, — da —
zişe — il laş pă ăsta — zi-
şe.¹⁰⁾

— Baa ! părint'e, — zi-
şe — k'iar pă ăsta-l ieş ! —
zişe.

— No — zişe — ie-l, Ia-
noş, ie-l.

Să gin'i popa:

« Acuma dacă mă scap d'e
tin'e, nu-i bai că rămin'e şi
calu — zişe — da să mă
scăp d'e tin'e ! »

Să duşe acolô und'e iera
războiu. Preut'easa-i băga-
să brinză, slăn'ină, prescuri,
făină şi căldarea. O zis:

— Să-m baji, preut'easo,
şi căldarea să-m fac mămă-
ligă — zişe.

S-apucă acolô şi făcu foc,
şi pusă căldarea pă foc să
facă mămăligă. Da armata

¹⁰⁾ Întrerupere pt. schimbarea
benzii.

cu piçioru rupt, luptîndu-să,
o dat la cal în cap și striga
d'e acolo: tulai !

— Șe-i, părinte, șe-i, pă-
rint'e ?

— Bată-l Dumn'ezău să-l
bată, că căzu pă min'e și-îm
rupsă on piçior.

— Apu — zîse — șe făcuș
cu iel ?

— Șe să fac ? Uit'e, dedei
cu șocanu-n cap.

— No, da-l-ai dracu — zî-
șe sluga cătă popă — ieu —
— zîse — am bătut o trupă
d'e armată cu iel — zîse —
și — zîse — nu l-am omorit,
și dumneta-l omoriș acasă !

No, popa și cu piçioru rupt,
și fără cal, trăi vo cit'eva zile.

d'e cuantră, iei da acolo
cu puș'ile, fășe cu gloanțe-
acoló și țîpa — cum' iera
d'in vremile vek'i — șerez
d'e-ia d'in pușcă, să băga
la iel în căldare. Da
iel i scot'ę și-î țîpa d'e-
acolo.

— Mă — zîse — șe tăt
băgaz voi — ise — căcăreze
d'e capră și d'e iepure în
mămăliga me — zîce — că
mai tîrziu — zîse — o să
vă ieș dracu pă voi !

Da iei rid'ę.

— Ha, ha !-și da, da cu
șareș.

Iel niș habar n-avu.
Gătă mămăliga, i țîpă, mîn-
că cu brînză, să ărăn'i.
Luș calu d'e căpăstru și d'e
codă și s-apucă d'e iei,
pună cîn praf făcu d'in iei.
Dacă gătă, nu mai avu cu
șin'i să mai bat'e, luș calu
în cîrcă și-o luș cu iel
mereuș cătă casă.

Șe, azunsă-nt-o sară, pă-
nsărat acasă și băgă calu în
grajd'i și-l propt'i cu patru
bit'e acolo în grajd'i, în
poiată la popa. Da să dușe
în casă. Cîn îl văzu popa,
înlemn'i.

« Ii ! Pintru Dumn'ezo !
— să gîn'i iel — da... »

— No — zîce — cum îi,
Ianoș? — zîce — ai ven'it?

— Ven'it, părint'e, dă să-
i bată Dumn'ezo — zîce —
d'e-abia mă scăpai d'e iei —
zîce. — Da p-ai — zîce
— i săturai io d'e še nu-s să-
tui iei ! — zîse.

I-o lăsat tăz morț p-aco-
ló. Împăratu auzisă că iacă-
tă iel o miruit, că Ianoș o
bătut pă tăț. Da zîse popa,
zîse:

— D-apăi — zîce — calu?

Șe:

— I-n grajd'i — zîce —
dut'e, dă-i ševa d'e mîncare,
că-i ustăn'it ș-ahăla, — zî-
ce — să minče și iel — zîce.

Să duce popa acoló cu-o
țîră luminuță la un limpaș
acoló și cam ved'e slab. Să
duce pingă cal:

— Oo ! Săracu, bietu ca-
lu mn'eu ! Če-i fi pățit tu
p-acolo !

Și il peria pă spat'e.
Calu mort, d'e un'e să măi. . .
Da če fașe popa, še nu fașe,
îi bold'eșt'e on bit d'e-ăla
cu care l-o fos propt'it iel,
cade calu p-om pičior la
popa, i rupe-om pičior.

— Ii ! — strigă popa d'e-
acolo — preot'easo, preu-
t'easo, preut'easo !

Să duşe preut'easa:

— Şe-i, še-i?

Iacă cure şi Ianoş:

— Će-ai făcut?

Iel nu put'ę să-ş tragă pi-
čioru rupt d'i su cal d'e-a-
coló.

— Pintru Dumn'ezo, să-
racu d'e min'e! Nq, fi ded'e
— adă şocanu — cătă preu-
t'easa.

Avę un ciocan d'e-acolo
şi-i dęd'e cu iel d'e-acolo
d'in vatră în cap la cal.
Calu iera mort d'e mult.
Da Ianoş ise:

— Nq aşă, da-l-ai dra-
cului — ziĉe — că io omorîi
o armată întreagă cu iel —
ziĉe — şi nu l-am omorit
pîn-aişa. Acuma. — ise —
l-omorîş, popo, aiĉi acasă —
zişe.

Nq, rămasă popa cu piĉio-
ru rupt. Bin'e. Da popa cătă
preut'easa:

— Će să faşem noi, că d'e
asta nu n'e mai put'em
scăpa! Ei, săracu de noi,
nu mai avem n'îmica acu-
ma — zişe — tăt n'e pră-
păd'i ahăsta, še să faşem?
Cum să n'e scăpăm noi
d'e-aăsta?

Da-mpăratu trimeseşă
vorbă acoló la solgăbirău.

la birău, că sin'e-i ahăla
care o bătut armata dujma-
nă, care-o fost cu iel? Ei,
i scrisără iei: iacă sin'e-i.

— E — zise — să-l minăţ
aič la min'e — zise — să
văd — zice — că še uom îi.

Să duşe Ianoş acolo la-m-
păratu. Să bagă-acoló, zise:

— Ieu sint, dă-i dracului
— zice — că tăt m-or bă-
gat — zice — acolo — zice
— căcărează d'e iepure —
zice — şi d'e capră în mă-
măligă şi m-o fos ciudă —
zice — m-am apucat d'i iei
— zice — că nu-i omorəm
io k'iar pă tăţ, da aşă m-am
apucat d'e iei, — zice — şi
i-am omorît — zice.

— Bin'e — zice. — Da —
zice — nu ieş tu ahăla —
zice — care făşea instruc-
ţie — zise — cu caprele şi
cu porşii acoló, în d'ealu
ăla, la tău ăla?

— Ba — iče — io am
fost acoló.

— Auz! — zice — să
vin'î aičia la min'e — zice
— că — zice — io am o fată
— zise — să ţ-o dau după
t'in'e şi să rămîn'î împărat
aişa.

— Nuu! — zice — mă
dug la popa — zice — că

încă n-am gătat anu cu popa — zîce — să isprăvesc cu iel — iče. — Apăi, după-aia, zîce.

No, s-o dus la popa năpoie.

— Na cumu-i, Ianoș?

— No — zîse — iacă n'îmica — zîse — păi — zîse — io rămîn — zîce — aičea la dumetale, io nu mă duc d'e-aiș!

« Vai, săracu d'e min'e!
— să gîn'ę popa — no d'e asta nu mă mai văd scăpat! »

Iel cu pičioru rupt și nu mai avę n'îmica.

Da odată zîse:

— Mă Ianoș! — zîse. — Să t'e duș tu în pădure — zîse — să n'e mai strînji vo dă łemn'e.

— Mă duc, părint'e, mă duc!

Da.

— No — zîse — să t'e duș.

Ię toporu și să fașe iel a ascuți la topor p-așiia. Da popa cătă preut'easa:

— Preut'easo! Acuma — zîse — če poț — zîse — ba-gă — zîce — înt-on sac n'est'e hain'e — zîse — și înt-unu — zîse — iau io ș-înt-unu tu — zîse — și

Cătă preot'easa zîse:

— Če să fașem, preot'easă — zîse — să n'e scăpăm de iel? Că ăsta — zîse — nu n'e mai put'em scăpa d'e iel! — zîse.

— No, bine — zîse — să-l lăsăm pă iel aișea, și noi să merem.

— D'irept ai tu — zîse popa — merem d'e-aici.

S-o tomn'it iei să să ducă în cutare loc.

— Alčeva nu n'e put'em lua, numa n'îșt'e țole și n'îșt'e sači, și merem.

— No — zîse — min'e ii dau să n'e stringă łemn'e la pădure, și noi n'e strinjem lucrurile, și merem.

Și s-or dat. d'imin'eața,
popa:

— Ianoș — zise popa cătă
slugă — să t'e duș la pădure
să n'e strinj vo doă lemn'e.

Zișe:

— Bin'e, mă duc.

— No — zise — ie-ț topo-
ru și t'e du.

O luat toporu și s-o dus,
o plecat. S-o-ntors acolo pi
lingă casă. Pă cîn își strinje
popa și preot'easa la hain'e
să le baje-n dăsași — iera-nt-
on sac n'ist'e țoale băgat'e,
și sluga le scoat'e d'in fundu
sacului și să bagă-n sac, și
traje n'ist'e țoale pă iel în
sac. Popa cu preut'easa
strinsără țoalele și umplură
sații, fără ca să șt'ie că iel
îi în sac. Cîn fură plin'i sașii,
zișe popa:

— Să merem, preot'easă,
să nu vină cumva să n'e
găsască iară acasă.

Cotă popa care-i mai greu
sacu, să-l ieie iel. Ala iera
mai greu care iera cu sluga.
Îl luă popa-n circă, să dusă-
ră tătă zua. Da să dușe pă
drum tare, ca nu cumva
să le deje d'e urmă. Cîn în
d'esară, ajunsără la o apă.
Apa aia aveș doș d'espăr-
țituri, on crac mai mic

luom în spat'e — zice — și —
zice — merem — zice — că —
zice — noi tă nu n'e mai
put'em scăpa d'i iel. Merem
ș-il lăsăm pă iel aișea, și —
zișe — noi porn'im.

Să dă preut'easa și strin-
je n'eșt'e hăinuță d'i p-așia
șe-o gin'it iei că pot să
ducă și le bagă înt-on sac
la popa, înt-on sac lui și
popa bagă și evang'elia
acolo în sac, ca s-o ducă
cu iel, popa. D'estul că
Ianăș i-auzi că șe vreau iei
să facă. Să dușe și s-ascun-
d'e p-așia și, pună cîn dau
iei a strinje p-acolo, iel să
dușe și scoț'e hain'ile d'int-
on sac și să bagă în fundu
sacului și traje hain'e pă
iel d'easupra. Șeșd'e-acolo
în sac. E, după șe gătară,
așia, popa zișe:

— Ahăsta-i mai greu —
zice — asta-l iau io! — Iera
Ianoș în fundu sacului —
Asta-l iau io!

Zișe:

— Acuma să merem.

Porn'iră. Să dug zua în-
treagă, pună sara. Cîn îi
sara, azung acolo, la o țiră
apă. Trec pîn apa aia. Da
iera apa cam mărișoră o
țiră, treșe p-acoló. Da popa

d'int-ăl mare. Acuma, p-acolo trecură pin apă, nu iera așa mare. Da iel zise d'in sac, cîn iera acolo pin apă:

— Ajută, popo, mai sus !
Ajută, că să udă evang'elia !

Da popa cătă preut'easa:

— Auz cum zise sfinta evang'elie, că s-o țiu mai sus, să nu să ud'e !

Ajunsără la cracu hăl mare d'e apă. Acolo nu mai putură, n-ave pă un'e să treacă, până s-o făcut zuă. Pusără jos și strînsără răduri, hăscot'e, să doarmă acolo până d'imin'eața, și și făcură on foc mai mic acolo. După še făcură focu, zise popa cătă preot'easa, zise:

— Haidă, preot'easă, haida să mai strînjem v-o doă rădiuri.

O luară pin sălcari să strîngă uscături. Sluga o ieșit d'in sac și s-o pus lingă foc. Popa îl ved'e d'i la o vreme. Zise:

— Preot'easă ! — zise. — Uit'e sluga lingă foc, bată-l Dumn'ezo să-l bată că n'e-o dat d'e urmă și n'e-ajunsă ! — zise. — No, de ăsta nu n'e ved'em scăpaț, numa ieu — zise — la nopt'e — zise —

tăt azuta d'e sac¹¹⁾ că iera greu. Da iel d'e-acolò:

— Sus, părint'e, sus ! — zise — că să udă evang'elia !

Da popa zise:

— Auz — zise — auz, preot'easo, cum zice sfinta evang'elie că s-azut mai sus d'e sac, că să udă !

Trecură apa aia. Să duc, tă să duc. Azung la o apă mai mare. E, acolo la apa aia nu mai putură să treacă.

— No, acuma-i n'imica, preut'easă, d'e-aiș nu mai put'em mere — zise. — Da — zise — să strînjem d'e-aișă — zise — n'eșt'e rămi-guri — zise — să fașem o țiră foc, n'e culcăm aiș pună d'imin'eață.

Strînsără pe-așia še putură iei, făcură foc, ațitară focu-acolò și să ded'eră, preut'easa p-o parte, popa pă alta, p-acolò pin sălcari pi lingă apă, să mai strîngă, ca să aibă vo douță lemn'e d'e foc pă nopt'e. Iel iese d'in sac și să pun'e lingă foc. Șed'e în cur acolo lingă foc. Iacă vin'e preut'easa. Îl ved'e-acolo. Să dușe p-acolò cătă popa:

¹¹⁾ Pov. ridică puțin din umărul drept.

pă iel îl pun'em pe lingă apă și tu d'e-o lătore și io d'e alta d'e foc — zîse — și cîn t'e-oi bold'i io la noapt'e, să t'e scoli — zîse — și — zîse — unu-l luăm d'e pișore și unu d'e cap ș-il țipăm în apă — zîce.

Să duseră la foc, la slugă.

— No — zisă popa — ai venit, Ianoș?

— Ven'it, doară n-o să șād sîngur, am ven'it și io, doară-s sluga vost.

— No bin'e — zîse. — No, acuma — zîse — tu t'e culs p-îsea — zîse, i-o arătat locu lingă apă — și preot'easa p-a-îcea d'încoače, și io mă culc p-a-îcea — zîse.

S-or culcat tăț-tri. Cîn or adurmit, iel s-o sculat, sluga, ș-o luat pă preot'easa ș-o pus-o-n locu lui și iel s-o culcat în locu preot'esi. Și cîn să pomén'e popa, bold'eșt'e pă slugă cu mîna:

— Preot'easo, preot'easo!

Iel zîse:

— Șe-i?

— Scqlă-t'e, scqlă-t'e!

Iel să dușe acolo și ię preot'easa d'e cap, popa, și zîse cătă slugă s-o ieie d'e piçioare, și dau cu ia-n apă. Dup-așeia, pun'e ră-

— Popo, popo!

— Șe-i?

— Pă — îse — uit'e Ianoș — îse — i lingă foc ¹²⁾.

— I-auz!

— Da!

— Ei, bată-l Dumn'ezo să-l bată — zîce — și d'e-ala nu n'e mai scăpăm!

Iel șed'e lingă foc acolo. Să duc.

— Api cum, pintru Dumn'ezo, Ianoș?

— Nq — zîce — m-ai lăsat, părint'e — zîse — pă min'e singur acoló, io după șe să șād acolo? — zîce. — Io am ven'it și ieu — îce — merg și ieu cu voi — zîse.

— Nq bin'e! No — zîse — șáz asi lingă foc. Ai să mai strînjem noi, preot'easo — zîce — vo dqă rămi-guri — zîse — s-avem pă nopt'e.

— Haidă.

Să duc amîndoi p-acoló.

— Preut'easo! — zîse. Tu t'e culs d'e-o lătore, io mă culc d'e alta — zîse — și lui — zîse — îi dăm loc — zîse — d'i cătă apă — zîse — și la nopt'e — zîse — cîn t'e-oi bold'i ieu — zîse

¹²⁾ Pov. ridică sprincenele a mirare.

diuri pă foc, și pun'e la rădiuri.

Zișe:

— Așă, c-acuma n'e scăparăm d'e iel.

Da după še să fașe lumină, ved'e că-i sluga cu iel la foc. Da zișe popa:

— O, bată-t'e maica sfință, api tu ieșt'i, Ianoș?

Zișe:

— Ieu.

— Api preot'easa?

— Api preot'easa ai zis că s-o țipăm în apă.

— No — zișe — acuma ii gata! — popa cătă slugă.

Da sluga:

— Ba nu-i gata, trăbă să meri cu min'e să-m plăt'ești.

S-o dus acasă cu popa.

— No — zișe — acuma — zișe popa — iț dau tăt če-i aișea țiiie.

Da iel zișe cătă popa:

— Nu-m trăbă să-m dai n'îmica, numa če-am tomn'it. Tu ai căzn'it frați mn'ei — zișe — ieu t'e-am căzn'it pă t'in'e. Ieu îm ieșu calu și mă duc.

— tu să t'e scoli și să pun'i min'ile pă pișoare și ieu pun min'ile pă cap, și dăm cu iel în apă — zișe — că almintrelea — zișe — nu n'e put'em scăpa d'e iel.

— Bin'e!

Iel i-auză d'i la foc — iei vorbș mereu — da iel i-auză še zișea iei. Să dușe popa cu preot'easa cu rămigur'le-acoló, scot iei șeva d'e mîncare, mîncă-acoló și iel cu iei.

— Nș, acuma dar să mîncăm șeva, Ianoș!

— Hai să mîncăm, părint'e!

Ĉinară iei acoló. Popa ostăn'it, preot'easa ostăn'ită. Ianoș d'e-un'e să fie ustăn'it, c-o ven'it în cîrcă la popa! Da ișe:

— No — zișe — uit'e — zișe — Ianoș — ișe — io mă culc iči pă laturea asta, preot'easa d'incoășe — zișe — și t'e culș tu aișea.

— Bin'e, părint'e — zișe — pă un'e zis dumeata, p-acoló mă culc.

Să culcă Ianoș pi lingă apă, d'e lătura d'i cătă apă. Preot'easa d'e-o lătura d'e foc, popa d'e alta, să culcă acolo. Adoarme

popa și preu'easa, Ianoș nu o adurmit așa, că iel nu iera ostăn'it. Să scqlă Ianoș mereuț și ia pă preu'easa ș-o pun'e d'i cătă apă, și iel să culcă în locu preu'eși. Popa să scqlă înt-o nopt'e, să pomen'e înt-o nopt'e înt-o vreme și bold'eșt'e cu piçior'le:

— Se-i, še-i?

— Scqlă-t'e să dăm cu iel în apă! — zîse popa.

Scqlă Ianoș d'i colo și pune min'ile pă preu'easa și popa jip! cu ia în apă. Pusă popa rădiuri pă foc.

— No așa — iče — c-a-cuma — iče — n'e scăpărăm d'i iel! — popa. Da pun'e rădiuri pă foc. Iacă ved'e că Ianoș i lingă foc cu iel și preu'easa o dat cu ia în apă.

— Eei, săracu d'e min'e!
— popa — bātu-t'e Dum-n'ezău, Ianoș! — zîse, — Apăi — zîse — çe făcuș?

— Păi — zîse — dumn'eata ai zîs — ise — să dăm cu ia în apă — iče — io am dat — iče — dac-ai zîs să dăm cu ia.

— No — zîse — acuma — zîse — i gata! — zîse.

Cin o fost gata să por-
n'ască d'i la popă, iacă
vin'e nănașu-so, birău, și
spun'e că sluga lui să meargă
pină la-mpăratu.

— No — zise — Ianoș, a-
cuma să t'e duș până la-m-
păratu.

— Șe-are cu min'e — zi-
se — să mă duc acolo?

Zise:

— Nu șt'iu ! Trăbă să t'e
duci.

Calu iera șk'iop. Apoi zise
popa:

— Cu ăsta n-ajunji tu
pină la-mpăratu, că-i d'e-
part'e — zise.

Apă sluga zise:

— Oi ajunje cin oi ajunje,
dacă nu-l iau d'e comă ca
și p-ălalalt.

Mere cu calu șk'iop pin
sat. Tăț omen'ii zise cătă iel:

— Un'e t'e duș cu șk'iopu
ăla? Cu ăla t'e duș la-mpă-
ratu?

Rămasă popa și fără pi-
șor, rămasă și fără preut'ea-
să, n-avu n'imica, că or
perdut tăt țe-or avut.

— Nq — zice — acuma,
Ianoș — zise — să faș še-oi
vrę — zise. — Mai am un
cal — zise — iei ș-ahăla —
zise — și t'e duș un'e-i
vrę — zise.

O luat Ianoș calu, s-o
dus la-mpăratu.

— Nq — zise — împăra-
t'e — zise — acuma am
ven'it — zise. — Acuma —
zise — še doreșt'i.

— Apă — zise — să ră-
mîn'i — zise — Ianoș —
aișea — zise — la min'e —
zise — să rămîn'i împărat
— zise — aișea în locu mn'
eu — zise — c-am văzu că
iej vren'ic uom — zise.

— Bin'e — zise — rămîn
aișea.

L-o căsătorit cu fata îm-
păratului, ș-o rămas împă-
rat în locu lui d'in Senu-
șotcă — la popa i-o pierdut
tăt še-o avut — ș-o rămas
împărat în locu împăratu-
lui.

D'e n-o fi murit, și astăz
trăieșt'e.

Da iel, d'e năcaz, s-apucă
ș-il taie păstă bot o dată, il
tîrăie după iel. Cîn ieșiră
d'in sat, zîse calu șk'ioap
cătă iel, zîse:

— No, stăpîn'e, acuma
suie-t'e-n spat'e la min'e.

Iel zîse:

— Apu tu cum să mă dus
pă min'e și nu t'e poț duče
pă t'in'e?

Iel o zis:

— Cum t'e duc, așa t'e
duc. No — zîse — acum
cum vrei să t'e duc: ca gîn-
du, o ca vîntu? — zîse.

Să sui în spat'e la iel, să
țîpă d'e-a șk'ioapa d'e tri
uori și cînd fu a triia oară,
atîta-l izbi d'e sus, pă iel, d'e
ajunje cătă nori, cătă vin'e-
țîie. Da zîse iel d'e colo d'e
sus:

— Acuma cum să t'e spri-
jon'esc: cu spat'ele, o cu
copit'ele?

Da iel zîse:

— Acuma cum îi vrę,
c-așă-i voia tę.

— No — zîse — vină iară
pă spat'ele mele. No — zî-
șe — acuma, cîn gîn'eșt'i,
tomna la-mpăratu ieșt'i.

Cîn o gătat cu gîndu, o
fost tomna la-mpăratu la
poartă.

— No — zişe împăratu
— tu ieşt'i sluga la popa d'e
m-ai bătut armata, d'e ai
biruit războiu?

Zişe:

— Ieu ! — zişe.

— No acuma — zişe—şe
poft'eşt'i d'i la min'e să-ţ
dau ?

Zişe:

— Io nu poft'esc n'îmica
— zişe.

— Ba — zişe — îţ dau
jumătat'e d'in împărăţia
mea ţie — zişe.

I-o dat jumătat'e d'e îm-
părăţie, s-o dus ş-o dus îş
pă fraţi lui acolo ş-o rămas
tăţ-tri la împăratu. Şi d'e
n-o fi murit, ş-astăz trăiesc.

Culeasă de la Vinca Luca; Cerişor—
Hunedoara, după dictatul povesti-
torului, în 31 dec. 1950, de O.B.;
A.I.F., i. 11.274.

Pov. o ştie: « d'e cîn ieram copil
mic; pe la vit'e, d'e pe la n'îşt'e
bătrîn'i, şţ'ie atunçi mult'e po-
veşt'i ».

Ai mai povestit-o? « D'e mult'e
uori, pe la lucru p-acolo; le-o
plăcut ». (Acuma n'e plăcu şi
noă — zice nora povestitorului.)
Alţii o mai ştiu? « N-o şţ'iu, nu
cred ». *Povestitorului i-a plăcut*
« din copilărie cîn am învăţat-o,
cum o păcălit pă popa, că iei
o fost săraçi, api pă urmă o
căpătat iel ».

Culeasă de la acelaşi povestitor de
O.B. în 29 dec. 1951; *transc.* T.B.
C.B., O.B.; *durata*: 40'; A.I.F.,
i. 11.275 (mg 111).

Pov. o ştie: « d'e mult, d'i la
moşu; şi moşu o şţ'iu-o asta ».
Alţii o mai ştiu? « Măi şţ'ieu d'in
bătrîn'i, da d'in eşţ'ia t'ineri
nu baş şţ'iu, nu baş s-ocupă cu
iele, iei şţ'iu alt'e poveşt'i ».
*Ce ţi-a plăcut mai mult din
poveste?* « D'e Ianoş, c-o fost
vren'ic d'e nu s-o măi lăsat să-l
căzn'ească popa. »

Acest tip face parte din ciclul snoavelor al căror personaj principal e Păcală (Pepelea), varianta noastră fiind un basm-snoavă prin câteva caracteristici: apariția împăratului și răsplătirea eroului prin moștenirea tronului; apoi calul năzdrăvan care îl aruncă în nori și biciul omnipotent.

Se cunosc despre Păcală peste 112 variante — majoritatea din Transilvania — în care episoadele de snoavă se întretaș în chip felurit. Schullerus, la nr. 1332*, citează 16 variante. Prin extensiune, Păcală apare și în alte tipuri de snoavă (de ex. în *Pielea ghicitoare*, *Spuma de mare* etc.), uneori chiar și în basmul despre întrecerile cu dracul (zmeul) cel prost.

V. în continuare variantele: *Poveste din lume*, *Popa și Păcală*, *Păcală (cu Tindală)* și *Păcală*. Motivul cu dușmanii ce nu-l lasă să-și facă mămăliga și omorîrea lor cu calul apare și în legendele despre *Pintea Viteazu*.

POVESTE DIN LUME (PĂCALĂ)

Iera un popă. Ad'ecă, iera tri fraț. Și să dusără iei slugă. Să dusă unu pă drum, p-acolo, iacă-i ieșă un popă cu barba roșie.

— Mă! Nu t'e baj la min'e slugă?

— Ba mă bag, că-s copil sărac!

Să bagă la iel. Îl dușe popa acasă și-l mină la vas.

— Iot'e, mă! — Îi bagă în straită d'imîn'eața o pită întrea-gă. — Iot'e: tu să minś d'im pita asta, da să n-o însepi! Da uit'e: care n'e năcăjim, îi trajem tri brezde pă circă. Dacă mă năcăjasc ieu, îm traj tu miie, și dacă t'e năcăjăst'i, iț trag io ție!!

— Bin'e!

Să dusă copilu. Dușe p-acolo, caută d'e vas tătă zua. Cum să însep tu, și să nu minś? Vin'e cu pita acasă, sara. Cure popa cu o oală cu apă.

— Bea apă!

— Da dracu-s beș apa, că n-am mîncat n'îmica az. Nu, n'îmic!

— Spun'e-m: poat'e t'e năcăjiș?

— Ba, nu mă năcăji!

Mîn'e, și mîn'e zî tă la fel. Vin'e copilu. Că iar cure apă să-i deș apă.

— Da-z beș dracu s-o baje în t'in'e, popă!

E, popa:

— T'e năcăjiș, mă?

— Ba!

Mîn'e a treile zî, iar așe. Apăi să năcăjeșt'e.

— Apăi — zîse — t'e năcăjiș?

— Apăi cum să nu mă năcăjăsc, cînd spui tu să mînc d'in pită și să nu însep ! Da ieu cum lu mumă-ta să mînc să n-o însep ?

Îi trase tri brezde pă circă, și să, dăd'e cale. Să dușe iel a căta casă, năcăjit. Să tiln'eșt'e cu frat'i-so ăl mai mic.

— Mă ! — zîse — țe ieșt'i năcăjit ?

— Mă, apă iacă am tras . . . un popă tri brezde pă circă cu cuțitu !

— Cum ?

— Iot'e șe făcui io.

— Mă, hai, mă, pună la vran'îta lui — da tu să nu t'e înveșt'i — și m-arată că un'i-i.

Să dușe ăla.

— Uit'e acolo, mă ! uit'e aco șad'e popa ! — mai d'e d'epart'e.

Să bagă acolo omu, tocoṅ'e la poartă copilu.

— Șe-i, măi copile ?

— Vreau să mă bag slugă p-aiș, dac-aș găsi. Nu șt'iț un'eva ? La popi d-ășt'ia — iče — cam le trebă sluji.

— Mă ! Baș mie-m trăbă, că plecă unu d'e-aiș, și n-am la vaș.

— No, asta vreau și ieu ! Îs copil sărac — zîse — caut bin'e d'e vaș, d'e minun'ea lumii ! — zîse. — Pună cînd, într-on rînd, în rînd, ai cit'e tri-patru vaș, și șîns-șasă boi, așa-z io, așe-z d'e cu năroc la iele !

— Bin'e ! du-t'e !

Pun'e popa :

— Uit'e, mă ! — zîse.—Da dacă t'e năcăjăș d'i șeva, io-ț trag tri brezdă pă circă-ț trag cu cuțitu. Și, dacă nu, să-m traji tu miie !

— Bin'e, ș-aia-i frumos ! No vez ? Aia-i gărîntie bună — zîse — că nu t'e mai laș hăla d'e hăla — ise — pună trăieșt'i ! Ascult hăla d'e hăla, nu t'e năcăjășt'i ! Asta-m plașe miie ! N-o me fost la d'eșt'ia slugă, da — zîse — vreau să șed la dumn'eta, pună cîn avem o vîiață amîndoi.

— Bin'e, măi copile ! Și miie-m pare bin'e.

Îi dăde-o pită d'imin'eața.

— Uit'e: tu să minș d'in pita asta, da să n-o însepi !

— Bin'e !

Să dușe copilu după vas. Taie pita în doauă, și mincă miezu tăt. Și vin'e năpoi. Cură cu n'ist'e bețe și-ncordă pita iară, și-o fașe pită întreagă. Vin'e năpoi cu pita în straiță. Caută popa: pă-i pita în straiță ! Cure cu apă.

— Bin'e făcuș — iče. — N-aveț apă pă cimp niș d'e loc, bată-vă Dumn'ezo ! Mincăi pită — zișe — m-ai dat — zișe — și era să mă ieț dracu di săt'e !

— D'e un'e-ai mincat tu pită ? Că ie-n straiță !

— Ea ! Ieu, cîn îmi dai o pită, minc două: așe-m dă Dumn'ezo miie !

— Bin'i !

— Poat'e t'e năcăjășt'e — ișe — părint'e, că mincaș pita-aia ?

— Ai, da d'e un'e ! D'e un'e să mă năcăjășc !

Să dușe în haia zi. Mincă pita d'i tăt, nu-i mai dușe n'is coaja și dă iel — iel aveț o capră mică, o iadă — și dă și-n iadă, și-o frije jumătat'e, și-ii dușe și popii o țîră. Curę popa cu apă cătă iel.

— Ai, azut'e-ț Dumn'ezo ! Mincăi — zișe — d'in iada a mică — zișe — zumătat'e, și ț-adusei și dumn'itale. Și pita o mincai tătă, că ma avusei nișt'e copii. Tătă o mincai pita, numa iada — zișe — m-adusei și dumn'etale.

— Mă ! Apă cum ai tăiat tu iada ? Mă, bată-t'e Dumn'ezo.

— Păi, nu, im fu foame — zișe — că doar d'e-aia curi cu apă ! Că doară io după șe să beu apă ? Dacă nu-m dai, nu minc. Mă, pă — ișe — pōt'e, pōat'e, t'e năcăjiș, părint'e, d'e iada ? — ișe — că fu frumoasă, numa nō — iči — miie iară-m fu foame.

— Ba nu mă năcăjii !

Să dușe, mă, în haia zi, îi dă pita. Mincă iar tătă, taie și-om vițăl. Vin'e năpoi. Cură cu apă, iară beț iel multă.

— No, acum beau — zișe — că făcui, mincai vițălu ăl frumos a tău — ziče. — Doamn'e, șe carn'e bună ! Hălelalt'e

dăd'ei — fură mult, cîn'i la oi — dădei la cîn'i, că asară n-ai vrut să minś ha d'i ied.

— Măi copile—iĉe—tu numa d'e faş minun'uri d'in min'i !

— Ba poť'i t'e năcăjiş?

— Da d'e un'e să mă năcăjăsc !

Nu-l mai mină la vaś. Ūi dă ŉeva d'e lucru p-aśi. Vin'e dumin'ica.

— Măi copile ! — zise. — Őăz tu p-aśi p-acas, măi faś tu ŉe poť.

— Fac tăt'e helea ŉe zis, dom părint'e !

Vin'e dumin'ecă acolo, zise:

— Őe să lucru? — zicînd că pleacă popa la beşerică — ŉe să lucru?

— Pă — zise — ŉe lucră ŉi ŉi uamen'i.

— No bin'e ! — zise. — Mă uit ieu p-aśi ŉi, la veşin'i p-aśi ŉe lucră, pă lucru ŉi ieu, că ŉ'tiu să lucru, nu-m spun'i dumn'eta, lucru io ŉ-aşă !

On veşin să socot'i acolo că oalele să suşiră, să stricĉe iel o ŉiră ŉigla acolo — iertîn Dumn'ezo, fiincă atunś iera la lucru în helea zile — să stricĉe, să deĉ cu ŉigla zos. Mă, ded'e cu n'isť'e dărăbe jos. Să sui ŉi ŉla a popii, ŉi traje cu ŉigla tătă în drum: o rupt, tăt o spart. Vin'e popa.

— Mă ! Apă tu ŉe-ai făcut? — ise.

— D'e lucră — iĉe — veĉinu aĉi, m-ai zis că să lucru ĉe lucră iel. Ūş strică casa, faşe, zic, ŉi stricai ŉi ieu a mea.

— O, pă da ŉla o strică s-o tsit'ească iară, mă. Pă a noastă-i noă !

— Pă ŉe-i zis : « să lucră ŉe lucră veşin'ii »? Nu t'e-am întrebă cîn t'e dusăş la beşerecă?

— Mă, bată-t'e Dumn'ezo să t'e bată ! — ise. — Apă tu ŉe-ai făcut?

— Pă aşă, ŉe-o făcut veşin'i ! Aşă-i zis. Poat'e t'e năcăjiş?

— Ba nu mă năcăji.

— Bin'e ! n'is io nu-s năcăjit n'isť d'e rău !

No bin'e ! duşe, treşe az, faşe, tăt minun'i ii faşe popii. În aia dumin'ecă:

— Uită, mă! — zise.

— Şe să lucru, dom părint'e, iară az?

— Să-m faş un pod, să vin'i pă pod d'i la beserică pun-acas, cîn ies d'im beserică.

— Bin'e, dom părint'e, fac!

Plecă popa la beserică. Iel să dusă în grajd. Ave popa acolo vo patru-sîns vaşi, doi-tri boi, cai, capre še iera. Prinsă a tăia la iele, şi întîsînd'e la piei pă drum: colę o bucată, colę alta, colę alta, colę alta, pun la biserică. Cîn iasă popa:

— No ieş, părint'e — ise — că Ț-am făcut un pod, nu calci pă vatră pun-acasă.

Să uită popa: tă piei d'e vas pă vatră! Să duşe acasă: tăt'e tăiet'e aco pin ocol, făcut'e d'e minun'e!

— Mă! Apă tu d'i še ai făcut?

— Păi ai zis că să-Ț fac un pod, să vin'i pă pod pun-acasă — zise. — Io-Ț făcui. D'in țe să fac? Lemn'e dracu găsi aiča. Ei, da, da vin'i pă pod, nu t'e-nt'in'i pă pişoare!

— Mă, bată-t'e Dumn'ezo! Pă în tăiaş vaşile Țe't'e!

— Păi še să fac? Apă nu? Poat'e t'e năcăjiş, dom părint'e?

— Ba! Nu mă năcăjii!

Şe să facă cu iel? Ce să facă iel cu ăla?

— Mă! — zise, mai Țin'e iel cit mai Țin'e — mă — zise. — Tu să t'e duçi d'i la min'e!

— Nu mă duc, c-am zis că-m viața întreagă şed'em amin-doi, dacă n'e nărvim.

— Ieu cum să mă nărvesc cu t'in'e, mă — zise — că tu-m faş tăt minun'iuri!

— E, minun'i! — iče. — Nu-Ț fac minun'iuri — iče.

Să dusă popa-aiş pi la veşin'i şi unu:

— Ia, alt veşin aşi — zise — s-o prişin'it cu muişrea.

Vin'e popa acas iară şi să mai socoat'e cu iel — ăia trăia rău, veşin'ii ăia. Pă zise cătă iel:

— Mă, še să mai lucru dacă t'e duş, dom părint'e?

— Da — ise — še lucră şi veşin'ii ăşt'ia, ăi năroz d'e-aşi — ise — aia-i să lucrî şi tu.

Un veşin se să facă? O dat cu boata-n cap la o muiere, ş-o omorit muierea. Iel ded'e c-o boată în cap la preut'easă, ş-o omori. Cîn vin'e popa acasă, preot'easa moartă!

— Se-i? Apă se făcuş, mă?

— Pă — ise — veşinu ded'e în cap — iče — la — zisă — că să lucru se lucră iel. Iel dăd'e-n cap la muiere ş-omori. Dei şi ieu la preut'easa, să moară şi ieş, c-aşă zisăş!

— E, bătu-t'e Dumn'ezo! Apă ieu se fac cu copilu? — ise.

— Fă se vrei!

Povesti cu copilu noapt'ea — să culcă iel înt-o casă, iel înt-o casă, iel într-alta.

— Vez! Omori mai pă mumă-ta, mă! Se să faşem? Hai să ne duşem! Luqm cărţile care-s mai frumoase, şi le băgăm într-on sac şi n'e duşem.

Loă cărţile şi le bagă înt-on sac. Păcală aud'e că să pregăt'esc iei, copilu, şi scoat'e cărţile dint-on sac, dac-adurmi, şi să băgă iel în sac, şi băgă n'îşt'e cărţ păstă iel. Şi iei pleacă noapt'ea, să lase sluga în averea să, să, d'efin'itiv, şi iei să să pustin'ească, c-aco pă tăţi îi omoară iel, pă tăţ! Cînd să scoală popa noapt'ea, scoală copilu, dă şi la copil ceva în circă, puţin minaje, mîncare, să ieş pă cale, şi iel ia sacu cu cărţile în circă.

— Mă! — ise. — Tu băgaş, măi copile, cred că mai băgaş tu cărţi aiş, că-i foart'e greş!

Iel iera iel în sac!

Şi să duc cu sacu pună mai d'epart'e, tăţ, şi stă ei acolo lingă o apă, şi şăd acolo. Iel, popa, să mai duşe s-aducă o ţiră apă la copil în seva uiagă.

D'in sac cîntă: prind'e a cînta Păcală.

— Auzi, tată! — ziče. — Cărţile noaste cîntă în sac.

— Cum cîntă în sac?

Ziče:

— Dacă t'e dusăşi dumn'eta — iče — ieli cînta în sac.

— Hai să coutăm care cîntă mai frumos.

Cînd caută, iacă iel acolo, copilu!

— Ee, bătu-t'e Dumn'ezo! — ise. — Tu iar ieş'ti cu noi?

— Iară !
— Apă se să şt'im noi faşe cu t'in'e?
— Io d'e t'in'e nu mă las ! Poat'e t'e năcăjiş?
— Ba, nu mă năcăji ! Hai să n'e culcăm tăţ aiciă în dunga apii.

Să socot'iră iei:

— Să culcă, şi să dăm cu copilu — să socot'iră — şi să dăm cu asta în apă, că, dacă nu, nu scăpăm d'e iel !

Să culcă iel d'i cătă apă, copilu întră în iei, popa d'incolo. Iel, atunsa, uoţu, să scoală şi dă cu copilu d'e cătă apă, şi să culcă iel lingă popa, în circă. Pină cînd ie adurmit, să scoală popa ş-îbumn'eşt'e copilu să să scoale ca să de cu sluga în apă îl iau copilu . . .

— No — ise — scoală-t'e să dăm cu iel, c-adurmi.

Să scoală, îl ie popa d'e cap, copilu d'e pişore, trag ţip ! în apă, iei odaţ cu copilu.

— No, aşe-i că şi d'e ăsta scăparăm ?

— No aşe-i — iče — că şi d'e copil t'e scăpai ?

— Ei, bātu-t'e Dumn'ezo ! Apă dăd'ei şi cu copilu în apă ?

— Pă ded'ei ! Pă poat'e t'e năcăjiş ?

— Apă cum să nu mă năcăjăsc, mă, cîn făcuş tu mn'inun'e d'in avere, făcuş d'in muiere-o omoriş, omoriş copilu ! Acuma cu min'e se faşi ?

— Pot'e t'e năcăjiş ?

— Cum să nu !

— Îţi trag tri brezde pă circă, cum ai tras tu la frati-miu ! Şi du-t'e dracului să t'e omoară, popo !

I-o tras tri brezde pă circă, ş-apă s-o dus, s-o d'espărţit d'i popa.

Şi atita fu cu popa !

Inf. Săracu Moise; Poiana Răchitelii—Hunedoara; *culeg.* C.B., 10 noiem. 1951; *transc.* C.B.; *durata:* 9' 30"; A.I.F., i. 11.234.

Povestitorul o ştie: « Tăt d'i p-acolo, d'in lume ».

« POPA ȘI PĂCALĂ »

A fost odată, într-un sat um preot, care ave nevoie di-un argat. Avea prea multe treburi, avea și nițel pământ, avea și vite, și una și alta, și nu putea dovedi tuate iel numa cu prioteasa, amîndoi.

Așa ! A plecat, înspre tîrg acolo undeva, unde să găsească un uom, um băiat, ca să-i facă cît-um mic serviș, ști, să mai aibă de-ajutor. Mergîndă pă drum, să-ntilnește cu Păcală.

— Bună ziua !

— Bună ziua.

— Dă unde iej, măi băete ?

— Eji — ziče — sîn di diparte ¹⁾ io: tuma dă la marșinea pămîntului.

— Cum, mă, așa de departe ? — ziče.

— Da ! Da če-ai cu mine ?

— Păi — ziče — če să am cu tine ? Io aș avea nevoie di-un argătoi așa ca tine, de-um băiat pin curte — ziče — să-m facă cît-um serviș. Te pričepe ?

— Vai de mine ²⁾ ! io tuate trebur'le. Înham caii, înjug, pasc uoi, nu știu če . . .

— Bun, mă băiete — ziče. — Iej bun. N-am io — ziče — čine știe če vite, nește cai — ziče — nește bouleni, o văcuță . . . Bun ! Ei, cum facem — ziče — cum ne înțeleșem noi ca să te iau argat, la mine ?

— Bine, părinte !

— Cită leafă-n čei ?

Ziče:

¹⁾ Pov. clatină din cap. ²⁾ Pov. subliniază cu capul.

— În dai atitea parale !

— Și pînă cînd ?

— Păi — zițe — uite, facem de-acuma — zițe — condiținea — zițe — ca să știm — i-a spus Păcală, zițe — io atîta stau la dumneata argat, pîn-o urla lupii-în casă ³⁾ și s-o mîrli caprele pă masă !

Bietu popa a prinz bucuros.

«Ăăi — zițe — am să am un argat — zițe — tuată viața mea ! Cum are să să mîrlească caprele pă masă, că io n-am nîci-o capră ? — zițe — și lupii cum să urle în casă ? Să poate să intre lupii să urle în casă ? Nu ! Gata ! »

«Ce să vedeți ? ! Popa iera cununat de primar, din satu lui de-acolo. Acu, la um momen dat, primaru, nași-so, a făcu dragoste cu prioteasa. Cîn și cîn să mai ducea pă la ia Bietu popa nu știa. Azi așa, mîne-așa . . . În fine ! Într-una din zile, ce spune popa ? :

— Măi băiete — zițe — mîne merșem la vie-amîndoi. Am și io um petec de vie, săpăm acolo, curățim, nu știu ce. Gata ! Să regulez trebur'le ce trebuie p-ăcia pă la graj și plecăm dă dimineață.

— Bine, părinte.

S-a scula dimineața, una-alta, a mincat, a plecat, s-a duz la vie. Cînd a ajuns acolo, pă hoț, primaru țac, ⁴⁾ numa-decît acasă !

Băiatu știa tot, Păcală.

— Aaoleo, părinte ! — zițe — io mă duc pînă acasă !

— La ce, mă băiete ?

Zițe :

— Am uita să leg um bou — zițe — unu l-am lega și unu nu — zițe — și au să să-mpungă boii-n graj pînă ne-om duce noi.

— Gata ! Du-te-acasă. Da să vi curînd.

Cînd îl vede prioteasa pă la puartă, primaru iera în casă ⁵⁾.
«Ce să facă ? Unde să să pitească, unde ?

³⁾ Pov. ține dreapta ridicată. ⁴⁾ Pov. își ciocnește palmele. ⁵⁾ Pov. își ciocnește palmele.

Če:

— Hai colea în bucătărie — ziče — și te-aruncă di pă cuptor acolo și stai pitit ⁶⁾ după cuptor. Să videm io la če-a venit iel acuma, lu-ntreb ieu, la če-a venit acasă, la če l-a trimez — ziče.

Gata, numadecit s-a dus primaru și s-a băgat după cuptor acolo, s-a čiujudit. Iacătă și băiatu p-acolea pin curte... Prioteasa-i iese înainte:

— Če-i cu tine, mă?

— Ei—ziče—i če-i cu mine? Am venit și ieu di pă treburi— ziče — da doar nu viu, umblu diğeaba di capu m'eu pă drum.

— La če-ai venit?

Če:

— M-a trimes părintele să ba — avea nește butuj dă ruată — știz dumneavoastră, căpățiini d-alea numa strujite ⁷⁾ — oleacă, așa čioplite — m-a trimes părintele — ziče — să bag căpăținele-astea de ruată după cuptor ca să să usuče — ziče — să să puată lucra mai bine.

— Ei, da aldată nu puteai? — Togmai primaru iera după cuptor.

Gata, băiatu numa înhață cite-o căpătină și tronc !⁸⁾ după cuptor în capu primarului. Āla niș pic nu ziče. După-aia, tronc ! tronc ! pin le-a arunca pă tuate. Băiatu-ș ia poteca spre vie. Să duče-acolo la vie, nu spune nimic. Bietu primar a ieșit de după cuptor cu capu spart, zberțelit, vai de capu lui.

— Če-i cu hoțu ăsta di băiat, fă, di unde l-aveț — ziče — fă fină, fă, če-i?

— Să-l arză focu — ziče — că nu știu un l-a găsit popa — ziče — uite, pă stradă. Či că șade aij la noi pin s-o mirli căprele pă masă.

— Uuu ! Gr'eu !

Gata, a plecat, s-a dus. După-aia, a vinit seara acasă, n-a fos nimic, n-a vorbit ⁹⁾ nimini dă nimic, nu nimic, a mîncat, a băut. A doa zi, dă dimineață iar . . .

⁶⁾ Pov. subliniază, cu dreapta. ⁷⁾ Pov. descrie cîteva cercuri, cu mîinile. ⁸⁾ Pov. aruncă, cu dreapta. ⁹⁾ Pov. subliniază, cu dreapta.

— Hai, băiete! — betu popa, pleacă cu băiatu împreună — faci trebur'le p-ačia ce trebuie, nu știu ce, și mergem.

Cînd a ajuns acolo la locu dă muncă la sapă unde trebuia să lucreze, băiatu iar a pus un ginion ¹⁰⁾.

— Auleo, părinte, trebuie să mă duc oleacă pîn acasă!

— La ce?

Çe:

— Uite-am uita gițelu să-l inkiz dă la vacă, nu știu ce, și suge pînă ne-om duce noi.

— Hai, du-te fuga!

Cîn să duce-acasă, primaru iera iar-acolo ¹¹⁾.

— Çe să fac — ziçe — unde să mai mă pitesc acu di hoțu ăsta, că iar mă găsește?

Prioteasa ziçe:

— Hai încoa, nașule — ziçe. — Am um butoi cu lînă — ziçe — și te bag acolo în lînă, ș-acolo nu te găsește.

— Bun!

Numaidecît să, țufuc! iese-afară, să duce-acolo într-o k'imniță unde iera lîna-m butoi, ridică lîna, l-astupă bine acolo, iacătă și băiatu.

— Çe-i, mă — ziçe — la ce-ai venit acasă?

— Ei — ziçe — am venit și io la o treabă — ziçe — doar nu umblu diğeaba pă drum!

— Haide, ce treabă ai?

Çe: — M-a trimes părintele să h'ierb un cazan de apă să opărez lîna aia . . .

— Eei, da — ziçe — asta-i grija vuastră? — ziçe — asta-i grija mea.

Ziçe: — Ia ascultă — ziçe — cocoană preoteasă, pe dumneata ¹²⁾ nu te cunoz de stăpînă, io știu ce-am vorbit cu părintele.

— Haide, de!

¹⁰⁾ Pov. subliniază, cu dreapta. ¹¹⁾ Pov. își lovește palmele. ¹²⁾ Pov. arată înainte, cu dreapta.

Numadicît a pus un cazan mare di h'ier pã foc, de tablã, dã-i cu mărăcîni, dã-i cu paie, lu-nh'ierbintã la iuþealã și-nþepe-a turna cu cofa apã-m butoi. Tuarnã apã h'iertã-m butoi sã opãreascã lina. Bietu primar, sãracu, a stat çiujudit acolo, vai de capu lui! Cînd a — bãiatu dupã ÷e-a turnat tot cazanu, a ieþit ș-a-ntins-o spre lucru unde s-a duz la popa. Cînd iese primaru de-acolo, mai mul muort.

— ÷e sã mai fac cu hoþu-ãsta? — ziçe — cã nu-i k'ip — ziçe — sã scap de ãsta? În fine, lasã cã — ziçe — pînã la urma urmii — ziçe — o sã scãpãm noi de iel — ziçe — nașule, scãpãm de iel, cã — ziçe — l-a pãcãlit și pã popa — ziçe — asta nimic nu face.

Ëi bine! Gata! S-a dus! Seara a vinit acasã preotu și bãiatu, și-a mîncat și s-a hodinit. A doa zi, iar la treabã. Cînd pleacã, rãmîne preoteasa acasã, iar vine primaru. Iar și bãiatu, țac! Unde sã sã mai piteascã ¹³⁾-acuma?

Ziçe: — Nașule, sui-te-m podu coteþii — ziçe — c-acolo doar nu s-o mai uita — ziçe — arde-l-ar focu di bãiat.

S-a suit numadicît ïm podu coteþii la pãsãri acolo. Acolo gãinaț, pãduk'ï di gãinã, vai di capu lui! Bãiatu cînd y'ine, ziçe:

— La ÷e-ai mai vinit, mã, acuma?

— Pãi — ziçe — la ÷e-am vinit? — ziçe. — Tot, mai mer'eu ¹⁴⁾ mã-ntrebi — ziçe — la ÷e y'iu, la ÷e mã duc. Am și ieu treburi, primesc uordine de la pãrinte — ziçe — și trebuie sã le fac.

— Ei cum?

÷e: — Uite, m-a trimez — ziçe, cã iera, avea vo doã care de haraçi pentru viie, ascuțiț la amindouã capetele — m-a trimez — ziçe — sã iau haraçii eștia dim ploaie de-açi sã nu-i mai plouã și sã-i zvirîl ïm podu coteþii.

÷e sã vedeți? Bietu primaru ïn fund-acolo, bãiatu cîn lua haraçii ¹⁵⁾ și cînd ïi zvirîlea acolo, ïl ïngioldea pîn cap,

¹³⁾ Pov. lovește palmele. ¹⁴⁾ Pov. subliniazã, cu stînga. ¹⁵⁾ Pov. se rãstește, cu dreapta.

pîn spate, pã unde-nnemerea, na, çi iel ținea socoteală?! Of! I-a aruncat pã toți și-a plecat, s-a dus. După aia, să dă jos din coteață, bietu primar îngioldit, necăjit. În fine!

— Țe să mai fațem? ¹⁶⁾ Nu ie kíp — zițe — să mai scăpãm de ăsta. Ȃsta mã omoarã!

— Taj din gurã, cã nu te-omoarã, nașule — zițe.

Pînã la um momen dat, a plecat iar la lucru, bãiatu cu preotu. Ei, a rãmas preoteasa acasã. Trecîndã pã stradã p-acolo o babã bãtrînã care-o cunoștea mai dã mult, mai știa cîte-o vrajã, mai nu știu țe, zițe:

— Mm! Mãtușã! — zițe. — N-ai putea dumneata să-mi procuri mie așa, așa — zițe — uite-aș avea țeva.

— Ba poj, maicã — zițe.

Ei! Bun!

Țe: — Io țu-aduc nește otravã într-o ualã — zițe — și gata! ¹⁷⁾

Însã baba țe să videți? Ia iera în legãturã cu Pãcalã, c-așa-i vrãjitorile-astea. Știe mai multe și iele, nu numa una dõuã! În loc să puie otravã în ualã, a puz nește miere curatã, a puz lucruri bune, și-a venit la preoteasã.

Zițe: — Uite, maicã ¹⁸⁾ — zițe — astea, le-o puî îm mîncare — zițe — și imediat muare. Și-ai să scapi ¹⁹⁾ di iel.

Țe să vez? Așa a fãcut. Gata, cînd a venit seara, a venit preotu cu bãiatu dã la lucru dã la cîmp. Numadecit preoteasa fãcuse mîncare bunã ²⁰⁾-acolo, ca nițiodatã! Ei, le turnase din ualã acolo mierea — ia a crezut cã-i otrava, da s-a pãcãlit singurã.

Ei! Numadecit — da bãiatu-i spune:

Zițe: — Pãrinte — zițe — bagã di seamã, c-astã searã ²¹⁾ gãsım niște mîncare ca nițiodatã-acasã. Mîncãm — zițe — pîn ne-om sãtura bine și dupã țe mîncãm, ne fațem morț, ne dãm drumu ²²⁾ dupã scaune tronc, odatã, și nu mij di loc, cã are să ne bațe cucoana preoteasã su pat, nu faj niči-un

¹⁶⁾ Pov. duce dreapta în lãturi. ¹⁷⁾ Pov. subliniazã, cu dreapta. ¹⁸⁾ Pov. întinde înainte dreapta. ¹⁹⁾ Pov. subliniazã, cu dreapta. ²⁰⁾ Pov. subliniazã, cu dreapta. ²¹⁾ Pov. ridicã arãtãtorul sting. ²²⁾ Pov. aratã spre dreapta, cu dreapta.

semn, pînă nu te-oi mișca io²³⁾, să ști — zițe — că alfel nu-i bine dă dumneata — zițe.

— Bine, mă băiete.

— Ai să vezi²⁴⁾ țe n-ai văzut! — ițe.

Gata! Cînd s-a dus seara acasă, s-a așezat iei la masă, a-nceput a mîncă. Mîncarea foarte bună. Mînîncă iei, dă-i, să cînstesc . . .

— Brava, prioteasă — zițe — mîncare ca asta nu cred c-ai făcut vreodată di cîn te-am luat ieu.

— Da — zițe — așa-i că-i bună?

— Bună!

Ț! La um momen dat, băiatu-j dă drumu după scaun: flionc!²⁵⁾ în nesimțire, jos. Gata și popa. Tronc²⁶⁾ lingă băiat! Da prioteasa di colo:

— Aha! H'ire-aț ai cutăruia — zițe. — Bine că v-am văzut așa.

Trațe numadecît di iei, și-i bagă su pat p-amîndoi și după țe-i bagă su pat, îi aruncă²⁷⁾ o țuală urită pă iei acolo. Numadicît iese-afară, că nu iera diparte nași-su.

— Nașule, nașule, ia vino-ncoațe.

Ei, fuga ăla . . .

— Cum să fa²⁸⁾

— Hai încoa²⁸⁾ — zițe — fără niți o grije — zice — nașule, acu să trăim noi și să benketuim — zițe.

Numadicît y'ine nașu.

Țe: Ia uite²⁹⁾—a murit — zițe. — A veni mătușa Stanca — zițe — cu doctoriile cari i le-am rugat-o io, i-am akitat. Ah, tu-le muma-n c. . .!

Fuga, numadecît, primaru aduce-o damișeană cu vin, prepară și preoteasa o găină³⁰⁾, pun și mînîncă iei acolo. Așa!

— E! Hai, fină-m pat — zițe — să ne mai drăgulim oleacă.

²³⁾ Pov. admonestează, cu dreapta ridicată. ²⁴⁾ Pov. admonestează, cu dreapta ridicată. ²⁵⁾ Pov. se apleacă spre dreapta. ²⁶⁾ Pov. se apleacă spre dreapta. ²⁷⁾ Pov. aruncă, cu dreapta. ²⁸⁾ Pov. cheamă, cu stînga. ²⁹⁾ Pov. arată înainte, cu dreapta. ³⁰⁾ Pov. subliniază, cu dreapta.

Gata! Numa, dim pat să mai plimbă iei³¹⁾, mai bea, mai mănincă. Ziče:

— Iuite če ie — ziče — nașule. Io am să mă dizbrac —
— ziče — îm pielea guală — ziče — și mă sui aiș pă masă³²⁾
— și tu — ziče — te duj mai colo la ușă în colțu ăla³³⁾
— ziče — și orăcăi — ziče — ca un lup așa — ziče — faj
vocea lupului ca cum urlă iel, și-n timpu ăsta — ziče — ieu
zbier ca o capră și cînd te-i repezi de-acolo la mine, să-ț
înkypui că m-ai mîncat cu totu! — ziče.

Gata, numadicît să dizbracă preoteasa, să suie pă masă,
și primaru să duče³⁴⁾ mai într-un colț și-nčepe-a urla.

— Hau hauuuuuuuuuuuuu!

— Meeee! Meeee! — capra după masă.

— Hau hau-uuuuu!

— Meeee! Meeee!

Atunj băiatu di su pat imediat îl trașe pă popa di
pantaloni.

— Săi, părinte³⁵⁾, hai să ieșim afară de-aij — ziče. —
C-a urla lupii-n casă și să mîrlesc caprele pă masă.

Cînd a ieșit di su pat bietu popa și-l vede pă primar
în casă, primaru-a rămas îng'ețat³⁶⁾ într-un colț.

— Ei, părinte! — ziče. — Acu să spui io — ziče — dumi-
tale toată pățania dumatiale.

— Če, măi băiete?

Če: — Uite hoțu ăsta³⁷⁾ de primar — ziče — are de-a fače
cu preoteasa dumatiale de-atîța ani de zile.

— Če vor-be...? Să poate?

— Daa!

— Păi cum, măi băiete, io n-am știu...

— N-ai știut — ziče — da io am aflat tot — ziče — uite
de-atîtea uori di cît am vinit dă la viie, cînd am vinit de
l-am găsi mereu ačia — ziče. — Uodată — ziče — s-a pitit

³¹⁾ Pov. mișcă dreapta din lături spre înainte. ³²⁾ Pov. pune stînga pe masă.

³³⁾ Pov. arată înapoi și spre dreapta, cu dreapta. ³⁴⁾ Pov. arată înapoi, cu dreapta.

³⁵⁾ Pov. ridică brusc dreapta. ³⁶⁾ Pov. duce dreapta în lături. ³⁷⁾ Pov. arată înainte, cu dreapta.

după cuptor, al doilea s-a pitit în butoiu cu lînă, al treilea s-a pitit în podu coteșii.

— C-o h'i, c-o păți, țe . . .

— Țe vorbesc iu minciuni? Pi cîn ț-am spart capu cu căpăținele de ruată, și cîn ț-am turna apă h'iartă-m butoi, și cîn te-am înțepa cu haracii — zițe — nu șt'iu io țe-ai pățit?

Ț! În fine!

— Țe să le fa, mă băiete?

— Țe vrei să le faș, părinte, io nu zig nimic. Așa. Mie-m dai — zițe — și mie țe-i crede-acolo o mică k'eltuială, c-acu mi s-a-implinit ³⁸⁾ contractu. Așa am vorbi noi amîndoi, ieș co . . .

— Da, măi băiete, așa!

— Ț, ai văzut că a fost adivărat țe ț-am spus ieu?

Bietu popa, necăjit, numadicît pune mîna p-un ștreang, leagă pă primar, leagă pă prioteasă și trațe-i, dă-i!

— Ț! Acuma, băiete — zițe — tu merji cu mine pîn sat. Îi scuatem afară amîndoi — zițe — poate să ridică vrunu să se revolte čineva.

— To satu, părinte — zițe — nu poa să te dea jos cînd oi h'i io lîngă dumneata.

— Bun! Haide!

— Da — zițe — uite țe le fačem? Îi luăm în pielea guală, așa cum sunt iei acu, nu le dăm voie să să-mbrače.

Bun. I-a legat în pielea goală.

— Și să strîțe iei pă stradă.

— Cum să strîțe?

— Čine-o fače ca noi, ca noi să pață! Čine-o fače ca noi, ca noi să pață! Și noi îi plimbăm pîn la capu satului și-napoi. Ș-atuncia venim acasă și fačem o beție strajnică, și-m dai leafa și să ne vedem sănătoși!

Gata, i-a dus pîn la capu satului legați în pielea guală și striga, cînd primaru, cînd prioteasa:

³⁸⁾ Pov. subliniază, cu dreapta.

— Čine-o fače ca noi, ca noi să pață! Čine-o fače ca noi, ca noi să pață!

A venit cu iei acasă, i-a dezlegat, le-a dat drumu, a băut, a mîncat popa cu băiatu, s-a činstit, i-a dat banii și-a plecat. Apăi de-atunj n-am mai fost p-acolo. Če-o mai h'i, Dumnezeu știe, nu știu če să s-o mai fi întîmplat.

Inf. Gh. M. Rădoiaș; Bătrini—Teleajen; *cules* în București în 19 martie 1956, de O.B.—C.B.; *transc.* T.B.; *durata*: 13' 30''; A.I.F., mg 1076 b.

Povestitorul o știe: «Asta cînd ieram în război la 916, un țigan mi le-a spus, ieram în Moldova, seara în cantonament».

Ai povestit-o? «Da! Păi dacă n-o povesteam, o uiți. Am povestit-o cîm ieram pă la lucru, și pe la stîină.»

PĂCALĂ

Au fos doi ȝmeni: unu cu nume Păcală, și-unu cu nume Trădală. Ȟmen'i sărači! Apoi, s-au gînd'i iei:

« Oare cum am pute ț și noi trăi în lume da-astă? Că niče țe mînca, niče țe purta, nič încolo, nič încolo... »

Da Păcală s-o gîn'it așe:

« Oi lua un sac și mă duc îm pădur'e ¹⁾, și-m pădure să cul'eg nuč d'i țele d'i copači. Ș-oi mę în tîrg, ș-oi spun'e că-z nuči, și le-oi vinde pe nevăzuta. Da! »

Da Trădală cum s-o gînd'i și iel? — că n-o șt'iu, iei nu s-o văzu, n'i nu s-o cunoscut unu pe-alalt pînă mai tîrziu. O mărș ș-o cules un sac d'e mușk'i d'e pe copači, ș-o umplut on sac. Apii, o lua sacu în spat'e — o fost un tîrg, cum ar h'i la noi, așă, în apropiere ²⁾. Păcală o lua nučile, o mărș pe-on drum dincolo de ³⁾, Păcală g'inę d'încoči, s-află la:

— Bună zua!

— Buna zua!

— Da un'e meri?

— La tîrg!

— Da țe duč?

— Niște lînă! Da tu? — Trădală cătă Păcală — da tu țe duči?

— Niște nuči!

— D-apoi — iče — pi țe vrei a da lîna? — o zis Păcală cătă Trădală. —

Ziče — dac-o spus Trădală că lîna:

— Pe lînă! — ziče.

¹⁾ Pov. arată spre dreapta, cu capul. ²⁾ Pov. subliniază, cu dreapta.

³⁾ Pov. arată înainte, cu dreapta.

— No, și ieu vreșu a da lina — iče — pe nuči!

— Hop! — zîce — c-apăi să făcăm on tîrg⁴⁾ — zîce — i gata tîrgu, numa, da numa șk'im pe șk'imb!

— Numa! Dă sacu încoče, și ț-oi da a mn'eu, și t'e du în drumu tău⁵⁾ — zîce — ș-apăi...

No, n'i n-au cotat, nu, că în săc că če are, če-au? S-o lua și sacu čela, s-o dus încolo⁶⁾, o fuğit una doă că i-a lua samă și va cură după iel! Apoi, o mărș ș-o d'ezlega Păcală sacu čela cu lina: o văzu că-i muș d'e copači!

« Iii! Da če mn'i-o pus aiesta mn'ie-aičea? No aiesta-i fečior toma ca și min'e! Hai, mă duc înapoi⁷⁾ să mă aflu cu iel, că n'i-om fa tovarăș, că noi om păcăli amîndoi mai mul ca unu! »

Trăndală înc-o mărș ș-o d'eslega sacu čela cu nučile: o văzu că-s nuj d'e copaj d'e pădure!

« Ău⁸⁾! C-aista-i toma frat'e cu min'e! că... Da nu n'e-am putu noi înțălę mai iut'e laolalt, să dăm mîna, să păcălim încălețe (?) o lumea ».

Hai, și s-o dat unu după altu și s-o tîln'it.

— Năroc bun, tovarăș!

— Năroc! Da cum te aflî?

— Bine! Da tu?

— Și io!

— No hai, înco să dăm mîna laolaltă, și să păcălim lumia mai d'ipart'e amîndoi!

— Bine! Hai!

S-o dus în sus, în ġios, da amu-s și flămînz. O văzut o femęe că sapă-aco la n'eșt'e curek'iu⁹⁾. S-o duz la femęia ačea aco:

— Da če-i aiesta? Če fel'?

— Curek'iu!

— Hi! Da če curek'iu-i aiesta așă?

— Așă-i curek'iu pi la noi.

⁴⁾ Pov. subliniază, cu dreapta. ⁵⁾ Pov. subliniază, cu dreapta. ⁶⁾ Pov. arată înainte, cu dreapta. ⁷⁾ Pov. subliniază, cu capul. ⁸⁾ Pov. se scarpină cu stînga în cap. ⁹⁾ Pov. arată înainte, cu capul.

— Că la noi nu-i așa !
 — Păi da cum ?
 — A, supt o brozba d'e curek'i să umbrę ċiurda d'i la tri sate !
 — Cum pot'e h'i brozba aċeia¹⁰⁾ așă mare ? O ċiurdă d'i la tri sate ?
 — Hă ! N-ai văzu tu d'e-ale brozbe !
 — Ai ! — ziċe !
 — Păi dacă-i vre — ziċe — ț-om aduċe sămînță !
 — Bine — iċe femeċia — ian s-aduċeți ! Nę haidatę în ca, că-s mînca ęreċe, și-s be !
 Femeċia, hai, s-o dus cu iei în casă și l'e-o da d'i mînca și d'e băut. S-o lua și s-o dus.
 — Nę — ziċe — aduċem sămînță !
 Iei o mărs ș-o culę n'ist'e sămînță d'i ċę d'i șteċ'ie, ċę samănă cu sămînța d'e curek'iu. G'in :
 — Nę ! Am adus sămînță !
 — Bin'e !
 — Dragă, da o pune rară !¹¹⁾
 I-o da lucru, i-o tă pus pin ogradă, tătă ograda o-mplut cu sămînță, cu d'i ċę. Da, iei s-o dus. O g'init on uom acolo, după ċi-o răsări sămînța.
 — Da ċe ai sămănat ?¹²⁾
 — Că curek'iu ! I că ċe mi-o spus, doi ęmen'i și mn'io adus sămînță !
 — Hă — ziċe — nu cumva t'i-o păcălit ęreċin'e ? — ziċe.
 — Nu șt'iu !
 — Asta-i — ziċe — sămînță d'e șteċ'ie !
 — Io nu șt'iu !
 Hai, o văzu că creșt'e șt'ęg'ia¹³⁾ :
 Ia ċe :
 — Nę, amu-i șteċ'e !

¹⁰⁾ Pov. ridică mînile, schițînd volum mare. ¹¹⁾ Pov. scutură, cu stînga. ¹²⁾ Pov. arată înainte, cu' arăt. drept. ¹³⁾ Pov. schițează creșterea, ridicînd treptat dreapta.

E, păi, nu-i curek'i, nu-i! Ş-amu aĉeia o trecu înt-atita. Da, Păcală o avut uo uoie, acasă. S-o dus acasă. Dacă s-o dus acasă, da o l'egat uoia cu o şpargă lungă¹⁴⁾ aşă, ş-o da drumu să ducă la păşune la, să pască oia. O mărs pi-un d'eal acolo, unde îmbla ieş la păşune. O g'init on lup. Dac-o g'ini lupu-acolo — da lupu flămînd — zîce:

— Će faci, uoie-aiĉ?

— Da că pasc!

— Amu t'i-oi mînca — zîce — că-s tare flămînd!

— Ba nu mă mînca — zîce — că-s a lu Păcală, şi te-a păcăli!

« Hm »! — să gînde lupu ĉela la vorbă, la ĉeia. Să duĉe lupu. G'ine mîni.

— No, uaie — zîce — amu t'i-oi, că iz mor d'e fome, nu şt'iu ĉe să mă fac!¹⁵⁾

— Ba nu mă mînca — zîce — s a lu Păcală-i vedĉ că t'e-a păcăli!

Bine! O mîncat oia. O rămas burduhenĉel-ĉlea acolo ĝios. Păcală o aşt'epa sara să g'ie uoia d'im pădure-acasă. Nu g'ine! Dimineaţa, s-o dus colo să vadă că und'e-i uaia? O luat acolo aţa pănă unde-o mînca lupii¹⁶⁾, o văzu că numa maţale-ale s-acolo, bend'eaule-ale. Şi iel s-o băgat înt-om bend'eu d'e-ale, im maţă înt-alea acolo. Lupu o g'ini iară pe-acolo, că iară-o flămînzit.

« O! Că de-ar h'i ş-altă uaie, cum-o-aj mînca! Da oi mînca bendeaule ĉstea, amu dacă-s aiĉ! »¹⁷⁾

O mînca bendeaule ĉĉlea, Păcală o fos colo în ieşle. L'e-o-ng'iţi lupu şi pe Păcală. Păcală, cum mîncat berd'ehaule ĉĉle, o scos mîna pi co¹⁸⁾ pe cur la lup, tă:

— Pă ieel! — la lup.

Lupu tă fuĝe.

— Pă ieel!

¹⁴⁾ Pov. dă din cap. ¹⁵⁾ Pov. clatină din umeri. ¹⁶⁾ Pov. arată în lături, cu dreapta. ¹⁷⁾ Pov. subliniază, cu dreapta. ¹⁸⁾ Pov. întinde dreapta în lături.

Iel tă fuđe ! Tă cõtă-nnapoi, nu vede pe nime, numa fuga, până țe l-o... atita o fuđi, până să îmburda ցios¹⁹⁾, d'e osten'it. Ba încă-o sărit și peste-un gard. Păcală cîn-o sărit peste gard, o pus mîna²⁰⁾ pe-un par d'i țeia, și s-o rup paru, apui o da cu paru²¹⁾ cu țeia p'e lup, pa lungu spinării d'i colo ! Apăi o căzu lupu ցios. No, o ieși Păcală d'in lup afară, și l-o băgat în sac, p'e lup. No, dac-o băgat lup-în sac, l-o lua d'e-a umăr, s-o dus. S-o dus acasă, ș-o cota n'îșt'e lîă Păcală pe-acolo, ș-o uns cu aur²²⁾ — nu știu cum așa o feșt'id iel — și s-o dus cu lupu, cu sacu.

O mărș la un duomn. Dac-o mărș la un duomn, da-nt-ōriče oraș²³⁾ ajunđe.

— Da țe-ai, uomule, în sac ?

— Um berbeče cu lîa d'e aur !

— Vai d'e mine ! — zîče — cu lîă de aur ?

— Da !

— Cum așa ? Nu mn'i-i da și mn'ie să-m mirliască uoile în nopt'ea asta ?

— Nuu ! Nu țî l-oi da.

— Da ip țe ?

— Că n-ai atita să-m plăt'eș²⁴⁾ să-z dau io berbečele-asta-nte uoile mn'itale ! Nu-ț...

— Ba dă-n'i-l !

Fa iei oče tîrg că d'ip cî și cum, și tîrguiesc.

— No da — zîče — așa ț-o-i nepusti berbečele-ntre uoi, că d'e nu umblă aij lupi !²⁵⁾

— Nu umblă ! — zîče că popa țeia, domnu — c-avem — zîče — ca-ačeia cîni că n'e-ar mînca tăs lupk'ii d'i pe lum'e !

— Îi biine ! — Păcală.

Apă iară și le zîče :

¹⁹⁾ Pov. subliniază, cu capul. ²⁰⁾ Pov. schițează apucarea, cu dreapta. ²¹⁾ Pov. schițează lovirea, cu dreapta. ²²⁾ Pov. schițează ungerea, descriind cercuri cu dreapta. ²³⁾ Pov. subliniază, cu dreapta. ²⁴⁾ Pov. subliniază, cu dreapta. ²⁵⁾ Pov. neagă, cu dreapta.

— Berbețele nu-l nepost între uoi, până la zece-unsprăzece čiasuri, c-aiesta nu vrea să vadă mn'ışcin ²⁶⁾ un uom: nu-i plăce lui să vadă pe n'ime, c-apă nu n'ij mirlę!

— Nu-i bai — o zis domnu — cind ii vre tu!

Cin o foz gata să-s culce tătă lumia, și domnu, și tăț, hăi! s-o dus Păcală ș-o năpusti lupu colo între uoi. Apăi prinț lupu a omori uoile! Tă: beș! Alta-ncș, alta-ncș... Da slujn'ica, ca di colo:

— Amu — iče — să mirlę ș-a me!

— Hi! pșt'e! Nu șt'iu, cum așă — heilalț, să grăiesc iei acolo, nu dorm.

Nș, da bine! Păcală či-o făcu cin o năposti lupu-ntre uoi, că lina ače ²⁷⁾ cu, de aur, da o aninat ²⁸⁾ pin zmičeli leșilor, col pin vran'iță, și iș, și cole, ca să vadă domnu dimineața că berbețele o fos cu lina de aur, da iga că l-o sfirt'ecat lupii, și l-o omorit, ș-amu-i numa lina. Iacă să ved'e cum, lina lui cum o fost.

Meș acolo:

— Ai!

Ved'e că uoile-s tăt'e mșrt'e! Păcală ș-indeamnă a să pk'isa cu capu d'e tâte vran'ițele-ale pe-acolo, și d'e pămint, și numa:

— Berbețele mn'eu, și berbețele...

Nu pșt'e n'ime n'imic grăi cu iel. Domnu tă vr'e să-l mingăie:

— Lasă — ziče — că l-oi plăti, și ț-oi plăti atita, numa nu mă năcăj'i aiči ²⁹⁾.

O, iel numa cu berbețele lui! Bine! Nș, că s-o-mpăcat grecum apoi. İi ziče:

— Mn'i-i da și vo zeče uoi și mn'ie să beles și io — iče — pk'eile.

— Belea! ³⁰⁾ — o zis domnu.

²⁶⁾ Pov. subliniază, cu dreapta. ²⁷⁾ Pov. arată înainte, cu dreapta. ²⁸⁾ Pov. schițează așezarea pe masă, cu dreapta, apoi cu stînga, repetat. ²⁹⁾ Pov. se scarpină în cap, cu dreapta. ³⁰⁾ Pov. subliniază, cu dreapta.

Ș-o belit zeče uoi. Nq, ș-o lua lina, pk'ieile-alea în spat'e și s-o dus cătă casă, o să margă. O nuntă merę d'i la bise-rică — cum meș și la noi cînd îi cunună popa pe-acolo — meș pe supt un d'ial acolo ³¹⁾, nunta. Da văd nuntașii—cum is uamen'ii la nuntă, băuț, și cu coraj mare, și țe-i? Țe-s iei? Nq bini! Păcală colo:

— Da d'e un'e g'i, uomule, cu pk'eile, cu-ale?

Colo pe deal ³²⁾, pe čela, iera niște pk'ietri d'e mal, albe.

— Ia — ziče — acolo ³³⁾ pe deal atita uaie mōrtă — iče — și nu șt'iu čin'i le-o omorît, lupk'ii, o țe — iči — aco. Am beli vo zeče vo pk'ei d'e-acolo — ziče — și...

— D-apoi, nu-i n'ime-acol?

— Nu!

— Că merem și noi! — o zîs.

— Putez meș — ziče — acolo ³⁴⁾ că beliț!

Nq c-apăi, nuntași ș-ačeia, și mn'irele cătă mn'ireasă:

— Hai și tu!

— Io — iče — nu mă duc! — iče mn'ireasa — pe-acol!

Merez voi.

Nq s-o dus și mn'irele și nuntaș, nănași, și cu is acolo. Da mn'ireasa o rămas çoșe. Păcală o mārș la mn'ireasă ș-o zis cătă mn'ireasă:

— Da iibeș tu — iče — mutu ala? — ziče.

— Că cum îl poč iibi? — ziče — uă, Dqmn'e! — ziče.— D-api — iče — mama și tata m-o silit, či că are o av'ere mare, da!

— Nq haznă-ai d'e av'erea lui ³⁵⁾ — ziče — că io p-ăla nu-l ții în casă înt-on čias cu mine!

— Țe să mă fac io? — o zis ieș — că nu mă poș scăpa d'i iel!

— Scăpu-t'e io, dacă vrei?

— Cum?

³¹⁾ Pov. arată spre el, cu dreapta. ³²⁾ Pov. se uită în sus și spre dreapta. ³³⁾ Pov. arată în lături, cu dreapta. ³⁴⁾ Pov. subliniază, cu dreapta. ³⁵⁾ Pov. subliniază, cu dreapta.

— Bin'e! Dă — iče — cununa ta aij la mine, și sugna, și hainile tale ³⁶⁾, io ți le-oi da a mele, și ia pk'ieil-este, t'e du în drumu tău ³⁷⁾ cu iele.

— Bin'e-a h'i!

Hai, mn'ireasa ți pă di pe sine tăt, și ia Păcală, pe cap tăt'e, și iel să pe sine (?) și... Cobor colo čeia d'i pi colo alți t'icărui la pičiore, altu ș-o lozi capu d'e pietri coborin pe... G'ine cople.

Nqa, amu me mn'irele la mn'ireaz, da osten'it d'i tăt. Nq, mn'ireasa cătă iel:

— Da če-i acolo?

— Dă-l, bată-l încolo, încq ³⁸⁾, că numa n'e-o arlițit (?) că nu-i acolo mn'ic, numa-acolo pietri.

— Așă! Dacă sîn n'ebun'i, umblaț după n'ebun'ii! Bin'e!

Luă mn'irele mn'ireasa d'e mină, și — cum îi rindu nost, cîn n'e cununăm așe — și s-o dus colo acasă la părinț, nq, o făcu nunta, și o pus după masă, ș-o činat. Nq c-apăi, dacă čină și giucat, o molătuit cit o... D-api d'i la o vrme, o zis:

— Nq, să merem să n'e culcăm! — o zis mn'irele cătă mn'ireasă.

— Merem! — o zis. — D-apăi un'e n'e-om culca? Că im pat, pe-acople-i ³⁹⁾ tă plin d'e uomen'i, și tă n'e fracă-acople, și...

— Păi nu șt'iu — iče mn'ireasa — merem im pod!

Hai s-o suit im podu căsi. Colo în tindă, da o fost o cadă cu curek'i, plină; ș-um berbeče: l-o pregăt'it uomu, că d'e nu-a aģiunģe carnea, da să h'ie d'e-nd'emînă-acol, să taie una dquă ⁴⁰⁾ să puie s-aģiunģă la uomen'i, să-i uspeteze. Iei s-o suit im pod. Amu mn'ireasa cum s-ar put'e căra nij de pe-acolo, ș-amu mn'irele cum, or spus, da ziče — să h'iț cu iertare, c-amu oi ziče — ziče:

³⁶⁾ Pov. duce dreapta la briu. ³⁷⁾ Pov. arată în lături, cu dreapta. ³⁸⁾ Pov. subliniază, cu dreapta. ³⁹⁾ Pov. arată spre stînga, cu capul. ⁴⁰⁾ Pov. subliniază repetat, cu dreapta.

— Ieu nu m-am pk'îşat! — mn'ireasa.
— Nę — iče mn'irele — nu-i bai dară!
— Mă duc şi mă pk'îş — zîce — că nu mă cul păn d'imini-
n'eaţă că da — iče — a pk'îşă...

— Nu-i bai! Da tu nu me g'i inapoi!
— Cum să nu g'iu? — o zîs mn'ireasa. — D'e nu cr'ez,
ia funia ęę⁴¹⁾ ęole — o fost o lungă funie, ęęia lungă-a
carului — leagă ič d'e pk'îčioru mn'eu — zîce — că nu mă
nij du afară, numa ęole în tindă — iče — m-oi pk'îşa.

Păcală o coborît di co d'im pod, ş-o mărs ş-o tras cada⁴²⁾
d'i colo, ęepu d'i la cadă: jj, ji, ju! colo męrea d'i pe cureki,
col în tindă. Mn'irele-aud'e d'i colo:

— Ii mă! — ęe — că bin'e să p...!

D-apăi o auzi c-amu nu vojăę, că-amu o foz gătată⁴³⁾
d'in ton, di colo. Păcală, cînd o tras ęepu, s-o rraz dorului,
n-o fost acolo n'ime! Iel ş-o l'egat funia ęę d'i c... la ber-
beęe: colo, cum foz berbeęele colo⁴⁴⁾, i-o lega funia ęęia
di c... că amu a tra mn'irele d'i colo. Dac-o foz mn'irele
d'i co d'i-apucă:

— Hai amu!

Coale nu-i zîse n'ime n'imic. Iel o tăt traęe de funie,
păn ęi-o aęiuns berbeęe co la gura podului. Amu, colo zbiară
ber:

— Bęęę! be!

— ęe, ęe?

Aud ęeia d'in casă cari juęă:

— Da ęe-i aič?

— Ia că berbeęele îl tra nu ştiu ęine-m pod!

— Da ęe comed'ie?

Ies d'i colo uamen'ii, berbeęele, cum o-avu n'îşt'e cuarn'e
mari, şi cam întunec în tindă — altu dă cu uăk'ii d'i
cuarn'e la berbeęe!

— Mă da ęe comed'ie? Dii, hăă! Că ęe mn'inun'i-o făcut
aieştea aič?

⁴¹⁾ Pov. arată cu capul spre stînga. ⁴²⁾ Pov. schiţează tragerea, cu dreapta.
⁴³⁾ Pov. arată în lături, cu dreapta. ⁴⁴⁾ Pov. arată în lături, cu dreapta.

— Bine! No da če faj, mă?
— Că i-om trag mn'ireasa me!
— O sărači! — če — că dacă-asta nu-i mn'ireasă, că-i um berbeče!

Biine! Cobor tās d'i colo, vād că-i berbeče!

— Ai, măi, măi! — c-amu iară să află că — ala numa Păcală o h'i fost! N'i-o păcălit în tătă forma!

Păcală, di colo, cînd o fuğit din tindă, di la ton, o fost o mōră⁴⁵⁾ aco la o val'e. O mārș, colo, tāt pi-o fugă la mōră, cîsăin acolo, ș-o întrat în casă:

— Da če-i baiu? — morariu cătă iel.

— G'iu să-s spui — zîce — că tătă nunta g'ine sâ t'e omōre, că nu șt'iu če: vāmuieș prea tare, o če faj d'e... tătă nunta g'ine, și... io am auzit că numa t'e-or omori, n-or fa alcum! Fuži — zîce — du-t'e încătrova!

— Da un'i să mă bag? Če să mă fac?

— Du-t'e — îce — și sui-n lozu⁴⁶⁾ în čeia aco la — iera o apă mare — sui în loz în čeia — zîce — ș-apăi șăz aco, că iei or g'in'i ș-or trę doară pe-acolea, uori če or fa.

Mārș s-o suit în loză, Păcală o mārș și l-o-mpins d'i co d'in loj în apă: s-o-nn'ecat. G'in nuntași d'i colo⁴⁷⁾. Amu, Păcală-i morar': colo pe la farină, k'ipăieș pe-acolo, mačină fărînă. Mārș nuntași:

— Sară bună — cătă morar.

— Sară bună!

— Da če? — zîce.

— N-ai văzu pe nime pe-aič?

— Nu știu — îce — am on uom — îce — o sărit în apă: nu șt'iu că če uom o fos d'e-o sărit în apă!

— No, bagu-l în colo, bagu-l încōče-amu, că numa iel o h'i sărit în apă-amu d'e frica nōștă!

— No bine! Dac-o sărit, saie încolo, încōče! — cum is uamen'ii čiudoș.

⁴⁵⁾ Pov. arată înainte, cu capul. ⁴⁶⁾ Pov. arată înainte, cu capul. ⁴⁷⁾ Pov. arată în lături, cu dreapta.

D-apoi iei să răfuiesc așa-amu, cei mai tinări că n-o minca de-asară, amu-i mai d'i cătă dzuă; da če-ar h'i d'e mincare. C-apu unu zîce čea, unu hois.

— Da, mă! om meș ș-om fura o ġiurincă, če-are aič on uom ⁴⁸⁾, io o șt'iu! Fura ġiurnic-ačę, și meș la — o fost altă, mai o mōră mai în jos d'i la ačę. — Om mere la mōră la as pustinie, și om h'ierbe-acol, și uom minca!

— Bin'e!

Păcală i-aude. Păcală, d'in sus în ġios — če s-o ġind'i colo — o mārș și s-o și băgat în coș⁴⁹⁾ la mōră la čea pustinie. Băgat în coșu morii. Čeia o mārș după jurincă, ș-o adus jun'inca și-uo belit, o pus în căldări aco, alți o făcu foc, alți... cum îi, und'e-i socači. Da dacă-i gata d'e belit:

— Nō-amu, da cu pk'ielea či-om fa?

— Merem dupa pālincă cu ieș, că aič-i ġidu, n'e dă pālincă.

Hai, o luat oče uol, o mārș după pālincă, o adus pālincă.

— Nō c-aič stām amu, și carn'ea h'ierbe, și s-apropk'ie de gata.

— Mă! Da bendeaule-astea un'i să le-aruncăm?

— Aruncați-le colo în coș ⁵⁰⁾, i ca ġ'in'i ořeče, ș-a vede-aičea că če mačină asta mōră: mață d'im marhă!

Le-o arunca co pe Păcală! Păcală colo în coș. Cînd o foz gata fiartă carn'e, și pregătie masa ⁵¹⁾ cu uiejile, o pus d'im uoluri pālincă în uiagă, și nō, vorbeșu amu. Păcală ș-aruncat bendeaule čęlea colo între iei:

— Eei! — zîce — ġiurincea mea! ⁵²⁾ Az ġinit că nu voi prinde cu ieș! — zîce — ...tu-ăm mama če v-o făcut pe voi amu!

Haaide! čeia ⁵³⁾ tās fuga care-ncătro! Și rămîne colo mincarea și băutura tătă! No da fug tăt, mănincă Păcală bin'e, și bea pālincă, cită rămîn'e să duče cu ieș. Bin'e! S-o dus tās care-ncătro. Nō bin'e.

⁴⁸⁾ Pov. arată înapoi, cu capul. ⁴⁹⁾ Pov. arată spre dreapta, cu capul. ⁵⁰⁾ Pov. arată spre stînga, cu capul. ⁵¹⁾ Pov. schițează pregătirea, cu minile deasupra mesii. ⁵²⁾ Pov. se scarpină în cap cu stînga. ⁵³⁾ Pov. subliniază, cu dreapta.

Amu, d'int-ale tâte, Păcală ce să mai facă? S-o dus acasă. Dus acasă, da lasă- acolo om belet scris că čine, cum s-o-ntîmpla lucru. Bine. Să duče-acasă. Atunči, atunj, da, s-o dus la tovarășu lui, la Trîndală, și s-au dunat laolaltă. Și s-o dus înt-o beserică, ș-o furat banii d'e-acolo. Dac-o furat banii, s-o duz la o pădure-așă ⁵⁴⁾ spre dzuă, că să nu-i ajungă dzua p'e cîmp. Băgat în pădur'e-acol. No, c-apți iei s-o hotărit c-ar mînca oriče da unu a meș în sat după mîncare. Pii Păcală l-o mînat pe Trîndală, după mîncare. S-o dus ș-o aduz d'i mîncat, o fost aco.

No, d-apir în če sară, l-o mînat Trăndală p'e Păcală. O mers și Păcală. Apăi, či-o mai făcu iei pe-acolo, če n-o făcut, o mîncat. No, da amu, a triia uară, l-o mîna iară Păcală pe Trîndală.

— Amu, tu-i meș, mă! G'iniș cu mîncare!

Trăndală amu nu-l află p'e Păcală un'e l-o lăsat!

« Da un'e să h'ie? ⁵⁵⁾ — s-o gin'i Trăndală — unde să h'ie? Amu, numa s-o ascuns! »

Știut-o Trăndală că-i sacu-i gr'eu d'e ban'i și nu-l poț'e iel duče ala. Da ș-o făcut on zbiči-acolo, ș-o-nd'emnat a pușca pim pădur'e, tă:

— Čea, Bimbo! Ho, Ğiurău, hoo!!

După iel cu zbičiu! No, Păcală o-auzit! Iel o dorit să g'ie o căruță ⁵⁶⁾ să puie sacu în car, să-l ducă până mai aproape d'e, d'e sat. Strigat Păcală:

— Ho! Da čin'e ieșt'i?

— Ieu!

— Da nu mi-i duče un sac și mie d'e-aiș pân-aco la, cu căruț?

— Ba duče-oi! ⁵⁷⁾ Adă înco!

O mărș Păcală ș-o lua sacu și g'ine-acole: nu mai ved'e căruț!

— Da — iče Trăndală — da d'i če t'e-ai ascuns cu ban'ii?

— Eș! am gin'i că dad'e-oi scăpa! — zîče.

⁵⁴⁾ Pov. arată spre stînga, cu capul. ⁵⁵⁾ Pov. clatină din cap. ⁵⁶⁾ Pov. schitează apropierea, cu dreapta. ⁵⁷⁾ Pov. afirmă, din cap.

Bine! Amu, či-o mai făcu iei pi-acol pim pădur'e, če n-au făcut, cred că s-au pierdu d'eolaltă iară. Și Păcală s-o dus acas cu ban'ii — migiș tăt s-o dus. O mărs aca la femeie ș-o duz ban'i acolo, și i-o da la femeșe îm primire, și o mărs și o săpat o gropă în țintirim, lontru, ș-o acoperi pe d'easupra ⁵⁸⁾ cu scinduri, și l-o băgat pe Păcală-acolo, și l-o astupat, ș-o făcut așa o înmormintare d'easupra, ⁵⁹⁾ cum ar h'i mormint.

Trăndală s-o dus și iel, ș-o-ntrebat în sat că und'e șed'e Păcală? — o știu că d'in satu ala-i.

— Că ia — zîce — acolo! — spus orče večîn.

Ș-o mărs la iel:

— Da aiči-i Păcală?

— Aiči-o fost — zîce femeșia — da amu o murit!

— O murit?

— Da!

— Oo, Dòmne — zîce — că če preteni am fo ⁶⁰⁾ noi, și...

Da cîn l-aș îngropat?

— Ca acuma, noa!

— Da un'e l-aș îngropa? Hai și mn'i-arată și mn'ie!

O măr femeșia și i-o arătat. Femeșia s-o dus înapoi acasă, iel o rămas co: tă s-o văieta iel ⁶¹⁾ acolo d'intră femeșie. Dacă s-o dus femeșia, uo luat om par d'i čeșlea d'e cruče. Apoi, o-nd'emnat a da aco pe mormint pe čela, ș-a răgni tă:

— Iuuu! — colo, cum fă tauru.

Păcală, colo-n pămînt, s-o temu c-amu la o... tauru o mărs și l-a omorî, ha! Strigă d'i colo în gura mare:

— Čine-aude, čine n-aude, să g'ie, că mă omoră tauru! Iel tă dă cu paru, cu čela, Trăndală. No da, Trăndală, d'i la uară, cătă iel:

— Da după če te-ai băgat, măi, g'iu îm pămînt? — iče — k'iar dacă-i muri!

— Ă, mă! — iče — că de tine n'ic îm pămînt n-oi scăpa!

⁵⁸⁾ Pov. schițează acoperirea, cu mînile. ⁵⁹⁾ Pov. schițează acoperirea, cu mînile, scuturînd. ⁶⁰⁾ Pov. subliniază, cu dreapta. ⁶¹⁾ Pov. subliniază, cu capul.

Hai, ieși d'e-acolo, să tomăsc în casă la Păcală, și mai împărțit ban'ii ațeia, și s-o libăra, iei ⁶²⁾ apoi d'iolaltă. No, c-apăi, Trăndală s-o dus înt-a lui triabă, Păcală-o rămas înt-a lui treabă ⁶³⁾.

D-apii, cum am spus mai năint'e, o fost om popă ș-o avut o vacă cu numele, s-o k'emat Barnole. Popa băga în tăt'e zile slugă: da numa înt-o zi iera unu slugă la ie, că îmbla cit'e dzețe hotară ⁶⁴⁾ vaca-nt-o zi. Apă omorê pe slugă cu tătu, lu-ng'ița. D-apoi o-auzit Păcală că cum pățās slugii la popa! S-o dus colo la popa și Păcală — n-o șt'iu popa, că cîn'e-i — mē la popa. Da:

— Bună zua, părint'e!

— Bună zua! D-apăi — zîce — da d'e und'e vi? Cum, țe? — întrebă popa pe copil, p'e feçioru-ala.

Zîce:

— M-aș băga io d'e slugă-amu... — Apoi — zîce sluga cătă popa. Io — zîce — mă bag d'e slugă, da io trabă să știu cum mă bag d'e slugă!

— Bin'e — popa.

— Ieu — zîce — mă bag cu contrat da pe tri ani!

— Bine! — îce popa — c-așe-m plaçi și mie, pe tri ai!

— Apoi — zîce — așe om fa o l'egătură, un contrat — zîce — laolaltă, o l'egătură că în tri an'î de zil'e car'î ne-om mîniē — zîce — ala — zîce — i s-a tăiē nasu! Dacă ti mîniē dumeta, părint'e — îcē — ț-oi tăiē ieu nasu. Dacă m-oi mîniē ieu — zîce — mi-i tăia dumita mn'ie!

— B'ine! — popa.

No, bin'e-o făcut acol tîr și îl mînă cu vaca.

Vaca — i-o pus acolo, oriçe palincă-n ⁶⁵⁾ straiță — și o șt'iu că n-ar'e vr'eme s-o beî, dupa cum n-o avut n'îc eilalt șt'iu s-o mîninče pita — i-o pus colo. Aiesta, Păcală da o avut un fluier. L-o văzu popa, și-o șt'iu că are fluier, că o spus sluga.

Zîce:

⁶²⁾ Pov. agită mîinile. ⁶³⁾ Pov. subliniază, cu dreapta. ⁶⁴⁾ Pov. subliniază cu dreapta. ⁶⁵⁾ Pov. subliniază, cu mîinile.

— Ieu duc și fluier, că-am vreme a fluera pe-acolo — iče — ling-o vacă !

— Du-l ! — o zis popa.

Ziče: — Un scaun mi-ar trebui — ziče — că tătă dziua stau în piçor'e lingă o vacă ! — ziče.

— Ie scaun ! — o cota popa un scaun ⁶⁶⁾ încă mai finum, să aibă p'i çe șăde, çe duče în spinari tătă dziua !

S-o lua și s-o dus cu vaca, cu Barnolea la pășunat. Dac-o sosit acol la pășunat, la cîmp, pus sluga scaunu ġios, ș-o lua fluieru ș-o dzis ! Da i-ai ġiucat vaca ⁶⁷⁾, da o ġiucat tătă dzua, do pali (?) să rumpă ia un hir d'i iarbă, numa o ġiucat !

Amu tomna în d'esară nu mai puat'e ġiuca vaca, çi-o cădzu ġios !

No amu dacă o cădzu ġio, amu nu fluieră n'ij iel, da o lot pălinca ațeię și-o băut, d'in straiță, ș-o mai mîncat ceva çe i-o pus acolo d'i merind'e.

Apoi o mărs aca cu vaca. Osten'ită, slabă vaca, nu dă lapti nimica.

— Da çe-i — ziče — cu vaca ?

— Io nu știu ⁶⁸⁾ — ziče — çe vacă nebună — çe — că ieu am fluierat atît, da ie tăt o ġiucat ! — iče.

— Äu ! Če-o putu să h'ie, cum aia ? No, bin'e !

Mărs și mîn'i. Mîn'i iară tăt așę.

Pi çei dimineață, u mina slugil'e să o mulgă, o-afla c-o peri vaca în grajd'i, Barnolea ! Me și spun'e-n ca c-o peri vaca.

— No, da cum așã ! Hă, Dòmne ! vacă ca ațeiã ! No, bin'e !

No că-amu n-a avu ni çe da la slugă să ducă, da s-a duče acolo ⁶⁹⁾ a tăię oğoră, la arat.

I-o dat patru boi, că să l-o mînat aco la, la arat. O mărs sluga. Ziče:

⁶⁶⁾ Pov. se uită în stînga și în dreapta: ⁶⁷⁾ Pov. subliniază, cu capul. ⁶⁸⁾ Pov. neagă, din cap. ⁶⁹⁾ Pov. arată spre stînga, cu capul.

— Meri numa naint'e, că — iče — mai tîrdziu mę sluj-
n'ica cu prîndzu !

— Bine !

O mǎrs ș-o arat pǎn pe vremea prînzului sluga, o vǎzu
că nu mai g'ine n'ime cu prîndzu. Iel o mǎrs ș-o ložit um
bou în cap și l-u beli ș-apă o l-o fript cit o trebuit iel,
și l-o mîncat, și li-o lǎsat acolo ġios !

G'ine sara, popa o gînd'i că... l-a mînię ȳrecum. Hai
c-un uol cu apă înăintea lui, să-i deġe apă cîn sosă. Sluga,
cîn sosę cu-ap :

— Toman bine ! — iče — că-așa mi-i de sețe — zîce —
parcă niči apă nu-i !

Hai, bę uolu čela mai tăt d'e apă. Bin'e, să duče-nlontru.

— Da — iče — um bou unde-i ?

— D-apli — iče — l-am omorît, ⁷⁰⁾ că am fos tar'e flă-
mînd, că voi n-aț g'ini cu prîndzu !

— Hă, bată-t'e, aiesta, nȳ... !

— Dar nu te-ai mînia ? Mînia-te-ai ?

— Ba nu ! ⁷¹⁾ — iče popa.

— Bin'e !

Mę în casă și-i dă d'e cînă — činează če činează. Dimi-
neața iară mę la arat. Nȳ că-apăi iară-o zîs c-o mę cu mîn-
car'e, n-o mǎrs. Iară-o omorî și čela bou ! Amu numa doi-s !

Da, g'ine sara iară.

— Da, unde-i čela bou ?

— Că — zîce — n-az g'in'i cu mîncar'e — zîce — apă io
oi l-am log'it în cap — dziše — și l-am beli, și l-am mîncat,
l-am mîncat ! — zîce. — Da, nu t'e-ai mîniat ? — zîci.

— Nuu ! — iče popa.

Bin'e ! Să duc lontru, dacă să dug lontru, nȳ numa
činează. În čę dzî miră iară la arat, s-facă če-a fa amu cu
tăț boii !

Mę colo, dacă mę acolo, iel amu nu taie bou, că i-o, ba
i-o duz d'e mîncar'e, să vadă če-a h'i dacă i-o duče d'e

⁷⁰⁾ Pov. se uită spre stînga. ⁷¹⁾ Pov. neagă, cu capul.

mîncar'e? Nu o strîca boii. Da o g'init oriçe lupk'i ș-o spir-tecat um bou. Amu numa unu-i d'im patru!

Păcală o prins lupk'ii çei patru, patru lupk'i o fo o prins çei patru lupk'i, la car, că iel să ducă caru acasă ⁷²⁾, la popa, că iel nu l-a duce d'e-a umăr!

I-a prins colo lupk'ii çeia, tus-patru, în căruță.

Nȃ bin'e! Mę acolo, pe la um pod.

Dacă mę, pe la um pod colo l-o așt'eptat patru draçi, să-l păcălească amu pe Păcală! Ș-o tras cuietele ⁷³⁾ din capetu osiilor!

Apoi Păcală i-o văzu, ziçe:

— Da çe-aș făcut?

— E — içe — am trufăluit să-z luăm cuiu d'in capitu osii — içe — da punem noi înapoi!

— Nu! Numa băgaz deșitu! ⁷⁴⁾ Oricari, d'e nu, vă omor amu! Numa deșit bagă acolo, cuiu nu băga!

No o băga deșit acolo. Če fă uosiia cît roța, tăt pk'isază colo-n cui.

Teț'e d'eğ'ite-s numa singe! Sosę la popa-n vor; cu patru lupi și patru draçi! Și um bou!

— Da çe ai pățit?

— Ię-nc-o zis çe-o făcut aięșt'ea și încă çe! Numa-n bașiocoră umblă—içe — cu min'e! Beņ'e!

Nȃ c-apăi, fos cum o fost ⁷⁵⁾, o năpusti lupk'ii eia s-o dus, o rămas cu bou, cu čela.

Apăi s-o grăit popa cu dȃmna că:

— Če-a h'i cu noi?... Cu-aiesta, că-amu-aiesta n'e-a mînca d'i pe lume!?...

— Āsta ar trebui nimičit ȃrecum! — o spus amu, după če-o năpustit draçii çeia ⁷⁶⁾ și lupii. — Če-om fa? L-om arunca-n fintină pe slugă! Om arunca clopotu de la beserică-n fintină, și pe iel l-om бага după cluopuot, sâ tragă cluopotu! Că iel trab să-l tragă dacă-i slugă!

⁷²⁾ Pov. subliniază, cu capul. ⁷³⁾ Pov. schifează scoaterea, cu dreapta. ⁷⁴⁾ Pov. pune arăt. drept pe masă. ⁷⁵⁾ Pov. subliniază, cu dreapta. ⁷⁶⁾ Pov. subliniază, cu dreapta.

No, o aruncat clopotu dla beserică țe mar'e acolo-n fintină, no și o dzi cătă slugă:

— No — zice — amu am bagat cluopotu aies mar'e l-o băgat curatoru aiesta — ițe — că am audzit că dacă baği clopotu dla beserică — iera o sečită mar'e — dacă baj clopotu-n fintină, g'in ploi!... Și d'ipt ače o băgat clopotu amu — ițe — i me tu-n fintini că g'in curatorii tăț — zice — și l-ăs tra d'e-acolo! Tu i-ağiuta d'e-acu d'ed'esupt!

— Bin'e-o zis sluga.

S-o dus colo-n fundu fintinii, oče fintină-adincă.

— No — zice — trațeț!

Çole-o tras d'e fune nu-ș cum l-o trəs ș-apăi păn o fo d'easupra⁷⁷⁾ lui nu-ș cum și or nepusti clopotu čela pe iel!...

Na c-apăi... iel o dzis că acolo da l-o-ıntors clopotu pe dos. Ș-o rămas limba clopotui d'in afară, cum îi și la turči čiucalău čela-n⁷⁸⁾ virvu capului. D-apoi o ieși cu clopotu afară.

— No — zice — daa — cum — zice — d'e n-as tra mai iute — zice — ia...?

— D-apă cum o fost acol in fintină, če-o, cum?

— Bin'e — zice — mi-az dat o cujmă — zice — atita d'e scumpă cujmă, n-o dau pi tătă lumea!

Bine!... Apoi s-o făcut supărat popa și tăț.

Că amu o grăit cu armata, că l-or petrea acol, că l-or pușca acolo cu armat, să sk'epe i cumva amu d'i iel.

Păcală bine-o știut. Ș-apoi s-o făcut supărat și-ncu și-ncu, căt-o g'init uord'in d'i pl'ecarea lui la armată și s-a dus.

— Nu-i bai — zice — că și-alți s'nt acol, numai ieu îi h'i!

Apîi i-o pu n'ișt'e clisă mar'e-n straiță, și s-o dus no, să ducă la răgămentu ala-acol.

Çin o mărș acolo o vădzut, acolo supt o çostă răgămentu că-i acolo. Iel ș-o făcut foc colo să frigă slăn'ina čeja, cujma-i

⁷⁷⁾ Pov. ridică dreapta în sus. ⁷⁸⁾ Pov. duce stînga la creștetul capului.

în cap ⁷⁹⁾, clopotu čela. Pus slăn'ina pe frigar'e și o-nd'emnat armata a tra foc, a da acolo la iel, apă iel o striga ⁸⁰⁾ d'i col d'i la foc:

— Măi — zice — da če, sinteți proști, o če gindiz — zice —, če-m stopiș cușma? — zice. — Nu sintez voi vrenič să-m ștopis cușma, asta cușmă!

Vin încolo, mă, čeia tăt o tras ii.

— Pii — ise — mă duc la voi să vă umuor pe tăț!

Iei tăt o tras ii. Iel o făcut on sbisi dint-oriče cătur avę ⁸¹⁾ vo tridzăș d'e ai, o fost căturu, l-o sučit. Și s-o dus co la armată. Ș-aapi i-o pk'isat cu sbičiu cu čela, și i-o omori acol pi tăț! Nę că apăi amu g'ine-napoi la popa. Dacă g'in'e înapoi la popa, ca ma iar ii suparat popa, că:

« Če, Dęmn'e, a h'i, că iară. . .

— Da cum g'ini.

— O nu șț'iu — zice — če armată n'ebună ⁸²⁾ a fost c-ačeia — či — mn'i-o ștopit cujma — zice — și m-an dus la ii și i-am pisat acolo — zice — nu știu če-i cu iei.

— Bin'e!

« No d'e-aiesta nu n'e-om put'ea scăpa! »

O fuost o męră care măčina, c-apoi o fost męra dră-čeașcă, a dračilor. Și-o măr că čine mer'e la męră-i măčina pi uom, nu-l, nu măčinișu! Nę, i-o făcut on măčiniș di mălai di čeva și l-o minat co la męră, la čeia c-ačeia l-or măčina și pi iel și numa acolo ii locu!

— Nę, i me la męră — zice — că nu-i fărână!

— Męe!

— La męră la ačęe-aco.

— Da!

S-o dus aco la męră și cîn o întrat colo.

— Nę, da če vrei?

— Ă — zice — vreau să-m măčinaș!

— Nę hai încoč! ⁸³⁾ Sui, hai acolo!

⁷⁹⁾ Pov. arată cu dreapta spre cap. ⁸⁰⁾ Pov. se uită spre stînga. ⁸¹⁾ Pov. subliniază, cu dreapta. ⁸²⁾ Pov. subliniază, cu stînga. ⁸³⁾ Pov. subliniază, cu capul.

Draçii-o mǎrs ş-o pus mîna pi iel sǎ-l tîrn'e pi iel colo in coş, iel i-o turna pi tǎz draçii şi i-o făcu fărină pe tăţ; i-o măcinat! Ş-o adus on sac d'e fărină co la popa aca.

— Noa — zîce — aič fărină! Numa façeţ pită!

— Bine! Da cum o ai fos făcu?

— Nu şt'iu — îce — z morarii n'ebuni ş-açeia! Că — zîce — nişte morari n'ebuni — îce. — Ieu mi-am făcu fărină io! Nimic!

— Bine!

No amu, ii mar'e blăstăm, că popa niçi acu, niçi, nij la mîră, nij la război, nicăiri nu, n-ar'e mîrte!..

Amu s-o plinit tri ani. D'espărţie, c-amu la tri ai trabă să să ducă iel ⁸⁴).*

— Apoi — zîce — cum n'e-om sǎmălui amu — dziçe — că-amu s-or plinit tri ani d'e cîn te slujăsc.

— Daa! — zîci.

— Da cît mi-i plăti?

— Da cît çei?

— C-atîta ş-atîta! Nuu-i baai ⁸⁵) — ci d'e puţin! — o dzis sluga. — La mini nu-i bai cît de puţin!

Hăă! şi o făcut sǎmădaş, citu i-o dat, cît nu i-o dat şi ş-o luat sǎnătate bună ş-apoi s-o d'espărţi i.

Am paşit pe-on cărbune şi n-am de unde spune mai mul!..

La urmă da, o luat cujma çeia d'in cap:

— Na — zîce cǎtă popa — cujma asta ţ-o dau ţie — zîce — napoi ş-o du ş-o pui acolo — îce — la, la beşerică, că nu-i a ta. As ţîpa clopotu-n fintînă — zîce — şi m-az băgat acol ş-az vru să mă uomoriţ şi nu şt'iu çe — zîce. — Du-l clopotu şi-l pune acolo, că nu-i a tău — zîce — şi i-a beşericii, ş-a comunii. Nu trabă păgubi beşerica. Ş-acuma ne despărţim! — zîce. — Rămas bun!

*4) Pov. subliniază, cu dreapta. *5) Pov. subliniază, cu dreapta.

— Ş-o da mina laolaltă. Şi s-o löt şi s-o dus sluga. Popa o rămas ⁸⁶⁾. Bucuriia popii c-apoi s-o scăpa di iel! — o sta tri ani!

Inf. Pop Ion-Turean; Gherţa Mare, rn. Oaş; *culeg.* Al.A.—O.B. la 23.V.1953; *transc.* Al.A.—O.B.; *durata:* 28' 30"; A.I.F., i. 14044 (mg. 318 b).

« D'e la părinţi pe-acolo, tă d'esfăcin. (Era) Pöte de vo dzeče ai. Cînd am ştiut de ę, merę mai ăfră! » (Vrea să spună atunci cînd o povestea curent, o spunea ca la carte!)

Obs. asupra înlănţuirii episodice: « Aestea aşę măr. Nu plătes nimic apoi. Nu-i d'estul! »

Motivul cu înecarea morarului şi sperierea nuntaşilor, motivul scoaterii clopotului din fîntină şi cel despre turnarea dracilor în coşul morii nu apar în variantele indicate la varianta *Ianoş slugă la popă*.

⁸⁶⁾ Pov. subliniază, cu dreapta.

« PĂCALĂ »

Ei ! ia să-ncep și io, moș Dumitre, că dumeata nu știu ce tot faci pe-acolo ! Să înțeb io o povește care n-ai audzi de cin Dumnedzău ț-o crăpat uok'ii !

O fost on sat cu nențălegeré, care ničiodată nu s-înțălegeu iei să-j bașe um văcar acolo să îmble la vaci ! Și-in satunt-ațela, trăie un uom pi care-l numeș Păcală !

Păcală iera săracu. O fos și alți săraaci între iei. Iei s-o adunat acolo toș sățenii, ce-a făcut ? Dacă nu ș-o afla văcar, o dzis c-or îmbla fieșticare cîte-o dzi la vaci : cum le-a vini rindu ¹⁾.

Iacă li vine rindu și lu Păcală ! Mergé la vaci, apu iel săracu nu mîinacă lapte, numai țeapă, și aiu, crumpei și de-țesta socoteli, ș-apu iel să margă să-ngrijască de vacile sățenilor ! Ce să g'indę Păcală :

« Hai să-m fac și io o vacă de lemn ! »

După ce țermină vaca, la o dzi, la dou, cit lucreadză iel acolo pi ie, o scote și iel vaca, în drum ; la vácariu care-o fost în dziua înt-ațe.

— Nô ia, măi preține ²⁾ — dzițe — grij și de-a meș vacă ! Că și io am grijî de-a vostă !

Apăi portă uomu vaca țe în spinaře, îmblă-n stînga, îmblîn dreapta după țele vaci, d-apă l-apucă o ciudă, să înărvadză uomu de grôdză, dă cu vaca de pămînt ³⁾, o farmă tătă, colo pi la amn'iadzăz apăi scote pk'ita din straiță, slănină, frîge la slănină la vacă !

Apăi, sara, cînd g'in acasă, stă și Păcală-m portă, să-i g'ie vaca :

¹⁾ Pov. subliniază, cu capul. ²⁾ Pov. bate în masă, cu dreapta. ³⁾ Pov. înțeastă pumnul drept.

— Măi ciurdar ! da unde mi-i a me vacă ?

— În pk'... la mă-ta — iče — ! Apăi adă tu vacă g'ie, nu-m da mn'ie mōrtă de lemn, să țî-o por io tătă dzuu-n spk'inare ! Tu pe-a me-n spinare o-ai purtat ?

— Nō lasă ⁴⁾ — iče — că ti-oi invăța io ! De vaca me de lemn — iče — i da tu-a ta de carne ! Oi mulge io vaca, nu tu !

— Ai tu în curu mine-ta, și-n stînga, și-n dreapta — uomu care-o fost la vaçi.

Iacă Păcală nu să lasă, îl dă în judecat !

Merge la judecată, îl cîștigă pe om cu vaca. Și-i dă șe frumōșel vaca lu Păcală și o mulge iel !

D-apăi uomu care- foz la vaçi în dzuă-nt-ače, avînd pre-tini mulț în sat, avîn rude multe-n sat:

— Mă, nu ne lăsăm noi cu-ala așe să ne păcălească, merem noi înt-o nopte și-i tăiem vaca și o mîncăm !

S-o hătărit iei așe tăț, hai să-i taie vaca !

Să duc înt-o nopt'e, taie vaca lu Păcală, îi lasă pk'ie-lea pe ieșle, și- să duc cu carnea și o mîncă tăț sătenii.

Ce să vedz, Păcală, nu să scōlă iel dimineața mai iute, če să scōlă femeie, să duče-n greaj ca să deie ceva de mîncare la vacă, și să o mulgă, aude pe femeie că zbg'iară-acolo, aude pe femeie că să năcăjăște și țîpă în gura mare:

— Aoleoo ! ⁵⁾ ne-o tăiad hoți și tîlharii, ni-o tăiad vaca acuma numa pk'ielea i-aiçi !

Da Păcală audzînd-o să scōlă.

— Če-i, tu femeie ?

— De ! că — iče — ni-o tăiad vaca ⁶⁾, numa pk'ieleş ni-o lăsat pe ieșle !

— Ian taj tu ! Taji, nu fă larmă ! Taaaj — dziče — nu te năcăji ! Lasă — zîče — c-om întoarče noi pe altă parte — dziče—ș-om cîștiga noi — iče — cu vaca !

È iel pk'ielea di colo, prinde un pui de corb, să dă pe sate. Da iel o mai îmbla și pîn-acōleş pe sate... dă pi la un uom, da colo, uomu nu-i acasă, numa femeie, întră în curte can

⁴⁾ Pov. amenință, cu arătătorul drept. ⁵⁾ Pov. duce stînga la cap. ⁶⁾ Pov. subliniază, cu stînga.

spre sară, să fă așe ca un coldăuș, și că nu vede tare bine, și cam bătrîn:

— Tu femeie, nu mă-i lăsa de mas, să dorm aici în noștea asta?

— Io te-aj lăsa — zîci femeie — da nu mn'i-i acasă bărbatu, ș-așă...

— Apăi — iče — lasă-mă!

Îl lasă femeie, g'ină și bărbatu; da iel, pînă g'ină bărbatu, femeie pregătește colo o găină împlută, o pune la căpătii patului, îndulče o litără de palincă, o pune acolo-nt-o podișor, fă acolo-om blid maare de prăjituri, le pune ș-așe-nt-o dulap acolo, pe cînd g'ină uomu, ie s-o pregătit pentru aaltu uom... , că s-o ținud ie cu altu, cu unu-o avut on drăguț, și s-o ținut, ș-o gîndit că uomu a-ntîrdziie și... a g'ini čela, și n-a g'ini bărbatu-nt-ače noște.

Bun! G'ină bărbatu-acasă, s-așadză la masă, čineadză:

— D-apoi cu năcăjitu, cu-aiesta, če-i?

— Apăi... nu știu dincătro-i.

— Da če-ai acolo, moșule? — cătă Păcală, uomu.

Ziče: — Aiasta-i o gičitoare!

— Da dept cit g'icește o dată?

— Dept o sută bună! — Iera pe-atunj, pe vremurli-ale zloț — dept o sută de zloț!

— No ıan g'icește-mi odată — iče. — Că-z dau o sută de zloț!

Dă o dată cu pumnu ⁷⁾, Păcală ım piče-n če de vacă, ın care iera și puiu čel de corb.

— Crõmp! — iče corbu.

— Da če-o dzis amu?

— O dzis că să meri la căpătii patului, că iește acolo o găină împlută!

O aduče uomu pe masă ⁸⁾ me și cõtă colo-o aduče pe masă, o pune pe masă.

— Da mai giči-mi-i o dată?

⁷⁾ Pov. lovește cu pumnul drept ın masă ⁸⁾ Pov. schițează aducerea, cu dreapta.

— Maai ! Dept o sută bună iz mai gičesc o dată !
Mai dă o sută, uomu. Mai dă o dată cu pumnu ⁹⁾, Păcală,
la pk'ieșle, la čę. Corbu, cîn dă acolo :

— Crõmp !

— Da če-o dzis amu ?

— O-s că să meri co la podișoru, că iește acolo o
litără de palincă-ndulčită !

Nõ bine, o aduče ș-ačę pe masă,

— Da mai g'iči-mi-i o dată ?

— Maai ! — dziče — dept o sută bună !

Îi mai dă uomu o sută, mai dă o dată Păcală cu pumnu
în pk'ieșlea čę de vacă, iară corbu di colo :

— Crõmp !

— Če-o dzis amu ?

— Să te duči în dulap, în čela, că iește um blid mare
de prăjíturi.

Le-aduče toțe pe masă, mănincă toț impreună, cu femeșia
uomului, cu Păcală, da dimineața cîn să scõlă :

— Măi — dziče uomu, proprietariu căși cătă Păcală —
dept cît mn'i vinde tu mn'ie g'ičitõrea asta ?

— Dep tri sute bune !

— D-apă nu uoi da mai ieftină, nu ? Îm päre cam scumpă !

— Nu — dziče — că cu asta — iče — cîștij mult ! ¹⁰⁾

Îi dă uomu tri sute bune, să duče Păcală acasă, cu șasă
sute de zloț, pe-o pk'ieșle de vacă. Pe cît colo, pe alea timpuri,
iera șeptezeči, obzăči, o sută, o sută douăzăči de zloți,
o vacă prima ! ¹¹⁾

— Buun, cõtaț, măi sățeni, — cătă sățenii care-o fost
în satu lu Păcală — mn'i-aș mîncat voiș vaca mea ¹²⁾, da pe
o pk'ieșle de vacă io am scos — dziče — șasă sute de zloț !

— Hii ! măi ! — sățen'ii să mn'iră acolo că cum, cu o
vacă-i cît — či — cu șeptezăči-opzāj de zloț și iel pe pk'ieșle
o scos șasă sute !

⁹⁾ Pov. lovește în masă, cu pumnul drept. ¹⁰⁾ Pov. subliniază, cu arătătorul drept. ¹¹⁾ Pov. subliniază, cu arătătorul drept. ¹²⁾ Pov. subliniază, cu stînga.

Haai, tăţ ȝmenii a tăie vaçi, a-mbla cu pk'ei pi la tîrg, dă-n stînga, dă-n dreapta:

— Cît çei, mă bădie, pe pk'ie!e ?

— Şasă sute !

— Bagă-o-m pk' . . . la mă-ta, da çe pk'ie!e-i cu şasă sute, că poz lua şasă părek'i d'e boi ¹³⁾ ! O pi!e de vacă çei tu şasă sut ? Da çe-i cu uomu, cu-aiesta ? Če-i cu oamenii, cu-aiestia tăţ ?

G'in oamenii acasă, cu pk'ie!e, ba la altu să-mpuţă-n spinare, ba altu-o zvirle-nt-o şanţ.

— Măi, da çe să fačem noi cu uomu, cu-aiesta, că-aiesta ne-o păcălit rău amu ! ¹⁴⁾ Amu n-avem, mai n-avem bani.

— Hai m!erem la iel tuoţ înt-o nopte şi ni cîcăm pe uşă ! Să-l fačem de grȝdză şi de mn'inune, că . . . alcum nu putem fa cu iel !

Să dug iei tăs saten'ii acolo, pun o scară deasupra uşî, daa să cacă tăţ acolo, pună-i grămadă de cîcat acolo pe uşă ; — iel nu ieşă din casă !

Bun ! dimineaţa cîn să scolă — iel nu să pădză niçio-dată a fi, a ieşi din casă, iel întiie, çe tăt femeie. — Cînd deşkide uşa, dă cîcatu čela peste femeie colo, pute acolo de ţi-i grȝdză ¹⁵⁾ di iel. D-aapăi strîgă femeie, citu-l ţine gura :

— Uoo ! bărbate, că-aičea la noi nu ştiu çe-o făcut. Cîcatu-s-o, o çe-o făcut ¹⁶⁾ de s-o-ntors pe mine, cînd am deştis uşa ?

— Taa, măi femeie — iče — nu fă larmă ! Da či-i acolo ?

— Dacă iacă çe, şi iacă !

— Taa, nu fă larm ! ¹⁷⁾

Pregăteşte iel acolo de un ton mare, adună di colo cîcatu, îl pune-n ton, îl leagă cu o faţă de masă acolo pi la gură ¹⁸⁾ frumos, îi pune-acolo un steagu, şi să duče iel cu căruţa, cu cîcatu p'e sate, pe oraşă, pe unde şti iel c-a afla oriče boieri maari, cu bani şi nu ştiu če . . . !

După çe să duče iel cît să duče, d-apăi înspre sară, unde-o tras, iel, Păcală, o traz la un gospodar' maare, la un boieř.

¹³⁾ Pov. subliniază, cu stînga. ¹⁴⁾ Pov. clatină din cap. ¹⁵⁾ Pov. subliniază, cu arătătorul stîng. ¹⁶⁾ Pov. subliniază, cu arătătorul stîng. ¹⁷⁾ Pov. subliniază, cu arătătorul stîng. ¹⁸⁾ Pov. schiţează un cerc, cu mîinile.

Apăi boieriu tuma stăte pi colidor acolo :

— Bună sara, cucone !

— Bună sara, drumaș ! Da-ncotro ?

— D-apăi . . . nij io nu știu ¹⁹⁾ încătro aș apuca.

— Da ce porț acolo ?

— Bani împărățiești ! Și — dziče — nu știu unde m-aj băga cu căruța ca să nu mn'i-i fure čineva peste nopte, că pe mine mă și omoră împăratu dacă im fură bani !

Ziče: — Tra la min'e-m vor ! Aij la mine ²⁰⁾ — ziče — am cini, am sluși, aiș poz lăsa liberi, nu țî-i fură nimeni ! Trađe iel colo.

— Dõmn'i cocone, d-apoi dacă mn'i-i fură ²¹⁾ mn'ie-n noptea asta banii aięstie, pe mine mă omoră-mpăratu !

— Nu ti țeme de țî-i fură — dziče — io țî-l implu ²²⁾ de taleri și de galbini.

« E-j gînde Păcală — de-aięsti oameni im trabă mn'ie ! »

Bagă colo căruța, prin sluși, desprind caii slușii boieriu-lui, îi bagă-n greajduri, îi grijăs bine, pe Păcală îl ie boieriu, îl duče la masă cu iel, beu, minîncă, să mulățuiesc, șad iei pină cam pi la dzeče-unspre, douăsprădzăče čeasuri, să culcă. Da Păcală če-j g'înde ?

« Mă, de nu-i dormi io o nopte, nu mn'i-a fi nimn'ică ! »

Da iel nu doar me pună simță că boieriu doar me, greu. Și dorm și sluși acuma, ieșă-nčetinel pe-acolo, îmbordă butoiu čela cu cicatu din căruța lui, me și neposte ²³⁾ porčii boieriu-lui, minîncă porčii acolo socotel'le, și să duče și să culcă. Acuma-i feričit Păcală !

Iel če să culcă ? Să culcă on jumat de čias, poțe on čias iară să seqlă tă iel întiie. Apu cîn ieșă-n curte și vede că tonu din car îi îmburdat, api țîpă-n gura mare citu-l țîn put'erile :

— Vaai de mine ²⁴⁾, c-acuma pe mine mă omoră-mpăratu ! — și fă acolo nește zaigote, nește țîpete, de Dõmne, că să-ngrodzăște boieriu, s-apucă di pin somn :

¹⁹⁾ Pov. subliniază, cu capul. ²⁰⁾ Pov. subliniază, cu dreapta. ²¹⁾ Pov. subliniază, cu stînga. ²²⁾ Pov. bate în masă, cu dreapta. ²³⁾ Pov. arată spre stînga, cu stînga. ²⁴⁾ Pov. subliniază, cu stînga.

— Țe-i acolo? Țe-i? — strigă.

— Dōmne că-amu mn'i-o furat banii și-n ton mn'i s-o cîcat ²⁵⁾ — ș-așe!

— Taa, nu fă larmă! Taji — boieriu l-infrică pe Păcală,

Nō! odată pune slugii la dispoziție, duc tonu la vale il spală, il curățâsc frumos, de-ai putu să beți apă din ton (!), și-l aduc acasă, il curățâsc frumos, și-l șterg, și să duce acolo unde i-o fost casăle lui cu banii, scot acolo taleri și galbini, și-i împle tonu lu Păcală plir cu bani, cu galbeni și cu taleri.

Să duce-i mulțămeste frumos Păcală boierului, și să duce cu caru. Să-ntorțe pe altu drum și g'ină câtă cas.

Cîndu-i cită casă, dezleagă colo măsoia țe ²⁶⁾ de pe ton ș-îndeamnă iel cu mîna a-i țurgălui din ton:

— Cotaz, măi săteni, băgaz voi p... -m mama vōstă, pe cîcatu vōst — ițe — țe bani... taleri și galbeni adug io!

Hai tăț sătenii a cîca-n oale ²⁷⁾, în g'idere, în stînga, în dreapta, pi la pk'iaț cu iel, pi la orașă, pi unde-s mai mult ȓmeni:

— Măi, da ți portȓ acolo?

— Cîcat!

— Mîncă-l-ai cu mă-ta și cu tată-tău!... To cu cîcat îmblaz voi, mă?

Dă-i bătaie, ba un polițăr', ba un jăndarm acolo, dă bătaie la oameni! Să-ntorņă oamenii bătutȓ, vai di capu lor! Aruncă și oalile, nu le mai trabă niči ȓle acuma, nij g'idere, nij nimn'ică; g'iu acasă.

— Mă, da țe-i cu omu, cu-aiesta, că-aiesta... aiestă nu-i nimică alceva, numai de omorît? Mērem la iel tăț și-l omorîm!

Hai tăț sătenii să duc acolo la Păcală să-l ompră, să vedzi.

— Da cum l-om omori? — Iera prōstă lumea pe-atunč.

Îl bagă-nt-on sacu. Leagă sacu la gură și-l iau tăț și-l duc la o vale acolo, apa-i mare!

Țe să vedz? Tos sătenii să duc acolo cu iel, iei uită să-j iei bote de-acasă; ca să aibă cu țe-l omorî. Să duc tās pîn acolo:

²⁵⁾ Pov. subliniază, cu mîinile. ²⁶⁾ Pov. scutură, cu stînga. ²⁷⁾ Pov. subliniază, cu stînga.

— Măi, d-apă cum l-om omori, ca să-l țipăm așa ²⁸⁾
ala a ieși și din apă?!...

Hai tăz după bote, nu lasă niči unu colo să stejie strajă
lingă Păcală, tās să duc după bote, că l-o dus cam departe ²⁹⁾
la vale.

D-apăi în timpu ala încît să duc după bote, g'ine-om
păcurar' cu nește uoi, cu om fluier:

— Du-lu-du ! du-lu-du ! pe-acolo.

Da Păcală din sac:

— Io n-oi sta de bg'irău ! ³⁰⁾ Io n-oi sta de bg'irău !

Da păcurariu tă s-apropie, să vadă că če-i, că nu vede-
uom stînd în'picioare, vede sacu ala colo, ġios, pe țärmur'li vălii ;
da Păcală, cîn simță că să mai apropie, iară strigă din sac:

— Io nu stau de birău ! Io nu stau de bg'irău !

— Da če-ai dzis, mă ? — iče păcurariu.

S-apropk'ie mai aproape:

— Șa — iče — că pe mine mă vrea-a mă pune de bg'irău
la sat ; și nu vreau a sta, și m-o adus aiś să mă-arunče-n apă !

— Zi că stau io ! — iče păcurariu.

— No hai — iče — dezleagă-mă și te bagă-aiči !

G'ină păcurariu, dezleagă pe Păcală din sac, să bagă iel,
il leagă Păcală pe păcurar', ie bota și fluieru, și fuġe la uoi,
și s-intorče pe după o culme de dîmb ³¹⁾, după če le-ntorče
pi colo, g'in sătenii colo, la sacu. Apă care cum g'ină: poc ! ³²⁾
uo, jtop !

— Măi, di că io stau de bg'irău !

— Da ...tu-z mama če ti-o făcut, încă bg'irău ni-i h'i,
nu ne-ai mîncat satu pun-amu ? Amu ț-om da noi țtie bg'irău !

— Măi, că stau io de bg'irău !

— Amu ț-om da noi bg'irău !

Apoi dă, care cum g'in acolo cu bota-n cap, în pk'icore-m
cuorp ³³⁾, unde nemeresc. İl omoră, flu-ștu ! ³⁴⁾ cu iel acolo-n
apă:

²⁸⁾ Pov. subliniază, cu stînga. ²⁹⁾ Pov. subliniază, cu stînga. ³⁰⁾ Pov. neagă,
cu capul. ³¹⁾ Pov. schițează întoarcerea, cu dreapta. ³²⁾ Pov. se răstește, cu
dreapta. ³³⁾ Pov. subliniază, cu mîinile. ³⁴⁾ Pov. aruncă, cu stînga.

— Nø ! Acolo ț-i locu !

Să-ntorc, să-ntorc tăț acasă:

— No scăpat-am ³⁵⁾ noi de Păcală !

Çe să vedz? cindu-i colo mai desară, Păcală:

— Du-lu-lu ! Du-lu-lu ! c-on fluier colo, din capātu satului.

— Nø — iče — cotaț, măi săteni, băgaz voi p...-m mama vøștă — iče — că m-aț țipat în apă ³⁶⁾, da din apă — iče — çe stîină de uoi mi-adun io !

— Ni măi ! bātu-tu-l-ar Dumn'ezău, iacă, ala și din apă o-nturnat, și cit am dat noi pi iel, că-am crezu că-i mort !

Haai tătă lumea la apă colo să saie táz să-ș aduie și iei uoi !

Sare unu, sari duoi... tăț sar unu cite unu, da a avut și-om popă acolo-n sat, înt-ala, s-o dus și popa, s-o dus și prot'easa, sar táz, da popa rămîne la urmă; d-apí cîn sare popa, proteasa o rămaz măi la urmă, că ie o fost urma di tot ! ³⁷⁾

— Da — dziče preot'easa cită popa — : afund, afund, părinte — iče — că-acolo-s čeale cornute !

Atunș fluștuc ! și ie după iei, ș-o rămas satu numai cu singur Păcală ³⁸⁾, și cu o stîină de uoi.

Apă așe că... și voi draği ascultători, să nu vă luaz după Păcală, și... să nu-l batez, de-a fa iel o păcălitură, să-l lăsăm cu-ačeię, și noi sâ ni videm táz de treburi.

Inf. Feier Nicoară al lui Timoc; Turț, rn. Oaș; *culeg.* O.B.—A.L.A.; la 26.V.1963; *transc.* A.L.A.; *durata*: 18' 30"; A.I.F., i. 14084 (mg 315 b).

Pov. o știe: « am învățat d'í pi la mojneři, poťe d'í la 14—15 an'í. »
De cînd n-ai mai povestit-o? « nu o-am spus poťe nič de 2—3 an'í. »
Pt. motivul cu pielea ghicitoare, v. varianta « cu ghicitoarea ». Motivul vinderii excrementelor nu apare în variantele indicate la *Ianoș slugă la popa*.

³⁵⁾ Pov. subliniază, cu dreapta. ³⁶⁾ Pov. subliniază, cu dreapta. ³⁷⁾ Pov. subliniază, cu stînga. ³⁸⁾ Pov. subliniază, cu stînga.

ROMÂNUL LA COASĂ

Să duce un om la popa să-i lucre, la coșă, cosască, și să-i deie-un font d'e clisă pă zi dir coșă. Și coseșt'e și popa, cosăsc împreună. Și sara, cîn să termină zuua, ieșe luna.

— Eî — zîce popa cătă om — atunçē va fi zuua d'eplin — zîce — cîn va scăpăta ș-aista ¹⁾ — zîce.

— D-apă če-i ăsta? — zîce uomu.

— Aiesta-i frat'ele soarelui — zîce — ș-apoi cîndu-i, scăpătă ș-aiesta, atunçi-i zuua d'eplină.

— Nø, bin'e-i — uomu să-mvoișt'e, coseșt'e mai d'e-part'e. Are iel ideile lui, čeva. E, mai coseșt'e și popa, c-amu să leșă pă uom coló, șt'iiē că n'ij uomu nu va lucra dacă nu va sta și iel p-acolo: mai lucră, și mai nu. Și cîndu-i să, aproape să scapet'e luna:

— Nø, amu — zîce — mēm cătă casă — zîce popa — n'e-om culca — zîce — și — iče — ț-oi plăt'i.

Ș-apoi pun'e fontu coló ²⁾ să-i măsure-ntii clisa și... Uomu mē ș-aduče um bolovan și zdup! cu iel lingă fontu popii.

— Pă če-i aista?

— Aiesta-i ³⁾ frat'ele fontului — zîce uomu.

— D-apăi cum?

— D-apăi și șorele-o avu frat'e — zîce.

— Păi cum?

— Pă — iče — dacă nu pui ⁴⁾ — zîce — atita clisă aiče să ducă și pă frat'e, frat'ele fontului — zîce — atunj — zîce — ači-z dau cu ielu-n cap! — zîce.

¹⁾ Pov. arată spre stînga, cu arătătorul drept. ²⁾ Pov. pune dreapta pe masă. ³⁾ Pov. pune dreapta pe masă. ⁴⁾ Pov. pune dreapta pe masă.

Ș-apoi fu musai să-i deie-atita slăn'ină să tragă cu frat'ele
fontului și cu fontu. Atita-i povestea.

Inf. Breanc Gheorghe; Cresuia—Beiuș; *culeg.* O.B.—D.T., în sept. 1961; *transc.*
O.B.; *durata:* 2'; A.I.F., mg 1902 f.

Pov. o știe « Tă d'i la oamen'i d'i la munčitori, cîn lucram în pădure ».
Ai mai povestit-o? « Tare dată, d'e dquă uori, așa ».

Are 4 variante din *Moldova*.

«ȚIGANU ȘI JUDICATORU»

A fost odată într-un sat, poate kiar în țara nuastră, unde locuiește și uameni, și mai multe feluri dă uameni, și fierari, și una alta, ierau acolo în satu ăsta doi većini, iei buni prieteni, una alta: Iiuon și cu badea Giorge. Dă fapt, iei iera cam bețih'i. Az, miiine, cînd și cînd da ruată pă la prăvălie.

Într-o bună zi, s-apucă iei și să-mbată strajnic, vin seara tîrziu acasă. Mergîndă pă drum p-întuneric-așa, mai pîn noroi, mai una alta, ș-a mai adus iei aminte ba dă una, ba dă alta.

— Că tu mi-ai zis mie-ntr-o zi așa, că tu mi-ai făcu mie așa, că nu știu țe... În fine. Cînd s-a apropiat dă casele lor, cîn să să despartă unu dă altu ¹⁾, în loc să-j dea bună seara, nu știu țe, s-a lua la bătaie. Jap ! Dă-i ăla ! Dă-i badia Iiuon lu badia Giorge, dă-i și badia Giorge lu badia Iuon. Trusc ! Plusc ! Pînă la um momen dat, ca la oarțe bătaie, unu rămîne bătut ²⁾ ! Așa ! Țiganu care iera većin cu iei acolea, a auzit tuată mișcarea de la-năeput, tot. Dimineața, cîn s-a sculat, să duče la badia Iuon, că iera cu capu spart.

— Bună dimineața, bade Ioane.

— Bună dimineața, măi cumetre.

— Țe pățiși cu hoțu ăla az noapte ...tu-l în c... pă mă-sa ? Te-a bătut di ti-a omorit — ziče. — Așa ! Fă-i proceș — ziče — cumetre, că iu știu totul — ziče — ș-ai să vezi — ziče — să-l băgăm îm pușcărie — ziče — că-i un hoț badia Giorge.

Bietu uom cînd a auzit, a prinz bucuroș. Gata.

¹⁾ Pov. subliniază, cu dreapta. ²⁾ Pov. subliniază, cu dreapta.

— Numadecît, s-mă pui martor pă mine — ziçe — da-mi iei, cînd om pleca la judicată, ai să iei ș-on clondir cu rakiu, să mai b'em pă drum.

Bun ! Îi face pročeș lu badia Giorge, badia Iiuon, om pročeș strajnic dă lovituri, dă bătaie. Pune țiganu martor, ę !

Cînd a venit ziua judecății, citații la inculpaz, la recla-
mant, martorului, toș să duc la judicată. Cîn să duc acolo,
la judicată, çe să vezi? S-așază pă scaun ³⁾, ca-n fiecare
sală dă judicătorie, lume-acolo multă, aștepta și iei să le
striğe pročeștu. Strigă:

— Iiuon cutare, G'iorg'e cutare !

— Martoru: Fieraru cutare !

Gata !

— Ei, vino-ncoa ⁴⁾, măi țigane.

Să duče la judicător acolo.

— Ț ! Ia zi după mine:

« Jur în credința lu Dumnezeu să spui adevăru » — cum
o h'i mai făcut iel, ca la oarče judicătorie. Așa ! ziçe:

— Ia spune-mi tu miie — ziçe. — Ai văzu tu pă cutare
— ziçe — dînd în cutare?

— Apoi dă unde să väd ⁵⁾, domnulea judicător — ziçe — că
iera întuneric bezna — ziçe — de-z dideai cu deștele în uoki
și ploua de turna cu cofa — ziçe — nuaptea pă la mezu nopții.

— Păi — ziçe — nu așa.

— Da — ziçe — l-am auzit pă bietu nenea Iiuon răm-
nîndă și pă hoțu-ășta bufnîndă-l mereu și trîntîndă-l și rămnea
săracu, betu. . .

— Mă — ziçe — io nu te-ntreb c-ai auzit: ai văzut?

— Păi da dă unde să väd, domnule judicător, că iera
întuneric bezna — ziçe — n-auzi odată, ori nu-nțejeji și
dumitale — ziçe — că nu să videa de loc. Da dacă am auzit? !

— . . .tu-z mama ta dă puorc să-s. . .t — ziçe. — Păi
io nu te-ntreb aičea c-ai auzit. Io te-ntreb c-ai văzut?

— N-am văzut, domle !

³⁾ Pov. arată în lături, cu stînga. ⁴⁾ Pov. cheamă, cu dreapta. ⁵⁾ Pov. ține
dreapta deschisă pe genunchi.

Și să scoală judecătoru cam necăjit di colo, dă la scaun și jap !⁶⁾ doă palme⁷⁾ țiganului.

— Ai, ieși-afară de-aiči, porcule. Aldată, aldată, să nu te mai iai după auzite. Să spui numa țe vez tu.

Bietu țigan, cam dă rușinea uamnlor, cam dă frică, cîn să s-aptopie să puie mîna pă ivăr să iasă-afară, a scăpat o bășină, pîrț ! Uuu ! Judicătoru-a auzit dă la scaun, di colo. Tuată lumea a-nceput a rîde în sală-acolo, nu știu țe. A făcut kief. Să scuală necăjit judicătoru să-țe fuga la țigan și-l soșește.

— Ia stai, mă măgarule — ziče. Să oprește țiganu.

— Da țe-ai cu mine, domnule judicător — ziče — țe tot ai cu mine ?

— Mă, țe, aič ie porcăria lu tat-tu țe vorbeș tu ? — ziče ?

— Da țe mă faș porcărie ? — ziče. — Io sîn și io un creștin cum m-a lăsa Dumnezeu.

— Cum — ziče — măgarule — iče — de țe te-ai bășit aičea — țe ?

— Da nu m-am bășit, domnulea judicător — ziče. — Lasă-mă-n pače.

— Cum, măgarule — ziče — de nu te-ai bășit — ziče. — Nu te-am auzit io dă la scaun di colo — ziče — că te-ai bășit aij ?

D-apăi țiganu numadicit pac ! pac ! doă palme.

— Apăi n-ai spus dumatiale, că după auzite să nu să ia nimenea — ziče ? — Acuma mi-ai spus că, na, să nu te iei după auzite.

Și jap și țiganu doă palme judicătorului și di colea a ișit pă-ușă afară⁸⁾ și mînă !

Inf. Gh. M. Rădoias; Bătrîni—Teleajen; *cules* în București, 19 martie 1956 de O.B.—C.B.; *transc.* T.B.; *durata* : 5'; A.I.F., mg 1076 c.

La terminarea înregistrării, pov. observă : « ieu țe știu, spun, vorba aia : « p... mea de ț-o treče, p... mea de nu ț-o treče ».

Pov. o știe : « asta nu știu čine mi-a mai spus-o ». Cînd ? « Nu așa de mult : vo 10—15 ani ».

Ai mai povestit-o ? « Da ».

⁶⁾ Pov. tresare. ⁷⁾ Pov. lovește palmele de 2 ori. ⁸⁾ Pov. subliniază, cu dreapta.

ȚIGANUL CU CAII POPII

Țiganu-o mǎrs s-o spoved'i la popa. Tă l-o-ntrebat ȋ-o luat, ȋ-o furat, și cit'e ȋ-o făcut.

— Păi, am gînd'it — gînd'e — am gînd'it numa !

— Gîndu-i una cu fapta. Cînd ai gînd'it, ai și făcut. Tot una-i.

— Să pot'e asta, părint'e?

— Da !

— Nø, păi, că să pot'e, să pot'e.

O mǎrs sluga odată cu caii — țiganu avea mălai în livadă ¹⁾, în grăd'ină — o mǎrs cu caii la apă și i-o scăldat, că p-acolo-i iera trecerea. O trecut cu caii p-acolo și sluga o rămas, o grăi cu altu ²⁾, cu on uom. Și caii păste gard s-o-nt'ins la păpușoi ³⁾, să, ar mînca păpușoiu, și n-o mîncat.

Țiganu-o sărit pă cai și i-o luat și i-o dus și i-o legat la iel în ocol. Sărit sluga:

— Da ȋe, mă? Că nu ț-o mîncat.

— Nu-i slobod — ziȋe. — O vru ⁴⁾ să mǎninȋe, și gata ! Du-t'e după popa ⁵⁾, io nu ț-îi dau, du-t'e să vie popa.

Nø, zin'e popa.

— Păi, măi țigan'e, api cum d'e mn'i-ai înk'is tu caii?

— Așe, părint'e ! D-api cum ai zis dumn'eata cîn m-am spoved'it? Ai zis că gîndu una-i cu fapta. Iel o gînd'it ⁶⁾

¹⁾ Pov. arată înainte, cu dreapta. ²⁾ Pov. arată spre stînga, cu dreapta. ³⁾ Pov. arată înainte, cu dreapta. ⁴⁾ Pov. arată înainte, cu dreapta. ⁵⁾ Pov. arată înainte, cu dreapta. ⁶⁾ Pov. arată înainte, cu arătătorul drept.

numa, da n-o mîncat, o gin'it. Ai zis că tot atita-i, tare că
mînîncă, tare că nu !

I-o dat parale țiganului și ș-o scos caii.

Inf. Gherman Vasile; Rozavlea—Vișeu; *culeg.* O.B.—S.G.; în 8 mai 1962; *transc.* O.B.; *durata:* 1'; A.I.F., mg 2266 e.

Pov. o știe «încă d'e mult, d'im băieție.»

Snoava e atestată în toată țara, i se cunosc 7 variante similare (diferă doar amănunțele).

În catalogul Thompson (ed. 1961), tipul acesta (1804) este atestat numai în Franța, Italia, Jugoslavia și Cehoslovacia, apoi în Cuba.

MOȚII ȘI POPA

Pă vremurile mai d'e mult, nu iera batoză pi la noi, ad'ica n'is pă alt'e locuri, că iera batoză rari. Mereau moți d'e-aișa d'im part'ea Bradului d'i p-acolo, ven'EAU moți cu-mblășiii la-mblășit, cit'e-o grupă d'e cit'e patru, d'e tri, d'e doi, cum să hotărau iei d'e să strinzeau preț'in'i laolaltă. Or plecat moți cu-mblășiii, d'eodată n'imer la um popă. Să duc moți în patru ș-îmblăt'esc în patru în șură la popa. Șura largă, să pun moți la-mblășii, dau să meargă tip-tip, tip-tip! Vin'e popa și să uită la iei cum îmblăt'esc.

— Mă — ziče — băgaz d'e samă — ziče. Ise — un'e rămîn'e cit'e-on spic — ise — mai das cu-mblășiii după iel d'e il mai zdrobiț. Nu lăsareț — ziče — că, vez, bombele-s scumpe.

— Bin'e!

Moți luoră samă. Unu mai, o țiră mai interesant — o sărit, cum o dat iel cu-mblășiu, o sărit on spic la popa pă spat'e, s-o prinț la popa să spat'e. Hălalalt o văzut și, spicu la popa pă spat'e, jiiip! cu-mblășiu la popa pă spat'e. Popa:

— No, păi d'i se dai?

— Apă — ise — acolo o fos spicu! Dumn'eata ai zis — ise — că să dau după spișe, să nu rămînă spișele n'ebătut'e. Pă-l bat și la dumn'eta-n cîrcă.

Așe c-o foz bun bătut la popa-n cîrcă și or lucrat la popa pă cum, cîn or terminat ș-o rămas cu, da popa bătut cu-mblășiu.

Aia o fost.

Inf. Oneșan Petru-Truc; *Cerbăl*—Hunedoara; *culeg.* O.B. în 20 iulie 1960; *transc.* O.B.; *durata:* 2'; mg 1722 c.

«ȚIGANU ȘI BARDA» *)

A fost odată într-un sat un preot care, dă felu lui, umbla pîn sat cu botezu, cu dascăl, cu una alta, însă dă meserie iera cam hoț. Într-una din zile — mai pișca di pîn casă cîte ceva ce-i vinea înainte acolo, ce videa că nu ie puz bine, ii da uordin dascălului și băga-n dăsași.

Un fierar simțise treab-asta. Ce s-a gîndit fieraru? A ascuțit o bardă bine, a băgat-o-n foc, a făcut-o roșie. Cînd a văzut că ieste apruape să y'ie botezu să intre la iel în casă, numadicît a lua barda și-a dus-o și-a pus-o pã pragu ușii. Așa. Și intră r'epede în atelieru dă fierărie și spune:

— Părinte, duceți-vă-n casă și botezaț. Că io am treabă și nu-i femeia ačhia.

Gata! Cînd a intra părintele la pragu ușii, barda iera pã prag, frumoasă, lustruită. A început a cînta:

— În Iordan botezîndu-te tu, Duamne,
Șterge barda, măi Stane!

Stan, care iera cu dăsașii-n spinare, numadecît haș! S-o bașe-n dăsași. Cîn să puie mina pã ia, l-a fript, a scăpat-o jos...

O ștersei
și mă fripsei
...tu-i măiculîța iei!

Fraților, vă rog să ne scuzați. Noi čiobanii aștiia nu prea știm să vorbim. Ce să faș cu čiobanii. Una știe alta fače.

Să mănînče tot ce-i plače,
Să bea apă din izvuare,

*) Pov. a anunțat greșit titlul care e, de fapt « *Popa și barda* ».

Să cînte din fluier tare
Și să duarmă la răcuare !
Auzi viață de trăit, s-ajunji ăel puțin la noăzeji dă ani !

Inf. Gh. M. Rădoiaș; Bătrîni—Teleajen; *cules* în București în 20 martie 1956 de O.B.—C.B.; *transc.* T.B.; *durata* : 2'; A.I.F., mg 1079 b.

Pov. o știe : « de la un fierar dă la noi de-acolo — ie romîn; de mult, poa să fie vo 20 dă ani. Mi-a spus-o o singură dată și ieu am ținut-o minte ».

Ai mai povestit-o? « Da, pi la stîină, scoteam cîte-on tăciune și zițeam : — Na, bagă asta-n sîn, cum a băgat dascălu barda-nroșită în desași ! »

Snoava e atestată în toate provinciile, în 13 variante; în unele, numele dascălului e Stan, în altele Filip, iar formularea versurilor cîntate diferă de cea din varianta noastră.

NEVASTA ȘI POPA

Ierasă într-on sat on flăcău, frumușăl flăcău. Acuma, să-nsură; umblă și iel și capătă o puicușoră iar frumoșă d'înt-al sat.

După ce trecu — trăiră împreună amîndoi on timp d'ę vreme — n'evasta porn'isă în poziție. Făcu on copil la o bună vreme. La urmă, să dusă să meargă cu iel la molidvă, ven'i timpu-ăla care trăbuię să ducă la șasă săptămin'i, după obiiceiurle noște, la molidvă. Însă iei n-aveu popă în sat, iera popa în altu sat. Așe, să dusă biata n'evastă, luo tręca susuoră — cum merem noi cu tręca — și să dusă să-ntrebe la popa să-i facă molidvă. Pă iče popa cătă ię:

— Bin'e, iz fac molidvă, da — iče — dacă t'e culci înt-o nopt'e cu min'e.

Ię nu zisă n'îmic, luo copilu și plecă mai d'ępart'e. Să duce la al doilea popă, că iera în satu ăla tri popi, iera satu cam mare, cuprind'ę mai mult'e sat'e.

Să dusă la al doilea popă, iară-așă.

— Či bin'e, is fa molidva numa dacă t'e culci înt-o nopt'e cu min'e.

Ię nu zisă n'îmic, luo copilu, să dusă la al triilea popă și ăla tot la fel iče:

— Dacă t'e culci înt-o nopt'e cu min'e, iz fac molidvă, dacă nu, nu !

Ię-ntorče năpoi acas și-i spun'e la bărbatu, iče:

— Măi bărbat'e, ioi ce zisără popii. Zisără că lor atita li să căzu d'ę cu plăcere d'ę min'e și spusă că num-așă îm fac molidvă dacă mă culc cu iei.

Bărbatu:

— Tu ! spun'e că io mă duc la mորă astară și du-t'e iar să-z facă molidvă și spun'e-le să vină. Să vină astară, că io mă duc la mորă, că io m-ascund un'eva.

Iel s-o dus și s-o ascuns. Ie să duce la molidvă. Ie copilu și să duce la popa ăl d'inti, îi face molidvă, îi spun'e:

— Pă sară să vin'i.

Și cîn tărmină ăla cu molidva, să duce la al doilea popă. I făcu molidvă, i spun'e și lui:

— Să vin'i pă sară !

Da ie nù spun'esă d'i la unu la altu că ia pă toț îi k'eamă int-ia sară.

Să duce la al triilea popă să-i facă și ăla molidvă, spun'e și cătă ăla:

— Să vin'i tot pă sară.

Însă bărbatu ierasă dus d'e-acasă. Cîn să făcu sară, să pomen'e că aud'e pă cîn'eva la ușă, n'evasta d'in casă. Iacă un popă întră în casă.

— Nո — iche — am venit, un'e.

— Bin'e c-ai venit, bine.

— Să pregăteș ceva mîncare și d'e beut, c-apoi n'e îndrăgostim.

Umbă ie, să făcu, încoați, încolo, că pregăt'eșt'e mîncare. Cîn ie să pregăt'ească, aud'e la ușă iară bocăn'in.

— Vai, vin'e bărbatu ! Un'e să t'e-ascund, domnu părint'e ? Hai bagă-t'e pă buduroi.

Pă urmă, întră hăla popă în casă:

— Nո — iche — să ne îndrăgostim.

Iel prinsă co d'e ie să să-ndrăgostască, ia spun'e:

— Nu, trăbă să mîncăm ceva, să bem, ș-apoi n'e îndrăgostim.

Pună umbă ie încoați, încole să facă mîncare, s-aud'e iar la ușă cîneva. Ie:

— Vai, părint'e, vin'e bărbatu — iche — du-t'e bagă-t'e co pă buduroi.

Bagă și pă-ăla tot acolo.

Întră al triilea popă. Cum să dă cătă ie să să-ndrăgosteze.

To la feli îi spun'e:

— Uită-t'e, trăbă să folosim ceva mîncare, beutură înaint'e, apăi n'e îndrăgostim.

Pună umblă ie iară, încoaçi, incole, să pregăt'ească, s-aud'e bărbatu la uşă.

— Vai, părint'e, vin'e bărbatu. Du-t'e, aruncă-t'e co pă căloi.

Iel nu şt'ie că mai sîn doi acolo. Să bagă iel tot aco, popa. Bărbatu intră în casă, întreabă:

— Tu, găt'iş ceva d'e mîncare?

Ie spun'e:

— Nu — iče — că n-au tăcut cõpilu şi nu putui să fac — aşă ş-aşă. Iče:

— Du-t'e pregăt'eşt'e ceva.

— Păi nu poçi.

— Că musai. Du-t'e, fă focu coló pă vatră la cuptor acolo, la căloi că eu mă duc şi tai un purçel d'i la scrofă, şi cînăm.

Ie:

— Nu poş să fac că n-am timp, şi nu poçi.

— Lasă, să mă duc ieu.

Să dusă bărbatu şi strinsă gozuri d-ęlea reęe d'i pe-afară, paie, mai pleavă, una alta, şi făcu fum aco şi n'ecară popii d'e fum. Iacă să pomęn'e cu on popă, zdup ! aco pă foc, în gozu ăla.

— Eęi — bărbatu — iot'e çe purçel gras am io aiçia, çe grăsun — iče. — O să-l tai pă ăsta.

Tăie capu la popă şi-l băgă su pat. Dup-aia mai făcu, pică altu popă. Tăie şi p-açela.

— Hei, că altu grăsun mai gras şi mai frumos.

Tăie şi pe-ăla şi-l băga su pat. Dup-aia, mai făcu foc. Şi iară măi făcu, pică, pică şi al trielea popă. Tăie şi p-ahăla şi-l băgă în casă, îl ęipă în miljocu căşii.

Ma îi spun'e:

— Acu — iče — să mai vină şi dracu să n'i-l ieę, că am d'estui aiçea, çe să mai fac cu iei, să mai vină şi dracu să mai ieę.

Cîn găti vorba, iaca intră un uom în casă.

— Bună sară, măi uamen'î!

I-or mulțămît.

— D-apăi țe fațeț?

— Dacă — ie țe — n'e necăjim aițea cu mortu ăsta ițe — și mă rugai d'e dracu, să vină să-l ie, d-apăi nu vin'e să-l ie.

— Pă — ițe — tomna ieu-s dracu, ven'î să-l iau.

— Pă bine, ie-l — ițe.

— Pă-l iau, numa dacă-m dai copilu mie.

Ițe: — Io țî-l dau dacă mi-l duçi popa d'e-aițea, să nu-l mai vād aič.

Dracu luo pă popă în circă și să dusă cu iel d'eparte în n'eșt'e rîpi rețe și țîpă pă popă aco și-ntorče năpoi după copil, să i-l deș. Cînd ajunșe dracu să să baje în casă co; uomu scoasă pă hăla popă, în miljocu cășî. Dracu cîn îl ved'e:

— Iș păi — ițe — popa iară-i aič.

— Apă — ițe — io țe să fac, nu poči da copilu — ițe — că nu l-ai dus. Vez — ițe — că-i popa tot aia-a ven'it înaint'ea dumneata. Pe un'î-o ven'it, pe un'î-o ven'it — ițe — mă mirai că să bagă înaint'e la dumeta în casă — ițe — și io cum să dau copilu dacă nu-l duseși, să ni-l duçi, iară, atunțea țî-l dau.

Luo și pă-ala popă. Dracu n-o șt'îut că-s atîța popi aco, o ģîn'it că-i tă hăl d'intîi. Luo și p-ăla și-l dusă măi d'epart'e în n'eșt'e munț, în n'eșt'e rîpi. Îl țîpă. Cîn întorče înăpoi, uomu scoșă pă hăla popă în miljocu cășî. Cîn să bagă d'îavolu în casă:

— Pă — ițe — iară o ven'it! Păi iară!

— Pă — ițe — să-m dai copilu, că io țe să fac, nu poči să scăp d'e iel.

— Păi, nu țî-l dau pînă nu-l duçi, vez că l-ai, cum l-ai dus, nu l-ai dus — ițe — să ved'e că l-ai pus aproape, d'e-aia o ven'it iară. Du-l un'eva mai d'epart'e.

Plecă cu iel iară și-l dusă mai d'epart'e în n'eșt'e munț. Ven'în pă cale, bietu dascălu d'în comună o plecat, că făče part'e înt-altu sat mai d'epart'e, învăța copiii. Plecă să să ducă aco în satu ăla la școală, să tîln'eșt'e cu dracu în cale.

Dracu cîn îl ved'e, socoat'e că-i tăt popa ăla d'e-o fost aco la
uomu ăla în casă, î luo în cîrcă.

— Stăi, că Ț-arăt ieu Țiie, t'e-oi duce ieu măi d'epart'e și
d'e tri uori t'e-am dus pună sus și tăt'deauna veniș iară, stăi !

Luo pă dascălu în cîrcă, da betu dascăl plînjē și să jleḡ
cîn'e-i ăla d'e-l luo. Îl dusă pă dascăl și mai d'epart'e și-l
Țîpă pă n'eșt'e rîpi, și-ntoșă năpoi. Pună întoșă dracu înăpoi,
uomu-i spusă la muiere:

— Tu ! Tu spun'e că copilu i-al tău și tu i-l dai numa
dacă-z poț'e fače on in'el d'im păru tău. I dai un păr să-z facă
on in'el, atunția-i dai copilu.

Cîn vin'e dracu:

— No — iče — acuma vă scăpai d'e popa, acu să-m daț
copilu.

— Da, io — iče — Țî-l dau — uomu — intrabă femeḡa,
că-i al iei.

Țe: — Ieu numa așă Țî-l dau, dacă-m poț fače on in'el
d'in păru m'eu.

Atunția-i spun'e:

— Ba cum să nu.

Dracu, prost, o gin'it că-i poț'e fače.

— ÎȚ fac !

Să dusă dracu, cișt'igă iel o nicovală, cășt'igă un ciocan,
cleșt'e, Țe-i trăbă d'e meserie, și s-apucă — Țeru păru la ie — și
s-apucă aco cu păru, îl pusă pă n'icovală, și-i da cu ciocanu.
Țe să n'imeară iel păru !

Păru subtȚire, n'i n-ajunje să să n'imeară între ciocan și
n'icovală. Să-ndoiē d'e virv în sus, să-ndoiē încolô, in'el nu
să făče. Atunția uomu-i spun'e:

— Măă ! Nu așă — iče — prostule, să faci în'elu. In'elu
să fače la ferar' co pă n'icovală și-îl căleșt'i în foc o Țir, și dup-
aia poț și-l faci, a nu așē !

Să dusă cu iel la ferar. Acolô mai Țercă și-aco să mai
bocăn'e la iel, ferariu-i spun'e:

— Ăă, Țî-s d'ejt'ele și mîn'ile așă lunj. Trăbă tăiat'e mîn'ile
d'i pe-aiċea, c-atunția — iče — numa poț că să faci.

Îi tăie, iče:

— Na!

Lăsă min'ile, le tăie ca să poată să facă mai bin'e-aco să lucre. După ce-i tăie min'ile bg'etu dracu rumasă fără, fără copil, că țipă păru în foc să să călească păru, să poată să-l facă. Iel cîn l-o țipat în foc, păru a ars, ce să mai aibă d'e un'e-l lua să mai facă in'el. O rumas apăi fără copil.

Vin'e la uom năpoi:

— No, im dai copilu?

— Pă — iče — nu mi-ai făcut in'el.

Atuncea să făcusă zuă și dracu o fujit ș-o rumas copilu omului.

Inf. Iona Sinziana din Boșorod—Hațeg; *cules* de T.B. la Buc. în 26.II.1951; *transc.* O.B.; *durata*: 9' 38"; A.I.F., i. 10912.

Snoavă cu elemente de basm (păcălirea dracului prost).

Motivul cu cei trei morți (trei gheboși), pe care purtătorul îi crede unul singur ce revine, apare în toată țara, în 10 variante; cu puține excepții, cei trei morți sînt preoți.

Motivul despre imposibilitatea îndreptării firului creț de către diavol apare în contextul altor 24 variante din toate provinciile țării. Schullerus, la nr. 1175, indică 3 variante (omise de Thompson, în *Types*). În catalogul Thompson (ed. 1961), tipul despre cei trei gheboși (1536 B) este atestat în toată Europa, apoi în India, China și America.

TREI POPI LA O NEVASTĂ

O n'evastă frumoasă să găse întu sat. Și iera-n satu-ațela tri popi și o ve iubi a tus-tri. Da ie nu-j d'esbina cred'ința d'e bărbat, d'icît ieî tă mereu o întreba. E, să vorbeșt'e cu bărbatu.

— Lasă, că-i, îi supun'em noi pă popii eșt'ia odată, dacă umbli după min'e, d'e n'i mintuim d'-ei.

Cînd îi înt-o zuuă, pleacă bărbatu la oraș că iera-n aproape și-ntrebă un soldat:

— Măi! Dacă vi la min'e-astară, t'e culj la min'e, t'e hărăn'esc bin'e și-z dau vreo două sut'e d'e lei să-m faci on sârviçi, că tu văd că iej voin'icu.

— Viu — zîce soldatu — după țe-nnoptă — că iel — zuua, ia nu poș, pe-çi, să-m fac treaba.

Mę la uom, după țe-nnoptă. Și ie vorbeșt'e cu popii, îi, pă unu-l bagă-nto cămară¹⁾, pă unu-ntu cot'ețu, pă unu-nt-altă cameră.

— Ș-apu fișt'icare, la uara cîn voi k'ema io, va fi libăr, iț ieși²⁾ și iz vin'i la min'e la cameră. Că bărbatu nu-i acasă.

Soldatu d'i colę ascunsu, bărbatu-nt-al loc ascuns, ie mę și d'eșk'id'e um popă³⁾. Vin'e la ușă-ațela. Nę, l-apucă soldatu și haide cu iel la Criș la apă, să deie cu iel pă apă. Mę cu iel, dă cu-ațela. Pă cîn soseșt'e napoi.

— Dusăși-l?

— Da! D'e-ațela mă mintuui — iče.

Mę și scloboad'e-altu.

¹⁾ Pov. se uită la stînga spre cămara casei. ²⁾ Pov. pune arătătorul stîng pe masă. ³⁾ Pov. pune arătătorul stîng pe masă.

— D-ind'e t'e-ai mintuit, că iată-l-ai ⁴⁾ iar înapoi la uşę — iče.

— D-apă că ţipatu-l-am ⁵⁾ — zîce — d'e-am crezut că nu mai vin'e pînă-i lumea — iče.

— Pă iară-i aci !

Iar meş şi-l apucă şi p-ačela, îl duce. Dă şi cu-ačela. Vin'e napoi.

— Dăduş cu iel ?

— Da !

Ie meş şi sclobod'e čelalalt. Vin'e la uşă čela.

— Dusăşi-l ?

— Dusăiu.

— Păi bin'e, d'-ind'e-i ăsta la uşă dară ? Că iată-l înapoi la uşă — iče.

— Ăău ! ⁶⁾ — iel apoi, čiudosu.

Iară să duce şi-l apucă p-ačela apăi şi meş şi cu-ačela şi dă pă apă cu iel. Şi p-atunči tomna să zăre d'e zuuă.

Atunş tăln'eşt'e al popă cîn treče păstă apă, trecîn pă pod merę înt-un sat nu şt'iu ⁷⁾ după če treburi o avut iel. Ş-il vede-ačela.

— D-apoi în nopt'ea asta — zîce — tătă nopt'ea tă cu t'in'e-avui d'e lucru ! T'e ţipai pă apă şi iară mei napoi ?

Şi-apucă şi pă čela şi dă şi čela în apă ⁸⁾. Şi fu patru popi ! Şi vin'e la om apăi şi-i dă ban'ii pă cît îi făgăduisă şi să duce-n treaba lui şi cu patru popi mintuiţ, în loc d'e unu.

Inf. Buha Gheorghe; Cresuia—Beiuş; *culeg.* O.B.—D.T. în 28 sept. 1961; *transc.* O.B.; *durata:* 3'; A.I.F., mg 1918 b.

Pov. îşi aminteşte doar că o ştie « d'in tînerete ».

⁴⁾ Pov. arată spre stînga, cu stînga. ⁵⁾ Pov. pune dreapta pe obraz. ⁶⁾ Pov. duce dreapta la cap. ⁷⁾ Pov. ridică minile. ⁸⁾ Pov. aruncă cu dreapta.

« POVESTEA CU POPA ȘI CU DIACU »

Îi bun ! Iera pi la noi pin comună, frate G'îță, un popă sau preuot, cum îi zîceț pe la dumn'evostă ? Amu cum vrei să-i spui, no, hai, či-o mai întinde vorba !

Popa nost, ce să vedzi, îi cam plăcea femeile. Ei, iera o comună așă cam doi-trei kilometri di la comună di la care făce sârviči, o pus uok'ii colo pe o nevastă frumoșă.

« Aah ! — popa să gînde, cum ar-m-aș iubi io cu-ače. »

Bine, întră în vorbă cu nevasta. Neveste-i zîce Mărică și bărbatu-său iera un uom gospodar', bun gospodar', și ie ține mult la bărbatul iei. Ce să vedz, întră în vorbă, da iera prieten bun și cu diacu — poțe i-o plăcu și la diacu femeile — întră în vorbă cu Marica. Popa, ce să vedz, avea un țap pi-acolo pin grădină, îl ținusă cam bine, iera gras țapu, bine, bun de mîncat ! Unsuos, săuos acolo, țapu. Apîi cîn vorbește-a dȃ-uară cu Mărica.

— Ce zîci, Mărică, cum ar fi socoteala de-așă, cum ar fi pi dincȃce ?

— Bine — zîce Mărica — am putē ca pe mîni, dacă dumn'eta, părinte — zîce — ai aduce țapu ăla să-l mîncăm, să ne vesălim, ș-așă laolaltă.

Bine, popa ș-o luat la inimă socoteala că nu o uita pe Mărică, ie țapu, îl duce colo. Da Mărica, ce să spui, îi spune la bărbatu-său, lu Ion :

— Cȃtă, Ioane, că popa are să g'iiie cu țapu ! Da cînd are să între pe vraniță, tu pune mîna pe ruda porșuorilor, apoi traže popii două-tri ! Fuțe iel atunș și lasă țapu, ș-atunč ne

rămîne noă, și-l mîncăm noi ¹⁾), nu ne mai trebuie să ne-ncurcăm cu popa, și să mă mai ieși la bătaie, pe cînd îi lua pin iscođe și-i afla că...

Bine, iacă după vorbele ale, și vine și popa cu țapu. Întră-acolo pe vraniță, să bagă în curte. Iacă Iuon ieșă di pi după șură cu o rudă de-o porșuorilor: poc ! poc ! la popa. Nič una, nij do, dă-i bătaie ! Fuđe popa cîtu-l țîn pičiorele, pierde și pălăria ²⁾) pe-acolo, fuđe-acas. Cîn vine-acasă, aproape de casă, de čine dă cu uok'ii-ntii ? De dascăl, de diac, cum zîčem noi. Popa — uitasăm să vă spui — ave un cal de călărie, zîče cătă diac :

— Mă diče ! Uită če-i socoteala cu mine : io am dus on țap colo la Mărica, și — zîče — ia če om pățit-o. Da ia vedz tu če-i cu țapu cu-ala. Ię calu mn'eu și te du pîn-acolo, ca să nu te duș pe jos. Îi da o fugă rapide !

Încalică diacu pe cal, să duče acolo. Da Mărica cam știę če gînd o să aibă popa.

— Cõtă zîče — cătă Iuon, cătă bărbatu-său — că acuma are să, să trimată popa pe diac, apoi — zîče — grij de rudă și-i trađe și diacului vo cîteva, să rămîie și calu !

Iacă numai și naște și diacu ! Întră pe vraniță. Cum întră pe vraniță, Iuon pe după șură, cu ruda, apoi dă-i, dă-i ! Sare diacu jos de pe cal, tund'e-o la fugă ! Iuon pune mina pe cal, pe friu calului, îl bagă în grajd' ! Ei, acuma și țapu-i lîngă cal ! Țîne, fuđe diacu cît îl țîn pičiorele, fără pălărie, apoi popa, ascuns și pi di-ncoče, ca să nu-i ieși sama preuteasa că-n če fel de lucruri îmblă iei, și pi dincoče, și pi dincolo, iacă dă cu uok'ii de diac.

— Nę — zîče — diče — încet așę, șt'i ca să nu-i ieș sama preuteasa, zîče — diče ! N-ai văzut — iče — cumva pe mehhe ?

— Eę — zîče — văzut-am — iče diacu — pe dracu să te ieș — iče — că ihę-hę o rămas acolo ! — iče.

¹⁾ Pov. subliniază, cu dreapta. ²⁾ Pov. subliniază, cu dreapta.

Și cam așa o fos povestea cu popa. Acuma putem să
plecăm la masă,
dacă v-ați aduz de-acasă;
că uom cu uom așa să-mbie,
care are nas, nu viie !

Inf. Feier Nicolai-Timoc; Turț, r. Oaș; *culeg.* O.B.—Al.A., la 25.V.1953; *transc.*
O.B.; *durata:* 5'; A.I.F., i. 14 088.

« FEMIA ȘI HAMANTU »

A fost odată ca nićiodată într-un sat, poate kiar din țara noastră, o femiie; avia și ia un om, un țăran munćitor, săracu, iel nu trăia decit munćea pă la boieri mereu. Pleca primăvara și vinea tuamna. Acu, femeia răminea acasă ¹⁾, mă rog, iera femiie tînără. La una, la un momen dat, și-a găsit și ia un hamant în sat. Će să vez? Al doilea an, uomu n-a vrut să să mai ducă la muncă, Će i-a spus?

— Femeie — ziće — anu ăsta nu mai mă duc, că am trăit rău la hoțu-ăla de boier — ziće. — Decit să mai sufer așa — ziće — mai bine stau acasă cum o da Dumnezeu.

— Ei, uomule, că n-avem cu Će trăi, că nu știu Će... Eї, nu să poate, te dući.

— Nu mă duc măcar Će-ar fi.

Acu, femeia nu iera de muncă, da ia trebuia să mai vie-amantu ²⁾ pă la ia... Će să vez? Nu s-a mai dus săracu. Într-una din zile ia să-ntilnește cu hamantu pîn sat.

— Fă — ziće — dobitocu ăla al tău nu mai pleacă de-acasă nićiodată, mereu il ții?

— Nu mai pleacă, mă — ziće — da pos să vii și cu iel — ziće.

— Păi cum să viu?

— Y'i frumos, intri-n casă. Pă iel il culc la păr'ete ³⁾ și tu te culći la spatele m'eu ⁴⁾ — ziće — că patu-i dăstul dă mare.

— Și nu simte?

— Nuu simte! Cum să simtă?

¹⁾ Pov. subliniază, cu dreapta. ²⁾ Pov. subliniază, cu stînga. ³⁾ Pov. întinde dreapta în lături. ⁴⁾ Pov. arată înapoi, cu stînga.

— Bun !

Zis și făcut... Țla i-a părut o mie dă ani pin s-a făcut seară. Când seara s-a făcut, bietu uom a mîncat cu femeia, s-a dezbrăcat, s-a desculțat...

— Hai să ne culcăm.

S-a culcat. Iacătă și hamantu mai tîrziuor oleacă și să suie și iel în pat, la spatele nevestii. Femiia să-ntoarce cu fața la iel, a-nceput a vorbi, mă rog, că poate c-a mai făcut iei și-alceva. La un momen dat, betu uom să pome-nește și iel și vede că ie cam îndesat la păr'ete, nu putea să să mai sucească.

— Ce fačem? — dă-te, fă ⁵⁾, mai...

Țe: — Un să mă dau, că cad jos.

— Cum, fă femeie — zîce — n-am loc di loc în pat ieu?

— Cum n-ai? — zîce — stai acolo, taj din gură.

Iel numa bagă mîna ⁶⁾ pă sub țoală pă la pițioare și-înche-pe-a dibui pițioarile femeii. Când dincolo dă femeie, alte pițioare! Înnumără ⁷⁾ iel:

— Unu, doi, trei, patru, çin, șasă. Fă femeie — zîce — parcă-m pa la noi ar fi șase pițioare.

— Vai dă mine, uomule — zîce — te-ai strica — zîce — nu ma ieș sănătoz la cap, ce, noi avem șase pițioare? — zîce.

— Da, fă — zîce — uite șase pițioare, iete, întră...

Ii! femeia, a mierlit-o ⁸⁾, zîce:

— Mi-e și frică să mai stau cu dumneata în casă pînă la ziuă. Dă-te jos ⁹⁾ dim pat.

Femiia numadicît, strînje pițioar'le frumos, îi façe semn și hamantului să să strîngă și iel nițal.

— Dă-te jos pă la capu patului ¹⁰⁾ p-acolo — zîce — ș-aidez la gura sobii, să-z discînt oleacă di opăceală — zîce — că ti-ai strica de tot, vorbeș prostii — zîce — cu șase pițioare, să poate? cum?

⁵⁾ Pov. mișcă din umeri. ⁶⁾ Pov. apleacă stînga jos, apoi o duce înainte. ⁷⁾ Pov. ține stînga jos, sub măsuiță, și pipăie. ⁸⁾ Pov. ridică stînga. ⁹⁾ Pov. subliniază cu stînga. ¹⁰⁾ Pov. subliniază cu stînga.

Bietu uom¹¹⁾, numadecît sare jos dim pat, să duce la gura sobii. Ia, su pat avia o căldare care făcea mămăligă în ia. Trage¹²⁾ numa de...

— Hai stai jos iș, pun-te-n genuk'e.

S-a pus uomu-n g'enuk'e la gura sobii, sau cum s-a așezat iel p-un scăunel, trage¹²⁾ căldarea care făcea mămăligă, iera de aramă, și i-o pune-n cap.

— S-fi atent¹³⁾ aij — ziče — niș să nu miști, că io-z descint foarte frumos să-s treacă.

Numadicit ia vătraiu de la gura sobii și-ncepe a-i descînta:

Čioca, čioca, čiocăläu,
Scuală, scuală, măi flăcău,
Și te du la locul tău,
Că bărbatu-i fermecat,
Șade cu căldarea-n cap. Arde-o!

Gata, ăla numaidecît sare repede dim pat, iese pă ușă. Țiști! Și mină! Ei, îi ridică căldarea du pă cap și-o bagă iar su pat.

— Ei, uomule, cum mai ț-e?

— Aauleo, vai de mine¹⁴⁾ — ziče — parcă m-am mai luminat oleacă.

D-in adevăr, că iel cit stătusă cu căldarea în cap, stătuse ca-m pămînt!

— Ei, haideți îm pat acu!

Numadecît se duc îm pat amîndoi, ș-așază frumos acolo.

— Ia-n numără pičioarile.

— Unu, doi, trei, patru¹⁵⁾...

— Vezi, nu ți-am spus io că nu ieș sănătos la cap — ziče — n-ai știut ce vorbești? Bagă di seamă, că dacă încodată¹⁶⁾ să mai întimplă așa, apoi trebuie să-z descint de mai multe uori — ziče.

¹¹⁾ Pov. subliniază cu stînga. ¹²⁾ Pov. schițează apucarea și apropierea, cu stînga. ¹³⁾ Pov. duce stînga la cap. ¹⁴⁾ Pov. duce stînga la cap. ¹⁵⁾ Pov. subliniază, cu stînga. ¹⁶⁾ Pov. admonestează, cu arătătorul stîng.

Ș-am termenat-o !

Inf. Gh. M. Rădoiaș; Bătrini—Teleajen; *cules* în București, 19 martie 1956 de O.B.—C.B.; *transc.* T.B.; *durata*: 4' 20"; A.I.F., mg 1075 b.

« Aia n-ați avut-o. Aia o știu de la un unk'iaș dă la noi, trăiește ș-acu ».
De cîte ori ți-a povestit-o? « Numa o dată. L-am avut vo două veri la oi — are vo 90 de ani și ș-acum face treabă. »

Cînd ți-a povestit-o? « Dă dămuit, aproape 20 dă ani. »

Ai mai povestit-o? « Da, mai la femei, la bărbați, mai mult cu băieți vara acolo, că toată vara mă năcăjea; uneori le povestesc și cîn mulge, că atunçi îi liniște ».

Snoava este atestată în toată țara în 14 variante — unele cu alte formule de descîntec care de obicei lipsește. În catalogul Thompson, (ed. 1961), tipul 1419 H este atestat în Finlanda și Italia. Subiectul se află și în *Decameronul* lui Boccaccio.

« CU ČIURDARIU »

S-o găta și o fost așe că s-o dus on uom la mōră. Femeșe-sa să řin'e cu čiurdariu. S-a duz la mōră, da cumu-i pi la mōră ¹⁾ pe-acol, pe-acol să řt'iu toť'e čine če fače, ři cum, pin comună. Na, cīndu-i odată, da zīče femeșia:

— Du-t'e, măi bărbat'e, la mōră — zīče — că nu ieste fārină !

Ia o foz vorbită cu čiurdariu să g'ie sara la ie. Da meș la mōră — da morariu o řt'iut că umblă čiurdariu la iei. Da iel, cum merșe la mōră, ři pune sacu jos ²⁾, ři zīče, să pună să să řadă.

— Mă — zīče — apăi če?

— Apăi o zis femeșia — zīče — că am timp cīn să mă duc acas — zīče — pīnă dimineață, dacă să nu mă duc — iče — că poč să pāșesc īn če urmă ră — zīče — ři nu řt'i če să-ntimplă cu mine.

— Mă — zīče — da prost iești tu, mă ! — zīče morariu.

— Apă cum?

— Mă — iče — la tine-i čiurdariu īn casă.

— Du-t'e, măi !

— Ba-i la tine čiurdariu īn casă, sigur !

Nō bine !

— Hai ři na, sâ măčini ! ³⁾ Să mačini ři te du aca una-dōă, că-i aco la tine čiurdariu īn casă.

Așe ři fače: meș ři măčīnă, ři să ie ři să duče uomu acasă. Mēre-acasă, strīgă la ģeam :

— Femeșie ! descuie ușa !

¹⁾ Pov. subliniază, cu mīnile. ²⁾ Pov. schițează așezarea, cu stīnga.
³⁾ Pov. agită dreapta.

Nimic !

— Femeie ! descuie ușa !

Nimic.

Da zîce čiurdariu d'i co:

— Auz, c-ala țî-i bărbatu — îce — meri d'escuie !

Če să fac amu ?

— In taș tu — zîce — șăz acolo îm pat.

Da, cîndu-i odată, da zîce:

— Măi femeie ! d'eșk'id'e ușa !

— Čine-i la jeans ?

D-apăi zîce.

— Că doră io-z, bărbat'e !

— Meri, mă — zîce — că tu, că nu samănă ⁴⁾ — zîce — pe vîce — zîce — că să h'i tu ! — îce — on uom car'le vrę să-j bată jocu de casa m'e ! Du-te-n drumu-ț — zîce.

— Că taș, tu, că megiș, că doară mă cunoșt'i ⁵⁾ — că-z io — zîce — apăi cum ?

— A nu ieș tu — zîce — că nu sameni ! Ai d'e io — či — nu ieșt'i !

— Ba io-s, femeie, năposti-mă, că pk'iei d'e frig aič.

— Du-te, du-te îm . . .

Într-atîta timp, da zîce čiurdariu:

— D-apăi ieu — zîce — une să mă bag ?

— Hai — zîce — bagă-t'e su covată colę ⁶⁾ ie șez îm pat.

Da — zîce — g'ine, il me și-l neposte în cas:

— Tu șăz numa îm pat — zîce cătă čiurdar'.

Nq, da g'ine.

— Mă — zîce — țîpă iute jos ⁷⁾ — îce — măčinișu pe laiță și hai t'e pune ģios !

— D-apăi — zîce — če ?

— Hai — zîce — că tu, uomule, ai pășit în urma rę !

Ț-am spus să șăz acolo — zîse — la mqră să nu umbli nopt'e ?
Că če uită-t'e, na-t'e: amu și graiu țî să smint'i.

⁴⁾ Pov. subliniază, cu dreapta. ⁵⁾ Pov. dă mîinile în lături. ⁶⁾ Pov. arată în lături, cu capul. ⁷⁾ Pov. schițează așezarea, cu dreapta.

Odată și aduce și pune ⁸⁾ o covată mare pe bărbat. Și ie d'e-acolo cu care umblă în foc, și-nd'eamnă:

— Duh necurat ⁹⁾

Scolă-t'e d'im pat

Și te du pe după carn'e

Și haide mini sară iară !

C-a mn'eu bărbat-iče

Trabă săn'iat

Cu nasu... cîndu-n čela, cîndu-n čela ! — vorbe mai proște, și n-an vru să zic.

Nȃ așa că čiurdariu să mai înt'ind'e în pat, să mai — apăi ziče: Și spăla obițele ¹⁰⁾ — ziče:

Uiti-te rețele !

C-a mn'eu bărbat — iče

Trabă săn'iat dară

Cu nasu dint-o hăzănie în čealaltă.

Nȃ, să scolă čiurdariu citigan, me și-ș ia obg'ieșile și să-ncaltă, și să duče. Nȃ, dac-o ieșit čiurdariu afară, da ziče:

— He ! Femeie !

— Da !

— Auzit-am io pi la mȃră d'e t'ine, auzit-am io purtaria ta !

— Če purtare, uomule ? Če ? Če-s aięste d'i la t'in'e ?

— Da ! Hi ! hm ! Știu io ! Auzit-am io, hi ! Că la tine umblă čiurdariu !

— Du-te femeie, du-te ! Če mai vorbej de ale ? — femeia cătă iel. Nȃ lasă numa, că dimineață ¹¹⁾ ieși-oi io col la čiurdariu ala. Măi, ii ved'e tu če fa io cu iel ! Nȃ lasă !

Ieșă dimineața acolo în drum. Bărbatu cu vačile ieșe și:

— Hei bărba d'e cîn'e ! Așe ș-așe cu mine ! Če ai bai cu bărbatu mn'eu, minca-ț-ar — iče — pintu jios ?

— D-apăi că tu femeie ! Tači și lasă čiurdariu în pače ¹²⁾

— iče — če-l ocărăști toma așe rău ? Du-t'e și t'e du și-z

⁸⁾ Pov. schițează răsturnarea, cu dreapta. ⁹⁾ Pov. subliniază, cu dreapta.

¹⁰⁾ Pov. subliniază, cu dreapta. ¹¹⁾ Pov. subliniază, cu dreapta. ¹²⁾ Pov. lasă stînga în jos.

vez de triabă ! Nu uocări uomu — ziče — pe drum, t'e du
în casă !

Cu-aiętea am interminat.

Inf. Bota Grigore; Turț, r. Oaș; *culeg.* O.B. la 22 mai 1953; *transc.* O.B.; *durata* :
5'; A.I.F., i. 14064.

Pov. o știe : « Am auzit ș-ačee » (nu știe de la cine). *Ai povestit-o?*
« Povestit, d'e multe uori; rid'e, c-am spus-o alfel de cum aiči » (a
omis « vorbele d'e rușin'e. »)

« Iera um brigadir, api n'e apucam la povestit unu la altu, pi cît pove-
steam io, pi cît povestea iel. » « Cîn ieram mn'ic, apu auzam o dată,
ieram gata ! Alea mai iut'e le iei în mint'e. »

CU GHICITOAREA *)

O fost on uom și cu femeia și femeia îmbla a sečera pin sat, la sapă și pă tă locu umbla ie. Și uomu o avut o văcuță numa singură. Și ii duče bin'e cu popa și cu crizn'icu, cu d'iacu și tăt i k'ema la masă așă și pă iei cit'eodată. D-amu iel omu ziče:

— Tu femeie! Cum să fačem și să-i k'emăm ¹⁾ și noi odată, să fačem o masă.

— Păi nu șt'iu — ziče femeia — că io nu poș, că nō, umblu cu dōuăzāj d'e lei pă dzi, d'e und'e să le k'em p-ače că le trăbă mincare multă, și băatură, și tăt feľiu — ziče.

Iel s-o dus înt-o dzi — femeia s-o dus în sat a sečera — ș-o tăieț vaca! Numa ačeia o avut-o. Pă cîn o ven'it femeia sara, vaca o fos tăieță ș-acățată pă cuie ²⁾.

— Hai d'e min'e, tu femeie, če-am pățit!

— Če-ai pățit?

— D-apă — iče — mn'i-o perit vaca, o fo musai s-o tai!

— Vaai d'e min'e și d'e min'e, d-apăi cum? D-api amu io n-am văcuță — amu nu așa, amu nu pă d'incōče.

Și femeia supărată, și zg'era și.

— Api-amu, tu femeie! Dacă o fost așe — ziče — s-o vijit așe, om fa și noi o masă — iče — ș-om k'ema pă popa, pă crizn'ic, pă p-ačeia, că n'e-o k'ema și pă noi — ziče — și om fa și noi o masă — iče — bună.

No-api o făcut așe. O vîndut d'in carn'ea-ače, o cum-părat horincă, o cumpărat fărină, če le-o fo hiia. Ii, femeia n-o vrut a minca n'ici-om mn'ez că o fo supărată ³⁾.

*) • nume n-are •, zice povestitorul.

¹⁾ Pov. face gest de chemare, cu dreapta. ²⁾ Pov. se uită sus. ³⁾ Pov. subliniază, cu dreapta.

— Taş tu femeie că iar n'e-om fa rînd d'e vacă — iče.

Da iel o belit vaca ače şi pk'ęlea o boit-o pă ie, şţ'i. Aşă, şi o da ş-o băgat acolo cit'e goz, tăt'e boabe d'e mazăre, cit'e tăt'e-m pk'ęle. Şi o pus-o să să uşt'e, uscată pk'ęlea, şi-o uscat-o la şore. Şi pun'e curăl'le şi gată. Şi femeia zîce:

— Će dracu lucrî tu cu pk'ęlea ače? — iče.

— Io m-oi fa o gičitşore!

— Du-te dracului ⁴⁾ — zîce ie. — Ţ-i fa tu o gičitşore cu pk'ęlea ače!

— Da — zîce — m-oi fa o gičitşore, d'e vid'ę-ii tu!

— Tu gin'eş că Ţ-i lua vacă cu gičitşora?

— Lua! — iče. — I vid'ę că mn'i-oi lua. C-o zîc iasta pînă mn'i-oi fa rînd d'e ban'i şi mn'i-oi lua vacă — iče.

Da o fo jmęķer uomu-ačela tare. Ca şi cum ar mę d'e aičea-n Ćiuleşt'i, o-n Şugătag, o fost şriče om băutoriu jip, ş-api bę cit'e-o dzi şi nopt'e, şi două dzile bę acolo — şi iel o şţ'iut ⁵⁾ cin'ele-ez d'e om, că ie ave drăguţ femeia. Ş-api bę şi mînca acolo, şi — bărbatu iera la crijmă, nu şţ'ie n'îmică. Cît că iel s-o dus cu — s-o dat ş-o pus d'e-ačele cit'e tăt'e-m pk'ęle şi să duče, sosă — să duče aşă d'i la ojină, pleacă — şi pă sara aģiunģe aco la uomu-ačela. Amu ave şăpt'e vaci ⁶⁾. Să duče la femeie:

— Tu femeie! — iče — lasă — că ia iera cu drăguţu, friģe pit'e, făče plăčintă, făče mîncări d'e ii, ii să-ş petreacă⁷⁾ iei laolaltă, num-amîndoi, c-amu bărbatu o fo duz d'i la ojină ş-apă-amu ia o şţ'iut c-amu n-a vin'i pînă mîn'e ⁸⁾ o alaltă d'i la crijmă, colo o băut, c-aşă o fo, băutor'.

— Lasă-mă d'e mas!

— Nu poj — zîce — că mn'i-i bărbatu — zîce — a crijmă-a bę ş-a vin'i şi m-a bat'ę — iče — nu poči! *).

— Tu femeie — iče — lasă-mă d'e mas, că io am o gičitşore tare bună.

⁴⁾ Pov. dă din cap. ⁵⁾ Pov. ridică arătătorul drept. ⁶⁾ Pov. subliniază, cu arătătorul drept. ⁷⁾ Pov. subliniază, cu dreapta. ⁸⁾ Pov. ridică arătătorul drept.

*) Întrerupere pt. schimbarea benzii.

— Duu-t'e dracului să t'e ieșe cu găcițore, că mn'ie nu mn'ia d'e găcițoarea ta — iče.

Bărbatu-so o băut ȳrecit o băut, dup-aia la crijmă, da n-o foz bat. Tomna pă cînd ieșe d'i la femeie, și i-o văzu că fac d'e mîncare, bărbatu zin'e horind ⁹⁾ pă drum — ș-o foz lîngă drum, o șăzut — vin'e tă horind.

— Ai, bătutu-l-o, no c-amu zin'e — iče.

Amu nu șt'i țe să facă, und'e s-ascundă uiaga cu horincandulcîită, blidu cu plăcînta, ori t'igaia plină d'e carn'e friptă — o bagă la pk'îcișorele patului. Așa că iel vęd'e, omu ȳela că care pă und'e le pun'e. Și iel drăgușu să bagă su pat — că n-apuca ¹⁰⁾ a fuși, c-amu zin'e bărbatu, să bagă-n ocol și n-apucă a fuși n'icări. Nu ȳot'e să fugă, l-a prind'e. Și iel, ieș — să fac că ieșe uomu — ieșe pînă ȳriund'e, să-ntîln'e cu bărbatu femeii.

— Da und'e?

— Dacă — iče — am fost pîn la n'evasta asta să mă l'ese d'e mas și nu vrę să mă l'ese.

— Da-n spat'e țe ai?

— Dac-o găcițore — zîce — am !

— Aai ! ¹¹⁾ Hiia mn'i-i mn'ie d'e găcițorea asta — iče — că io tăt năcaz am — zîce — cu femeia — iče — d'e vo tri ai d'e zile — iče — tăt năcaz cu ie ! — i-o fo drăgușu iei, d'e tri ai d'e zile umbla tăt după ie, ș-api tăt be și mîncă și iel d'e-aȳe o băut mai mult ¹²⁾. — Api mn'ie mn'i-i, haidă, haidă napoi cu min'e — iče — că culca t'e-oi io, ¹³⁾ n-ai grijă d'e-aȳe.

Vin'e bărbatu să bagă-n casă api. Ie să pun'e-m pat, femeia.

— Iși ! Vai ! Iși ! Vai ! — să, amu-i bet'eagă rău. — Da ȳe pustia ai adus pă uomu aȳela aiȳea, că vez că io-z mai mȳrtă d'e bet'eagă ? — batăr că ie n-o fo bet'eagă ¹⁴⁾.

— Taș tu femeie, să vez că are-o găcițore tare bună — iče — și — iče — că mn'ia găci ȳriȳe ș-api vez tu că d'e tri ai d'e zile tu, tă bet'eagă ¹⁵⁾ — zîce.

⁹⁾ Pov. arată înainte, cu arătătorul drept. ¹⁰⁾ Pov. subliniază, cu dreapta
¹¹⁾ Pov. se dă puțin înapoi. ¹²⁾ Pov. ridică dreapta. ¹³⁾ Pov. ridică dreapta
¹⁴⁾ Pov. ridică dreapta. ¹⁵⁾ Pov. arată înainte, cu arătătorul drept.

Batăr, d'e und'e-o zin'it iel, ie tă bet'eagă să făcē, d'e und'e vine bărbatu, tă bet'eagă și bet'eagă și.

— Apii țe-ai făcu d'i mincare, tu femeie?

— Du-t'e-m pustie să t'e minče, băutor' — ziče — că tu numa im îmbli tăt a be pină-i lumea și pămintu, și io am lucru cu alt'ele ește să le dau d'e mincare, ș-atit'ea, ș-atit'ea.

— Apăi țe să fac — ziče — că vez c-amu n-am șezu mult, n-am bău mult — ziče — nu, n-am șazu mult — ziče. — D-api am adus pă omu-aiesta, că are gicitore bună, să văd că cum mn'i -a giči, țe-i cu t'in'e — iče — d'e tri ai d'e zile?

Aamu femeia o socot'it:

« Bătutu-l-o Dumn'ezo, d-api d'e i-a spun'e aiesta ȝriče? »
o gin'it femeia.

Ĉela-i su pat¹⁶⁾, că n-o putut ieși afară, drăguțu iei. Și:

— Da făcut-ai ȝriče d'e mincare? — iče.

— N-am făcut n'imn'ică, n'ișt'e dzamă — cum o fript ii peče, n'ișt'e dzamă ȝrecum o siert ii peče ș-apă o pus-o să să frigă in unsore o fost acolo-nt-ȝriče oală su laiță. — N'ișt'e dzamă — iče — mn'i-am făcut, c-am gin'it c-oi put'e sorg'i și io ȝriče — iče — că n-am putut¹⁷⁾ — ziče — mînca, că-z bet'eagă — ziče — mai mȝrtă d'e bet'eagă — iče.

Păi să duče uomu și o cată ș-o adă, o cuștulē:

— Mă, d-api i bună, măi ! Tači, că-i bună » — c-o fo unsă. Ave pk'ită d'e mălai, cum fac pi la noi, cocă-așă d'i mălai.

— Apăi, măi omule, sorg'i-i tu dzamă d'e-ače?

— Păi sorg'i-oi — ziče — că omu pă drum — ziče — țe n-a mînca — iče.

Apă pun'e-nt-om blid și prind a sorg'i d'in zama-ače și țe și țe. Iel pun'e pk'elea lingă iel, așă lingă iel¹⁸⁾. Colo tăt scortă-m pk'ele gozele, că tăt o clăt'e¹⁹⁾, tă făcē, tă clăt'e așă d'i iel. Ĉe și tăt clăt'e d'e ie d'e-așă.

— Ĉe ziči? — ziče cătă pk'ele, iel să fa că grăie cu ie, on hunsfut ! — Api că — iče — că rid'e d'e noi — iče — că

¹⁶⁾ Pov. arată înainte, cu arătătorul drept. ¹⁷⁾ Pov. ridică arătătorul drept.
¹⁸⁾ Pov. pune dreapta pe masă. ¹⁹⁾ Pov. clatină cu dreapta.

colo la pk'îcişurile patului o uiagă cu horincă-ndulcîtă şi noi
— îce — nu bem — îce — numa mîncăm — dziçe — dzama
asta — îce.

Mere omu colo şi dă d'e ie²⁰⁾.

— Haai, mă, că bin'e-o giçit asta ! Asta-i drep că-i giçi-
ţore — îce.

Femeia gin'ei că o calcă-m pat: să-ntorçe pi d'i tă'e
lăturlle, să ġemé, screme d'e-acolo, să, cum o dat d'e uiaga-
açe cu horincă-ndulcîtă şi caldă d'e-amu.

Nş-apăi iau şi pun im păhară şi beu cit'e-om păhar şi:

— No vez că ce ş-o spus? — zîçe.

Api mai beu, mai be cit'e-om pahar čela şi čela şi iară
mai clăt'e²¹⁾ acolo d'e pk'ele-aşe, şi.

— Če mai spun'e?

— Hai, zîçe că noi bem — îce — şi nu mîncăm carn'e
friptă colo la, o t'igaie cu carn'e friptă — îce-i caldă, sier-
bint'e-amu şi mîncăm — zîçe — fără d'e carn'e — îce.

Atunče omu çotă la pk'îcişurile patului, află t'igaia acolo
cu carn'e friptă, caldă încă.

— Nş vez — zîçe — cit d'e bin'e giçe pk'elea asta? —
îce. — Că n-o aş purta-o io-n spat'e — îce — d'eağcaba — zîçe
— dacă am oriçe haznă d'e ie — îce.

Pi mai stau, mai minîncă carn'e d'e-açe.

— Hoo ! D-api zîçe că noi mîncăm pk'ită d'e mălai şi
la, colo la pk'îcişurile patului²²⁾ ieste-om blid cu plăcîntă
— îce — caldă, mîndră şi albă ! — zîçe — şi rid'e d'e noi
că mîncăm pită d'e mălai, şi plăcînta i-açle — zîçe.

Să duče uomu, çotă. Ooo ! Dac-acolo om blid d'e plăcîntă,
săraçii, friptă-n unsore şi bună, şi.

— Nş, aamu²³⁾ om mîncă noi bin'e ! Amu sînt'em feçiori !
Tu femeie ! Scolă-t'e şi tu şi mîncă.

— Du-t'e-m pustie să t'e mîninče, că mn'ie nu-m treabă !
Că nu aşe, că nu pă d'încş, că nu pă d'încolo, — că mn'ie
nu-m treabă să mînînc, că vez că-z mai mortă d'e bet'eagă.

²⁰⁾ Pov. ciocneşte palmele. ²¹⁾ Pov. clatină, cu dreapta. ²²⁾ Pov. arată înainte,
cu dreapta. ²³⁾ Pov. dă din cap.

Čela-i su pat ! Nŕ-api b'eu iei cit b'eu ŝi mănincă.

— Apă uită-t'e, măi omúle — iče — če t'e-am k'emat pă dumăta: văd că gičeŝt'i. Če pățasc io cu femeia asta: d'e tri ai d'e zile tă bet'eagă-i mai mult? — ziče.

— Aapă că io ț-oi spun'e²⁴) — iče — că asta spun'e oriče — ziče. — N-aș purta-o io-n sapt'e să nu spuie — iče.

Apăi amu, čela i preț'in²⁵) cu drăguțu femeii, čela, omu aiesta, o d'e und'e l-o cunoscut ŝi n-o vru să să măninče, că iel amu cum ar face ca să nu să bată, ca să nu-l prindă?

— Apăi — ziče — dumata ŝt'i če? Dumata ai pă dracu-n casă !

Aamu, femeia colo-m pat num-așă să-mvirt'e²⁶)-ncoș ŝ-íncolo, c-amu če năcaz a si, amu s-or bat'e, ori s-or omori, ori če-a si? Da iesta hunsfut !

— Da cum am pă dracu-n casă ?

— Păi d'e vo tri ai d'e zile dumata tăt dracu ț-i-n casă ŝi numa tă ț-iz leagă femeia — iče. — Da io l-aș scoț'e — iče — da cu mare n'evorie — iče — ŝi cu tă mult'e — s-o făcu c-afumă cu oriče bulendre, cu tămie, cu nu ŝt'iu cit'e tăt'e ŝi umbla aco pă su laiță ŝi. — Apă — iče — cu n'evorie — iče. — Da ŝt'i če? — iče. — Tă l-oi scoț'e, dacă mn'i-i da o vacă — iče, ave șept'e vači — care mn'i-oi alege io d'in grajd'i. Dăm mîna²⁷) amu ŝi dacă mn'i-i da o vacă d'in graj — ziče — pă d'imin'eață să sie-a me, pi io scot pă dracu d'in casă — iče ŝi li-i vid'e că s-a duče — iče. O fo jmeker mare.

Nŕ-api dau mîna ŝi:

— İz dau ²⁸) o vacă — ziče — numa scoț'e — iče — să n-am năcaz mai mult, ŝi numa-l scoat'e — iče.

Api trăbă să margă dup-on hîrb, că pun'e cărbun'i, ŝi tăt afumă ŝi mere la čela.

— Mă ! Iot'e-ai grijă că io oi ziče că să tragă lompa ŝi deșk'igă ușile, tu atunči iț ię guba-n cap ŝi o ŝt'erge ! ²⁹)

Tomna așă o făcut. Că tăt o mărș ș-o d'escîntat.

²⁴) Pov. ridică dreapta. ²⁵) Pov. arată înainte, cu arătătorul drept. ²⁶) Pov. ŝițează rostogolirea, cu mînile. ²⁷) Pov. subliniază, cu dreapta. ²⁸) Pov. subliniază, cu dreapta. ²⁹) Pov. arată înainte, cu dreapta.

— Nq, amu — iče — amu d'e-abg'ia ieși — iče — da t'e feri ³⁰⁾ — ziče — nu t'e, să nu t'e prindă cumva să t'e ieș cu iel — ziče — stăi d'e-o lăture — iče — acolo ³¹⁾, numa să-l vez că-ț merge.

O traz lqmpa hăt bin'e. La čela o mǎrs.

— Mǎ! Tu d'i-i vid'e c-o d'ešk'is ușile bin'e, iț ie guba-n cap ș-o șterge plecat așă pă su, și t'e du-n treabă-ț! ³²⁾

Cătă čela ziče:

— Mǎ, ai grijă: cind a ieși afară — iče — api-nk'id'e ușile iut'e ³³⁾ — iče — că să nu-ntorcă napoi qrecumva — iče — că vez că io l-am afumat — ziče — cu cit'e-am șt'iut — ziče — api mă t'em să nu-ntorcă iară napoi, ș-api nu-l poț scoț'e — iče — Dqmn'e feri! — hunsfut!

Și să dǎ și fac așe. Iel mēre cu hīrbu acolo, iel tăt afumǎ ³⁴⁾, tăt afumǎ și čela d'ešk'ide ușile larg amīndqūǎ, și lqmpa o traqe hăt bin'e, să nu vadǎ mai, iče:

— Sǎ nu sǎ vadǎ jīb, numa d'e-abg'elucǎ sǎ vadǎ.

Čela atunči d'i su pat ieșe și ia guba-n cap ³⁵⁾ și du-t'e pă sub, pīn.

— Nq uitǎ-t'e ³⁶⁾ — iče. — Vez-īl? Uitǎ-t'e ni! Ni-l-ai că sǎ duče? — iče.

Apǎi l-o hǎlit.

— No-nk'id'e ușile! Da iut'e-nk'id'e, sǎ nu-ntorcǎ napoi, sǎ sǎ leqe d'e dumata qrecumva — ziče.

Amu čela i-o pǎrut bin'e că nu l-o prins sǎ-l batǎ, o sǎ facǎ qriče și n-o șt'iut că čin'e-i, n'ij d'icum.

Femeia colo-m pat, Dqmn'e feri ³⁷⁾ cit īi d'e bet'eagǎ! Nq-amu o-nk'is ușile și tăt:

— Nq, amu-i bin'e!

Nq amu mai beu și mǎnīncǎ iarǎ și tăt și.

— Tu femeie! Scolǎ-t'e și tu, că șt'iu că ț-a si mai bin'e-amu om pk'ic, amu am scos pă dracu d'īn casǎ.

³⁰⁾ Pov. aratǎ spre dreapta, cu dreapta. ³¹⁾ Pov. aratǎ spre stīnga, cu stīnga. ³²⁾ Pov. aratǎ īnainte, cu dreapta. ³³⁾ Pov. ridicǎ dreapta. ³⁴⁾ Pov. rotește dreapta. ³⁵⁾ Pov. se apleacǎ puțin. ³⁶⁾ Pov. aratǎ spre dreapta, cu dreapta. ³⁷⁾ Pov. ridicǎ arǎtǎtorul drept.

Pii să mai întorče și ie, să mai scoală în cur și mai nu șt'iu
če și mai be și ie um păhar d'e horincă-i pare bin'e că nu l-o
prins pă čela !³⁸⁾. Ie n-o șt'iut că cum a fa iesta. Čela s-o dus ³⁹⁾
în treabă-ș atunci. Și beu și mănincă pină d'imin'eață. D'i-
min'eață-apăi să duče să-ș alea o vacă d'in grajd'i care-a
vrea: a făta, o cu lapt'e, o cum, o ie d'e sk'it și să duče cu ia
acasă ⁴⁰⁾, omu. Pă cîn sosășt'e-acasă, femeia-i pare bin'e
la femeie.

— Oo ! Učigă-t'e cručea, tu, c-ai vin'it — zîče — cu
gičitorea ta d'e-ai gičit o vacă ! — zîče ; amu atîta d'e bin'e-i
pare la femeie, și :

— Nô asta-i scumpă gičitore !

— Api ț-an spus io că să nu si supărată.

Nô, ș-ape d'e-acole apă o trăit iară păi, iară pă c-o avut vacă
cu lapt'e și n-o-mblat api omu să, n'ecări, numa cit o făcut
rind d'e vacă, apăi, și n-o umblat cu pk'ęlea altu.

Inf.: ChiraGheorghe, Mara—Sighet; *culeg.*: O. B., în 20 noiem. 1961 *transc.*
O.B.; *durata*: 12' 30"; A.I.F., mg 2016 b—2017 a.

« Am învățat-o și io d'i pîn alți, d'e d'epart'e, d'e mult, înainte » (de
primul război mondial). *Cind o povestea*, « mai rid'ę tăț, că tomna așe
fi femeia ».

S-a întimplat? « Pqt'e c-a si fștă, cum să nu ».

Se cunosc alte 2 variante din Transilvania și 2 din Moldova în care
pielea aparent ghicește locul mîncărilor ascunse. (Schullerus, nr. 1380
VIII*.)

St. Thompson în *Folktales*, p. 165, arată că acest tip este unul dintre
cele mai frecvente în Europa și Asia. De asemenea, tipul e întîlnit și
în Africa, iar prin coloniști a ajuns și în America.

³⁸⁾ Pov. arată înainte, cu arătătorul drept. ³⁹⁾ Pov. subliniază, cu dreapta.

⁴⁰⁾ Pov. subliniază, cu dreapta.

PĂCALA
(FEMEIA IUBEȚĂ)

« SPUMĂ DE MARE »

A fost odată, pă timpurle vek'i un uom care iel toată viața lui numa cu golănia și-a petrecut-o, iera uom sărac, iel muncea pă la boieri, să ducea pin Moldova, pă Bărăganu, n-avea cu ce trăi la iel acasă și femia răminea singură acasă. Mai găsea cît-un amant, mai nu știu ce; în fine, iel trăia cum putea.

Într-un an, ce s-a gîndit iel? Îi spune nevestii primăvara, zițe:

— Fă femeșe — zițe — m-am hotărit să mai stau și ieu acasă, numa mereu, mereu, argat, argat, acu, m-am săturat.

Ei, dac-a văzut femia că:

— Păi noi cu ce să trăim — zițe — să stai acasă?

— Cu ce-om putea trăi, mai stau și io acasă.

A-început femia a să văita, a-început a să plînge, a început a să trînti că

A fost odată tot pă timpurli veki — c-atuncea să petreceau mai multe ca acuma, cu tuatele că iera lume mai puțină, da iera mai nentrodusă, nu iera așa deșteaptă — un om și-o femiie. Femiia, dă fapt ia mai prinsese un hamant. Acu nu știa ce să facă ia¹⁾, și cum să dreagă, ca să-l dipărteze pă bietu uom, să scape di iel de-acolea. Ia întodeauna să făcea bolnavă, să lega la cap, să văita, vai de capu iei! Pină-ntr-una din zile îi spune uomului:

— Măi uomule — zițe — una și cu una fațe doă — zițe. — Io am dat cu bobii ieri la leica Maria și mi-a spus că pină nu mi-i aduce spumă dă unde să bat mărili-n cap, io nu mă fac bine.

— Vai de mine, nevastă, ce să facem?

— Te duçi!

¹⁾ Pov. subliniază, cu dreapta.

ia-i bolnavă, și nu știu
ce și:

— Nu mă cauți — și toate
zilele legată la cap... În-
tr-o zi-i spune lu bietu
Iuon:

— Mă Ioane — zițe — io
mi-am dat cu bobii ieri la
leica Maria și mi-a spus că
până nu mi-i aduce spumă
dă unde să bat mările-n
cap, nu mă fac bine.

— Păi da cum, făi femie
— zițe — io pă un să mă
duc?

— Ei — zițe — cum te-o-n-
văța Dumnezeu — zițe. —
Întrebi și dumneata —
zițe — pă unde-i drumu
acolo la mare, și mi-aduș
spumă — zițe — di mare
di-unde să bat mările-n
cap. Alfel mor — zițe —
nu mă fag bine!

. Ce s-a gindit iel săracu?
Ca să nu-i muară nevasta,
și-a făcut o turtă mare,
a băgat-o-ntr-o traistă în-
tr-o dimineață ș-a plecat.
S-a dus, a mers o zi, doă,
noă, o lună, doă, trei. În-
treba pă undi-i drumu la
mare unde să bat mările-n
cap, că nevasta lui ie bol-
navă și-așa, și-ncolo, în
fine!

— Pi cum să mă duc?

— Te duj mereu, între-
bîndă pă drum, pînă-i sosi
acolo un să bat mările-n
cap, să mi-aduș spumă dă
mare ș-atunj mă fac bine.

Săracu, dimineața și-a
făcut o turtă mare, a bă-
gato-n traistă și-a plecat.

S-a tot duz mereu. Ia
imediat a făcut legături cu
hamantu, ăla venea, gola-
nu-n fiecare seară la ia cu
mîncare, piine, cu băătură,
cu vin, cu țuică, mîncau,
petreceau, puneau lăutari.
Și iel tot mergea mereu,
întrebîndă:

Femia, după ce-a plecat iel de-acasă, numa s-a găsit cu hamantu și vinea ăla în fiecare seară și punea lăutari, și să distra, și mîncau, și beau. Mergîndă iel înspre mare, să-ntîlnește c-un unk'iaș, bătrîn. Cîne erea ăsta unk'iaș? Iera Păcală.

— Un te duș tu; mă Ioane?

— Pă un să mă duc, măi moșule? — zîce. — Uite, nevasta mea ie bolnavă așa, așa — zîce — și i-a da lelea Maria cu bobii și-a spus că pînă nu-i aduc iș spumă de unde să bat mării-n cap, ia nu să poate face bine.

— A prost iej mă — zîce.

— Pă tu ști că nevasta ta acu bea și mîncă, mă, și joacă cu amantu, mă?

— Ia taj, mă moșule, din gură — zîce — că io am lăsat-o, sâraca, legată la cap și mai mul moartă — zîce.

— Nu-i nimic. Mă — zîce — vrei tu să vezi nevasta ta ce face? — Iel a rămas cam la-ndoială. — Dacă tu vrei să vezi nevasta ta ce face-acu, bagă-te-n sacu ăsta aiçi.

— Pînă la mare: mai ie mul pînă acolo, ca să iau spumă, să-i duc nevastii?

Mergîndă iel pă drum așa, să-ntîlnește cu Păcală, un unk'iaș bătrîn.

— Bună ziua, moșule.

— Bună ziua, măi băiete.

Da un te duș tu, mă?

Zîce: — Io mă duc

— zîce — unde să bat mării-n cap — zîce — să iau spumă dim mare, că nevasta mea ie tare bolnavă — zîce — și mi-a spus că și-a da cu bobii la leica Maria: pînă nu i-oi duce spumă dă mare, nu să face bine.

— Prost ieș tu, mă!

— zîce. — Nevasta ta acu acasă bea și mîncă și-i cîntă lăutarii.

— Vai de mine, moșule

— zîce. — An lăsat-o mai mul muartă, sâraca.

— Taj din gură, mă, ieș prost. Vrei tu să vezi ce face nevasta ta?

Uomu s-a-ndoit oleacă.

— Hai!

— Mă — zîce — dacă tu vrei să vezi ce face nevasta ta, bagă-te-n sacu ăsta ²⁾ aiçi, da nu vorb'eș ³⁾

²⁾ Pov. arată înainte, cu dreapta.

³⁾ Pov. subliniază, cu dreapta.

Scoate Păcală sacu de la subțioară și-l bagă-n sac...

— Condiția asta ie: n-ai voie să vorbeș tu a cit-ii sta-n sac, pînă n-oi răsturna iu sacu cîn te-oi da afară din sac, atunc vorbești; cit ii sta-n sac, nu spui nimic!

Ia Păcală sacu de-a spinare și mină, și mină cu iel în spinare. Vine-napoi, drum lungu, pîn-a ajuns în satu lui. Cînd a ajuns în satu lui, a tras drept la casa lui la puartă. Cîn trașe la puartă, pune și iel sacu jos, îl reazămă dă gard... În casă cînta lăutarii; femia-mbrăcată cu iia de sârbătoare, cu amantu, ploșcă cu vin pă masă, găină friptă... Așa!

Iel, unk'iașu, bate și iel la puartă: čioc! čioc! čioc! Cîn, če să vezi? Iacătă că iesă femia din casă, legată-n g'iolban, iie pă ia fru-moasă, spălată, împar-fumată...

— Bună seara, nepoată!

— Mulțumim dumitale, moșule!

Ziče: — Nu mă prim'eș și pă mine în noaptea asta să

pînă n-oi răsturna io sacu. Stai în sac aičia și doar să fi atent să, s-auzi tu, da di vorbit, nu vorbești.

— Bun!

Îl bagă unk'iașu-n sac, îl ia de-a spinare, și săntuarče înapoi cu iel spre casa lui. Haidea! Haidea! Haidea. Merșe, merșe, zile-ntreși pînă-a ajuns la iel acasă. Cînd a ajuns la iel acasă — iera seara. Ia în casă, venise hamantu, cu lăutarii ⁴⁾, mîncare ⁴⁾, găini tăișete ⁴⁾, vin acolo, cutare, če să vezi, nu vă puteș înk'ipui. Unk'iașu lasă sacu jos din spinare, la poartă — că știa unde să tragă — numadecît și-nčepe-a čiocăni și-a striga:

— Măi nepuate! Măi prietene!

Iacătă femiia iese-afară din casă. Să duče fuga la puartă, legată-n g'iolban, frumos spălată, cu săpun d-ăla bunu ⁵⁾ di care să spală cucuanele...

— Bună seara, nepoțică — unk'iașu-i spune.

— Mulțumim dumitale, moșule.

⁴⁾ Pov. enumeră, pe degete. ⁵⁾ Pov. duce stînga la obraz.

dorm și io, că uite m-a apucat seara — zițe — p-ăci pă la dumneavoastră. E, sîn și io un călător — zițe — de departe...

— Păi — zițe — stai oleac-ăci, moșule, să mă duc-n casă să-treb bărbatu, să vedem ce zițe bărbatu m'eu — zițe — dacă vrea iel, că-i aici.

Ia să duce numadecit în casă, k'iamă pă amant la ușă și-i spune:

— Măi — zițe — uite-așa, așa, un unkiăș — zițe — cică să-l primim să doarmă aici.

Însă amantu nu era suflet rău.

— K'iamă-l, fă, încoa — zițe — săracu — zițe — îi dăm și lui o bucățică dă piine, um paar dă vin — zițe — ce știe iel rostu nostru — zițe. — E, noi ne vedem de treaba noastră, ăsta-i călător...

Să duce fuga femia la poartă!

— Hai, moșule, vino-n-coa!

Își ia unk'iașu sacu de-a spinare.

Da zițe: — Ce-ai dumnea-ta în sacu-ăsta aițea?

— Nu mă prim'ej — zițe — dumeata — zițe — și pă mine, să dorm în nuaptea asta aciia?

— Păi — zițe — da či-i cu dumeata, dă un?...

Zițe: — Iote, am și io un sac cu sticle aițea, sîn sticlar d-ăia dă umblă pîn țară cu sticle, cu pahare...

— Păi — zițe — stai că mă duc-n casă să-ntreb uomu, să vedem ce zițe?

Cin să duce-n casă, întreabă hamantu:

— Mă — zițe — ioite, asta, asta. — Da ăla iera suflet bun, nu iera k'iar rău.

— K'iamă-l, fă-ncoa — zițe — ce parcă știe iel rostu nostru? Ce i-ai spus?

— I-am spus așa, că să-ntreb uomu.

— Gata!

— Hai încoa, mă moșule, la noi.

L-a k'emat în casă în fundu sălii acolo⁶⁾.

— Pune sacu jos acolo.

Betu unk'iaș a pus sacu jos și iel sta p-un scaun lîngă sac. Iei în casă-acolo,

⁶⁾ Pov. arată spre colțul odăii, cu dreapta.

— Am sticle, tată, pahare
— zițe — io asta-i meseria
mea — zițe.

Bun! E, cînd a intrat
unk'iașu a intratu-n casă,
a rămas în sală, iel nu l-a
băgat în casă. A pus sacu
jos într-un colț acolo, i-a
dat și lui piine, i-a dat
rakiu, i-a dat mîncare-a
mîncat. Însă femia-n casă
cu amantu și lăutarii cînta
și să distra.

După ce-au termenat iei
mîncarea și băutura, num-a
început să joacă amîndoi
pîn casă. Și unk'iașu să
sculasă și iel din fundu sălii
și venisă-n pragu ușii, să
uita la iei. Da fimia, în
jocu iei acolo cîn juca, a-n-
ceput a strîga:

Çe: — Hăp, hop, hop
— zițe —

Că uomu mi l-am trimes
la spumă di pă mare,

Și pă mine niçi haia nu
mă doare! Hop, hop, hop!
— și juca într-una.

Unk'iașu să uita și iel
dim pragu ușii la iei. Numa
scordă femia dă unk'iaș,
l-apucă dă, de-o mîină, și
hamantu dă mîina ailantă.

— Hai, mă moșule — zițe —
di joacă și tu cu noi.

ia cu hamantu, la masă,
bea, mîncă, lăutarii cînta,
să gidileau, să čiupeau, mă
rog, știz dumneavoastră ce
façe uaminii-n timpu ăla.
Pă urmă, după ce s-a cam
k'erfelit iei, s-a cam îmbă-
tat — cum aj vrea să-nțele-
geț mai bine — a-nceput să
juaçe amîndoi pîn casă —
că le cînta doi lăutari și
iei jucau amîndoi pîn casă.
Bietu unk'iaș, săracu, să
sculase și iel — mîncase și
iel, îi dăduse iei mîncare
bună, rak'iu — să uita
dim pragu ușii la iei, cum
juca. Femiia numa a-nce-
put a striga:

Çe: — Hăp! Hăp! Hăăp!

Că:

Uomu l-am trimez la
spumă di mare

Și pă mine niçi în p...
nu mă doare!

Hăp! Hăp! Hăăp!...

Așa! Da betu numa-l
zgărdează pă unk'iaș d-o
mînică, zițe:

— Hai, mă moșule ^{?)}, di
juacă și tu! Çe stai ca un
prost acolea?

Numadicit s-a prins și
unk'iașu-ntre iei, și-a-

^{?)} Pov. cheamă, cu stînga.

L-a prins și pă iel între
iei acolo și num-a început
și unk'iașu-a juca. Će:

— Hop, hop, hop!

Ia să dezleg și iu sacu
Să v-arăt pă dracu!

Fuga, numa unk'iașu să
disprindă dintre iei, să
duce-n fundu sălii, vine cu
sacu și-l răstoarnă-n miljocu
casii. Cînd iese și Ion din
sac. Će:

— Ia uite, Ioane, nevasta
ta zîceai că moare.

Iii! Ion s-a skimbat, s-a
negrit tot!

— Će-ai spus tu, femie,
că muori — zîce — să mă
duc, să ți-aduc spumă di
mare. E, moșule — zîce —
ajută-mi dumneata acuma
să pui mîna pă iei să-i
leg.

I-a legat cu unk'iașu fe-
deleș p-amîndoi, i-a bătut pîn
la ziuă pînă s-a sătura di,
i-a lăsa di urit. Dimineața,
unk'iașu și-a luat bună ziua
ș-apoi luon a mai rămas cu
iei acolo. Će-or h'i mai fă-
cut? A plecat și ăla bătut
neamț! Și femea tot în soco-
telile astea n-a mai putu
trăi ia cu uoki buni cît a
mai trăit cu Ion. N-am
mai fost pă la iei, acu nu

nceput și iel a striga.
Ițe:

— Hăp! Hăp! Hăăp!

Să dizleg și iu sacu⁸⁾,

Să v-arăt pă dracu!

Fuga numa unk'iașu să
disprinde dintre iei, să du-
ce-m fundu sălii și ia sacu și
y'ine cu iel în casă și-l
apucă de fund, tronc!!⁹⁾
ăla-m miljocu casii.

Će: — Vezi, mă¹⁰⁾ pros-
tule? Nevasta zîceai că i-ai
lăsat-o muartă! Ia iuite cum
juacă!

— Iii! T-on c... pă mă-
sa. — O dată s-a-nh'iorat,
săracu. — Ei — zîce —
măi moșule, acum să mi-a-
jus să-i l'eg p-amîndoi.

Numadecît a cătat o
sfuară, i-a legat, și-a pleca
cu iei pîn sat și i-a dus pîn
la capu satului și-ndărăt.
Lumea să uita la iei. Jap!
Dă-i!

— Ćine-o face ca mine,
ca mine să pață! Ćine-o
face ca mine, ca mine să
pață!

Inf. Gh. M. Rădoiaș; Bătrîni-Telea-
jen; *cules* în București, 12 martie 1959
de O. B. — C.B.; *transc.* T. B.; *durata*:
5'40"; A.I.F., mg 1082 a.

⁸⁾ Pov. apucă cu dreapta. ⁹⁾ Pov.
ridică dreapta, schișînd răsturnarea.
¹⁰⁾ Pov. arată în lături, cu stînga.

știu ce-oi h'i mai făcîndă
iei. Poate m-oi mai rezezi-n-
tr-o zi cînd oi fi disponibil,
și văd ce mai face.

Inf.: Gh. M. Rădoias, Bătrîni—
Teleajen; *cules* în 21 noiem. 1951
de C.B.; *transc.*: T.B.; *durata*: 5';
A.I.F., i. 16 904 (mg 665 b).

Inf. « Asta to du pă la Moldova
o știam; foarte frumoasă asta »;
Ai mai pov.? « Mai, mereu o
povestesc pă asta; băieți dă
pă la stîină zițe mereu:

— A venit ăla cu spuma?

Că, ști, cîn mulge, să face
spumă. Băieți:

— Ia uită-te, ... t-o-n c... pe
mă-sa, să te mai însori, mă? »

Snoava este una dintre cele mai răspîndite, fiind atestată în toate provinciile. Se cunosc 30 variante în care, de obicei, leacul presupus e spuma de mare (sau apa de mare, a Dunării). Mai rar apare apa de izvor, alimentele, merele de plop. Uneori, bărbatul e trimis la moară sau chiar la descîntătoare, de unde aduce ibovnicul în lada cu descîntece. De obicei, omul care îi destăinuie întîlnirile soției cu ibovnicul e un bătrîn, rar apare Păcală, niște lăutari (sau un cimpoier), un spătar, un cerșetor, un cioban, chiar diavolul sau — cînd soțul e trimis la moară — morarul. Schullerus, la nr. 1380 III, citează 2 variante. I. Mușlea în studiul *Variantele românești ale snoavei despre femeia necredincioasă* (continuat de *Alte variante*, publicat în *Anuarul Arhivei de Folclor*, II, 195—216, III, 169—176) citează 43 variante (39 existente în Arhiva de Folclor din Cluj, din care a publicat numai două). Walter Anderson, în studiul monografic *Der Schwank vom alten Hildebrand*, Dorpat, 1931, bazat pe cercetarea a 188 variante — din care numai 3 românești —, crede că snoava a fost creată în Franța de vreun jongleur al secolului al XV-lea, de unde s-ar fi răspîndit la spanioli, italieni, apoi prin Olanda la germani, apoi la slavi. De la ucraineni ar fi trecut la români (la Mușlea, *lucr. cit.*, p. 199, 212). I. Mușlea subliniază că versiunea românească se deosebește de cele studiate de Anderson prin două elemente: spuma de mare — leac caracteristic în descîntecele noastre — și prin complicele - lăutar, inexistent în materialele cunoscute ale altor popoare. I. Mușlea sprijină cu noi argumente ipoteza împrumutului de la ucraineni prin zonele bilingve și emite părerea — formulată ipotetic de Anderson — că de la noi ar fi trecut la sîrbi, sprijinindu-și afirmația pe faptul că spuma de mare — inexistentă la alte popoare — se întîlnește și într-o variantă sîrbească.

SOȚUL ORBIT

Odată iera-nt-on sat un uom cam bogatu și iel iera căsătorit, copii n-ave¹⁾ d'e fel, n'îmică, d'îcit iel cu femeia lui.

Și cînd i-odată, zîce uomu cătă femeie, îce:

— Tă mă mn'ir, mă — zîce — am cît'e șapt'e-opt, ce, zece-činsprăzece măji d'e grîu și — îce — tă pită sclabă — cum zîcem noi p-aič, pită — tă pită sclabă mănînc — zîce — și tă grîu clasa-ntiię am și io tă pită sclabă mănînc.

Apoi ce spun'e ie — hoța d'e ie — pi ce spun'e?

— Păi — zîce — io-z d'e vină? Morariu-i d'e vină, că sk'îmbă făina!

— Da? Să-m baji înt-o săcuiet șă mă duc la mորă, să-i dau d'i git cu morariu.

Bin'e-i, bagă înt-o săcuiet grîu și merje la mորă.

— Uită, mă, hai să vez grîu!

Pun'e pă cîntar, cîntăreșt'e: are două ș činč d'e kilograme săcuietu.

— Să mi le baj în coș să stau ²⁾ pă loc să ved'em ce făină-m faci.

— Da če-i, mă — zîce ăsta — ce ț-o dat ții păstă cap acuma — zîce — d'e vi d'e mă critiș pă min'e-aiči?

— Uită așa, așa!

— Aha! stai! Mă, tu iej zăpăčit d'i cap — spun'e morariu, hoțu, zîce. — Nu așę, mă: n'evasta ta — zîce — minîncă pupu fărîn'ii — zîce — cu care nu șt'i tu ³⁾! Tu — zîce — minînș coada și če rămîn'e d'i la grîu.

— Da?

¹⁾ Pov. neagă, dînd din cap. ²⁾ Pov. se uită înainte. ³⁾ Pov. subliniază, cu stînga.

— Da ! Da dac-asculz d'e min'e, ai să umbli bin'e.

— Da ? Îmvață-mă atunçi, să ved'em.

Çe:

— Du-t'e cătă casă, imediët, și te descaltă și t'e pune-m pat și t'e culcă. Spun'e că mori și « auă, auă, Dòm'n'e, moriu, vai, vai ! » să vii ie după săcuiët.

Cînd îi odată, merje n'evasta după săcuiët.

— Çe-i, mă, auzii că-i bolnav Ioan'ea ?

— Fört'e rău !

— Cum ?

— Uită-așe.

— Măi, hoața d'e t'in'e, nu fi tu proștă !

— Da cum ?

— Du-t'e-acasă, ș-apoi t'e du pîn sat: cit'e găin'i afli tot'e cu pen'ele n'egre, n'ici una să nu fii ⁴⁾ pă ia albă, atunçe tu le cumpără și le du la iel să le mininçe — tu să nu minj d'in ieșle, tot'e să le mininçe iel. D'e-amu păstă scurt timp ⁵⁾, iel orbeșt'e, nu mai vede. Și tu pos trăi mul și bin'e cu çin'e vrei !

A mea haidă, frat'e-acasă cu gura căscată imediët să vadă că çe ieșe. Merje-n sat la veçina, cumpără o giină.

— Iuanea mn'eu — çe — nu cumva pos să mininçe çarečeva, ț-am adus — iče — o, omor o giină — nu spun'e ie că çe-i, ziče — dçră-i minca çarečeva.

— Da, omçră-m — ziče iel — da dac-oi minca d'e-aia, că-i bună.

Omçră ie gina ače n'eagră, cum spun'e morariu ș-ii dă să mininçe. Mininčă astăz, mininčă min'e, cîndu-i la o-a triia zi, ziče d'imîn'eața — să făcusă ziuă aș cam pî la uopt — ziče:

— N'evastă — ziče — nu cumva-i sară ? — iel, di hoț.

Ziče:

— Dòm'n'e apără, Ioan'e ! Da cum să fie sară, — ziče — c-acuma s-o făcu zuá ?

*) Pov. subliniază, cu stînga. *) Pov. arată înainte, cu stînga.

Če:

— Acuma nu vād: așe cum ai pun'e la min'e p-obraz o pinză d'e-aia d'easă, num-așe vād.

Ziče ie, d'i să gind'eșt'e:

« Dqmn'e, bin'e-ai făcut! Acuma d'e-ači-ncolo am să trăiescu. »

Acuma ie prind'e vestea mai al dracului. Ban'i ave că iera bogătașe. Haidă pin sat, cumpără o čin-șasă gin'e să-i de iar să minče, cum o spuz morariu. Cindu-i la vo tri patru zile:

— Nq, n'evasta mea — ziče — acuma-i jale! /

— Cum?

— Nu mai vād d'i fel! 6), n'imic.

— N'imic?

— N'imic! Cu uon cuvint, n'imic!

Nq, mai stă iel p-ači o zi dqună, če șt'iu, cu ie. Și iera pin satu ačela iera o apă mare, șt'i, grozavă, cum îi Crișu cîn ploie maare! Ziče:

— Ascultă! D'icit sâ t'e mînș cu dracu cît îi trii tu, că iej muire tînără, mai bin'e — ziče — haidă cu min'e la apă ș-apoi — iče — coță-n stînga, în dreapta să nu t'e vadă čin'e-va, ș-apoi — ziče — dă cu min'e în mn'iljocu apii dracului, să pk'er 7) d'int-o dată — ziče — ș-apoi — ziče — d'e-acqlea-ncolo čin'e-ntreabă că ind'e-Iuan'ea, spun'e c-o măr după apă — ziče — ș-apoi n-o mai vin'it, o picat pă apă, minat apa — ziče iel, hoțu, și iel hoț! *).

Atunče, il ie a me pă iel, l-ascultă și il ie d'e mină și hai cu iel pân la apă. Ziče:

— Pun'e-mă-nt-on locu d'e-ala ind'e-i mai mare vultqrea și t'e du d'e min'e la o diștanță cam vreo trizăj d'e paș și vin'e cu forță grozavă și dă-m min'e, nu c-ači 8) picu în marjina apii și iară mă țipă apa afară înapoi imedięt și tă n-am murit.

6) Pov. subliniază, cu stînga. 7) Pov. subliniază, cu stînga. 8) Pov. arată spre stînga, cu stînga.

*) Întrerupere pentru schimbarea benzii.

Ie mę la o diștanțã — prostãlãua nu șt'i n'îmic ca bota — mę la o diștanțã și vin'e cu vitezã d'e-aia grozavã sã deie-n iel. Cîn sã deie ie în iel, iel façe șe ⁹⁾, ie treçe-n apã în Dumn'ezãu iei. Merje ie pã apã, nu iel. Pun'e mîna pã clop — pã pãlãrie, cum spun'em — ș-o ie pingã apã în sus strigîn:

— Tulai! Tulai, Dõmn'e — zîce — çin'e d'in'e m-aud'e — içe — îm mînã apa muiere!

Un uom ara cu patru boi açi aproape d'e apã.

— Çe strij, mã — zîce — cã-z mînã apa muierea? Çe, tu mei în sus și ie mę în jos — içe?

— Heçi — zîce — și io d'e mult d'i cîn am spus sã nu margã coló ¹⁰⁾ ș-o mãrs coló — içe. — Cîn am spus sã margã-n sus ¹¹⁾ o mãrsu-n jos — içe — api și io, cînd o pk'icat pã apã — çe — ie mę-n jos, io mã ducu-n susu — içe — c-oi gãsi în grabã — içe.

Gata poveste.

Inf. Șora Vasile; Cresuia—Beiuș; *culeg.* O.B.—D.T. în 24 sept. 1961; *transc.* O.B.; *durata:* 4+1' 10" = 5' 10"; A.I.F., mg 1884 b—1885 a.

De la cine o știi? « Da çe mai șt'iu io d'i la çin'e? D'i pîn sat d'i p-açi. »
Ai mai povestit-o? « Da, anu aiesta nu. Copiii » o cereau mai mult.
S-a întîmplat oare? « D-apãi sigur cã s-a fi tîmplat, doarã cît'e fac muierele, da bãrbați cît'e fac? »

Snoava este atestată în toată țara în 13 variante. (Schullerus, la nr. 1380, citează 3 variante). În unele, amantul soției este omorît și are pe alocuri soarta cadavrului ambulant omorît de mai multe ori. Motivul căutării soției înecate în susul apei apare în alte 4 variante din Muntenia și Moldova.

În catalogul Thompson (ed. 1961), tipul despre femeia ce-și orbește soțul (1380) este atestat în toată Europa (în Finlanda 103 variante), apoi în India și Indonezia, sporadic în America. Subiectul e tratat și în Panciatantra.

⁹⁾ Pov. se dă îndărăt, mutînd scaunul înapoi. ¹⁰⁾ Pov. arată spre stînga, cu arătătorul drept. ¹¹⁾ Pov. arată în sus, cu arătătorul stîng.

« *TODEREL ȘI VERONICA* »

Iera doi gospodăraș tineri într-on sat, și-anume: Toderel și nevastă-sa Veronica. Iei să dusără într-o zi la prășit. Prășind acolo cit'eva zile, într-o vrēm'e, treče om fičior — sau băieț — fudul, frumos, bine-mbrăcat, pe drum. Veronica sâ uită la iel și zisă cătră Toderel:

— Mă! — zîce. — Ia uită-te — zîce — če fičioraș trêce pi drum! — če — citu-i d'e frumușăl și, parcă-i tras pintr-un inel, și nu știu če.

Da iel n'is nu să uită. Mai lucră iei cit'eva zile:

— Mă — îce — iar mai tr'ece ačeala o dată!

Da ieț tot îl giontește, zîce:

— Măi! Tu — zîce — n'ic n-ai coraj măcar să t'e uiț la dînsu, sâ vez če frumuseață d'i uom!

— E, dă-m pače, Veronică! Aista i-on drumeț. Astăz m'erģe, mine vine — zîce — ba k'iar și-az nuapte — zîce — a mas k'iar în podu grajdiului la noi acas!

N'evastă-sa să îngălbîn'i deocamdată cîn a-uzit așa, și peste vo uară-doau, ba că o doare la inimă, ba că-o doare la burtă, ba că o prins-o dur'ere de cap, și că nu mai poat'e lucra!

— Vai, Veron'icâ dragă! — zîce. — D-apăi să t'e duș tu acasă, și să-s caț n'ist'e medițin'e pin doftori, pi uni-i putē m'ere pi la fărmačii, sâ-ț iei čeva, ca să t'e-ndrept. Că — zîce — ieu — zîce — fincă tu iej bolnavă și n-ai putut mînca la amn'iază — zîce — ieu d'i sară n'ij nu mai pl'ec acasă — zîce — ramîn, am mîncafe pînă mîn'i.

— Bin'i!

Ieț iș luo o cîrjă îm mînă, și plecă. Avea d'e suit așa o culmi di dial pi drum, și dup-ačeï d'e coborit cam îm val'e.

Iel, după ăi-a pl'ecat ie, să duče și iel pin porumbu čela pină la culmea dealului ¹⁾ ca să vadă cum m'erge ia mai diparti. Ie, după ăi-o trecut în čeja parte im vale, saře ca un iepure, și fuđe spre casă.

« Aha ! — ziče. — Ia amu Ț-am găsīt l'iacu ! »

Bine. Să duče ie âcasă, d'iscuie ușa și caută, ie iut'i parale incoače, încolo, să duče. Cumpără ia n'îșt'e făină, faše ia cite plășint'e, nuapt'ia atunči, cumpără băatură, a fript o găină, și nu știu če, ca s-aștiepte pi čela cin vine să să culče im podu grajdiului.

Barbatu nev'estii, di pre on timp, după ăi-o-ntunicat, vine și sâ suie-m pod. Să suii, și stă acolo. Ie, după če-a gătit toate d'i facut, sâ duče și ie pe-ntuneric, și să duče-m pod, și pe-ntuneric acolo, începe să pipăii ²⁾, încolo, încolo, tot pipăii ie, pină če dețe peste dinsu-âcolo.

— Ho ! ³⁾ — ziče. — Cruče-n frunte, du-te-n cruče, că doar nu-i dracu pe ičia !

Da ie:

— Šiii ! Tači molcom — ziče — că să n-audă čineva !

Bine ! Ziče:

— Če faci, Veronică ?

Ziče:

— Vai, de cit'e uori am dormit aičea, și tu n'ičiodată n-ai vinit la mine pin-amu !

Če:

— Nu-i bai nimică ! — ziče. — N-ai čeva de mīncat ?

Ziče:

— Am ! Vină în casă !

Ziče:

— În casă ?

Și grăie mai înčet, sâ n-audă večinii.

— Cum să poat'e — ziče-așă ? Du-te, și-adă aičea, cit oi putea să mâninc și să b'eu čeva, că — ziče — tare sint însătat.

¹⁾ Pov. se uită în sus. ²⁾ Pov. arată, pipăind cu miinile. ³⁾ Pov. tresare.

Bine. Să duce ie, și adușe una altă. Pină ce mînincă,
pân nu-ș și, șopotin încet, zîce ie cătră dînsu, zîce:

— Da — zîce — tu d'e un'i ieșt'i?

Zîce:

— Ieu-s tocma d'in Turcîia, d'in Țara Turcîiască!

— Și ce-ai făcut pe ițea?

Zîce:

— Am avut čeva triabă pe la consulatu romînesc!

— Bine!

Da zîci, Toderel zîci:

— Da tu ai merđe cu mine în Țara Turcîiască?

— Vai de mine! — zîce. — Ieu cu tini, mă duc și-n iad!

— Bine — zîce. — Dar du-te în casă repidi, că nu-i timp,
nu-i de-a pierde timpul, că-i pria tîrdziu, și să face dzuuă.
Du-te și pregătește-ț hain'ele, cît'e-s trebe, čele mai buni,
și să le pui într-on țuhan, și čeva de mîncat pi douu zili,
că — zîce — i cam diparti pin-acolo!

Bin'e, ie să duce și pr'egătește tăt, tăt, tăt, pune în sači
mîncăre, pune haine, pune tăt, și vine la dînsu. Tot o l'egat.

— Măi! — zîce. — Tu nu ști în večini aițea uneva o rijniță
di mačinat făină di facut, cît di cît, că — zîce — la nuoi în
Turcîia — zîce — i două sute de kilometări d'i la o moară la
alta — zîce — și-i tare gr̃eu! Pine ieste d'istulă, da — zîce
— n-av'em cu či-o măčina!

Ie însă — iel știę c-ave o rijniță la casa lui. Zîce ie:

— Av'em!

Či:

— Du-te ș-o pune ș-ačeia într-on țuhan!

Piatra ačei gr̃e o pune n'evasta în țuhan, și zîce:

— Asta ie-o tu, și hainile tale — zîce — le duc ieu, și
mîncarea.

Și pl'ecă pe o potecă în deal! ⁴⁾ O puartă vo doau uare,
uori cît, pim paduři, și ieșă-ntr-o poiană. Cîn o ișit im poiana-
ačeia, zîce:

⁴⁾ Pov. se uită în sus.

— Acuma stăi, Veronică — zîce — ieu mă duc pină la graniță să văd uni-s, pină la pikete, să văd če fac grăn'îțerii, că — zîce — aițea-i cam greu d'e trecut.

— Bine !

Ie, trudită ⁵⁾, cum a dus piatra ațeia, vo dōu-uare în spate, ațeia cîn așt'eptîn acolo, a dormit. Iel a plecat d'i la dînsa și s-a dus iară la uogor un'e lucra mai nainti. S-a culcat să tragă și iel on somn, c-apăi, ca să puată lucra a doa zî.

Ie a dormit pină či au venit copiii d'in satu lor cu vitili la imaș. Da — știț dumeavoastră cum — între vite, mai iera și niște cîni. Cîni, cîn a aģiuns, o-nțeput a lătra la dînsa. Ie s-a trezît ⁶⁾, sâ uită, vede cîn'ii, și v'ede și copiii cari-i cunoșțe. Sâ duče cătră copii:

— Mă copii ! — zîci. — Da či fațez voi aițea în Țara Turčiască ?

Çe:

— L'el'e Veronică ! — zîce. — Da če, dumn'eată ieț n'ebună ? — zîce. — Doară nu-i aițea în Țara Turčiască, či, dumniata nu cunoșt'i un'e ieșt'i ?

Da ieț somnoroasă, mai fr'eacă uokiu ⁷⁾, mai să uită, v'ed'e că-i cunoașt'e:

« Măi ! Mare măgar o fost ațeala ! — zîce. — A dracului m-o înșălat ! — zîce. — Vez ? — zîce — io-s tot la noi aiči. »

Noa, iș ieț băgaja ațeia, fără să spui la cîn'eva țeva, amu ieț și hain'ele iei, și mîncarea, și rijnița-ațeia cu dînsa, d'e-abg'ieț sâ rupe f'emeia cărînd acas.

V'ine-acasă, să-mvirte încolo, să-mvirte încolo, l'e pun'e-ațele toate la loc — acuma iera tîrziu, trăbuia să ducă lu Toderel de mîncari ⁸⁾. Ieț traista ațe cu plăcîntili, și apucă la fugă pi drum să-i ducă lui. Cîn s-apropie di dînsu, gîfâin, d'i-abg'ieț, abg'ieț sufla, aģiunģe. Toderel nu mai așt'iaptă să zîcă ieț « bună dimin'iața », če:

— Hai mai rēpide ! — zîce. — Vai de mine ! — zîce. — De-atunția veniam tocma din Țara Turčiască, și tot veniam

⁵⁾ Pov. ridică din umeri. ⁶⁾ Pov. tresare. ⁷⁾ Pov. arată: se freacă la ochi, cu stînga. ⁸⁾ Pov. subliniază, cu stînga.

mai iuti dicît cum vi tu! Pîn viniși, guală burta di fuami!⁹⁾

S-apropii ie mai aproape, zîce:

— Poate mn'i-ai adus kiar plăcînti!

Măi, cam bune g'ionturi i-o dat iei, însă mai mult n-a zis nimicâ! A luat, s-o mîncat și iel bine. Și a întreat-o, zîce:

— Cum ai pitrecut? Măi, či, cum ț-o trecut cu boala? Či-ai făcut?

— C-am făcut asta, ș-am făcut ačeia, ș-o mai vin'it o babă, și m-a tras pi burtă¹⁰⁾ — zîce — și mn'i-a trecut, ș-acuma am vinit — zîce — să lucrăm mai diparte.

Ieu stam într-o livadă-atunči, ș-am vădzut d'i pătăran'ia-ačee, și cum o mîncat uomu plăcîntili, da n-am čerut să-m deje și mn'ii, că mn'i-a fost foarte rușini!

Inf. Țâmpău Toader; Fundu Moldovei, rn. Cimpulung; *culeg.* O.B.—A.I.A., la 19.III.1953; *transc.* O.B.; *durata:* 13' 20"; A.I.F., I. 13225 (mg 218 b).

Inf. o știe « to di pi cînd ieram băieț ». *N-a mai povestit-o.*

Se mai cunoaște o variantă inedită din Țara Oașului, cu desfășurare identică.

⁹⁾ Pov. arată cu mîinile la pîntece. ¹⁰⁾ Pov. arată cu mîinile la pîntece.

« CU-UN UOM SĂRAC »

O fost un uom. Atita o fo de sărac, de n-o avut după
če să beș-apă. Da lui iera frică să iasă nopt'ea afară singur.
Tăt o mărș femeia, tăt o mărș. Cîn o fost odată, l-o lăsat afară,
l-o-ncuiet afară. Dacă l-o-ncuiet, iel ș-o luat on topor susu-
uară, și hai, s-o dus. D-apâi tă s-o dus. S-o dus așă pi o șosă.
Da mărgînd, o văzut, iera un lacu cu apă, și-n apă iera trestie-
cum îi spune la dumn'evostă la ače? — trestie ¹⁾). Acolo
iera n'îște rață sălbatiče. Iel o aruncat cu toporu, că iera flă-
mînd. O gînit că dade-a log'i vo rață di colo. D-api o arunca,
n-o tilni nimică, čelea o fugit, rațăle. Amu iel cum să să
bașe colo? c-o foz, lacu o foz mare. S-o dezbrăcat îm pk'ieșea
gola și s-o băga după topor, să-l caute. D-apoi cîn'eva o trecu
pe drum și i-o fura hainele. Pe cîn o ieșit, o rămas îm pk'ieșea
guală. Če să facă? Hai că s-o dusu, uomu nost, s-o dus, cum o
putut, pim mălaie, pînă s-o apropk'ieșt în sat ²⁾). Cîn o fostu-n
sat, ș-o pîndit și pe iș, și pe cōlea, unde s-a băga, ba ij, ba cōlea.
Cum lasă muierile vara ușile-n laturi, una, o femeie, s-o dus
să mulgă vaca, o lăsa ușa-n laturi ³⁾). Colo o n'imerit, cum o
mărș, că k'iar femeia n-o avu copii, n'îș bărbatu nu iera acasă,
decit numa ie. Ș-o avut om pat, făcut așă mare, și iera așter-
nut pînă josu ⁴⁾), nu să vedē su pat. Iel o, s-o băgat în casă,
și s-o băga su pat. Ș-o sta su pat. Femeia o avut on amant,
logofātu satului: či-o fi fost ala, așta nu știu. Adică un condu-
cător a comunii.

No pii ie s-o apucat, o făcut mîncare, o aduz de băutură.
Bărbatu o fo duz la tîrg uneva cu căruța. Cînd o fost între

¹⁾ Pov. își agită degetele dreptei. ²⁾ Pov. subliniază, cu dreapta. ³⁾ Pov. subliniază, cu dreapta. ⁴⁾ Pov. schițează volum, cu dreapta.

timp ⁵⁾, cîn să-ș facă iei, să mînînče, să-ș petreacă, hai, ș-aude năntea căsî, că la noi cînd oprește caii, zîče: ho ! ⁶⁾

— Apu čine-o fi?

Femeia:

— Hai, că-i bărbatu !

Nȃ un'e să-l bađe? Îl bagă su pat. Su pat dă peste čelalalt acolo. Da iel s-o-nțăles ⁷⁾ cîn l-o băga su pat.

— Măi ! Io — zîče — on pahar de vin, l-oi be io, și unu țî l-oi da țîie. Da să h'i atent aič.

Da čela o auzî de su pat că cumu l-i lor tîrgu. Hai čela o zis cătă iel:

— Fă-te tu dincolo ⁸⁾ !

Să rămîie iel la-ndemină ! Patu iera ca aičea ⁹⁾, așa la aprok'iere, la masă. Pă s-o băga čela dincolo, ș-o rămas iest îm pk'ielea gōlă dincōč. Nȃ-apă o vinit bărbatu.

— Ei, če bine, tu femeie — zî — că m-ai așteptat cu țote gata !

— Pu că dȃră — dzîče — am auzî de večinu că nu-i, nu-i tîrg, că vii înapoi acasă !

— Bun !

Nȃ-pîi s-apucă iei, mînincă. Da bărbatu nu să uită ¹⁰⁾, cum îi omu, če fă femeia. Ię be un pahar, îi transportă și lui colo. Čela, îm pk'elea gōlă, be. Îi mai dă și lui să mînînče. Cînu-i odată:

— Măi ! — zîče. — Ști cum îm vine să cînt ?

— Măi — zîče — nu cînta ¹¹⁾, zîče — că-z dau haina de pe mine ! Numa să nu cînt ! Apă cum să cînte ?

Apîi, mai stă oleacă. Amu după če mînincă, beu vin. Iară-i dă și vin.

— Amu tăt atîta, io fluier o dată, uorče-a h'i ! ¹²⁾

— Măi, nu, că nu fluiera — zîče — că-z dau pantalonii !

Nȃ, nu-i nimică. Amu nu fluieră. Mai stă oleacă. Iară-i vine să, iară mai be vin.

⁵⁾ Pov. subliniază, cu mîinile. ⁶⁾ Pov. bate în masă, cu dreapta. ⁷⁾ Pov. pune arătătorul drept pe masă. ⁸⁾ Pov. arată înapoi, cu arătătorul drept. ⁹⁾ Pov. arată spre dreapta, cu dreapta. ¹⁰⁾ Pov. subliniază, cu dreapta. ¹¹⁾ Pov. subliniază, cu stînga. ¹²⁾ Pov. subliniază, cu dreapta.

— Amu — ziče — tăt atita, io o dat cînt !¹³⁾

— Nu cînta, că — ziče — că mă d'ezbrăc și-z dau ție tot.

Nȝ amu, nu cîntă. Omu cu femeia, dacă, după či-o mîncat, o cînat, o mîncat, hai s-o dus și ș-o adăpa caii. Atunçi, ușile le-o lăsat ie anume¹⁴⁾, ca să poță ieși čela afară. Čel îmbrăcat amu l-o lăsat pe čelalalt în casă, și iel o ieșit afară, și tunde-o ! Uomu o întrat în casă iară, n-o văzu că če-i, cumu-i. Čela o rămas su pat¹⁵⁾ mai departe-amu, logofătu, îm pk'ielea gōlă în locu čelua. Čela s-o dus pe-afară, ni-ncōče, ni-ncolo, că iera tîrdziu noțtea — așă cum o fost asară cîn am fo io pe-aič. Hai, une s-a duče ? Une-o văzu lumină, unde ti-i băga ? Să duče colo, bate la ĝeam¹⁶⁾ !

— Cine iești ?

— Io — ziče — s om mare păscăltor ! — cum spune la noi.

— Bun ! — ziče uomu čela.

— Da lăsa-mn'i-i de mas ?

— Cum de nu ! — zi. — Hai înlontru ! — uomu čela.

Intră colo.

— Bună sara

— Bună sara ! Nȝ, apăi, tu, nevastă ! — ziče uomu.

— N-ai čeva să dăm la uomu ăsta mîncare ?

— Ba — ziče ie — mai iește.

Nȝ, îi pune la uomu nost, și mănîncă, și îi mai dă vo dōuă pahară de vin.

— Apăi — ziče — uită-te: io, după cid vă văd, dumn'e-voștă — ziče — sinteț omeni înstăriț — ziče — da aveț čeva lipitură la casă.

Și stau unu și să uită cătă čelalalt¹⁷⁾.

« Či-o fi asta ? »

Da ziče :

— Știs če ? Io d'ipt o plată bună — ziče — vă scap¹⁸⁾.

— Nȝ bun ! Da — ziče — cum ?

¹³⁾ Pov. subliniază, cu dreapta. ¹⁴⁾ Pov. subliniază, cu miinile. ¹⁵⁾ Pov. arată înapoi, cu dreapta. ¹⁶⁾ Pov. arată înainte, cu arătătorul drept. ¹⁷⁾ Pov. subliniază, cu miinile. ¹⁸⁾ Pov. ridică dreapta.

— Pune-o—ave o olă mare de-este, făcut de tablă, — o umple de apă, și uo pune — zîce — pe sobă. Cînd a fierbe — zîce — atunčeni v-oi spune.

Amu, iei povestesc. ¹⁹⁾ Pun oala și fierbe. Cîn fierbe mai bine:

— Nq — zîce — viniț încqči.

Atunči, îi și dă la uom on topor ²⁰⁾ îm mînă, și unu la nevastă, și deșkide ușile-n laturi ²¹⁾. Atunčeni, iel să ș-apucă cu uala, cu apă-acolo su pat: dă-i !

— Fuj, lipitură,

Că te ard cu stropk'itură !

Și dă-i cu apă ²²⁾ colo su pat, dă-i ! Čela tă să-ntoarče cît să-ntoarče. Cîndu-i odată, tunde-o la fugă pe ușă !

Și, ș-apoi așă l-o scăpat.

Și-i gata ș-asta.

Inf. Bălaș Ion; Rașca, rn. Oaș; *culeg.* O.B.—A.I.A., la 31.V.1953; *transc.* O.B.; *durata:* 6'; A.L.F., i. 14109. (mg 326 b.).

La reproducere, inf. ride, apoi spune: « no auzît-aț, mă? »
« Asta đî la un frate a mn'eu. Nu prea o-am spus ».

Se cunoaște o variantă bănățeană unde Păcală vrăjitor alungă « nă-pustul » pentru un car cu doi boi. Schullerus, la nr. 1380, II, citează o variantă care aparține altui tip.

¹⁹⁾ Pov. subliniază, cu stînga. ²⁰⁾ Pov. oferă, cu dreapta. ²¹⁾ Pov. arată spre ușă, cu stînga. ²²⁾ Pov. arată spre pat, înapoi, cu dreapta.

« O NEVASTĂ CU UN FEČIOR »

Așa iera un fečior tare frumos, ș-o nevastă. Și îmbla amîndoi la o fîntînă după apă — iera nu departe din večini fečioru. Cîn s-aduna amîndoi la fîntînă, zîce fečioru cătă nevastă, zîce:

— Cum am puteț noi să h'im amîndoi laolaltă?

— Biine! — zîce nevasta. — Apoi — zîce — ști ce? — zîce nevasta.

— Če? — zîce fečioru.

— G'i astară la mine — zîce — și — zîce — te baj — zîce — îm poiată. Apoi — zîce — stai acolo pînă cînd oi vini io.

Apoi să duce fečioru-m poiată. Stă acolo, mult. Odată, nevasta o vrut să știe că če ideie și-mvățătură are fečioru, nu-i prostu, ca făcîndu-ș treabă cu iel, să nu știe bărbatu. Femeje, să scoală cu spor' dim pat:

— Tu omúle! — zîce. — La noi îm poiată — zîce — iește-
amu čine.

— Da čine să h'ie?¹⁾ — iče — că bg'ine — zîce — am înk'is
io poiata!

— E, ba ieste ugrečine — iče — c-aud acolo! — zîce.

Uomu să scoală cîntigan (?) dim pat, pune mîna pe săcure
de pe scară, să duce colo-m poiată.

— Čine-i aiči?

— Dacă io! — iče fečioru.

— Da če faci aiči?

— Heș! — zîce. — I-om bai mare pe tine!

— Da če bai?

¹⁾ Pov. subliniază, cu capul.

Fečioru o știut una-două să-i răspundă. Dzițe:

— Io asară — zițe — în șazătoare, cu mai mulș fečiori — zițe — am făcut on rămășag — zițe — pe o litără de pălincă. Da — zițe — la rămășagu-aiesta, îi g'ini — zițe — și tu.

— Da če rămășag — zițe — ai făcut?

— Dacă — zițe — niște fečiori acolo o spuz — zițe — că tu ai patru marhă — zițe — ș-aij — zițe — nu să află numai tri: una, două, tri ²⁾! Că numai tri aflu io!

— Pă — ițe — n-am numa — ițe — doi boi ș-o vacă! — zițe uomu.

— Ha! Nq vez! Amu — zițe — i-am prins! Nq — zițe — nu-i bai că la adălmașu-aiesta-i g'ini!

— G'ini — zițe uomu — numa mă k'iamă.

Să duče fečioru.

« Ai, ... tu-z mama mă-ti de nevastă hunsută! Vez — zițe — cum m-ai păcălit? » — iel așă singur.

— Da čine-o fostu-m poiată? — zițe femeia.

— Dacă — ițe — Petrea čela — ițe — din večini — zițe — a večinului — zițe, așa i-o zis la fečior. — O făcut amu — ițe — rămășag — zițe — la clacă — ițe — că noi, fečiorii o-s că-avem patru marhă, și iel o zis că numa tri! Iel — zițe — le-o șt'iu ³⁾ — zițe — da dipt ače le-o și čiștiga — zițe. — O-s că m-a k'ema — ițe — și pe mine la aldămaj — zițe — cînd or be.

— Vaai! — ițe. — Nq vez citu-i de bg'ine! — ițe nevasta.

— Da cum nu — ițe — c-oi be și io pălincă — zițe.

Nq, s-adună-n če dzi la fintină iară fečioru cu nevasta.

— Așă — ițe — că m-ai păcălit! D-apă — ițe — cum am pute noi să h'im laolalt? — la fečioru tare i-o plăcu nevasta!

— Ști če? — ițe. — G'i astară — zițe — și te baj — zițe — la mine-n cuptior — zițe — ș-apă io — zițe — după če-a adurn'i iel — zițe — io — zițe — oi ieși la tine!

— Bine-a h'i! — o zis fečioru.

Să duče fečioru mai de cu bună uară și fă jbot! în cup-tior. Să bagă acolo. N'evasta, di la un timp — amu fečioru

²⁾ Pov. enumeră, cu arătătorul drept. ³⁾ Pov. subliniază, cu stînga.

din cuptior de-abg'e o aștepta, n-o putu sta ! N-o avut tigneală să stęe în cupt'ior. Ziće — tăt o scrumătit colo pin cuptior. Nevasta să scol.

— Tu uomule ! — iće. — Noi avem ęriće — iće — în tindă, nu știu-n cuptior — ziće — uo-n tindă, o-n će.

— Eĥ, dracu ! — ziće. — Mițu čela — ziće — ģioacă pe-acolo. Uofće șoariće !

— E, nu să poate — iće — că-i mai mare zgomot ca de miț.

— Apoi — ziće — culcă-te ⁴⁾ — ziće — nu băga sama de-ačele.

Iar-aude.

— Tu omúle ! — iće. — Noi avem uęriće — iće — acolo în, în tindă.

Odată și me ș-aprinde lęmpa, și să duće-n tindă: nu-i nimn'ică pin tindă. Să duće-n napoi în casă. Iară čela din cuptior zgıríie, colo ușa iera-ncuietă, nu puteș să iasă-afară. Amu, o fo musai să iasă-afară.

— Tu omúle ! Noi avem uęriće !

— D-apă numa-n cuptior — iće — de na h'i — iće — că pe to locu-am cotat.

Aprinde iară lęmpa, și să duće și cotă-n cuptior. Apoi, și vede colo în cuptior.

— Da će faș tu, mă, aić ?

— Heęę ! — ziće. — Așa am pățit—iće—ca asară ! pretíne — ziće — iară-am făcu — ziće — rămășag cu fečiorii — ziće — din șázătęre — iće — că la tine-n cuptior — ziće — măr șasă pk'ite — iće — ș-aicea nu să află — iće — numai činči — iće — una, dęuă, tri, patru pk'ite ⁵⁾ — iće — ș-on lipk'i ! — iće — iară i-am čiștigat !

— Apă — iće — așa-i — ziće-uomu. — Că — iće — așa mn'i-am făcu cuptioriu — iće — să margă — ziće — patru pk'ite — iće — și ș-on lipk'i — ziće — că-ala să coače mai iute — iće — și míncăm mai iute !

⁴⁾ Pov. subliniază, cu stínga. ⁵⁾ Pov. enumeră, spre dreapta, cu dreapta.

— Amu — zîce — și la asta adălmaș îi g'ini — zîce — că iară i-am păcălit !

— G'ini-uoi ! — zîce uomu.

No, i dă drumu, să duce fečioru.

— Iar-o pățit — îce — fečioru așă — îce — cum o pățit asară cu marhăle.

— I, bg'ietu de iel — îce — a fa rămășag — îce — pîn s-a strînge ȝrecite lităre de pălincă — îce nevasta.

— Da cum nu? — îce. — Da și io oi meț la iei — îce — să beu.

— Da — îce — mă tem că m-oi duce și io ! — îce nevasta.

— Apu — îce — hai !

Apu cîndu-i odată, s-adună în cę dzi, iară la fintină cu nevasta.

— Iară m-ai păcălit ! — îc-iel. — Da — îce — cum am puteț noi — zîce — să h'im noi — zîce — laolaltă ?

— Bine — îce ie, îce — și țe? Tomna — zîce — așă cam pi la uopt cęasuri — zîce — șapte uop cęasuri — zîce — pînă la nouă — zîce — să g'i — zîce — la noi — zîce — la cotez — zîce — și să nepoz — zîce rațăle — îce — și giștele-afară — îce — și să le log'iești și să le găgăluieș pe-aco, să uo-apuș de pk'iețore — îce — și să dai cu una-n stînga, cu alta-n dreapta — îce — c-apoi — zîce — tu-i g'ini la mine-n casă — îce — cînd îi vede *) iel că s-a da după rață și după ginște să le prindă.

Femeia atita fă un fog de mare, ș-atita-i de caldu-n casă, și ie tă:

— İiii ! Io mor de frig ! Io mor de frig, omúle !

— Apă — zîce uomu — cum mori tu de frig — zîce — că io — zîce — pk'ei aj de cald !

— Io nu cred că ț-i cald ! — o zis ie, zîce. — Hai, țipă — îce — perini pe mine — îce — că io crăp de cald ! — nevasta. Și iei o fo cald, da asta o fos problema din urmă.

— Io — zîce — pk'iei de frigu ! — o ziz nevasta.

Iel:

— Io — zîce — crăp de cald !

*) Pov. arată spre dreapta, cu arătătorul sting.

— Nò — iče — țipă ȝios cămeșă de pe tine dacă ț-i cald.

— Apă — iče — musai de țipat — iče — c-amu n-o poș tîrîi pe mine !

Acolo iera focu-n casă de numai... nu puteț să rezisteță căldura ! Uomu, odată țipă hainele ⁷⁾ ȝioz de pe iel, și stă pin casă. Fečioru o obsărvat de-afară. Femeię o luat cîtin-ȝănaș cămeșile și le-o puz la capătu patului ȝios, ca să nu dęie iute de ieșe. Fečioru atunčeni să-azvirle co la cotețu ȝăniloru, și la a rațăloru, la a ȝiștelor, le drumu-afară. Mai prinde de ȝiștele čęlea, de rață, și le ȝăȝăluie. Femeia și sare dim pat.

— Tu omúle ! tu omúle ! Ne duče-amu čineva rațăle și ȝiștele ! Du-te iute !

Uomu țup afară — iera și cam neauă. Fečioru jbot ! în casă ș-incuie ușa. Uomu umblă după čę incoače, ȝișcă, după čę rață-ncolo, tă le prinde, le bagă-n cotes și le-nk'ide. Nò, dacă le-nk'ide, să duče la fereastă, să duče la ușă. Prinde de ușă: i-ncuiet !

— Tu nevastă ! că neposti-mă-n casă !

Să scoală de colo ia.

— Da čiine-i ? — ziče.

— Dacă io-z ! — ziče.

— Pi čine ieș tu ?

— Că bărbatu tău !

— A mn'eu bărbat — iče — i-m pat, culcat ! — ziče.

Tu — ziče — ai h'i rătăčită, sărače, pe-ȝreunde.

— Ha nu — iče — c-aiče șăd io !

— E — ziče — ii h'i rătăčită !

« Ai, măi ! » Să uită uomu-n sus, în ȝios ! ⁸⁾

« Apă — iče — am h'i rătăčită casa. Da mă duc io la nănașu — iče — că iel m-a ști duče-acasă. »

Amu-i și frigu-m pk'ęlea ȝolă. Fuęe pe uliță cu sporiu. Nănașu iera tomna popa. Să duče la fereastă, čiocăne ⁹⁾ co la fereastă.

⁷⁾ Pov. aruncă, cu mîinile. ⁸⁾ Pov. își rotește privirea. ⁹⁾ Pov. lovește, cu dreapta.

— Nănaș !
 — Da țe-i, h'ine? — zîce dōmna.
 — Hai — zîce — și mă du acas — zîce — că nu știu mę acasă.
 — Uo, Dōmn'e — iče preuteasa. — Părinte ! — iče. —
 — Scolă-te — zîce — una dōuă — zîce — că o rătăcit h'inu
 — zîce — și nu șt'ie mę acasă. Du-l — zîce — acas !
 Nu iera departe de nănașu-său. Nănașu său, popa, apucă
 o viliveandă pe umere ¹⁰⁾, și să-ndeamnă:
 — Nō, hai, h'ine ! — zîce.
 Și să duce co la feręastă, čiocăne la feręastă:
 — Măi h'ină !
 — Če-i — iče — nănaș ?
 — Dacă — iče — scolă — iče — că ți l-am aduz — zîce
 — pe h'inu-acas.
 — Ai di mine, nănaș — zîce — că h'inu-i aiči-m pat —
 zîce. — Ięn scolă-te, h'ine — zî — să te vadă nănașu !
 — M, m, m ! — omu di colo, fečioru-amu. — Da țe-i,
 nănaș ? — zîce.
 — Tu — zîce — nănaș — iče h'ină-sa, zîce — a mn'eu —
 zîce — bărbatu-i aiče ! — iče. — Tu nănaș — iče — mn'i-ai h'i
 adus — iče — pe dracu-acasă !
 Atunș și țipă popa uok'ii-n napoi ¹¹⁾, și vedę că-i im pk'elea
 gōlă: drumu la fuugă ! popa.
 Ș-apucă h'inu-său viliveandra de pe umere cu spori, și fuęe
 popa cît poate pe uliță cătă casă ! Cîn dă colo, și dă-n ușă ¹²⁾.
 — Da țe-i? — zîce dōmna.
 — O, Doamn'e ! — zîce. — Doamnă — zîce — am duz —
 zîce — pe dracu acasă — zîce — la h'inu — zîce — și h'inu
 iera culcat ¹³⁾ cu h'ina-m paat !
 Și-i gata povęste.

Inf. Dubo Iacob; Racșă, rn. Oaș; *culeg.* O.B.—Al.A., la 31.V.1953; *transc.* O.B.;
durata: 11' 10"; A.I.F., i. 14.167.

« Mai dincōce, de la o nevastă. O vru să pățască și ie așa ! »

¹⁰⁾ Pov. schițează tragerea pe umere, cu mîinile. ¹¹⁾ Pov. se uită spre dreapta. ¹²⁾ Pov. ridică stînga în sus. ¹³⁾ Pov. subliniază, cu stînga.

«*COPILU LA TREI LUNI*»

A fost odată într-un sat um burlac, un čioban, care apruape îmbătrînise flăcău. Če s-a hotărit iel?

« Ia să mă-nsor și io — ziče — nu mai stau așa burlac mereu. »

Gata! A încercat în dreapta, în stînga să-z găsească și iel o fată cam di seama lui. Če să vezi? A găsit fată bună, că iera kiar însărcinată. Nu ma avea nevoie să mai munčiască iel.

După trei luni di zile, femiia a făcu copilu ¹⁾. Iel s-a vestit numa în sat, c-a făcut femeia lu čiobanu cutare-um băeat. Cum? Lu-ntreabă uo rudă-a lui:

— Mă — ziče — femiia ta a făcut un copil?

— Da — ziče — um băiat frumos, strajnic.

— Păi — ziče — da nu-i cu tine, mă — ziče — că femeile — ziče — fače copiii la noă luni — ziče — prostule, nu la trei luni.

— Cum, dragă? — ziče. — Uite asta-i!

— Bagă di siamă — ziče — că ieș prea bleguz — ziče — ia-o tu oleacă la rost, strînge-o nițel, barim čel puțin să spuie ²⁾, cu čine-a făcu băiatu... .

Să duče-acasă iel cam necăjit. Nu prea să uita bine la femeie.

— Če-ai, mă uomule, de iej necăjit?

— Fă, femeie — ziče. — Uite če mi-a spus mie leica cutare? — ziče — că copilu-ăsta n-ar h'i făcut cu mine, că trebuia să-l faj la noă luni — ziče — nu la trei.

¹⁾ Pov. își ciocnește palmele. ²⁾ Pov. subliniază, cu stînga.

— Ă, da prost iești, mă omule — zițe. — Păi — zițe — mă — zițe — ia bagă tu di seamă ³⁾, h'i atent — zițe — ce-z spui io țiiie-acu. Așa ! — zițe — ie trei luni ⁴⁾ di cînd m-ai luat tu pă mine, trei luni de cînd ti-am luat io pă tine și trei luni di cînd stăm amîndoi, s-a făcut noă luni.

— Așa ie, fă nevastă. Vezi, femeile rîde di mine ca să-m bad nevasta. Ai dreptate. Las să ne trăiască băiatu.

A plecat bietu uom sănătos la treabă-în dreapta în stînga și s-a făcu băiatu mare și s-a servi di iel.

Inf. Gh. M. Rădoiaș, Bătrîni—Teleajen; *cules* în București în 19 martie 1956 de O.B. și C.B.; *transc.* T.B.; *durata*: 2'; A.I.F., mg. 1077 a.

Povestitorul o știe: « asta nu mai țiu minte » (de la cine).

Ai mai povestit-o? « Da ».

Snoava este atestată în toată țara; se cunosc 13 variante similare. Schullerus, la nr. 1380 V, citează o snoavă. În catalogul Thompson, snoava (1362 A*) este atestată în Finlanda, Germania, Grecia și la noi.

³⁾ Pov. pune dreapta pe masă. ⁴⁾ Pov. își împreună mîinile.

FEMEIA NECREDULĂ

Odată iera un uom, aşă cum sîn şi ieu, şi pleacă la coasă — şt'îţ — pleacă la coasă şi zîce — cosăşt'e, cosăşt'e omu şi cîn vin'e sara zîce:

— Auleo, spat'ile mele¹⁾ — zîce iel — al dracului o fo iarba čeja, mă doare!

— Če? — zîce n'evasta a dracului — d'e če? Tătă zua-m pičiore t'e-ai stîngălit — zîce — cu coasa d'e iş colę, d'i colę²⁾, colę, d'i colę, colę şi če, ačela-i lucru? Ala nu-i lucru! — zîce n'evasta. Zîce:

— Bin'e — iel — mă, dară — iče — tăt mă doare spat'ele.

— Ai să vez că şi io mă duc mîn'e!

— Da? Bin'e-i fače — spun'e iel. — Merem la cutare şi co-sîm trifoiu čela — zîce iel — şi la trifoi să coseşt'e bin'e, şi, stă-m pičiore, nu-i picat şi cosîm amîndoi împreună, da.

Uomu mere ş-ij mai bagă un cosaş cătă iel.

— Mă! Če şt'i tu če? Numa noi doi şt'im: ieu mă duc nant'e, tu rămii d'înapoi, muičrea o băgăm între noi, a me. Io dau d'înant'e, tu dă d'înapoi. Cum a tiię ie, teię ie, cum a put'ę, da ie să viie.

Merje-a mn'eu în sat ş-ij bagă un cosaş şi haidă, cînd îi d'imîn'eața, zîce ie că trăbă să țipe porčii şi are să țipe vaca, şi...

— N'imică, lasă c-o țipa večina³⁾. Coasa-n spat'e!

I pun'e-a mn'eu coasa-n spat'e, tocu ij d'înapoi şi haidă! — cum i-običęiu pî la noi — dă-i drumu! Hai la coasă.

¹⁾ Pov. duce dreapta la spate. ²⁾ Pov. arată spre stînga şi înapoi cu dreapta. ³⁾ Pov. arată spre stînga şi înapoi cu stînga.

Merje colo-n țarină, să pun'e, dă-i sâ margă, mină sâ margă, dă-i, dă-i, dă-i, pînă cîn i cam ⁴⁾, cam pî la șapt'e ceasuri. Iče muierea:

— Măi — zîce — ar trăbui să mă lăși sâ mă duc — zîce — să țîp puii čeia — zîce — că-s în coșară d'e-asară, če drac or face, c-or muri!

— Lasă puii ⁵⁾ la șorta lor — zîce — n-or muri iei pîn-om vin'i noi. Gata-i imedięt.

Cîn i mai apoi:

— Măi bărbat'e — zîce — d-ápoi dacă mem acasă — iče — nu-i d'e prinz n'îmic absolut dac-aj meț mai naint'e-oleacă.

— Nu, meț odată tăț! Mîncăm n'îșt'e clisă, n'îșt'e čeapă, ieste acol la casă če mînca. Bem, mîncăm n'îșt'e lapt'e, șe. Nu-i n'îmic.

Dă dęară să n-o skepe, șt'i? Da îi dă să margă! Gata trifoiu d'i coasă și acu pleacă a tus tri. Iera cam pî la oara nęuă, iera gata trifoiu, să duče pă cale. Veđ'e și ieț tri uamen'i înt-o hat cosînd. Zîce:

— Vai d'i iel, d'i čel d'in mijloc, că numa io șt'iu cum îs han'ele pă iel! — zîce ieț. Pă d'înapoia ieți, puțę ca halamu. . . șt'i, că îșt'e d'înapoi nu o lăsat, čel d'îaint'e o dat sâ margă! Ș-apoi ieț n-o avut încătro, numa să-ș facă lipsa ⁶⁾ aici, n-o mai lăsat-o.

Ș-apoi numa ia o șt'iuț cum îi čel d'e mijloc!

Inf. Șora Vasile; Cresuia—Beiș; *culeg.* O.B.—D.T., sept. 1961; *transc.* O.B.; *durata:* 2' 35"; A.I.F., mg. 1887 b.

De la cine o știi? « Da če știu d'i la čin'e! D'i la uamen'i d'i pă sat. Asta o fost, nu-i poveste. »

Unde s-a întimplat? « În cutare sat, acolo cătă moț, o aič la noi; în satu dumitale poat'e o fi fęștă? »

Ai mai povestito-o? « Nu șt'iu, nu cred. »

⁴⁾ Pov. se uită sus și la dreapta cam pe unde ar fi soarele. ⁵⁾ Pov. schițează gest de renunțare, cu dreapta. ⁶⁾ Pov. subliniază, cu dreapta.

POPA ÎN BISERICĂ

Un popă odată cin să duce la biserică, spun'e cătă tăz oamen'ii:

— Oamen'i bun'i și poporen'i! — zîce — să șt'iț c-avem astăz — zîce — o sclujbă — zîce — forț'e seriuasă și — zîce — să facez — zîce — cum oi face io și să zîceț cum oi zîce io.

— D-apăi face-om — zîce oamen'i — dac-om put'e și dac-om șt'i.

— Arăta-oi io — zîce popa.

Ș-apoi mēre popa p-aiś¹⁾ cu t'id'el'n'ița tāmīn pīm biserică și ave n'ișt'e čizme cu tureș cam larj popa și sare n'ișt'e jar d'in t'id'el'n'ița pă, pă tureacu čizmii în joz la popa ș-il ard'e. Da popa începe și dă d'im pičioare, dă d'im pičioare. Dă uomen'ii d'im pičioare tăț îm biserică. Da če:

— Măi, da nu mă lovi! mă — zîce.

— Da nu mă lovi — čela²⁾.

— D-apăi tu mă loveș pă min'e?

— Pă ista mă lovi pă min'e!

Să-ncaieră colo tăț îm biserică la, la čeartă! Popa če-a sâ face? Să pun'e popa pă burtă, dă cu jerunți d'e pāmīnt sâ iasă jerii³⁾ d'i pă tureacu čizmii. Să pun și oamen'ii, dă și oamen'ii, tăț.

— No, asta, părint'e, nu-i treabă — zîce. — Uori faș sclujbă cu noi — zîce — ori ne lași acasă — zîce uamen'ii cătă popa.

¹⁾ Pov. schițează cădelnișarea, cu dreapta. ²⁾ Pov. arată spre dreapta, cu dreapta. ³⁾ Pov. arată înapoi, cu dreapta.

Atăta-i, nu-i mai d'epart'e.

Inf. Breanc Gheorghe; Cresuia—Beiuș; *culeg.* O.B.—D.T. în sept. 1961;
transc.: O.B.; *durata:* 1'30"; mg. 1903 e.

«Asta-i k'iar d'i la un cantor am auzit-o.»

Ai mai povestit-o? «Poat'e că o dată, d'e d'ouă uori.»

S-a întimplat? «și poveste, io n-am fost acolo d'e față. Poveste.»

Se mai cunoaște o variantă ce provine probabil din sudul Moldovei
(nedatată).

« AȘA CAP, AȘA CĂCIULĂ »

A fost odată ca nićiodată tot pîn vekime, p-atunć că iera uamenii mai nentroduși, mai proș cum să poate spune astăzi, pă rominește-adevărat.

Un om avea doi boi buni. Făcea kirie cu iei, ciștiga parale frumuase, și-ntreținea familia, nićiodată nu iera lipsă-n familia lui, dă mălai, sau dă sare, sau dă gaz, di iel îmbrăcat, încălțat și iel, și copiii, și tot. Će-l povățuiește pă iel un uom:

— Bă — ziće — tu mai multe parale ciștiģi în alt fel.

— Cum, mă?

— Și nij nu munćești atita. — Će — vinzi boii aștia și-cumperi o purćia. Și purćiaua aia — ziće — cit-oi trăi la tine, șapte, op zeće ani, fată dă doă uori pă an sau kiar și dă trei uori — hai cam dă două uori să zićem. Și tu vinzi la purćei mereu și tot faj la bani și nu știu Će, și nu muncej di loc — ziće — că porćii vara stă-n noroi acolo, mai cu seamă cînd ie cald le zvîrli o căciulă di grăunțe-acolo într-un noroi și iei tuată ziua rîmă-acolo, și caută grăunțele și tu duormi lingă marginea lacului.

Će s-a gîndit bietu uom?

« Hai, mă, t-o-n c... pă mă-sa, să videm n-oi da-o mai bine? Să fie mai bine ca pînă-acu? »

Gata! Numadecît vinde boii, cumpără-o purćea. Fată purćeaua vo șapte, uop purćei, vinde și iel vo doi, trei, mai oprește di prăsilă, mai nu știu Će. Mai, al doilea rînd iar fată purćeaua, mai vinde din purćei, mai își cumpără-o opincă, mai își cumpără o căciulă, mai nu știu Će. Će să vezi, fraților? Dă Dumnezeu o bolejniță, un gușter îm porș — cum iera pă timpur'le veki, nu iera mediș ca acuma, nu iera nimic — și i-a murit

tos porcii ciț i prăsisse iel ! A rămas cu un grăsun. Țe iera să mai pierzi tu timpul, uom mare să păzești um purcel ? Într-o bună zi, țe s-a gîndit, săracu, cam necăjit așa ? Numadecit il prinde pă porc, și-l taie. Și-n loc să-l pîrlească, îi ia pielea, il jupoaie pă porc, cum să jupoaie tuate animalele. După țe-l jupoaie, pielea aia dă purcel, o argăsește și iel oliacă într-o găleată — măcar cum argălesc și io diferite piei, pă la stîna în zier, nu știu țe — a argăsit-o și iel oleacă, a ameițit-o nițel, ș-a dus-o la un cojocar și și-a făcut o căciulă din ia.

— Măi frate ! Nu prea-i elegal ¹⁾, mă — zițe.

— Nu — zițe. — Din purcelu-asta îm faci-o căciulă, că n-am altă posibilitate.

A făcut căciula, ș-a pus-o în cap. Mergea cu ea pîn sat. Ba în dreapta, ba în stînga, ba la Ploiej, ba la București. Prietenii care — numa să-ntinește-ntr-o zi cu-m pretin care nu-l mai văzuse ²⁾ dă ani dă zile.

— Țe-i cu tine, mă ? — zițe — de umbli-n cap — zițe — cu căciul-asta de purcel ?

— Așa cap, așa căciulă ³⁾ — zițe.

Și de-atunci a rămas povestea poate că și astăzi. Un uom care nu știe să s-administreze, pate rău.

Inf. Gh. M. Rădoiaș; Bătrini—Teleajen; *cules* în București în 19 martie 1956 de O. B.—C. B.; *transc.* T. B.; *durata*: 3'07"; A.I.F., mg. 1078 c.

De la cine o ști? « păi de... da: de la un om de la noi odată, prăsisse porci mulți și pe urmă a dat o molimă în iei, zițe:

— Tot așa am pățit și ieu ca ăla, ...t-o-n c... pe mă-sa ! »

Pe cel care i-a spus-o il chema « Ion Avram » *care zicea*:

« — A mai pățit unu așa ca mine ». (A murit acesta.)

Ai mai povestit-o? « Da ».

Snoava este atestată în Muntenia și Moldova, sporadic în Banat, în 17 variante. De obicei, personajele se ocupă cu negustoria de porci, doar într-o variantă căciula provine de la unica scroafă moartă. Schulerus la nr. 1415 citează și o variantă ce aparține acestui tip.

¹⁾ Pov. subliniază, cu dreapta. ²⁾ Pov. subliniază, cu stînga. ³⁾ Pov. admonestează, cu arătătorul drept.

« ČIZMILE PĂ OPINČI »

A fost odată ca nićiodată, pă timpur'le vekî cînd nu iera ca. astăzi maşini, trenuri, fel dă fel dă lucruri înlesnićioase care faće uamenii cărăuşia, transporturi. Atunćea transportur'le să făcea numai cu boii. K'iar io am pomenit, cînd vineau uamenii cu carăle-ncărcate cu l'emne dă la satu m'eu pînă-m Bucureşti, vindeau l'emnele şi d-aićea cumpărau mălai ş-alće-va şi merġeau iar la munte.

Iera un uom strajnic. Boi buni la căruţa lui, încălţat bine iel, ċizme-n pićioare, nićiodată nu iera ud. Merġea pă drum în căruţă, n-avea grije iel, boii merġeau singuri. Înşă boii lui erau cam bătrîni. Iel să gîndise mai înainte, că să-i skimbe să-ş ia alţii mai tineri. Mergîndă iel aşa pă drum, să găseşte în călătorie cu al ċetăţean, cu boi tineri, cu junći, cam nemvăţai. Acolo la o dijugătuare undi iei au dijugat, unde-au făcu conacu pentru iei, pentru boi — cum faće ţăranii, poate că kiar şi astăzi — au stat dă vorbă-amîndoi. Āla una, ăllant alta...

— Măi frate — zîće — ieu, uite-aşa, am boi buni, însă sîn cam vekî boii mei, îm trebe să-i skimb.

— Măi — zîće. — Dacă ne-nţelegem ¹⁾, uite ċe: iz dau io junćii şi-m dai mie boii. Aşa ! Înşă mai dai tu ċeva, mai nu ştiu ċe, nu k'iar cap pă cap.

— Bine, mă !

S-a-nţeles iei să vă dea uomu boii, şi să mai dea o sută dă lei şi doă oca dă vin şi să ia junćii. Gata ! Zis şi făcut. A făcut aldămaşu, a da şi suta şi-a lua şi junćii. Ia junćii, dă la ăla şi-i mută la proţapu lui, şi-ăla-ş ia boii şi gata.

¹⁾ Pov. subliniază cu mîna dreaptă.

— Da — ziče — uite če-i, măi frate? — ziče. — În dai și čizmele — ziče — că tu, čizmele-z gr'ele — ziče — mai mergi oleacă și pă jos cu junčii, nu știu če, și-z dau io opinčile.

Če să vedes, fraților? Opinčele iera d-ălea dă vacă și îngăurite, numa găuri, intra apa pă unde nu-ț ink'ipuiai. Bietu uom, săracu. Āla numadicit să pune-n căruță, înjugă boii și-apucă dă vale ²⁾, ș-ăllant, înjugă și iel junčii ș-apucă către casă. Junčii nu merģea pă drum, beli-i-ar lupii. Din șanț în șanț ! Bietu om îmvățat să meargă-n codirlă, doar să coman-de čea ! hăis ! nu știu če, nu mai iera rost. Numadecit dac-ă văzut āla i-a spus :

— Īi mai iei dă sfuară — ziče — nu merg iei singuri.

S-a da jos și i-a lua di sfuară. Merģea pîn lacuri, pîn apă, opinčili intra apă în iele, noroi, ĩl umplusesse junčii di noroi, și-n cap iera plin di noroi. Cĭn s-a dus acasă și l-a văzut femiia intrĭndă pă puartă cu nește junči așa mititei, iel, cu-opinčil-ęlea sparte, nu știu če, plin di noroi, în fine. Īl ia oleacă femeia la zor.

— Lasă-mă, fă femie, că — ziče — z povestes mai tĭrziu.

Gata ! Dejugă și intră-n casă. Īi bagă pă junči în grajd. Dup-aiia — femiia cu nerăbdare. Īncepe a-l ĩntreba, a-l lua la zor :

— Če-ai făcu? — ziče.

— Uite-așa, așa, În dijugătuarea cutare, m-an găsit c-un hoț, m-a păcălit. O fi junčii, nu-stu-mvățaț di loc. Če să fac ? Unde să, nu-l mai găsesc p-āla.

Bietu uom, săracu, a venit seara, s-a culcat ĩm pat, ĩnsă nu să-nkidea uok'ii. Nu-i vinea să duarmă dă greșala care-o făcuse iel ! Și-n timpu-āsta, femeia dormea în al pat. Iel ĩm pat singur să căia și să văita. Če :

— Duamne, Duamne — ziče

Amărit ie omu, Duamne, ³⁾

Cĭn să culcă și n-aduarne.

²⁾ Pov. arată în lături, cu dreapta. ³⁾ Pov. dă din cap.

Da femeia r'epede dîm patu-ăllant numadecit s-a ridicat
și i-a spus, țe:

— Amărit ai fost atunș,
Cînd ai dat boii pă junči
Și ținzele pă opinči.

Ardi-te-ar focu să te arză, prostu uamnilor.

Api či-o h'i mai făcut, Dumnezeu știe, că n-am mai dat
pă la iei !

Inf. Gh. M. Rădoiăș; Bătrini—Teleajen; *cules* în București în 19 martie 1956
de O. B.—C. B.; *transc.* T. B.; *durata*: 4',10"; A.I.F., mg. 1078 b.

Înainte de înregistrare povestitorul observă: « asta nu ie urîtă, asta
ie frumoasă ».

Inf. « Asta o știu dă la un cărăuș de la Teișani, ne găseam pe drum,
ști, pe unde dejugam; ie dă mult, o fi vo 20 dă ani; ne povestea dă
altu cum o pășit unu; cum s-o h'i-ntîmplat nu știu. »

Ai mai povestit-o? « Da, și pă la stîină, și pă drum. »

« CU MIREASA NALTĂ »

O fost odată ca n'îciodată. O fost o nuntă. Și la nunta čeie, mărgin cu mn'ireasa cătră casa mn'irelui. Acolo la casa mn'irelui iera o casă d'e-um băiet sărac într-o marġin'e d'e sat. Mărgind iei acolo, aġiungin la casă, mn'ireasa era înaltă, o fată înaltă, și ie nu o vrut ca să să plęče d'e fel, numa-așă dreaptă o stat.

Acolo acuma tăt să, sta d'e sfat că cum să baġe mn'irea-sa-n casă. Alți ziče că să-i taie capu, alți ba că să-i taie d'im pičioare, așe, că nu put'EAU n'iei într-on fel d'e k'ip să o baġe-n casă. Iei îmblin în sus, în ġios, o tăln'it un uom, un rumin. L-o kemat p-ačela. Ačela o mărs acolo și o zis că să-i deie lui on kilogram d'e țuică că îndată l'i-o bagă-n casă. Așă că iei s-o învoit cu toț nuntași și i-o dat la romin un kilogram d'e țuică d'e-ačei bătrină, d'e prun'e. Iel s-o, îndată s-o făcut d'inaoia mn'iresi și i-o ars un dos d'e palmă d'e odată ș-o plecat capu și o sărit pină-n mijlocu casei. Toz băt'EAU în pălhi atunčea d'e părere d'e bin'e că o putut să baġe mireasa-n casă.

Inf. Tupiță Gheorghe; Mara—Sighet, 18.XI.1961; *culeg.*: O. B.; *transc.*: S. G.—O. B.; *durata*: 2'; A.I.F., mg 2003 a.

Pov. o știe: « to d'int-o cart'e o șt'iu, d'e mult o șt'iu asta ».

Nu-și amintește de cind n-a mai povestit-o; « cînva sara așă am povestit-o ».

Snoava este atestată numai în Muntenia în 4 variante (în ultima variantă, primarul sfătuiește pe tatăl fetei înalte să-i mai taie din picioare).

În catalogul Thompson, acest tip (1295 A*) este atestat numai în Danemarca și Grecia.

« COPILU ȘI BORCANU »

O fost odată
ca n'îciodată,
că d'e n-ar fi,
nu s-ar pov'ești.

O fost o femeie ș-o avut un copil. Femeia asta o avu n'îșt'e mn'iere d'e albin'e într-on borcan. Așa că ie tăt ii da la copil ca să mănînče în tot'e dzilele cit'e-o linguriță d'e mn'iere. Așa că copilu, dacă s-o trecu mn'erea, iel tăt mai ling'e, p-acolo pă la borcanu cu mn'ierea, și cînd o fost odată cum s-o lingă iel d'e-acolo d'e pă fund. Și-o ¹⁾ băgat capu-acolo-m borcan și tăt o lins mn'ierea. Șă că iel și l-o-ndesat cit o putut, capu, și i-o mărș. Dup-ačeia n-o mai putut să mai scoță copilu capu și i-o fost cald și n-o putu să-l scoță d'in borcan d'eloc. Acuma če să facă? Să-i taie capu, sau če să facă? S-o dus femeia și-o strins o mulțime d'e uoșmin'i și n'eamuri. Și sta la vorbă.

S-o dus un uom și-o k'emat pă cel mai învățat uom d'in sat, l-o k'emat acolo. Ačela o fost Stan Pățitu. Aiesta o fost cel mai învățat uom d'in satu-ačela. Iel o dzis că o-ncongiurat satu d'e tri uori. O foz la moșă, la rișn'iță și iel ii cel mai învățat uom d'in sat. Omu-aiesta o mărș acolo și o dzis că să nu-i taie capu la copil să-l omșă. O zis că să-i aducă repid'e lui un čiocan c-odată i-l scoț'e viu pă băiat. Și-o luat un čiocan și o dat una ²⁾ la borcan ș-odat-o sărit tăt țanduri. Și l-o scos pă copil afară.

Inf. Tupiță Gheorghe; Mara — Sighet; *culeg.* O. B., 18. noembrie 1961; *transc.* O. B.; *durata:* 2'; A.I.F., mg 2004 b.

¹⁾ Pov. schițează virirea, cu capul. ²⁾ Pov. lovește cu pumnul drept.

Pop. o știe « așa d' e prin popor; nu d' e mult, cam d' e vro 2 an' i ».
Ai mai povestit-o? « mai, ș- în anu ăsta ».
S-a întâmplat? « Întâmplat, ȝre un' e pîn ȝreșcare sat ».

Snoava e atestată în Muntenia și Moldova în 7 variante. De cele mai multe ori, în locul copilului apare vișelul, (bivolul), uneori ciinele. Schullerus, la nr. 1285, citează o variantă. În catalogul Thompson, acest tip (1294 A*) este atestat numai la noi.

« CUM O SCOS LUNA DIN FÎNTÎNĂ »

O fost odată,
ca n'îciodată.

Da nu-i mult d'e-atunča
mai d'i ieri, d'e-alaltăieri,

d'e cînd îmbla purecii-incălțaț cu coj d'e nucă
și m'ereau dumin'ica și-n sărbători și iei la sfinta rugă.

O fost o femeie car'e-o avut doi băieț. Băieț-aiest'ia, nopt'ea, cînd o fost sărin nopt'e, iei o vădzut luna într-o fîntină. Iei s-o apucat cu o găl'eată ca să scoță luna d'in fîntină. Și, o scos-o afară. Acuma, mama băieților aiest'ia, o femeii bătrînă, s-o dat și o cumpărat on, o damijeana d'e țuică. Și l'e-o plăt'it un aldămaș la ciț uomin'i ¹⁾ o trecut pă drumu-ačela, tăt l'e-o da să beje cit'e-on pahar ²⁾ mar'e d'e țuică.

Cin colo, o ven'it și un nărod. Și, femeia cînd o aģiuns la iel, i-o pus și lui um păhar d'e băatură. O dzis:

— Na și be, măi băieț'e, că be și tu um pahar d'e băatură că — face — aiesta-i un aldămaș, că băieț-aiest'ia a mn'ei o scos luna d'im fîntină cu găl'eata.

Și totă lumea i-o lăudat că-s n'ișt'e băieț harn'ici. Așa că prostălău iesta, iel n-o vru să creadă. O dzis nu, n-o făcu iei n'imn'ică ³⁾ mar'e ispravă c-o scoz luna d'im fîntină. O zis că-s n'ișt'e n'imernič și nu, o zis că:

— Dă, Dqmn'e, mint'e ⁴⁾ și la n'ebun'i — cînd o-nk'inat iel cu păharu cu băatură. O dzis: — dă, Dqmn'e, mint'e și la n'ebun'i.

¹⁾ Pov. subliniază, cu dreapta. ²⁾ Pov. apucă, cu dreapta. ³⁾ Pov. face gest de lepădare, cu dreapta. ⁴⁾ Pov. subliniază, cu dreapta.

Apăi băieți ceia iera:

— D-apăi cum ziș tu, măi prostule, că tu n'e faci pă noi n'ebun'i cîn tătă lum'ea n'e laudă c-am făcut o faptă harn'ică și bună, mar'e?

O mărș la iel și i-o arz vo cît'eva păln'i.

Inf. Tupiță Gheorghe; Mara — Sighet; *culeg.* O. B., în 18 noiembrie 1961; *transc.* S. G. și O. B.; *durata:* 3'; A.I.F., mg 2004 d.

Povestitorul o știe « d'im popor, nu d'in cărț, d'i pîn sat, d'in șezătore, d'e vo 3 an'i ».

« Am mai povestit-o io pîn sat și astă iarnă ».

Snoava este una din cele mai răspindite pe întreg cuprinsul țării, fiind atestată în 28 variante. Schullerus, la anexa III, nr. 12 citează 3 variante (omise de Thompson în *Types*, unde tipul este atestat sporadic în Iberia, Franța și Grecia, apoi în America).

PROSTIA OMENEASCĂ

O fost on uom. Acu ala o fos mai hiclean în lumea asta. Şi numa doi popi or fost atunsa pă lumea întreagă, n-o fos lume multă. Unu s-o dus într-o lăture, unu într-alta, nu s-or întiln'it vo tri an'i. Dup-ai, or întrebət unu după altu, s-or întiln'it iară. Unu cătă altu:

— Nø cum mai trăieş, frat'e?

— Mă — ise — io aş trăi bin'e, d'e n-ai fi şi tu — ise.

Iei numa doi şi n-or încăput pă lumea asta, le-o fos că mîncă mai mult hăla ca hăla !

Acu, un uom o fost omorîn porş pi la d'-eşt'ialalţ omen'i, aşt'ialalţ n-or fost şt'iin să-i facă. Iel n-o avut altă plată, numa slăina o fost a lui, şt'i, pielea, uomu s-o ales numa cu carn'ea. O strîns o grămadă d'e slăin'i. O avut muiere iar proştă, c-aşa o fost lumea atunsa. Iel s-o dus la lucru, o lăsat slăina la muiere să-i facă curek'i, curek'i cu slăină. Muierea çe să şt'ie cum să faşe? S-o dat, o doborît cu toporu vo cît'eva slăin'i, s-o dus aclo în ogradă afară, pă tătă varza d'e curek'i o pus dărabă d'e slăină. Iel, sara, cîn la cîn'ii d'i pin sat le-o puţit, s-or dus, ş-or mîncat slăina ! — iei — cînd vin'e sara, întrebă :

— Tu ! Făcut-ai curek'i cu slăină ?

— Ei — ise — io am făcut — ise — am tăiat, da or ven'it cîn'ii d'i pin sat şi l-o mîncat curek'iu !

— Păi cum ?

— Pă — ise — iacă am pus p-aco pin ogradă pă tătă vearza o, o dărabă d'e slăină.

— Ă ! Bată-t'e hăla, şi hăla ! Apăi — ise — n-o trăbuit să faş aşă, o trăbuit să-l tai tu şe mărunt — ise — să baji în oală.

— Păi n-am șt'iut — ise.

— Io t'e las și mă duc — ise.

Acu, s-o luat și s-o dus. Ducinu-să, o văzut o comună aclo¹⁾ înt-altă comună. S-o dus p-aco pin comuna aia. Aco, omen'ii ciț or fos d'în comună, tăț la o șură aclo, cu muieri, cu copii, cu tăț. Aclo, acolo, o fost o grămadă d'e nuș, d'ejd'i-ocat'e, și iei n-or avut al lucru d'e-on an d'e zile, numa să le suie cu furca-n podu șurii. Și d'e-on an d'e zile, numa če-or putut o nucă sui. Api d'e un'e stau ieșe în furcă!

— Măi omen'i! D-apă še lucraț aișa?

Ișe:

— Șercăm — ise — să suim nușile așt'ea, și nu put'em — ise — d'e-on an d'e zile — ise.

— No — ise — io vă învăț pă voi!

O luot o șubă, ș-o pus nuș pă șubă, ș-o zvirlit²⁾ cu iele în podu șurii.

— Ăă! Apă — ise — așa și noi am fi putut fașe, numa n-am șt'iut — ise.

Nō, o lăsat, s-o dus mai încolo. Mai încolo, o văzut altă comună. S-o dus și-n comuna aia. Acoló, or fos făcut o casă³⁾ ca cuptoriu, șă. A, da iei n-or șt'iut să facă cu fereșt'i, nu s-o foz văzin în casă. Or fos curin p-afară, altu cu bita⁴⁾, altu cu tîrșu, alta muiere cu straița, alta cu straița altu cu — altu uom cu pălăria, șt'i, să prindă⁵⁾ zua, s-o baje așă în casă, să să vadă în casă. Iei d'e un, d'e un'e să poță prind'e zua s-o baje în casă?!

— Măi omen'i! D-apă še lucraț?

— Iacă d'e-on an d'e zile tăt șercăm să băgăm zîua în casă, și nu put'em!

— Mă! — ise. — Io vă învăț pă voi cum să fașe să să vadă în casă!

S-o dat omu ș-o luat on topor, ș-o tăiat aclo-n păr'et'e, ș-o făcut fereastă, și s-o văzut.

¹⁾ Pov. arată cu capul în depărtare. ²⁾ Pov. arată, aruncînd cu dreapta în sus. ³⁾ Pov. indică un spațiu ocupat, cu dreapta. ⁴⁾ Pov. arată, aruncînd cu dreapta. ⁵⁾ Pov. arată, ținînd pumnul drept închis, bine strîns.

— Ă ! — ise. — Aşa şi noi am fi putut faşe ! — ise.

Dup-aiă, o văzut altă comună. S-o dus ş-acolo. Un'ii or umblat să facă o casă aşe, d'e birn'e ⁶⁾). Care lemn'e or fos prea lunj, or fos din cu maiele în capet'e, să să înd'esă ; care-or fost prea scurt'e, or fos prinzin zeşe-doisprăzeşe boi la un capet ⁷⁾) doi la hălalalt ⁸⁾), hăia or foz minin înco, hăia-nco, să înt'indă lemn'ele.

— Măi omen'i ! D-apă še faşeţ aiş ?

— Iacă d'e-on an d'e zile tă şercăm să, să sămănăm lemn'ele, şi nu put'em !

— Mă ! . . .

Scule-or avut, numa n-or şt'iut. O luot firezu, ş-o k'emat pă unu şi . . .

— Ăă ! Apă — ise — aşă şi noi am fi putut faşe, numa n-am şt'iut ! — ise.

O-ntors năpoie la muiere iară, că tăt oamen'i proşt'i o găsit.

Acu, o avut on copil. Copilu o fos d'e vo optspreşe an'i. Acu, iel nu l-o bot'ezat, o crescut copilu p-aco pî la munt, p-aclo la mară, p-aclo ca hăi sălbat'is, n'i nu l-or cunoscut tăţ bin'e în sat. Acu, cîn o fos d'e opsprăzeşe an'i, s-o dus tată-so după iel să vină acasă, să să ducă acas, să vină la beserică să să bot'eză, să-ş pună nume. S-o dus tată-so aco p-o vale, iel aclo înt-on virv d'e munt'e, o strigat:

— Măi tu, măă !

Iel, d'i coló:

— Uu ! măă ! ⁹⁾

— Mă, hai gură în vale, hai t'e du acasă la beserică să t'e bot'eză popa !

— Apă — ise — mîncă-să popa ?

— Ba nu ! — ise — să-ţ pună nume !

— Apă — ise — stăi pună-m tai o bită — ise.

⁶⁾ Pov. schiţează cu dreapta un unghi. ⁷⁾ Pov. arată în lături, cu stînga.
⁸⁾ Pov. arată în lături, cu dreapta. ⁹⁾ Pov. ride.

Și iel ca hăi sălbat'is, o crescut aclo la vit'e¹⁰⁾ pă munț. Nq, o ven'it acasă, s-o dus colo la beserică. Iel n-o măi fos d'e cinu-i lumea la beserică, n'iz nu l-or cunoscut tăț qmen'ii d'in sat ! S-o băgat clo în beserică¹¹⁾. Cîn o ieșit popa d'in altar' cu căd'eln'ița, șt'i, cu mîna așă¹²⁾, iei or înjănunțat, qmen'ii. Iel çe să jenuțeză ! O ven'it popa așă cu, cu min'ile cătă iel. Iel s-o sprizon'it bin'e în pișoare: cum o dat una la popa una după cap, cum o doborit pă popa în vatră ! Qmen'ii s-or prins a scula, ști, c-or fos în jenuț — ș-aș fașe crușe !¹³⁾

Acu, s-o dus acasă. Tată-so, cătă iel:

— Mă — ise — bot'eză-t'e popa ?

— Mă ! — ise. — Ieși on hăla lung ca sacu — șt'i, o fos cu patrafiru — un hăla lung ca sacu — ise — pistriț ca dracu ! — ise.

Mă ! cu-o haia galbănă — ise: care cum l-afuma — ise — cum îl doboră — ise. Iel ise: — Io mă întări d'e fire. Cum îi pusăi una după cap, cum îl pusăi în patru pișoare și scosăi pă bieți oamen'i d'i la iel !

Iel o gin'it că iel i-o doborit !¹⁴⁾

După aia, bietu popă o zăcut. Cîn s-o trezit, o minat pă crîzn'icu să toșe la beserică, simbătă sara. S-o duz crîzn'icu, ș-o tocat la beserică, cam pă-nsărat, o lăsat ușa-așă la t'indă d'eșk'isă și s-o suit colo sus¹⁵⁾, să tokeză. O scrofa o ven'it, s-o băgat în beserică, s-o dat scrofa p-aclo pin... Iel, cîn s-o scoborit d'e-acolô, iel n-o băgat d'e samă că-i scrofa aclo, o-nk'is scrofa aclo. S-o dus acas crîzn'icu. Dumin'ecă d'imi-n'eață, s-o sculat iară și s-o dus să toșe la beserică, crîzn'icu. Cîn o crepat ușa,¹⁶⁾ o dat să d'eșk'idă ușa, scrofa grruu ! colo cătă iel ! Iel bărbăt'eșt'e o tras d'e ușă:

« Ii ! săracu d'e min'e, și d'e min'e ! D-apăi çe-i ala ? »

¹⁰⁾ Pov. ride. ¹¹⁾ Pov. arată cu capul înainte. ¹²⁾ Pov. arată cădelnițarea, legănînd, cu dreapta. ¹³⁾ Pov. ride. ¹⁴⁾ Urmează snoava cu feciorul prost căsătorit, episoade « rușinoase ». ¹⁵⁾ Pov. arată în sus, cu capul. ¹⁶⁾ Pov. schițează deschiderea, cu dreapta.

Ș-o mai făcut crușe, s-o mai rugat. O crepat ușa iar mereu și, să să uit'e că še-i aia? Cîn o crepat, scrofa, — cîn o crepat ușa — scrofa iară să fugă pă ușă-afară:

— Grruu !

Iel iară o-nk'is ușa. S-o dus la popa.

— Păriint'e, părint'e ! Hai că nu șt'iu še-i la noi în beserică: cîn dau să mă bag, cîn vre șă să țipe după min'e. — ise. — Nu-i mare — ise — numa-i gura pă ie mare — ise.

— Apă cum așa ?

— Așă ! — ise. — Nu-i num-atita — ise — și gura mare pă iel — ise.

Nȃ, s-o gătat popa, s-o dus pun la beserică.

— No hai, crizn'ise, înăint'e !

— Io nu merg ! — iče. — Să meargă părint'ele înăint'e !

Cîn o crepat popa ușa să să baje, scrofa-odată s-o băgat la popa pintră pișoare, — scroafa mare — ș-o luat scrofa pă popa în spat'e:

— Sănătaat'e bună, crizn'ise ! Spun'e cătă oamen'i că pă popa l-o luat dracu !

Și s-o țipat scroafa pintră un gard, ș-o rămas popa tăt tremurîn aclo.

Nȃ, i gata.

Inf.: Crisnic Mihai, zis Băbura, Cerbăl—Hunedoara; *culeg.*: O. B.—T. B. la 1.XI.1951; *transcr.*: O. B.; *durata*: 10'; A.I.F., I. 11 153.

Povestitorul o știe « am învățat-o așă d'in cap ».

Ai mai povestit-o? « măi povestit, rar, așă ».

Alții o mai știu? « o mai șt'iu ». *După înregistrare, adaugă.*: « no aia așa o fost, aia cîn o fos lume mai vək'e ».

Episodul cu femeia proastă este unul dintre cele mai răspândite în întreaga țară, fiind atestat în 14 variante. Schullerus, la nr. 1384, citează 6 variante. Motivul punerii slăninei pe varza din grădină este atestat în alte 3 variante.

Episodul cu feciorul prost care omoară preotul în biserică este atestat în alte 3 variante din Transilvania și Muntenia. Schullerus, la nr. 1838, citează o variantă.

Un morar odată, avea preă gloată la moară și-și trimete femia la târg cu doisprece saçi dă porumb, cu căruța cu cai.

Femia, cînd a ajuns în târg, a tras căruța acolo un să traげ toată lumea; ia avia porumb foarte bun; vine un golan din toată lumea. Să sucește, să-vîrtește pin târg, pin căruță; să duce la femeie:

— Bună ziua!

— Bună ziua!

— Cîte parale porumbu?

Doă sute — sau trei sute de lei sacu, cum era atunci.

Ziçe: — Eu nu m-aș îndoi de prețu dumitale — ziçe — porumb ai foarte bun, da n-am bani la mine, că vin dă la o lucrare, dă la fabrică. Ei, da dacă vrei, dă-mi-l pă datorie și dă azi într-o săptămînă ți-aduc banii aici în târg.

Femia i spune:

A fost odată într-un sat, poate kiar în țara noastră, un om pricopsit care avea o moară dă foc. Așa că iel, moraru-ăsta pă timpur'le-ęlea, tot oimu cît s-aduna dă la muară iera al lui ¹⁾, făcea ęe vrea cu iel, iel întreținea ²⁾ muara, iel cum-păra, iel vindea, n-avea nevoie de nime. Ducea în fiecare săptămînă porumb la târg. Într-una din zile, a avut gloată la muară. Țe-i vorbește iel seara cu femiia?

— Fă femiie — ziçe — mine mai am ęeva de reparat pă la muară, o s-avem și căruțe multe, pierdem târgu. Nu pot să mă duc la târg.

Da femiia-i spune, ziçe:

— Uomule, nu pierdem târgu, că mă duc ieu.

— Păi faș tu acolo?

¹⁾ Pov. subliniază, cu dreapta.

²⁾ Pov. subliniază, cu dreapta.

— Păi, da în târg cum am să te cunosc ieu pă dumneata, atunçi?

— Ca să fi sigur dă mine și să mă cunoști, îmi lași și șuba. Eu mă voi îmbrăca cu șuba ș-atunçi dumneata tărăgi drept la mine.

Femia, ca să nu mai trâmure — frig era în târg — a vindut numadăcit porumbu pă datorie doisprezece saçi, dă și șuba.

— Cum — zițe — să nu fac ieu acolo? Fac treabă ca și dumneata: trag căruța ³⁾ la rînd acolo, plătesc tacsă, cutare, cutare...

— Da, bun!

Iel a prinz bucuros. Numadecit nuaptea pă la miezu nopții — că trebuia să-n-carče căruța nuaptea să fie la ziuă la târg — încarcă numadecit doăzeçi dă saçi în căruță cu um băiat care-l avea în curte. Dimineața, mai iera doo ceasuri pin la ziuă, scoate caii din grajd, pune caii la căruță. Gata!

— Sui-te, femeie-n căruță, pă virfu saçilor. Ai grije. Fă — zițe — ți-e frig. Ia — să duče numadecit în casă băiatu, ș-aduče-o șubă mare, blănită pină-m, călcîie. — Îmbracă-te bine cu asta — zițe — că n-ai, cu asta nu răcești. Haide, mină caii la târg.

Cum ajunče femeia la târg, trače și ia căruța la rînd cu uamenii acolo. După če trače căruța la rînd cu uamenii, plătește tacsă ⁴⁾ una, alta, vin cumpărători, în dreapta, în stînga. Ia

³⁾ Pov. întinde dreapta în lături.

⁴⁾ Pov. subliniază, cu dreapta.

avea marfă foarte bună:
porum bun. Iacătă un go-
lan, care iel n-avea niči un
franc. Nu știa cum să facă
să găsească și iel pă čineva
să-nșale. Numadecit să dă
pă lingă femeie.

— Porumbu cîte parale
sacu?

— Atiț bani sacu.

— Uite că... io — ziče —
aj lua tot porumbu ăsta
dă la dumneata, da n-am
ridicat banii dă la o fabri-
că dă unde lucrez.

— Păi da cum să facem?
— ziče.

Ziče: — Uite, ai toată
încrederea în mine — ziče.
— Io iau banii ⁵⁾ marț sau
miercuri să fače plata. De
azi într-o săptămînă — iera
sîmbătă -atunči — io sînt
aiči, în luocu-ăsta ⁶⁾ — ziče
— cu bani cu tot, și-s predau
banii — ziče — și n-ai niči o
teamă.

— Cum să fače, dragă,
asta? — ziče.

— Și porumbu mi-l iau
acu.

— D-apăi — ziče — cită
lume ieste-n tîrg ⁷⁾ aičea

⁵⁾ Pov. subliniază, cu dreapta.

⁶⁾ Pov. arată înainte, punînd dreapta
pe masă. ⁷⁾ Pov. subliniază, cu
mîinile.

— zițe — și n-am să te cunosc !

— Ca să fi mai sigură, uite ce facem: în lași și șuba — zițe. — Și io mă-m-brac cu șuba, și dumneata pui uoikii pă șubă⁸⁾, că ie lucru dumitale-l cunoști.

— Gata. — Ia cînd a auzit așa: — Așa am să fac — zițe. — Ca să nu mai tremur aițea, nu știu ce, mă duc acasă numadecit.

Trațe ăla numadecit, doă căruțe țărănești, dim partea muntelui, aruncă doăzej dă sači dă porumb în căruțe, în fugă: — mină, băiete ! Pune șuba pă sači...

« E !, asta-m trebuia mie ! »

Să duče-acasă, fuga cu porumb, cu șubă. Și femeia-ntoarče caii spre casa morarului, fără niči um ban. Cînd ajunge-acasă, bagă caii-n grajd, nu știu ce. Moraru nu s-a dus repede s-o-ntrebe ce-a făcut ea. Seara, stîndi iei la masă, o-ntreabă:

— Fă, femiie — zițe — cum ai vîndut, cîz bani ai luat ?

— Ei — zițe — cum am vîndut, am vîndut io, da

⁸⁾ Pov. ridică stînga sus.

Golanu-și ia porumbu cu căruța, și șuba, și să duče acasă sănătos.

Iar femia, cîn să duče acasă, povestește morarului cum a făcut la tîrg. Morarul o și ia la bătaie.

— Lasă-mă, omule, că dă azi într-o săptămînă aduc și banii, și șuba, și tot.

Bun. A lăsat-o.

Să duče la săptămînă femia. Să uită-n dreapta-n stînga: n-a mai văzut nimic. Vine-acasă, fără bani și fără șubă. Iar îi mai trațe

moraru un toc de bătaie. N-avea țe să-i mai facă. Prăpădea și femeia, prăpădise și șuba.

La un moment dat, vine iar moraru, îi spune:

— Fă nevastă, pune mina — zițe — și-m fă o turtă mare cit o lua traista asta — traista era dă vro trei, patru duble.

— Bine!

Numadecit femeia fače o turtă, o bagă-n traistă.

— Dar țe faci, omule — zițe — cu traista și cu turta?

— Mă duc în toată lumea — zițe — să videm dacă mai găsec o femie proastă ca tine.

am dat în dator, n-am luat banii.

— Păi cum, fă — zițe — da?

— Păi cum, da — iče — mi-aduče uomu banii sîmbăta viitoare — zițe — mă găsec cu iel în tîrg.

— Păi — zițe — da tu-l mai cunoști, fă?

— Îl cunosc — zițe — că i-am lăsa șuba și să-mbracă cu ia.

— Ooo! Tu-z Dumnezeu⁹⁾ mă-ti — și jap! strakina cu fasole, cu țe era în ia și tranc în capu iei!

— Ȃu! Kiu! Vai!

Dă-i, sučită-îmvîrtită!

— Lasă-mă, uomule, nu mă omori!

— Banii!

— Ȃe bani? Mi-i aduče uomu.

În fine, țe s-a gîndit bietu morar'?... .

« Ia s-o las pîn-o veni sîmbăta, să vedem, fačem. »

S-a dus numa sîmbătă femiia digrabă iar la tîrg, s-a sučit, s-a-mvîrtit¹⁰⁾, în dreapta, în stînga. Să mai vază pă golanu care luase

⁹⁾ Pov. subliniază, cu dreapta.

¹⁰⁾ Pov. clatină din cap.

porumbu?! Adiiio! A venit
acasă tot fără șubă.

— Țe-ai făcu, femiie?

— Țe să fac!

— Ei! țe să-z fac, fă
femiie? Să te omor — zițe —
intru-m pușcărie — zițe. —
N-am decît să pl'ec în
toată lumea și te las ca p-o
proastă aiș să mori di
fuame. Miine de dimineață—
a venit c-o traistă mare,
cum, ca un sac di gară-așa —
îmi faci o turtă — zițe — cît
o-ncăpea ¹¹⁾ în traist-asta.

— Păi di țe, uomule?

— Io am să plec în toată
lumea — zițe.

— Pi la țe?

— Să vedem mai gălesc
io vo nevastă pruastă ¹²⁾ ca
tine? — zițe.

— E! Hai pliacă, du-te!

Biată femiie s-a scula di
nuapte. A dat numadicît
focu la cuptor, a făcut o
turtă mare, a băgat-o mo-
raru-n sac ș-a-apuca pe
drum de vale.

— Femiie, rămii sănă-
toasă — zițe. — Nu să
știe dacă mi mai videa tu
pă mine. Di focu tău

¹¹⁾ Pov. ține dreapta ridicată.

¹²⁾ Pov. își împreunează minile.

A luat turta și-a plecat. Și-a mers în dreapta, în stînga, a colindat toată țara. Dormea unde-l apuca seara.

Într-una din zile, l-apucă seara înt-un sat. Trașe la o casă dă om, strigă:

— Măi neică!

Iese o femie cam bătrînă.

— Bună seara!

— Mulțumim dumitale!

— Nu mă primești și păm mine să dorm aci la dumneata?

— Ba da, te primesc. Aș, sîn numa singură, da văz că eș și dumneata om în ietate. Vino-ncoașe, am un fișior și-i dus la plug, nu vine seara.

Omu intră numadăcit în casă. Femia-l găzduiește, îi dă mincare, și-l întrebă că dă unde ie. Moraru hoș — îi spune că ie după lumea ailaltă*.

Femiia imediat lu-ntreabă, că și ea iera văduvă, îi murise omu dă vrun an dă zile.

— Nu cumva ști ceva și de omu m'eu, dacă iești după lumea-ailaltă?

— zișe — mă ducu-n tuată lumea să-m pierz urma.

Ia a-nșeput a plînge și iel a plecat cu traista de-a-n spinare. S-a tot dus. Unde-l apuca seara, dormia, spunea la minșuni mai multe ca mine. Dă în dreapta, dă în stînga, du-te-ncolo, pină-n cit l-apucă seara-ntr-un sat. Cînd strigă la o puartă, iese-o femiie, cam în ietate.

— Bună seara, leică.

— Bună seara, mulțumim dumitale.

— Sîn și io un călător — zișe — și, uite, m-a apuca seara în satu dumnea-voastră aici și n-am unde dormi. Nu mă prim'eș să dorm și?

— Ba — zișe — te-aș primi. Văd că iești om în toate socotelile — zișe — ai să fi uom cumsăcade, că io sint numa singură — zișe — io n-am uom. Și băiatu — am un flăcău — ie duz la plug, nu vine-n tuate serile-acasă.

— Vai de mine — zișe — pi io-st om strein, dragă. Io-z mulțumit — zișe — să dorm și pă prispă, numa să nu fiu în stradă, în miljocu drumului.

— Ba da, cum să nu știu, dragă — zice — sint kiar la un loc cu iel, săracu. Mult o duce rău, că n-are niči de unele.

— O, păi — zice — să-ț dau cite ceva să-i duči și lui, acolo.

— Da — zice — cu plăcere.

Femia numadecit împaketează un rind dă haine bune, ș-avea citeva sute de lei, puse în fundu tronului care le luase pă-o pereke dă boi, i le dă, le bagă moraru în sîn, ia hainele și turta ș-apucă pă drum.

— Vino-ncoače !

L-a k'emat în casă. După ce il bagă în casă, femia numadecit încrop'este¹³⁾ pă la bucătărie p-acolo, fače și ia mîncare, măliguță, una, alta...

— Hai să mîncăm !

A mîncat amîndoi împreună. Mîncîndă iei împreună amîndoi, femiia lu-n-treabă. Ziče:

— Da dă unde iej dumneata? — zice.

— Ee ! he ! — zice — lei-că ! — zice. — Io sint di pă lume-ailantă !

— O hooo ! Di pă lume-ailantă ? !

— Da — zice — după lumea ailantă și mi-a mai da drumu, am mai vini și io, mai mă duc p-acasă p-aič. Da mă duc iar îndărăt acolo.

— Vai de mine, dragă — zice. — Nu cumva ști și de uomu m'eu ?

— Sîn la un loc cu iel¹⁴⁾ — zice. — Da o încurcă rău, săracu, că n-are nij de unele, da !

— Vaaleu ! — zice — bine că te-a adus Dumnezău

¹³⁾ Pov. subliniază, cu dreapta.

¹⁴⁾ Pov. își ciocnește palmele.

în casa mea. Mîine de dimineață cîm îi pleca — zîce — am să-z dau un rînd dă haine bune, poate că s-or h'i rupt alea care i le-am dat atunçi. Da — zîce — iz dau un rînd dă haine bune, noi. Și-am vîndut o pereke de boi acuma — zîce — am luat vreo op mi dă lei pă iei, iz dau și banii-ăia, să-i duj lui acolo, să aibă și iel, săracu, dă cit-un tutun, dă cite-o keltuială.

— Foarte mulțumesc — zîce. — Io te servesc cît nu să mai poate.

A dormit, săracu, nu, nu știa cum să să-nkină la Dumnezeu, bietu morar, să să facă ziuă mai curînd ca să plece cu banii!

Cîm s-a sculat dimineața, îi fače femeia un ceai acolo, iel pregătește traista, aduce femeia un paket cu haine bune, scuata op mii dă lei din ladă și moraru-i bagă-n k'îmer¹⁵⁾. . . E ! Ș-apucă pă drum di vale. . .

«Asta-m trebuia mie, . . .tu-i crucea mă-si — zîce. — Bine c-am găsit!»

Nu mult după ce pleacă moraru cu banii și cu haini-

Nu trece mult timp și iacătă-i vine fiçioru babii

¹⁵⁾ Pov. duce dreapta la chimir.

dă la plug. Baba bucu-
roasă să-i spuie că a făcut o
bravură lu fi-su.

— Maică — ziče — cînd
ai ști ceva tu !

— Če, mamă ?

— Az noapte a mas un
om aci la noi — ziče — car
iera după lumea ailantă.

— Če, mamă, te-ai stri-
cat, ești nebună ?

— Nu — ziče — el mi-a
spus că e de la un loc cu
tat-tu — ziče — și i-am
dat un rînd dă haine, și
i-am dat și ceva parale,
bani de i-am luat pă boi
să-i ducă lui tat-tău acolo.

— Vai dă mine, mamă !

Ala s-a necăjit ; scoate
numadecit un cal dă la
ham, incalecă pă iel.

— Și-ncătro a apucat ?

— A apucat pă drum dă
vale, maică.

Fuga ! Moraru care să
știa cu musca pă căciulă, să
tot uita înapoi cîn și cîn.
Vede că vine în urma lui
un cal în galop și cu prafu
după iel.

« Ei, ăsta după mine
vine ! »

Imediat svîrle paketul în
niște buruieni, să-ntoarče
înapoi la o fîntînă. Lîngă

le, iacătă băiatu ¹⁶⁾ dă la
plug ! Biată babă, cînd dis-
kis porțile-acolo, pînă si
bașe băiatu cai-n grajd, ia
nu știa dă bucurie ¹⁷⁾, că să-i
spuie băiatului c-a făcu și
ia o faptă bună . . .

— Maică — ziče.

— Auz, mamă !

— Cînd ai ști tu ceva !

— Če să știu ?

Çe: — A mas az nuapte un
uom dă la noi — ziče —
după lumea-ailantă !

— Ă, poate că te-ai stri-
ca, mamă — ziče — parcă
nu știu cum ai h'i, iej
nebună ! Če, y'in oamenii
după lume-ailantă aič ?

— Da — ziče — mi-a
spus că ie la un loc cu
bietu tat-tu — ziče — și i-am
dat un rînd dă haine — ziče —
și banii care i-am luat pă
boi, și . . .

— Ooo ! ¹⁸⁾ — cîn a-auzit
băiatu dă bani a-nceput a-n-
jura, și . . .

— Și-ncătro a luat-o ? — zi-
če.

— A luat-o pă drum di
vale ¹⁹⁾ — ziče.

¹⁶⁾ Pov. își lovește palmele. ¹⁷⁾ Pov.
își freacă mîinile. ¹⁸⁾ Pov. duce
stînga la cap. ¹⁹⁾ Pov. arată spre
stînga, cu stînga.

fintină ce să vezi? Iera o salcie plecată. Să reazimă cu spatele în salcie, cîn sosește flăcău lingă iel.

— Bună ziua, moșule!

— Să trăiești, nepoate!

— Dă mult stai aici?

— Oleou, moșule, dă cînd ieram tinăr — zițe.

— Păi, da ce faci dumneata aici?

— Ce să fac, tată, uite m-a pus niște hoți dă oameni să țin salcia asta în spinare, să nu cază în fintină.

— O! N-ai văzut — zițe — un unkiăș?

— Alio, tată — zițe — dă cite ori trece hoțu ăla p-aici! Îl cunosc ca p-un cal breaz.

— Î! moșule!

— Dumniata nu-l găsești, nepoate; da dă-mi mie calu — zițe — și imediat vin cu iel.

Gata, băiatu sare jos după cal.

— Dumneata rămii în locu m'eu aici să ții salcia, să nu cază în fintină.

S-așează băiatu lingă salcie. Unkiășu îi spune:

— Împinge răzbit!

Iar moraru a încălecat pă cal, s-a dus repede și a

— Oo!

Numadicit scuate un cal dă la ham, și-ncalecă pă iel. Iel mergindă pă drum, hoțu dă morar, să ma uita înapoi, și cînd și cînd... Cînd numa, vede-um praf pă drum înălțat:

« Ei — zițe — tu-l în c... pă mă-sa, ăla după mine y'ine! Ce să fac? »

Numadecit în dreapta șoselii, iera o fintină, și-o salcie cam plecată, cam strîmbă. Să duce fuga r'epede și aruncă paketu-n nește buruieni în porumb, să-ntoarce înapoi la fintină, să reazămă cu spatele dă salcie. Stă nițel, citeva minute, iacătă băiatu cu calu.

— Bună ziua, moșule!

— Mulțumim dumitale, nepoate.

— Măi moșule — zițe — te-ntreb ceva, da să-m spui adevăru.

— Gata, tată, imediat — zițe — io-st-om bătrîn și nu minț.

— Bun.

— Eți, dă-te jos după cal — zițe — ca s-avem timp să tainim.

— Măi moșule — zițe — di mul stai dumneata aici?

luat paketu, și banii, și mină!

Băiatu a stat câteva zile acolo, tot împingînd în salcie. Trecea oameni pã drum.

— Fuși, bã prostule, cã ăla te-a pãcãlit. ăla și-a luat și banii, și cal, și tot.

Cînd a ajuns moraru aca-sã, a dat un kiot la poartã.

— Nevastã, deskide poarta. Bunã ziua, bine te-am gãsit sãnãtoasã.

— Sã trãiești, bãrbate.

— Ei, sã ști cã — zice — am gãsit neveste mai proaste ca tine și oameni mai, mai proști. Uite cã-am adus!

Atunçi au rãmas toți bucuroși.

Inf. Gheorghe Rãdoiaș; Bãtrini—Teleajen; culeg. Boia, la Bãtrini în 2 iunie 1950; transc. T. B.; durata: 6'; A.I.F., fg. 11442—3. x). Întreprere pt. schimbarea cilindrului.

— Di mul, tatã — zice — di cînd ieram tinãr.

— Pãi di cã?

Çe: — Uitã, m-a pus niște uameni — zice — sã știu salci-asta bine, sã nu cazã-m fintînã — zice — uite: cã ia ie cam veke și k'iar sã mișcã — zice.

— Mãi moșule — zice — iote cã s-a-ntîmplat la casa mea az nuapte. A vãnit, așã, așã un hoț...

— Îl cunosc io pã hoțu-ăla — zice. — De cîte uori nu trece p-aici!

— Mãi moșule — zice — iz dau dumitale cã mi-i cãere...

Icã: — Io acu y'iu cu iel — zice — da sã-m dai calu — zice — c-alfel pã jos, cum?

— İz dau calu, moșule — zice — sã-ț...

— Așã! Uite numadicit — zice — discalicã-te dupã cal și iu iau calu, da dumneata — zice — sã fi atent²⁰⁾ — zice — cã dacã cumva it slãb'eș spinarea sã cazã salcia-n fintînã, pușcãria ne mãnincã p-amîndoi

²⁰⁾ Pov. aratã spre dreapta, cu dreapta.

— zițe — că io așa am
depus condițiunile-aiçi.

— Bun — zițe — lasă că io
sint mai țeapăn ca dumnea-
ta. Cînd am rezema spate-
le ²¹⁾, io o țiu — zițe — nu-ț
fie niçi-o tiamă.

Gața, unk'iașu s-aruncă
pă cal. Numadecît mai fače
cîzva metri înainte, ș-arun-
că um băs care-l avea în
mină și trağe și legătura ²²⁾
de porumb ș-o pune denă-
inte pă șaua calului, și
mină ! Și mină, și mină !

Însă flăcău-a rămas lingă
fintînă împingîndă-n sal-
cie, ca nu cumva să cadă
salčia-n fintînă. Moraru
fuğa cît îi lua sufletu calu-
lui. Nu-l lăsa din galop.
Din cînd în cînd, să mai
uita înapoi și-ș ink'ipuia
că nu cumva să vie băiatu
dipă iel. Bietu băiat, prost
če iera, a stat acolo vo
trei, patru zile, împingea
mereu în salcie, aștepta,
credea că vine unk'iașu să-i
aducă banii, și haine, și
una și alta. Nimic ! Așa !

După vo trei, patru zile,
vine tot un om diștept și

²¹⁾ Pov. mișcă din umeri, aple-
cîndu-se puțin pe spate. ²²⁾ Pov.
apucă, cu dreapta.

bea apă din fântină. Și-i povestește băiatu ce s-a-n-tîmplat cu mă-sa, cu bani, cu haine. . .

— Proz mai iej, mă ! Du-te, mă — zițe — că ala-i Păcală, huoțu care ți-a luat și banii, și cal, și tot. Du-te-acasă și vez-iz de treabă.

A plecat bietu băiat necăjit, plîngîndă, s-a dus acasă la mă-sa văitîndu-să.

Moraru cînd a ajuns acasă cu cal și cu haine și cu bani, cînd a intrat pã puartă, a și dat un k'iot dă bucurie:

— Iii ! Hiioo !

Atuncea tuată curtea s-a pus în mișcare — c-avea servitori. Iese și femeia numadicit năntea lui. Să discalică după cal.

— Luaz hainele și puneți-le bine, bagă calu-n grajd — o ia pã femiie ș-o bate pã spinare:

— Femeie ! — zițe. — Fi veselă, că m-ai văzut iar. Am toată încrederea — zițe — că n-ai fost tu a pruastă. Am găsit femeii mai proaste ca tine, și uameni mai, mai proști, le-am luat haini, și bani, și

cal, și-acu... nu-m pasă dă
iei !

Inf. Gh. M. Rădoiaș; Bătrini—
Teleajen; *cules* în București în 19
martie 1956 de O. B.—C. B.; *transc.*
T. B.; *durata*: 10'45"; A.I.F., mg
1075 d.

*La sfârșitul înregistrării, pov.
relatează*: « la țîrlă mă-ntreba:
„măi nene, de unde mai ști tu
atîtea? Ia mai spune-ne“ ».

Pov. o știe « am uitat dă la
ține; cîn ieram pă la Moldova,
așa ceva, la lucru, la um boier
la gară la Tutova, 8 veri: me-
ream primăvara și veneam
toamna ».

Ai pov.? « nu, foarte rar ». *De
ce?* « păi de ! Trebuia să pierd
dîn timp, nu po să spun un
bazm așa lung în timpul lu-
crului ». *Asta ce e, basm?* « Nu
știu cum, hai să-l punem bazm,
povestea ie mai scurtă ».

Snoava despre femeia proastă la țîrg este răspîdită în toate pro-
vinciile, i se cunosc 8 variante, iar motivul trimiterii de bani și obiecte
răposatului de pe cea lume prin călătorul șiret e atestat în alte
6 variante din toată țara în care de obicei păcălitorul îi ia și calul celui
care îl urmărește. Schullerus, la nr. 1540, citează 4 variante.

A. Aarne, în studiul monografic *Der Mann aus dem Paradiese in der
Literatur und im Volksmunde*, Helsinki, 1915 (F.F.C. nr. 22), afirmă
că versiunea vesteuropeană a tipului e mai veche decît cea esteuro-
peană, fără să încerce vreo ipoteză în legătură cu locul de origine și
migrație (la Krohn, *Übersicht*, p. 157—9, care e de părere că și acest
tip ar proveni din India).

FECIORUL PROST

Aşe că mai d'emult, oamen'ii nu umbla pin şcoale. Oamen'ii-o fos n'emvăţaş. Uamin'ii, daa, nu pre ştie carte. Nu ştie če-i l'eşile.

Odat s-o-ntimplat c-o rămas tri copii orfan'i, d'e tată; numai cu mă-sa. Aşe că-apoi, iei, dac-o rămas orfan'i d'e tată, s-o afla iei tri sărindiçi, unu-o fost în vrîsta d'e şasăsprăzeče an'i, unu-o fost în vrîstă de patrusprăzeče an'i, unu-o fost în vrîstă d'e doisprăče an'i; čel mai micu.

No da bun! Băieţi če-o făcut? S-o aflat că iei nu stau bine la mă-sa! Rabdă fome la mă-sa! Iei nu pot să şteş pe-aşle. Iei s-o duče de sărvituori!

Dacă cum or meş? Cînd o ieşit d'in voru min'e-sa d'e-acasă, ia tus tri d'iodată, s-o aflat că iei or meş a-nvăţa mesării; car'e če-a şti.

Aşe că-apăi unu, čel — şi iei, la orecîtva timp, la činči an'i d'e dzile ¹⁾, să să tiln'ească la un puţ peste vale; în capătu comun'ii.

Aşa că-apăi če-o făcut? Băieţi, čel mai mari s-o dus d'e sărvitori, înt-oriče sat mai d'eparte. Čel de mijloc, de patuspăzeče an'i, ala o mărş a-nvăţa d'e o mesărie d'e-astaliş. Čel mai mic băiat, iel s-o-aflat că n-a munči! Iel a-nvăţa de tălharu! Cum îi, ia a fura!

Bun! Aşe că băetu čel mai mare, ca n'envăţat iel h'iind, o mărş înt-o comună mai d'epart'e; ş-o aflat on stăpin. Iel o slujî la stăpinu čela timp de on an de zile. Aşe că-apoi la o an de dzile — da iel n-o legat simbrie cu stăpinu că d'ep cit il

¹⁾ Pov. subliniază, cu dreapta.

slujeșt'e, țe i-a da stăpînu, țe-a vrea iel ! La un an d'e zil'e — la Singiorghi cînd s-o-mpîn'it — i-o dat stăpînu-su simbria la băiat, un acu ; d'e-este d'e cusut ²⁾).

Așe că băiatu o gin'i că ține ști că țe marfă scumpă o găsit iel. Că nu șt'ie prețu acului, bg'ietu băiat ! L-o dus acu-m mină ³⁾). Hai c-amu iel a fuği la maică-sa ; și l-a arăta că cîtă simbria are iel amu d'i-un an d'e zile !

G'iînd iel p'e drum, cu-acu-m mină, da o g'ini pănă în capătu comun'ii lor ; cînd o fost în capătu comun'ii, acolo să trezăș la o crișmă.

Çe ved'e co la crișmă ? Veđe tri căruță încărcat'e cu fin. Çei tri omin'i o fos duș în crișmă, ș-o-apuca cit'e-um pahar d'e țuică ⁴⁾). Da băiatu țe să gînd'e ?

« A vai ! M-aș duçe și io în crișmă, da-i simbria-n mină la mine. Dacă m-or vedea ațeia, ș-oi çere și io om pahar d'e țuică să-m deje ⁵⁾, or çer'e simbria asta, çini știe-apăi, io rămii fără simbria de-on an de zil'e ! No o dau io ! Da de-i căpăta și io um pahar de țuică, bine, de bine dau oaminiî aștia care-s untraț acolo ! ? Da nu mă duc cu ie-n crișmă ! »

Da țe-o făcut băiatu ? D'im mină cu acu, cu çela, țup ! pe car ⁶⁾, pi çel de fin ! sus. Și întră în crișmă.

Omenii çeię çi-o fos cu finu, beau cit'e-om pahar d'e țuică, și iesă-afară, în treaba lor să margă mai d'epart'e ; pi cîn s-o-nd'epărtat formă cam la vo... o sută d'e paș, ieșă băiatu, veđe că să duc căruțăle, cu finu !

— Stăi, unk'iuile — iče băiatu ! — Stăi, unk'iuile — iče.

— Hoo — opea uomu.

— Stăi !

— Da țe-i, măi n'epoat ?

— Stăi că mn'-i simbria d'e-o an d'e dzile — iče — acolo pe caru dumn'itale ! — iči.

Stă omu-n loc :

— Vai d'e min'e !

²⁾ Pov. subliniază, cu dreapta. ³⁾ Pov. se uită în palma stîngă. ⁴⁾ Pov. ridică dreapta sus. ⁵⁾ Pov. se uită în palma stîngă. ⁶⁾ Pov. aruncă cu dreapta.

Mę acolo, suie pe căruță; cređ'e că ie čeva portof'el ⁷⁾ cu ban'i; ș-alčeva...

— Da če-o foz mă n'epoa?

— Apăi simbria mę! D'e-un an d'e dzile — iče — acolo pe caru ⁸⁾ dumn'itali! — cătă uom.

Nę bun! Dacă męe vuorba, tă uomu čela, ști, om de-o-menię, ęotă, ęotă, tăt atit, d'esleagă finu! Ȫl scutură fin cu furca tăt, tă tăt, min tă pe drum. Tă-tă-tă d'e-amintę il fače. ⁹⁾ Ȫotă. Măi, nu-i nicări! N-află portof'el, n-află nimica simbrie, und'e să fie simbrie, Dęmne pązășt'e! Așę că:

— Nę, măi n'epoa — iče gazda carului — nę, măi n'epoa — iče — nu t'e șt'iu če simbrie ai avut — iče — da amu spui — iči că doar — iči — și acu, dac-o h'i — iče — și încă če l-am h'i găsită!

— C-apăi toma ac o și fost — iče. — Ac o și fost! — băiatu cătă stăpinu carului. — Ac o și fost!

— Bagu-t'e și pe tini-m p... mă-ti — ziče — cu acu tău! Apă če țipi tu — če — acu — če — n finu meu cari trebi să-l hrăn'esc iu cu vitele!

No c-apăi či-o șt'iu iel d'e al'e, da.

No că-apoi, o-nčearcat fin apoi. Și băiatul ș-o văzu d'e treabă, ș-o g'ini băiatu. O g'init băiatu acasă.

Cind întră acas la mama lui ilu-ntreabă mă-sa ęoļę:

— Nę, dragu mamii — iče — da: slujit-ai — čę — o an de zile? — ascultă la mini-sa. — Da slujit-ai — čę — o an de zile?

— Slujit!

— Da — iče — und'e ț-i simbriuța d'e-o an d'e zile?

— Că-apăi, mamă — iče — io simbrie — iče — io am dăbănit — iče — fromșă simbriuța — iče — da — iče — o an țipat pe on car d'e fin — iče — ș-apăi — iče — uomu ala — iče — o scuturat și caru ala d'e fin pi tă locu — iče — și nu-l mai aflat!

⁷⁾ Pov. subliniază, cu dreapta. ⁸⁾ Pov. se uită. în sus ⁹⁾ Pov. schițează răsfirarea, cu dreapta.

— Da. Țe simbrie Ț-o dat?

— Mn'i-a dat, mamă — iȚe — on acu! D'e-anu-aiesta on ac.

— O! gura mării — iȚe mă-să — că Țe, dip Țe nu l-ai pus tu pe ala — iȚe — în clopuȚ Țole¹⁰⁾ — iȚe — să-l an'in'i — iȚe — să g'ini cu iel acăsucă — iȚe — că n'e h'i bun noau-ala — iȚe — că iacă toma — iȚe — n-am — iȚe — ac în casă!

No! hai băiatu Țe-a faȚe? Să ia apuoi, și me și slujă la stăpin. Mai slujă încă o-an d'e zile; iar la stăpin. No că apăi-amu la un an de zile, iar amu-z doi impliniȚ, amu Țe să facă stăpinu cu băiatu, Țe să-i deȚi de simbriie? Așe că-apoi la doi an'i de zile, da aviȚe gazda ala a lui un h'ier d'e-Țstea a plugului, su pat așe, ruȚinos¹¹⁾.

Așe că-apăi ie stăpinu-său h'ieru Țela și i-l dă la băiat d'e simbrie pe Țel al doile an!

« Ai mă! Ei! Că-amu¹²⁾ — să uită băiatu la iel — că-amu: uită-te, Țela o fost o ac. Amu ăsta cit d'e mare dărap d'e h'ier am io d'i-iest an amu! Vez dac-am slujă bin'e? Cită simbrie am io? »

S-o uita la h'ier. Da iel ș-o adus aminte pă cuvintele mine-sa, că cum o zis că să puie simbrie-n clop¹³⁾, șt'i! IȚe și pune h'ieru Țela de plug Țole după pana clopuȚului!

Și g'ină băiatu-așe, șt'i-n căpăȚin cu iel, șt'i, pe cărare¹⁴⁾ încă că-i așa ca cu on struȚu!

Da Țe să-ntimplă? coconu, g'iin pe, pe cărare, pe drum, cum a g'ini ș-a da d'e dore, încȚoi cătă sat, Țe să-ntimplă cu băiatu? Că băiatu daa i șeȚ'i. Hai băiatu la o baltă, hai beȚe apă. Și să pl'eacă ġios¹⁵⁾, să beȚe apă, iel o uitat că Țe ari ielu-n clopu! Cîn s-o pleca să beȚe apă, h'ieru Țup! d'i Țole d'e după pana clopului ș-o pk'ica¹⁶⁾ colo-m balta-Țe. Baltă-adincă! Numa să uita că cum... h'ierbe apa după iel.

Gataa! i și făr d'e a simbrie, n-are! D'e doi an'iii!

¹⁰⁾ Pov. duce dreapta la cap, schiȚind virirea. ¹¹⁾ Pov. subliniază, cu dreapta. ¹²⁾ Pov. se uită în palma dreaptă. ¹³⁾ Pov. duce dreapta la cap. ¹⁴⁾ Pov. clatină din cap. ¹⁵⁾ Pov. apleacă puȚin capul înainte. ¹⁶⁾ Pov. schiȚează căderea, cu dreapta.

Bun, dacă țe să faci, g'ine acasă la mă-sa iară.

— Mamă, an slujit șa-aiesta an!

— Da und'e ț-i simbria?

— C-apăi, mamă — ițe — uită-t'e — ițe — amu — ițe — n iesta an — ițe — an dobăn'it — ițe — un dărap de h'ier mai mare — ițe — ca acu, șa-apăi l-am pusu-n clop — ițe — cum ai zis dumn'eta — ițe — cătă mine, și — ițe — cînd am băut apă, iel a pk'icat ¹⁷⁾ — ițe — d'e după clop d'i la mine — ițe — și — ițe — înt-o baltă cu apă.

— Da țe-o fost?

— Un h'ier de plug, mamă!

— Ai, dragu mamii — ițe mă-sa — șa-ala ne h'i bun ¹⁸⁾ noau, că iacă numa h'ier dacă-am h'i avut — ițe — luam scîndură — ițe — și plaz — ițe — și făcăm d'e plug! Și ieram și noi — țe — plugari! — mă-sa cătă băiat. — Ioo! n-o fos bin'e, dragu mamii — ițe — o trebuie — ițe — că dacă-ai avut tu h'ieru ala — ițe — la ala-i fă gaură coțe să pun'i — ițe — cuile ¹⁹⁾ — ițe — să l'eği cu ațucă — ițe — h'ieru, și-l trağe după tin'e, nu-l pui — ițe — n clop!

Bun, băiatu după vorbile mine-sa, hai că să ie și me și mai slujea al triil'ea an. La al triilea an, să gată stăpinu-său, că veđ'e că băiatu, voin'ic, o lucra, nu-i vorbă, n-o avut nimic; țe fače stăpinu-său? Îi dă, la a trilea an, îi dă o vițe de este d'i-o an, simbria la băiat.

No, că-apăm băiatu cînd capătă, la al triilea o g'iță, vițălucă d'e este ²⁰⁾ frumoșă d'i-on an, amu țe-a fa, cum a fa, țe-a h'i. Hei, măi! băiatu o l'eagă pe g'ițălucă cu o funie di čeja d'e grumadz, și-încă puni-o bit'icută coțe-n capătu buot'ii, și prinde și tra vițăluca ²¹⁾ după sine. Da iel nu să uită-n-dărăptu, la g'iță că g'ine, nu g'ine; iel tă g'ie — cum iera șa-aič u-mvățător, Pașca Petre, că duče g'ialoga, și cîn să duče n'eaua, apoi iel o trăğe și pin tină ²²⁾, că iel iera tare. Iel tă tra g'ițaua după sine pînă-acas la mă-sa.

¹⁷⁾ Pov. schițează căderea, cu dreapta. ¹⁸⁾ Pov. arată înainte, cu dreapta. ¹⁹⁾ Pov. arată, cu dreapta, pe degetul mare sting. ²⁰⁾ Pov. arată înainte, cu dreapta. ²¹⁾ Pov. duce miinile la spate. ²²⁾ Pov. subliniază, cu dreapta.

Cin sosă cu ie la mă-sa, la mă-sa acasă, amu g'îtaua-i trecută ²³⁾, i perită, belită pk'ielea di pe-ai d'i pe, gată tătă. N-are piele! Mę cu ie, cum iacă nę zicęu bătrînii pe timpu čela amu-s o sută đozăj de ani. Mę cu ie acolo, în casă, în tindă, țup! cu vițaua acolo ²⁴⁾, su scară-uo arunc-acolo, ș-api întră în casă, la mă-sa.

— Mamă! amu iei simbria mę d'e ăst-an!

Să bucură. Să bucură și mă-sa! aprind'e lampa, mę colo-n tindă, vede că îi vițaluca čę colo, da-i perită!

— Da dragu mamii! — iče. — Cum o fos vițaua asta — iče — cînd — iče — țî o dat stăpinu-tău, g'iiie-o fost i, uo așa țî-uo dat?

— Ba — iče — g'iiie-o fost, mamă — iče — da — iče — n-o g'ini după mine — iče. — Api — iče — n-o am lăsat de-a mină. Am g'ini cu ie — iče — cum o vrut, așa o g'init!

Bun!

— Ioi! dragu mamii — iče mă-sa — n-o fost treabă să faș tu așa! Dacă ț-o dat uomu čela ²⁵⁾ — če — g'îtaua, i-ai pus funićeaua aič în grumaz o fost trabă — iče — să iei oče bit'icută — iče — ș-apă să, să dai — iče — d'înapoi ²⁶⁾, ș-o g'init — če — alătura cu t'in'e. Ș-o adčeși păn-acasă, și iacă n'i-era bună nouă — če-iče — că av'em și noi — iče — văcută — iče — ca și alț omeni!

Če să gîndęște băiatu, če nu sâ gîndęște, hai merče al patrălea an. Iar to la ala stăpin, a slujî. Mai slujă ș-a patrălea an. Da acuma băiatu o fost în vristă de doăzăj de ani, d'e optusprăzeče, optisprăzeče așa, o douzăj de an'i. Da băiatu o fos cam șmeķer. Ci če-o fos prostu. Iel ave, stăpinu-său, și oriče fet'ișora; așę ca-n vristă d'e vo șasăsprăzeče an'i. Iel s-o-ntelegut și cu fet'ișora stăpinului.

Așę că-apăi cînd o fost d'i la o oră da, o vădzu stăpinu-să că băiatu sluga, da să, că-nțălęge cu fata!

Da iel, če să facă, amu la a patrălea an d'e slujbă, iacătă-i oțtă stăpin-său și-i dă fata ²⁷⁾, d'e simbria. S-o duc-acas.

²³⁾ Pov. subliniază, cu dreapta. ²⁴⁾ Pov. aruncă spre dreapta, cu dreapta. ²⁵⁾ Pov. subliniază, cu stînga. ²⁶⁾ Pov. lovește cu palma dreaptă. ²⁷⁾ Pov. subliniază, cu capul.

Bunu ! Băiatu iș aduče-aminte cum o zis mă-sa, dacă-i dă fetița, că trabă legată cu funițe simbrie, ș-apă i-a da cu bit'icuța d'înapoi ²⁸⁾, șt'i, că să margă-așe — iče — că să min simbria acas ! Băiatu să — cum ieșă afară — să puie-o ațucă la fet'ișoră-n grumaz, și ia un răscuraș d'e botă, apăi hai cu fetița pîn-acasă, dă-i ! Hăi, dă-i, dar ! Ș-o adună d'im botă pîn-acas. E, ș-înc-o zis mă-sa și asta că « po să țipî g'ițăluca — iče — s-o h'i dus la ieșle-n grajd — dziče — nu să uo-aduči su scară-n tindă ! »

Iel ș-o adus aminte cum o zis mă-sa ²⁹⁾, da, că la ieșle-n grajd, să duče simbriie ! Da !

Iel să duče cu g'ițaua, cum sosăște-acasă, amu bg'iata fată, pe cît g'ine pe ġios, pi cît g'ine pe sus, căd'e amu cît îi g'ini, pe cîn sosa acasă, cu ie, țup ! cu fetița colo-n poiată. Und'e-o zis mă-sa ³⁰⁾ să ducă simbria.

Țipă pe fetiță colo-m poiată, și g'ini la mă-sa-n casă.

— No, mămucă, amu, m'ni-i aiči simbrie, și d'i iest an !

— No buun, dragu mamii !

Hai, mă-sa aprind'e lămpa, bucuroșă, merġe col la poiată, vede fetița ³¹⁾ ġe co la ieșle l'egată ! Da încă o țipat încă ș-om braz de fin pe fetiță ș-o, i-a da nut'reț, șt'i, să mănînče la, la simbrie.

Să uită mă-sa la fetiță, la ġeia.

— Ai d'e min'e, dragu mamii — iče — că asta — iče — n-o fos viță, că asta ț-o dat ia Dumnezău de soță ! N-o trebui s-o duș la ieșle și, și fărîmată ³²⁾ și și zdrobită, și belită la g'e-nunk'e tătă, sāraca — iče. — Trebie s-o aduči în casă la noi — iče — că asta — iče — n'e-a h'i bună nouă, că n'e-a h'i d'e sārvițore ; a h'i — iče — o noră !

Așă că-apoi o ie mă-sa apăi pe fetiță ș-o duče-n casă, ș-apă-i dă d'e lucru mai departe la fetiță.

Bun, ġe să-ntîmplă după aġe ? Trăiez laolaltă ³³⁾ on an, doi d'e zile. Co găzdăluiesc și iei cum șt'iu iei laolaltă. La vun

²⁸⁾ Pov. lovește cu dreapta. ²⁹⁾ Pov. arală înainte, cu arătătorul drept. ³⁰⁾ Pov. subliniază, cu dreapta. ³¹⁾ Pov. se uită la dreapta și duce dreapta înainte. ³²⁾ Pov. subliniază, cu dreapta. ³³⁾ Pov. subliniază cu capul.

an-doi de zile, pște, să află că iei me-m preț'in'i la socru, gin'eri cu fata amindoi. Me ii-m preț'in'i.

Așe că-apă iei să duc în preț'in'î, da ie să pregăt'ęșt'e cu o zi mai iut'e, fače-un cupt'ior d'e plăcint'e, imple o găină, așă ca să aibă d'e drum ³⁴⁾ pîn la tată-său. Iel n'ij nu șt'i n'îmică d'e ale, nu-i vorbă !

Nȃ că-apoi, să pregătes dimineața, și-j imple d'esağii, și-i dă lui de-a umăr, puni pe umăru lui ³⁵⁾, da ie să duce nainte. Da iel d'înapoiă iei. Miărg, miărg, pe drum — bună-mi-te cum ar me de icia pe la Hăgiumaș cȃle, cum ar me și fečioru mn'eu me la cusera, la socru-so la Văsălicu.

Colo cinu-i în vălče în țe—la în țeă a Mitroșii — da nu iera pod atunči; amu iește pod. — Hai că acolo-i nește apă.

Și iaptă iei în paș bun'i ³⁶⁾, da iel nu pȃt'e crăci, fečioru d'intr-odată, da pk'iatră n-are să pășască, da iel iș ie o plăcintă d'i coal'e țup ! cu ie colo-n apă ! Și pășă pi ie ³⁷⁾, că iel iera-ncălțat cu n'ęșt'e opk'inj d'e turiag nouă, și n'ęșt'e obg'ęle, n-o vru să pășască colo-n t'înă, să-nt'in'e.

Nȃ bun, nu zice nimic ! Ie-i înainte să to duce pin, col cătă... Baronu susu.

Acolo iară să—la ieșt'ea, la Văsii lu Părn'icuț. Iară niște tină. Mai ie iară o iesta, o plăcintă, mai țipă ș-acolo în t'înă. Și pășască cu pk'icioru-n t'înă !? ³⁸⁾ Dȃmn'e fereșt'e !

Nȃ ! cîn mai treș acolo cătă Ionu T'ioplean, iară mai găsă n'ęște t'înă. Mai țipă ș-a triile plăcintă ! No că-amu cum me colo cită G'iorg'e-a Simii, la G'iorg'e-a Simii, da și ieșă un cîne d'im vor !

— Haam-haam ! — căt-iel. — Haam-haam !

Da iel d'i cȃle:

— Da-ț-oi da-ț-oi ! Da-ț-oi da-ț-oi.

Și bagă mina cȃl'e-n d'esaği, și scȃt'e găinuța ³⁹⁾ țe implută țup ! ⁴⁰⁾ cu ie jos(?).

³⁴⁾ Pov. subliniază, cu dreapta. ³⁵⁾ Pov. așează dreapta pe umărul stîng. ³⁶⁾ Pov. arată înainte, cu dreapta. ³⁷⁾ Pov. calcă ușor, cu piciorul drept. ³⁸⁾ Pov. subliniază, cu dreapta. ³⁹⁾ Pov. duce dreapta la piept. ⁴⁰⁾ Pov. aruncă, cu dreapta.

Ieş nainte. N'î nu să uită de ale! No, şi dacă-z desağii-năpoi.

Dac-apăi amu, cînu-i mai în sus, iera acolo um piăr mai an — măi N'ică, tu şt'î-l, nu şt'iu a cui o fos păru ala, d'în sus. Țup! D-amu ia colo-i căldură mare, da, să şi pun colo-a hod'in'î.

Aşe că-apoi iei hodine su păru, da iče muierea cătă iel:

— Tu uomúle, ian — iče — coat — iče — desağii čeia, că — iče — om îmbuca oleacă că păn-če sosim încă la tata noi da i mult bugăt.

Da iel iče:

— Da či-i mînca — iče — că — iče — n-ai če!

— Cõtă — iče — acolo de-o pus — iče — vo tri plăcînte, şi ş-apăi — iče — le-om mînca amu — iče — de răpide.

— Da! — iče iel cătă ieş — : Da nu şti — če — colo unde-o fos tina ače — iče. — Da — iče — le-am Țipat ⁴¹⁾ — iče — că n-am putu păşi în tină, c-upk'inčile — iče — citu-s de mindru-ncălțat!

— Ş-apăi — iče — le-om mînca — iče — plăcînt'ele ačelea! A-şe că-apoi...

— Da — če — de unde să Țî o dau? L'e-am pus — iče — n tină ⁴²⁾.

— O sărače, sărače! d-apă-aşă de năcăjit ieş tu — iče — n-ai putu sări peste apă cum am sărit şi io? — iče — ai Țipa tu plăcîntile bune!

— Nă! gata, le-am dat, če să fac?

— Cõtă — če — găina ače batăr, că — iče — am băgat — iče — pk'ită nt-ače şi-apă om mînca — iče — şi... gōlă ⁴³⁾ — iče — fără de plăcînte.

— Če găină! — iče cătă ieş. — Da nu şti — iče — că cîinii čela — iče — din vor, cîn sosii la G'ïorg'ea Simii — iče — da o-s că să-i-o dau lui — iče. — Ş-apăi — če — o am da lui, la cîne!

⁴¹⁾ Pov. se uită la dreapta. ⁴²⁾ Pov. subliniază, cu dreapta. ⁴³⁾ Pov. subliniază, cu dreapta.

— Ooo! săracu de mine ⁴⁴⁾ — iče femeia — tu — iče — ieș tă d'e minun'i — iče — cu-a tal'e lucruri, sărače! Da mă — iče — bagă tu samă — iče câtă iel — că-amu — iče — om me la tata! On sosi — iče — acas ⁴⁵⁾. Da nu cumva — iče — să faș tu — iče — de minun'i, că tu — iče — ieș flămînd rău! Cînd îi me la tata! Să mînș — ișe — prea multu. Și — iče — om me noi — iče — acolo — iče — ș-apăi — iče — n'e-om pune la masă—içi—n'e-a pune tata—iče—d-apăi — iče—tu—iče—tu mîncă, mîncă — iče câtă iel — pină țî-i fa — iče—cu pk'îciuru! ⁴⁶⁾ Cîn te-oi atînge io cu piçioru — iče—pe tine, tu atunçi lasă lingura-n ġios c-atunçi să ști că-i bogăt.

Bun! Iel asculta d'e muiere mult; asculta mult țe spuni muiere; să-ncrede.

Așe că măr colo la socru-său, numai țe-i veđe socru-său i-îmbrătoșază și-i sărută, și-i pun'e pe-amîndoi la masă, hiăă! C-apăi țe colo scot băuturi, scot mîncări, carne friptă, varză împlută, d'e tăt feľiu băuturi; bun! beu cit'e om paar d'e țuică. Da țe-i? Pe cîndu-i d'e-a mîncare, da iera ușile d'eșk'isă ⁴⁷⁾. Și stă, iesta, socru-su — da av'e un țînc d'i iej d'i cățai, țe-s mititei care îmblă puțli pin casă. Așă că-apoi cățalu čela da g'ini pe su masă ȇle mn'irosînd, să ș-aġiunġe d'e piçioru băiatului ⁴⁸⁾. Iel o crezut că femeia fă, îi fă cu piçioru că să nu mîninče, cum o avut vȇrba, mărgînd. Iel cînd o aġiuns la piçior, gata ⁴⁹⁾! Și pun'e lingura pe masă, mai mul nu-i trebă lui.

Da-l čert'esc tăt; și socru-său, și sȇcră-sa, și... tăt:
— Omúle, mănîncă! Če...

Lui nu-i trabă, și nu-i trabă! Gata!

Ie mănîncă, ie țîpă-n sine cum trabă.

Hă, că-apoi, iel rămîn'e, bg'ietu, flămînd! Nȇ, că mai grăies, mai povestesc păn-d'esar, amu cînd g'ie vręme d'e aprinz ȇampa și-i nopt'e, da-i sară, da cînd îi ġie că să margă la dormitor să culče.

⁴⁴⁾ Pov. clatină din cap. ⁴⁵⁾ Pov. subliniază, cu capul. ⁴⁶⁾ Pov. calcă, cu stîngul. ⁴⁷⁾ Pov. arată cu dreapta spre ușă. ⁴⁸⁾ Pov. arată spre picior, cu dreapta. ⁴⁹⁾ Pov. lovește în masă, cu dreapta.

Măr cu femeieș colo la dormitor, să culcă. Da cum iera obi-
čeaiu atunçi că iera cupt'ioară'l'e ⁵⁰⁾ la noi, ști, în tindă, cum
să ziče, ie acolo patu lor. Mărg, culcă-n pat. Da ie cătă iel
noptę, dacă să slobod să culče:

— Tu omule — iče — dip če n-ai mîncat tu — iče — la
tata, cît d'e bune mîncări ⁵¹⁾ ă fost acole d'e gustosă, și tu
— iče — n-ai mîncat n'îmn'ic !

— Că — apăi — iče iel — n-am mîncat, femeie — iče —
că șt'i că cum o fos vörba noștă — iče — pe drum, c-ai
zis — iče — că să nu mînc numa pănă če-i fa tu cu pk'ïçioru.

— Dică nu te-am așius io cu pk'ïçioru — iče !

— Da čine m-o așius ?

— Cățălu — iče — te-o așius !

— Io nu ști di iel, că numa o simțit. . . că m-așiuņe čeva.

— Cățălu te-o așius !

No c-amu cățălu-i cățăl, da če să facu ? Iel îi flămînd,
și gata, vasăle-s așăzat'e. ⁵²⁾

— Da, tu omule — iče cătă iel — amu dacă ieș flă-
mînd, du-te — iče — cöle pi cuptiof — iče. — Sint niște oale
cričiovane ⁵³⁾ — cum iera pe timpu ala atunçi, iera niște
oal'e di-este de lut, cričiovane, mari ! Și — iče — iește acolo
— iče — niște vardză împlută. Ș-apă ie-z de-acolo — iče —
și minîncă varză de-ače — iče.

Da iel s-o sculat dim pat. Scoböră iel, me la cupt'iof,
drept, că-i iera pe cupt'iof d'e h'iut acolo oale și cu vardză,
da o fos cu carne friptă.

Da, să iertaș če voi spune, o fos fătată și o miță tri pui — pă-
așa cum iește, no !

Da iel să gată d'i cölea și tăt k'ipăie ⁵⁴⁾ nopt'e pe-ntu-
neric și bagă mîna-n oală-n čeia, și dă d'i-um pui d'i čeia,
țup cu iel în gură. Și-l îng'iță ! Mai p'ipăie. Mai ie și čelaltu. ⁵⁵⁾
Îl îng'iță și pi čela ! Ș-așe c-află și pi čea a triile ⁵⁶⁾. Dă c-apăi,
înc-iel nu-i sătul bun ! Mai k'ipăie. Dă și d'e miță ⁵⁷⁾. Lõp

⁵⁰⁾ Pov. ridică dreapta sus. ⁵¹⁾ Pov. subliniază, cu dreapta. ⁵²⁾ Pov. subliniază,
cu dreapta. ⁵³⁾ Pov. subliniază, cu dreapta. ⁵⁴⁾ Pov. pipăie, cu dreapta. ⁵⁵⁾ Pov.
apucă, cu dreapta. ⁵⁶⁾ Pov. apucă, cu dreapta. ⁵⁷⁾ Pov. apucă, cu dreapta.

cu ie-n gură, și cu mița ! Da mița colo d'e țipă co, da, cormaț ! pe grumadz la iel ! No, culcă, amu a h'i prea mul, ⁵⁸⁾ amu nu-n'îmică mai mul, țe ște. Ie să culcă. Da iče cătă iel ie:

— Da — iče — aflat-ai tu — iče — curek'iu-ăla și carnea țeia — țe — aflat-o-ai — iče — acolo — iče — n olă ?

— Aflat-am — iče — amu țe-am aflat — iče cătă femeie — da — iče — nu știu — iče — col cum o fost — țe — carnea țeie — iče — că — iče — țe mai d'in urmă — țe — o am mîncat — iče — c-o făcu: cormaz ! pe grumaz la mine !

— O ! Bată-t'e blăstămu tău — zice cătă iel. — Tu pot'e-ai mîncat — iče — mița țe cu pui ! . . .

— Io — iče — nu șt'iu țe-am mîncat — iče iel — că n-o, n-am văzut, c-o fost întunerecu !

No ș-apăi culcă-t'e mai d'epart'e.

Și să culcă. Apă dorm ca formă d'e un ăiumătat'e d'e oră, la o ăiumăta de oră da-n nd'eamnă iel apăi.

— Haa ! Haa ! — Că-amu ii șete. Că amu af bea apă.

— Da und'e iește apă ? Că ar be.

— Du-t'e — iče femeie — colo — iče — n cămară în țeie — iče — la tata — iče — că — iče — apă — iče — amu pe aiči nu ieste, da — iče — du-te acolo iește-um buton'i — iče — cu vin — iče. — Ș-apăi — iče — îi videra aci-nt-on cun'i ⁵⁹⁾, ie videra — iče — și nepoște-o videră — iče — d'e . . . ielu-i trăbuiș așe, că iel cîn nu mînca, nu mînca, dapu cîn mînca apăi iel nu știę cît îi trebie lui — ști, ca Gruia lu Novac.

No că-apăi meręe iel colo-n cămară, da ! Să duče, deș-k'ide. Dacă k'ipăieș acolo-ntuneric, k'ipăieș ⁶⁰⁾, k'ipăieș, dacă nu dă de videră. D-acu dă cu, d'e țeva . . . sită, sau čiur, sau țe-o fost, un čiur. Îl ie țe ie, iel cređ'e că-i videra ! Ie čiuru colo, și-l și pun'e su ton, și suče d'e țepu ⁶¹⁾.

Vii ! g'inu d'i colo pin čiuru ! Da iel cu d'ęgetu tăt a-t'îngea pe limbă. Cum să udă. Tăt atînge ⁶²⁾ pe limbă. Ače o fost băut, pin-o mărs tăt g'inu d'in tonu ęela.

⁵⁸⁾ Pov. subliniază cu dreapta. ⁵⁹⁾ Pov. arată înainte, cu arătătorul drept. ⁶⁰⁾ Pov. se uită la stînga, ridicînd dreapta sus. ⁶¹⁾ Pov. răsucește, cu dreapta, în jos. ⁶²⁾ Pov. pune arătătorul drept pe limbă.

E! Că încă nu s-o sătura iel d'înt-ala, mai găse și altu buton'i, n'eposti și pi čela.

Așe că-acuma-i tătă pivnița aia, cămară čeię i plină d'e vin. Nø amu n-are če ⁶³⁾, męre-n napoi la femeie. Da iče fimęia:

— Aflat-ai čeva — iče — acol d'e băut?

— Că-aflat-am, femeie — iče — da — iče — nu șt'iu cum o fo — če — vid'era ače — iče — c-o fost — iče — cu gaură — iče — tăt cum am nepustit, tăt o curs! Și tăt s-o dus — če — vinu — če — pi ģios. Acuma — iče — pănă-n glezne ⁶⁴⁾ ęli — iči.

— Iooi, săracu d'e min'e, omúl'e! Če-a fa tata, că tata ni omori dimineață cîn să seqlă! după lucru če l-ai făcut!

Nø că-apoi, du-te — iči — acolo-napoi. Sînt acolo — iče — doi sači ⁶⁵⁾ cu čerușă. Ș-apăi — iče — ęi čerușa ače — iče — cu sači-i desleagă și țipă čerușa ⁶⁶⁾ ače — iči — pe-acolo, cî d'e s-a scula tata — iče — să nu de — iče — d'e vinu ačela — iče — așă mult acolo. Rășt'ie-l pe-acol — iče — pin vinu ala!

Hai să ie să duče iel înapoi acolo, cum i-o spus femeia da! Meręe co, drept că-a fost d'e fost aco, o fost dară, sači cu čenușă. Da... uomu ačela ⁶⁷⁾ o fost fost toma duz la möră! Ș-ave și doi sači d'e făină picluită. Ș-ave și unu cu tărițale acolo. Șe că iel bătăčind pi colo după čerușă, da nu șt'iu če-o dat, că iel o și dad de sači, di čeia cu făina čę picluită, și deslega sacu, vuuv! ⁶⁸⁾ cu iel pi colo pin pivniță, pin cămară, pin vin pin čela, că încă-i pare că încă-i pe moale, ⁶⁹⁾ mai ie și čela sac. Vup! și cu čela pi colo! Nu șt'i iel că če-i. A, scutură ⁷⁰⁾ încă sacu bin'e, colo, să să zvint'e.

Nø să ie să duče napoi:

— Da scuturat-ai tu, aflat-ai, măi?

— Aflat-am — iče — da — iče — nu-ș că fu tare prāvșă — iče — că să ține d'eolaltă — iče — čerușa-ače — nu știu če čerușă ai mă-ta așă!

⁶³⁾ Pov. subliniază, cu dreapta. ⁶⁴⁾ Pov. duce dreapta spre genunchi. ⁶⁵⁾ Pov. arată înainte, cu arătătorul drept. ⁶⁶⁾ Pov. împrăștie, cu dreapta. ⁶⁷⁾ Pov. subliniază, cu arătătorul drept. ⁶⁸⁾ Pov. schițează împrăștierea, cu minile. ⁶⁹⁾ Pov. calcă, cu picioarele. ⁷⁰⁾ Pov. scutură, cu dreapta.

— T'i-o bătut blăstămu — iče — că tu pot'i că-ai țipat — iče — sačii čei cu făină !

— Da če știu — iče — či-o fost în iel? Nu-ș či-o fost !

Hai că ieșe cu ved'ere, meș colo, vede fărina-ače tătă acolo pin vin pin čela !

— Vai d'e min'e — iče — cu čin'e trabă să mînc zîlile meșe. N'iș nu șad ⁷¹⁾ — iče — să n'e-ağiungă tata, la dzuă, Dömn'e fereș'e ! Da meșgem acas !

Așe că ieși viin cătă casă, ș-o adus aminte d'e vörba cîn s-o d'espățit, ⁷²⁾ cu frați, că ieși la činč an'i, patru-činči an'i d'e dzile čel mult, să să tiln'ească la podu d'e după sat, la vale.

Așe că-apă iel viind atunči, dimineața, didę rapide, da, să duče d'rept la pod ⁷³⁾, aco und'i-o fo vörba cu frați, să tiln'ească.

Ei, col la pod, stau um pic, g'ină frat'i-său čel d'e mn'ijloc.

— Bună dzua, ⁷⁴⁾ frate !

— Bună dimineața !

— Dimineața bună !

— Da če-i, cum ai petrecut? Cum, če meseri-ai îmvățat? če-ai făcut?

— Că-apoi io an slujit, d'ept-un an, d'eptu-n h'ir, d'ep-tu... ia ș-așă mai depart'e-n sus.

Čela spun'i că iel o-nvățat la meserie d'e-astăliș, șt'i fa uș, șt'i fa fărești, da cum.

G'ină și čel mai mn'icu. Amu iel n-are če să spuie, că iel n-o-nvăța nimic ⁷⁵⁾, nij de-astăluș, nij de nimică. Iel s-o-mvățat a fura; tilhariu !

Nö, dacă amu čeia flăminz, și čela și iesta. Da iel, čel mai mn'icu, în vorbile loru, väd pi un čioban ⁷⁶⁾ pe cărar'e, că vin'e cu om berbecu, d'e la stină.

⁷¹⁾ Pov. subliniază, cu dreapta. ⁷²⁾ Pov. subliniază, cu arătătorul drept, ⁷³⁾ Pov. subliniază, cu capul. ⁷⁴⁾ Pov. ridică dreapta în sus. ⁷⁵⁾ Pov. subliniază, cu dreapta. ⁷⁶⁾ Pov. arată înainte, cu arătătorul drept.

Da iče čel mai mn'ic:

— Ved'ez voi — če — b'erbecu-ala ⁷⁷⁾ — iče — ? Dacă sin flăminz — iče — noi l-om mînca pe-ala — iče — amu d'imineața !

Da čei:

— Măi ! Cum punt'em să mîncăm ? Că-așa nu-i mină d'euom ? Cum put'em să mîncăm berbečile-ala ?

— Că apăi, l-om mînca — iče čel micu. — L-om mînca — iče — noi — iče !

Hașe c-apoi s-apropk'ie d'e pod, čobanu cu berbečile, treče peste pod, da băiatu čel mai micu să duče pin depărtare, după nește corčuri ⁷⁸⁾, fuđe înaintę čobanului ! Și băiatu av'e-o om bričeagu d'e-este mari, și-l țiię-nt-o t'eacă așe cum să țîn'e bagn'eta ⁷⁹⁾.

Če fače băiatu ? Merği mai în d'epărtare d'e, d'e čoban cu uoricizva paș, iel și n'iposte t'eaca ġios ⁸⁰⁾, t'eaca cuțitului.

D'e-acole merđe mai incolo, iar vo dou-tri sut'e d'e paș, neposte cuțitu — cum zičem noi — bričeaga. Și iel să ș-indesă pi-un corči ⁸¹⁾. Și stă acolo.

Čobanu g'in pe cărar'e, să uită, vede teaca ⁸²⁾ če, d'e cuțit, colo d'e bričeagă, da, ġios.

« Ai, măi, če fromșă de teacă i-aiasta. Da să videm că ce mi-i bună ⁸³⁾ ! Că dacă n-am cuțit ! — cătă iel — nu mi-i bună de nimic ! »

Să uit la ie. « Păi... če mn'i-i bună ? Nu o iau, că n-am cuțit ! »

Bun ! Merği cu berbečile, iară vo dou-tri sut'i de paș, ș-află cuțitu ⁸⁴⁾.

« Vai d'e-o min'e — iče. — Amu dacă loam — iče — teaca, ámu am și cuțit — iče. — Ei ! că če băiad ieram io ! Că-avem și teacă, ș-avem și cuțit !

⁷⁷⁾ Pov. arată înainte, cu arătătorul drept. ⁷⁸⁾ Pov. arată înainte, cu dreapta. ⁷⁹⁾ Pov. subliniază, cu dreapta. ⁸⁰⁾ Pov. arată în jos, cu dreapta. ⁸¹⁾ Pov. arată spre stînga, cu dreapta. ⁸²⁾ Pov. se uită în jos. ⁸³⁾ Pov. neagă, cu capul. ⁸⁴⁾ Pov. subliniază, cu dreapta.

Hașe că-apoi, și meș și l'eagă bărbăcuțu d'e un corci ⁸⁵⁾
cu ațuca cu țeia, čobanu, și să-ntorče napoi ⁸⁶⁾ după teacă. /
Lasă cuțitu acolo ! Amu l-afla-l-a iel, lingă berbeți !

Să-ntorče napoi să viie după teacă. În terminu cîn vine
iel după teacă, čel d'e pă corci sare, ie cuțitu ⁸⁷⁾ și taie funia
la berbețe, hai ⁸⁸⁾, cu iel pe ponor în ģios.

Pe cîn vine čobanu cu t'eaca, amu niče cuțit, niči
berbețe. Iel să-ntorseșă colo-nt-o ponoru, și dă cuțitu la
grumaz, la berbețe, și-l taie, și k'iamă pe fraț :

— Nô hai să mîncăm !

Čela, čobanu o mărs fără berbețe, și iei s-o ospatat
bin'e d'im berbețele čobanului, după mint'ea čelui mai tînăr.
Čei mai bătrîn'i ⁸⁹⁾ n-o cîștigat nimic !

Inf. Ghele Dumitru; Turț, rn. Oaș, *culeg.* O. B.— Al. A. la 26.V.1953; *transc.*
Al. A.; *durata* : 33'50"; A.I.F., I. 14.079 (mg. 317).

Pov. o știe : « la Italia o-am învățat, în ștelung, de la Stan Văsii a
lui Grigor d'in Turț, o rămas în Rusia ».

Episodul cu prostul care le face toate pe dos este unul dintre cele mai
răspîndite, fiind atestat în toată țara în 22 variante. Motivul cu com-
portarea în casa socrilor este atestat numai în 2 variante din nordul
Moldovei (una licențioasă), iar prostul ce nu mai mîncă după ce
il calcă pisica, în altă variantă. Motivul final — furtul prin lăsarea
unor obiecte pe drum — apare în 2 variante.

Schullerus, la nr. 1696, citează 5 variante.

St. Thompson, în *Folktale*, p. 195, presupune că tipul despre prostul
care le face pe dos (Aa. Th. 1696) ar fi de origine budistică chineză.
E frecvent în Europa, Asia și Africa, iar prin coloniști a ajuns și în
America.

⁸⁵⁾ Pov. subliniază, cu dreapta. ⁸⁶⁾ Pov. schițează întoarcerea, cu dreapta.
⁸⁷⁾ Pov. schițează tăierea, cu dreapta. ⁸⁸⁾ Pov. ridică dreapta. ⁸⁹⁾ Pov. sub-
liniază, cu dreapta.

«UN FEȚIOR CU FEMEIA LUI»

Odată iera un uom și iel avea un fețior și il căsătoreșt'e. Și după țe căsătoreșt'e fețioru — iera cam tolocmac d'e capu fețioru — și-j ie o fată — iel iera bogătaș — și-j ie o fată cam frumoșică, da iera săracă rău. Cindu-i odată, bunu-nțăles, zițe fata cătă bărbatu-său, zițe:

— Ar trăbui să merem pă uspăț la mămica — că nu iera d'intr-on sat — și merșem pă două zile.

— Bin'e !

După țe pleacă ii d'e-acasă, mai pă cale spre mămica, zițe ie cătă bărbatu-său, zițe:

— Ascultă, mă ! Nu cumu-i traba ta: după țe t'i-i pun'e la mîncare, nu mîncă cit un cal, mai pușin ! Cîn t'e-oi călca io pă pițior, nu mîncă ¹⁾ mai mult.

Aia iera obițeu lui, că, cu mîncare lada asta ²⁾ plină vînt ! Dobitșcă d'e-ațeia.

Bunu-nțăles, ajunje la mămica, țe șt'iu io țe, cam d'i sară. Fațe mămica acolo mîncare și să pun a mn'ei la mîncare, două linguri bagă-n mn'eu în gură, că să sui pisica pă pițior la iel și iel nu mîncă mai mult. Roșă muișrea:

— Mai mîncă, mă, mai mîncă !

— Nu-m trabă ³⁾, că-s sătul, mulțam așe . . .

Nu mănîncă mai multu. Flămînd, lehușit, n'emîncat d'e ieri ! Iel gînd'eșt'e dacă că l-o călcat femeia și nu mîncă mai mult. Cînd îi d'e sară — ba țe nopt'ea pi la nouă, țe șt'iu io cînd — hai să să culțe. Căsuța iera mică, nu-nțăpeau tăș în

¹⁾ Pov. neagă, cu capul. ²⁾ Pov. se uită la lada din dreapta lui. ³⁾ Pov. neagă, cu capul.

casă, bag-acolo-nt-on grajd — iera vara — înt-o pod'ei ⁴⁾, cum spun'e la noi. Ziče:

— Aoleo, Dõmn'e, flămîndu-s! — ziče iel — ce să mîncu?

— Du-t'e — ziče ie — că are mama n'îşt'e boţ rămaşi de-asară d'e la noi şi-s puş togmai lingă camen'îţă acoloa ⁵⁾ p-o laviţă jos, lingă camen'îţă înt-o blid.

Să duče iel. Cole iera la mamă-sa, cum iera mai d'e mult pî la noi, v-am mai povestit, camen'îţă d'e-ale mari, şt'i, d'e gard, urit'e, put'ei şed'ea uomu după ie ⁶⁾ d'incolo — coló iera tri pui d'e miţ a mîn'e-sa — puişă miţa aci, după camn'îţă, acolo rămăşesă. Mere iel la-ntun'eric, cum nu-i lampa aprinsă, dă cu mîna pă coló ⁷⁾, pă dincoacea, găşeşt'e puii cei d'e miţă şi-i mîncă, pa tut'e tri. Merje-n pod'ei la ie. Ziče:

— Mîncaş, mă? — ziče ie.

— Mîncaiu! Da dracu şt'i ce boţ avu mă-ta aşe, că marsă tă mn'eunînd pă git îm vale.

— Hău, fire-ai a dracului ⁸⁾ — ziče ie — c-ai mîncat puii mamii cei d'e miţă!

— Da cum dracu să-i mînc, mă, că d'e-acolea i-am luat d'e ind'e-ai spus tu.

— C-acolea o fo şi puii!

Nõ, gata-i, nu-i n'îmică mai mult. Mai stă iel oleacă, mai stă.

— Ai — iče — cum m-o rup set'e! Aj be n'îşt'e apă.

— Du-t'e — ziče — că are mama — ziče — cum t'e baj în târnaţ ⁹⁾ şi t'e baji în t'indă, ieştă cofă — ziče — cole p-o laviţă, cu apă, şi be.

Merje-a mn'eu dăngălău — şi coló-n t'indă ave mă-sa un cad mare cu n'îşt'e meră acre, să facă oţăt pă iarnă — me a mn'eu, coată p-aič, pî cole, să-ndoaie-n cad, n-ajunje cu buzăle n'îş cum. Atuncea află čepu ăla d'e d'esupt la cad, traje

⁴⁾ Pov. arată la dreapta, cu dreapta. ⁵⁾ Pov. pune dreapta pe masă. ⁶⁾ Pov. arată spre jumătate la dreapta, cu dreapta. ⁷⁾ Pov. pune dreapta pe masă. ⁸⁾ Pov. ridică dreapta. ⁹⁾ Pov. arată spre dreapta, cu stînga.

čepu d'in cad, phu ! cură apă-ače¹⁰⁾ d'in cad, uoțātu pă coló pîn t'indă pînă-n jerunk'e. Merje la ie-m pod'ei.

— Băuși apă? — zîce ie.

— Băui — zîce — dracu șt'i cit-apă fu ia în cofă, că fu multă.

— Doară nu tu cumva vărsaș uoțātu mamii pîn t'indă?

— Dracu șt'ie — zîce — da-i pînă-n jerunk'e !

— O, fire-ai a dracului, tolomac mai iej, mă ! — zîce.

— Nø, acuma șt'i če-i d'e făcut? — zîce cătă iel. — Acuma — zîce — să n'e luăm valea, să nu n'e găscă mamica aci la d'imîn'eață cu rușin'ea cit-ai făcut, sâ meșem dracului !

Să ieșu a mn'ei d'i colø, haidă să iasă. Cîn ies pă ușa uliți — cum ai ieși pî iče¹¹⁾ — ie zîce d'i iče, cum îi obiceiu :

— Traje ușø ! — d'e s-o-nk'igă.

Văvălău d'înapoi, bărbatu, o ie în spat'e, ușø, și haidă ! Ie nu mai înapoi. Zîce :

— Haidă mai tare ! — spun'e ie, ie iera nant'e. Če :

— Cum dracu să viu mai țare, că-i greșø !

Zîce :

— Uo, fire-ai al dracului, tu luașø ușø mamii în spat'e !

Acuma n-o mai arunca, c-om duče înapoi.

Haida, haida, haida, haide pîm pădure, haida, haida.

Zîce :

— Ind'e să mai meșem noi acuma — zîce iel — io — iče — pîm pădure rătăčeșø nopt'e.

— D-apoi să n'e culcăm aici¹²⁾ — iče ie.

Haidă atunče găseșt'e-um focu, acolo-nt-o pădure zăreșt'e un foc mare. Mø la focu : la foc nu-i n'ime, numa foc grozav ! Și pă foc iera o căldare d'e-astea — cum v-am povestit mai naint'e ven'in pă drum și, ca la uoi cu două capre — și căldarea aij la mijlocu focului, plină d'e apă. Și la foc nu-i n'ime. Aci în dunga focului iera um brad. Zîce iel :

— Hai să n'e suim în bradu ăsta, ca să vid'em čin'e vin'e la focu — zîce iel.

¹⁰⁾ Pov. ridică stînga. ¹¹⁾ Pov. arată spre dreapta spre poarta gospodăriei, cu dreapta. ¹²⁾ Pov. arată în jos, cu mîinile.

— Haidă! Da dacă n' e ved'e? — spun'e ie.

— Pii dacă n' e ved'e, sint'em bun'i văzuț, și ce?

Să suie a mn'ei în brad, amindoi, pină cînd is acolo ¹³⁾ în virvu bradului. Cînd i-odată, top! doisprăzeče uamen'i la focu, cu uo vită, cu om vițal d'e ăsta d'emarhă roșie. Num-odată viu, odată-i dă-n cap, traje pk'elea d'i pă iel, pău colo-n căldare, dă-i să margă și, șed la foc să fiarbă carn'e. Iei în brad ¹⁴⁾. Ziče:

— Al dracului — ziče — m-aș pișe!

— Če dracu faj, mă? că avu dracu haznă pă noi, dacă t'i-i pișe tu co, măi, d'e coată-n d'eal ¹⁵⁾ și n' e ved'e, gata! să n' e-o mորă pănă-i lumę!

— N-am če fače! Tă mă pij io-n han'e.

Hai, să pișă-a mn'eu pă pōla bradului, p-acolō ¹⁶⁾. Ziče eșt'ia d'e jos, če:

— Alduieșt'e-o Dōmn'e — ziče — că če rauă mare pică! I grozavă — ziče — raua!

Nō, o-nterminat. Cînd îi mai apoi, ziče:

— Acuma-i d'e făcut rău!

— Cum?

— Mă-ntreče-n han'e!

— P-amu raua, spusă, că la ačela-i pusă nume că-i, uită-a-șă, da acuma če fači amu?

— Păi — ziče — n-am če fače! Numa una d'in dōuă facu!

Odată lapădă a mn'eu pantalon'ii jos și dă-i să margă!

Ziče:

— Nu fačeț foc mare — ziče unu — mă! Că s-o-ntopit rășina pă brad și pică josu și n' e ard'e han'ele! — ziče unu.

Gata! Îi bin'e, ș-asta o trecut. Cîndu-i mai năint'e:

— Na — ziče iel d'e ičea — io nu mai țiu ușa-n spat'e c-o scăp!

— Amu avu dracu ¹⁷⁾ să ieieț pă noi, cîn skep tu ușe!

¹³⁾ Pov. se uită în sus. ¹⁴⁾ Pov. se uită în sus. ¹⁵⁾ Pov. se uită în sus. ¹⁶⁾ Pov. arată înainte, cu dreapta. ¹⁷⁾ Pov. subliniază, cu dreapta.

Tunçe n-are-ncătro, cînd îi odată, scapă uşe: mină jiiip ! colo pã cãldarea çe cu carn'ea, a mn'eu; tekerzeşt'e, . . . tu-i mortî ¹⁸⁾, tãţ, nu mai rămîn'e n'îci unu la cãldare.

Sã scóborã a mn'ei d'im brad, flãmînd iosagu čela n'emincat d'e tri zile-acuma, sã pun'e la cãldare ş-o mîncã tãtã, pînã-i lumę ! Nu şt'iu mîncat-o n'evasta douã bucãturi o tri, iel o suflã tãtã ¹⁹⁾.

— No — iče — acuma put'em pleca, c-amu poči duče uşa — iče.

Şi-i gata povestę.

Inf. Şora Vasile; Cresuia—Beiuş; *culeg.* O. B., D. T., în 26 sept. 1961; *transc.* O. B.; *durata:* 6'45"; A.I.F., mg. 1926 b.

De la cine o şti? « Da če şt'iu io d'e und'e? Omul cît trăieşt'e, cît dracu umblã ! »

¹⁸⁾ Pov. pune dreapta pe umărul stîng. ¹⁹⁾ Pov. pune dreapta pe umărul stîng.

FEMEIA LENEȘĂ

Ierasă odată o femeie leñoșă cari nu voię ie șă lucre și mință pă bărbat:

— Uită-t'e, bărbat'e, io am șă stau acasă șă torc, șă fac hain'e, șă n'e-mbrăcăm, nu pot mere la munca cîmpului cu t'in'e, însă tu t'e duči singur, munčes și singură — iče — io trăbă șă stau șă torc.

Ię stăt'ea acasă, nu voia șă munčescă, șă culca. Durmeș, sau če șt'iu io če făče cit iera zuă. Cin fu co d'i cătă primăvară, bărbatu o întrabă:

— Tu femeie, tătă vara ai stat acas și toță iarna, un'e țî torsura care-ai tors-o tu pă vară și pă iarnă?

— Păi — iče — pe čiia, măi bărbat'e, pe čiia, ič uită-t'e.

Arăduiasă pă ieș una într-una șă spună un'e-i torsura. Ię spun'e:

— Păi n-am timp acuma — iče — șă ț-o arăt.

D'i la on timp, iel văzu că nu are tors n'îmica. Șă pusă, șă înțăleasă cu on večin șă vină s-o bată.

— Dar cum s-o batem? — iče.

— Uită-t'e, tu veține. T'e faci jendar, vorbeș ca jăndarii și ieu mă duc s-o bag înt-on sac și tu vin'i cin o bag ieu în sac, după če-o bag și t'e-apuči cu boță d'e ieș — cauț un'e-s torsurile șă-ț arăt'e și dacă nu are torsuri, s-o baț.

Iel șă duče și spun'e:

— Nș, șă vin'i, večînule, că io-acu mă du și-i spun că vin jăndarmii.

Șă duče la muiere și-i spun'e:

— Tu, tors-ai čeva? Uită-t'e, i-inspecție pin sat, la muieri la care nu au tors n'îmica, șă-ș aret'e jirebile, care cit or

lucrat, numa cît-or lucrat d'e-on an. Tu dacă n-ai čeva, mai bin'i spun'e. Dacă n-ai tors, n-ai munčit n'îmic, spun'e, c-atunči t'e-ascund înt-on sac, če să fac cu tin'e, că tu, t'e bat jîndarii d'e t'e rup.

— Păi... am tors io cît am tors, da, n-am tors atîta, măi bin'i bagă-mă în sac.

O băgat-o în sac ș-o pus-o cu sacu după sobă. Večinu vin'e făcut în formă d'e jendar și întreabă:

— Un'e-i muieri? Muieri un'e-i? Un'e-i muieri?

— Domnule, n-am muiere.

— Nu să pōt'e. Spus d'i la primărie că iestă muieri. Un'e-i muieri?

Iel să duče, caută înco, caută înco, dă d'e sac după sobă.

— Aičea muieri? če iestă aič?

— Cucuruz, domnule, cucuruz.

— Nu să pōt'e, iestă muieri.

Văzu că-i muierea aco, trasă sacu jos și s-apucă cu boata. Dă-i, dă-i, dă-i! Da betu bărbat:

— N-o măi bat'e, domnule, că n-o putut să țorcă c-o foz bolnavă, c-a toarče ie, n-o mai bat'e.

Da ăla dăde cu bota în sac.

— Las-o, domnule, n-o mai bat'e.

— Nō spun'ela ie să țorcă d'e-acum năint'e, să munčescă, nu mai șed'e și doarmă, să țorcă, d'e nu, iar bat'em la ie.

Să duc jîndarii și iel scōt'e muierea d'in sac și-i spun'e:

— Tu, să munčes d'e-acu naint'e. Să munčes. Că dacă nu, nu-i bin'e. Iar t'e bat.

Ie iar îi spun'e:

— Măi bărbat'e, du-t'e tu la holdă, că io am să munčes d'e-acu naint'e, torc.

Če să toarcă ie, numa i-o tors on fus.

Dup-aia, cîn fu d'i cătă primăvară ca să să sk'epe d'i iel, spune:

— Măi bărbat'e — iče — acuma trăbă să stai și tu acasă să pîrluim jirebile.

— Da, stau, cum să nu — iče. — Numa să-mi arăţ țe-ai tors, trăbă să ai țe-va tors acuma, d'e doi an'i d'e zile d'e cîn tăt torči, trăbă să ai țe-va.

Iče: — Bin'e, mă, stai acasă să le pirluim.

Ie n-o fost tors d'ecit on fus. Ie cîlți așe n'etorș fuiore — cum le-avem noi — și le duče și le pun'e în pirlău și pun'e numai jirębea-aia cari ai d'e-on fus aco d'esupra, și-i dă o boată mare la bărbat. İi spun'e:

— Tu să stai ai lingă casă și dac-o treče vo čiōră păstă casă, să șt'i că n-am haznă d'e țe-am lucrat, că să fac jirebile tot'e cîlț iară.

Iel spun'e că are grijă.

— Nę, am grijă.

Cîn fu pă urmă, scăpă o čiōară păstă casă. Da să începe a să văita:

— Vai d'e min'e! Am scăpat o čiōră păstă, păstă casă. O trecut čiōara.

— Țe-i, mă, țe-i?

— Uită-t'e, o trecut čiōara păstă casă.

— Vai, trăzn'i te-ar Dumn'ezo, apăi țe haznă d'e lucru mn'eu d'e doi an'i d'e zile d'e munčesc ieu? Ș-acuma să făcură jirebele tot'e cîlț!

Să dusă focată-ači, scot'e cîlți d'i pirlău, ș-arată la bărbat.

— No, uită-t'e! Uită-t'e țe hazn-am avut d'e munca me, uit'e că nu mai iestă n'imic.

Aia care-o fos torsă, jirębea-aia d'e-on fus, aia o luot-o și o spălat-o, și cîn fu la Pașt'i, haidă să să-mbrače și iei să să ducă la biserică. Cu țe să să-mbrače? N-aveu n'imic să să-mbrače. Pă bărbat o nvăluit cu ața-aia, așă pi după cap și pintră pičioare și l-o nvăluit cu ața, ș-o spus:

— No, tu ieșt'i îmbrăcat, t'e duj la biserică să iei pașt'i. Da io cum oi mere?

— Pă — iče — io cum să te duc?

— Șt'i țe? Te du și ie but'e-aia mare d'in pimiță și bagă-mă în but'e, și astupi la gură, numa-m laș cît să-m scot capu

afară; și pun'e but'ea pă car, și mă duj la biserică să iau pașt'i.

— Dară cum să mă duc — iče — dacă n-am hain'e?

Atuncea, să dusă bărbatu și luo caru, și pusă but'ea pă car, și pusă muierea în but'e, ș-o astupă aco, și plecă cu caru în d'imin'eața d'e Pașt'i spre biserică. Să tiln'i cu nănași-sa pă drum.

— A, vai, dragă finule, pă un'e plecași tu astăz cu caru în zua d'e Pașt'i?

— Pă, uită-t'e, plecai cu amărta asta — iče — nu are cămeșă, n-are niči-o haină — iče — ș-o băgai în but'e, iot'e pă min'e mă-mbrăcă — iče — o tors și ia o țir, mă-mbrăcă, da — iče — ia n-avu cu ce, și cotai s-o bag în but'e.

Da ia strigă dim but'e:

— Mină, mă, mină! ce stai cu toți golan'ii d'e vorbă?

— Apăi, finule, nu ven'irăț la min să vă dau o cămeșă — iče — c-avem io o cămeșă pină ie Pașt'i.

— Da mătăsită-i cămeșa? — răspunde ie d'in but'e.

Atuncea nănași-sa spun'e, iče:

— Io... nu-i mătăsită, ieștă așe cămeșă cum o port și ieu.

— Ia mină, mă, mină! Nu sta cu toț golan'ii d'e vorbă pă drum.

Ș-apă ie o spus cătă nănași-sa că-i golană, c-o avut cămeșă, da ie n-o avut, ie o fost îmbrăcată c-o fost în but'e-ai ascunsă, cu but'ea-n circă. Așe sint'em și noi care nu munčim.

Inf. Ilona Sinziana din Boșorod—Hațeg; *cules* de C. B. la București în 2.III.1951; *transc.* O. B.; *durata*: 6'17"; A.I.F., i. 10958 (mg. 130 b).

Inf. o știe? «Asta o șt'iu di pi la ai noști. Tata o păcălea pe mama. El spunea că o bagă-n sac.»

Snoava e atestată în toată țara; motivele se întrețes diferit. Se cunosc 14 variante (motivul prefacerii tortului în cilti revine în 7 variante). Schullerus, la nr. 1405, citează 4 variante.

« BOTA CU APĂ »

A fost odată într-un sat un flăcău. Îi venise și lui vremea să să-nsoare, ca la toz băieți, k'iar iera trecut iel, trecuse dă treizej dă ani. A-nčercat în dreapta, în stînga, căuta și iel o fată mai bunișuară, cu nițel rost, cu-oleacă dă avere, nu știu če. În fine ! Care iera mai pricopsită-oleacă, iera mai pretențioase, mai coconoase, mai nu știu če. Să duče și iel la una din iele. Să-nțelege cu fata să logodească să facă nuntă. Gata !

— În cutare zi, fačem logodna.

S-a dus seara acolo, cum era obiceiiu la țară la iei, cu-ali-mente, cu băntură, nu știu če, cu niamuri, să facă logodna. În timpu-ăsta, înăinte de-a lucra iei logodna acolo, cum să lucrează la țară la noi, če-i spune fata ?

— Măi băiete — ziče — uite če ie: m-an gîndit să-s spui čeva. Mai înăinte de-a fače noi asta, căsătoria asta amîn-đoi, io am să-z raportez čeva, ca nu cumva mai tîrziu să-m baği ginioane, să spui că nu știu če.

— Da, dragă ¹⁾ — ziče — raportează.

Če: — Oite či ie? Io, întodeauna dimineața cîn mă scol, în fiecare zi mă leșii, mă piaptăn și am și di obicei de mă scol cam tîrziu, să nu cumva să ai mă vo pretenție că nu știu če.

— Bine — ziče.

Iel iese-afară oleacă cam supărat, să mai răcorește nițel, să mai sučește, să mai învirtește. Nu să-ndura să-o lase, că fata avea oleacă de avere. Vine înapoi în casă, repede. Če-i spune iel fetei?

¹⁾ Pov. dă din cap.

— Dragă — zițe — nu mă supăr nijdecum, țe mi-ai spus dumneata, motivele dumatiale, alea nu-i motive — zițe — dă supărare că te... Mie-mi pare bine să te k'epteni, să te leșii, să fi frumuasă — zițe. — Dup-ai-a alerg ieu.

— Bun !

— Da — zițe — uite țe ie: am și io un obiței — zițe — și vreau să ți-l spui de-acuma — zițe — ca să nu ne țețăm.

— Gata, dragă ²⁾. — Ia a prinz bucuros, că are și iel cusur, și nu poa să-i bațe vină iei. Zițe: — Țe cusur ai dumeata?

Țe: — Am și io un cusur.

— Ei, ia spune-mi să-l auz acuma.

Zițe: — Uite, cusuru m'eu care ieste: totdeauna ³⁾ — zițe — cînd beau apă pă nemîncate, îneebunesc.

— Vai de mine — zițe — cum îneebuneș ?

— Nu — zițe — îneebunez de tot — zițe — da vine-o zăpăčeală ⁴⁾ peste mine-așa, și nu știu țe fac — zițe — nu văz-înăntea mia nimic, nu nimic, și mă ține-așa zețe ⁵⁾, doă, ținșprezețe minute și-m trețe.

— Da ! Aia nu-i nimica, dragă — zițe — țe ? Nu mă supăr — zițe.

Ia, proasta, n-a băga de seamă. Gata ! A făcu nunta, tămbălău, petrečere-acolo, țe să vezi, apăi kiuiam io și jucam, mamă Doamne, să mă h'i văzut, rămîneau trăznit !

Bun ! S-a termenat nunta. A trecut iarna. Ia în fiecare dimineață, să scula tîrziu, să leșia, să pieptăna, răsărea soar'le. Pînă să să mai ia di triabă, pînă nu știu țe. În fine ! Nu prea-i convinea băiatului, pentru că venea primăvara după iarnă și-i vinea timpul muncii și una alta, și avea de sapă, iera musai să te scoli di nuapte. Gata ! Într-una din zile, iel îi spune :

— Femeie — zițe — io mîine să ți mă scol de nuapte și mă du la sapă. Tu mai faș și tu p-acia cite țeva, țe mai trebuie pă la vacă, pă la boi, pă la grajd. Ai grijă ! Și mi-aduj di mîncare acolo.

²⁾ Pov. subliniază, cu dreapta. ³⁾ Pov. ridică stînga. ⁴⁾ Pov. subliniază, cu dreapta. ⁵⁾ Pov. subliniază, cu dreapta.

— Gata ! Bine, uomule !

Iel s-a scula dimineață colea-n zori cîn cîntă ciocîrlia — can cînd baği uoile la ușe-așa, știz dumnevoastră, cam pă-ntune-r'ic oleacă. Numadecît, caută sapa-m k'îmn'îț-acolo, îm polată, bota cu apă pă sapă și mîna la sapă, pă cîmp.

Femiia s-a scula după ce-a răsări suarele. Pînă s-a leșiat, pînă s-a k'eptănat, pînă a făcut di mîncarea, uamenii mîncase de prînz. S-apropia ceasu doosprezece. La iel nu mai y'inea, nu mai vinea nimeni cu mîncare. Aștepta și iel să y'ie čineva, da să tot uita mereu în calia iei. Cîn dă Dumnezeu c-o vede venindă. Ia să spălase frumos, să primenise, îmbrăcată cu tulpanu bălan pă cîmp, cu mîncarea în spate-acolo, una-alta. Cînd s-a — iel îi trăgea virtos cu sapa — cînd s-a apropiat di iel așa cam la zece-činsprezece metri, bota iera în fața lui, s-a dus fuga la botă ș-a-ngițit di vo doă trei uori apă din ia, femiia să uită la iel. Cînd a pus femiia masa colo să dezlege să-i puie să mîninče, iel a vinit r'epede și-a sărit în capu iei și dă-i ! Trage-i ! Puf ! ⁶⁾ Dă-i cu pumnu, dă-i pă driapta, dă-i pă . . .

— Au ! Kioleu ! Vai dă mine ! ⁷⁾ Au, lasă-mă, uomule !

Iel nu vorbea nimic, hoțu, tăcea din gură, dăcît o trăznea.

— Aul'eo ! — Cînd a crezut ăl că-i ajunge, a lăsat-o.

— Aauleo, vai de mine, uomule, că m-ai omorît, uomule !
Ardi-te-ar focu — ziče — nu ți-e milă di mine ?

— Vai de mine, nevastă — ziče — tu ai fos, fă ? . . .

— Pi da nu ma ? . . .

Če: — Uite: vezi c-am ingițit apă dim botă — ziče — și-a venit zăpăceala peste mine — ziče. — Nu știu ce-am făcu di loc !

Biată femie, săraca, a stat plîngîndă p-un rozor acolea, iel a mîncat, a băut, și-a lua hîrburle ș-a plecat acasă. În fine, iel a rămaz la sapă. A săpa pînă seara. Siara a vinit acasă, a găsit mîncare făcută, a mîncat. Și-a aranjat vitile pă la grajd, nu știu ce. Așa !

— Ei ! Miine mă duc la sapă iar — ziče.

⁶⁾ Pov. se răstește, cu dreapta. ⁷⁾ Pov. lovește genunchiul, cu stînga.

Gata ! A doa zi, s-a scula di dimineață, sapa și-a luat-o dă unde-o pusese, bota a aruncat-o cu apă pă sapă și mină la sapă.

Femiia a rămas îm pat ; n-a simțit cînd s-a scula de lingă ia. La um momen dat, să trezește și femiia dim pat: cîn să pomenește, uomu nicăieri ⁸⁾).

« Ei ! A pleca la sapă Iiuon al m'eu. Ooleo, vai de mine, fuga ! »

Nij n-a mai g'isat ia di leșie și di k'eptine și de ceva, nimic ! Fuga după apă, fuga după l'emne, aruncă tučiu di mămăligă, pregătește-acolo ce poate și ea mai r'epede, pune la o traistă, ia dăsașii de-a spinare și mină ! A uitat, săraca, să și să-mbrobodească, cu capu gol a plecat. Iiuon îi trăgea mereu cu sapa. Ce ? Nu venise niș prînzul ! Gata ! Ia fuga ca să-n-apuce alții înaintea iei, cu demîncarea, pă cîmp, să nu mai întîrzie ca ieri. Cînd o vede Iuon :

« Hătu-mi-z crucea mă-ti ! — ce. — Vezi că te-ai învăța minte ? » Cîn s-a apropiat di iel ca la vo cînșpe dooj dă metri, fuga numa Iuon înspre botă, că să mai bia apă iar. Da biată femie :

— Stai, uomule ⁹⁾ ! Stai, nu mai bea apă, că iar înnebu-nești. Stai di mîncă-întii, ș-api să bei apă ! Să nu te mai văz nebun !

« Ee — zițe — așa te-mvață ! »

E ! De-atunçi încoače, triaba s-a-ndreptat. N-a mai foz nevoie nij de una, nij de alta, femiia s-a da pă brazdă, ca tuate femeile.

Inf. Gh. M. Rădoiaș; Bătrîni—Teleajen; cules în București, în 29 martie 1956 de O. B.—C. B.; transc. T. B.; durata : 7', 25"; A.I.F., mg. 1077 c.

« Asta o știu mai dincoăče, de la un čioban de la Rîncezi; o fi vo 20 de ani. »

Ai mai povestit-o? « Da ».

Snoava este pușin răsîndită, fiind atestată numai în 2 variante în care bărbatul simulează nebunia în casă, nu pe cîmp.

⁸⁾ Pov. își ciocnește palmele. ⁹⁾ Pov. ridică dreapta.

« *PIELEA FERMECATĂ* »¹⁾)

A fost odată într-un sat în țara noastră pă timpurli vek'i, um băiat, un flăcău. I-a veni și lui timpu să să căsătorească. Iel n-avea nij mamă, nij tată. Če s-a hotărît iel?

« Pă ėin să trimet? N-am dicît să încerc și io pin sat. Să mă duc la neica Stan, la neica Bran, să videm nu mi-o da fata în căsătorie? »

Gata! ²⁾) Băiatu iera gospodar, harnic, munċitor, să scula de dimineață. Găsește la un om în sat o fetișoară frumoșică cum îi plăcea lui, însă fata iera cam puturoasă.

— Gata — ziċe. — Io știu că ai car cu boi — ziċe — că iej, ai nițâl pămînt, că iej băiat harnic — ziċe — îm plăce să te iau, da — ziċe — uite ċe? Io te-ntreb de-acuma, ai vo servitoare — ziċe — vo fată, ċeva ca să-m dea ajutor și mie la treburi?

Iel, băiatu, cînd o auzit dă servitoare, a stat oleacă și s-a gîndit.

— Dragă — ziċe — io n-am servitoare — ziċe — că n-am obiċnuit la tatăl meu să avem servitori, una-alta, da — ziċe — io am alċeva — ziċe — am un lucru foarte...

— Će-ai?

Ziċe: — Io am o piele — ziċe. — Și faċe toate treburle.

— Cum, să poate asta?

— Da — ziċe. — I-acolo — ziċe — în casă la mine o piele-așă, așa, stă mototolită, și cînd îi comanz, gata, ia. N-ai nevoie niș să te dai jos dim pat.

— Bun. — Ia cînd a auzit dă asta, i-a prins bucuros.

¹⁾ Înainte de a începe, pov. observă despre titlul piesei: „mai lezne zic așa“.
²⁾ Pov. subliniază, cu dreapta.

« Eei, asta-i di mine ! — ziče — să stau ca o cucoană, în vârful patului și pielea-m face tuate treburle. »

Gata ! A făcut nunta ³⁾ acolo, timbălău, lăutari, băuturi, rak'iu, atunaj m-am și-mbătat ieu. După ce s-a trecut nunta, s-a dus mireasa acasă cu băiatu acolo la iel, una-alta. A trecut o zi, două, noă, iel să ducea, ba cu caru-n dreapta, ba în stînga. Cînd vinea acasă, femiia lui: numa în vârful patului. Pînă la o vreme mai făcea iel cite ceva, mai nu știu ce. Într-o bună dimineată cînd pleacă, să uită la piele:

— Piele ! — ziče. — Uite-te-ncoače ⁴⁾. Dacă și diseară găsesc tot așa, apoi vai de capu tău — ziče — ce-i păți cu mine — ziče. — Tot, diseară cînd oi veni, să h'ie gata. Mîncare, tot, una-alta, apă caldă, la graj rinit ⁵⁾, lemne tăiețe, uoile-ngrijite, adăpate ! Bun !

A ișit-afară ș-a plecat. S-a dus cu caru unde-a avut iel nevoie. Cînd a vinit seara, femiia nu făcuse nimic ! Ia a așteptat ca să să dizmototolească pielea, să iasă să curățe, să facă, să dreagă, pielea-a sta grămadă. Cînd a venit omu seara: nimic ! Casa reče, mămăligă nu, nimica nu, pielea sta mototol acolo di pă ușă. Cînd să uită, bietu uom:

— Cum — ziče — să poate ?

— Da, dragă. Fi-ți-ar pielea a cutăruia — ziče — că nu-i bună de nimic — ziče. — Oite că nu făcut niči, niči absolut, niči-o mișcare de-acolo !

— Să poate, fă femiie ? . . . ti-ar crucea mă-si de piele ! — ziče. — Las că-i arăt io iei acu. Ia dă-te jos dim pat.

S-a dat femia repede jos dim pat și iel venisă de-afară c-o scurtătură mai lung-oleacă ca un resteu, în mină. Numadicit să dă jos dim pat, ia pielea di colo, pielea iera di-o uaie jumultă, o piele, mortăține. Ce iera să facă pielea ? O ia și i-o-ntinde frumos pă spate, femeii.

— Așa ! — ziče. — Apucă binișor ⁶⁾ — avea două pičioare. — Apucă cu mîinile ⁷⁾ — ziče — și strînje bine pičioarle, să

³⁾ Pov. subliniază, cu dreapta. ⁴⁾ Pov. întinde arătătorul drept înainte. ⁵⁾ Pov. subliniază, cu dreapta. ⁶⁾ Pov. duce mîinile la umăr. ⁷⁾ Pov. duce mîinile la umăr.

n-o scapi — ziče — că să-i trag o bătaie — ziče — ...tu-i
crucea mării iei — ziče — să mă pomenească și mort !

Gata ! Când închepe a-i traže cu bastonu, jap ! dă-i, tup !

— Au — beată femie — au !

— Taji ! di ce țipi, fă ?

— Păi — ziče — di ce: aoleo, cum mă doare !

— Păi — ziče — da di ce te duare, că io n-am nimic cu
tine — ziče — io pielea o judic, ...tu-i crucea mării iei.
Ține bine — ziče — să nu cumva să scapi pielea din spinare,
s-o regulez acuma — ziče — să fac.

— Aoleo — biată fimie... dă-i ! trusc ! dă-i, ce să ma...

— Laas-o, uomule, că m-ai omorit, h'i-ți-ar pielea a
cutăruia ! Lasă-mă-m pače ⁸⁾ — ziče — cu pielea ta — ziče —
că am să fac io di azi înainte tot ce trebuie.

Gata ! A lăsat-o dim bătaie, aruncă pielea din spate-acolo
numadicit. A doa zi dimineața uomu-a plecat. Ce să facă
biata femie, di necaz a luat pielea ș-azvirlit-o la ciini, ș-a-nceput
cu capu gol, cu mînețile sumese, în dreapta, în stînga după
to ce trebuia pîn curte, pă la vite, pă la bucătărie. Când a
venit uomu seara, tuate ierau strună ! ⁹⁾

— Ei, nevastă, bravo tu ! Ai încoa să te cînstes — iel veni-
să și iel c-un kilogram dă vin. Au pus masa, au mîncat acolo,
s-au cînstit. Apăi de-aiči înainte ¹⁰⁾ trebuflle-au mers strună.

*Inf. Gh. M. Rădoias; Bătrîni—Teleajen; cules în București, în 19 martie 1956
de O.B. —C.B.; transc. T. B.; durata 3'10"; A.I.F., mg. 1075 e.*

*Povestitorul o știe: « to dă la unu dă la Rîncezi; cioban, da ! Du pă
la, ie v-o 20 dă ani, di pin 934—35, așa čeva. »*

Ai mai povestit-o? « Nu prea des așa, ę ! »

*« Io ști de ce nu le-am uitat? Că băieți sara la stîna mă punea să le
spun, ieu le-am repetat mereu. »*

Snoava este una dintre cele mai răspîndite, fiind atestată în toate
provinciile în 17 variante. Uneori, obiectul fermecat nu este pielea,
ci biciul, măciuca, mantaua sau traista. Schullerus, la nr. 1370,
citează 5 variante.

⁸⁾ Pov. subliniază, cu dreapta. ⁹⁾ Pov. subliniază, cu dreapta. ¹⁰⁾ Pov.
subliniază, cu dreapta.

« PATIMA CARE-AM PĂȚÎT-O IO »
(PATIMA LUI ȘORA VASILE)

Da ! Odată, ieram așe băiețâl cam d'e vro șapt'eșpe-optușpe an'i și ieram cu bătrînu, cu tata, la stînjîn'î im pădure, la metri, cum spun'em noi. Și lucrăm vo tri săptămîn'î d'e zile și facem noi acolo vro șaizăj d'e metări, ce șt'iu, amîndoi și zîce bătrînu cătă min'e:

— Nô, dragu tat'ii, acuma t'e duj după ban'î.

După ban'î, plecam mai d'epart'e, nu aci vin'e cu ban'ii — cum vin'e astăz im pădure — acolo înt-o comună¹⁾, Rămeș fi spun'e. Cîn îi sara, io, m-am sui și io pă tren acolo și mă duc după ban'î și io, ca copil mai mic, mai rușinos, stau mai la urmă io, ce să, nu mă-nkep io acolô, c-acolo iera bărbaș și, ę, k'iar dacă vrëm să mă-ng'esuiese, nu-ncăpëm d'e alți, că iera mai tari d'ici min'e la jeam. Și mă duc colô și io și stau, stau. Phe! pî cînd im dă mii ban'ii pî la uara zeče nopt'e. Amu io, un'e-a umblind în satu čela, nu cunoșt'em pă n'ime, n-avëm preț'in'î pă n'ime, « mă duc la preț'înu mn'eu sâ mă culc. »

Atunčę cînd im dă ban'ii, « pi colę ind'e drac sâ mă culc acuma? » mă gînd'ez io d'î ičę copil așe, « in'e să mă culc io acuma? Če? » Cam frig, iera tîmnă. Haidă-n stînga, haidă-n dreapta, n-o-foz lumină la n'ime, numa să văd lumină la čin'eva, că mă bagu-n casă. Cînd i-odată, trec așe acolo ping-o mîră, iac-aičę — șt'î că morile are un fel d'e la fundație jios²⁾, și jamurile la ieșe is făcut'e d'im bătrîn'î, blocuri d'e-alea sclăbuțe, numa om picuz d'e ok'iuț³⁾ — iac-aičę puțînă lumină.

¹⁾ Pov. arată spre stînga, cu capul. ²⁾ Pov. arată în jos, cu mîinile.
³⁾ Pov. duce mîinile la ochi.

« Ai să mă bagu ! D'e mă lasă să mă culcu, nu-i bai, d'e nu mă lasă, șt'iu ieși afară napoi. »

Mă bagu-n casă. Cîn să zic « bună sara », nu-i nim'e-n casă.

« Țe Dumn'ezo a fi ! Acuma dacă iez d'e-aiči afară, pot'e că morariu acuma vin'e ⁴⁾ și mă ved'e ieșin d'in casă d'i la iel ș-in casă nu-i n'ime, și-m traje-on toc d'e bătaie, ș-im ieș și ban'ii ! K'iară bin'e sint ! » mă gînd'ez io.

Hai sâ nu ies — fricos — nu ies afară. Mă sui în podu morii. În podu morii mă gînd'esc :

« Dacă stau aici lipit ⁵⁾ d'i-um păret'e, pot'e că vin'i iel cu lampașu să-ndălui mōra — că mōra sta — să-ndălui mōra, țe șt'iu io, pă orečeva bucat'e, să mačîn'e uomu, și mă ved'e ș-im dă o bătaie. Hai sâ mă bag io colo-n coș, ind'e bagă iel bucat'ele, colo, d'e pică la roată, colo la ăsta, ai sâ mă bag io. »

Mă bag colo-n coș. Coló — običeuu pî la morile noște — ieste niște ață — șt'i — d'e țîn'e coșu pă loc. Nō, io, cu blind'eața, cîn mă bagu-n coș, m-alipui colo, da mă bag mereuaș, cit'in'el așe, m-alipui colo în coș și stau aici. Nu stau ca numa cam činj minut'e pînă numa-aud : hm-hm-hm-hm-hm vorbind doi oamen'i. Sămălesc :

« Aič o vin'i ! »

Atunči, vād că să d'eșk'id'e ușa la moară, să bagă-aiče: un uom și c-o muiere, doi laolaltă. Nō, să duc d'incolo în casă ⁶⁾ dară, aič iera localu morii, d'incolo în casă în camera lui.

După țe să bagă iei colo în casă, io iče, aici ⁷⁾ vizavi d'e moară, în păreț'e, iera un jeam micuț, mititel așe, nu să ved'e pă iel, numa sclab. Și ii vorbin coló că țe șt'iu io țe :

— Cît am fo io pîn armată și tu cu čin'e-ai triit bin'e ? — ș-așe, ș-incolo — și mi-arit̃ oarečeva, și — e.

Mă pun'e nevoia și pă min'e d'i colo, d'in coș ⁸⁾ și mă-nt'in și io pă jeam să ved'em či-i arit̃ă ? Că io uitai d'e ma-aint'e

⁴⁾ Pov. se uită la stînga. ⁵⁾ Pov. se uită la stînga. ⁶⁾ Pov. arată spre dreapta, cu capul ⁷⁾ Pov. arată spre dreapta, cu dreapta. ⁸⁾ Pov. arată înainte, cu arătătorul stîng.

păn-amu că să rupe așile la coș. Mă-nt'ind ⁹⁾ și io hudub așe păstă coș să ved'em pă jeam că țe-i arită, atunș să rupe așile-amîndouă și mi pău ! colo un'e cură fărina, păstă cap ¹⁰⁾, în lada-ače d'e cură fărina. Čeia să-mbördă-n n'evoi cu min'e-nt-o part'e, coșu pă coló pim möră, că ielu-i ca un triung'i făcut, nu-i d'e-a roța, brru ! pi colo-ncoacea haidă-n colo. Morariu cînd aud'e:

— Dracu-i ! Āsta îi dracu ! ¹¹⁾

Odată o ieș d'i colę, frat'e, și dă-i drumu, morariu cu moră-rița — ad'eca cu muiera ače — o șt'erje pă ușă și du-t'e ! Rămii io singur acolo.

« Nō — sāmălesc — făcui o bočană ! Acuma țe facu ? Acuma că să-ntor iei napoi, în traje-on toc d'e bătaie, d'e nu mă și omöră ! »

Ies d'i colę ca um perpelit și ieu și o ieș la fugă, hait ! Acuma nu mă mai culc n'icări ¹²⁾.

« Acuma mă duc pă drum — sāmălesc — pin-oi oarin'eva oarčeva căpiță — cun spun'e pi la noi — d'i fin, d'i paie oarčeva să mă pui acolo să mă culcu. »

Haidă, haidă, haidă, haidă, pînă cînd i-acoló, pă la un loc, duseșă-amu čin'eva d'e-acoló fin zuua și rămășesă ca un fund d'i fin, așe ¹³⁾ ca un car d'e fin rămășesă, și iera larg acuma. Mă sāmălesc:

« Aiči, dacă mă poč suii să mă culc aič păn la d'imîn'eață. C-aj me io pă drum mai naint'e, mă t'em că mă-nhață čeva lupi și mă mîncă. Da mă culc aiči. Bin'e — iče — că n-oi muri io d'i frig în nopt'ea asta. »

Ieș un perpelic d'e-ači, o proptă d'e-aia la căpiță și mă sui, abg'ia, abg'ia — pic d'e-o două uori jos și iară mă sui — mă sui abg'ieș pă căpiță și mă pui coló și mă culcu.

Numa țe mă pui io jos, ači să mă culc ¹⁴⁾ — cum ink'isă domn'ișora uăk'ii — ink'id și io uăk'ii ači olecuță, num-aud d'e loc:

⁹⁾ Pov. apleacă corpul înainte. ¹⁰⁾ Pov. schițează răsturnarea, cu stînga. ¹¹⁾ Pov. subliniază, cu dreapta. ¹²⁾ Pov. subliniază, cu stînga. ¹³⁾ Pov. schițează volumul rotund, cu mîinile. ¹⁴⁾ Pov. închide ochii.

— O-do-do-do-do-do-do-do-do — ači su cap, ači d'i vale d'e min'e su pod'ină, la căpiță, vorbind ači.

«Ce drac — sămălesc — čin'e vorbeșt'e? Če ie?»

Ziče ie cătă iel:

— Dacă îi fi oarecumva, fačem oareșeva și — iče — îndăluiesc grōșă, oarecumva cu doba — zic — če șt'iu io cum, čin'e-l țin'e?

— Čel d'i sus! — iče iel, ad'ică io! Io am fo mai susu. Pă min'e mă pun'e sărăčia nu să tac d'in gură, sâ nu zic n'îmică, sâ dorm mai d'epart'e, io colo traba meș, mă-nt'ing și io să vid'em čin'i-z oamen'ii, io zic că:

— Țin'e-l-a dracu! — zic io d'i colo, că — iče — că l-oi țin'e io, nu? Io am fo mai sus d'icî iei.

Du-t'e d'i colę! Io mă scoborii apăi cu uăk'ii plin'i d'e somn — ca domn'ișora m-aint'e — și *fiu!* înt'ind'e-o!¹⁵⁾

Și gata poveștę!

Inf. Șora Vasile; Cresuia—Beiș; *culeg.* O. B.—D. T.; în sept. 1961; *transc.* O. B.; *durata:* 6'; A.I.F., mg. 1898 a.

Pov. explică: «Îi poveste ia, da io am pățit. Cîn ieram cam d'e 17—18 an'i, asta io am pățit-o.»

N-a mai povestit-o pină «ia acuș.»

Se cunosc numai 4 variante din Banat și Hunedoara, sub aceeași formă autobiografică, care au comun cu varianta noastră numai motivul ultim (de la șira cu paie).

¹⁵⁾ Pov. ridică dreapta.

PĂȚANIA DE LA PLUG

Cin ieram copilaș, mă duc cu tata la plug. Ne dușem la plug, arăm înt-o holdă. Tăt strigă pă min'e să min la boi, io tăt minam ca un copil.

— Șea, Rēnd'ea — măi Ioan'e — hai, Bodor, măi Ioan'e !
Io zițeam, da mai mereu :

— Hai, Mișca, țea, Bodor !

A, pă urmă, ia tat-un bruș d'e pămînt și-m țipă după cap. Io mă duc d'e-an creșt'et. « A — mă gin'î ieu — d'e še să mai ar'io cu t'in'e ? Mă duc ! Mă duc la unu cari nu mă bat'e, mă duc slugă ! »

Am luț-o d'e-acolo d'î la plug și m-an duz pună-n Runcu-Mare. Acolo, găsi o muiere — să or făcu sara. — Văzui o muiere mulgîn vașile.

— Măi copile ! Un'î t'e duçi ?

— Mă duc să mă bag slugă !

— Apăi vină la min'e — ițe. — Te duj la soră-mea slugă — ițe — că n-are șin'e-i cota vașile.

— Ba vin !

A, mă bag acol.

— Apă nu ieș flămînd ?

— Ba-s flămînd !

— Nę hai să-z dau șeva să mînçi !

Mă dușe acol și-m pun'e on blid, și bagă lact'e dint-on bădin'î mar'e ¹⁾-acolo, d'îmică mălai, și-n dă să mînc. Io mînc, ieș să dușe să mulgă vașile, să mai mulgă. Io, pă-ormă, gătai lact'ele, va mai mînca, da nu mai fu ! Pusăi blidu clo ²⁾

¹⁾ Pov. schițează conturul unui volum mare cu amîndouă mîinile. ²⁾ Pov. arată în lături, cu dreapta.

un'e l-o puz ie, loai bädin'iu cu lapt'e să bag colo. Eram înșins c-o ață ³⁾, ș-ața dăbălată la min'i d'inaint'e, o ajuns pă laviță. Acu, cîn am puz bota cu lapt'e pă laviță, am pus-o pă ață. Cîn am luot blidu să mă duc cu lapt'ele, am traz d'e botă ș-o picat în vatră: tiip ! la min pă pičioar'e ! M-o umplut d'e lapt'e pă piep, pă pișoare, pă foale, pă tăt locu ! Muieria vin'e la urmă:

— Ei, săracu d'e min'e, am mai vărsat lapt'ele !

Io na-ț-o pă ușa, fug ! Trec păstă punt'e ș-o ieu la fugă, mă duc. Șe să fac ? Un' să mă duc acuma ? Am loat-o pin sat în sus. Mă duc pun-am ieșit d'în Runc. Acolo, an dat înt-o pădure: « O ! acuma un'i să mă culc ? » Că mi-era urit, ba-n iera frică, mă mîncă joavin'e ! Am găsit un lemn cu doi crasă, mă duc să mă sui în iel, aco-ntă crasii ⁴⁾ aia, să mă culc. Cîn m-am duz și m-an suit în lemn, lemnu butură ! M-am slobozit în butură și m-am culcat acolo, nu m-o mai văzut n'ime. Am adurmit. S-o făcut ziuă. Cîn s-o făcut zuă, aud doi oamen'i vorbind pim pădure:

— Măl—îse. — Ieș aco d'en sus d'e t'in'e, d'e la lemnu-ăla mar'e — îse — c-acolo-i d'e, ala-i bun d'e scoe d'e moară !

Iese ăla acolo. Bî, bî ! cu muk'ea-n lemn.

— Mă — îce — i bun, că-i butură !

— Nç — îce — hai, haidă să-l tăiem !

Vez, apucă cu topoar'le: ti, tip ! tip ! Or luat firezu, loară firezu, pusără: harș ! harș ! Io m-aplecai jos, să băga făina d'e firez la min pă guleru cămeși. Cîn, pică lemn'u — prr ! tip ! în vatră ! ⁵⁾ Io ard'icai capu. Cîn ard'icai io capu, iei mă văzură:

— Iot'e dracu ⁶⁾ ! Iot'e dracu ! Iot'e dracu !

Atunsa, o loară fuga, du-t'e, or lăsat străițile cu mincare-aco, topoară, firez, tăt, or luot-o la fugă. Io mă scol d'e-aco și iau străițile cu mincar'e, ș-o iau dosu în sus.

³⁾ Pov. arată la briu, cu mina dreaptă. ⁴⁾ Pov. arată înainte și în sus, cu mina dreaptă. ⁵⁾ Pov. arată, schițînd căderea, cu mina dreaptă. ⁶⁾ Pov. subliniază surpriza, ridicînd mina dreaptă.

Mă duc pună-n Poiană ⁷⁾—ba mă mai pun în cur, mai mînc. Cîm ajung în Poiană, mă bag slugă la un uom, altu uom. Mă ia și-m dă n'êșt'e patru boi, îm bagă-o darabă d'e mălai, ba brînză și ma dușe aco p-on leș înt-o poiană.

— No — îse — să coș d'e boi. Aič ieș. Pă sară să vin'i cu iei acas.

No, an șezut io co, mîncat, m-an — iera fîntînă — am beut apă, m-am culcat, am adurmit. Cîm m-am pomen'it, iar ieram flămind. Iar m-an sculat ș-am mîncat. Io d'e boi niș habar n-am avut. Cîm m-an culcat, boii nu-s ! M-an sculat, să fășea sară. No cu se mă duc acas ? Că io nu mă poș duce, boii nu-s ! An loat-o d'e drum pă d'eal în zos să vin cătă Soșet. Boii n-am mai avut bai ⁸⁾ d'-ei, cu straița lui cu tăt, cu tăt !

Vin în Sočet. Mă bag la unu acolo și mă culc. D'imîn'eața o iau d'e drum, hai, hai, hai ! Cătă casă. Acasă n-am putu să vin, că m-o fos frică d'e tata, că m-a băt'ę.

M-an duz în Arăn'eș slugă. M-an băgat la unu d'e-i zîșea Gaiță, slugă. Avea o fată mare și d'imîn'eața — mă culc sara la ei — d'imîn'eața :

— Mă — muierea lui cătă iel — mă, bătrînule — îče. — Mere copilu la plug, o fâta, o car'e ?

— Ba — îče — copilu !

— Mă — îse — mere fata, că copilu nu șt'iu put'ę-o mîna boii, nu poș ara. Copilu — îče — îl mînăm cu nevasta ăstora la uoi.

— No, meargă !

O ! părer'ea mea ha bună că nu mă duc la plug, mă duc la uoi ! Mă duc la uoi. N'evasta iera văduvă și ie — mai iera n'êșt'e păcurari p-aco — tăt să juca cu ia aco, ba cîm o lăsa ăia, ia umbla după cusut. Ia tăt :

— Du-t'e, măi copile, abat'e-le. Du-t'e, măi copile, abat'ele.

Tă m-an duz. D'i la o vreme, m-am năcăjît.

— No nu țî le mai abat. Abat'e-ți-l'e tu !

⁷⁾ Satul Poiana Răchițelii, vecin cu Runcu-Mare și cu Socet, în raionul Hunedoara. ⁸⁾ Pov. subliniază nepăsarea, cu mîna dreaptă.

M-an num-ales uoile d'e-o part'e și m-am luat cătă-o pădur'e ⁹⁾ așe d'e jos erea cu iarb. Băgai aco înt-o marjin'e o țiră poeniță-aco, și feregă. Mă dau să-n fac foc, că mai iera frig, și uoile pingă min ¹⁰⁾ — vo doăsprese uoi. Dăd'ei foc aco, și bătu un vînt, și feregă multă, uoile pin feregă, luo ferega foc ! Dacă luă ferega foc — uoile pin feregă — ajunsă para la uoi în lînă. Să strînjea lîna pă uoi tăt așe ¹¹⁾, și rușă ! Io na-t'e după uoi să le scot d'i pin feregă. Cîn le-an scos, iera tâte roșii ca porsii, ca vulpea ! Iau uoile și șed cu uoile p-aco, tăt pă un'e nu mă ved'e n'ime, pună sara. Sara, o iau cu uoile, da pingă drum ¹²⁾, d'epart'e d'e drum, nu pingă, să mă vadă — vin'e șin'eva să mă vadă pingă drum.

Dacă stăpinu-o ven'it d'i la plug !

— Tu ! Da n-o ven'it copilu cu uoile ?

— Nu !

Treabă n'evasta, a vesinului :

— Un'e-i copilu ?

— Apăi — iče — o ales uoile — iče — și n-o mai vrut cu min'i !

— Ei, bată-l Dumn'ezău ! Ala s-o dus cu uoile-ncătrova — iče — și nu n'e, nu-l mai găsim niș pă iel, nič uoile !

O loat-o pă drum, după min'e. Mă tîln'es cu iel aco, mă ved'e cu uoile pă d'in sus d'e drum.

— Măi copile, ăla cu porčii !

— Șe-i ?

— Nu văzuș on copil cu uoi ?

— Nu !

No, apă s-o luat uomu, să dusă pă drum. Io băgai uoile-n drum și mă duc pin la stăpinu-acasă, le bag în uocol. Io na-t'e d'e drum ! Ș-am ven'it pină acas.

Acasă, mă duc la fereastă să văd a noș če fac în casă ? Iacă iei șinau. Ieșă mama d'in casă și dă un dărpag — avem

⁹⁾ Pov. arată înainte, cu mîna dreaptă. ¹⁰⁾ Pov. arată, schițînd apropierea cu un gest mic, cu mîna dreaptă. ¹¹⁾ Pov. arată, crispînd palma dreaptă în formă de ghem. ¹²⁾ Pov. arată, schițînd un gest de ocolire, evitare, cu mîna dreaptă.

un cîn'e — îi dă un dărap d'e mămăligă, io la fereastă. Cîn'ele
o simțit că io-s acolo. Minca și să hărăea cătă min'e:

— Hîrr ! hîrr !

Da mama:

— Mă ! — îce. — Ieș cu lampa, eu nu șt'iu še-i la noi în
tîrnaț !

Io d'i colo — ieșă cu lampa:

— Mă ! Da sín'e-i ?

Io:

— Ieu !

Încă mă pun pă plins ! ¹³⁾

— Aaa ! ¹⁴⁾

— Apă tu ieșt'i, Ioan'e ?

— Io !

— No, bin'e c-ai ven'it ! Hai în casă !

Mă bagă mama în casă: părer'ea lor a bună, că am ven'it !

Inf. Oneșan Ion, zis Șavăr; Cerbăl—Hunedoara; *culeg.*: T. B.—O. B., la 28
oct. 1951; *transc.*: T. B.; *durata*: 9'; A.I.F.,i.11095.

Snoava este atestată numai în Banat și Hunedoara în 4 variante în
aceeași formă autobiografică, cu mai multe motive felurit combinate.

¹³⁾ Pov. duce mîna dreaptă la ochi, simulînd ștergerea lacrimilor. ¹⁴⁾ Pov.
imită plinsul.

LEGENDE (ŞI SNOAVE – LEGENDE)

DRACU ȘI UOMU

S-o grăit odată on uom cu dracu să margă-a fura porci.
Pi l-o k'ema dracu pă uom.

— Ieu — zice — m-oi duce, da d'e mn'i lăsa mn'ie tăț
ciț or si cu coada-ncovoiată. Și care n-a si cu coada-ncovoiată,
ačela să sie a tău.

Apli omu o șt'iut bin'e că porcii tăț is cu coada-ncovoiată,
o socot'it că s-a duce și i-a fura, că tăț i s-or vin'i lui. S-o
dus ș-o furat porci d'i la oarec'eva cot'eță, vro zeče porci
și n-o foz numa unu cu coada ruptă, ačela o fost a draculi
če-o fo cu coada ruptă.

Pă cînd i colo la-mpărtaș'ină, îi numără porcii: čela-i
cu coada-ncovoiată, čela-i încovoiată, pină la nouă, a zecea-i
cu coada ruptă. N-o putut dracu d'e poznă. D'e-atunči
îmblă după oamen'i d'e cînd l-o-nșălat cu porcii, amu-i înșală
și iel apii pă oamen'i cu mai mult'e.

Inf. Dunca Maria; Rozavlea—Vișeu; *culeg.* O.B.—S.G.; în 8 mai 1962; *transc.*
O.B.; *durata:* 1'; A.I.F., mg. 2264 d.

Pov. o știe «d'im bătrîn'i și asta».

POVESTEA LUI BENEȘ

O fost odată on uom care să tsema cu numele Beneș; atita d'e sărac și d'e năcăjit — că iel sta pe-on munt'e-acolo, umbla după boi, după mărhăi, ș-ave numa o colibă. Cît îmbla după boi, după mărhăi, avea și iel o hăin'îță, mînca d'e-acolo, cîn nu, trăie-nt-o mizerie ș-int-o sărășie mare, și să tă căina, cu soția lui, și cătă fișor:

— Cum n-aj vrę io să h'iu, uit'e domn'ii șia cumu-s pi la orașă, cum să preumblă pin fiacăre, cum beu și mînincă la meșă, și noi stăm aisea-m munt'e, int-o colibă în năcaz ș-in scint'ei, ș-in fum...

Într-o sară, o apărut on domn.

— Măi Beneș! Șe t'e tăt năcăjăș tu și ieș tu așa amărit și năcăjit, că doră și tu poț să h'i ca așeia!

— Ai, Dõmn'e! D-apă cum poči io s-aģiung ca așia?

— Io, uită-t'e, io-s dracu și dacă tu mn'i t'e predai mn'ie, io-ț fac tăt'e poft'ile tale, cît vrei să trăiești.

— Aj vrę să trăiesc două sut'e d'e ai.

— Două sut'e d'e ai îi trăi.

— Aj vrę să am on castel și io, frumos, care să... și să am acolo băatură, și mîncare, și hain'e frumoșă.

— Tăt țî să fașe șe zîs!

— Ș-apă-aj vrę să am on fiiacăr cu doi cai d'e-așia și să mă preumblă, și io să mă șpațiresc și pe munt'e, și pe sat'e, și pin orașă, ș-apoi iară să vin, să am așlea meșă-nt'insă cu băatură și cu mîncare.

— Așa țî s-a fașe! Da mn'i t'e dai mn'ie?

— Mă dau!

Iel s-o-mvoit, Beneş şi cu soţia, că să să deie n'ecuratuli. Fişoru — care-avea on fişor d'e opsprăzeşe an'i — aşela i-o părăsît, iel n-o vru să să deie n'ecuratuli. Zîşe:

— Io dacã vă daţ aşa, io pl'ec d'între voi, mă duc ş-oi trăi cum am trăit. M-oi băga slugă, oi faşe, io vrëu să h'iu în şt'irea lu Dumn'edzău, d'e dracu mă l'eapăd.

Aşã că ieî trăbuię să fac-on contract. Nø-amu cum să facă? Beneş nu şt'ie scrie, n'iş femeie-sa ca să iscălească. O aduz dracu o bucată-aşa d'e pămînt şi l-o frămîntat frumos cu apă şi l-o făcu ca o cărămn'idă, ş-o zis cătã Beneş:

— Nø, Beneş, tu pui palma d'i-asta part'e, şi io pun palma pi d'i iasta part'e-aîsea, faşem on contract.

— Bin'e !

Aşa o făcut. O făcut contract şi n'ecuratu o luat cărămn'ida susuară şi s-o dus.

— Nø, tăt'e ţi s-or faşe.

Mint'enaş un'e-o fos coliba lu Beneş, s-o făcut on castel frumos, c-o-s că iera pi ġios numai marmură. Meşã-nt'însã acolo, aşt'ernut'e cu mîncări, fripturi, pin'e albă, zîn roş. Mint'enaş i-o sosît hain'ele, rînduri d'e rînduri d'e hain'e domn'eşt'i. O ţipat zdrëmþele şi straiu şel rău, s-o-mbrăcat domn'eşt'e ş-apoi o sosît mint'enaş om fiiacăr cu doi cai suri şi potcoziţ cu potcoave d'e-aur. O mîncat, o băut, ş-apoi s-o suit îm fiiacăr, ş-apoi o luat-o d'e-a lungu: pe munt, pe sat'e, pin oraşã, pi un'e-o vrut iel cit o dorit. Ş-apã l-o adus acasă şi iarã iel să petreşe, be, mînca, îi vin'ę alt rînd d'e hain'e, să-mbrăca alfel, iarã vin'ę a doua zî trăsura. Ş-aşa c-o trăit viaţã douã sut'e d'e an'i — castelu lu Beneş, acolo o şt'iut tătã lumea, o şt'iut tăt ġioban'ii.

D'înt-o bunã zî cîn s-o-mplin'it douã sut'e d'e an'i, numa n-o mai văzut altu castel, n'iş pe Beneş, nu s-o mai cunoscut numai, n'iş urmile lui. Odatã îmblind ġioban'ii aşa pe munt'e, o văzut o-s c-o crepăturã-acolo mare, mare ! Şi s-o uitat acolo în crepăturã aşeia în ġios să vadã că še-or vid'ę? Acolo o văzut pe Beneş cu femeia. O zis că săpa acolo cu lopată, cu şocan, tot săpa şi lucra, şi dracu iera înapoia lui c-on scorbas:

cîn nu mere, nu vrę, mai îngăduie d'im pas să nu lucre, dracu-i tot scorbăşe. Şi iel ap-o spus la um păcurar, zise:

— Ieu is Beneş ! Şe-am făcut ieu, să nu mai facă n'ime, să nu să mai vîndă n'ecuratului. Ieu aişea s-îm muncă siln'ică pe veşii veşilor.

Şi cu asta apă s-o terminat. Čiobanu-aşela apă-o spus mai d'epart'e cum o fost.

Inf. Precup Maria; Leşu—Năsăud; *culeg.* C.Z. în 12 noiembrie 1957 în Bucu-reşti; *transc.* O. B.; *durata:* 4'30"; A.I.F., mg. 1232 f.

Pov. o ştie « mn'i s-o povestit tata bătrîn. El o fost din Măgura Ilvii. El poate că tot d'i la .»

Muntele Beneş e în munşii Rodnei. Se povesteşte prin Leşu.

Într-o altă variantă năsăudeană asemănătoare, legenda e localizată la muntele Beneş pe care l-ar fi cumpărat omul cu banii primiţi de la diavol. Pe vîrfului muntelui, Beneş şi-ar fi construit un castel cu aceiaşi bani unde ar fi trăit 300 de ani, conform pactului cu diavolul.

DOI FECIORI BEȚI

Zișe c-o fost odată d'e d'e mult doi fișori, o petrecut împreună la făgădău. După șe o petrecut, s-o cam îmbătat, o zis:

— Nȃ-amu un'e merem? Merem acasă, o merem în șădzătȃre?

— Ba hai merem în șădzătȃre.

Pi un'e trăbuię să margă în șăzătȃre, iera un drum can ung, trăbuię d'e cunęiurat. Zișe:

— Hai treșem — că iera un drum pin țințirim — hai treșem pin țințirim mai d'e-a dreptu.

— Bin'e !

Așo a făcut: o trecut pin țințirim. Cum iera iei beț, să-m-ptsęd'ecă d'e-o crușe. Ptsică unu și dă cu nasu d'e pămint, ij zdrobeșt'e nasu. Iel, d'e min'ie, zișe — dă cu pk'isȃru-nt-om, mormintu-așela un'e iera crușea:

— Noa — zișe — mă ! Șin'e ieș tu aȃlea ingropat im mormintu-aiesta, dacă nu-i h'i min'e sară cu min'e la masă să mincăm amindoi d'int-om blid, să t'e zvıră pămintu, să nu t'e primască, pină-n naltu șeriului să t'e zvıră !

Și cu astă vorbă o plecat în șăzătȃre. Acolo în șăzătȃre s-o petrecut, or ęiucat, cum ii dat'ina fișorilor ș-a fet'elor, ș-apoi o plecat acasă, fără să-j mai amint'iască că șe-o grăit iel cın o foz bat d'e-o mărs în șăzătȃre.

Cın o fost a doua sară, d'e-o gătat mama fișorului șina, ș-o pus-o pe masă, o-audzit numa la ușă: ċioc, ċioc.

— Da !

Și ved'e că să d'eșk'id'e ușa: da șin'e intră în casă? On fișor mare, galbăn ca șeara, imbrăcat cu hain'e cum imbrăċi mortu, im pk'isȃre cu șăluari d'e pinză.

— Bună sara !

— Sara bună !

Fără ca să-l poft'ească șin'eva, ș-o așăzat după masă.

— Nq — zise — hai, poft'eșt'e, c-ai zis că să mîncăm amîndoi d'int-om blid. Io — zise — ț-am ascultat cuvîntu cum ai zis, io nu po să calc cuvîntu, c-ai zis că să nu mă primască pămîntu. Așa c-am vin'it.

S-o dus fișoru ș-o mîncat, cam spăriet, cam tăț s-o spărietu-să în casă, tăț o-nlemn'it d'e spaimă. O mîncat, n-o avut še fașe.

— Nq uit'e cōlea: dacă ieu ț-am asculta cuvîntu cum m-ai poft'it, ș-am vin'it, așa trăbă să vi și tu cu min'e !

— Păi fă bin'e lasă-mă, că nu poçi mere, că... Fă bin'e iartă-mă dac-am greșit.

S-o ruga părinți, s-o rugat șia fraț.

— Oo ! Nu să poț'e ! Dacă ieu am vin'it d'i pi șeia lume, tu cum să nu poț mere d'i pi iasta lume ? Îi musai să vi cu min'e.

N-o avut še să facă. O ieșit afară. După še-o ieșit afară, l-o petrecut și părinți, și șeia fraț — o ieșit cu lampa, că iera-n-tun'erec, ca să vadă. Cît o ieșit afară, nu l-o mai văzut: n'is l-o mai văzut pi șel mort, nis o mai văzut pi șela ziu. Și d'intr-o dată așeia s-o trezit înt-o grădin'ă atîta d'e frumoșă !

În grăd'ina-așeia iera fel d'e fel d'e pomn'i și fel d'e fel d'e peri și d'e meri: altu-mflōre, altu atunș să coșe. O mindren'ie așa cum nu să mai poț'e p'e pămînt. Iera o fintînă frumoșă-acolo im mn'ijlocu grăd'in'ii, ș-asupra fintîn'ii iera um păr cu n'isțe pere-atîta d'e frumoșă, și galbin'e, și dulci ca mn'erea. O zis mortu cătă șela ziu:

— Nq — zise — uit'e cōlea: d'e ț-i fōme, ie pere d'eștea și mîncă. D'e ț-a h'i set'e, be apă d'in fintîna asta, ș-apoi dacă nu mai ai če fașe, culcă-t'e.

Și șela o plecat.

— Io — zise — mă duc la triaba me.

După še-o plecat șela, fișoru o luat pere d'e-așeia, o mîncat: atîta d'e bun'e ! Dup-așeia i-o fo șet'e, o băut apă, n-o avut še să facă, s-o da și s-o-nt'ins a umbră și s-o culcat. Ș-o durn'it.

Odată înt-on timp, s-o strezît că vin'e şela ş-il hurducă, mortu.

— Scolă-t'e, Lariçon'e, scolă-t'e !

Să d'est'eaptă şela.

— Hai — zîşe — še-am durn'it !

— Ai durn'it bin'e: şa-i c-ai durn'it bin'e?

— Vai, bin'e-am durn'it.

— Da — îşe — şt'i tu cît ai durn'it?

— D-ap-oi h'i durn'it vo două-tri şeasuri.

— O sută d'e ai ai durn'it !

— Vai d'e min'e: o sută d'e ai ! Nu să pŃt'e !

— Ba atîta ai durnit.

Şela n-o crezut.

— NŃ — zîşe — uit'e: vrei să mai stai aîşe, să mai dorn'i să mai?

Zîşe:

— Vreu !

— NŃ — zîşe — io mă duc iară-n treaba me, tu rămii mai d'epart'e—zîşe.

Iar o-s c-o mîncat fişoru pere, iar o băut apă, s-o mai preumblat pin livada aşeja frumoşă, ş-apoi o zîs că s-o pus iară-a umbră — o mai stat acolo, s-o mai uitat — s-o-nt'ins iară a umbră su păr şi iar-o durn'it on somn. Şi iară-nt-on timp o ven'it aşela mort şi l-o sculat.

— Măi Lariçon'e ! Scolă-t'e !

S-o sculat.

— Durn'it-ai bin'e?

— FŃrt'e bin'e !

— Da şt'i tu cît ai durn'it?

— Oi mai h'i durn'it două-tri şeasuri.

— Ai mai durn'it o sută d'e ai. Amu ai două sut'e d'e ai durn'it'e.

N-o vrut să creadă n'îş ca cît. S-o mai preumblat iei amîndoi tot pin livada şeja, s-o uitat. Cînta păsăr'le care d'e care mai frumos. Şi iar-o vin'it, o zîs că, la păr, ş-o zîs:

— Nq — zise. — D'e vrei să t'e duc pi șeia lume, bin'e, d'e vrei să mai stai aiș să mai bei, să mininș, să dormi, io t'e las.

— Mai stau ! Mai stau să mai mininc pere d'e ęz bun'e, c-apă un'e m-oi dușe, șt'iu că d'e ęstea pere n-oi mai minca veș, și să beu apă d'e az bună.

— Nq — zise — rămii mai d'epart'e, io iară mă duc la triaba meș.

O mincat pere, o băut apă, s-o pus și s-o mai culcat on somn. Cîn o vin'it a triia uară șela, mortu, d'e l-o sculat:

— Nq — zice — cum ai durn'it, Lariņn'e?

— Foart'e bin'e ! Vai, așa on somn dulce n-an durn'it în viața meș !

— No-amu șt'i tu cît ai mai durn'it?

— D-ap-oi mai h'i durn'it vo dquă-tri șeasuri.

— Ai mai durn'it înc-o sută d'e ai ! Amu ai tri sut'e d'e ai d'e cîn ai pleca d'e-acasă.

— Nu să pqt'e !

Zise:

— Uit'e cplea: dacă vrei să stai aiș, rămii aișea pentru tād'eauna, c-aișea n-ai n'is-on lucru, n'is o grijă, stai mininș, bei, t'e petreș aișea, t'e d'istrez tătă viața ta. Dacă vrei să t'e duc acasă — zise — uită-t'e-acolo un'e-o fost casa ta părințască, n'iș nu mai asamănă, n'iș nu mai ieste n'is nație d'e oamen'i, acolo-s altă nație d'e omen'i, i șk'imbat tăt, și pămintu, n'iș nu-i mai cunoșt'e satu tău cum o fos cîn ai plecat și cum îi amu cîn l-i vid'e !

Iel n-o vrut să creadă n'iș ca cît.

— Nu și nu ! Vreu să mă duș acolo d'e un'e-am plecat, pe pămintu părințasc.

— Haida, că t'e duc.

Numa-o dată s-o gin'it și, ei, o spus așa mortu — ca să nu uit — zise:

— Uită-t'e, io t'e duc pi șeia lume, da să baj d'e samă: sin'e t'e-a-ntreba că un'e-ai șezut pină-n t'impu-aiesta d'e

tri sut'e d'e ai, și se-ai făcut, cu se-ai trăit, tu numa la aselea să spui care s-a apuca că t'e-a-ngropa, t'e-a-mmorminta, la alchin'eva să nu spui.

— Bin'e, așa oi fașe.

O zis că numa o dată apar și s-o trezit, să și trezască acolo d'i la locu d'e und'e-o plecat. Dr'ept lucru, c-acolo un'e-o fost casa tătin'e-so și un'e-o fost, nu s-o mai cunoscut, n'ise sat, niș, o-s că iera oamen'i grăie-n altă limbă, n'is nu grăie limba așeia cu care s-o născut iel, care-o grăit iel cu părinți lui.

« Hai d'e min'e și d'e min'e, da se să mă fac? »

Iel o-s că iera atita d'e frumos la față, ș-atita d'e tînăr și d'e von'ic, și o față așa arăta cum n-ar h'i trăit pe pămintu-aieșta. Tăt il întreba oamen'ii:

— Pă un'e-ai trăit tu d'e tri sut'e d'e ai? Un'e-ai fost?

— Apă un'e-am fos, nu poș spun'e, numa la aselea sin'e s-apucă că m-a-ngropa.

S-o dat ș-o cătat pi la sfat să vadă a găsi șeva reșistre pi la popk'i pe-acolo pin cataloașele-așelea. Ș-ar h'i dat d'e veste că d'e tri sut'e d'e an'i ar h'i fost cutare și cutare și ar h'i aflat pe-așelea timpuri c-o fost așeia oamen'i atunș pe-acolo.

Ș-o-s că l-o tșemat preoutu d'in comuna așeia, zise:

— Uită-t'e, să-n spui mn'ie, că io — zise — t'e-oi imorminta, că io-s popă, io t'e-oi ingropa — zise — și dacă să-ntimplă șeva, ș-așa.

Ș-o-s că s-o pus amîndoi pe scaun, popa d'e-o part'e, fișoru d'e-o part'e, ș-o-nșeput a-i spun'e, d'e cum o pl'ecat la crișmă, cum o fost în șăzătore, cum o vin'it mortu la masă, cum l-o dus, cum o stat iel acolo-nt-o grădină frumșă, tăttăt. Ș-o-s că d'i se poveste, bătrin'e. D'i se povestea, tot bătrin'e; și tot bătrin'e. Așa, cîn o terminat povestea, atita o foz d'e bătrin, o-s că numa s-o lăsat int-o part'e — n'ij vid'e, niș, așelea bătrin'eșe l'e-o avut ca on om d'e tri sut'e d'e an'i — o-s că numa s-o lăsat int-o part'e, ș-o fos și mort!

Și popa apoi s-o apucat și l-o-ngropat, c-așa i-o fost, așa s-o apucat, le-o fost povestea.

Și cu asta s-o sfârșit.

Inf. Precup Maria; Leșu—Năsăud; *culeg.* C. Z. în 12 noiembrie 1957 în București; *transc.* O. B.; *durata:* 9'45"; A.I.F., mg. 1232 h.

Pov. o știe « tata mn'i-o povestit-o. Eram băiată. Toțe el mn'i le-o spus. »

Această legendă e atestată sporadic la noi în două variante. Ea e înrudită cu tipul Aa. Th. 470, cunoscut și sub numele de legenda lui Don Juan. St. Thompson în *Folktale*, p. 147—8, arată că acest tip apare în Europa în formă literară încă pe la începutul sec. al XIII-lea și e frecvent în colecțiile de exemple folosite de preoțime; ca narațiune orală e frecvent în apusul și nordul Europei.

« CÎND S-O FĂCUT DRUMU PE DEALU
NEAMȚULUI »

Cîn s-o făcu drumu pe D'ealu N'eamțului înspre Măgură și Rogna, s-o strîns, așa o dat prestație pe tăt'e sat'ele ca să iasă oamen'i mulț la drum, feț'e și fișori, bărbat, ca să munșească, să facă on drum așa pe d'eal, încîrjobat, să potă îmbla cu carăle, cu căruță, ș-așa. Cum iera mulțime multă, într-o zî la amn'iaz, on fișor d'in Rogna Vek'e d'e noăsprăzeșe ai, o văzut că vin'e numa o vijelie-așa d'e vînt învîrt'înu-să, învîrt'înu-să, ș-o scos on fișor d'între popor d'e-acolo și to l-o, to l-o răd'icat în sus, l-o rid'icat, l-o răd'icat, l-o răd'icat, pînă nu l-o văzut, numa ca pe-o pasăre. Ș-apă s-o dus. S-o dus în sus, s-o dus, s-o dus, s-o dus. Așa că, pînă la o stancă. La o stancă o d'eșk'is — două zîn'e l-o luat — o d'eșk'is o ușă ș-acolo în stancă iera o casă frumșă — iera numa marmură — și meșă frumșă cu băutură și cu mîncare. Și acolo mai iera um moș bătrîn, spun'ę că-i d'e o sută d'e an'i acolo în cas-așeja un'e... și dzîn'ile — așeja două dzîn'e — o-ntsis ușa și s-o dus. S-o dus mai d'epart'e. După șe-o rămas numa bătrînu și cu fișoru așela, i-o spus:

— Măi băieț'e! Dacă vrei tu să nu stai ca min'e-aîsea, să t'e canon'ească zîn'ile, tu să nu grăieș tri dzile n'imn'ic! Da n'is să minîns, da n'is să bei, atuns t'e-or dușe înapoi, c-or gîn'i că ieș mut, și muț nu le trăbă. Că, uit'e, tot așa am fos și ieu băieț d'e vo opsprăzeșe an'i, cîn m-o luat d'i la uoi și m-o adus aîsea, și iacă-z d'e-o sută douăzăj d'e ai, mă tînuiesc: vezî-m-ai că-s moj bătrîn și așa cum mă vez, după șe vin ieșe, mă fac tînăr d'e opsprăzeșe ai, mă-mbracă în hain'e d'e fișor, și trăbuie cu ieșe să le ġioc și să le distrez în tăt'e

feliur'le. Și Dumn'ezău șt'ie — iče — cîn oi muri ieu, cîn m-or lăsa șteea să mor.

Așa că mint'enaș, cam la vo două-tri șeasuri, o-s c-o sosit zîn'ele: care d'e care mai frumoșă, și mai gătat'e, și mai îmbrăcat'e, și după še-o sosit, l-o prețuit pi iel tăt:

— No aiesta-i care l-am adus, uit'e.

— Da ! Aiest !

L-o cătat — o-s că l-o d'ezbrăcat îm ptșelea goală pe fișor și s-o uitat la iel, s-o uitat la hain'e. Zîse:

— Hain'ele șteea — zîse — nu-s lucrat'e d'in zilele noște — că iele au zile care noi nu lucrăm în zilele lor, cît'e tri zile înt-on an — še — în zilele noște nu-s lucrat'e, da — zîse — băiețu-i curat. Aiesta-i băieț curat, îi bun d'e noi pentru că n-o avut at'ingere n'iș c-o femeie.

Bin'e ! Da amu l-o-mbdzițet să minînse la masă: n-o vru să minînse ! Să beje, n-o vrut uor še-o făcut cu iel, iel numa s-o cîntat, într-una o plîns și n-o vrut, absolut să, uor še-o zîs s-ascult'e d'e iele.

— Vai d'e min'e ! D-apă-aiesta să ved'e că i mut, aiesta nu poț'e grăi. Mut nu n'e trăbă.

L-o lăsat apă acolo la o part'e și s-o dat pe moșn'iaгу și i-o adus on clop d'i șela cu păun'i, ca pi la Mocod, ș-om pk'ep'tar' cu cănaș, șubote creță. Și l-o-mbrăcat și l-o făcu pe moșn'iaгу d'e opspreșe ai, s-o pus la masă, o mincat, ș-o băut cu ieșe, ș-apă o dzină bătrînă o-s c-o luat o șet'eră, ș-atita d'e mindru cînta d'in șet'era-așeia ! Ș-apă pe moșn'iaгу l-o luat între iele: ș-apă sărituri, și ponturi o-s că še săreș și moșn'iaгу, și băt'e îm pint'en'i ! Ș-atita o giucat și s-o d'istrat pînă s-o săturat ieșe. După še-o gătat, pă moșn'iaгу iar-o rămas la triaba lui.

— No — amu — zîse — še fașeș cu mutu ? Aiesta-i mut — zîse — aiesta n-avem çe să fașeș cu iel. Luaș-il și-il dușeș înapoi d'e un'e l-aș adus !

Și iară o-s că l-o luat așelea două zîn'e. Și l-o luat și l-o dus la tri zile apă l-o dus și l-o lăsat iară acolo: l-o văzu numa că să coboră, să coboră, ca cum să cobor amu parașut'ile

eștea, și l-o lăsat acolo iară-ntre popor d'ê un'ê l-o luat.

Ș-apoi l-o-ntrebat, l-o-ntrebat că:

— Un'ê t'ê-o dus? Și êe-ai văzut? Și êe-ai făcut? — și iel o spus: tăt o spus că êe i s-o-ntimplat și êe-o văzut, și êe-o pățit, da n-o mai trăit, numa pin-a d'oua zi, fișoru o murit.

Și o-s că l-o constatat medicu că i-o răsit singele d'in spaimă. Ș-așa s-o-ntimplat cu, cu fișoru așela d'i la Rogna Vek'e.

Inf. Precup Maria; Leșu—Năsăud; culeg. C. Z. în 12 noiem. 1957 în București; transc. O. B.; durata: 4'30"; A.I.F., mg. 1232 g.

Povestitoarea o știe « d'i la tata bătrîn. Cîn ieram ieu băiată. Asta o fost realitate. El o fost fișor d'ê vo 18 ani cînd o lucrat la drumu așela (tata bătrîn) la dealu. Neamșului. Vo 120 de ani de cînd s-o făcut drumu. »

Într-o variantă bănățeană se povestește despre un copil răpit de iele care l-au luat la joc și l-au paralizat, fiind salvat de fratele său mai mare.

CĂRĂUȘUL

În anul o mii noau sute și opt, a fost o sechită fort'e mar'e șe nu s-a preț făcut niči porumbu și niči finu.

Așe c-au plecat n'ist'e uomen'i sâ cumper'e fin, a cînçile ori a șesălea sau a zečil'ea sat; uni-uor puțe găsi.

Pl'ecînd ii vro zeçi-doispr'edzeçi cărauș laolaltă, pi-on drum, unu fuma cu pipa și n-aveț fuoc. A vadzut fuoc la uo casă, o lăsat boii pi tovarăși lui sâ pl'eçi mai nainti, încet, și iel sâ bagă să și-aprindă pipa. Cum și-a aprîns iel pipa, a uitat d'e căral'e și d'e boii celorlalt și d'e-a lui. A prins să taie l'ēm'n'e, a prins să mătur'e, sâ car'e, s-aducă-aducă-apă acolo la n'evasta çeie, și s-a prins d'i gospodăria ii. A rămas acolo !

A trăit acolo vo dzețe sau cînspr'edzețe ani, cu nevasta ačeie.

Odată nevasta a fost bolnavă grav, a adus iel pi pr'eutu, a spoved'it-o, a pricestuit-o și iera aproț'e d'i moart'e. Înna-int'e d'e-a muri, baba îi spuse lui, dziçi:

— Uit'i-am o căniță cu niște l'egum'e, aițea îm vatra focului — zîçi — dac-oi muri ieu, asta s-o pui la capul meu, în mormînt !

În fine baba, după scurt timp, a murit. Iel s-a dus pi la pr'eutu, pi la primării, pi la cantur, a vorbit cu toț c-a murit baba, și çeie și s-a decîs în car'e dzi s-o îngruap'e.

Bine, așa-a făcut ! A vin'it pr'eutu, și mai mulți uamen'i d'in sat, și gropări și au luat-o, și au dus-o spr'e țînt'irim.

Însă aveț de tr'ecut piste-o baltă, mar'e, și pi car'e iera numai punț di scînduri, așe p'e apă ! A trecut, cum a trecut, bg'ietu uom, tot a trecut pist'e baltă, și după ce-a trecut și-a adus aminti că a uitat cănița cu l'egumili çeie, în cupt'ioř !

Și întoarsă repid'e, fără să spui cuiva ceva, i-a lăsat să pl'ece și iel să-ntoarsă înapoi și vin'e-acasă și-apucă cănița. Apucă cănița și iel că, repid'ili să-așiungă; cin a trecut pi-o punti pisti balta țeie, ș-a lun'icat, a cadzut ȝios și s-a spart cănița!

Cînd s-a spart cănița, iel să tr'edzești cîn d'i pi altă lum'e ¹⁾ și și-a adus aminti di carăl'e cu boii! În fini, a uitat d'i casa une-a trăit iel aței vo dzece-doispr'edzece-an'i, a işit pi drum, și-a-nceput să-ntr'ebe pi uamini că: departe-a tilnit atîța și-atîța cărauş car'e mergę după fin?

Măi! Nime nu știi! Dă încolo, dă-ncolo, într'eabă iel pi un'e-ntr'eabă, nu! Merĝe-acasă, la dînsu înapoi, și-l într'eabă nevastă-sa:

— Măi — dziće — une-ai fost tu vo doispredzece-ani — dzići — di n-ai vin'it? — Ći — iga: boi-o vin'it acasă d'e-atunçe — dziće — aișt'ea-s a triil'ę par'ek'i d'i boi — dzići — i-an vîndut, an cumpărat alți — dziće — și tu n-ai mai vinit!

— Bini! Da nu ț-a spus tovarășii mn'ei un'e-an rămas ieu?

Dzişe: — Nu mi-a spus n'ime n'imică!

Și după-açeie s-a dat iarăși de gospodăria lui, să lucr'edze mai d'ipart'e.

Ieu i-am spus, dzic:

— D-apii d'i ce n-ai çerut kibrituri la çeilalt? că sâ nu t'e baĝi pi la căș după cărbuni?

Și-atita-i!

Inf. Toader Tîmpău; Fundu Moldovei, r. Cîmpulung; *culeg.* Al. A.— O. B., la 19.III.1953; *transc.* Al. A.; *durata:* 4'20"; A.I.F., i. 13226.

Povestitorul o știe: «to d'in vek'i».

Această pretinsă întâmplare este repovestită de M. Sadoveanu în «*Crișma lui Moș Precu*».

¹⁾ Pov. răsucește stînga.

VÎNĂTOAREA DE MISTREȚI

A fost odată o vânătoare d'e mistreț aiçe la noi la locu numit Tălpașu. S-o duz douăzăj d'e vânători acolo și s-o culcat în locu numit Bălințăl, care-ntră iei îi d'espărțe d'e Tălpaș vaea Iadului. Și după ce s-a culcat, a durmit toț pînă-ntr-unu, ala n-a dormit. Și čeva voče d'e fință s-a auzit strigin d'im Bulzu Bălințălului:

— Surată—ziče—păzeșt'e-ț turma—ziče—că douăzăj d'e vânători—ziče—or vin'it intenționat—ziče—ca să-z distrugă turma min'e d'imin'eață — ziče — acolo ind'e ieșt'i adipostit.

— La să viie — ziče čeala d'incolo, čeia fință, čin'e-o hi fostă, nu șt'iu — că — ziče — le dau porcu care am mai mare — ziče — și mai, mai cu trofeu — ziče — ș-il trimit la čel mai mare vânător — ziče — și — ziče — cîn va fi porcu mort, și vânătoriu va muri — ziče.

Apăi, d'imin'eață să scolă, apăi încep iei cu uiejile cu palincă. Da ăla d'e-auzisë, nu be n'îmică ¹⁾, nu, nu-i plače să glu-mască, nu-i plače să ridă, nu-i plače să vorbească și iel spun'e că merje cătă casă. Nu merje la vînat, c-o-auzit čeva și. Apăi, nu-i spun'e că če-o, nu vrę să spună la čeialaț če-o auzit. Și după ce lu-mbată cu pălincă și nu-l las pîn nu be, i să sclo-bod'e și lui curaju ș-înčepe și be și iel și pălincă, e, și apucă să povăstească. Atunș spun'e iel că:

— Iacă — ziče — če-am auzit astă nopt'e.

— Ei — ziče čeialaț, vânătoriu čel mai mare — lasă — ziče — nu cred'e ²⁾ tu-n d-asta. Asta — ziče — n-o să fiie și nu-i ad'evărat.

¹⁾ Pov. neagă, dînd din cap. ²⁾ Pov. schițează gest de renunțare, cu dreapta.

Să duc și vinează. Și trimit'e porcu la vinătoriu cel mai mare și-l omoră pă porcu. Cîndu-i porcu mortu — ave n'îst'e colț, mare ³⁾ porcu — și să suie pă iel cu piçiorele vinătoriu cel mare și zîce:

— Vez — zîce — cum am murit? — zîce. — Vez că n-am murit, vez că o mințit — zîce.

Și cum, ce fače iel, cad'e și cad'e togmai cu part'e ⁴⁾, cu part'ea stingă pă colți porcului și să bagă colțu-m vinătoriu ș-acole more pă porc ⁵⁾ d'easupra. Ș-atunș ș-or dat iei sama că ce-or auzit atunj nopt'e o fost ad'evărat.

Atîta-i povestea.

Inf. Breanc Gheorghe; Cresuia—Beiuș; *culeg.* O. B.— D. T. în sept. 1961; *transc.* O. B.; *durata:* 3'; A.I.F., mg. 1903 f.

« Io am auzi d'î la vinători bătrîn'i, însă cîn s-o fi-ntîmplat ačeia, ieu nu șt'iu. » *Unde?* « Pă Valea Iadului. Locurile ačele le șt'iu io p-acolo. »

³⁾ Pov. arată, desfăcînd palma. ⁴⁾ Pov. duce stînga la coasta stîngă. ⁵⁾ Pov. pune dreapta pe masă.

« CU FATA PĂDURII »

O fost um păcurar'. S-o băgat la un gazdă, la un gospodar' la uăi. Și păcurariu o-avut drăguță. Și iel numa singur o șăzut la uăi. Și-apoi vin'ę Fata Pădurii în tăt'e noptę și-l strīga să margă — aveę doi cîn'i la uăi, riăi, nu să put'ea apropiia n'ime — și tăt il strīga. Ię n-aveę grija lui — să margă-n colibă-le, n-o putut, că tăt-o sfirt'ica cîn'ii. Či-o făcut ię? S-o dus și s-o dus în sat — ad'ică cînd o adus stăpinu-so d'e mîncare cu calu, o zis că să-i aducă o čizmă.

— Api če ț-i bună?

— Am n'evorie ieu d'e ię, d'e čizmă.

I-o adus o čizmă. Și după če i-o adus čizma— ačę o fo iarna — cum hrăn'ea uăile, apă iera fund'ei ¹⁾, și o pus čizma pă fund'ei, sara. Iel ș-o făcu d'e čină și o činat, și s-o culcat. Auzit cîn'ii-nt-o vr'eme bătîn, bătîn în tăt'e lătur'le.

Amu iel o șt'iut că vin'ę ię. O vin'it ię, da nu s-o putut apropk'ia d'e cîn'i.

— Măi Dumn'i, măi Dumn'i! Măi Dumn'i!

— Da če-i?

— Hai să nu mă mușt'e cîn'ii.

— Da če-s treabă?

— Hai, să nu mă mușt'e, că mă duc la t'in'e.

— Nuu! Du-t'e-acolo ²⁾ pă fund'ei și t'e-ncălță, că ai, ț-am adus čizme.

Ię s-o dus pă fund'ei și s-o-ncălțat cu čizme, o băgat amîndouă pk'icioarele-n čizmă. Și-apăi a iei pk'icioare, după če le bagă-n čizmă, nu le mai poat'e scoat'e. Și prind'e-a răgn'i

¹⁾ Pov. nivelează, cu dreapta. ²⁾ Pov. arată spre stînga, cu arătătorul drept.

acolo, ș-a țip—c-amu nu mai poat'e m'ere. Și iel o mârș la ieș, ș-o avut um fel d'e brăcinar d'i pin, d'i la čeva femeie d'e pim poale ³⁾—că numa așa o poat'e prind'e — ș-o prins'o, ș-o legat-o. I-o tăieț — că șe s-o tragă čizma, n-o putut, fără o tăieț cu cuțitu ⁴⁾, o tăieț turiaçu, l-o crepat și o scos čizma. Ș-o adus-o la furca colibg'ii ș-o legat-o d'e furca colibii.

Hm, amu če să facă cu ieș? N-o poat'e-apăra n'ij d'e cîn'i, cîn'ii tăt pă ieș; iel tăt dudăieș cîn'ii. No, toma c-o vin'it gazda— amu iel o fost dat la uăi ⁵⁾ d'e mîncare—ș-o vin'it stăpinu-so d'e i-o aduz d'e mîncare cu calu. Și cîn s-o apropk'ieș stăpinu-so cu calu-acolo ș-o văzut pă Fata Pădurii aco l'egată, o lăsat calu ⁶⁾ și tund'e-o la fugă!

— A măi Dumn'i!

— Da če-i?

— Da cîn'e-i aičea?

— Nu t'i t'eme, nu, că-i drăguța meș! Nu ț-a fa nimn'ic, că-i legată.

— Legată-i la dracu — ziče — cu o ață suptire — iče — o-a rumpe.

— Nu t'i t'eme!

O luat-o, o lăsat pă stăpinu-so ⁷⁾, ziče:

— Amu na-ț-o! — ziče. — Cîn îi mere-acasă, na-ț-o ș-o du în sat, ș-o du popii, s-o ducă la biserică.

— Ieu s-o duc? Ieu nu o duc, feri Dumn'e! Nuu!

— No-apăi șez dumn'eata aij la uăi, c-oi duče-o ieu.

— Api io șed, da io n-o duc.

Ș-o dus-o iel. O dus-o, ș-o dus-o la popa. Popa cîn o văzut-o:

— Da če comed'ie-i asta?

— Părint'e — ziče — am prins pă Fata Pădurii az nopt'e. S-o duči la biserică.

Ieș prind'e-a răgn'i, prind'e-a răgn'i, prind'e-a țipuri, să n-o ducă-m biserică.

³⁾ Pov. subliniază, cu dreapta. ⁴⁾ Pov. taie în direcție oblică, cu dreapta. ⁵⁾ Pov. arată spre stînga, cu dreapta. ⁶⁾ Pov. ridică dreapta. ⁷⁾ Pov. subliniază cu arătătorul drept.

— Nu mă duceți în beserică, că n-oi ave triabă cu n'iam d'i n'iamu vost ⁸⁾, cit a fi lumea veș numa-m beserică nu mă duceți! Năpustiți-mă!

Ș-o năpustit-o și s-o dus ⁹⁾. Și-i dusă și în zua d'e astăz, n-o-am mai văzut altu.

Gata.

Inf. Gherman Vasile; Rozavlea—Vișeu; *culeg.* O. B.—S. G. în 9 mai 1962; *transc.* O. B.; *durata:* 5'; A.I.F., mg 2274 b.

Pov. o știe « d'e la un uom d'în Cuhe, e, hăt d'e mult ».

Cînd s-a întimplat? « d'e mult. Asta-i drept, nu-i minciună; la oi s-o-n-timplat. »

Apariția Fetei Pădurii sub formă de iubită e cunoscută și în alte legende din Țara Oașului, dar cu altă desfășurare. Procedul de a o prinde cu o singură cismă apare și în unele variante ale basmului, « *Omul de flori* » (« *Cu capul de flori* »), tipul A. Th. 502.

⁸⁾ Pov. ridică dreapta. ⁹⁾ Pov. subliniază, cu dreapta.

« FATA MARE, GERU ȘI CĂLDURA »

Pă timpur'le vekî, cum o h'î fost atuncea nu prea știu bine, însă dim povești am auzit și ieu, că mergeau uodată împreună pă drum, trei uameni: čine iera? Ğeru, Căldura și Vintu¹⁾. Așa ! Mergîndă iei pă drum, în toate părțile, să-ntilnește o fată cu iei, care i-a cunoscut čine sînt iei. Și cînd a trecut fata pă lîngă iei, če le-a spus fata? zîce:

— Io v-aș cunoaște pă dumneavoastră.

Bun ! Uamenii i-a dat bună ziua fetei. Fata în loc să le mulțumească « mulțumim dumneavoastră » a zis alfel:

— Mulțumim la unu din dumneavoastră.

Uamenii au plecat înainte. Și fata, în partea-ailantă. Mergîndă iei la vo cîzva pași, a-nčeput a să lua la čeartă.

— Cui a mulțumi fata, mă?

Ăla: — Mie !

Ăla: — Mie !

Ăla: — Mie . . .

Iei să čertau, nu știau cui a mulțumit. Numadecît:

— Hai îndărăt s-o prindem.

S-a-ntors îndărăt după fată și-a sosit-o.

— Ia stai, fă fetică !

S-a opri fata.

— Stai aičea lîngă noi să ne poveștești tu noă acu, cui ai mulțumit tu? C-ai spus că n-ai mulțumi la toz, numa la unu.

— Da — zîce. — Numa la unu am ' mulțumit.

— Cui ai mulțumit?

¹⁾ Pov. întinde înainte dreapta.

Če: — Io am mulțumit Vîntului.

— Păi de če ?— ziče — numa Vîntului, să poate?

— Eșșșș! — če — lasă! — Căldura-i spune. — Ai să vezi tu la vară cînd oi vini io și ti-oi arde — ziče — cu căldura mea čea puternică — ziče.

— Nij nu-m pasă — ziče — numai vîntu să mi-adie!

Pă urmă numa o ia ălant, cu Čeru:

— Aasă — ziče — c-o să vie iel iarna și te iau io-m primire cu, ti-oi, te-ngieț pă drum!

— Nijdecum²⁾ io nu voi îngieța, pă drum — ziče — numa vîntu să nu bată!

Și-așa fata a știut cui mulțumește!

Inf. Gh. M. Rădoiăș; Bătrîni—Teleajen; cules în București, 20 martie 1956, de O. B.—C. B.; *transc.* T. B.; *durata*: 2'20"; A.I.F., mg 1080 a

Inf. De la cine o știi? « Dă la măma mea o știu, dă mic. »

Ea de la cine? « N-am întreat-o ».

Ai mai povestit-o? « Da! ».

Tipul este atestat în toată țara în 31 variante, în genere unitare (la Schullerus, *lucr. cit.*, nr. 829 VII, apare o variantă). Într-o variantă hunedoreană în locul gerului apare luna, iar în alta — probabil moldoveană — soarele înlocuiește căldura.

²⁾ Pov. neagă, din cap.

« *POVESTEA LUI ALECSANDĂR MAČEDON* »

Mama lu Mačedon n-a avut copii, pîn ce-a mărș tatăle lu Alecsandor la războiu. Cînd a plecat tatăle lu Alecsandăr la război, i-a spus:

— Uită, dragă soțîia me: pînă-acu mn'î-ai fo soțîie. Ieu plec la război: pă cîn viu înapoi d'î la război și nu t'e-oi afla împovorată, ț-oi tăie capu cu sabia.

A pleca la război împăratu și ia a rămas acasă mîhn'ită. Dă-i în sus, dă-i în gîios, d'î la on vrăjitor' la alta, d'î la um pascălar' la altu ¹⁾: n'îci unu nu-i șt'î ce-i spun'e n'îmic. Iera d'e fapt un astronom bătrîn care făcê călîndare și iera un uom ven'it nu șt'îe n'îme d'e und'e, da uom îmvățat, bătrîn.

Într-una d'în dzile dziče o femeie cătă-mpărăt'easă—o vecîină a iei — că:

— N-ai mărș la astronomu ăsta ce-i la noi în oraș, da d'e-ăcela ț-ar spun'e că ce să faci.

Ie să grăbe, că iera vremea scurtă, că pă cîn zin'e, d'e n-o află-mpovorată, împăratu ce-a zîs, îi taie capu.

A mărș la stronom cu patru frăiți a iei, ș-a-ntrebat:

— Bună zua, unk'eșule!

— Să trăiască dōmna reșînă!

— Nu șt'î dumn'eata ceva întîmplare, și ceva lucruri, pentru-așe ș-așe ceva?

— Ba șt'îu, da nu vin'î cu n'îme, vină mîn'î simplă numa, și ț-oi spun'e.

A plecat împărăt'easa și a vin'it în cēie dzi numa ie, fără d'e frăițile care îmbლა. Atunči i spun'e-așa:

¹⁾ Pov. clatină din cap.

— Uită — dziče — pă sara cutare să nu pui santin'ele pă strada principală, n'ij nu-ncuię ușa, n'ij nu t'i t'eme, batăr če-a me spre dumn'eata, c-apoi — zîche — vei rămîn'ę împovorată. Da să nu spai, batăr če-a me.

Nu i-o spus că: oi me io, om vîj bătrîn să să facă, că cum, că iera rușîn'e, da cu mint'ea a fače. Ię o dzis:

— Bun !

A plecat și s-a dus. Iel mai naint'e povestę și scrię în călindare:

«M-oi duče d'e-aij bătrîn ș-oi întorče tînăr înapoi».

A plecat astronomu la-mpărăt'easă pă sara denumită îmbrăcat cu pk'ele d'e urs și cu aripk'i d'e vultur. Și-a mărș acolo și s-a pus pă ię și-a rămas împovorată. A vin'it înapoi, s-a puz la locu lui și-a făcut iară lucru cum făcea mai naint'e.

Împărăt'easa tot vin'ę mereu aco la iel și să-mbucurase că i-a lungit dzilele, că-mpăratu, dacă nu iera așă pă cîn vin'ę, îi tăieș capu.

Pă cîn vin'e-mpăratu, bucuros, amu-ntreabă:

— Nę če-i cu t'in'e?

— Fort'e bin'e ! ²⁾

— Nę če-i cu tin'e: ieș gravidă?

— Da !

— Nę să șt'i că ai viață. Da d'e und'e și cum?

— Ia d'i la moșu cutare, če-i astronom.

— Nę acela l-om k'ema și om fa um bal mare, că n'e-a făcut bucurie la casă.

A strînz regiî și-mpărați și-a făcut um bal. Pă astronom l-a pus în frunt'ea meși ca un naș. După če-a băt și-a mîncat, a dzis:

— Moșule ! Să șt'i că vei fi și nănașu copilului.

— Bun ! să trăiască măiestat'ea sa ! Dacă pă min'e mi-s k'ema și d'e naș, atuncea trebe să mă k'eme înălțata-mpărăt'easă înaint'e d'e-a k'ema pă moșă cîn vor vin'i durorile.

— Bun !

²⁾ Pov. dă din cap afirmativ.

S-a dus astronomu la loc și-a lucrat pînă la timpul k'emat. Cînd a vin'it strînsorile pã ie, l-a k'emat pã iel întii.

A zin'it astronomu și-a dzis:

— De-i fatã,
sã sã nascã-ndatã.

D'e-i feçior, opritã sarcina pînã la timpul cu ceasu d'e aur.

S-a oprit cã nu-i fatã, nu nașt'e. I-a trecut durorile pînã la timpul hotãrit. Cînd a foz la ceasu d'e aur, a nãscut un feçior. Bucuria lor! A vin'it, l-a k'emat împãratu acolo, a fãcut al bal, o boteğiu'n'e mare, și i-a pus numle Alecsandru. L-a purtat puțin cu coçiuția, cu fraica-așe, și la urmã-a imblat copilu-m piçiore, l-a luat astronomu lîngã iel și l-a purtat pînã cînd iera la școalele d'e liçeu. Pã cînd iera la școalele d'e liçeu, bãiețu iera mărișor și imvãța d'i la — iera la itaj, la al doilea itaj — a luat astronomu cã s-a plin'it viața lui și-a çet'it pãscãlia d'espree viața lui, cum iera. Îm pãscãlie iera pus cã:

« Mørt'ea me va fi d'e mîna unui copil a meu ».

Copilu a luat pã-mvãțãtor', pã bãtrîn și a gînd'it — iera aproape d'e mãrz la gustare:

« Nu t'e-or mai vid'e feçiorii tãi! »

L-a luat și-a dat cu iel d'i pã fereastã-n stradã și-a murit. Copilu-a mãrs acasã la gustare. Mama lui sã uita la iel cã i s-a șk'imbat fața: odatã rid'e³⁾, odatã ca uomu cînd façe ceva, nu iera clar la mint'e.

— Alecsandore — mã-sa — çe-i cu t'in'e?

— Bin'e-i, mamã!

— Pã cum: odatã riz, odatã șe, odat...

— Auz, mamã — ziçe — a çet'it — dziçe — astronomu, imvãțãtoriu iesta a mn'eu pãscãlia, cã va si moart'ea d'e mîna feçiorilor lui, și io am dat cu iel d'i pã fereastã în stradã.

— Ai, dragu mamii, n-ai fãcut bin'e. Ala ț-i tatã, mã!

— Dørã nu, mamã?

³⁾ Pov. tresare.

— Ba păi da ! — zîce.

A mărz l-a prins, l-a strins, l-a-ngropat și l-a așădzat ca p-on tată. Alecsandăr, după țe-a crescut, a pl'ecat la război și-a mobilizat armata și-a pl'ecat și-a bătut lumea-ntreagă.

Cînd a aģiuns la o țară a uneia împărat'easă văduuă, iera feģioru iei la război dus și-Alecsandăr Maģedon i-a dat aģiutor la băiețu iei, șt'iin că-i ultima țară. La urmă vręme, o rămas armata lu Maģedon toată în țara împărat'esi așt'ia. Și iel a trecu cu calu pînă pă cîmpu raiului. Cînd a aģiuns acolo, a strigat inģerii precarovimi:

— Ho, înălțat'e-mpărat'e, Alecsandore, nu treģe ! Că la mult reģi și-mpăraț le-a rămas oșale-aiģi, și mulș cai vit'ej s-a n'emn'iģit. Nu t'e băga, că arz cu foc. T'e-ntorģe înapoi c-ai bātu lumia-ntriagă, și vei fi împărat pînă-i trăi, t'e du și beģ apă d'i la izvoru viețu și nu vei muri veģi !

Ei, să afle-amu ! Da nu pot'e n'ime meģ pîn-acolo. Atunģi a mărș și-a adăpat calu și iel n-a bātu d'int-ăcea, a bātu apă muritoare, da calu l-o adăpat, pă Duģipal. A-ntors înapoi cu calu pînă la un lac — ad'ecă la o mare. Acolo iera un drac cu o pălugă, cu o prăģină d'i ģeģ d'e-a umăr.

— Und'e merģi, draģe ?

— Mă duc, Alecsandăre, pînă-m fundu iadului.

— Mă, du-mă și pă min'e-acolo.

— T'e duc, da dacă laș calu-aiģi, Alecsandore-mpărat.

— Hai, las calu ⁴⁾).

— No, sui pă prăģina asta și t'e duc.

L-a dus pînă-m fundu iadului. Cîn l-a dus pînă-m fundu iadului, a văzut pă socru-său, pă Darie-mpărat legat d'e-o scorbură — cum ar și legat aiģi d'e-on ċiutac îm pădure, uscat — și-l mînca um bălaor, și iară să faģeģ înapoi. Atunģi îl inģriabă socru-său:

— Ei, Alecsandore-mpărat'e ! Tu ierai ca um profet, ca om sfînt, și și tu ai aģiuns aiģi ?

— Nu, n-am murit — dģiģe — am vin'it să văd cūm i-aiģi.

⁴⁾ Pov. dă din cap afirmativ.

— Măi, mari lucruri ⁵⁾ ț-o arătat ție Dumn'edzău — zice — că ieu tare rău mă k'iniuiesc. Să spui la frat'e-mn'eu, la cutar'e -mpărat să nu facă ca min'e ! Că mă minincă um bălaur — da-i spun'ea atunçi o gad'ină — și iară mă fac înapoi la loc pă vremea mîncării. K'in preț greu. Țe fa fica meț Rosanda ?

— Fațe bin'e, că ie soția meț și comandă toată lumea.

— Cum, tu ai aģiuns k'iar viu în iad ?

— Da, da ! Nȃ bun, să trăiț !

Și-a plecat. A vin'it, l-a aduz dracu pînă la cal, și-a-ncălecat pă Dučipal, și-a aģiuns la-mpărăt'easa văduuă d'e mas.

— Bună dzua, doamnă-mpărăt'easă !

— Să trăieșt'i, Alecsandore-mpărăt'e !

— Am vin'it să poposăsc la dumn'eata o nopt'e.

— Da ! Bun ! Întraț și vin'iț și luaț čina.

A gînd'it împărăt'easa:

« Bin'e-ai vin'it, cu tă vit'eșigu tău, că pă min'i ț-oi lua capu ĝios cu sabia » — că iera mai vit'eeză ie ca iel, c-ave o sobă făcută d'e limbg'i d'e k'iperiu: și d'e n-ai băut, acolo cîn t'e-ai culcat, t'e-ai îmbătat. Pînă nu t'e scolă, nu t'e scoli, dacă t'e-ai pus la hod'ină.

A činat și s-a dus la camera d'e k'iper' — d'e lemn d'e k'iper' — și s-a culcat. A durn'it. Mai pi la mn'iazănopt'e, iară vin'e băiețu iei d'i la război.

— Nȃ, bună sara, mamă !

— Să trăiej, dragu mamii. Nȃ, cum ai îmblat cu războiu ?

— Taare bin'e, mamă, c-am mn'iruit io războiu. Că und'e-o fo mai greu, mn'i-o aģiutat Alecsandor împărat și mn'i-a făcut om bin'e.

— Apăi i-aij dȃrme-n soba noștă d'e lemn d'e k'iper', io-i tai capu d'imîn'iață.

— Oo, mamă ! ⁶⁾ Ačela om nu ie pentru moțt'ea: ala ie un om ca sfint, ca um profet ! Ala om trebe činstit bin'e că-i aič și m-a așt'eptat, să-i dăm și noi barem om prîndz pentru fačerea d'e bin'e če n'e-a făcut, k'iar mie.

⁵⁾ Pov. dă din cap afirmativ. ⁶⁾ Pov. neagă, dînd din cap.

Așe că l-a lăsasă-a durn'î pină la op țeas. La op țeas a mărs împărăt'easa și l-a k'emat la prîndz — nu i-a taiet capu, da d'e nu vine feçioru iei, îi tăie capu.

Armata lu Alecsandor Maçedon tătă o fo logod'ită cu fet'e d'e-acolo, că iera n'îșt'e femei for't'e frumoșă, și nu mai mărg n'ime înapoi — și-mpărăt'easa ave veste, și iera o bucurie la ie că pîntru-açe-a a vru să-i ieș capu ca să rămie maçedon'en'ii toț acolo d'e ġin'eri, și ie ar si fo ca nănașa lor.

A trecut timpu. Āsta a prînzit, a stat, a vorbit și-a mulțamit unu la altu, și-a plecat Alecsandor la plecare. A dzis împărăt'easa:

— D'ejaba, Alecsandăre-mpărat'e, amu vi-i întorçe sîngur înapoi. Numa amu șt'iu că nu stă n'ime înaint'e 7) d'e război, că-amu ai călcat toț'e țările, da armata-z rămîn'e p-aiçi.

E, iel încalecă pă cal și scoț'e cornu, și suflă-odată-n corn și façe-adunarea, și vin toț pînă-ntr-unu. Cînd a vin'it, a spus:

— No, să trăiască măiestat'ea sa, am bătut lumea-ntreagă, da înapoi noi nu-nturnăm, că-am logod'it cu mn'ireșă d'e-aiçi și n'e-aședzăm aiçi.

— Ei, da, copiii mei, cu pieptur'le d'e-aramă! Put'eș să rămîn'eș, da nu v-az lua rămas bun cînd aș plecat d'î la a noștă dulce țară și mamă. Mama noștă ie una mamă care n'e-a făcut, da țara noștă ie mama în care n'e-a da Dumn'edzău pîn'ea d'e toț'e dzilele, açeie ieste mamă. Noi cînd am plecat la război, n-am credzut c-om aġiunġe să façem nunț și să logod'im, am credzut că vom muri cu toți, și ieu ca împărat, da voi ca țaren'ii și săt'en'ii mei, aș fos pruncii cu pieptur d'e-aramă. Vi-ț întorçe înapoi și vi-ț lua bun rămas d'î la dulcea noștă mamă, ș-oi vin'î și ieu ca naș și vi-z nunt'î și-z rămîn'eș și-iz găzdălui!

Tăz le-a țijn'it lacrămn'ile d'in ok'î și-a rămas mn'ireșăle. A plecat. Pă cînd a aġiuns în Maçedon'ia uoștea, çel mai prim a lui fejn'ic a dzis — s-a băgat în pălat întie și-a pus

7) Pov. dă din cap.

două pähare d'e vin, și otrava d'i-ndămînă ⁸⁾), ca poprica la socăciță.

— Alecsandore împărat'e, să vi pină-m pälät, că am ceva să-ț povestesc.

A întrat în pälät și i-a spus:

— Dă-m țara mn'ie, Mačedon'ia, ca să fiu ieu împărat pă dînsa.

— Ei, da, preț'in'e și a mn'eu prim fejn'ic: dac-ai plecat în război împărat, împărat poț să fi ! Da čin'e și-ar da mama dulce și să-ș ieș o mașt'ihă: nu cre că ieste ačela băiat ! Ieu, dac-am plecat împărat, împăratu Mačedon'ii mă k'iamă. Dacă dumn'eata ai mărș ca împărat în război, atunș poft'im iz dau țara ! Dacă ieșt'i, primu fejn'ic ai fo a mn'eu, rămii tot fejn'ic.

— Atunj — zîce — hai să bem vinu ăsta.

— İz dau d'in țările luat'e, uoricare țară, da nu asta, și fi împărat, o če-i vrę.

— Atunj hai bem vinu iesta — zîce — că nu i-ačę če-am gînd'it.

Cînd a luat vinu și-a băut, iel l-a popricat cu otrava și l-a băut, și-a murit. Da n-a murit pă loc, făr a dzis atît:

— D'ejaba mn'i-a fo vit'ejiia ! ⁹⁾

Atunș čel al doilea fejn'ic a lui a sărit și-a tăieț a un cal burta în două la iel și-a luat pă Alecsandăr, și l-a băgat pină-m briu în cal. Ș-atunči Alecsandăr a spus care țări cum să fie, și și-a da viața. Da a trăit pină-a cuvîntat, dọsprăzeče čeasuri.

Calu lu Alecsandor, Dučipal, cînd a văzut că domnu lui l-a omorit primu fejn'ic, a ieșit și-a dzis:

— Ai omorit pă stăpînu meu, da și tu nu mai trăieșt'i altu !

Cînd a pus copita pă iel, numa pravuri l-o aruncat ! Și s-a dus calu și-a trecut în stugu mării pină la sfirșirea lumii, nu l-a scot'e n'ime. La sfirșirea lumii, atunș să va nașt'e un drac d'int-o fată d'e drac — n'eavînd lucru cu dračii, cum a

⁸⁾ Pov. duce dreapta la buzunarul drept. ⁹⁾ Pov. dă din cap.

născut Cristos — și-atunci a scot' e pă Dučipal afară. A-ncăleca pă iel și-a vin' i calu ala, d' e-ar put' e să nu să spaie d' e apă, să saie cîn pleacă, o ved' e cit un șerpe, da pă cîn o ağıunz la ie, s-o lățit, că nu vrę Dumn' edzo să viie, că tot poporu d' e-aij l-ar n' imn' iči calu ala.

Atunj la jud' ecată a mere fečioru născut d' im fată fečioră fără avin treabă cu čeva, și-a scot' e calu, pă Dučipal, și-a vin' i aiči și-a imbla un an d' e dzile după Ilie proroc. Și-a lu Ilie calu-i potcozit cu colți inaint' e¹⁰⁾.

Dziče, la un an d' e dzile s-or tîlni între doi munț și-a tăie capu lu Ilie d' i pă calu lu Alecsandor dracu și s-a aprind' e d' in sîngele lui lumea-ntreagă.

Gata.

Inf. Puț Petru; Desești—Sighet; *culeg.* O. B. în 27.XI.1961; *transc.* O. B.; *durata:* 20', 30''; A.I.F., mg 2075 g — 2077 a.

Pov. o știe din auzite: « O čet' ea d' in cart' e un uom bătrîn d' i la noi d' in Șugătag — avem vo 11 ani. N-am auzit-o numa o dată d' in cart' e. N-am povesti d' in ie; mai d' e este d' e ris povestem. » Nu a mai auzit nici pe alții povestind Alexandria.

Figura legendară a lui Alexandru Macedon se oglindește în 29 variante provenite din toate provinciile țării care relatează anumite episoade din ciclul vieții lui. Unele din acestea sînt un reflex oral al celebrului roman, *Alexandria*, altele sînt creații orale. Cîteva din variantele amintite insistă asupra nașterii lui în împrejurări neobișnuite (1 var. mold.) asupra faptului că nu i s-a dat voie să intre în rai (2 variante din Muntenia). În alte 4 variante se arată că numai Ducipal a băut apă vie; acesta s-ar afla în ostroavele mărilor (3 variante) sau în munți (1 var. argeșeană) de unde se va întoarce la sfîrșitul lumii. Episodul cu împărăteasa văduvă precum și motivul despre omorîrea astronomului nu apar în variantele citate.

¹⁰⁾ Pov. arată, ducînd miinile înainte.

LEGENDA DORNELOR

Hai să zic și iu !

Dupa cum am auzit de la batrini, zise c-o fost aisea primii locuitori, unu Dorn'ea, da numele nu l-am știut, numa Dornea o fost, l-o k'emat pă iel. Aseła Dornea, iera iel, de domnitorii țării care iera pe-atunș, iel iera anume pus ca să-aducă predz din Țara Ungur'ească de pe un'e iera cu războaiele, domnitorii. Și s-o tîmplat și-o avut Ștefan-Voivod o bataie cu ungurii. Și iel o fost și iel acolo și s-o-ncarcat cu predzi, da iel o-avut mai mulți sub dînsu, n-o fost singur, o sută d'e oameni au fost.

Și iacă s-o-ntîmplat și-o, cu predzi de la unguri și s-o așadzat ais, nu s-o mai dus să l'e ducă-înapoi la scaunu țării, la Sușeava; s-o așazat pi văile-aste, iara păduri, iera locuri pusti, i-o ven'it lui mai bine să ste-aicea cu tăți cîți i-avea iel. Da iei avea și fimei, asi.

Iacă d'e la o vr'eme, o ven'it o răzmiriști mare, o venit tatarii pin țară, o pradat iară, până pe la Vamă, mai la d'eal, până-n Sadova. O pradat la Sușeava tăt, s-o dus înapoi iară cu predzi, i-o-alungat domnitoriu țării. Nu mult după asegia s-o liniștit oleacă, iacătă să fașe-o cumatriie mare la Vamă. Acolo o lot parte și domnitoriu țării, voivodu Ștefan. Apei de-acolo o ven'it la cumatriie care dincotro, o-auzit că-i domnitoriu țării-acolo, fieșticare cu-o jalbă: altu că i-o pradat vaș, altu că i-o ars gospodariia, altu că i-o omorit barbatu fimeile, altă, diferite jalbe. E, șadzîn iei acolo — avea vin la masă, ospatau, beau — șadzîn iei acolo, iacă vine și-un uom frumos îmbracat muntenest'e, d'e-acolo îl cunoșțeu oleacă pe la Vamă, îl cunoșțeu tăt'e ale de-acolo sine iera iel, că ven'ea dupa

provizii. Hai, l-o pus în capu meși colo, alătore-aproape de domnitoŭ, l-o pus în capu meși, o-nseput a să jalui.

— Da tu d'e un'e iești? — întreabă domnitoriu.

El zise: — Și ieu am venit aisea să videm, la cumatrii, ca fieșticare sătean! Din plinjerile oaminilor cun tot să plin-jea ii că — așea cun v-an spus mai nainte — iacă zise:

— Băi oămen'i bun'i, še să vă fac? — iera domnitoriu blajîn — dac-aș gasi ieu pe sineva să va deaie pierderile dumneavoastră, să va deaie: vii, izlaz, l-aș ierta de ori še ar fi facut iel, orișe oțiie, orișe bandițiie...

Atunșea-nkină pahar dulce cu domnitoriu:

— Ei, să trăieș, mariia-ta! Ieu s-așela pot să dau sin-sute de mioare tăte oak'eșe de cite-on ok'i, și-o sută de gioncane, tăte.

— Apăi sin'e iești dumneata?

Șe: — Ieu ma numesc Dornea! Ieu am fost și-am pradat din Țara Ungurească, cînd ai avut bataie cu ungurii. Ieu an luat prăzi de-acolo și n-am mai trecut cu iale, am umblat comis la y'ite, la cite-am luat predz, am stat pîm pădurile-astea pe la Dorna...

Eah! Domnitoriu și-adușe cuvîntu că l-iartă de orișe-o făcut, orișe bandițiie.

— Șe:

— Bine! Atunji dă și iacă ieu ț-oi da moșiile șele a tale să hiie!

— Bine, mariia-ta, ț-mulțămesc!

O dat mîna cu oamenii de la cumatriie — iera și Rareșița-acolo, iera ibovnicu lui Ștefan voivod. O dat mîna cu toți, zise:

— Iactă să ști că-z dau uric a tale s-fiie pamînturile-ăștea!

Bine-o mulțamit șela, o zis și bodaprosti, cum iera pe timpuri, și vine-nnapoi și vine cu oameni de-acolo și dă y'itele așe cum s-o ținut d'e vorbă. Cîn o da y'itele oamenilor iară o fost foarte mulțămîți, iel s-o dus on scaun la Sușeava, așe cum i-o fost vorba cu domnitoriu să-i deie uric, să-i deie locurile-astea lui. S-o dus și i-o dat domnitoriu, o ținut socot'eală.

După așeie o venit în Cîmpulung, iel o făcut acolo — că iera un fel de vornisîie — o făcut întăritură și-acolo, și-o venit aîsea, și o dat drumu la tăți așeia care-i ave sub stăpînirea lui — avea o sută de oameni — și care cum i-o fost porecla, așe i-o ramas și nume satului, cum iera pe vremuri. Și s-o așazat tăți pe-aîsea și-o trecut așe cu bine, da iei iera și cam izgoniți din diferite revoluții, din diferite războaie, s-așazasă pe-aîsea pim pădurile-astea, da o ramas, și iei o facut toate seale.

După așeie s-o manat așe, o trăit oamenii cu turme de y'ite, cu... — iera o familii mare în Vatra Dornii, le zîșe Bișiliși — și iera unu la noi în Șaru Dornei, îi zîșe Șercăoi. Și Șercăoiu sela o luat o fată de-a Bișilișilor, că n-avea feșori, ca să aibă parte barbat'ească, s-o perdut samînta lor.

După așeie-o rămas uricu la Șercăoi, n-o avut cui îl da așeia că rămăseasă la Dițili, și de la Bișiliși și-o rămas la Șercăoi. Șercăoi sela — un ie astăz biserică din Șaru Dornii, iel o avut treizăs de fâlsii de loc cu casa lui.

Și o fost o primavară re, uo bejănie, foamet'e de fin ! Iel s-o dus cu y'itele — c-ave y'ite multe, avea la șin-șasă sute de oi, și fo sută de y'ite mari — s-o dus cu y'itele la țară, s-o dus la Ieș, la Ieș s-o dus pe apa Bahluiului — pe-acolea-iera can codri și iera cam locurile balporose-așe, iera bine de pascut oile iarna.

Ei, după așeie, vine de la scaunu țării acolo niște boiəri:

— Măi omule, de une iești tu cu y'itele-astea ?

— De la munți, din colo — amu-i zîșe Dorna !

— Da cum paști tu pe-aîsea, cum ?

— N-aven fin acolo la deal, am venit pe-aîsea, de, de.

— Da cu se drept, cu și drepturi aveți voi pe locurile-ășelea pe-acolo ?

— Și s-avem ? Avem act, uric de la domnitori, de la Ștefan sel Mare !

— Da un'e v-i uricu-așela ?

Șe: — Ie-acasă, c-așela nu-l purtăm cu noi — zîșe — în ladă-acasă.

— Măi omule, tu vină la anu viitor și nu-ț lă nimică pentru y'ite, și dacă vii și ne-aduș actu-așela noauă, să ști că to-deauna vi în tet anu, cu y'itele gratuite, une vrei tu să te duș!

— Bine!

Vine uomu-acas — s-o desprimavărat, vine cu y'itele-acasă; dupa še-o venit cu y'itele-acasă, pe-ormă iară s-o dus, s-o ținu de vorbă.

Să dușe iară — iel avea pamintu și di șeia parte de graniță, amu nu mai avea cu še-și țin'ea y'itele tăte. S-o dus să stei de vorbă cu boiarii. Cîn colo, să dușe, să ține la Iași, vine, iacă vine boierii, da l-o kiamat iel, l-o-ntrebat pe boieri:

— Da cum te kieamă pe dumn'eata? — o loat și uricu-n sîn.

Șe: — Ieu is Balș!

— Și še faș?

Zișe: — Ieu is vestiernicu țării și ieu cun vrei dumneata — zișe — numa să-m dai actu-așela še-l-ai de-acolo ca să-l prifac! — Da iei iș puseasă-n minte să puie mîna pe moșiile-astea, cum era rămase dincoase de hraniță.— Bun!

— Da — zișe — mn'i-l daț înapoi!

— Ți-l dăăm, cum nu?

Scoate moșneagu actu din sîn și-l dă la boier, boieriu pleacă, să dușe da... tă de-au zis că:

— Une vrei, du-te cu oile. Du-te pe la Hirău, du-te pe la... une vrei, pașunează oile, nu te oprăște niminea!

Cîn colo, vine primavara uomu cu oile-acasă, cîn colo, să viie-acasă, iacăță vorbă că-i scoate pe uameni de-aisea, din părțile astea. Oamenii:

— Cum? C-avem act, c-avem uric, c-avem, cum să ieșim noi de-aisea?... i-cărnită-i sușită, dă-ncoase, dă-ncolo, nu să dau oamenii ieși. Nu s-o dat ieșiț, da iel s-o dus înapoi pi ġios în patru dzile, la scaunu țării, s-o dus și še:

— M daț actu!

— Șe act, omule? Șe? Un'e? Șe act?

Iel de scîrbă o venit înapoi, și o dat pămîntu biserișii și-o facu biserica un'e-i astăzi în Șaru Dornii; și pămîntu az îi, cu-așela act îi. Și oamenii-au rămas așe.

Boișrii nu i-o lăsat în pașe pe oameni. Că:

— Să iasă, și să iasă, cu șe drepturi stapînesc iei locurile-așea?

Dă-ncoașe, dă-ncolo, oamenii n-o vrut, o ven'it de vo cît'eva ori arnăuț de la Ieș, n-o vrut oamenii de frica lor:

— Hai să trimețem o șeată de tătari!

Trimeț o șeată de tătari, de-acolo de la Ieș, da ișera unu la Broșteni, îi zîșe Tată lu Andrei Lungoșe, nu știu cum îl kiema, e, iel ven'e-n ăiumata de șeas din Broșteni în Dorna; venea de-a-dreptu peste dealuri, pe la Grui.

Cîn o venit tatarii la Broșteni să-i scoată pe oameni de-așea. . . :

« Cu șe drepturi stapînesc iei așea? » iacătă iel o pleca moșneagu-nnainte, și-o venit pi ăios și le-o spus la eștia din Dorna:

— Măi, pregățiți-vă că vin tătarii! Să vă scoță de-așe.

Și s-o pregătit care cu șe-o avut: cu puști cu cremene altu cu topoară, altu cu coasă, altu. . . Și-o venit și s-o sfatuit îi și-o tăiat bradzî așea în, pe din doauă ca cînd ori veni — și-o kitit bolohani — ca cîn or veni pi dealurile-astea să-i să — avea un singur drum, iera pe la Grui, atunș nu ișera drumuri ca cum az — îi pe la Grui, și venea pe-așea pe dealu Ortoii și coborea ișea-n Ortoaie, și așea ișera vatra satului, cum ișera satu șela.

Iacătă le-o ieșit unu Biğin o fost, unu Tăoanu, o fost de pe Neagra vo cîțva oameni, o mai fost nește popk'i, o fost unu Ianoviși Țarigradeanu — iel îi zîșe Ianoviși, da Țaregrad'eanu i-o zis, că iel s-o dus cu bani la Costantinopol de-o platit locurile-astea.

Și-o venit și cîn o așius la on deal — îi zîșe Spaima, de-atunș îi zîșe Spaima, așea ieste la Corhane-i spune — cîn o așius hanu — o venit cu vo doaozăș de tătari și-o așius, o scos plosca din traistă și, zîșe:

— De-amu pînă n-oi bea dintr-o tivă de dornean, nu ma duc înapoi de-aîsea !

Da cînd — iel s-o dat jos de pe cal, că ii mînca pe cai și bea pe cai, n-avea voie să deaie jos, iera datina lor așa — cînd o scos colo plosca să toarne-n pahar să-nkine colo, că a să-i bată pe dorneni, numa Biḡiu i-o tras de-acolo de di la deal dintr-o... i-o tras și-o cazut ḡios hanu, oamenii — cum iera șielalți pe ḡios tătari, o năruit bradzî peste dînșii, și-o pk'icat bradzî peste dînși-acolo le-o fost moartea. Unii — i-amu i-a lu Petea Sofronia, acolo o fost unu Biḡiu, unu batrîn, ḡeorge Biḡiu — ei după așeia haide, o loat pe popk'i:

— Numaidelit să veniți — i-o dat on fel' de legat — numai cu še drept să stapînesc oameni-aîsea !

Și s-o dus popk'ii la Ieș, pe ḡios — îmbla-n patru dzil'e — și iera turșii stapîni pe timpurle-așelea, și o rămas de la turș, dacă oameni nu să dau de-aîsea să cumpere pamîntu de la Balș. Și s-o-nvoit așa să-l cumpere. O fost im plată opsprezeșe mi de galbini, o fost tete Dornele-astea, s-o-nvoit așa. Și-o venit înapoi popk'ii care-o fost delegați cu cîțva oameni de la Neagra Șarului, și, hai să stringă ban'i de la oameni, da bani d'e un'e să stringă? O facut tot cu turșii contrate dorneșii teți, cu Neagra Șarului, cu Paltenișu cu tăt, să cumpere padurile și cu băni di la paduri să plătească lui Balș, să-i platească lu Costică Balș, să-i platească moșia. Și o trimăș Balș d'e la Ieș pe-on jacut — c-așea să kiema așei še-ncasa bani: jacut să kiema, și așei še ira loa banii țării și — să stringă banii... Și-o fost on grec. Și-o strins bani. Și s-o dus cu banii la naiba, în Greșia, no măi s-o dus să platească la... A doile-o trimăș altă armată de șernăuți. O trimăș să scoată pe oameni de-aîs, oamenii n-o vrut să iasă, iar o ieșit cu topoară, nu s-o dat, s-o dus pe ḡios, i-o legat cu funile, s-o dus la Ieș — iera atuns domnitor Sturza, mai tirziu. Și:

— Oameni buni cum o?... O spus iel istoria lui Sturza, domnitoriului, amu aḡiunsease la scaunu țării — și s-o-nvoit și le-o dat și Sturdza șeva bani, și a doilea să facă contra de turse... și-o plătit a doilea pamîntu — să numește la noi

rascumparare. Și Sturdza o dat act la dorneni să fiie buni stăpini, să nu-i mai năcăjască nimeni în veață-așa o ramas pînă-n zilele noastre astădz; asta-i pi scurt.

Inf. Sidor Hăgătiș; Cozănești—V. Dornei; *culeg.* C. P. la Cozănești, 6.XII.1951; *transc.*: Al. A.; A.I.F., i. 14467 (mg 81).

Ștefan cel Mare — alături de Al. I. Cuza — se oglindește în cele mai numeroase legende cu caracter istoric și toponimic. Se arată în acestea că o mulțime de alte sate ar fi fost întemeiate prin contribuția marelui voievod: Avrămești, Mărișești, Cristeni, Rădeni, Bibirești, Birsești, Braniște, Broșteni, Brusturi, Bulbuceni, Cavadinești, Gănești, Comănești, Prodănești, Căputești, Conțești, Deleni, Dobrovăț, Ciuru, Lețcani, Oșești, Pihnea Veche, Dărmănești, Dragomirești, Vinderei, Ipoțești, Țepu, Negrițești, Spinești, Budești, Păulești, Nistorești, Birsăști, Spulber, Pêrchiu, Păișeni, Stroiești, Viltoești, Vultureni, Tăvădărești.

CU PINTEA

Așă o fost o bătrină — moașă-mea mn'i-o spus că o rămas — o fost o babă ȝrecînd și baba aȝeie — prunȝii ii o fo moș ȝ-o mai fos două rînduri de bătrîni, ȝ-apoi o fos tată-său ȝ-aȝeie trăie, și d'i pe trupu ii, pielea erea coborită fodră așă-ndoită pînă la ȝerunk'i. N-o purta hain'e pe ie!

Și cînd o adus-o pe mama ii de mn'ireasă atunȝeni în casă, pe-aȝeie n-o fo cunoscînd-o, o fo șădzînd, n-o șt'iut c-o are și pe bătrîna aȝeie. Și-atunȝeni o ieșit și ie-m pragu ¹⁾ ȝiielaltă casă mn'ică,și s-o uitat. Atunȝe mireasa o și căzut ȝios d'e spaimă cîn o văzut pe babă, aȝeia, așă o fo de mn'inune! . . .

Și aȝeie babă, car'e l-o cunoscut pe Pinte, pe timpurle-ale, cîn o fos Pintea Viteazu, o spus că-aȝe l-o cunoscut.

Cîn Pintea o fost ȝrecînva purcar' acolo la, pe holte, și pădzie porȝii, și la viile — unde-s acuma viile Orașu Nou, acolo unde să k'iamă romînește Dealu Mare, așă să dziȝe-acuma, așă s-o dzis atunȝi, pe timpur, c-o fost a nost ²⁾, a Răcși acol — atunȝeni o fost o babă car'e-o știut multe meșterii ³⁾ de-alȝ. Pintru ȝe i-o tă grijit o scroȝă și i-o dus acasă, o spus c-o fost on feȝor tar'e voinicu.

O spus:

— Io, măi, așă t'e-oi meșteri pe tine, că în tine n'i-mn'ică n-ar'e să prindă!

Ș-apoi l-o meșterit: că nime să nu-l pȝtă niș să-l puște, nij nimică, numai cu ȝriu de primăvară, da pi supsuuara stîngă! . . .

¹⁾ Pov. arată spre ușă, cu dreapta. ²⁾ Pov. arată spre el, cu dreapta. ³⁾ Pov. subliniază, cu dreapta.

Ș-apoi așe că iel o avut pe dealuri, aiče d'i la Racșă și pi la Baia Mare, patruzăj de fečiori care i-o ținut, și iel o fost comindantu lor.

Așe c-o avut, cîn o fost odată statu on război, împăratu, cum o fos pe ale vremi, s-o zis. Ș-apoi iel atunčia o pl'ecat și iel la război cu, cu fečorii lui.

Și iei, cîn s-o adus — atunče nu să bătę, numai din lănci și din sabii, din săcuri, car'e cum o putut, așă o fos războiele. Iel, cu-a lui fečori, numa s-o uita čęle uoste tătă trupa 4) o bătut čeialaț.

Și-apăi împăratu — tăț o fos voin'ici în față, dară put'ere cum o avu Pint'ea, n-o avut niči unu! O spus că iel: vrę să-l vadă pe Pinteza Viteazu. Să-i deie lui on cančeu de apă, pe placu!

Atunčeni iel o minat p'e unu fečor dintre-a lui, i-o dus. Nu i l-o, nu i-o plăcut! O mîna pe altu, nu i-o plăcut. O mîna pe altu; așe că pină če i-o minat pe toț, pe čei patruzăci. Acuma ziče:

— În vină șiriu.

Atunčeni iel cum să-i ducă? O luț o pk'iatră de mără, și o pus pe palmă 5), ș-o pus cančeu pe pk'iatră. Și s-o dus și i-o dat apă!

Atunčeni împăratu o luț cančeu, și-o băut.

— Pintru-ačęie an vrut sâ te vād, că tu iești Pinteț?

— Ieu! — dziče.

— Ca să te cunos — dziče — și-z dau, dip če m-ai aģiu-tat la războiu-aiesta če vi čęře!

— Ieu ačęie-ț čęi — dziče —: ca să-m dai mn'ie munți să locuiesc pi ii, și nime să nu mă bantăluiesc.

— Să ști, de astăz înainte, sunt a tăi!

Și i-o dat! Da iel coborię la orașă, mai tar'e la Baia-Mare. Așe că boierii d'i la Baie-Mar'e, tă nu iera liniștiț că l'e lua bani, dučę la iei unde-avę bănči. Boierii ș-au făcut, s-au înțăl'es, cu soțiię lui — adică nu iera soțiię, că iera ca o curvă, așă o ținę: ne, necăsătoriț.

4) Pov. subliniază, cu dreapta. 5) Pov. duce palma dreaptă înainte.

Că o-a lua iel, čela boieř, numai să-i, să-i spuie cum îi put'erea Pintii. Și un'e-i? și cum îi stă lui mörtea?

Iel de putere spune că, așe cum i-o dat Dumn'edzäu, da mörte lui, pi supsuora stîngă! Pe nicări nu poțe să-l pușt'e, și niș pe-acolo, numai cu grîu de primăvară!

Așe că boieřii, cîn Pinteia mergę, s-o duz la Baie, o pus pazniči, să vadă cîn vină. S-o suit p'e-on zidu-nainte, ca iera înaintea unuię pod, care vină-acolo peste-o apă. Și-au luot čeva podele la pod, ș-atunčeni, s-au suit acolo, altu-o aruncat cu minurl'e, altu o prins o pk'ișe năintea lui. Atunčeni, Pinteia o rădicat mina că če-j bat ģiocu? Daru, ș-atunčeni čel di su puod, iute l-o pușcat pe supsuara stîngă!

Ș-atunče Pintę au luat toporu, ș-au da cu iel înt-o, în čeva pk'iatră, acolo-m Baie, și au murit!

După on timp după če-au murit iel, lăcașurle lui iera-m pămînt în hot, forțe adinc, care și astăz să găsește în Conja. Care k'iar și io aiește povestesc, am fost: peste triizăči d'e, d'e meitäre d'e-afund, am fost în gaura lui! Și nu-i rînd d'e băgat mai afund!

Atunčeni, au povestit čineva că o rămas čeva bani mulț acolo d'e iel, d'e Pinte. Așe că la un timp, n'ime nu s-o găsit, numai baba-ačeie care o fost așă voin'ică, care o spus despre iel. Ię o fos tinără pe ale vremi. Ię s-o găsit, și s-o dus acolo — ačeie care n-o purta hain'e pe trup, acum la bătrîneță, numa așe d'in pk'iel'e.

S-o dus și s-o băgat acolo. Acolo če vădzură? Om moș bătrîn, șăde la o masă, și cu o pipă, și fuma.

Ș-acolo iera tri căz d'e ban'i: una iera de aur, și una de arĝint, și una de-aramă.

Ș-atunčeni să uita la moș, moșu nu dzisără n'imn'ică!

Îi luară, adunără o zadiie, cît putę ię să ducă! Da dziče:

- Duj, dragu bătrînului?
- Ducu!
- Numa să ști să-i folosăști!

Acuma ie cum ii uomu, . . . ca gospodariu, să gînde la
avere, la bogățiile, să și gîndește că cum ș-a face bogăție?
Acuma că-are atîța ban' i !

Apăi dacă nu-i, nu i-o știut să-i, să-i conducă, atunčeni
o trecut on timp. O prin a lua avere cu ii. O trecut on timp,
vede că vină om berbeče, nopte, marț sara, la ie la fereastă
și strigă:

— Dormi, nevastă? — Numai ie iera acasă în timp.

— Ba nu duorm !

— Adă ban'ii, cîți i-ai dus, înapoi, că d'e nu, nu-i bine
de tine! De n-aduși banii, să mn'i-aduči tri prunči
care-s fečiori care-z născuz d'in dzua d'e Staulile Florii!
Pe-ačeie, să mn'i-i aduči! Ș-atunčeni čele tri căz d'e ban' i
toțe sunt a tal'e !

Atunčeni, ș-apii te gîndește !

Acuma, ie să gîndește:

« K'iar soru-sa i-ave prunčii aței ».

Să gînd'ește, umblă, p'i la preuoț, p'i la mai învățaț,
če să dzică? Și-ntreabă de omeni: da-uor prunčii aței pe tri
căz de bani? Fieștecare capătă cite-o cadă d'e ban' i !

O ieșit d'in hotărirl'e d'e omen' i, că să nu-i de i !

Acuma, pe cîn o fost la o săptămînă, o g'init iară berbečele.

Acuma, spusără:

— Aduj banii, sau nu-i aduči?

— I-aducu ! . . .

Așă că-n čeie dzi, luară ban'ii toț și care iera stricat, o
i-o k'eltuit ⁶⁾, îi poltăluieșt'e, să fie atîța, și de-ačelaș fel',
și să duče cu i.

Moșu șăd'e la masă pe cîn soseșt'e-acolô, șed'e la masă,
și-i pusără-acolô.

— Nô ! Așă-i — iče — če ț-an spus că nu i-i și folosî?

— Mn'i-ai spus. D-apii cum să-i h'iu folosî?

Ziče: — Dip če — dziče — n-ai da la omin sărači. Dip
če n-ai plătit — dziče — slujbe la beserică? Așe că ġiumătate

⁶⁾ Pov. subliniază, cu dreapta.

banii, tăt pe ġiumate o trăbui să-i dai la săraçi, și să h'i plătită, și cu čeialalt te-ai putu folosi !

— Acuma — iče — îm duc dară — dziče — că așă oi face !

— E, acuma t'e du ⁷⁾ pină če puoz — dziče ! — Da ieu să te-nvăz ? — dziče. — Dip če n-ai știut atunč ?

Așă-n spusără bătrina că orecîndu-n, îm pimnița čea a Pintii, care iera, iera o ușă de fieru ; și lingă ușa ačeia iera o fintină care tă purta ie apă cînd iera tînără acolo, și c-al, al lor o fost pămîntu acolo ⁸⁾, adică dealu pingă pimniță. Și d'i la fintină încolo, iera o ușă de fier. După če-ai deșk'is ușa ačeię, iera alt, să-mpărțiie, și iera altele tri uș de fier.

Și ieu am aġiuns, can în triză și doi. Vine o om pi la mine că nu ști io de pimița Pintii, că iel vrę să între acolo ? S-nteressa și nime nu-i știę să-i spuie. Ieu, după cum o povestit, ș-am fos mn'ic, și cum mn'i-o spus bătrina, an știut că în če locu: că iera dirmá pămîntu.

Și m-an dus acolo, cu ačei doi omeni, ș-am muncit acolo doșu dzile drept în ġios, și-am n'imerit k'iar acolo unde-o fost alea tri uș.

Și d'e la alea tri uș, ni-am bagat pe una, cam vo... triizăj de meitre pină la patruzăci. Iera forțe mare întunečime și n-am avut becuri, că nu, noi n-am avut, iera-nt-alte părț, da n-am avut noi... Cu nește fonță de-alę care umblă îm băi. Ș-apoi iera dirmată, d'e-ačole-ncolo, și n-am putut să ne băgăm. Am băgat o rudă de vo... dzeče meităre încă, ș-am mai vădzu că iește. Și iera frundză de fag, acolo în ie.

Și ne mai spusără, pe cum cunqștem și noi, iera o piatră mare cam de vo, aproape de tri meităre d'e lungă, și d'e doșă și čeva d'e lată, ačę iera scris pe ie iera-nsămnat, log'it toporu Pintii și scris acolo, și făcut'e scară, și multe sāmne-acolo. Și spusără omeni mult, că încă bătrin'ii, o-ntors čineva, o vru să rădič că-i scris acolo pe, pe čeię parte că ačea o

⁷⁾ Pov. su bliiază, cu dreapta. ⁸⁾ Pov. subliniază, cu dreapta.

fos pi dincolo. Că « čine m-a-ntorče i-a îmbla bine ! » Și čine-uo-ntors, o fos scris pe dincolo: « Muțămescu ! că m-aț întors, că m-am urit pe de-ačię parte ! »

Ș-o terminat !

Inf. Sabo Vasile; Racșa, rn. Oaș; *culeg.* O. B.—Al. A., la 31.V.1953; *transc.* Al. A.; *durata:* 12'40"; A.I.F., i. 14142.

Povestea o știe « d'e la o mătușă, d'e 77—78 d'e an'i o fost; io ieram băiat mn'ic d'e vo 6—7 an'i ».

Se cunosc despre Pinteza Viteazu 26 variante din Transilvania — mai ales din nordul ei — și din Moldova nordică în care se relatează unele întâmplări din viața lui — și unele denumiri toponimice legate de activitatea lui haiducească — mai cu seamă sfrșitul său tragic. Unele legende arată că invulnerabilitatea — cu restricția cunoscută — i-a fost dată de sf. Ilie, sau de diavol, numai o variantă din Zărând precizează că l-ar fi fermecat la naștere o babă să poată fi vulnerabil numai prin grumaz (mărul lui Adam). În alte 2 variante din Țara Oașului se menționează că Pinteza l-ar fi ajutat pe împărat la război — de aceea i-ar fi îngrijit mormântul. O variantă maramureșeană precizează că el și-ar fi ascuns comorile sub masivul Gutii. În genere, variantele — ca și balada lui — arată că l-ar fi trădat ortacii lui, pe cind 7 variante (din nordul Moldovei și al Transilvaniei) precizează că ibovnica ar fi fost trădătoarea secretului vulnerabilității. Motivul cu uciderea lui pe pod în urma provocărilor înscenate nu apare în variantele citate.

LEGENDA SATULUI MERIA

Hm ! Hm ! Api uor fost şapt'e huoţ la un luoc. Ş-atunś, iei or, fiecar'e huoţ o-avut on magar' ; şi pã magar' o-avut fiecar'e doi burduş cu ban'i. Ş-atunśea cîn or ven'it — iei zua or fos durmin, şi noapt'ea o fos furin d'i pa comun'i, d'i pa sat'e: pieptar'e, laibere, cojõe, şizme, bocõns, palãrii, cum spun'em noi, fel d'e fel d'e lucruri ş-or strins ca să aibã še vind'e şi să aibã še purta şi iei.

Ş-aşa, s-o-nseput rasboi — spun'EAU atunśa potşire, nu spunea rãsboi, potşire; ş-atunśa, poliţia n-o fos k'emîn-o poliţie, o fos k'emîn-o haiduś . . . haiduś, ploieş. Şi iei, vazin că s-apropii d'i dînşi, ş-or făcut socot'eala că să pãrãsascã d'e-acolo d'i la virfu-ãla ¹⁾, locu-ãla aco să-l pãrãsascã, să caut'e altu mai adepostit, să nu-i gãsascã n'ime, să nu-i gãsascã potşira aea. Ş-aşa, s-or dus, împreunã cu magarii eia cu ban'ii ş-cu oalile care-or avut iei, pinã la peşt'eria la Piscu — spun'e Cl'eanţu lu Mihai, aşe-i spun'e.

Acoló, gasin peşt'er'e-aia mar'e pintru şapt'i persoan'e, şi pintru marfa care-or avut-o iei, s-or aşãzat acol. Ş-acoló, o fost om strãjer' crescut d'i la pãmint ²⁾ d'irept pã lângã peatrã în sus, pinã în virfu pietrii. Ş-atunśa, uş-aea — uşa la peşt'er'e — n-o fost lingã pãmint, o fos la miljocu pietrii peşt'ire-aia. Atunś, iei s-or gin'it cum să facã ca să poatã intra în peşt'er'e? Iei s-or pus, or tãiat aşã cu sacur'ea ³⁾ şi d'esupra, şi d'id'isupt, ş-o făcut urmã în strãjer; ş-acolo în urm-aea, or batut un fel' d'e, d'e l'emn, ca să să-ş facã locuinţa-aco. Atunśa, prinzind feliu ãla d'i cui, s-or suit

¹⁾ Pov. aratã inainte spre sud — cu arãtãtorul drept. ²⁾ Pov. schiţeazã creşterea cu arãtãtorul drept. ³⁾ Pov. aratã un loc precis, cu arãtãtorul drept.

pîn-acolo la peșt'er'e, ș-acolo or intrat în peșt'ere. Ș-atunșa, un'i di zos or fos din la ei d'i sus ⁴⁾ marfa care-or avut-o, ca s-o clăd'ească în peșt'er'e: butoaie goale, burduși eia cu ban'i, caldări d'e-aramă, oal'e d'estia — cum spun'em noi — cu două toart'e d'e pamînt. Ș-acolo în butoaie ș-în caldări ș-în oal'e, or băgat ban'i ⁵⁾ — aur ș-arjint o fost atunșa pă timpuri ban'ii. Și atunșa s-or așăzat, s-or apucat mări d'e-part'e iar pă sat'e. Și, văzin că vin'e pot'ir'ea mai îndărăptu lor iară, cum să facă iei, ca s-astupe-acolo, să nu cunoască n'ime peșt'er'e-aea un'e-o fost iei lacuț.

Atunș, s-or pus ș-or dat, un'ii pămînt, un'ii mușk'i și un'ii piatră, ș-or cledzît, or astupat gaur-aea ⁶⁾ aco în ușa peșt'erii. Ș-atunșea, s-or coborît zos, ș-or tăiat străjeriu d'ingă pămînt, l-or doborît în vatră. Ș-atunș, iei or parasit peșt'er'ea d'e-aco. Ș-aco la mn'iljocu peșt'erii, la mn'iljocu uși, zise c-or bătut on cui de fier, da mare cuiu — ca cumu-i unu d'e-est'ea, ca la car — ca să cunoască, în cazu ⁷⁾ că s-o mai put'e întoarșe — nu i-o n'imiși razboiu — ca să șt'ie în șe d'irecție o fos ușa la peșt'er'e, ca iei să-ș poată loa șe or avut iei aco iar înapoi.

Ș-așa n-or mai putut să mai vină înapoi. Și s-or parasit, s-or stîns, ș-așă. Ș-o rămas unu, a șapt'ilea o rămas. Și ala-o orbit pă urmă. Ș-atunș iel s-ar fi *dus pî la tîrguri, șt'i, pî la tîrguri mari; și s-o puz la capetu podului, ca să-l mn'iluiască uomen'i ⁸⁾ cu ban'i. Ș-atunș o spus — unu o prins a spun'e la uamen'i, că s-ascult'e uamen'ii cari-o fi d'i la Meria și d'i la Luncă, că un'i-or lacuit iei, și șe-or lăsat iei d'e un'e-o părăsit. Și șin'e-o zgod'i acoló, ș-o sparje-acolo ⁹⁾, peșt'ere-aea un'i-or fost iei, comun'il'ea vor fi bun'e pă veș, cu aur ș-arjint. Și cîn o întra pa ușa peșt'erii, să nu fie frică, că-i facut pa butoiul d'e cătă ușă ¹⁰⁾ îi făcut șerpe d'e șeară, și șerpele-ăla, cîn ved'e pă șin'eva, i făcut ca să umfle, să sufle,

⁴⁾ Pov. arată în sus, cu mîna dreaptă. ⁵⁾ Pov. schițează virirea, cu mîna dreaptă. ⁶⁾ Pov. schițează astuparea cu mîna dreaptă, cu palma întoarsă în sus. ⁷⁾ Pov. subliniază, cu arătătorul drept. ⁸⁾ Pov. subliniază, cu dreapta. ⁹⁾ Pov. arată în depărtare, cu capul. ¹⁰⁾ Pov. schițează un gest circular, cu arătătorul drept.

să facă frică la uom, ca să nu ia n'ime ban'ii eia d'e-acolo și comoar-aia car'e-o fost acolo.

Ș-atunsa, iel, o rămas¹¹⁾ vorba aia d'efinitiv; și bătrîn'ii or prins-o ș-or ținut-o mint'e, și n'e-or spus-o noaă. Și-așa noi d'e-acolo șt'im să put'em să spun'em. Apăi, c-o fi așa, n-o fi, numa vorba așa a rămas d'in vetșimea moșilor: că șine-o zgod'i acolo peșt'eria să spargă, va găsi ban'i, pieptare, cojoase, șizme, bocոns, fel d'i fel d'i îmbrăcăminte, și ban'ii. Ș-așa vez, străjeriu ăla ș-acuma să cunoașt'e puțin la pămînt¹²⁾, un'e-o fost iel crescut lîngă piatră.

Gata-i.

Povestită de Lupulescu Avram, zis « Crîznicu », 55 ani, stînjenaar și agricultor, știe citi și scrie, cît a învățat în armată. Nu are repertoriu de povești.

culeg. O. B.—T. B. în 5 iunie 1952; *transc.* T. B.; *durata:* 7'; A.I.F.I. 11.388 (mg. 97 a).

Legenda o știe « d'i la moșu și d'i la tata ».

Crezi că așa o fost? « Io așa cred, după spusa bătrînilor c-așa o fost ».

Legendele despre pretinse comori ascunse sînt numeroase. Ele sînt atribuite unor personaje istorice: Darie, Decebal, Constantin, împăratul Țițînă, apoi Negru-vodă, voevodul Bella sau unor haiduci, hoți, călugări, fugari etc. Aceste comori ar fi păzite de diavoli, uriași, zîne, vultur, balaur, sau chiar de căpitănia hoșilor, etc. Aproape întotdeauna comorile sînt inaccesibile, cei ce se încumetă să le ia sau nu izbutesc din cauza dificultăților « tehnice », sau sfirșesc tragic. În chip excepțional se pretinde că unii ar fi ajuns la ele și s-ar fi îmbo-gățit. V. și varianta noastră despre comorile haiducului Pinteia (« *Cu Pinteia* »). Într-o legendă din nordul Moldovei se arată că ar fi existat și acolo un pom lîngă o peșteră pe care o mină întinsă desenată arată locul comorii din peșteră.

¹¹⁾ Pov. subliniază, cu arătătorul drept. ¹²⁾ Pov. indică un loc precis, cu dreapta.

POVESTIRI

« PAȚÎMA MEA »

Apă ieu, în nașt'erea me, cîn am născut, am născut înt-o iarnă foart'e grea. Cîn io am născut, tata mn'eu iera mort d'i patru lun'i. Ieram micut'el, m-avem o soră care iera încă d'i doi an'i. Tata mn'eu s-o dus la cărbun'i, și s-o dat ș-o căzut on cal pă iel ș-o murit în apă: atît-am auzit ieu d'i iel, alt'elea nu-am cunoscut. K'iar atunse, trăieșt'e mama încă doisprăzăce an'i, și moare și ie. Și mă ie aîsea — iera un pădurar, șofai i zîc'em atunsea — și mă ie la iel slugă.

Mă duc slugă, și șed citva. Spun'e pădurariu, zise:

— Uit'e, mă! Șez tu cu min'e, și ieu t'e dau pă t'in'e la o școală, și t'e duc cu min'e, să-mveț și tu séva.

— E, păi fac io așă! — zic cătă iel.

Cîn plēcă iel, nu-m măi plāse. Io mă dușem, mic, mă dușem în suferinț, mă mîna după apă, zăpada mare: plinjem, după apă, pină cîn ieșem năpoi.

« Apă — io zic — numa slugă n-oi șed'e! — mă gînd'i ieu. Mă duc, o fac alt'e norozî, da, asta, nu șăd slugă! »

Mă du la iel înt-o sară:

— Domnu Keșoș!

— Șe?

— Ieu numa slugă n-oi mai șed'e!

Nu-mplin'isăm un an.

— Pă șez, mă, să-mplin'eșt'i anu!

— Eșe, nu șed slugă!

— P-acu še vrei tu, mă?

— Mă duc și ieu, alt crid'it să beu.

Plec d'i la iel, vin, vin acasă — ieram d'e unsprezeșe an'i. Auzîm îm Vadu Dobri că să porn'eșt'e, o porn'it o mină

— iera porn'ită d'i pi mai naint'e — aud că bagă copii acolo. Mă duc și ieu. Mă duc, d'i unsprezece an'i, mă duc aclo să m-angăjeză și pă min'e. Da mă și-ngăjă. Mă duc, mă duc la G'elari, îm fac actele, întorc năpoi, mă bag la mină. Aclo iera un firnal, o topitură d'i piatră. Alejëm c-un ciocănuț mic piatră, az, min'e, poimîn'e. N'îmic, am lucrat înc-aclo pină în optsprăzeșe. În uoptsprăzeșe — ad'ică a-m paisprezeșe — s-o porn'it bătălia, în patruspreče. S-o oprit cuptoarele, s-o oprit tăt. N'i-o dus la Iuj (?) pă tri lun'i, tă țin mint'e. M-am dus și io, sărmanu d'i min'e. N'i-o dad năpoi, am ven'it la G'elari. Am lucrat vo cit'eva lun'i. Am venit la marmure și m-am dus la-armată — ieram d'i șept'esprezeșe an'i. Mă duc oblu-n Vena. În Vena še-i? Io, mic, prost, eși, sin'e vorbeșt'e cu noi, noi? Numa n'emțășt'e! Ei, caut să-mvățăm și noi. Învățăm n'emțeșt'e, ca noi cătăn'ie! Da șed'em numa vo șasă săptămin'i la Vena, și n'e-mbracă și pă noi, să n'e-mbreșe, să n'e ducă la bătălie. Ei, mai dă și mie — mă k'iamă la măgăzin — îm dă hain'e, îm dă tăt-șlea. Da ieu să le iau: cum să le iau? Le pusăi și io înt-on țălț, și le luai în circă, și le dusăi. Trebia să le pecătăm noapt'ea, tăt și le luom în circă și doă sut'e șinzăc d'e pătroan'e — și pin la ac, dacă-i vorba, tăt'e heșlea. Aclo, zic io:

— Stai, domnule serjent — ad'ică iara țuțfilăr — stai, domnule țuțfilăr, să mă duc — dă-m voie să mă duc — pună în piață, aișea la o boltă, să-m iau on sac.

— Ći să faci tu cu sacu, mă?

— Pă io un'e să le leg astea țet'e? Le bag înt-on sac și le iau în circă, dacă le-oi put'ea.

— Măi! — Să pusă iel pă plins — aveș copii.

— Lasă, măi Săracule — zice — că ț-i le peketez ieu!

Le legă tăt'e: una d'i-o lăture d'i rusac, una d'e aia — iera un rusac d'i peșe — pun mi le-ncărcă tăt'e. Eș, mă băgai io su iel: še să poș arăd'ica! Răd'ici pă mama dracului! Arid'ică iei sus.

— Mă, cu astea să mă duc io pun la batălie?

— Cu așt'ea! — zice.

— Io numa așt'ea nu le-oi duce !

— Apăi musai, mă ! Tu nu șt'i še-i cătăn'ia, num-ai vo patru săptămin'i, še-i d'e...

— Apă să am o sută d'e an'i, astea tă nu ț-i le poș duce !

Apă cîn porn'irăm, noapt'ea porn'im. Ia marșu, marș, în doazăș și doi, să plecăm la Italia. No, luom, plecăm. Io še să le poș duce ! Avem și ieu, da io mai zîceam cătă iel — o d'e-aia, o mască în cap d'i țălt.

— Apă — zic — asta, cîn porn'es d'e-aič, o lapăd.

— Mă ! — ise. — Să n-o lapez, mă ! Tu ai potcă.

— Nu !

Plecăm pă drum. Pin la gară, o și lapăd, n-o mai duc. Măi țip io o lopată, mai țip io on săpon'i, avem, țip tăt, še-o păți aia pățâsc ! Da nu le put'eam duce. Mă duc. Aclo, n'e pun'em tăt, n'e pecată. D'imîn'eața, cîn să facea zua, n'i-s tăt încărcaț, și plecăm.

Șe să fie ? Nu n'e duce la Italia, că n'e duce în Cărpaț. Io t'inăr, mă ! Apăi n'e coboară d'i pă tren, ș-o ia cu noi pin n'îșt'e mușuroaie, pin n'îșt'e vâi, pi n'i-t'e, noapt'ea ! Nu auzai on lainăt — cum zîșe atunș — o batărie năint'ea noastă, și n'e-auze cîn d'in cîn, da nu tăd'euna, d'i su mandră. Și noi n'e dușem, încă auzei to hodorong ! hodorong ! : căd'eu. Io prind a lăpăda. Lapăd ș-o păre d'e păpuçi — iera noi — țip aia. Lapăd și aia nu trebi s-o las, da io, prost, țip tăt aclo, ș-o ved'e.

Cîn azung să mă prezint aclo, întru : iac-on uom, unu Poiană G'iorg'e, care az să trăieșt'e — put'em, dac-am fi, sed'em și cu iel d'e poveșt'i. Cîn m-aud'e — aud tăt :

— Mă ! d'in še județ ieș, mă ? — Āla :

— D'in še jud'eț, d'in še jud'eț ?

Aud pă unu :

— Mă ! D'in jud'ețu Hun'edoara nu-i n'ime aič ? — da mereuaș, ușor, nu iera iertat să vorbeș tare.

Cîn, atunția l-aud pă unu :

— Io-s d'in jud'ețu Hun'edoara. Mă, nu-i n'ime aičea ?

Zic :

— Ieu !
 Vin'e omu:
 — Un'e-i, mă, un'e-i? — mereu așa — un'e-i?
 Apă ajunje aclo la noi.
 — Mă ! Tu d'e un'e ieșt'i, mă, dacă ieșt'i d'in jud'ețu
 Hun'edoara ?
 Zîc:
 — To nu, dacă ți spun, tă nu șt'i ! — zîc — d'in Poiana
 Răk'ițălii.
 — Mă ! — zîse. — Ieu-s d'in Poiana Răk'ițălii. Tu șin'e
 ieș, mă, d'in Poiana Răk'ițălii, dar a cui ieș ?
 — Mie-m zîc, io-s a Cuțulen'ii.
 — Eșeș, tu ieș, măi Moise ? Și tu ai ajuns aič, copil mic,
 și ieșt'i aič la bătălie ?
 — Și !
 — Măi, še să fașem cu t'in'e, mă, să t'e iau io cu min'e ?
 Iel șăzusă-aclo noă lun'i, și noi i șk'imbam.
 — Păi — zîc — acuma io še fac io, un'i să merg cu dum-
 n'eta ? Io-s aiș.
 — Lasă, mă ! — îse. — Șez tu aiș la cupașiu ăsta, da să nu
 t'e mișt'i d'i aiș — iera noapt'e — ca să t'e poș io ved'e.
 Să dușe iel mai d'epart'e și gășășt'e pă a lor compan'ie —
 iera un strajămeșt'er, noi iară-avem unu, Băcioc — și vin'e
 — ș-il gășășt'e — și vin'e la min'e cu iel.
 — Uit'e, măi copile — zîse — măi copile ! — cătă min'e.
 Ai tu șeva ban'i ?
 — Am ! — zîc. — Am vo douăzăș d'i coroan'e.
 — Îmi dai mie numa tri — zîse — ș-apă meri cu Poiană
 înăpoi ! Mă ! Numa — îse — țipi hain'ili d'i pă t'in'e
 tăt'e !
 Adusă un sāracu, un sārmanu ș-il îmbrăcă nou, ș-il lășă
 în locu mn'eu, sāracu ! Și mă-mbrăcă în hain'e reșe, măi
 tăt'e păduk'i — da io n-am șt'iuț că-s păduk'i ! Da cîn, tu,
 mă-ncălzii bin'e, prind'em la hōlă d'i pă min'e, numa țipam
 afară ! Ei, sāracu d'e min'e. Mă ! mai bin'e d'e va șed'e cu
 hain'ele eșeș, zău dacă nu !

Plecai pă drum năpoi, noapt'ea și ven'im pină la altu-n-to vale. Ș-aco n'e pun'e, zise, să fașem d'imin'eața. Da n'e-ascund'em — ș-atunș ira irăplan'e pă sus. Pă pun'e la șirez cu paie, și dă-t'e cu caii, și păn s-o făcut nopt'e. Porn'im iară, și ven'im până în oraș, până-nt-on oraș, Debin. Ș-aclo, n'e băgă aclo, și n'e scaldă, și n'e pun'e la rind, n'e tund'e, și tăt, n'e pun'e în rind. Și șed'em aclo tri săptămîn'i. După tri săptămîn'i, iei heia cari iera slabi, Săracu — că io nu ieram slab încă — iei să t'it'iră și iei, și hai să-i ducă iar la bătălie înăpoi, să să ducă cu iei la Italia. Atunșea vin'e on lainat la min'e — on sublocotinent, cum îi zic, atunș lainăt i zise — și vin'e. Da vin'e pi la tăț. Zise:

— Uit'e, mă ! Care mereț cu min'e ?

Da iei nu cut'eza să meargă, pintru că-i lua la șturmbatalion, și șt'ie, da ieu, mai prost, zic, cîn ven'i la min'e:

— Mei cu min'e, mă ?

— Merg !

Tăț:

— Ei, bată-t'e Dumn'ezo, prostule, mă ! Tu, no-apăi t'e dușe la șturmbatalion și t'e-omoară mediat !

— Nô — zic — coa să mor io odată !

Luô bătrîn'i și t'in'eri, bătrîn'i și t'in'eri d'i tăt, numa-aia lua. S-adunară lîngă iel.

— Mă ! — iče — șt'i tu cart'e puțină ?

— Numa d'e-abę șt'iu.

— Nô, numa d'e-abę — iče. — Cum t'e k'iamă pă t'in'e, mă ?

— Săracu Moise.

— Ei, Săracu ! Ai să-z pun'em țlie povęara. Uit'e aičea: meri cu min'e.

Să dusă, tăt după iel mă dusăi. Nu să mai aleasă d'in compan'ie — ad'ică d'in bătălionu nost, drites batalion — numa șasă, atita putu scoat'e. Atunșea intoarsă năpoi d'in nou îndărăpt ! Zise cătă min'e:

— Uit'e-aič: iț iei d'e-aieșea care vrei, pună faș noțzăči d'i uoșmen'i.

— A ! — zic — io asta n-o fac !

— Ba-i iei !

— Bin'e.

— Numa mis ca t'in'e, și bătrîn'i cu mustețāle mari: numa d'-eia s-aleji.

Nȃ, mă duc. Mă duc cu iel. Iel năint'ea meș, io năpoia lui, și pun'em mîna:

— Tu mei cu noi — numa zice — ieș afară ! Vrei, nu vrei, tu mei cu noi, ieș afară !

Cîn gătarām, numa unu m-avēm. Avēm unu d'i cātā, aiĉ d'i cātā Poplaca, Vințan Micol și ziseș în floieră, o cu vrană, o fără vrană, ziceș numa pă fugă ! Îm plășe d'e iel că zise.

Zic :

— Uit'e, aiĉ numa unu îm mai trăbă, da dacă-m dai pă unu care zic ieu.

— Care vrei tu, ala ț-il ieș.

Mă duc la Vințan.

— Mei cu noi, mă ?

— Merg !

Mearsă cu noi. N'e luă d'e-acolô și n'e dusă năpoi. N'e dă năpoi, n'e-o dus la un batalion. La batalion, n'e-mbracă tās n'egri.

— Mă ! O še fașe cu noi ?

— Pă-amețala ! Ne dușe la dracu !

N'e ded'e n'ișt'e — iera bān'et'e-atunĉea lat'e, d'i șturmbān'et'e d'-ęlea-și ne-mbracă, și n'e sui pă tren, și du-t'e ! Și pusă — nu-avēm n'is-on grădat cu noi — Vințan, āla micu — șt'ia fort'e bin'e cart'e — îl pusă comandant d'i ștrāmport. Și n'e luș în samă — io pingă iel — și n'e suim la tren, și du-t'e ! Două zile și doă nopt.

Cîn n'e pomen'im, n'e pun'em în Slāvon'i, în gran'ițā cu sîrbii — iera sîrbii gran'ița vek'e. Și n'e pusă la post, îm post. Cîn azunsārām acolô la o gară, în Slāvon'ia, n'e-opreșt'e și n'e pun'e. N'e pun'em noi jos tăț — noi i comandam, io cu hāla, ieram ca mai mare virior — și-i pun'em tăț la rind — nu șt'iem še să fașe — și vin. Cîn, iacă vin: vin patruzăĉi

d'i ploton'eri — cum iera atunçi — tăţ pluton'eri. Unu, coman-
dant năint'ea lor, şi iei după iel, în doă rinduri. Şi-i întorsă
în faţa noastră tăţ. Nq, hăla unu — d'i cît fost iei la Beserica
Albă — iera mai bătrîn pluton'ier, ala le comănda.

— Nq — cătă iei — pun'e, luaţ d'i la flanca d'ireaptă
fiecare doi.

Ş-îj lua fiecare doi.

— Tu, doi !

Şi să duče:

— Drum bun ! Tu, doi ! Drum bun !

Păn n'e gată. Cîn fu gată:

— Tu rămîn'i cu min'e. Care măi vreţ ?

— Vinţan Micol !

— Nq, meri cu min'e ? N'e mai trăbă unu.

— E, pă numa ie, lasă-i dracu !

N'e dăm şi n'e sui p-on tren mic, şi n'e-am dus pină la
un cănton. Un'e n'e-am dus la un cănton ? Ira pă grăn'ită
căbin'eţ'e făcut'e tăt la — pun'em, la vo, o mie d'i, la un
kilometru — era făcut'e. Şi, dup-aia, la zeşe, ira un căbin'et
mare, aclo, să ţin'e căntălară. Şi n'e dusă-acoló. Aclo,
şezurăm, pună cînd să făcu. . . Auzîrăm, înt-o miercuri sara,
să duc tăt'e posturile. Io cîn mă duc aclo, încă mai găsăsc
un căprar', găsăsc om fruntaş, şi încă patru soldaţ. Aclo,
n'e pun'em zos. Iel mă ia cu iel. Şi treşe, treşe-o vară, pună
toamna. Toamn-auzim, să minăm pă iei să să ducă în pătrulă.
Cîn să duc, pă, la pătrulă — să ducea la Dun'ere — se să
mai vină ! Sara, mercuri sara. Şeđ'e iel, şeđ'e iel la proban —
ş-acuma fac proban. Dă tăt făče drumu, să vină pi la post,
jindarii — iera cu peņ'e mari aič în pălărie, ca la Ungaria.
Şi nu măi vin sara. Ziče:

— Du-t'e, Săracule, şi vez.

— Un'i să mă duc ?

— Ia du-t'e în drum, şi t'e uită pă şosă — iče — nu vin
ăia, mă ? D'i se nu vin ? Trăbă să fie o timpłare.

Nu-i n'îmic ! Să duče la tălifon, dă pă tălifon la Dun'ere,
că-i — aclo-i minasă, pi la cantonu şasă — nu-s.

— No, mă — iče. — Prind'e: nu prind'e!
Dă: nu mai poată vorbi.
— Șe-i?
Strigă la un boier' în fața noastă, care lucra cu uamen'i
la pustă pintru stat. Ișe:
— Măi, Antoan'e, mă!
— Șe?
— Ia dă tu pă tălifton d'e vez prind'e-a tău la Dun'ere —
ziče — la cănton? Că nu mai vin soldați mei — adică cătanele
mele, c-așa zișea atuns — și șe bai au?
Să dușe ăla.
— Mă! — ișe. — Nu prind'e n'ic a mieu: c-a mieu nu
prind'e.
— Cum?
— Nu! Nu prind'e n'ic a mieu.
Atunçi ave un geizăr d'esta pă ștrec, adușem tă d'i la
boieriia aia, dușe grîu, șe fășe, cu ven'it — tăt d'i la popor
— și dușe la bătălie.
Ziče:
— Ie du-t'e la șofer' și ie geizăru, și pun'e-m vagon'et,
și să ducă cu Săracu pun-aclo, să vadă șe-i.
Cîn mă duc aclo — și iel, ăla — mă duc ieu — iau io
arma și mă duc aclo cu ăla, și mă sui în, ca să plec la Dunăre
— ira vo șinzăș d'e kilometri. Acolo, cîn ațung aclo, cîn
ațungem, mă! o n'egură n'eagră d'i cătan'e! Și pușcă în sus,
fac minun'i.
— Mă, șe-i aiș?
Vin'e unu cătă min'e cari mă cunoșt'e — mai ven'isă
vara la consed, tă d'in satu ăla d'in Slăvon'ia — și vin'e
la min'e.
— Șe-i cu t'in'e, mă? — ziče. — Acuma du-t'e-acasă — ziče
— că bătaia s-o gătat!
— Cum?
— Așă! Nu mai ieste bătaie pă veci! Ziče. — O pușcat
pă Tișa Pișta — ziče. — S-o-nk'iat bătaia, tătă lumea să duče-
acasă.

A noșt'i s-or dus, s-o suit pă văpor, s-o dus, n-o măi întors năpoi, le-o dat, cuferile, o lăsat, tăt n'e-o lăsat. Će să faĉem? Tăt după geizăru ăla, tăt dă mereu, mereu, mereu, me geizăru pă. . . Iei pușca, ira beț, tătă lumea, iera vo doq sut'e d'e uamen'i — că și d'in deferint'e comun'i, numa d'in comuna aia, încă tăt comun'i: iera apă, pusă la rînd, pă străz, mai mult'e comun'i — și să strînsă să tăț. Ieu mă sui cu ăla mereu, da tăt mereu, ca să nu zică că nu n'e duĉem pîn la iei. Dă ăla dup-on scapet și dă ala drumu, și să duc.

Cîn azung acasă, n-am găsit ploton'eri — ad'ică cum zic, tizemeș'er.

— Uit'e, mă! Iot'e, și — că nu mai iestă bătaie!

— Oare ruja?

Ira aia, ruja aici, în cap, iera Carol bătrîn. Pusă slova lui Ferd'inant. Mă luară, da io tăt mă țipam s-azung s-o luom. Ira. . . Mere și șoferiu — iera un copilandru așă — iĉe:

— Auz! Așă-i — iĉe. — Atita lume vin'e năpoi!

— Mă! Cum vin'e năpoi! Mă, dă-o dracului! — zîse. Zîse — še să fașem?

— Uit'e, nu-i minșună, nu-i n'îmic!

Mă, ascultă iel, ies-afară. Strigă pă boieru ăla pă domnu ăla. Iese și iel în stradă, aci în drum, ș-ascultă. Aud pușcîn.

— Mă! — zîce. — D'irept are copilu, nu-i glumă! — zîse.

Apă șt'eaptă. Așt'eaptă, așt'eptăm aci tăț. N'e dușem — avem o slujn'ică aclo la postu cari ira, n'e fașe d'i șînă. Mîncăm, și zic cătă iel:

— Uite-aiș: io mă duc și ieu. Cum s-o dus ș-eialalt, io mă gat să mă duc.

Iĉe:

— Mer și ieu, dacă-i vorba, da stai o țiră — zîce — și ĉînă.

Șezîn aci, iel să dusă la boier', io mă dusăi aclo, îm deț'e slujn'ica mîncare, nu șt'iu še, și ven'i și iel. Iĉe:

— Ascultă, Săracule! Noi, așă, noi mem și noi d'îmin'eață. Ved'em soart'ea ĉe-o fi, și soarta care. . . n'e dușem și noi d'îmin'eață, și nu t'e lăsa tu d'i min'e.

— Bin'e ! Da — zic — io mă gat.

Iel să lasă, să lasă pă — iera mai în comn'ie on divan — să lasă pă divanu-ăla, și ven'i sluj'nica și povesteț cu ie. Auzim o mașină, un motor ven'in. S-o oprit tomna d'i ru căsarma noastă. Cîn s-oprisă, cobor vo doăzăș d'e inș d'in iel, și prind a pușca în fereșt'i — aveam on gang cuiat — prr ! prr !

Și strigă unu șk'ioop care, d'i fapt, așă și ira: iel să țin'e cu muierea lui — și iel ven'isă. Nu mai put'e iel fase n'imec cîn ven'e la consed, că — ca uomu — ăla iera ploton'er' și-l băjucure. Așe, cîn l-o văzut, striga tijemeșteru ăla:

— Tu-ț aia ș-aia a te ! N'e bem, puva — în limba lor și rumin'eșt'e. Pușcă, d'i sar, tăt'e n'e sparg fereșt'ile. Ei hăla șere. Cum s-o aflat. Șere tăt și să, aclo în dosu căsărmilor — adică în comn'ie — ș-o luț gol. Io, cîn dau, prind io — io, ca uomu: în păre rău să-m las ęlea, zisăi să mai scot čeva ș-ieu din cufăr să mai iau — cîn dau să mă țin pă fereastă, mă prind'e și mă traje năpoi. În traje un rind d'i pălmi păstă cap !

« Ei, Săracu ! »

Vin'e alți noi:

— Mă ! Nu da, mă, în iel ! — iče — nu-i d'e vină iel !

Tăt șk'ioopu da. Apă mă traje înăpoi, apă vin'e hăla, mă ieț cu buna:

— Uit'e-aisea ! Stei o țină cu noi, și n'e dai d'imin'eață în samă aisea tăt, și t'e duș. Te duș — zise. — Lasă, că țara noștă — iče — nu t'e spăriia, copile — iče — nu t'e bat'em noi, numa t'e-am bătut să nu fuji !

— Bin'e !

Șed năcăjit. Da șed tăt gata. Apă mediat să-nformeză aclo — cum o fost atunșea — să-nformeză d'intră iei, d'ică d'i să fac — s-o făcut și p-aisea, d'i s-or pus ca grădiș — să țină rinduială. S-o făcut iei așă o ekipă, nu mai lăsa să facă reșe și d'-ęlea, că-z d'e-a lor, averea lor, hai, să pusă iei aco.

D'imin'eața, n'e sculăm d'imin'eața, și d'imin'eața să strîng aiș, vin'e primariu — cunoșt'eam pă primariu — vin'e iel.

— Lasă, mă, copilu ăsta. O fost ăla, on copil mai bun, nu n'e-o făcut n'îmic, nu cu cîn'i, nu cu n'îmic, iel n'e-o apărat cît o putut, săracu. Și n'îc ploton'eri n-o făcut nu șt'iu ce minun'îuri — zîce — da — zîse — asta-i copil. Uit'e-aiș! — cătă min'e. — Dai tu în samă aișea la min'e, la primariu, că mă cunoșt'i, ai șezut cu noi aișea d'oă lun'i. Dai tu tăt în samă aișea, eventariu. Șt'i tu d'i iel?

— Șt'iu! — zic.

Mă bag în pimiță. Scosărăm d'e-aco — aveam lucrur'le noșt'e — am avu patruzăș și șasă d'i lăz d'i moniție, am avut, pentru că la noi iera club, și dăd'ei în samă tăt. Luară d'i la noi, luară paturi, luară cearceafuri, luară tăt. Și mai avem noi rest, făcut pintru iel, o mașină, o sobă d'e-asta d'e pecătat a slujn'îșii; o luosăm noi, om porc: îl luasem noi; tri saș d'i făină: i luasăm noi, și găin'i d'eșt'ea, nu iera trecut'e, nu iera în, iera a noșt'e.

— Și ce faci tu cu iele-asta, copile, cu lucrur'le cari să află n'einventar'?

Zic:

— Mn'ie nu-m trăbă n'îmica. Atit: io să-m das calea să mă duc.

— N'o stai, mă, stai aișea! Îz dăm noi calea să t'e duș, nu t'e coastă pă t'in'e. Cui dai tu aștea? Cui cînștești tu aștea? Noi, nu vrem să-z cînșteș tu, mă — zîse — la cîn'e vręi tu!

Iera slujn'ica. Zic:

— Mașina, io zîc, d'in part'ea me, s-o daț la Rozi, să daz lu nani Rozi. Am luat-o noi, da io vręu s-o cînstez, că-i muiere săracă, ș-are o fată, și coa să să peketęze și ia cu ia.

— Șe mai daț?

— Iacă tăt cît să țin'e d'e mașină: laboșe, cit'e sîn, tăt'e-aclo. Mediat tăt, șe vrei tu.

Luară a lor, i-arătară tăț — k'emară p-aia — i-o arătară acolo:

— Mă! Ție, ție, ție, tăt!

— Șe fas cu hăi doi porci, mă?

— Rămîn la copii sărači, la uoamen'i care-s măi sărači.

— Cui? Măi șt'i tu săraçi p-aiç?
 — Șt'iu!
 Io le spun'ëm, că io, dacă șezusem acolo, cunoșt'ëm omen'ii:
 — Cutare, și cutare, și cutare...
 Içe:
 — Tăt la omu fain! Trăiască împărțin! Rămîn'i așa, măi copile!
 Nø, pin-o da tăt'-elea!
 — Nø — ziçe — șt'i çe? Șe-ai tu, cari-i lada tș — içe — care-i?
 Arătai io.
 — D'in tăt'e lăzile, çe găseșt'i — da să nu iei, numa cît poz dușe — și să-z baji în rugzac, ș-iz luom tăt, «sănătat'e bună», t'e petrečem, t'e duçi la gară.
 — Bin'e!
 Io caut.
 — Apă alea a cui-s?
 Zic io:
 — Or plecat așa ca dumn'evøștă și n-or mai ven'it năpoi.
 — Care-i a lu ploton'eriu?
 Zic:
 — Asta!
 Înt-asta, cit am șăzut singur, am cotateu, și — că k'eile-o rămas pă measă — ș-am luat două sut'e șaizăçi și doș d'e coroa'n'e, i băgasem io la min'e. Cotai io, cotai la serjentu. A lu serjentu-o avu vo zeçe coroa'n'e, i scosăi pă measă. Scosăi d'i-aclo cit i aveam ca o cătană çe-aveș în cămara lui.
 — Nø — zișe — ban'ii eșt'ia — içe — îi iei la t'in'e, ș-așt'ea ban'i. Mai ai ban'i la t'in'e?
 Zic:
 — Am!
 — Cît ai la t'in'e?
 — Vo tri sut'e d'i coroa'n'e.
 M-avem io, măi cu-alu strajămeșt'eru, să strinsăsă.

— Nq, ti iei tăţ la t'in'e. Ş-ţ iei d'e-aiçi o păre d'e sizme, care vrei: o a lu ploton'eri, o care vrei tu, şi păpuş, şi t'e duş acasă.

— Nq da — zic io — cum mă duc d'e-aiş fără n'îci-on d'irept? O să m-oprescă sin'eva pă drum.

— Nu t'e-opreşt'e n'ime! Merg io cu t'in'e pîn la gară, şi d'i la gară, t'e sui la maşină, şi t'e duçi.

Cin azunjem la maşină să mă sui — mai iram mai mult, porn'iră — gata! rupsă lin'ia d'i fir pă part'e stîngă şi...

— Nu vă put'ez duşe!

Bin'e! Întoar'em năpoi în sat, mai mult, nu numa ieu. Eei, săracu d'e min'e! O luom pă cîmp, hai! Şi n'e răzveţim, n'e lăsăm hăla d'e ăla, ş-apucăm — io-apuc cu on ţigan, d'i la Turnu Severin — ş-o luom pă pisoare. Am ven'it trei săptămîn'i, pună la Dun'ere, la Beserica Albă. Acolo, n'e-o trecut on ţigan păstă Dunăre, pă g'iaţă — ira zoiuri — şi tresem d'i pă zoi pă zoi. Aşe n'e-o trecut, pînă-o trecut d'e-aia lăture, şi i-am dat o coroană, ş-am trecut, ş-am ven'it păn la Beserica Albă. D'e-acolo, n'e-am suit pă tren — numa d'e-acoló — ş-am ven'it la T'imişoara, şi Lugoj, am ven'it Făjet, Poiana Răk'iţeli.

Azung, d'e-am venit numa în azunu Crăciunului. Atunci, vin acasă, încă mă-mvaţă — io şi t'inăr — pi la goană. Că găsăsc aiçi on ungur la noi: tomna aiç ira căsile, un'e-aţ dumn'eavoastă la funiculariu ăla, la căs. Ira iel d'i pază, o fost aiç. Ei, cin mă ved'e iel:

— Iot'e, Moise, iară.

Pusese — am plecat amîndoi, şi iel, da iel o fost revişar la lin'ie. Dăm noi:

— Hai, mă, la vinătoare!

Io aveş n'îşt'e, sizmele-şlea d'i la ăla, strimt'e, frumoase, făcut'e. Le luai în pisoare, trăsăi n'îşt'e tolobon'i d'e-a noşt'i d'est'ia groş. Şi n'e duşem la vinătoare.

— Ă! n-am puşcă!

— Lasă, o luom d'e-aiç.

Că tăt'e pușt'ile s-aflasă — vez, atuncea în vrajbă, tă natu are pușcă — aveț tăz pușt'i p-aič. Iau d'e-aič d'in bătrîn'i on veșin. Mere-un pădurar', doi pădurari. M-dau și mie o pușcă cu cap. Mă duc-aco la vînătoare. Spun'e:

— Mereț la iazuri.

Aud p-aco pi la vale că strigă la min'e:

— Țîn'i-t'e, mă! Țîn'i-te, țin'i-t'e, mă!

Iacă vin'e on porc mare, cu uok'ii pă min'e. Mă uit. Vin'e și stă, să uită la min'e! Io trag: nu să slobozi pușca aia cu cap. Trag cu aia Deven'i: nu să sloboad'e. Apucă porcu cu fuga p-aco în vale, să duce.

«Ăi — zic — tu-ț aia ș-aia a teț!»

— Mă! A cui i pușca?

Iera unu Trucă.

— Tu-ț aia ș-aia a teț, cu pușcă cu tăt.

Auzii d'i la vale d'i min'e-acolo p-om pădurariu — pă unu, tata la unu — zos aîsea: pac! pac! Nq, porcu să dusă. Cur aclo la bătrîn. Bătrînu ira bătrîn: ira d'i vo, cam — măi bătrîn ca min'e — ira d'e vo șaizăč d'e an'i. Iau pușca d'i la bătrîn, ș-o iau p-acolo în vale, du-t'e! Cîn azung aco mai d'i la um părău, în vale, iacă porcu mn'eu l-azunje un căpău: țin'e d'i iel, mai să luptă cu iel. Dau și pușc, omor porcu — îl lovisă bătrînu o țiră înt-on pičior — da io dau cu plumb, și moare porcu. Îl luom, ven'im acasă, strinjem tăț. Cum să-l dușem? Hai să-l dușem noi pă lojă, c-așă ira atunči. Îl dučem așă în trei, trajem d'i iel tăț. Tunăm într-on părău, ven'im cu iel și tăt patru ven'im — luom cit'e boate-ș ven'im cu iel. Apa iera zoită, frig la Crășun. Îl pun patru inș pă — n'e pun'em: odată patru, odată patru-l dușem — și trec, să treacă păstă apă. Punt'e nu să vedę. Și noi, io mai d'înăpoi.

— Ia mă — zic — voi meieț ca hei d'in călindar!

Șt'i că ira t'ipărit, cu porcu, în călindar! Să rupsă g'iața cu iei, să dusă în mumă-sî porcu-aco în apă! D'e-abia i-am scos d'e-acolo. Trajem d'i iel, ven'im pîn-acasă, fâloș toz bin'e, mă! Aîsea ținea unu crijmă, unu Sărăpet, n'e băgăm la iel. Că încă lăsăm porcu în drum, co-n drum, să mai miră

tăţ la iei — că mai ira o  iră p an-astară — co să miră d'e iel:

— Mă !  e porc omorir  ah şt'ia !

Ven'im acasă, fasem ai , bem t ţ, ven'im  mp r tim porcu.

N , trese az, trese min'e. E ! ieu iram la soră-mea — soră m-aveam — săracă. Ia făcusă pintru ie, io cătană. T ţ ailaltă copii să-mbrăca, io mă-mbr c cu dracu: n-am n'ime ! Numa dracu. Mă, apă io-s sărac d'i t t !

— Tu, soră-mea ! P  d m  i mie d'i la...

— D'i un'e ? P  d'e un'e ? N-avem, iot'e-am făcu pintru min'e,  i...

Iera o babă ai ea, p  scamnu asta — da nu ira c şile  st'ea, alta casă ira — mă du la baba. Ira soră cu mama — mama murise —  i baba ira, avea unu  k'io, Poiană Mihai, o fost în Bozn'ia, atun  m i, n int'e, opt an'i o c t n'it,  t'ia tri limbi. Vin ai  la iel.

— Moşule ! Moşule !

—  e ?

— D -m  i mie  eva să mă-mbrac, on laibăr a metale. Mi-i ruşin'e să mă duc a e zdrem os — zic —  i ieu — zic. — Uit'e-i, la Cr sun, mă duc  i io a   vab-ntră h ia copii.

— Vină, unk'iule, la min'e ! — Poiană Mihai.

 m dă un laibăr d'-ela mare, făcut larg — a   umbla atun i, nu umbla cu c puturi ca noi — i put'ei băga capu p  un'i baj mîna ! T -ntr- şt'ia tolobon'i tra  i papu i — avem io  izmele  lea — trag io p , f los  i io ! — merg  i io-ntră iei. N-are p l rie b tr nu. Iau o p l rie popească —  m d  b tr nu: avea o p l rie cu peş , băga pipa — ira n  .

B tr nu zîce:

— Ia-o ! Ieu iau ha vek'e, ia cu peş : ai, f los ! pun o peană în p l rie. Mă du  i ieu acolo pi la zoc, pi la eia. Păi d  în stînga, d  în d'ireapta. T ţ m i f loş, t z bog ţ, t s f  e. Io n-am n'ime ! Măi,  e să fac, mă, bată-vă Dumn'ezo !

Nu n'ime ! Io, ca omu,  m iau o puşcă: acum puşcă t t  m trăbă. Da mă duc ai  la unu,  i o puşcă bună. Iau o puşcă

— pă vreme-aia atunș i dau șept'espreșe coroa'n'e pă pușcă — pușcă bună. Iau pușca, fălos cu pușc-aia. Merem p-aișea.

Aișea, baba asta cari ira aișea:

— Uit'e, mă ! Io, dacă îm dai tu miie șeva, io fac contrat aișea p-avere, pă pămîntu ășta.

— Pă io țe să-z dau? Amețala să t'e lovească, babă ! Iera o haia cîrnă.

— Dacă nu, o dau lu frat'i-to !

Avem un frat'e.

— Dă-o lu frat'ile !

Frat'ile ira numa d'i pă tată. Apă mere, treșe. Io nu-m dau sama d'e-avere, îm dau sama să mă duc după dos...

Inf. Săracu Moise; Poiana Răchitei—Hunedoara; culeg. C. B., la 12 noiem. 1951; transc. O. B.; durata: 45'; A.I.F. I. 11.248.

POVESTIRE DIN PRIMUL RĂZBOI MONDIAL

În războiu d'in o mie nouă sut'e patrusprăzeče, s-o făcut o mobilizare. Ş-aşa că io m-am zgod'it om d'e d'oză şi ob d'e an'i. Am porn'it la bătaie. Şi n'e-am dus, n'e-am dus pă frunt ş-am şăzut pă frunt patrusprăzeče lun'i d'e zile. După patrusprăzeče lun'i d'e zile, m-o răn'it pin uok'iu-ăl sting pin cap, ş-am picat mort, adica amurţit. M-o luat sanitarii şi m-or dus înt-on ișpitar' ş-acolo an stat zeče zile amorţit. După zeče zile, or fost aco n'ist'e tunuri d'e pază a ișpitariului ş-or pușcat după-on airoplan a dujmanului. Şi pin pușcăturile-ęlea m-am trezit. Cîn m-an trezit, am foz băgat aco înt-on ișpitar, da am fos pă o salteauă așu zos. Cîn am sărit, am luat salteaua-m brață şi m-am dus pintră paturi în ușă. Cîn am fos să ies pă ușă, m-am întilnit cu on ungur şi m-o-ntrebat ungureșt'e că unde merg? Io am spus că:

— Nu șt'iu un'e merg!

— Hovø mež moğan? ¹⁾

— En neș tud hovø mež! ²⁾

— Nø g'erę viso! ³⁾

Mă k'emă năpoie, să-ntorc năpoie. Mă dusă şi pusăi salteaua zos şi mă-ntreabă că mă dore capu şi ęe mai șt'iu io așia. Zič:

— Nu iește un rumîn așia, că io nu șt'iu bin'e ungureșt'e

— zic — să vorbes rumîn'ęșt'e?

— Ba iește.

Tunș ven'i on rumîn şi ded'e mîna cu min'e.

— Șervus, frat'e, t'e-ai sculat?

¹⁾ Unde mergi dumneata? ²⁾ Nu știu unde merg! ³⁾ Vino înapoi.

— Servedus ! Sculat !

Da io nu şt'iam că se sculat fi ala, că io n-am şt'uit d'e un'e-am azuns acolo, n'ij n-am şt'uit un'e mi-s. Vorbin cu ahăla, ven'i altu.

— Servedus, frat'e, t'e-ai sculat !

— Sculat !

— Domnule — zic — văd că ieş seva mai mare — văzui că ăla-i seva domn, zic — se-i aisea d'e nu să ved'e? Numa ieu nu văd ais, o tătă lumea nu ved'e?

— Apăi — ise — nu şt'i?

Ziç:

— Io nu şt'iu — ziç — m-oi fi tăiat, m-oi fi lovit, m-oi fi... Da-m părerea me iera că iz mort ş-îs pă haia lume, aşa-m suna mie-n cap.

— Apăi — ise — adă-ţ amint'e: n-ai plecat odată d'e-acas, ţ-ai luat rămaz bun d'i la hei d'e-acasă?

Atunj mă gin'i, cum plecăm noi ais cătă N'edora la drumu-ăl d'e merem cătă N'edora şi m-adusăi amint'e că m-am luat rămaz bun ais în cîmp d'i la muiere şi m-an duz la bătaie.

— Ee — apă — zic io-s uorb d'ila bătaie.

— Da — iče — vez că şt'i? — ăla o fost on doctor, çe — vez că şt'i?

Ziç:

— M-adusăi amint'e !

— Apă flămînd ieş'ti?

— Flămînd !

D'e loc mină pă unu şi m-adusă o şaică cu mîncare — cum an ziz noi atunsea pă vremea aia — n'îşt'e găluşt'e cu carn'e-aşă cu-aluaturi d'eşteea şi cu carn'e. O mîncai şezin în pişore.

— Apă — ise — mai mîncare-ai?

— Mai mîncă !

Tunz mai mină şi mai m-adusă o porţie d'e cafei, ş-o coarnă, o jamnă. Mîncăi ş-ahaia. Da va mai mîncă !

— Mai mîncare-ai ?

Atunś mn'i să făcu o ruşin'e că mincai cît doi ȝmen'i, să mai mînc. Zîc:

— Nu mai mînc acuma — zîc — n-aj mai mîncă.

Aşę cã:

— Nȝ — iĉe — culcă-t'e zos, că mîn'e meri d'e-aiś.

M-o pus pă strujac ŝi, dacã m-am pus pă strujac, io, unu să văita că mȝre-acolȝ, iarã rãn'it. Mie-m ven'isã că i-am dat — cum zîşem noi la ban'i atunś — zeşe zloţ la ahãla să mi-i ŝk'imbe, ŝi nu mi i-o mai dat. Tãt zîşem că să-m deĝe ban'ii. Zîcîn aşa, am adurmit. Cîn m-am pomenit — o fost unu d'e-aiś d'e cãtã, d'i la Vin'erea, Iiuon i-o foz numele.

— A se-i, On'eşan? Ala d'i i-ai dat tu ban'ii, o murit.

— Apã dac-o murit, ŝi io mor, da cum rabdã iel d'e lume, ŝi io răbd d'e ban'ii eia.

Aşę cã am adurmit iarã. N-am ŝt'iuat n'imic pîn d'imini-n'eaţa în haia zî, cîn o fi fost, or ven'it doi inş ŝi m-or luat d'e-o mînã — unu d'e-o mînã, unu d'e alta — ŝi m-or suit p-om motor ŝi m-or trimez d'e-acolo — da or trimez mai pă mulţ, nu numa pă min'e, numa vez, o ven'it ştramporţu.

Dacã m-o suit pă motor, mă durę capu, nu put'em să stau pă motor-acolo am fos cu jãrman'ii, pă motor. Da n'e-o fi duz d'epart'e, că n'e-o dat d'e mîncare. Io nu put'em să mînc, că iera tri rînduri d'e paturi aşa unu pă altu, numa put'ei să stai în dungã, o pă spat'e. Şe să fac? Da nu, ŝtiem io n'emţãşt'e, da cum să d'imise pita în cafei, nu ŝtiem. Io aşę nu-l put'em mîncă. Ćerui la iel pita ŝ-fi dãd'ei şaica, ŝi dimicai ieu. Eĝ, atunś văzu că se vreau io, o dimicã ş-apoi atunś am putut-o mîncă cu lingura. Tãtã aşã m-o luat ŝi m-o dat, pîn-am azuns int-alt oraş. Cîn am azuns acolo, m-o pus pă pat. Şe să vez acolo? Tãt ven'e n'eşt'e dȝmn'e-acolo ŝi, să mă leĝe, se ŝt'iu io se vrę să facã cu min'e — tã bizãia la min'e-acolȝ. Io mi s-o făcut o sũdã. Am prins a le sudui, că se-au cu min'e, ŝi se.

— Eĝa, vã bat, vã hãla.

Åla strigã pă min'e:

— Da še-i, On'eșan?

— Da — zic — n'eșt'e curve d'e domn'e — zic — nu șt'iu
še tăt au cu — n'ișt'e curve d'e muieri nu șt'iu țe au cu min'e,
tăt bizăie la min'e.

Eșe, altu ișe:

— Tu d'e un'e-l cunoș pă-ala, mă?

Ișe:

— O fos cu min'e în Selon'ic în ișpitar' ș-am fos cu patu
lîngă iel, și vez c-acuma-i, îi și uorb, și și norozeșt'e.

Io atunșa mă gînd'i:

« Eei, săracu d'e min'e, Domn'e! Și uorb, și nărod! »
M-am sușit — să iertaș — pă folș și m-am pus pă plîns. Tăt
am plîns aco pîn-am adurmit, n-am mai șt'iut n'îmica.

M-or luat și m-or duz la mașină și m-or suit pă marșină
și m-or dus în Țara N'emțască, înt-on ișpitar', înt-on oraș
d'e i-or zis Iegăndorf. Acoló, an șăzut șasă lun'i. D'e-acoló,
am scris cart'e-acasă, și m-o făcut d'e-aísea șerere și m-o
trimes în Vena. D'im Vena nu m-o primit, m-o trimes ím
Peșta, că orbii d'in, ad'ica răn'íți d'in Ard'eal și d'in Ungaria
or fost ím Peșta, și hăi d'in Austria or fost ím Vena. M-o
adus ăla pînă-m Peșta ș-ím Peșta m-o ținut on an și șept'e
lun'i. Da, aco să-nvățăm să lucrăm.

— Io nu mai lucru, io am lucrat pîn-am fos sănătos,
acuma uărb nu mai, še să lucru? Io om orb țe să lucru? Nu
poș să lucru n'îmic.

— Apă avem noi aísea un fel d'e mesărie care pot să
lucre și uărbii. Și uomu, pintu-aia să nu t'e superi că ímveș
mesărie, că pintu aia, tăt capeș pinzie, da, vez, trăbă să-z
baș on gînd în cap, c-om ban cășt'ígat d'e mîna te il folosăj
mai bin'e ca ăla care-l capeș d'e pinzie, că pinzia o capeș
lunare, da dacă faș cu mîna șeva faș ziln'ic.

— Domnule, io nu fac n'îmica pînă-m das calea să mă duc
acasă, că io d'e-atunș d'in nouă sut'e patrusprăzeșe am
plecat d'e-acasă — ș-atunșea iera pîn șasprăzeș — și io
păn mă duc acasă, nu vreau să-mvăș n'îmic, n'ij nu fac
n'îmica.

— Apăi meri ! T'e duz la domnu obirlainăt acolo, și fase, și t'e duz la urláv pá ob zile.

Mă duc la obirlainătu, zîce că io acu am ven'it, nu-m dá urláv. No, n-am țe să mai fac. Am spus cătă altu care-o foz mai bătrîn d'e acolo.

— Mă — ițe — lasă, că sint n'eșt'e domn'e aiș — ise — alea zîc « Iğozgotonog'iceagoș » ⁴⁾ și cîn vin ęlea, spun ieu, ș-atunșea — ise — alea-z dau.

Cîn o fost în haia zî, or vin'it domn'ele ęlea și o ven'it aco la cãntălarie, hăla m-o luat și m-o dus, c-o șt'iut rindu aco la cãntălarie. M-am ęerut urláv la ahelea, consed cum zîc acu. D'e loc, pină sara, m-o și făcut și sara la nouă șeasuri, m-o și trimez la tren. Am ven'it — m-o dat în samă pá tren la cãlăuzi eia care-s pá tren și ăia m-or adus pină-n N'edęra. În N'edęră, am găsît o muiere d'în G'elari și m-an legat d'e ie ș-am ven'it în oraș la um birt acolo — avem noi om birt aco care trăžem aco-i zîșeam « la Țucărberti ». Acolo tãd'euna iera ęmen'i d'e la noi. An găsît o babă d'e-aîșea, numa o babă an găsît acolo, d'e la noi. Nę, an șăzut acolo pîn d'imin'eața. D'imin'eața, o ven'it om polițer d'i la casa orașului și or spus că iac-o ven'it on uom orb d'i la Șerbăl, și n-are sín'e-l dușe-acasă — baba aia nu mă put'ę dușe.

— Apăi să-l aduș, babo, la noi la cãntălarie la casa orașului, că îi fașem rind d'e-acoló să ducă cu car d'e foșpont — da avęm io ș-în scris d'im Peșta, șt'i, să mă ducă cu car d'e foșpont.

Vorbin acoló cu căpitanu orașului, iacătă zî:

— Domnule căpitan — zîc — iește-om poștar d'i la noi d'e vin'e cu poșta az — cum o foz zóia, cred că — și ăla vin'e zóia după poștă — zîc — întrebaț la poștă, n-o fi acolo.

Întreabă la poștă, spun'e c-acu-i poștariu d'i la Șerbăl aiș. Haiducu d'i la casa orașului o mai găsît pá unu d'e-aîj d'în sat, o adus și p-ahăla. Ăla vin'e și dá mîna cu min'i și vorbeșt'e cu min'i și nu-l cunosc.

⁴⁾ Domnul director.

— Mă, da sin'e ieșt'i?

— G'iorg'e!

A iel o foz ven'it d'in Șerișor aișea zún'ere. Io mă gin'ii la
șmen'i d'e-a noșt'i, d'e iel m-am zoitat.

— Mă — ișe — z G'iorg'e Ban.

Atuns' il cunoscu. Zisă căpitanu orașului.

— Da — iče — t'e legi să-l duc acasă?

— Će-l duc, să șt'iu că-l duc ș-în circă.

În N'edora n-o mai foz n'is-o căruță cu cai, n-o avut și cu
șin'i să mă trimeată. M-o duc pă mășină păn la Găvăjd'ie,
d'e la Găvăjd'ie am ven'it pă zos.

Inf. Oneșan Alexandru—Șendea din Cerbăl—Hunedoara; *culeg.* O. B. în 19 iulie
1960; *transc.* O. B.; *durata:* 12'45"; A.I.F., mg 1720 b.

POVESTIRE DESPRE FRONT

M-o pușcat, m-o rînit. Am pk'ica ȝios ieu. Apăi, da ! apăi o pk'icat fehomonȝiu ¹⁾): o zîs:

— Meneg hatro șo tuz męni, lelegeni ȝops meg eșer ²⁾) — iče.

Atunči și iel o căpătat. S-o-mburdat în ȝios. Apăi, o strigat:

— Sanites ! Sanites !

Ș-apăi saniteșî i-o jăbăluit de bani mai nainte, apăi i-o legat. Apăi io, io m-am tras pînă-n decung, apăi m-o legat pi la mină ³⁾) cu-orče cîrpe de-ale, fetișuri, ș-apăi m-an traz apăi așă pe pînteče îm patru pičiore, pin decung. Și am cobori ȝios tă-tă-tăt t'înă, și sfirticat așă și, čeia o țîpurit pe-acolo și s-o văietat pe-acolo pe ȝios. Care l-o legat mai iute, o trăit ș-o g'ini cu mîna legată-n grumadz, care nu l-o putu lega iut'e-o murit acolo d'e frig, o-ng'eșat, c-o foz neaua mare pînă-m brîu, și frig mare. Apăi am g'init la hirplăș, apăi, departe sub nește dealuri. Apăi o spus că dziče, un căpitan, cătă fiuorvoș, zîče:

— Aiesta, domnule fiuorvoș ⁴⁾) — zîče — iel s-o spus pușcat.

— Da cum ?

— Tătă mîna-i plină de prav.

— Nȝ spală-l bine — iče — cu tri ape — iče — și ticăzuię pravu și-l adă la mine.

Apăi, l-o spalăt cu tri ape, apăi l-o cotat ⁵⁾) răȝămenșorvoș apoi:

— Da de-i de-aiesta de-a nos prav !

¹⁾ Locotenentul. ²⁾ Mă duc înapoi — și dacă poți să te duci, primești încă o dată să mănînci iarbă. ³⁾ Pov. arată spre mîna dreaptă. ⁴⁾ Medic șef. ⁵⁾ Pov. se uită la palma stîngă.

— Ba nu ! — iče căpitanu čela.
— D-apăi — ziče — cum te-o puşcat aşă de-aprope? Če ieş? moğ'iar voğ'î?
Nu dzic nimnica.
— Daiči?
Nu dzic nimic.
— Ruti?
Nu zic nimic.
— Mă ! Rumîn iej?
— Rumîn ! — dzic.
— D-apă cum te-o puşcat aşă de-aprope — iče — Ńi plină mîna de . . .

— Da cum nu m-a puşca — zic — că m-o minat în şurm — c-am fos şturmpatalion — ne-o minat în şurm di pîn la iei, apă o fo tri şformuri de ruş aşă de deş ca deġetele ⁶⁾. Apăi numa n-o vrut iei să mă puşte, c-o putu me om mn'ilion de glonz-m mine. Da o puşca ş-in sus, ş-im pămînt, şî cum o putut.

D-apăi unu din flanc, aşă ca di colo ⁷⁾, din latu, din şform, o socoti că mi-a da peste țăg'ia puştii. Cîn am sosît la ii, cum fo culcaț în neauă, ni s-o scula patru im pk'ičiore, ş-o lăsat puşt'ile ġiosu-n neauă, s-o scula ş-o țînu mînur'le-aşă ⁸⁾, cu spatele cătă mine. Atunčea s-o-ntorče orecare şî mă stră-punġe cu orče bagnetă. L-am alăn'it cu puşca aşă la ca, la curu lor. Da unu ca d'i colo o socotit.

— Io-i dau una peste țăg'ia puştii ! Roș !

Atunči o şî sărit țeġ'ile d'i la puşcă tătă de-a mină, numa capātu patului ⁹⁾ mi-o rămas şî iș dinapoi. Atunči-am simțit că me ca o frigare d'e foc pîn deġetele-aieste.

— Io-io-io-io-io ! ¹⁰⁾

Şî m-am îmburda ġios. Ş-am umbla cu mîna stîngă după țăġile de de ribolderului şî le-an descăța de imberşung, şî l-am țipa de pe mine, că iera plin borneu de propeticuri. L-am țipat ġios ¹¹⁾ ş-am țipurit. Fihomnoġiu :

⁶⁾ Pov. alătură palmele. ⁷⁾ Pov. arată spre dreapta, cu dreapta. ⁸⁾ Pov. ridică mîinile în sus. ⁹⁾ Pov. schițează cum se rezema, în stînga, proptit în ceva. ¹⁰⁾ Pov. agită dreapta. ¹¹⁾ Pov. arată spre stînga, cu stînga.

— Du-te — iče — înapoi, de te poț, să nu capez mai o dată !

Cin gată de grăit, să ș-imbordă și iel. Ș-apoi țipure-acolo. Apăi io m-am tras în decung.

— Mereț, măi, unu — zic — la fihomnoj, iacă-i pușcat pint-amîndquă pk'îcișorele, și ies tă singele din iel.

— Să h'ie și tata — iče — nu mă duc, nu scot capu, că — iče—m-or, mn'i-a sări capu — iče — dac-oi scoate capu din decungu.

Dzic:

— Nu ! să și dug ruși. Că cînd am fo pe țărmur'le decungului să mă-mburd¹²⁾ în decung în cap, am țipat uok'ii înapoi, și-am văzu că s-o scula ruși tăs, s-oo dus pe poiană-ncolo, cătă răsărit, cătă ii. Dzic: — Să duc ruși !

— Nu cred io ! — iče.

Muri homnoșiu. Nș g'ini pînă-i lumea, c-o ieși singele din iel, iei n-o cutezat a ieși iute din decungu. Dac-o ieșit din decung apăi i-o jăbălui de bani, co la jăburi că care cîz bani are. Strînz banii ațeia de groză. Da ! Apă uo murit acolo, că și care-o vu trăi, c-o ieși singele, tă l-o scos frigu tă singele din iei. Apăi, dacă ne-am dat, bolnag'i așă, cu halubele tăt'e fripte, în damf, cum am nimeri di colo di pin tină, di pin Cărpaț. Apăi tăs forn'oș — ș-așă, cu halubele tâte zbîrçite, și tină, și, arșă, da. Apăi, colo, în Coșă, ne-o ș-adus vo cîteva cară de haine noșă. Ȃu, c-alea n'e plac ! Tare mîndre halube ! N'e-o-mbrăcat. D-apii țe-om fa apoi ? Apăi ne-mbrăcăm noi. Eș ! După-amiadzădz, apăi după halube, și g'in vo cîteva care de puști di țele cu uon glonț, nește hornuri, nește pari mari, da tare groșă la țăg'ie, și lungi, cu uon cocoș¹³⁾. Hop !

— Nș ! Tăt omu să prindă-o pușcă s-o puie la capātu patului în cui.

— Da cum-oi prinde-o, că nu mă poș niș încălța, cu uo mină, cu una nu poș umbla de...

¹²⁾ Pov. se apleacă spre stînga. ¹³⁾ Pov. schițează tragerea înapoi a cocoșului, cu degetul mare drept.

— Păi nu trabă să puș cu ie, numa s-o ai la capātu patului¹⁴⁾.

— Nu-m trabă ! Nu prind.

Nȃ apăi strigă-altu, apăi c-ačela:

— D-apă io cu om pk'ičior, că nu mă poș în două bot'e¹⁵⁾, în furci — îmblă cu ieșe susuuorî — io poș purta pușcă? Că nu, nu-s numa cu om pk'ičior, nu mă poj duče.

— Că nu trabă să puș cu ie, numa să o-ai la capātu patului !

Nu ieș nime pușcă. Bin'e. Pune postu lingă ieșe. Mini dimineață, haida o grămadă de doftori, cu motoru. Stau la capātu bărăcilor — amu-n tri bărăci — ne strigă pe nume.

— Nȃ, d-apăi di če n-ai prins tu?

— Da cum-oi? Nu poș, că niș încălța¹⁶⁾ nu mă poș, că-s cu uo mină.

— D-apăi că nu-i heși să puș cu ie, numa să uo ai acol la capātu patului în cui.

Dac-apăi... nȃ, și pe tăț așă, pe n'ime nu-l ieș, că nu pȃte, uo nu-i bun, și cu pk'ičior, și cu mîna. Nȃ, și să duc. Amu luăm cîte-on h'ier de-alea și ne dă un strajămeșter cîte-on cură la ieș, și uo acițăm curaua d'e ieș, și uo pun'em la capātu patului¹⁷⁾.

— Pi ! Bată-t'e Dumn'edzo, spúrcată !

Ne-o acițăm la capātu patului. Șăd acolo, șăd acolo vo tri zile. Nȃȃ ! Ș-avem ștîre la meazănopte.

— Feș, embeșek ! Feș ! Teișș feșșeșni țoc-poc !¹⁸⁾

— Io-io-io-io-io !

Ne sculăm. Dacă altu nu-ș pȃt'e lua borneu, io trăbă să-i mai așităm, altu. Altu nu-ș pȃte duče pușca, trăbă să i-o dučem altu-afară. Pe cîn ieșim afară acolo-s vo dȃză ș-optu de treni în uliță tâte-ncărcate cu helmezîș, cu propet'ic, če trabă. Acolo-i banda cea mare, a, ca la noi, fedeaule čele, steaguri, zaslău pataliuonului. Strigă ezreșu:

¹⁴⁾ Pov. arată spre stînga, cu stînga. ¹⁵⁾ Pov. duce mîntile spre subșiori.

¹⁶⁾ Pov. arată spre picior, cu stînga. ¹⁷⁾ Pov. schițează rezemarea, cu stînga.

¹⁸⁾ Sus, oameni, sus, cu tot echipamentul.

— Eļšio sazod ! Eļöre ! Mašodic sazod ! Utan Hārmodic : Utan ! Nēg'iēdic : utan ! ¹⁹⁾

Noi atunș ne fa, punem tǎz dūp-olaltǎ, Harmodic la noi . . .

— Zasloqiere ! iobro nis ! ²⁰⁾

Țipām capu la iel, n'e uitām după iel. Și să duce pîn la capăt. Cîndu-i la capăt :

— Zasoloi ! Indu-i ²¹⁾ !

Vum ! Vum ! Vu-vu-vum ! Tri-li-iqi, dai-dai ! cu fedeauile și cu trîmbg'itele ! Și haida, știopk'ii-n cîte-n dōuǎ bot'e ²²⁾ și, nō și čeia cu mînur'le cu ketișu-n grumadz, pușca de-a umăr, așă ca um par, că care cum o pōt'e, ducă-o cum o-a duce. Haidă pînă-n Čoșa la geizăș în oraș !

Pe cîn sosîm în mn'ijlocu orașului, hai că tǎ-tǎ-tăt geizășu i-nstruța cu frunză d'e gorun și cu flori. Ačē-i-agust.

— Fēl !

Suflǎ trîmbițașu : Fēl, salqni ! ²³⁾

Suim sus acolo trizǎ ș șasǎ, patruzǎj, ciț încăpem înt-o vagon. Cîn sǎm gata, suflǎ condóctoru uodatǎ și sus, fel de min'e, hidaa ! Haida ! o dzi ș-o nōpte pîn la Peș. La Peșt, cîn sosîm a dōua dzi dimineața, ne-așteaptǎ cu cavei. Bem. Coborîm ġiosu, n'e dau cavei în čiaiče, și bem. Suim sus iarǎ.

— Fēl, salqni !

Nō, o și ie-n ġiosu. Nō amu merem la Italia, merem la Italia. Dzić :

— Ieu v-oi spune de-om mē la Italia, că—dzíc—om mē pingǎ Dunǎre-n ġioz, de nu — dzíc — de nu merem pingǎ Dunǎre-n ġios, apîi — dzíc — om mē la Sîrbg'ia, de-om da hois.

Numa cîn sǎm în capātu Peștului, o și pirǎie hois g'eizǎșu-nčō . . . ²⁴⁾

¹⁹⁾ Compania întia ! Înainte ! Apoi compania a doua ! Apoi compania a treia ! Apoi compania a patra ! ²⁰⁾ Pov. întoarce capul spre dreapta cu o mișcare zvîcnită : — Batalion, pentru onor spre stînga ! ²¹⁾ Companie, înainte marș ! ²²⁾ Pov. duce mîinile spre subțiori. ²³⁾ Îmbarcarea ! ²⁴⁾ Pov. arată spre dreapta, cu dreapta.

— . . . ! Amu — dzic — merem în Sîrbg'ia.

Și ne-o dus în Sîrbia apoi. Cînd am fost, ei, iară-o dzi ș-o nopt'e pînă la Sava, la Zimon, lîngă Belgrădu sîrbului, acolo ne-o puz ȝiosu. Acolo o foz gata vaporu, on vapor mare mn'î-nunat. Că podu čel de h'ier o fo spart, bombăluit, tăt o sărit ²⁵⁾. Ne-o pus pe vapor apăi tăt'e douză și uop de trene, și doășpre-če sut'e d'e uomeni, um patalion, on zasloși de cotune, și ne-o trecutu-m Belgrád, duminică sara. Ș-o fost, mini dimineață, o foz luni, o fost eļšö september. Ș-am avut plată d'e bani, dzeče zloț buni, tăt fečioru.

— Hă măi, d-apăi pe cită vreme-avem ?

No apăi spune-om fehomnoğ'i.

— Aieștia — ziče-s numa-s pe zeče zile.

Apăi tare bine, că nu căpătam pe zeče zile, numai șeptezăj de grițari în țară-aič; acolo umbra un zlot de tătă dzua, dac-am trecutu-n Sîrbg'ia.

No apăi, mîném acolo pin, în lăcașurî nu-i n'ime, numa orașu pusti. N'ime ! Niș cotună, nič sîrbi ²⁶⁾, nij domn'î, n'iș n'ime. No, apăi mînem acolo. Apăi dimineața ne sculăm — čeja o fo simbătă sara — da duminică dimineață ne sculăm. Căpătăm cavei și merem pin uoraș pi la bolduri. Tăte-s deșk'ise boldur'le pline de negoță și . . . Apî ieste încă-unu d'î la noi, apăi tăt ale kiskineauă, zadie, că — iče — cînd a g'in'î acasă, a duče la femeie.

— Lasă-le — ziču — n sărăčie, că nu-z vez casa șóhan !
Lasă-le — zicu-m.

Stă căpitanu.

— Da če faj măi Mălan ?

— E, c-apăi, domnule căpitan, că mn'i-a — c-o fo căpitanu din Timn'îșoara, de rumin. — C-apîi, domnule căpitan, că mn'i-aleg — dziče — că tare mindre pănuri-s — iče — că mn'i-oi duče-acasă la femeie — iče — de kișkineu și de zadie — iče.

— Ho, Dòmne, Dòmne, sărače ! — iče — că niș propeticu citu-l ai în bornei — iče — nu li-i duče ²⁷⁾ iče — ai grijă ! ș-ala

²⁵⁾ Pov. subliniază, cu stînga. ²⁶⁾ Pov. subliniază, cu stînga. ²⁷⁾ Pov. neagă, dînd din cap.

li-i țipa ȝios — iče. — Da nu umbla cu dracu, cu cîrpe!
— Iel. — N-a mai poz lua de-açole — iče — tăt'e valur'le-ęlea,
că nu te-apără nime, da — iče — nu li-i duçe, ęe li-i arunca
pin oraș.

Așa uo și fost. Tātu le-o dus, tă le-o dus in vo cînșpreçe
zile. Cîn o fo la cînșpreçe zile, o descătărămat borneu și uo
aruncat pe ȝios. Și dim pk'ita care-o avut și dint-alte halube,
că nu-am pututu mę, c-o fo t'ină pînă-m briu²⁸⁾, așă că-n Sîrb-
g'ia nu-s pk'etrice drumur'le, numa de-o lat de late. Da pin
tină, c-o fo fostă niște ploi tare mari, așę grele ploi — grele
cum o fost dzilele-ęste dquă. Apă uo fost umblată cu torșagu
muls de-a noș cu sarsagu, c-o trecut înainte, de i-o fugări pe
sirbi. Apă o g'initu-napoi. Pi tăs-tă-tăț iera t'ină, și cai să
băga pînă-n sk'inare.

Nq apăi niște căpitani de-aței de husari:

— Ho ! Ho i öreg — iče. — Oz öreg — dziče moșu nost,
căpitanu nos, c-o fos căpitan, ęzređeșu de răzărvă-o fost, de
șęptezăj de ai. Da uo aȝiutat iel, nu i-o fo musai să h'ie, da
uo aȝiutat iel la țară, că perisă ofițirii, ș-apă o socot'it că uo
avu cînste, or avę cînste și iei, iera și simbrie mare.

Ș-apăi tăt am mårs in tridzăj d'e dzile. Pin-am sosit la
Ujțta acolo d'i cătă Alban'ia. Apă la trizăj de dzile, cînd o fo
pe la unsprezeçe dzile, patruzăj și șasă o fo morț d'in dru-
mu-ala care-o fo mai hódini, mai grei²⁹⁾ qmeni. Pu care-am
fo mai săci, mai ișori, aței-am rămaz, da numa-m patru
pk'ičiore-am ieșit-afară. Ș-acolo ne-o adus cu-on, cavei cu
condirele să bem, pin opton'eaiuri pi-unde-am fost. Ș-apă ia
d'i la vo optu zile, apăi am prins a mai imbla ș-im pk'ičiore,
ș-așă. Ș-apăi, apăi ni-o dat slujbă-apăi. Ș-apu am umbla pi la
căs apăi, pe sate, a scrie iosaguri, marhă, cîne ęe are, pînă la
găini și ȝiște: vacă, boi, porci, uăi, cai, capre. Am scris cîne
cite are. Ș-apăi le-o rup tîrgu, lun'í și vin'eri. Ș-apă bg'iraiele
d'i la tâte satele dint-o uoraș, in tătă săptămîna, de dqu-ori
o trebui să h'ie-acolo, duminecă-o trebui să h'ie-acolo, după

²⁸⁾ Pov. duce stînga la briu. ²⁹⁾ Pov. subliniază, mișcînd din umeri.

porunči, ȝioi să h'ie-acolo. Luni o fo tîrgu, vin'eri-o fo tîrgu, în tătă femeia o căpătat o ȝiduliȝă că i-o trimăs d'î la craisco-mîndo o ȝidulă că tu s-aduie doi boi la tîrgu pe luni. Iesta ȝ-aduie o vacă³⁰⁾, iasta s-aduie o ȝiurincă. ȝ-aȝe că — nu că n-ai d'e vîndut, că dacă nu ai boii, numa la furcă-i duce! C-o spîndzurat, înt-on an de dzile tăt o spînzurat! Care n-o ascultat porunçile, numa l-o tras sus la furcă. O fost aciȝaule în capătu oraşului.

Nȝ apă, o g'ini la tîrg, apîi dipt o vacă i-o dat tri zloz buni, dib doi boi ȝepte sloz buni. ȝ-apu o strîns gulile, mîna la om munte-a Stat'îborului, o fo munte-mpărătes tare mare, că dac-ai suit acolo pe vîr apîi cîtu-i lumea ai văzut cu uok'ii! tăt, tăt, tă poiană-o fost. Pă uo strîns guli acolo. ȝ-apă de-acolo o trimăs la geizăş cînd o fo hi, apăi o trimăs încȝ la Peşt, apă o trimăs la Italia, la Rusia, unde-o fo hei d'e carn'e. Acolo i-o tă strîns la muntele-ala. ȝ-api aȝe că am păstrat acolo apăi tri ai ȝi ȝasă luni.

Inf. Feier Ion; Racşa, rn. Oaş; *culeg.* O. B.—Al. A., la 4 iunie 1953; *transc.* O. B.; *durata*: 20'; A.I.F., I. 14100 (mg 319 a).

³⁰⁾ Pov. subliniază, cu dreapta.

POVESTIRE DIN TIMPUL RĂZBOIULUI

În nouă sut'e patrusprăzețe, cîn o fo mobilizarea Ungării — a țării Ungării — atunția io n-am fo trecut patruză și doi d'e ai — am foz numai păstă patruză și unu. Io m-am dus acoló la țara un'e n'e-o k'emat pă toț. Ș-am avut o muiere frumoasă, și săracă, n-o avut n'ımica, numa io trăiam cu lucru mn'eu și cu lucru iei. Dară ia — io an zıs cătă ia:

— Nø, acuma n'e duțem păntu țară să luptăm: pîntu çin'e să lucru? Pentru t'in'e, o pentru țară? I frumoșă țara, o-i frumoșă tu?

Ia o zıs că:

— Să lucrı păntu min'e, că-s frumoșă.

Io am lucrat pentru ia c-o și frumoșă. M-am dus acolo-m bătaie. Am luptat cu toat'e țările, care un'e n'e-o porunçit. M-am dus ș-am făcut isprava. Așa dară, sclujbași care-o rămasu-n țară d'inlontru, jändarii, și bg'irău, și notarășu,și domn'ii — a mea muiere o fo frumoasă, c-am luat-o numai pentru că-i frumoasă, și dară iei o acățat-o la lucrur'le sclabe, pentru că ia o gîn'it, ia s-o lăsat la iei: și la ăla, și la hăla, cum o zıs lumea, s-o-acățat. Așa dară, io odată stîn om cred'inçios în lume, c-am gîn'it că ia nu să. . . cu n'ıme, numai cu min'e. Acuma, ieu am vin'it d'i pă ırlav d'i-acoló, d'in conțed, pușcat pım pk'ıchioare. Iei, bată-i Dum'n'ezău lor, le-o păru rău d'e min'e c-am vin'it d'i-acoló, că iei ım. . . muierea frumoasă, și cumsăcad'e acoló. Da dac-o . . . nu iera n'ımica triaba. Cîn am vin'it acasă, am dat încă d'e-on jändar', on șăf, care iel poat'e c-avea muiere, o șt'i-l dracu că cum avea, că io am fost în zilele scurt'e, çe-i în comună? Da iel — an dat d'e iel, nu șt'iam că çine — culcat p-o laiță, iel cu capu-n

sus, ia cu capu-n jos, pk'icioarele le rid'icase unu păstă altu—
da ieu am crezut că k'iar s-o. . . bată-i Dumn'ezo ! Am vin'it
acolo ș-am văzut că iei o făcu lucru ăla, iei mă iau încă pă
min'e la răzbat'ere: hōp, că să nu-m bat muierea ! M-or
luat pă min'e-atuncea cîn am vinit cu vejmint'ele-n spat'e,
cu păduk'ii pă min'e, și nu șt'iu ce, și m-or duz la post. Și acolo
am avut noroc cu on șăf, ăla m-o sclobozît să-n spăl păduk'ii
d'i pă min'e, să viu acasă.

Cîn viu acasă, muiere nu-i, foc nu-i, gaz nu-i !

« O omoară-t'e dracu, da un'e ieș tu ? »

Am avut doi boi, nu le-o dat n'ime d'e mîncare, nu le-o
da n'ime nutreț, mă duc să-m dau boii și gata treaba !

«Ăăău, vai d'e capu mn'eu, asta-i lume d'e plată, o-i lume
d'e dobîndă ? »

Ama ce să fac io aicea ? Că domn'ii mn'i-o dus muierea,
bată-i Dumn'ezău sfintu, la lume rătăcîtă.

Și apăi io așa am fost pînă-n zua d'e astăz.

Inf. Barb Todor; Bîrlești—Cîmpeni; *culeg.* O. B. în 17 iunie 1950; *transc.* O. B.;
A.I.F., fig 11485—6 a.

În o mie noă sute treize și șase ieram baj la um proprietar din satu m'eu. Ačest proprietar cumpărase de la mojnenu din Kiojdu Mic um munte cu numele dă « Măliia ».

Ne-am dus acolo primăvara cu vite, cu uoi, cu vaș, cu cai, cu tot țe trăiește pe lîngă stîină: șapte, uopt uameni personal sau ciț om h'i fost noi, poate kiar și zeče, însă cîini țiu minte perfect dă bine c-aveam doisprezeče. Țe să vezi? Cum ne-am dus acolo, ligiuoi sălbatiči, ca-m pădure: în dreapta, în stînga, însă dă stîină nu să puteau apropia din cauza cîinilor. Mai tîrziu, apruape de Simpietru, noi aveam în čireada vačilor um buhai, care iera dă vo tri sau patru ani. Buhaiu ăsta nu s-astîmpăra. Iel umbla și pă la alte čireduri dă vaș pă munți. Să dučea nuaptea în dreapta, în stînga. La um momen dat s-a-întîlnit cu ursu-ntr-o nuapte și l-a omorît. Dimineața, în spune un čioban cînd am băgat oile la ușă:

— Măi nea Giorge — zîče — io az nuapte am auzit un bou orăcăindă.

— Cum, măi Dumitre?

Čiobanu ăsta purta numele dă Dumitru Lupu din comuna Rinčezi.

— Da — zîče — am auzit um bou, o vită orăcăind az nuapte.

Îmediat cînd ne-am uitat acolo în čireada boilor unde trăia juncu, juncu lipsea. În fine! Țe să fačem? Čiobanii a mîncat, a plecat cu uoile, că dimineața nu prea sin liberi¹⁾.

*) Pov. ezită la titlu: întli propune « *Pățania cu ursu* », apoi observă: „aičea (la microfon, n.c.) li spun « *Ursu* » și pă asta mi-aduc perfect aminte“.

¹⁾ Pov. subliniază, cu dreapta.

Pină să vie uoile la namiezi, io am văzut vo trei, patru ciini care venise la tirlă, murdali pă bot, plini dă băligău. Să du-sese ciinii și mai mîncase și iei din hoit acolo. Vine uoile la namiezi, mulgem uoili, le povestesc io la čiobani, ba și iei mai îm poveștește mie²⁾ c-a mai văzut citi-un ciine așa sătul, mîncase carne. După če mulgem uoile, dau k'iag la lapte, mîncăm, če mă înțeleg io cu čiobanu-ăla care iera mai mare ca toț?

— Măi Dumitre, hai să dăm ruată p-aci pă izvuarel-ęstea, pă su brazi încolo, încolo, poate gă găsim čeva din juncu. Gata ! Zis și făcut. Am lăsa la tirlă niște băieți unu care cunoștea foarte bine, care l-am avut činči ani mînător. Astăz să găsește la firmă la Urzičeni, la Siuon.

Laz băiatu la stină, ii dau în grijă să-nkege laptele dacă, să-l strîngă pă lapte dacă să-nk'iagă și-o iau cu Dumitru Lupu p-um plai, urmărindă nește ciini care să duceau la hoit-acolo. Iel înăntea mea, că iera mai tînăr ca mine, și io în urma lui. Haida, haida, haida, haida.

Iel era la vro zeče metri înăntea mea. Cînd am ajuns îm plai și cînd ne-a văzut ursu, ursu care durmea lîngă juncu unde îl omorise pă junc, rîciisă alături dă junc, numa sîngele-l supsesse dîn iel, și dormea lîngă iel. Cînd ne-a văzut ursu, s-a ridicat în doă pičioare și-a-nčeput a orăcăi ! Čiobanu m'eu, Dumitru Lupu, n-a mai vānit înspre mine, și-a da drumu dă-o cuastă pān nește tirșari și nu l-am mai văzut. Io ieram mai bătrîn, nu puteam să fug ca iel. M-am întors repede înapoi, p-ăceiași cărare pă unde urcasem și ursu, în urma mea, tipa, tipa, tipa, tipa, la fel ca um măgar cînd ie-nčărcat cu samar.

Am mers, am mers, însă iel tot merģea mereu, s-apropia de mine ! Dim mersu-ăsta m-am opri și m-am lipit lîngă un fag groz, mare care-apruape nu-l puteai cuprinde niș trei uoameni așa grosime-avea. M-am dat imediat cu spatele la fag și cu toporu-m mînă care l-aveam. Doi ciini strajniči care nu m-au părăsit, iei au stat totdeauna lîngă mine. Cînd m-am uitat la urs, s-a oprit și ursu, n-a mai vinit³⁾ înspre mine,

²⁾ Pov. subliniază, cu dreapta. ³⁾ Pov. arată spre stînga, cu dreapta.

și-am dat repede, imediat gură la cîini, cîinii dacă-a văzut că io îi îmbărbătez, s-a repezit unu din iei și-a zmulș o gură di păr din spatele curului dă la urs. Atuncea ursu-a-început a orăcăi și n-a mai înăintat spre mine. Gata !

— Țure și pune mîna pă iel !

Iel s-a mai sučit, s-a mai învîrtit și și-a luat poteca înapoi unde iera juncu omorît. D-acolea io am plecat și-am luat-o pe cărare dă vale p-um plai, dă-i, dă-i, să mă las în vale unde iera o gîrlă cum, care să numea apa Măliii.

Acolo apruape dă gîrlă mă-ntîlneș și cu țeilanți țiobani care-i aveam pă la vaș, pă la sterpe, cu vo șapte, uopt cîini.

— Țe-ai făcu, nea Giorge? Țe-ai pățit?

— N-am făcut nimic — zic — ursu nu s-a putut, putut apropia dă mine c-am avut cîinii aștia ⁴⁾ lîngă mine.

— Hai îndărăt !

— Mă, io nu mai merg îndărăt, că voi fuțiț, și mă lăsaț singur pă mine și, ține știe țe să-ntîmplă.

— Hai îndărăt cu noi !

Gata ! M-am întors îndărăt cu iei. Cînd ne-am dus acolo, ursu-a simțit gălăgia, a lua juncu și l-o tîrît ținze-șazeçi de metri, la muk'e. Gata, numadecît l-an scurtat cu cîinii. Dacă-a văzut că cîinii-i dă ruată și hălămaiu care-l făceam noi, și-a da și iel drumu di cuastă, apăi l-am, am lua juncu și-am scoborî dă vale cu iel, i-am lua pielea, și-am păstrat-o și-am dat-o acolo unde trebuia.

Asta am pățit-o ieu, n-am auzit-o dă la nimenea. Vă dove-desc cu uameni care i-aveam acolo, că trăies și astăzi mai toț, ș-așa să-ntîmplă cu uorțe urs cînd te-ntîlneș cu iel în pădure, cînd iel omuară-o vită, ie foarte necăjit cînd dai peste iel !

Inf. Gh. M. Rădoiăș; Bătrîni—Teleajen; *cules* în București 20 martie 1956; de O. B.—C. B.; *transc.* T. B.; *durata*: 5'; A.I.F., mg. 1080 b.

Inf. a pățit-o « în 1936 ».

Ai mai spus-o? «Am mai spus așa la cîte-on om, da n-am spus așa cum trebuie.»

⁴⁾ Pov. arată înainte, cu stînga.

PĂȚANIA CU BALAURUL

Adică să spun că keștiunea țe mi s-o-ntimplat.

Așă că o fost noștea un pericol mare de ploie, ști. S-o dus tãz boii dim vatrã, dorului. Și s-o făcu dzuã. Dacă s-o făcu dzuã, am aduna boimea dim vatrã. Dacă o aduna dim vatrã, a mãrs un kilometru jumate de... diștanțã de, de vatrã, ști, de unde-o stad boii noște ¹⁾. Așă că o fost patru omeni, o-ncãrcat o furcã de-asta de fintinã, ș-o grindã. Și m-o strigat și pe mine, să le-ajut a o, a o pune pe tileagã, ști ²⁾. Și iei zì cãtã mine:

— Mă, Vãsile, mă! Nu bei o gurã de palincã?

— Mă, nu beau, c-am mìnca nește mãmãligã-acuma. De-altã datã, da!

— Hai, mă, be o gurã, nu ț-a h'i nimnicã pe mãmãligã... merșe o gurã!

Ști, că n-ave multã, o juma de palincã. Mă du și iau o gur di palincã di țe, da numa așã cam... un sfer de pãhar ³⁾ cum ar fi. Așe cã:

— No — zic — mă duc! Noroc!

— Noroc!

Boii iera acoșe ⁴⁾. Au mãrs dupã nește g'ișãi de g'ibol ș-intornu. Da o fost o țiețã, un lemn imbурdat, așã cum fi masa asta, n-o fos k'iar așã mare țiețã așe, ști, de făcu de doșe de-astea, de tonuri, să facã. Ș-o tăiat cìtva din iel. Cìn mă duc acolo, vez c-oi merșe-acolo — cã iera roua mare, iera iarba pìn-aice ⁵⁾ pornitã. Așă cã cìn mă duc colo la lemn să

¹⁾ Pov. subliniazã, cu dreapta. ²⁾ Pov. subliniazã, cu capul. ³⁾ Pov. subliniazã, cu dreapta. ⁴⁾ Pov. aratã înainte, cu dreapta. ⁵⁾ Pov. duce mìnile la brîu.

fac țigare, avem o bondă pe mine ⁶⁾ așa, de az de piele cum îi ș-aiesta. Așa că, io și văd col pi ciotă, pi ce, c-o fos tăiată di pingă pământ, ciota, lemnu, ști. Văd g'îțălu ăla-ntins acolo, o foz de dqu metăre mai bine de mare.

« Țe-i aiesta ⁷⁾, mă? » Mă mn'inunez io acolo.

Mă ducu. Văd că deșk'ide un uok'i cătă min'e — uok'iu aiesta ⁸⁾ — așa ca cum are g'ibolu. Nq nu-i nimica. Mă ducu vo douăzaj de paș di ieș, strig pi ceia, să viie și čela să-l vadă că če-i aiesta. G'in čeia, și-l văd, și iei tăț.

— Mă — zic — če fačem cu iel? Omorimu-l, lăsămu-l?

— Aiesta-i bălauru čela di Șugătag — da io nu știu une-o fos Șugătagu, nič acuma nu știu Șugătagu unde-i, cătă oriče izvor mare-acolo.

— Bun — zic — mă, meț și-m tăiez dquă rude ⁹⁾ de carpăn, da — zic — nu așa: numa rude, așa — zic — niște rude că — zic — le poč cuprinde bine ¹⁰⁾ cu mina.

Așa că să duc čeia, și:

— Mă, nu te lega tu de iel, mă!

— E, ia merez voi și tăieț rudele!

Și taie rudele. Cum îmi taie rudele, îmi aruncă ruda citu-i de-aič în gardu čela ¹¹⁾ acolo, și să iau la fugă, și fugu. Și desprin caii din ham, și ieș-afară dim pădure pe pășunile pe-a Rimeților, iei.

Mă duc colo, cinu-i dau, am vru să-i dau în cap — în cap am vru să-i dau întii, cătă čiuturi, cătă pe iasta margine cum ai meț de-aiči ¹²⁾ acolo până pi čela capăt, toma acolo o fuz gura ¹³⁾ pe capu ala acolo.

Așa că odată, îi trăznez cu paru aij după cap ¹⁴⁾ un la de mină, n-o fostu-n capu. Că-n cap am vru să dau, da nu știu cum o mărz din viteză paru, și n-o dat în cap. Io am crezu că dac-oi da în cap, lingă tinla ciotii, i-a tăia acolo bărbia, așa iera capu! ¹⁵⁾ Avea o gură ascuțită. Cîn trăznesc-

⁶⁾ Pov. prinde vesta, cu dreapta. ⁷⁾ Pov. arată înainte, cu stînga. ⁸⁾ Pov. duce stînga la ochiul drept. ⁹⁾ Pov. subliniază, cu dreapta. ¹⁰⁾ Pov. apucă, cu stînga. ¹¹⁾ Pov. arată, cu stînga, spre gardul de peste drum. ¹²⁾ Pov. arată spre masă. ¹³⁾ Pov. arată, cu dreapta, înainte. ¹⁴⁾ Pov. își lovește ceafa cu stînga. ¹⁵⁾ Pov. schițează volumul, distanțînd mîinile la circa 40 cm.

odată-n iel, sare d'e vreo op metăre, noă metăre o zeče metăre aşă de susu în aier. Cîn dă ġios, cu pîrg'ia pi iel ! Dau acolo pi iel pînă cîn n-o mai (?) aşă mult, o uară jumate am da pi iel. Aşă că, nu pos să-l omor ! Tă dau pi iel aşă, dau cum aj da pe-o ileu ¹⁶⁾ d'-esta a couačiului: atîta iera d'e tare.

Aşă că tă-tă-tă l-am farmat, şt'i, aşă cum fărmi măru čela če-l bătuči, unu de altu, numa aşă, l-am, l-am putut, i-am fărmat aşă uasăle-n iel. Şi i-am băgat pîrg'ia pe gură pŕt'e-o fost atîta, pîrg'ie ¹⁷⁾ ! Ş-apoi nu am putu să o scot la iel din gură pîrg'ie, pîn nu l-am tras, pînă nu l-am tras citu-i de-aičiuca la Nemeş. Acolo o ieşit pîrgia di la iel din gură. Tătă, tătă o ieşit surčele ¹⁸⁾, din gura lui.

Şi am mai da pi iel, cam vo zeče minute, ş-apoi o g'ini Nicoară aiesta a lu Čiorbă ¹⁹⁾ după boi, bătrînu-aiesta şi cu fečioru Măţanului, atunj nu iera însurat încă nu i-o foz luată fata înc-atunčenică, acuma-s şępte anĭ de-atunčenică în vara asta.

Ş-aşă l-am omorit. Şi dacă l-am omorit, şi dacă l-am omorit, am fos nebun tri uare ²⁰⁾. Ş-am avu năro cu N'icŕă, cu Nicŕă cu-aiesta, am avu năroc. Că tă m-am duz vo patru kilometăre, pe-o, pe un drum. Tă m-am dus, n-am ştiut nimic, s-o-nvîrtit lęmnele cu min'e ia aşă ²¹⁾ nică, ia roţă. Nu ştiu, nu ştiu ! — numa aşă că am foz nebun tri uare-aşă formă. Ş-ap-o gini Nicoară ăsta a lu socru, ş-apu ăsta m-o, m-o adus apoi înapoie. Ş-o, o sta lęmnele de-mvîrtit, nu s-o mai îmvîrtit, ş-o stad lęmnele-n loc şi m-an pus şi io ġios ²²⁾, apoi, dup-ače. Apoi am văzu că-i Nicŕă, apoi l-am cunoscu pe Nicŕă că čine-i.

No, şi gata !

¹⁶⁾ Pov. loveşte repetat, cu stînga. ¹⁷⁾ Pov. arată, distančind mîinile, la circa 1 m. ¹⁸⁾ Pov. arată, cu dreapta. ¹⁹⁾ Pov. arată în lături, cu stînga. ²⁰⁾ Pov. răsuceşte stînga. ²¹⁾ Pov. descrie cercurl, cu stînga. ²²⁾ Pov. schiţează, aşezarea, cu stînga.

Inf. Ignat Vasile, 38 ani; Turț, rn. Oaș; *culeg.* O. B. la 27.V.1953; *transc.* O. B.;
durata: 6'30"; A.I.F., i. 14097.

Faptul s-a întâmplat «acuma-s 7 ani. O venit șăfu de post, și Hurezan
ăsta, să iee unsore da s-o-mpuțit. Api a fost brigaderu.»

Era lung «d'e 2 metri; și io m-am mn'irat. N-o vru să între nič
săcurea-n solți lui!» *Unde?* «îm pădurea d'e la Livada».

Inf. e bouarul satului, «d'e 7 an'i acolo».

ANEXE

NOTE MUZICALE

41. „POVESTEA CU ȚENUȘOTCĂ”

Musical notation for the song 'POVESTEA CU ȚENUȘOTCĂ'. It consists of a single line of music on a treble clef staff with a key signature of one sharp (F#). The melody is written in a simple, folk-like style. Below the staff, the lyrics are written in a stylized font.

Nu su - flă bă - ie - fi ta - re Va - leo i - ni - ma mă doa - ri

79. POVESTEA NOROCULUI

Musical notation for the song 'POVESTEA NOROCULUI'. It consists of two lines of music on a treble clef staff with a key signature of one sharp (F#). The melody is written in a simple, folk-like style. Below the staff, the lyrics are written in a stylized font.

. e No - roc no - ro - ce - lu me - u No - roc no - ro - ce - lu meu mă
i Ca - re nu te - am gă - sit ie - u ca - re — nu te - am gă - sit ie - u

102. PĂCALĂ

Musical notation for the song 'PĂCALĂ'. It consists of two lines of music on a treble clef staff with a key signature of one sharp (F#). The melody is written in a simple, folk-like style. Below the staff, the lyrics are written in a stylized font.

Vai de mi - ne c - a - cu - ma mă o - m - ră - mpă - ra - tu
D - o - m - n - e c - a - cu - ma mîi - o fu - rat ba - nii și - n ton mîi s - o cî - cat.

111. „FEMEIA ȘI HAMANTU”

Musical notation for the song 'FEMEIA ȘI HAMANTU'. It consists of a single line of music on a treble clef staff with a key signature of one sharp (F#). The melody is written in a simple, folk-like style. Below the staff, the lyrics are written in a stylized font.

Cio - ca cio - ca cio - că - lău Și te du la l - o - cu tău
Scoa - lă scoa - lă mîi flă - cău Că bîr - ba - tu - i fer - mo - cat
Șa - de cu căl - da - rea - n cap.

/

*GLOSAR *)*

Acăr — ori, măcar
acăstauă — spîzurătoare
adătui, a — a îndemna, a cumpăni
adimant — diamant
aieri, a — a răci, a aerisi
ajuta, a — a ridica
andălui, a — a porni
arvune — copac
aspăsa, a — a apăsa
astaliş, astăluş — timplar.

Balparoase — răcoroase
başag — stîină
bădini — hîrdău, puțină de lemn
băntălui, a — a alunga
bătăci, a — a bijbii, a moşmondi
belceu — leagăn
bele — bale
bendeu, pl. bendeauă — intestin
benocu — binoclu
berdehane, burduhence — măruntaie
berjă — birjă, trăsură
bibilon — biberon
bicaş — piatră albă
bitanc, bitang — derbedeu
bituşă — cojoc

*) Nu au fost consemnate decît cuvintele — sau sursele — inexistente în « Dicţionarul limbii române moderne », Buc., 1958.

bîciu — țap
bîgni, a — a bîgui
boanță, bumbăreață — organul scoafei
bocîcea — bocanc
bолоhoange — clopote, zurgălăi
bucșă — bufnitură
bugăt — mult, tare
burgândăi — sfecele furajere.

Camiță, camniță — vatră deschisă pe care se făcea focul, căloni
căloi, căloni — camiță, vatră deschisă pe care se făcea focul
cândălău — sobă
cășița podului — culee, capătul podului
cătunușag — armată
căzal — stog
chert — menajerie, grădină zoologică
chetom — absolut, chiar
chibără — chivără, « ca o pălărie făcută »
chilav — schilod
chipoc — pipă mare
chirili, a — a găuri, a sfredeli
chischineu — năframă
chișbirău — subprimar
ciğăli, a — a scărpina
cioflinca, a — a șchiopăta
ciont — os
ciopîrtar — prăjină
cioroboaie — vase de lemn
ciripă — țiglă
ciucalău — moț, ciucur
ciujdit — ghemuit, amărit
ciuncaș — pisc
cisăi, a — a sufla greu
cîtigan — încet
coardă — sabie
cobă — găină

colătră — plită
coldăuș — cerșetor
colop — pălărie
comis — monedă veche de argint
condire — bidoane
corci — tufă, tufiș
corcoi, a — a sforăi
costruș, costrușă — minz, minză
coscodzi, a — a cînta ca cocoșul
coștei — coteț
coțoburle — bordeie
cuduștrei — cîteșitrei.

Da de — poate
damf — abur
dăbălat — dăbălăzat, liber, atîrnînd
dătilin, detilin — separat
decung — adăpost militar, tranșee
de hoghi — da de unde
dejugătoare — loc de popas al cărăușilor
de ru, de rupt — în dreptul
dipt — pentru
dir — pentru
îdrje — bită
dirji, a — a ciomăgi
dodoloț — rotund
domnar — boier, domn mare
droange — zurgălăi, clopote
durdure de pădure — duh, spirit de pădure
durjuli, a — a strica, a răsturna.

Ezredeș — colonel.

Fărmușuri — firimituri
fedeaună — talgere
feleli, a — a garanta

fercheș — chipeș
fest — puternic, tare
feștoacă — ciomag
fetișuri — fișii de pansament
fihomnoj — locotenent
fiorvoș — medic locotenent
fișcarăș — avocat
fișcăi, fișcii, a — a șuiera, a fluiera
firnal — furnal
fodără — crețuri
font — 0,5 kg.
fonță — lampă de mină
fotac — șef, supraveghetor
fotag — vijelie
fraică, pl. frăici, frăi — doică, servitoare
fundeii — așternut de paie, claie începută.

Gat — butoi, cadă
găzdăcie — bogăție
geme — partea dinainte a coșului carului
gheizăr — drezină
gheizăș — tren
ghialoagă — sanie
ghidicanie — animal
ghioacă — coajă tare
ghiolban — tulpan
grăpsa, a — a zgîria
grosuri — grinzi, butuci
gugula, a — a dezmiarda
gujbă — cujbă, nuia răsucită, ginj
guleș — ciurdar
gulie — ciurdă de boi.

Halam — closet
halube — haine
hascote — vreascuri

hăizaș, heizaș — acoperiș
hă!ămai — hărmălaie
hăli, a — a zori
hășcău — pungă din bășică de porc
heli, hie — nevoie, lipsă
herbecă — sufertaș
hetan — prăjină
hidurea că -- fiindcă
hir — veste
hiretic — nervos, rău
hirplaț — post de prim ajutor
hîrbături — firimituri
hîrhăit — slab, prizărit
hoagă — animal, sălbăticiune
hoisă — către stînga
hopătaie — vîlvătaie
hot — adăpost (?)
huc — complet, absolut
huliganie — pasăre de pradă
hunsfut, hunsut — șiret, viclean
huret — urale.

Iaba — geaba
iagă — sticlă
iepta, a se -- a-și lua avînt
inde, ine — unde
imberșung — centură, curele
iștalău — grajd.

Îmbueci, a se — a deveni buiac, zburda'nic
îmbulzît — încovrigat, strîns
împărțăștină — împărțire
îndălui, a — a porni
înhîi, a — a dărîma
întăbula, a — a testa averea imobilă.

Jap — moșneag
jigărării — animale
jopsit — necăjit.

Lainăt — sublocotenent
lehuit — lihnit
leșui, a — a pîndi
levelu — izlaz, imaș
leveș — supă
licăi, a — a licări, a străluci
limorat — lămuriț
lioliucă — lelică
logodi, a se — a se lega
lomuri — crengi uscate, vreascuri
lupărie — groapă, cursă pentru lupi.

Mară, marhă, mărhai — vite
marod — bolnav
măligar — făcăleț
mămănoaie — zmeoaică, diavoliță
măsoaie — față de masă
mehei — hamei
miercăni, a — a scînci, a geme
mighiș — totuși
miran, mirean — pămîntean
mițîțal — mititel
mițogoian — pisoi, motan
modrăși, a se — a se mîzgăli
moloșag — petrecere
mulătui, a — a petrece, a chefui
mușini — chibrite.

Năpusti, a — a slobozi, a lăsa
nemoțânie — neam, rudenie
obîrlainăt — locotenent
odor — curte

ofera, a — a oferi
optoneaiuri — cantonamente
orvoş — medic
oşti, a — a ospăta.

Palţău — baston, bită
pânăta, a se — a se plînge, a se văita
peţanie — peţire
pititel — pitic, mic
pîrlui, a — a opări cu leşie
poc — pachet
pocălui, a pocoli, a — a împacheta
poclet — proclat, blestemat
poltălui, a — a sorta, a potrivi
popiros, popchiro — hîrtie
poprică — ardei
posomant — fir, fireturi
pradoş — mîndru, orgolios
premîteni — pămîteni
prepelit — prăpădit, jigărit
prepeliţar — prepelicar
probălui, a probi, a — a proba, a încerca
pustă — moşie.

Raşpău — pilă, raşpăl
rădiuri, rămiguri — vreascuri
răstui, a — a rostui
reţept — reţetă
ruguci, a — a înţepa.

Salăi — oaspeţi
sălcari — zăvoi de sălcii
sălui, a — a da sălaş, ospitalitate
sămăli, a — a socoti
scand — scaun
scăpărămînturi, scăpărîminte — amnar şi iască

schit — frînghie
scopot — bucată, interval de timp
scrumăti — a zgîria
sînțit — asfințit
smînat — slab, palid
socăciță — bucătăreasă
spagat — sfoară
stancă — stîncă
stăruit — înstărit
stîngăli, a — a tîndăli
stopi, a — a scuipa
strajămeșter — plutonier
străjer — stejar
strujac — saltea de paie
stug — ostrov
sucui, a — a obișnui.

Șareți, șireți — alice
șăluari — obiele
șcătuie — cutie
șisorca, a — a mișca
șišili, a — a liniști repetînd silaba și
șofai — pădurar
șotăr — piatră sfărîmată pentru pietruit
șprung — avînt
șpur — copil din flori
știup — bucată, surcea
ștrămpoort — transport
șturbatalion — batalion de asalt
șutica, a se — a se întuneca
șuticală — întunec.

Tambă — batjocură
tălpită — oprită, ieșită
tănear — grajd
tecări, a — a se suci, a se învîrți

techerzi, a — a fugi, a rătăci
techergheu — derbedeu, pungaș
tenchi — cucuruz, porumb
tersală — țesală
tic — vas de lemn
ticăzui, a — a alege
tidelniță — cădelniță
tijemeșter — plutonier
timzui, a — a chinui
tistaș — curat
tînghie — chindie
tîrlîli, a — a zice din fluier
todomană — protest
tog — ogor
toloboni — călțuni, ciorapi de postav
tolomac — prostănac
ton — butoi
troc — troacă, albie
trufălui, a — a glumi
tuturez — corn, trîmbiță de coajă.

Țălt — cort, foaie de cort
țingălui, a — a țiu
țibric — chibrit
țipuri, a — a țipa, a striga
țuhan — țuhal, sac mare
țuțfilăr — sergent.

Ungoiaură — încărcătură, umplutură de pușcă
uioș — laibăr
ulitur — uliu
umbreană — mreană
urlav — concediu
urzoape — curele, legători.

Vatră — pămînt; pe vatră — pe jos
vădui, a se — a face copii din flori

văgaj — pîriiaş
vândălău — vagabond
vedezlit, vādăslit — vînătoare
viliveandă — reverendă
virior — supraveghetor
viji, a se — a se întimpla
vilvaş — năzdrăvan
vor — curte.

Zaslău — steag
zăhăstrie — sihăstrie, pustietăţi
zănat — fire
zberţelit — zgîriat
zdronconi, a — a zdrîncăni
zgină — gadină, monstru
zgăiba, a — a zgîria
zgîrni, a — a dibui, a ivi
zromodi, a se — a se mişca, a se scutura
zîmbat — jîmbat, strîmbat
zmetie — prăjină
znamănă — pocitanie, mititel
zurvă — alergătură, agitaţie
zvîrgoli, a se — a se întoarce de pe o parte pe alta.

LISTA ALFABETICĂ A POVESTITORILOR *)

Balaș Ion. Porecla: a lui Iacob lu Gavrilă. Satul: Racșa. Comuna: Orașul Nou. Raionul: Oaș. Vîrsta: 47 ani. Știința de carte: patru clase. Avere, categorie socială: țaran în întovărășire (Toz — președinte Toz). Ocupația principală: agricultura. Date principale biografice, deplasări: localnic. În București « de cîm am fost de 17 ani, vo șapte luni. Apoi am mai mîrs iară ». (La tramvai, la zidărie, salahor). Armata în Dorohoi (1928—29). Apoi în Constanța un an (1930) la cai, vizitiu. Apoi « la meitări » la Brezoi, Reghinu Săsesc. Patru ani la Ilba la pietrărie (1934—38). Localitățile și ocaziile la care a povestit: « Pîn armată am mai spus și ieu și am mai și audzit. Pîn sat cîteodată la desfăcat așă, și tîmna cu vitele. Eu am știut multe la șădzători ». Observații: Povestește apatic; temperament flegmatic. Repertoriu mic; preferă snoavele.

Culeg.: Al. A., 31. V. 1953.

Barb Todor. Porecla: Todor d'i la uliță. Satul: Mogoș-Bîrlești (r. Cîmpeni). Vîrsta: 78 ani. Ocupația: agricultor, 19 jugăre (finaț și pădure majoritatea). Știința de carte: « dracu știe cîte clase, vo doă, o tri ». Deplasări: cu războiul « pîn Galiția, pîn Rusia (prizonier), pîn Ungaria, pîn Cehoslovația p-acolo ». La tîrgurile din regiune « la țară » (Valea Murășului). Observații: Foarte bun povestitor de lucruri picante, fără pereche în comună. Nu are repertoriu de povești tradiționale, ci povestește întîmplări — reale, și mai cu seamă, cu multe adaosuri născocite — sub formă autobiografică.

Culeg.: O. B., 17.VI.1950.

Bărboi I. Dumitru. Porecla: « Nea Mitică; asta ie toți care-m zîce, și pe la pădure și pe-aiți ». Satul: Bughea-de-Sus. Comuna: Bughea-de-Sus. Raionul Muscel. Vîrsta: 65 ani (n.

*) Informațiile trebuie raportate la data culegerii, indicată la sfîrșitul fiecărei fișe.

1889—mai 8). Știința de carte: «patru clase primare, da învățate în oraș, nu ai-șea, că țineam de oraș atuncea». Ocupația principală: «munător forestier dă cîn m-am pomenit. Dă la vîrsta dă șaisprezece ani numai în pădure am lucrat, în toate părțile». Ocupații anexe: «Nu mai am nimic; asta ie prima bază a mea». Date principale biografice, deplasări: «Pănă-n război (1916) pîn prejur, p-ai-șea. 1911—18, concentrarea, războiu pă la Olt, pîn Moldova (Oituz, Vatra-Dornei); după război am lucrat pînă pîn 26 pă dosu Dîmboviții și pă Bratia, și Rîu Tîrgului; 27—28 pă Rîu Tîrgului, pînă-n 30. Pă 31 am plecat la Banat, la Reșița, *to forestier la corhănit în principiu*, ieu mă ocup mai mult la canaluri. 32—50, pă la Reșița (vo doi-trei ani la Armeniș). După 50 pîn Moldova, la Mînăstirea Neamțului». Localitățile și ocaziile la care a povestit: «pîn sat nu prea, fîncă ieu viu în sat cite o săptămînă or doao în prinčipiu; *da la cabane și la bărăci* cam în zile dă sărbători, or cînd erea timpuri rele de nu puteam munči». Repertoriu nu prea remarcabil: 12 piese, majoritatea basme nuvelistice. A citit relativ mult. Nu e atras de fantastic, pentru care nu are înțelegere suficientă, în schimb e preocupat de narațiunile cu caracter realist de gen aventuros. Tendință de a ști narațiuni necunoscute de alții. Limbaj colorat, familiar cu neologismul, deși stilul său e destul de inform.

Culeg. Al. A., 1.XI.1956.

Bota Grigor. Satul: Turț; rn. Oaș. Vîrsta: 63 ani. Știința de carte: 7 clase primare în Turț. Ocupația principală: agricultura. Ocupații anexe: «am fos pădurar d' control, 22 d' e an' i, după ce-am vînit d' în America». Date principale biografice, deplasări: băștinaș din Turț, la lucru în St. Unite, 7 ani în fabrică, «am mărș în 912». La tîrguri, Satu-Mare, Baia-Mare, Negrești. Localitățile și ocaziile la care a povestit: «și pe-acolo pi la Statele Unite, și pe la armată, și pe-ai-ș la d'isfăcat în tîpță sara cîn d'isfăcam numa to după mine umblau, ci ce nu desfăcam, numa să șed acolo» la priveghi, la șezători «numa cu povești ne acupam». Plată? «la noi nu-i plată, numa pîntru petrecere, să treacă timpu». Observații: Repertoriu mediu, în parte alimentat de lectură. Attras de scenele umoristice, redă cu destul dramatism conflictele dintre personaje. Narare vie, colorată și caldă.

Culeg.: O. B. la 25.V.1953.

Breanc Gheorghe. Porecla: a Tîlii. Satul: Cresuia. Comuna: Curățele. Raionul: Beiuș. Vîrsta: 60 ani. Știința de

carte: 4 clase elementare în sat. Ocupația principală: *pădurar* « 30 d'e an'i », acum e pensionat « d'in 1957 ». Ocupații anexe: « munca câmpului, plugărit, coasă, sapă. Nu mai mărg la pădure ». Date principale biografice, deplasări: băștinaș. Armata la Oradea și Dumbrăveni. Concentrat la Marghita și R.-Sărat. « Am fos la Remeș, am lucrat pînă m-au pus pădurar, vo 20 d'e an'i, la I.F.E.T. ». A umblat prin satele învecinate. Localitățile și ocaziile la care a povestit: La Remeș (Aleșd), « aici numa tăt am ascultat ». « La priveg'ii nu mă duc, nu-m plăce. » Observații: Povestitor mijlociu. Repertoriu mic. Povestește cu plăcere și cu talent ceea ce știe bine și i-a plăcut. Preferă snoavele și povestirile vînătorești.

Culeg.: O. B. în 27.IX. 1961.

Buha Gheorghe. Porecla: a Honului. Satul: Cresuia. Comuna: Curățele. Raionul: Beiuș. Vîrsta: 61 ani. Știința de carte: nu a frecventat școala « fără școlă, nu iera pîntru noi. Șt'iu fîrt'e puțin, numele meu ». Ocupația principală: *muncitor forestier* « d'e-acolo mi-am cîștigat pîn'ę ». Ocupații anexe: agricultor — crescător de vite în gospodăria proprie. Muncitor ziler de ocazie. Date principale biografice, deplasări: Băștinaș « și moșii d'e-ači-s ». Pe front în Italia, apoi încorporat în armata română la Oradea. Concentrat în 1939—40 Dridu—București. La lucru « la *Rămeș*, d'e cîn am fo d'e 12 an'i pînă-n prezent cînd nu s-o oprit, și la *Finiiș* ». Localitățile și ocaziile la care a povestit: « Cîn am avu timp, in'e-o fost populație multă, cu ortăcii nopt'ea » la Rămeș, la priveghiu în sat « cîn am fost ». Poveștile le-a învățat « d'in oamenii, d'in ciț am prins. Io și la armată, d'int-o dată am prins. În zădar m-ar fi bătută, da tăt nu put'eam uita. Care-am avut mai bună plăcere d'e ieșe » le-a învățat. « La tînărețe are mai bună plăcere, ș-atuncē să uită după jocuri și bancuri. » A învățat din plăcere « pe tot'e cit'e le-am învățat ». *Ai adăugat?* « oare in'eva, in'e nu s-o vîjit bin'e, am mai adăogat oarecare cuvînt. N-am adăgat laolaltă, numa dac-o fost oarecare cuvînt rușinos, l-am skimbat ca să nu fie de rușine ». *Pov. o bucată* « tot la fel în tot'e uorile, nu mințasc ieu o dată într-om fel, o dată-ntr-altu, tot așe cum ieste ieș ». *Oamenii îl consideră* « nu mă suduie, ii mă čer să le spun — c-amu n'i somn — iče. Nu-m trabă n'îmic pîntru ačeia — că nu fumez, palincă multă nu beu ». Observații: Bun povestitor — introduce elemente noi, nuvelizînd. Predilecție pentru snoave. Vestit în sat ca creator de versuri. Face jurnale versificate, uneori la cererea sătenilor.

Repertoriu destul de întins: 37 piese, din care 17 snoave, 16 basme propriu-zise. Preocupat de sublinierea preceptelor morale care se desprind din narațiuni.

Culeg.: O. B., 28.IX.1961.

Chira Gheorghe. Porecla: Burian. Satul: Mara. Comuna: Desești. Raionul: Sighet. Vîrsta: 73 ani. Știință de carte: «n-am învățat d'e fel clasă, c-am fos slugă. Am șt'uit io scrie numele mn'eu ș-așă puțin». Ocupația principală: agricultura — creșterea vitelor în aceeași gospodărie cu ginerele său. Ocupații anexe: muncitor forestier și ziler la «drumuri. Cu pădurea mai mult.» Date principale biografice, deplasări: Băstinaș. Front la Galiția, prizonier 2 ani pînă-n Siberia — apoi voluntar 1 an de zile (a luptat la Mărășești). *La pădure* «v-on an», apoi în munții Gutiiului. Localitățile și ocaziile la care a povestit: «Pîn Rusia am auzit mai mult'e povești. Am stat vo 5 mii, înt-o biserică turcească, api tăt feliu d'e limb'g'i — am șt'uit bin'e ruseșt'e, ungureșt'e puțin, n'emțeșt'e cit'e-o vorbă». *A povestit*: «cîn d'efăcam porumb pî la vechin'i»; în colibe; am spus bugăt'e, un an cu săpînțen'i». Observații: Foarte bun povestitor, repertoriu întins, mai cu seamă basme fantastice. Cunoaște 32 piese, din care 10 basme. Îi place să insiste asupra aspectelor care îl atrag. Repetiția e un procedeu folosit mai frecvent decît la alți povestitori. Participă cu naivitate la întîmplări povestite. Înfățișează cu talent situațiile dramatice sau comice.

Culeg.: O. B., 20.XI.1961.

Condrat Vasile. Porecla: Cămara. Satul Rozavlea. Raionul: Vișeu. Vîrsta: 47 ani. Știința de carte: 4 clase elementare în sat. Ocupația principală: agricultor — creșterea vitelor. Ocupații anexe: muncitor forestier, cioban. Date principale biografice, deplasări: Băstinaș. Armata la Arad, Oradea-Mare, «la front n-am fost». La lucru la Dorna «*la but'in*» la Vișc 4 luni, la tunel la Salva-Vișeu. Localitățile și ocaziile la care a povestit: «*Pîn but'in*, pîn armată, am și cîntat doin'e. În armată în dormitor sara numa-n povești». În sat «la d'efăcat porumb și la preveg'i n-am pre spus, mai mult ascultam». Cîntă și cu buciumul la morți în sat, apoi Șieu, Săcel, Ieud și Leordina. Observații: Repertoriu destul de întins: 31 piese (16 basme, 15 snoave). Memorie impresionantă. Preocupat de amănunte, ritmul narațiunii nu e suficient de alert. Stil de tranziție între cel tradițional și cel de cărturar sătesc.

Culeg.: O. B., 7.V.1962

Crisnic Mihai. Porecla: Băbură. Satul: Cerbăl. Comuna: Cerbăl. Raionul: Hunedoara. Vîrsta: 72 ani. Știința de carte: «nu șt'iu, cîn am foz io în copilăria mea, nu ierau scoli, iacă n'îmica». Avere, categorie socială: «n-am, numa muierea, că io mi-s d'i la Runcu-Mic». Ocupația principală: cioban «puncuma, da iacă am slăbit, nu mai poči n'îc uoile, că pă hăl bătrîn nu mai pun'e n'îme sama». Ocupații anexe: agricultor — soția lui are vreo «3 iugăre numa». Date principale biografice, deplasări: născut în Runcul-Mic-Hunedoara venit «d'e 40 d'e an'i», s-a însurat în Cerbăl. Orfan de la 16 ani, intră servitor în satele vecine, fiind pus cioban la oi. În 1914 mobilizat trei ani pe front în Galiția și Serbia, se întoarce rănit și se căsătorește cu o văduvă. În anii din urmă a fost iarăși cioban în sat. *Ți-a plăcut la oi?* «plăcut, am apucat la iele, m-o fos drag d'e ieșe, că mai tă la uăi am stat». *De cînd ai învățat poveștile?* «apă am învățat d'e mic d'e vo șasprăzeče an'i, api d'int-unu am învățat una, d'int-altu alta, api s-or adăugat mult'e». *De la front?* «Și d'i p-acolo, ș-am spus io la alți, un'e-am avut răgaz d'e am stat pă loc». *La oi?* «învățat și la uoi că la uoi le-am învățat cîn am fos acolo pi la armată». *La șezătoare?* «n-am învățat, numa am spus ieu». *Din cărți?* «ba n-am învățat, tă d'in cap». *Cînd ai povestit intii?* «cam d'e șasprăzeše, la uăi, la ortac am spus, ș-apă cîn am auzit cit'e unu ș-api io am băga d'e samă, și le-am învăța d'in cap, și dacă nu șt'iu cart'e, unu șt'ia cit'e una, alta cit'e doă, ș-așă». *De cite ori?* «alta dint-o dată o-nvățam, că ieram ușor la cap, alta nu băgam tăt'e vorbele d'e samă, pot'e că iera mai grea d'e spus». *Cite ai știut?* «apă m-am zăuita d'e ieșe, ș-alta n-o șt'iu întregă, da aprobe *la o sută* cre că; d'e popi șt'iu mai mult'e, tă cam a lor îs, ș-a țigan'ilor». *Preferi?* «d'-estea care ț-i mai șod, d'e riz, da și d'-elealalt'e, îi bine dacă șt'i mai d'e mult'e». *Ai povestit?* a) «la uoi așă cătă ortas am spus»; b) *la priveghiu* «am spus d'e mult'e uori, or ven'it după min'e acasă anume, numa în anu ăsta n-am spus — altu s-omora d'e ris, altu spun'e să mai spun, și cîn mă-ntîlînem cu iel la doă tri zile, tăt pomen'e ce-am spus». Plată? «nu-m dau n'îmica, im mai dau dohan așia»; c) *la șezătoare* «d'e vo 10—15 ori am spus aič, da la priveg'i am spus mai mult». Observații: Socotit de sat cel mai bun povestitor. Mare repertoriu de snoave, e măscăriciul satului, un fel de povestitor profesionist. Grupează snoavele pe un subiect comun. Povestitor rutinat, cu formule închegate.

Culeg.: O. B., 5.XI.1951, Cerbăl—Hunedoara.

Drulă Petre. Satul: Albești. Comuna: Albești. Raionul: Muscel. Vîrsta: 51 ani. Știința de carte: 5 clase primare la comuna Văgiulești. «N-am nici-un fel de pămînt, am avut un hectar, l-am da la fată, casa și locu casei mai am». Ocupația principală: *paznic forestier* «pi la o cabană p-acolo». Ocupații anexe: «acasă cu gospodăria, cîn vin p-acasă». Date principale biografice, deplasări: De fel din Oltenia din Văgiulești-Mehedinți, stabilit la Albești «d'e 20 de ani» prin căsătorie. «Ieu: am serviți la penitențiar din 29 pînă-m 46 (1946) (sergent de poliție). Înainte de 1929, acasă cu munca cîmpului; armata la Timișoara, nu a fost pe front. Din 1946 muncitor forestier la Nehoiu, Petroșani, Reșița, Rodna-Veche. Localitățile și ocaziile la care a povestit: «Pe unde mă duceam, pe la pădure unde mă duceam». În sat? «n-am povesti, că n-am avu cînd, n-am prea fos pe-acasă». Observații: Repertoriu mare: 36 piese (20 basme, 16 snoave). Memorie puternică. Slabă putere de dramatizare, narare informă. Limbaj colorat, cu numeroase neologisme.

Culeg.: O. B., 1.XI.1956.

Dubó Iacob. Porecla: a lu Timohie. Satul: Racșa. Comuna: Orașul Nou. Raionul: Oaș. Vîrsta: 33 ani. Știința de carte: «una!» (clasă) «Numele numa, nu știu alt!» Ocupația principală: «cu plugăritu, cu aște». Ocupații anexe: «la metări am mai fost». Date principale biografice, deplasări: «la metări pin dealurile noastre din sus de sat». Localitățile și ocaziile la care a povestit: «pe-aiți pin sat numa. La șădzători; cîn am desfăcat mălaiu; pi la vite». Observații: Povestitor talentat. Dramatizare bogată prin inflexiunile vocii (gesturi reținute, discrete). Vocabular modernizat. Participă cu căldură la evenimentele povestite. Vădită putere de sugerare și de evocare. Expunere curgătoare, stil colorat, de o epicitate lirică.

Culeg.: Al. A., 31.V.1953.

Dunca Maria. Porecla: Maria N'eamțului — «o ven'it strămoșu mn'eu d'i la școală îmbrăcat n'emțest'e.» Satul: Rozavlea. Raionul: Vișeu. Vîrsta: 63 ani. Știința de carte: «n'ici una, numa d'i la copii cum o mers la școală, acuma scriu și io». Ocupația principală: agricultura — creșterea vitelor «cu lucru d'e mină». Ocupații anexe: la lucru «n-am foz n'icări, numa cît am lucrat acasă». Date principale biografice, deplasări: Băștinașă. «N-am fos plecată n'icări, numa la Siget și Vișău cunosc — amu am fos la Cluj cu Salvarea.» Localitățile și ocaziile la care a povestit: în sat «numa așa la tors, la copii; la

d'efăcat n-am povestit, la secerat am povestit cit'e-ntimplări, numa amu la întovărășire, rid'em tăș, în partie». Observații: Repertoriu mediu — 22 piese — alcătuit exclusiv din narațiuni scurte, mai cu seamă snoave și basme despre animale. Povestește vioi, cu multă participare, cu un accentuat dramatism, în manieră infantilă. Scenele sînt vii, pline de prospețime.

Culeg.: O. B., 8.V.1962.

Duroi Iancu. Orig. Bughea-de-Sus. Raion: Muscel. Vîrsta: 64 ani (n. 1892, martie, 21). Ocupația principală: «munător la piatră». Date biografice, deplasări: «Cam dă la 16 ani, am plecat la muncă: pă la Olt, la Argeș, unde găsam, la păduri, până m-a loat militari. Doao-trei luni, să iei un ban!» 1914: plecat în armată (București, Reg. 2 Vînători).

«Cu războiu... în Ardeal, pîn la Cîncu-Mare și ne-am retras. S-a rupt fronturile. De aci, la Sinaia am căzut prizonier la nemți, în Germania (pe Rin). Am vint în 1919, după 2 ani și 8 luni.» Apoi a intrat într-o bandă de hoți. «M-am predat singur. M-am dus la poliție, la Cîmpulung. Acolo am dat de-un comisar, băiatu unuia din Șk'ei, la care fusasărăm argat mai nainte vreme. Cîm m-a vâst c-am venit, a zis: — «Bine ai venit, mă Iancule! Bine ai făcut că te predai singur. O să iei puțin. Ăl mult un an! S-a judicat procesu și mi-a dat, domle, zece ani! Până în 1929 am făcut pușcărie la Mărgineni! Cînd am scăpat d-acolo, m-am pocăit. M-am loat dă muncă grea, unde-a fost mai greu, la piatră, la orce muncă»... Ocazii de povestit: «La-nk'isoare mai povestiam. Aiçi, în sat, între preteni, sara, mai mult iarna mă k'iamă, vine la mine: — Hai, mă nea Iancule»... Repertoriu mare: 27 basme fantastice, unele foarte lungi. Memorie foarte fidelă, după cum se poate vedea și din variantele paralele. Preferă basme fantastice, nu cunoaște snoave, pe care pare chiar a le disprețui. Mare putere de interiorizare: cînd povestește, se cufundă în lumea basmelor și trăiește soarta personajelor. Ritm larg în povestire, cu pauze în debitare, pare că s-ar gîndi la alegerea cuvintelor, dar în realitate trăiește cu putere emoțiile sugerate de faptele povestite. Dese aluzii la contemporaneitate, mai cu seamă la experiența lui grea din lagărul de prizonieri din Germania.

Culeg.: Al. A., la Bughea-de-Sus, în 9.X.1956.

Feier Nicolae. Porecla: Nicoară a lu Timoc. Satul: Turț. Comuna: Turț. Raionul Oaș. Vîrsta: 47 ani. Știința de carte: «2 clasă, am învățat și cu cărț d'e poveșți, și cu una, altă».

Ocupația principală: agricultor. Ocupații anexe: rotar, a învățat singur « țe-am aflat di la unu la altu ». Date principale biografice, deplasări: băstinaș din Turț. Au fost 11 frați la părinți, inf. fiind cel mai mic. Localitățile și ocaziile la care a povestit: « la d'isfăca d'e porumb, pi la șezători, clăci, ba să-ntimpla d'e mult'e uori și la nunț, pe drum în călătorie dacă t'e-ai dus un'eva. Mă cunosc și copiii, și pin alte sate. » A învățat poveștile din copilărie de la 13—14 ani, multe din cărți. « Mie alea mi-o plăcut mai bine, cu Gruia lui Novac, cu zmei, cu balauri, astea care t'e-ai t'emut cînd le-o spus altu. » Observații: Repertoriu mic, dar deosebit talent dramatic de relatare. Socotit de sat cel mai bun povestitor, obișnuiește să spună snoave și balade în adunările de sărbătoare ale oamenilor. Povestește cu oarecare ostentație, mîndru de talentul său și cu o rutină desăvîrșită.

Culeg. O. B., 25.V.1953.

F e i e r Ion. Porecla: « n-am ». Satul: Racșa. Comuna: Orașul Nou. Raionul: Oaș. Vîrsta: 76 ani. Știința de carte: « nu știu, că n-am umblat numa o dziuă la școlă, c-am spart o numărătoare și mn'i-o fos frică că mă bat'e ». Ocupația principală: « numa cu plugu, cu coșa și cu sapa, cu pămînt ». Ocupații anexe: « n-am fos n'icări. O mîrs apoi čilezî la metări pănă če s-o-nsurat. » Date principale biografice, deplasări: bunicul venit din Bîrsana—Maramureș « o fos vo sută d'e ai d'e-atunci, moșu aič s-o născut »; la lucrări nu a plecat. 4 ani « în război la Carpaț, în Sirbg'ia » (1914) rănit în Carpați. La țîrguri « Sîget, Teceu, Săgmar, Baia, Jibou ». Localitățile și ocaziile la care a povestit: « nu, nu că am șt'îut cart'e, numa ačeia care-s cărturari șt'iu poveșt'i. Io și d'e-am auzit, le-am uita, c-am fos tă cu čilez mulț, 6 și tăț trăiesc, 4 fičiori și doă feț'e. Nu m-am ocupat șohan cu ieșe, c-am fos sărac, că care-i gazdă și mai trufăluie. » Observații: Nu are repertoriu dar e un admirabil povestitor de întîmplări și scene văzute.

Culeg.: O. B., 4.VI.1953.

F i e r a r u Emilian. Porecla: « a lu Art'en'ie ». Satul: Floreni. Comuna: Dorna Cîndreni. Raionul: Vatra Dornei. Vîrsta 42 ani. Știința de carte: « șins » clase primare în Cîndreni. Avere, categorie socială: « proletar, am 7 ari ». Are 4 copii (o fată căsătorită, unul lucrează la fabrică, are 2 mici acasă). Ocupația principală: zidar, « cu zidărie ». Ocupații anexe: « oleacă di muzică — la contrabas — d'e vo 24 d'e an'i ». Date principale biografice, deplasări: la lucrări numai în hotarul comunei. A

circulat prin târgurile regiunii. Localitățile și ocaziile la care a povestit: « pi la veșin'i, preț'in'i, pi la șezători » apoi « la pădure, la lucrări iarna aproape în fiecare sară ». Părinții: tatăl « munsitor d'ê pădure și plutaș, nu era muzicant ». Știa povești? « da, o știut mult'e: dacă nu știę 200 d'ê poveșt'i, nu șt'ia n'is una », mama « șt'ie poveșt'i, d'i la tata, să strinje uamen'ii la noi și poveste, că tata n-avea vreme să n'ê spună nșuă, să duče la muncă ». Copilărie. Poveștile le-a auzit fiind copil « la pădure, mă dușeam cu tata, mie-m plăče, d'i la 10—11 an'i, făceam mincare în colibă, cîn am fos mai mare lucrăm cu dînsu », seara povesteau. « Iera mult munșitori înt-o colibă, iera cit'e 20, iei să cam hotără în sara asta spun'e unu, în sara ailaltă altu ». — « Să spun'ę că-n coliba-n care nu să spun poveșt'i, întră dracu, așa spun'ę bătrîn'ii. Iei nu să culca până nu spun'ę unu o poveste » (inf. Buzilă Procopie, 52 ani, din Poiana Negrii). Inf. Fieraru confirmă: « da, da, așa iera, obișeu bătrîn'ilor ». Cite o dată? « cit'e două poveșt'i, iera poveșt'i lunji ». Se repeta? « nu, tăt alta. Și mie mi-i urit a spun'e tăt o poveste. » « O sîngură dată dacă-o auzam, o șt'iam. » De la armată « vo 3—4, nu mai mult'e sara în dormitor. » Din cărți? « mi-o căzut mult'e cărț. » Acuma? « k'iar mai am acasă. Acolo vent poveșt'i fain'e. » A învățat « vo 3—4 ». Preferă « d-estea vek'i în plac mai mult (fantastice) d-estea d'ê copii nu-m plac (povești animale). Snoave? « în plac ș-astea, în plac cîn le-ascult ». Plată? « luam, în armată, luam țigări, să strinje cite 60—70 d'ê țigări, fumam o săptămînă », acasă « nu ! pierd'ere d'ê timp ». Părerii conșinut. Adevărate? « ę, nu ! minșun'i — fantazii mai bin'e » completează inf. Buzilă Procopie « tăt'e-s minșun'i, și pi la oamen'i p-acasă cit spun, numa minșun'i, asta numa să treacă timpu ». Snoave? « cu popi, astea poate să fie ad'evărate ». Observații: Povestitor rutinat, povestește cu ușurință. Repertoriu întins de basme; predilecție pentru aventura din basme; cel mai bun povestitor din sat. Cunoaște 37 piese, aproape toate basme fantastice (1 snoavă, 3 basme animale) în afară de alte 8 basme învățate din cărți. E unul dintre pușinii povestitori care cunosc basme cu episoade comune (Balaurul din fîntînă, copiii persecutați de vitregă, Strimbă lemne și Sfarmă piatră, Pipăruș, Păcală). Memorie uimitoare, nu e atras de narațiunile scurte și comice, deși știe să pună în lumină umorul cu care învăluie unele personaje. Uneori pare desprins de situațiile din basme, cu slabă participare, poate ca urmare a mentalității ridicate de acuma în contrast cu vremea cînd a învățat poveștile. Uneori, scenele realiste capătă prepon-

derență; neologismul revine des. Stilul nu e destul de personal, de o culoare imprecisă.

Culeg.: O. B., 12.III.1953.

Filimon Vasii. Porecla: Pustean. Satul: Turț. Comuna: Turț. Raionul: Oaș. Vîrsta: 64 ani. Orb de la vîrsta de 8 ani. Știința de carte: « am fost un an la ușcolă, da am învățat puțin ». « Am și lucrat la cît'i-on uom am tăiat lemn'e cu firezu, la d'îsfăca d'e porumb la omen'i ». Date principale biografice, deplasări: băștinaș. Nu a plecat la lucru la alții, a fost numai la Satu-Mare la spital și la tîrg. Localitățile și ocaziile la care a povestit: « așe pi la omen'i la d'îsfăcat d'e porumb, orecă pi la palinči, o pi la tors cîn să strîng femeile ». Plată? « mai dăde țuică, g'in, pă-m dăde ban'i, oarece tutun ». Observații: Repertoriu destul de modest, în care predomină basmele. Ritm de povestire monoton, calm. Stil fără culoare deosebită.

Culeg.: O. B. în Turț la 25.V.1953.

Ghele Dumitru. Porecla: a lu Grigor. Satul: Turț, rn. Oaș. Vîrsta: 61 ani. Știința de carte: 4 clase primare în sat. Ocupația principală: agricultor. Date principale biografice, deplasări: băștinaș, « la războiu în Rusia până m-am răn'it, la spital la Viena, și dup-açeia la Italia, 11 lun'i, pe frontu rusăsc 2 săptămîn'i, prinsoner în Rusia, 3 an'i d'e zile ». Localitățile și ocaziile la care a povestit: « la d'îsfăca povestim ad'ese, da aierlea nu, și la copii, da numa la d'îsfăcut, că n-avem timp ». Observații: Repertoriu mic, în schimb povestit cu mult talent. Situațiile sînt înfățișate cu mult dramatism. Coboară realitatea contemporană în narațiuni, permanentă tendință de localizare. Ritm larg de povestire, stil viu și colorat, plin de umor.

Culeg. O. B., în 26.V.1953.

Gherman Vasile. Porecla: G'erman. Satul: Rozavlea. Raionul: Vișeu. Vîrsta: 72 ani. Știința de carte: « apă n-am făcut d'ecît tri clasă » în Șieu, de unde este originar. Ocupația principală: agricultura-creșterea vitelor. Ocupații anexe: dogărit (inf. e greu suferind de reumatism, nu poate umbla decît pe lingă casă, se ocupă cu mici reparații de vase de lemn). Date principale biografice, deplasări: originar din Șieu, venit prin căsătorie în Rozavlea. La lucru: Petroșani, Brezoi, Bucovina, « am foz musai să mă duc e-am fo sărac ». Localitățile și ocaziile la care a povestit: « am știut pină am fo tînăr, da amu le-am uitat ». Observații: Repertoriu mic, dar vădit talent de

povestitor. Posedă bogate resurse de dramatizare — inclusiv gesturi frecvente și variate — cu putere de interiorizare. Personajele sînt învăluite într-o atmosferă caldă, vibrantă, stilul e sprinten și miezoz.

Culeg.: O. B., în 8.V.1962.

Girbea Ion. Porecla: Girbuț. Satul Vălcău-de-Jos. Comuna: Vălcău-de-Jos. Raionul: Șimleu. Vîrsta: 74 ani. Știința de carte: « n'îci una, n'îci o clasă, c-o fos școlă ungurească, ș-ăpi pă noi nu n'e-o-mvățat. Nu șt'iu scrie numa numele mn'eu. » Avere, categorie socială: țaran colectivist. Înainte de colectivizare « am fos sărac », țaran sărac. Ocupația principală: « cu munca cîmpului, cu plugărit, lucrător dă pămînt ». Ocupații anexe: « n-am fos la alt'e cele ». Muncitor agricol ziler « cit'e 6 pițule am avut la zuă și apă rece ». Date principale biografice, deplasări: Băstinaș; 7 ani servitor la un evreu din sat. Armata în Sibiu, pe front în Galiția la Tirol, « la tălien'i ». N-a mai plecat din sat decît la tîrguri: « Șimleu, Crasna, Nușfalău, Zălav, la Orad'e, la Cluj la clen'ică, am dus o fată acolo ». Localitățile și ocaziile la care a povestit: « numa aič în sat, la d'esfăcat, la sfărmat dă cucuruz, sara cîn n'e k'ema cit'e-om večin ». În armată? « nu pre, numa am ascultat p-acolo că ce povești n'e spun'e ». Observații: Cel mai talentat povestitor din sat. Repertoriu destul de modest — 11 piese, aproape toate basme propriuzise, dar redat cu mult talent. Iscusit în redarea dramatică a situațiilor, mult simț pentru umor. Înconjoară personajele pozitive cu multă căldură sufletească. Mimică și gesturi bogate și variate.

Culeg.: O. B., la 4.X.1962.

Iloana Sînziana. Porecla: Jana Bălăjoiului. Satul: Boșorod. Comuna: Boșorod. Raionul Hațeg. Vîrsta 41 ani. Ocupația principală: agricultura — creșterea vitelor. Ocupații anexe: muncitoare agricolă cu ziua « și pă sat, ș-înt altu sat, da acuma nu mai poči așa pleca », avînd soțul bolnav. Date principale biografice, deplasări: Orfană de la 12 ani de ambii părinți, e crescută de un cumnat, iar de la 18 ani s-a întreținut singură ca muncitoare zilieră în sat și în satele vecine, la toate muncile agricole « io aram d'î la 14 an'î înaint'e ». La 20 ani se căsătorește cu un plugar din sat care moare după 5 ani de T.B.C. Se recăsătorește cu alt consătean, întors de pe front cu un picior degerat. Din 1931 a intrat în « Oastea Domnului » și de atunci nu a mai cîntat, nici n-a povestit decît rar. Localitățile și ocaziile la care a povestit: « și la vit'e, și la d'esfoiat d'e cucuruz,

și mai la copilaș sara să n-adoarmă, că noi ven'im târziu. Am spus la clacă, la șezătoare, la vit'e. Am știut 117 d'e povești: așa cît d'e mică, și ele le-am socotit tăt'e.» Din acestea n-a mai știut decît 62, deoarece secta îi interzicea cîntatul profan și povestitul. Cele mai multe le-a învățat de la tatăl ei, «doară d'e-atunția le am hăl mai mult'e; merșea la ospețe și la petrečeri și spun'ea la povești și cînta». «Poveștile, cîntările, elea-s mai frumoase pã lume. Așa cîn mă dau și povestesc, api uit năcazurile. Cîn n'e cură sudorile pã față, mai uităm și d'e ostăn'eală, și d'e foame». A început să povestească altora «d'i pî la zece, unsprece» ani. Povestește «care să potriveșt'e. Văd omu că lucră, api-i spun: uită cum o făcut țiganu. Dacă nu șt'i omu țe să facă, api io i-o d'escure cu povestea. Țe să zică: — tu ieșt'i ca ha d'e șt'i toat'e poveștile. Altu rid'e — da nu m-o ocărit n'ime. Mă uit și io: cîn îi trist, îs și io tristă, cîn îi vesel, api-i spun și io d'e Păcală. Mă k'iamă anume la clăci să le povestesc, da nu m-am dus, că le-am părăsit, m-am făcut mai tristă. Dacă le povesteam, îm da vinars și mîncare... doar gura zîce, gura ia plată». Preferă «ha cu copiii orfan'i, un'e-am fost și io orfană, ș-am avut copiii orfan'i; io și rid, și plîng, ca Păcală k'iar». A citit și cîteva cărți cu povești — Creangă, Cătană — din care a învățat unele, «da mn'ie mîi-o fost drag să le-aud așa bătrîn'eșt'i, nu cumu-s în cart'e, noi le spun'em așa oblu. Ia să fi d'epart'e s-ascuț la noi, nu aițea-ntră domn'i, n'e cad'e cu rușin'e». Are o foarte bună memorie. Fire puțin obișnuită, socotită în sat puțin «țicnită». E plină de curiozitate, vrea să învețe toate. Foarte emotivă, plînge și ride repede. Trăiește basmul din plin, mereu face comparații cu situațiile din basme și snoave, încît uneori pare absentă din lumea reală.

Culeg.: O. B. în 1.III.1951, la București.

Lăscuș Mihai. Porecla: Pihuctăr. Satul: Cerbăl. Comuna: Cerbăl. Raionul: Hunedoara. Vîrsta: 72 ani. Știința de carte: «Apă la op clasă. Apă carte an știut bin'e, mn'i-o plăcut cart'ea apă ca min'e-n comună nu șt'ie nime.» Ocupația principală: agricultor. Ocupații anexe: «Pă vremuri an fost la verg, min'er. Numa pot acuma ciștiga cu pâlmele. Vo șinzăs d'e an'i an lucrat la verg. Toțã viața am lucrat». Date principale biografice, deplasări: «An fost pi la Săvirșin cătã Banat la făcut de metăr, și la tunat de metări, la Brezoi, la fel pin prejurime și-n Valea Bradului, apă la calea ferată de la Petroșan'i în jos. La Cîmpina-n jos pã Prahova-n

jos, Moreni, Sinaia. La Valea Runcului, că numa cu avera nu t'e poț țin'e. Numa o dată dă mană, o dată nu dă.» Observații: Bun povestitor. Tot timpul povestirii gesticulează, ia parte activă la desfășurarea acțiunii. Luminat la cap și cu știință de carte care i-a deschis mintea. Umblat mult prin lume, și la lucru, și în timpul războiului. Spune basme ca să distreze femeile cînd lucrează și să nu adoarmă. Nu crede în povești decît ca mijloc de a descreți fruntea oamenilor. Povestirea foarte curgătoare, logică și suculentă. Repertoriu mic — 4 piese — cuprinde basme despre animale; basme propriu-zise și snoave. Narațiunile se încheagă într-o succesiune strînsă și logică, cū faptele clar conturate. De multe ori, propozițiunile sînt eliptice, completate prin expresia «și ăsta».

Culeg. T. B. în 2.XI.1951.

Lupulescu Avram. Porecla: Crizn'icu. Satul: Meria. Comuna: Lunca Cernii. Raionul: Hațeg. Vîrsta: 55 ani. Știința de carte: «n-am n'is-una, am învățat așa puțin în armată», poate ceti și scrie. Ocupația principală: stînjinar. Ocupații anexe: agricultor «numa acu io-s bătrîn». Date principale biografice, deplasări: la stînji «în toat'e părțile»; la front în Italia 2 ani și 8 luni; la secere la Banat și Hațeg; la tîrguri «Hațeg, Hun'edoara, mai d'epart'e nu m-am dus.» Nu are repertoriu de povești.

Culeg.: O. B. în 11.VI.1952.

Micudă I. D. Ion Ion. Porecla: «Çiurel — așa l-a polecrit pe tata». Satul: Cîndești. Comuna: Albești. Raionul: Mușcel. Vîrsta: 67 ani. Știința de carte: 4 clase «în Albești, la noi nu iera școlă». A avut 3 copii (3 fete căsătorite). Ocupația principală: lucrător forestier și pensionat de la munca forestieră. Ocupații anexe: agricultură, creșterea vitelor în gospodăria proprie. Date principale biografice, deplasări: băștinaș din Cîndești. Armata. Războiul 1916 — Bran — Moldova; în 1919 la Draja lucrător; la lucru la păduri, la Argeș, Brătioara, Văcaria, «mai mult aici la Plaiu Lung» (în hotarul satului) — de la 12 ani. Localitățile și ocaziile la care a povestit: «pî la lucru în băracă sara — cîn sînt odihnit le spui.» Cîte ai știut? «da cîne le mai ține mint'e la ietața mea.» Acasă? «le mai spui cîte-o palavră, cîte-om bazm.» Repertoriu mijlociu: 17 piese (11 basme și 6 snoave). Atras de narațiunile mai scurte și cu caracter mai realist. Chiar basmele mai lungi le schematizează reducîndu-le proporțiile. Preocupat de latura morală a nara-

țiunilor. Povestește precipitat, cu gesturi bogate și nervoase. Stil caracterizat prin vivacitate, economie și formulări abrupte, frecvent la povestitorii munteni.

Culeg.: O. B. la 30.IX.1956.

M i c u d ă Gh. Nicolae. Porecla: a lu Simion. Satul: Albești. Comuna: Albești. Raionul Muscel. Vîrsta: 20 ani. Știința de carte: cinci clase. Ocupația principală: «până acuma am fos la pădure, la forestier. De cînd eream de paisprezece ani. Continuu am fost.» Date principale biografice, deplasări: «am stat în Banat un an de zile la Reșița, la pădure (1949—50); pă la Armeniș cîteva luni; la Peatra Neamț—Tg. Neamț—Slănicu Moldovi; pîn Reg. Autonomă Mag'iară, la Toplița, cîteva luni. Pe la Zăvoi (pă la Caransebeș), pă la Brezoi; p-aci, p-aproape, pă la Riușor.» Localitățile și ocaziile la care a povestit: «peste tot. O dată cu niște oamen'i; altădată cu alții. Le-am spus așa ca să n-audă de doao ori una; și în sat cînd ne-am adunat pe-aci mai mulți băieți.» Buni povestitori? «ăsta Drulă, mă contram cu iel, că iel spune mai frumoasă, ieu că spun alta mai frumoasă.» «Cam toate le știu cite le știe iel.» «Ne contram la colibă acolo, iel a fost gardian.» Repertoriu destul de întins: 32 piese, majoritatea basme propriu-zise, din care multe învățate din cărți (Ispirescu mai cu seamă). Povestitor în fază de formare, mimică și gesturi destul de sărace. Limbajul e viu, colorat, neologismul abundă. Memorie puțin obișnuită și curiozitate vie. Povestește cu curaj și cu vivacitate.

Culeg.: O. B., Al. A., la Albești în 28.X.1956.

M o r a r Vasile. Porecla: a lui Vășii. Satul: Rața. Comuna: Orașul Nou. Raionul: Oaș. Vîrsta: 49. Ocupația principală: «la pămînt, și la stînjăni, cum poči.» Date principale biografice, deplasări: «pi la București la lucru, zidar; pi la Ploiești, la metri la Răstolița, p'e la Predeal. Așa am stat cite o lună, două, tri.» Cu armata, Alba Iulia, Fălticeni (1 an), Carei, Cehul Silvaniei; cu războiul la muncă. Localitățile și ocaziile la care a povestit: «Pîn armată. Mai mult cînd am fo de activ. La lucru sara-n colibă. (În sat) tîmna cîn desfăcam mălai mai povestiam.» Observații: povestitor sfătos. Bogată dramatizare prin dialoguri și gesturi. Vorbește rar (puțin peltic).

Culeg.: Al. A. în 3.VI.1953.

O n e ș a n Alexandru. Porecla: Șend'ea. Satul: Cerbăl. Comuna: Cerbăl. Raionul Hunedoara. Vîrsta 66 ani «d'în 85 născut». Știința de carte: «învățat așa puțină, numa pi la

armată, aič n-am umblat la școlă, că tata o fos cumnat cu dascăru, n'eo pus la lucru, la mult'e.» Avere, categorie socială: «așa vo două iugăre, așa șeva, și arătoria, și pășunat», plus pensia de invalid de război. Ocupația principală: agricultura-creșterea vitelor: «cu plugu, cu vit'e». Din 1915 e orb și de atunci face munci auxiliare, pe lângă gospodărie. Ocupații anexe: «Am fost și la uoi vo 3 an'i, și la verc vo 4 an'i, după ce-am ven'it d'în cătăn'ie.» Date principale biografice, deplasări: la lucru: *a)* la mina Ghelari (2 ani), la mina Arăneș (2 ani); *b)* la muncile agricole sezoniere «pă țară: luam în part'e; merem și în pin'e: zăse sășeram lui, una noă» prin satele Batiz, Munerău, Ruși; *c)* la țiguri: la Hațeg, Hunedoara, Dobra, Iliă, Brad, Băița; *d)* armata în Tg. Mureș; pe front în Galiția (3 luni), Italia (1 an). Localitățile și ocaziile la care a povestit: A povestit în sat și prin armată. Poveștile le-a învățat «apă așa d'i la 10 an'i pînă pe la 20», după această vîrstă «m-am ocupat cu alt'e greutăț mai mari, n-am mai avut timp d'e poveșt'i, m-am însurat». Poveștile le-a auzit prin sat, «și p-acolo pi la armată ce-oi mai fi învățat... Atunči m-or plăcut tăt'e, d'e-aia le-am învățat, da acuma nu-m mai plăce n'ici-una.» Observații: Bun povestitor, cu o dicțiune clară, stil curgător și închegat, cu multe aluzii la realitatea contemporană lui. Repertoriu mic — 12 piese — din toate speciile narațiunilor în proză, afirmă că a uitat multe de cînd nu se mai ocupă cu poveștile.

Culeg.: O. B. la Cerbăl, în 1.XI.1951.

O neșan Ion. Poreclă: Șavăr. Satul: Cerbăl. Comuna: Cerbăl. Raionul: Hunedoara. Vîrsta: 61 ani. Știința de carte: «Nu știu, n-or foz școli pă timpurl-ela să fașem școală, pă d'ealuri n-or ven'it învățătorii.» Ocupația principală: agricultor «cu economiă pămîntului, munsitor, de pămînt». Ocupații anexe: «Nu mai fac n'îmic, că nu sîn capabil, că-s și bolnav, nu mă ie nime la lucru nicăiri». Date principale biografice, deplasări: «M-am născut în 1890 august într-al-optelea. An fost la Ploiești la stînjani, la Brezoi iară stînjani, la Rîu Vadului, tot metări. Am fost pă țară pă pîn'e în mult'e locuri. Am fost opt an'i armată în Sibiu și în războiu mond'éal pin Galiția, Polonia.» Localitățile și ocaziile la care a cîntat: «Am spus poveș pe un'e meream la lucru și în armată, sara l'e spun'eam, că aveam timp. Tăt pă un'e-am fos la lucru sara cîn nu put'eam durmi fășeam colibă și ne dam în vorbă și spun'em poveș.» Observații: Povestitor cu mult umor. Gen de om mu-

calit, cu intonații în voce care punctează momentele mai dramatice din povestire. Repertoriu mic — câteva snoave și o legendă — cu preferințe vădite pentru snoave, mai cu seamă pentru cele în formă autobiografică.

Culeg. T. B., la Cerbăl, în 6.XI.1951.

Oneșan Petru. Porecla: Truc. Satul: Cerbăl. Comuna: Cerbăl. Raionul: Hunedoara. Vîrsta: 60 ani. Știința de carte: patru clase elementare. Ocupația principală: agricultor. Ocupații anexe: dulgheria («pîntru casă și la ocazii așa cum o fost cu moarta asta»). «Numa cînd vin'e veșinii pã la min'e.» Date principale biografice, deplasări: «A, pã ieu am fost pîn șasă țări» sărac, de mic, orfan, prizonier în războiul 1914—18 în Siberia 6 ani și 7 luni. A lucrat la Petroșani în mină, la Lupeni la lemne. A fost la Sibiu, Alba Iulia, Hațeg, Hunedoara. Localitățile și ocaziile la care a povestit: Unul din informatorii lui Béla Bartók. «Pe la șazători, da d'e mult. La strînsură, la preveg'e... da n-am fost d'e mult.» La copii, «în lagăr, la fișori». Observații: Personalitate puternică. Serios, cu judecată sănătoasă. Sfîtos și foarte bun povestitor de întîmplări reale. Limbaj colorat și vocabular bogat. Are o experiență bogată de viață și face mereu legături cu povestirile pe care le spune. Repertoriu mic — 11 piese scurte — în care predomină basmele despre animale și snoavele pe care le povestește însă cu multă sagacitate și mai ales într-o formă încheagată, deplin rotunjită, atît pe plan stilistic, cît și al gesturilor și al intonației. Atras de latura educativă a poveștilor. Se poate spune că nota distinctivă a repertoriului său e claritatea: în compoziție, în limbajul colorat și plastic, în ritmul potolit al narării.

Culeg.: C. B., în 30.X.1951.

Pașcă Ana. Satul Gherța Mare. Comuna: Turț. Raionul: Oaș. Vîrsta: 7 ani. Știința de carte: «clasa întîie». Ocupația principală: elevă. Observații: Repertoriul în formație. Povește inform, în maniera copiilor.

Culeg.: Al. A., la 26.V.1953.

Petric Ion. Porecla: Ionu Costin'esi. Satul: Breb. Comuna: Ocna Șugatag. Raionul: Sighet. Vîrsta: 73 ani. Știința de carte: 4 clase elementare în sat. Ocupația principală: agricultura și creșterea vitelor, «cu munca». Ocupații anexe: «ziuaș am foz bugăt p-açi și pî la S'iget și pî la mină la Petroșeni». Date principale biografice, deplasări: «La mină la Petroșeni 7 ani, în

armată 7 an'i la n'eamț la Brim și la Leuțea.» De doi ani e paralizat în jumătăt'ea stîngă a corpului, de aci și o dificultate în vorbire. Localitățile și ocaziile la care a povestit: a povestit în sat, prin armată «și p-acolo». Observații: Repertoriu mijlociu — 27 piese — de snoave și basme animale. Preferință vădită pentru narațiunile scurte și hazlii. Putere de dramatizare a situațiilor simple.

Culeg.: O. B. în Breb, la 5.V.1962.

P o a n t a Nicolaie. Porecla: Pocăitu. Satul: Cerișor. Raionul: Hunedoara. Vîrsta: 46 ani. Știința de carte: 4 clase primare «aîsa în sat». Ocupația principală: agricultura — creșterea vitelor: «cu plugăria». Ocupații anexe: miner «în tăt anu, ca țiganu. Și cîn vin'ea vremea lucrului, am ven'it acasă. Numa 5 an'i am lucrat continu, la Hun'edora și Govăjd'ia.» Cantor la biserica satului, «nu capăt n'îmic, că-s prea bătrîn». Date principale biografice, deplasări: Băștinaș. La lucru la combinatul Hunedoara, la mina de talc din sat (8 ani). «D'e 3 an'i n-am mai mers la mină, că mi-am rupt o mină, nu mai pot lucra d'e-atunçi, am penzie.» La stînjeni: Brezoi (9 săptămîni), Leșnic (6 săptămîni), Ghelar (7 săptămîni). Armata: «consentrat numa, la Tg. Jiu, că am fost dispensat d'e activ ca susținător' d'e familie». Localitățile și ocaziile la care a povestit: Nu a povestit decît în sat și la stînjeni, seara în colibă. Poveștile le-a învățat «d'i pi la uzină, și pi la bătrîn'i, d'i la Jugăn'eanu, venise d'i la înk'isoare, p-acolo sîn mult'e povești, că șăd. D'i pi la stînjen'i iară, dam sara în colibă, api tătă nopt'ea». A cetit multe cărți cu povești, cu basme versificate, pe care le-a uitat în parte. Observații: Repertoriu activ mic: 8 piese (7 basme și 1 snoavă). Povestitor plin de vervă și umor, exagerat de volubil. Aduce o mentalitate nouă în urzeala realistă a basmelor. Scepticism față de veracitatea basmelor, pe care le disprețuiește, considerîndu-le ca o pură distracție «cîn ai vreme d'e pierdut». Stil de cărturar sătesc, pe alocuri tributar sistemului fonetic local.

Culeg.: O. B., 29.XII.1950.

P o p Ion. Porecla: Turean. Satul: Gherța Mare. Comuna: Turț. Raionul: Oaș. Vîrsta: 78 ani. Știința de carte: «N-am umblat de loc. Numele, slab așe nu prę păliticos!» Ocupația principală: «de plug.» «Nimica, numa plugar, lucrător de pămînt.» Date principale biografice, deplasări: «fost la America; în doisprece m-am dus eu. În paisprece am g'init (Canada: Vancouver; numa acolo am fost. Am făcut drum nou de s-o

făcut căs noi, sat nou. Și la popir (fabrică de hîrtie). Cu războiu: la Italia la Tirol.» Rănit în spate de grenată. Localitățile și ocaziile la care a povestit: «Pi la războaie, pe la spitaluri; sara la dăsfăcatur mălaiur, în tinerețe. N-am povestit așe! Este povești nu le po spune-n tă minuta!» Observații: Povestitor cu temperament. Dinamic, realist. Dramatizare bogată. Unele confuzii ce provin din lipsa unui exercițiu susținut. N-a povestit de multă vreme, dar e recunoscut în sat ca om bun de sfat. Repertoriu mediu: 19 piese (10 basme, 6 snoave, 3 basme animale). Ritm larg, debit molcom în povestire. Naratiunile sînt pătrunse de o anumită sfătoșenie. Situațiile sînt cumpănite din pragul unei bogate experiențe. Unele scene sînt pline de un umor cald și potolit.

Culeg.: Al. A., în 23.V.1953.

Pop Toader. Porecla: Tincu. Satul: Săpînța. Raionul: Sighet. Vîrsta: 43 ani. Știința de carte: 4 clase elementare în sat. Avere, categorie socială: țaran colectivist, înainte țaran mijlocaș. Ocupația principală: cantonier «pă drum» în zona Săpînța. Ocupații anexe: agricultura — creșterea vitelor. Date principale biografice, deplasări: Băstinaș. Localitățile și ocaziile la care a povestit: În armată «n-am șt'uit n'îmn'ic ungureș'te, cu unu rumîn am fost». A povestit numai «acasă, cu copiii ce-am mai mult». Poveștile le știe din copilărie de la bătrîni de la stîna și de la tatăl său. Observații: Repertoriu mijlociu: 19 piese, din care 10 basme, 6 snoave, 3 basme despre animale. Talent remarcabil de povestitor, știe să dramatizeze situațiile, să reliefeze personajele. Povestește atrăgător, cu finețe și pătrundere.

Culeg.: O. B., în Săpînța, la 15.V.1962.

Precup Maria. Porecla: Maria lu Pavel Precup. Raionul: Năsăud. Satul: Leșu. Vîrsta: 31 ani. Știința de carte: 6 clase primare. Deplasări: «Am fost pînă cam pe la Cluj, așa, pe la Bistrița, pe la Năsăud, atîta» (trecător) în satele vecine trecător. Observații: Este o bună cîntăreață, cunoscută și în afara ținutului în urma concursurilor echipelor de amatori. Nu s-au cules povești decît incidental, deoarece unele aveau și cîntece în cuprinsul lor.

Culeg.: I. C., 24.IX.1935.

Prundeanu Garofina. Satul: Fundu Moldovei. Comuna: Fundu Moldovei. Raionul: Cîmpulung. Vîrsta: 49 ani. Știința de carte: «un an și vo doauă luni». Date principale biografice,

deplasări: Dorna, Cluj, «cînd a fost copilă mică am fost și la Suceavă. În trecere. Cînd am fost copilă am fost slujnică tri luni de dzile la Dorna.» Localitățile și ocaziile la care a povestit: «noi întreolantă. Nu așe de multe ori, rar.» — Observații: Povestitoare stăpînă pe repertoriu. Participă la acțiunea povestită. Stăruitoare în dramatizări. Sinceră, fire deschisă. Repertoriu mijlociu, parte învățat din cărți. Nararea e uneori greoaie, stilul destul de inform.

Culeg.: Al. A., Fundu Moldovei, la 18.III.1953.

Puț Petre. Porecla: Șușău. Satul: Desești. Comuna: Desești. Raionul: Sighet. Vîrsta: 77 ani «născut d'în 84». Știința de carte: «n-am umbla la școlă d'e fel, numa la mn'ei». Avere, categorie socială: «N-am avut pămînt, io am trăit cu meseria profesiun'ii d'e miner, și la pădure». Ocupația principală: muncitor ziler prin sat. Date principale biografice, deplasări: Născut în Satșugătag, căsătorit în Desești. În 1914 a plecat în armată unde a stat 7 ani, 1 an pe front în Galiția, 6 ani prizonier în Rusia (Kiev, Tambov). La lucru la minele din Totobanya, Petroșani (la 18 ani), apoi prin sat și satele vecine. Localitățile și ocaziile la care a povestit: «În lagăr cînd am fost la Tambov» (știe și rusește), apoi în sat «pi la d'efăcat, tòmna» apoi «pi la uoi, cînd ieream copil mic, mă șile păcurarii să spun». La pădure «spun'em cit'eodată acolo». Observații: Bun povestitor. Foarte întins repertoriu de povești deținînd pînă acum primatul: peste 85 piese (43 snoave, 28 basme, etc.). Rutină desăvîrșită; dicțiune de bătrîn. Povestește în ritm larg, lent, în aparență monoton, dar cu putere de interiorizare. Preocupare permanentă pentru reliefaarea umorului.

Culeg.: O. B., la 25.XI.1961.

Rădoiaș M. Gheorghe. Porecla: «niçi un pic — o parte din iei în mai ziçe și „baçiu“». Satul: Bătrîni. Raionul Teleajen. Vîrsta: «67 dă ani la 3 octombre-i împlinesc». Știința de carte: «am vo tri clase» în sat. Ocupația principală: «vara to la stîna» *baci*u «ieu tot singur sînt și c-um băiat». Ocupații anexe: «iarna çe mai pot pe lîngă casă, da nu prea ciștig, mă mai ajută băieții». Date principale biografice, deplasări: băștinaș din sat. «Prima dată am fost în Moldova în 1903 — aveam 14 ani, la Giță Rădulescu, am sta vo 4 ani — un an la Săceleanu și 8 ani la Bîrlad la căpitanu Fiotă», toți moșieri — în 1916 «am plecat cu mobilizarea — am fost pă front. Dup-aiia puneam porumb la cîmp pă lîngă Ploiești, mai lucram cu caru la pădure. Din 1932 am intrat baçiu.» Localitățile și ocaziile

la care a povestit: « Le spuneam unde mă găseam, și la pădure, și la stână, și pe drum, pe unde ne găseam. La pădure cîn lucram cu palmele, la Minecîi vo 3 ani stam cîte 2—3 luni făceam și treburile mele ». În armată? « mai povesteam cite-odată » în Moldova? « povesteam ș-acolo, mai mult acolo, că ne-adunam mai mulți ». În tren? « nu ». Preferințe. Povești cu zmei, balauri « nu șt'iu n'îci ună, ioite, și de-am avut ocazie, n-am fost atent. Nu știu cum s-a făcut, că n-am putut să prinz niči una. » Nici în tinerețe? « nu, păi dacă le-aș fi știut de-atunči, le-aș ști ș-acuma ». De ris (snoave) « adică mai scurte, nu știu cîte am știut; cred c-am mai uitat ». De ce ți-au plăcut? « le prindeam mai repede pe astea, ști, c-aveau cuvinte mai puține ». În cît timp învățai una? « dacă o auzeam o dată, gata, nu mai era nevoie ». Tehnică de povestit. Cînd le spui cum ți le amintești? « păi sau vād čeva care nu-mi convine și s-ar lega cu povestea aia, sau știu ieu cum ». Cînd ți le cer anume? « Atunčea, da. De egzemplu, dac-ai spune dumneata: ia spune-m p-aia, atunči o spun numaidecît. » Cîte povestești o dată? « e, păi nu spuneam mereu, e, rar, de doă tri ori pe lună dacă spuneam. Spuneam două, trei, mai multe nu, că vara-i noaptea mică și dacă-i ți de tain, dimineața nu-i poți scula. » O spui la fel? « dacă n-o spui cum e, le-ncurči și nu le mai ți minte. » Adaogi la celelalte povești? « unde mai poți să pui, mai pui, unde nu poț, nu mai pui. Care sîn mai scurte, poț să pui una la iele, cît îți vine-n cap, 2—3 cuvinte, sau strofe, cum să numește iele. » Aprecierea satului: « ba-m mai spune cîte unii: « minčinosu ăla, ascultaz voi la minčinosu ăla ». « Nu-m ziče-n față, da așa-m ziče: če-ascultaz voi la minčinosu ăla? » Observații: Excelent povestitor de snoave. Mare putere de actualizare: detalii locale numeroase. Raportare permanentă la întîmplările din viața obișnuită. Neobișnuită dramatizare prin mimică, dar mai ales prin intonațiile și timbrul vocii. Narațiunile au părțile esențiale — îndeosebi replicile — într-o formă încheată, plastică, vie. Are un întins repertoriu de snoave: 52, la care se adaogă și 2 basme. A creat și o snoavă cu replică picantă (Moșul la București). Personalitate remarcabilă, atras de comicul snoavelor. Povestește scenele fără perdea — abundente în snoave — cu naturaleță desăvirșită. Stil pe deplin format, vioi și nervos, vădit personal.

Culeg.: O. B., în București la 20.III.1956.

S a b o Vasile. Porecla a lu Vasii. Satul: Racșa. Comuna: Orașu Nou. Raionul: Oaș. Vîrsta: 40 de ani. Știința de carte:

«n-am fost la școală. Da k'iar numele meu am fost silit să-l învăț.» Ocupația principală: agricultura — creșterea vitelor. Ocupații anexe: dulgher — lucrează la construcții și mai cu seamă la căzi mari. Muncitor forestier. Date principale biografice, deplasări. Băstinaș. Armata la Oradea; concentrat la Zalău, Șimleu. A lucrat la butoaie și construcții prin satele învecinate din Țara Oașului. Muncitor forestier în munții Oașului și Maramureșului. Localitățile și ocaziile la care a povestit: Prin satele vecine, seara după munca de dulgherie. «Numa tă ieu am știut mai multe povești.» În armată «spuneam povești prin dormitoare așa sara și duminica când era răpaos». La exploatarea forestiere «spunem sara așa. Eram câte patru într-o colibă. Oriunde am mers, ca mine n-o știut nime.» Poveștile le-a învățat acasă de la vecini, și de la tatăl său și mai cu seamă de la bunica «așe la desfăcat de păpușoi. Moșa ne tă spun'ea. N'é ținea cu povești.» «Mn'i-o plăcut poveștile. De-aceea le-am știut învăța». Constituție robustă, meșter foarte priceput. E calm, ponderat, leneș în mișcări. Fire enigmatică, independentă, încăpăținată, veșnic zîmbitoare. Nu a vrut să spună de unde știa poveștile. Repertoriu mare — aproape 40 de piese — majoritatea basme fantastice. Socotit de sat cel mai bun povestitor. Memorie puternică. Povestește într-un ritm lent, calm, cu dese pauze în debitul frazelor. Emotiv, participă cu căldură la evenimentele povestite, se înduioșează la scenele culminante, ceea ce denotă o mare putere de interiorizare.

Culeg.: Al. A., în 4.VI.1953.

Săracu Moise. Satul: Poiana Răchițele. Comuna: Cerbăl. Raionul: Hunedoara. Vîrsta: 52 ani. Știința de carte: o clasă elementară. «Nu m-o dus n'imeni la o școală, c-am fos copil sărac.» Ocupația principală: muncitor la compresor. Mina de fier Vadul Dobrii. Date principale biografice, deplasări: Orfan de mic. «D'e mic am lucrat la mină. Ieram d'e doispse an'i. Am fos pin multse locuri. La Italia, la Vena. La Bănat am fost pădurar'. Tăt Bănatu-l cunosc. Pe la București, Ploiești. Pună în Constanța. Vezi, am fos și cîrciumar'». Localitățile și ocaziile la care a povestit: «vezi, tșiner, pint-o strînsură, pin preveg'e. Și la cit'e un copil, da cit'e una. Pi la mină ne mai glumem. Am lucrat puțin la pădure. Mai spun'em. N-am mai spus d'e mult. La vînătoare spun'em alte helea.» Observații: Temperament nervos. Vorbește cu mare ușurință. Improvizează repede și curent. Îi place să povestească și trăiește

atmosfera creată. Foarte bun povestitor, humor sui generis. Repertoriu mijlociu — 26 piese (1 basm animal, 10 basme propriu-zise, 15 snoave) — pe care le-a învățat mai cu seamă în Petroșani în timpul stagiului militar (1922—23) de la un bătrîn paznic la mină. Și-a notat poveștile într-un carnet pe care nu l-a găsit. Aport creator în conturarea detaliilor. Vinător pasionat, presară narațiunilor cu multe elemente vânătoarești. Uneori atitudine ironică față de eroii principali ai basmelor. Înclinat spre umor, știe să reliefeze amănuntul care provoacă ilaritate. Stil plin de intimitate, cu multe întrepelări familiare, deseori abrupt, cu tresăriri și izbucniri violente. De aci unele fisuri, unele treceri brusce în frazele sale.

Culeg.: C. B., la Poiana Răchițele, în 7—12.XI.1951.

Săracu Viorel. Satul: Poiana Răchițelii. Comuna: Cerbăl. Raionul: Hunedoara. Vîrsta 24 ani. Știința de carte: 6 clase. Ocupația principală: agricultor. Ocupații anexe: « pi la lēm'n'e. După vit'e ». Date principale biografice, deplasări: « Hun'edoara, în Bănat: Făget, pi la Caransebeș, D'eva, Ilia, Simeria. N-am stat; numa așa după treburi. Hațeg în copilăria mea pînă a mă dușe în armată. Cu armata: Ploești, Brașov, București, Pitești, Constanța. » Localitățile și ocaziile la care a povestit: « p-acas, la șazători, p-aco cu băeți, sara, nopt'e, așa cînd avem timp. Mai mult'e d'e la tata am auzit și d'e la ăsta Josan Mihai, veșinu. (I mort). În armată dac-am spus cam d'e vo două ori. Încoază cătă liberare unu spun'e un banc, altu altu. » Observații: povestitor neformat. Memorie bună. Limbaj pe alocurea pestrîț, modernizat (sub influența celor doi ani de armată). Monoton, puțin dinamic. Crede sincer în elementele fantastice ale povestirilor sale. Tendință spre considerațiuni cu caracter explicativ și social. (Liberat de la armată în cursul culegerii noastre. Vine în sat după doi ani de la plecare). Repertoriu mijlociu — 17 piese (7 basme, 4 snoave, 2 legende).

Culeg.: Al. A., în Poiana Răchițelii, la 10—12.XI.1951.

Seceleanu Ristea. Satul Bughea-de-Sus. Comuna: Bughea-de-Sus. Raionul Muscel. Vîrsta: 60 ani (n. 1896 iulie 5). Știința de carte: « niči una »! Ocupația principală: « munător și pă la pădure, și pă la beton armat; deferite; orče-m iese-nainte. » Date principale biografice, deplasări: născut în Purcăreni (Muscel). « Mă dușeam pă la București, pîn Pitești. La București, vo trei ani de zile. D-acolo am plecat la armată. În Pitești, lunar, săptămînal, la binala. Cu războiu, pîn toată Moldova, pîn Ardeal

(1916—22). Din 23 am venit aici (în Bughea), m-am căsătorit. Am mai avut un frate căsătorit aici, ș-o soră, ș-așa m-am pus la cale, și m-am căsătorit aici. Am fost în multe părți, da mai mult ca trei luni niiodată. La pădure numa și numa. După liberare (1923—6) am făcut serviciu poliției aici în Cimpulung, sârgent dă stradă. Am băgat dimisie că nu mai mă lăsa nevasta, socru-meu. Pă urmă, am stat un an cu boii și căruța. Mi-a murit un bou, pă urmă am plecat la muncă cu toporu: Banat (1927/8); Piatra Neamț (1929/30) (cu antreprenorii din Lerești); Țernatu, lângă Brașov (1930/31); 31/2 la Tg. Neamț; 34/5, la Pitești, ca fierar de beton armat și până azi aparțiu tot de instituția aia. » Ocazii de povestit: « cînd sînt la lucru, mă pune oamenii; cînd sînt acasă, iarna, mă pune băieții. Cînd șădeam, dă iera timpu rău. » Observații: Repertoriu mijlociu: 15 piese, din care 13 basme fantastice. Memorie bună, predilecție pentru fantastic, deși amănuntele le percepe în chip realist, din cercul experienței lui. Expunere cursivă, cu foarte numeroase gesturi. Limbaj viu și colorat, cu mare putere de caracterizare, stil limpede și abrupt, tipic muntenesc.

Culeg.: O. B. și Al. A., la Bughea-de-Sus în 8.X.1956.

S p î n u George. Porecla: a lu Nicolai. Satul: Dorna Cîndreni. Comuna: Dorna Cîndreni. Raionul: Vatra Dornei. Vîrsta: 71 ani. Știința de carte: « șesă, pe-atuns așe să umbra ». Ocupația principală: agricultor, cu gospodăria. Ocupații anexe: « 20 ani am fost agent veterinar » (1927—1947). Date principale biografice, deplasări: Viena—Budapesta—Praga etc. Prin toată țara. (Pi la Brașov, Constanța nu.) Localitățile și ocaziile la care a povestit: « pin armată; pi la hramuri; și pi la nunț, da mai puțîn; pin casă. Pi la hramuri șel mai mult, stai sara-așa. » Observații: Spirit vioi, jovial. Povestește cu haz. Ar fi un foarte bun povestitor dacă n-ar avea un tic nervos (bilbiit uneori) Repertoriu mijlociu — 16 piese — cele mai numeroase fiind snoavele. Știe multe povești și din cărți (a citit Gruia lui Novac, Genoveva, Alexandria, apoi pe Alecsandri, Creangă, etc.) Atras de narațiunile scurte, îndeosebi de snoave. Nu cunoaște basme fantastice lungi. Limbaj vioi, influențat pe alocuri de limba literară.

Culeg.: Al. A., la Dorna Cîndreni, în 13.III.1953.

S t a n Toader. Porecla: Florian. Satul: Săpînța. Raionul: Sighet. Vîrsta: 42 ani. Știința de carte: 4 clase elementare în sat. Avere, categorie socială: țăran în gospodăria colectivă din sat. Ocupația principală: agricultura — creșterea vitelor. Ocupații anexe: muncitor forestier. Date principale biografice,

deplasări: Băştinaş. La lucru: Dorna, Piatra Neamţ (o lună şi ceva). În 1956 a suferit un accident la pădure — fractura bazei craniene — şi a suportat două operaţii, din care cauză e şi şchiop. Localităţile şi ocaziile la care a povestit: «Pin armată, pi la muncă, în sat cit'eodată». Mai mult a povestit «după cum cerea populaţia: — măi, să auzim o poveste.» Observaţii: Repertoriu mijlociu: 15 basme, 8 snoave, o legendă. Memorie rară. Fantasticul e strîns împletit cu detaliile realiste luate din contemporaneitate. Basmele fantastice sînt puternic nuvelizate. Povesteşte tăios, cu emfază uneori, convingător. A citit mult, ceea ce nu a rămas fără influenţă asupra mentalităţii şi repertoriului. Limbaj modernizat, aproape livresc, stil specific de cărturar sătesc contemporan.

Culeg. O. B., la Săpînţa, în 15.V.1962.

Şora Vasile. Porecla: «Pit'eruţă aşa o spus bătrîn'ii». Satul: Cresuia. Comuna: Curăţele. Raionul: Beiuş. Vîrsta: 54 ani. Ştiinţa de carte: «n'îmic; puţin aşă, mătăcălesc oarecum». Ocupaţia principală: muncitor forestier, meşter lemnar «cu scări». Ocupaţii anexe: agricultura — creşterea vitelor, muncitor ziler de ocazie. Date principale biografice, deplasări: Băştinaş. Armata: Cluj, Oradea, Turda, Piteşti. La lucru «pi la Rămeş, pi la Fin'iş. La Rămeş vreo 15 an'î cîn am fos copil mit'itel». Cu scări: Arad, Timişoara, Ciacova, în fiecare an. Localităţile şi ocaziile la care a povestit: «p-aič pîn satu, pi la lucrări pi la Rămeş mai mult» la armată «am spus că li plăce!». Poveştile învăţate «da cîn'e mai şt'ie d'e und'e!». Tatăl inf. «nu pre şt'ie» (ceilalţi inf. l-au indicat ca un foarte bun povestitor). Învăţată «o dată! Dac-ascult d'î două ori, numa t'e călmăceşt'e d'e cap». Preferă? «io n-am avu bai, habar n-am avu». De ce ai învăţat? «Ce ştiu io dă ce? Am fo bun d'î cap, bun di tiorie». Poveştile le-ai modificat? «nu, n-ai ce modifica, că dacă n-ai auzît, n-ai d'e un'e lipi». Creat din nou? «Da d'e un'e, c-abg'e şt'iu citu-i de două uori doi». Plata pentru povestit? «Da n'îmică! Să ruga oarecîn'eva să n'e spună, să n'e treacă d'e somn». Observaţii: Cel mai talentat povestitor din sat. Povesteşte cu mult dinamism, foarte dramatic. Foarte rutinat în expunere, nu are şovăiri. Totul e vivace la el. Repertoriu bogat: 37 piese, din care 18 basme propriuzise, 15 snoave, 4 basme despre animale. Povestind, sugerează o atmosferă de vis sau de lume reală învăluită în umor. Puternică putere de evocare a situaţiilor şi a personajelor.

Culeg.: O. B., la 29 IX.1961.

T u p i ț ă Gheorghe. Porecla: « a Șk'ioului ». Satul: Mara
Comuna: Desești. Raionul: Sighet. Vîrsta: 40 ani. Știința
de carte: 7 clase elementare în sat. Ocupația principală: agri-
cultura, crescător de vite. Date principale, biografice, deplasări: Armata la Sighet. La lucru la I.F.E.T. «pă riu la noi». La tîrg la Ocna Șugătag, Sighet, Baia Mare. Localitățile și ocaziile la care a povestit: « Num-aicea-n sat ». A povestit « la d'esfăca porumb și pin șazători, pi la feț'e ». Observații: Talent dramatic mai puternic de cum apare în narațiuni. Repertoriu mijlociu — 18 piese — în care predomină snoavele (15). Nu e atras de fantastic, din basme nu a reținut decît o schemă foarte rezumativă. Ritm lent, molcom în narare, povestește cu oarecare timiditate și reținere.

Culeg. O. B., în 19.XI.1961.

Ț i m p ă u Toader. Satul: Fundu Moldovei. Comuna: Fundu Moldovei. Raionul: Cîmpulung. Vîrsta: 71 ani. Știința de carte: « șasă clasă » în sat. Avere, categorie socială: « Am vo 3,50 ha, adică 4 c-o bucată d'e pădure ». « Tătă am cumpărat-o din lucru. » Ocupația principală: miner pensionat. « Am lucrat la mină din anu 1908—1914, apoi 1917—1920; 1920—1927 la depozitul de scînduri din sat, apoi 1927—1952 la mină. » Ocupații anexe: creșterea vitelor — agricultura. « Cîm am venit acasă de la mină, am lucrat ce mi-a trăbuit. » Date principale biografice, deplasări: orfan de părinți la 14 ani, slugă la unchi chiabur de la vîrsta de 14 la 20 ani, cînd a plecat la armată. « După ce-am venit din armată — 1907 — m-am însurat, m-am băgat la mină » (1908—1914) în Fundu Moldovei. În 1917—1920 la mina Iacobeni, apoi 1927—1952 la mina Iacobeni și Fundu Moldovei. Localitățile și ocaziile la care a povestit: « la vite cînd ieram mai mulț copii, pin colibg'i la vite » La mină « nu. Că omu după ce-ncepe a lucra, să tă socoate că-i trăbă cutare, api îi sar ațelea d'in cap » (poveștile). Observații: Repertoriu destul de modest: 12 basme și snoave. Aplecat spre umor, preferă narațiunile cu caracter realist. Puțin intimidat de microfon, povestește totuși cu rutină, într-un limbaj colorat. Degajă simpatie pentru personajele pozitive.

Culeg.: O. B., la 17.III.1953.

V i n c a Luca. Porecla: « Luca bătrînu ». Satul: Cerișor. Comuna: Govăjdia. Raionul: Hunedoara. Vîrsta: 64 ani. Știința de carte: 4 clase primare « aicea-n comună ». Ocupația principală: miner—pensionat în 1943. « La mina G'elari » a lucrat acolo « 39 d'e an'i », apoi la « Mineralia » 5 ani (1946—1951).

Ocupații anexe: agricultor-crescător de vite. Cantor la biserică — fost președinte « la compresorat 29 d'e an'î. » Date principale biografice, deplasări: născut « aiê; am avut 2 surori ». De la 14 ani a intrat la mina Ghelari. Armata: Orăștie; pe front 1 an și 7 luni; rănit, a stat în spital mai bine de doi ani. Înapoiat ca invalid a reluat munca la mina Ghelari. A lucrat « numa la mină ». La târguri: « D'eva, Hun'edora, Hațag, aierlea n-am fost ». Localitățile și ocaziile la care a povestit: « La vit'e, d'e 11—12 an'î, pună la 14 an'î; și m-am acupat și în sărbători cîn am fos la vit'e și d'e-atuncea-ncoaçi. » La mină nu a povestit, « numa pă cale dacă mai aveai timp, da la mină dacă mai aveai vreme d'e cit'e-o glumă ». Acasă a mai povestit nepotului la insistențele acestuia. Observații: Foarte bun povestitor. Ritm larg în povestire. Preocupare de detalii realiste: nuvelizează basmele. Emotiv, participă la întâmplările narate. Creator în limitele episoadelor, prin contemporaneizarea situațiilor. E sceptic cu privire la veracitatea poveștilor, nu știe dacă s-au întâmplat: « api aia nu șt'iu io, da cit'e o întâmplare așa iera să mai adăoga ceva, da așa iera ». Repertoriu mic, alcătuit din 9 piese, din care 7 basme propriu-zise. Deși afirmă că îi plac deopotrivă toate speciile « și cu zmei, și cu țigan'î, și cu împăraț, și cu popă, d'e tă feliu », se vede totuși că preferințele lui merg către basmele propriu-zise pe care le povestește cu multă participare sufletească, scaldîndu-le fie într-o duioșie caldă, fie într-un umor potolit.

Culeg.: O. B., în 30.XII.1951.

Z m a r a n d a Petre. Porecla: « zis și Petre Onica de sub Grezie ». Satul: Bughea-de-Sus. Comuna Bughea-de-Sus. Raionul: Muscel. Vîrsta 72 ani (n. 1884, februarie 19). Știința de carte: « nu știu dă loc. Dacă mă duceam, ieram și ieu dat dracului, că ieram curios, n-am fost bolînd, da s-a răpus părinți, s-a prăpădit. » Ocupația principală: « cu mături, cu coșuri. Da acuș nu mai poçi, fușe toporu, c-am îmbătrînit. » Date principale biografice, deplasări: Născut la Mihăești, dar venit în Bughea de 50 de ani. « Părinți mei transilvăneni, de la Poiana Mărului. Mama d-aiçi. Am fost la lucru pînă-n Rucăr. Ieu am lucrat acasă. N-am fost ieu la păduri. Dacă fac coșuri și hălbii, mă duc cu iele pă Vlașca. Nu negoț, viață ! Pune viață, palme, nu negustorie. Om muncitor. Am fost pînă la Slatina, Craiova, pîn sate. Caracal, Roșiori, Alexandria, Turnu Măgurele, București, Giurgiu. Din Ploești n-am mai fost. La Ploești am stat 9 săptămîni la metri, la pădure. O dată

am fost.» (În Ardeal nu.) Pînă la Dîmbovicioara. Localitățile și ocaziile la care a povestit: « Aiți, la mine acasă, da-n alte părți ieu n-am vorbit. În casă la mine, vecinu, un copil. Sara, cînd ne-adunam după la lucru.» Observații: Repertoriu mic: 11 basme pe care nu le-a povestit de multe ori, din această cauză multe sînt prezentate schematic. Povestește cu mult umor și degajare, îi place să insiste asupra situațiilor neobișnuite din basme. Stil abrupt și vivace.

Culeg.: O. B. și Al. A. la Bughea-de-Sus, în 6.X.1956.

Zlotar Gheorghe. Satul: Fundu Moldovei. Comuna: Fundu Moldovei. Raionul: Cîmpulung. Vîrsta: 46 ani — născut în 1908. Știința de carte: « nu știu acuma învăț alfabetu la alfabetizare ». Avere, categorie socială: « casă și 33 d'e ari, căpătată d'e la stat », împrumutat în 1946, « cînd s-o dat t'itlur'le ». Ocupația principală: « vara cu zidăria, lucrez așa clandestin, flotant ». Ocupații anexe: « iarna cu munca, la-n-cărcat vaguane, d-estea. » Date principale biografice, deplasări: născut în Fundu Moldovei, căsătorit, are 5 copii între 19 și 5 ani. Armata în Bălți, Roman, Bacău. La lucru la Vatra Dornei « o vară la zidărie ». La tîrg « La Cîmpulung și la Dorna, atîta ». Localitățile și ocaziile la care a povestit: În sat a povestit « acasă, acolo, vecinii, atît, în comună nu știu nici-unu că io știu povești ». « La plotonu fics (în Fundu Moldovei) am spus vo cît'eva povești să nu stau d'ėjeaba. » La lucru, « la lucru nu. Îm părę bine să viu sara să mă hodinesc. » În călătorii? « nu ». La clăci? « nu, la noi nu să desfațe păpușoi, că-i munte ». Părinții: Tatăl « de-acolo din Fundu Moldovii, să ocupa cu fierăria. Știe povești, da n-am învățat de la el c-o murit pe front, în 1917, ieram ieu d'e vo 8 an'i. » Mama: « d'e la Ilișești ». Știa povești? « da; învățat vo șept'e-opt povești, povest'e frumos ». A preferat « povestea cu Drăgan Čenușă, či că iera faină, mn'i-era și mn'ie dragă s-o-mvăț ». A învățat povești « avem vo 12 ani. Întii și-ntii am învățat povestea de la mama cu Drăgan Čenușă. » De la mamă-sa a învățat 7—8 povești. De la Ion Mn'ergeș-Fornai a învățat povestea « cu Lint'ea Vit'eazu; cu Grind'eie, de vo 4 ani ». De la « fratele meu care iese mort povestea cu Ștalda și povestea cu Hop și tare. De la sora mea Tița — are 59 ani — în sat amu șed'e, povestea cu K'ipăruj Vit'eaz, și cu Măi če nu șt'iu če, cu Viteazu d'in apă, atîta am învățat d'e la dînsa. De la nișt'e mojn'eği d'in Ard'eal — d'e la un mojn'eag d'in Ard'eal, o dorn'it o nopt'e la min'e, povestea cu Oft'e — (umbla cu sit'e d'e mătasă d'e

vîndut). » Din carte « povestea cu Harap Alb, m-o citit-o n'evasta me — și povestea cu Bujorel — atît ». A învățat pe următorii: « băieți acasă; vecin'ii nu-s povestari, li-i drag s-ascult'e, da nu le stă capu să-mvețe o poveste ». Din copii, Marcu (14 ani) « o-nvățat vo 3—4 povești de la mine. Alți nu, cumnatu știe, da n-are talent ca să spuie iel. » Creator de basme. 1) « cu Constant'in și cu Sevestica » — « cîn az foz dumn'evostă pi la min'e (martie 1953) v-am spus-o ș-aș scris-o ». A creat-o « am stat vo deună nopt, d'i la capăt am început-o, am spus-o sîngur întii, în gîndu mn'eu, și la vo cit'eva zile le-am spus-o și la vecin'i tare ». Ai luat din vreun basm? « nu » elemente? « d'ecît comănacul care l-o luat Costant'in d'i la iad, to dintr-o poveste, că sint mult'e povești cu comănacul ». « Asta am făcut-o mai întii ». De ce? « Ca să mai șk'imb poveștile, să nu spun tot acele, alți care șt'iu cart'e cit'e nu fac, poiezii, și io să nu fac o poveste d'in capu mn'eu? » Vecinii ce-au zis? « întrebat d'e und'e știi: am spus c-am învățat d'e und'eva, numa n'evasta, băieți și cumnatu o șt'iut c-am făcut-o d'in capu mn'eu. S-o mn'inunat mult cum am făcut așa o poveste d'in capu mn'eu ». La ceilalți de ce ai ascuns? « niț nu m-o întrebat și niț nu le-am spus ». Aprecieri? « Îm plăce, nu șt'iu dumn'evostă dacă vă plăce. » Ai modificat? « n-am înșk'îmbat n'imn'ică, țe să înșk'îmb ». Observații: Creator de basme. Foarte talentat povestitor cu vădită predilecție pentru eroic. Povestește impetuos, cu patos; dramatizează situațiile, știe să acomodeze detaliile realiste la locul potrivit. Mai stăpîn pe repertoriul învățat din copilărie. Împrovizează uneori. A mai creat — în afară de Constantin și Sevestica — încă alte 4 basme, din care unul uitat (Florica de pe mare). Acestea nu au cizelarea celor învățate în copilărie și povestite de multe ori, sint mai neînchegate ca construcție epică și mai neartistice ca formă. Memorie puternică, înclinare vădită pentru fantastic. Nu știe nici o snoavă și nici nu îl interesează. Crede că întîmplările din basme s-au petrecut aieva acum vreo 3000 de ani. Repertoriu mare: 33 basme fantastice, în afară de cele uitate din care își mai amintește fragmente. Stil caracteristic de povestitor moldovean, cald și evocator, plin de efecte dramatice, din care nu lipsește umorul estompat. Limbă aleasă, arhaic moldovenească, frecvente expresii închegate în formule. Pe alocuri pătrunde și neologismul cu obiectele civilizației moderne pe care le desemnează.

Culeg. O. B., în București, la 15.II.1955.

INDICE DE LOCALITĂȚI ȘI REPERTORIU

I. Muntenia

Regiunea Ploești

Raionul Teleajen

Satul *Bătrâni*

Povestitorul *Rădoiaș Gheorghe*

Basme propriu-zise:

86. Flăcăul credincios

93. Copilul orfan (Băiatul și turcul)

Snoave:

100. Popa și Păcală

104. Țiganul și judecătorul

107. Țiganul și barda

111. Femeia și amantul

114. Păcală (Spuma de mare)

119. Copilul la trei luni

122. Așa cap, așa căciulă

123. Cizmele pe opinci

128. Femeia proastă (Cu femeia morarului)

132. Bota cu apă

133. Pielea fermecată

Legende:

143. Fata mare, gerul și căldura

Povestiri:

152. Ursul

Regiunea Argeș

Raionul Muscel

Satul *Albești*

Povestitorul *Drulă Petre*

Basme propriu-zise:

57. Împăratul cu trei fete

Povestitorul *Micudă Nicolae*

Basme despre animale:

5. Țapul babei și-al mătușii

Basme propriu-zise:

43. A fost odată un împărat și avea trei copii

Satul *Bughea-de-Sus*

Povestitorul *Bârboi* Dumitru

Basme propriu-zise:

51. Cu doi frați

82. Cu dascălul Gheorghe

85. De când umbla Dumnezeu cu Sf. Petre pe pământ

97. Cu Nicolaie

Povestitorul *Duroi* Iancu

Basme propriu-zise:

18. Un om bătrîn și o femeie aveau doi copii. (Ion Taler)

39. Un unchiaș a făcut un copil la 80 de ani (Copilul ursit să-l ia vîntul turbat)

40. Cu un fecior

44. Cu un băiat, ce a petrecut în viața lui

54. Șoarecele, pițigoii, vulturul

55. Cu un popă

56. Cu un împărat

59. Cu Cazarchina

72. Tot cu zmei-cu-mpărat și cu zmei (Fata măritată cu diavolul șarpe)

77. Cu un împărat

Povestitorul *Secoleanu* Ristea

Basme propriu-zise:

64. Cu Munte Vinăt

66. Biț-Bobeică

Povestitorul *Zmaranda* Petre

Basme propriu-zise:

21. Tei Legănat

Satul *Cindești*

Povestitorul *Micudă* Ion

Basme propriu-zise:

35. Cînd a băgat țiganul draci în tabachere

75. Omul care a tăiat 99 de popi

88. Omul bețiv

II. Transilvania

Regiunea Hunedoara

Raionul Hațeg

Satul *Boșorod*

Povestitoarea *Ilona Sînziana*
Basmе propriu-zise:
69. Povestea cu breana
79. Povestea norocului
Snoave:
108. Nevasta și popa
131. Femeia leneșă
Satul *Meria*
Povestitorul *Lupulescu Avram*
Legende:
147. Legenda satului Meria
Orașul *Hunedoara*
Satul *Cerbăl*
Povestitorul *Crisnic Mihai*
Basmе propriu-zise:
62. Mița năzdrăvană
89. Omul la târg
Snoave:
127. Prostia omeșească
Povestitorul *Lăscuș Mihai*
Basmе propriu-zise:
71. Doi frați
Povestitorul *Oneșan Alexandru*
Basmе despre animale:
6. Povestea cu șoarecii
Povestiri:
149. Povestire din primul război mondial
Povestitorul *Oneșan Ion*
Snoave:
135. Pășania de la plug
Povestitorul *Oneșan Petru*
Basmе despre animale:
3. Vulpea și ariciul
Basmе propriu-zise:
73. Popa bărdaș
Snoave:
106. Moșii și popa
Satul *Cerișor*
Povestitorul *Poanta Nicolaie*
Basmе propriu-zise:
34. Băiatul la școala diavolului
49. Vulturul rănit
Povestitorul *Vinca Luca*

Basme propriu-zise:

48. Peana de vultur

61. Cenușotcă

Snoave:

98. Ianoș slugă la popa

Satul *Poiana Răchișelii*

Povestitorul *Săracu* Moise

Basme propriu-zise:

26. Povestea balaurului

Snoave:

99. Poveste din lume (Păcală)

Povestiri:

148. Pațîma mea

Povestitorul *Săracu* Viorel

Basme propriu-zise:

27. Miia Ion

Regiunea Banat

Raionul Oravița

Satul *Ticvaniu Mare*

Povestitorul *Ivan* Ioan

Basme despre animale:

16. Cocoșul moșului

Regiunea Crișana

Raionul Beiuș

Satul *Cresuia*

Povestitorul *Breanc* Gheorghe

Basme despre animale:

13. Cu țînțarul

Snoave:

103. Românul la coasă

121. Popa în biserică

Legende:

141. Vinătoarea de mistreți

Povestitorul *Buha* Gheorghe

Basme despre animale:

7. Iepurele și broaștele

Basme propriu-zise:

37. Doi frați

52. Feciorul în căutarea norocului

80. Cu sărăcia

83. Dumnezeu cu sf. Petru cu cei trei flăcăi

91. Bogatul și săracul

95. Norocul și mintea
96. Dreptatea și strîmbătatea
- Snoave:
109. Trei popi la o nevestă
Povestitorul *Șora* Vasile
- Basme despre animale:
4. Mițul și vulpea
- Basme propriu-zise:
45. Soția șarpe
63. Omul cu trei feciori
70. Lupul cu capul de oțel
94. Împăratul și inelul fermecat
- Snoave:
115. Soțul orbit
120. Femeia necredulă
130. Un fecior cu femeia lui
134. Pațima care-am pățit-o eu
- Raionul Șimleu*
Satul *Vălcău-de-Jcs*
Povestitorul *Girbea* Ion
- Basme propriu-zise:
32. Cu Măzăran Văsălică
36. Cu cătana
- Regiunea Cluj*
Raionul Cîmpeni
Satul *Birlești*
Povestitorul *Barb* Todor
- Povestiri:
151. Povestire din timpul războiului
- Raionul Năsăud*
Satul *Leșu*
Povestitoarea *Precup* Maria
- Legende:
137. Povestea lui Beneș
138. Doi feciori beți
139. Cînd s-a făcut drumul pe Dealu Neamțului
- Regiunea Maramureș*
Raionul Oaș
Satul *Racșa*
Povestitorul *Balaș* Ion
- Snoave:
117. Cu un om sărac
Povestitorul *Dubo* Iacob

Basme propriu-zise:

68. Un om sărac cu carul

Snoave:

118. O nevestă cu un fecior

Povestitorul *Feier* Ion

Povestiri:

150. Povestire despre front

Povestitorul *Morar* Vasile

Basme propriu-zise:

31. Fata de împărat care a rupt 7 perechi de bocanci la joc

Povestitorul *Sabo* Vasile

Basme despre animale:

2. O babă și un moș cu un cocoș

17. Un moș și o babă aveau un cocoș

Basme propriu-zise:

33. Cu un fecior sărac

50. Cu un om sărac și cu boierul

60. Cu doi împărați

Legende:

146. Cu Pinteia

Satul *Gherța Mare*

Povestitoarea *Pașcă* Anuța

Basme propriu-zise:

78. Fratele și sora cu mama vitregă

Povestitorul *Pop* Ion

Snoave:

101. Păcală

Satul *Turț*

Povestitorul *Bota* Grigor

Basme propriu-zise:

76. Împăratul Verde și Împăratul Roșu

Snoave:

112. Cu ciurdarul

Povestitorul *Feier* Nicolaie

Snoave:

102. Păcală

110. Povestea cu popa și cu diacul

Povestitorul *Filimon* Vășii

Basme propriu-zise:

81. Cu chiaburii și cu săracii

Povestitorul *Ghele* Dumitru

Snoave:

129. Feciorul prost

Povestitorul *Ignat* Vasile
Povestire:
153. Pășania cu balaurul
Raionul Sighet
Satul *Breb*
Povestitorul *Petric* Ion
Basmе despre animale:
9. Lupul și iapa
14. Zapisul animalelor
Satul *Mara*
Povestitorul *Chira* Gheorghe
Basmе propriu-zise:
28. Voinic de codru
42. Cu floarea
Snoave:
113. Cu ghicitoarea
Povestitorul *Tupiță* Gheorghe
Snoave:
124. Cu mireasa înaltă
125. Copilul și borcanul
126. Cum a scos luna din fintînă
Satul *Desești*
Povestitorul *Puț* Petru
Basmе propriu-zise: 67. Sărăcuț Pătru
Legende: 144. Povestea lui Alexandru Machedon
Satul *Săpînța*
Povestitorul *Pop* Toader
Basmе despre animale:
1. Vulpea și ursul
10. Cu un moș și o babă
12. Cu un om care l-a scăpat vulpea de urs
Povestitorul *Stan* Toader
Basmе propriu-zise: 74. Cu limba animalelor
Raionul Vișeu
Satul *Rozavlea*
Povestitorul *Condrat* Vasile
Basmе propriu-zise: 58. Povestea lui Harap Alb
Povestitoarea *Dunca* Maria
Basmе despre animale:
8. Șoarecele de sat și de cîmp
11. Baba și oul
15. Musca și purecele
Legende: 136. Dracul și omul

Povestitorul *Gherman Vasile*
Snoave: 105. Țiganul cu caii popii
Legende: 142. Cu Fata Pădurii

III. Moldova

Regiunea Suceava

Raionul Cimpulung

Satul *Fundul Moldovei*

Povestitoarea *Prundeanu Garofina*

Basme propriu-zise: 87. Dracul și oile

Povestitorul *Țimpău Toader*

Snoave: 116. Toderel și Veronica

Legende: 140 Cărăușul

Povestitorul *Zlotar Gheorghe*

Basme propriu-zise:

19. Cu o capră și cu un coștruș și cu cinci animale

20. Drăgan Cenușă

22. Cu Odolean, feciorul boldeicuței

23. Cu Petrea Făt-Frumos, șteblă de busuioc, născut la miezul nopții

24. Cu Busuioc Verde

29. Viteazul de apă

30. Constantin și Sevestica

38. Nucul de aur

41. Povestea cu Cenușotcă (Cenușotcă)

46. Cu grindeia

47. Cu Hat prinț

53. Măi ce nu știu ce

Raionul Vatra Dornei

Satul *Cozănești*

Povestitorul *Hăgătiș Sidor*

Legende: 145. Legenda Dornelor

Satul *Dorna Cindreni*

Povestitorul *Spînu Gheorghe*

Basme propriu-zise:

90. Birnușca

92. Patru țin pe opt

Satul *Floreni*.

Povestitorul *Fieraru Emilian*

Basme propriu-zise:

25. Rudolf

65. Trei capre albe

INHALTSANGABE DER MÄRCHEN

•

Tiermärchen

•

FUCHS UND BÄR

(Aarne — Thompson, 1, 2)

Ein Fischer kehrt mit einem Schlitten voll Fische heim, findet einen Fuchs, der sich tot stellt, und wirft ihn auf den Schlitten. Der Fuchs beginnt, die Fische einen nach dem anderen hinunterzuscharren, springt dann ab und fängt an zu fressen.

Der Bär kommt dazu, und der Fuchs macht ihm weis, daß er die Fische in dem nahen See gefangen hat, indem er den Schwanz ins Wasser ließ. Der Bär steckt den Schwanz in den See, der Frost überrascht ihn, und als er den Schwanz herausziehen will, reißt er ab.

Der Bär trifft den Fuchs und will ihn töten. Diesem gelingt es, ihn zu besänftigen, indem er ihn auf eine Hochzeit mitnimmt. Dort glückt es ihm, sich unter den Tisch zu stellen und sich an Knochen gütlich zu tun. Sobald der Bär kommt, bemerken ihn die Gäste und verjagen ihn.

Wieder trifft er den Fuchs und will ihn töten. Dieser besänftigt ihn noch einmal und nimmt ihn in eine Mühle mit, damit sie sich an Mehl sattfressen. Der Fuchs ergattert sich etwas Mehl, aber der Bär gerät in die Treibriemen des Motors und kommt um.

EINE ALTE, EIN ALTER UND EIN HAHN

(A., Th., 20 und 2010 I.A.)

Die Alte hat eine Henne, die Eier legt, und der Alte einen Hahn. Der Alte verlangt vom Hahn, daß auch er

Eier lege, doch der antwortet jedesmal „Morgen!“ Wütend fängt er den Hahn und bindet ihn mit einem Faden, um ihn zu schlagen. Der Hahn zerreißt den Faden und läuft, zusammen mit der Henne, davon. Es schließen sich ihnen nacheinander ein Hase, ein Fuchs, eine Ziege und ein Wolf an. Sie betreten das Haus eines Räubers. Da sie hungrig sind, beschließt der Wolf, daß der gefressen werden soll, bei dem die Geschichte aufhört. Er beginnt die Namen aufzurufen, vom Wolf bis zur Henne. „Hblicher Name“, sagt er und verschlingt sie. Das Spiel wiederholt sich mit dem Hahn, dem Hasen, der Ziege und dem Fuchs.

DER FUCHS UND DER IGEL

(A., Th., 33, 105 *)

Der Fuchs brüstet sich, er hätte einen Sack und einen Brotsack voll Lgen zur Hand. Der Igel hat nur eine. Sie kriechen in eine Wolfsgarbe, wo sie sich an Fleisch sattfressen, so daß sie nicht mehr herausknnen. Der Igel gibt vor, der Bauch tue ihm weh, und bittet den Fuchs, ihn mit der Schnauze zu kneten. Er kugelt sich zusammen, der Fuchs sticht sich in die Schnauze und wirft ihn ohne zu wollen hinaus. Nun bittet der Fuchs, der Igel möge ihm zeigen, wie er aus der Garbe entkommen kann, und der Igel rt ihm, sich tot zu stellen. Der Mensch kommt, wirft den Fuchs am Schwanz hinaus und dieser verduftet.

DER KATER UND DER FUCHS

(A., Th., 103)

Ein Zigeuner kauft sieben Taschenmesser mit Holzgriffen als Spielzeug für seine sieben Kinder. Nachdem das Eisen verrostet, reihen die Kinder sie an eine Schnur auf und binden diese einem Kater um den Hals. Der Kater erschrickt,

läuft in den Wald und kriecht in eine Fuchshöhle. Er gibt sich als Kaiser der Katzen mit sieben Schwertern am Hals aus und vermählt sich mit der Füchsin. Diese brüstet sich vor dem Wolf, dem Bären und dem Löwen, sie hätte den Kaiser der Katzen geheiratet. Diese verlangen ihn zu sehen und verstecken sich: der Wolf unter die Blätter, der Bär auf den Baum und der Löwe ins Gesträuch, damit sie den Kater um so besser fangen können.

Die Füchsin tritt mit dem Kater auf. Dieser sieht, wie sich die Blätter vom Atem des Wolfes bewegen, meint, es wäre eine Maus, springt hinzu und kratzt den Wolf an der Nase. Der nimmt Reißaus, der Kater erschrickt und rettet sich auf den Baum, wo der Bär sitzt. Der wirft sich, wie er den Kater auf sich zukommen sieht, hinunter und platzt. Der Schwanz des Löwen verheddert sich im Gesträuch und er reißt sich ihn aus, damit er fliehen kann.

DER BOCK DER ALTEN

(A., Th., 103 D *)

Ein altes Ehepaar hat kein Eigentum. Der Alte verdingt sich als Knecht bei einer Sennhütte und erhält einen Bock, den er schlachtet. Der Bock entflieht mit halb abgezogenem Fell und dringt in einen Fuchsbau ein. Er bedroht den Fuchs, daß er ihn schlachten würde. Der Fuchs nimmt Reißaus. So geschieht es auch dem Hasen, dem Wolf und dem Bär. Die Grille jedoch fürchtet sich nicht, zum Bock in die Höhle zu kriechen.

DIE GESCHICHTE MIT DEN MÄUSEN

Zwei Mäuse finden eine Nuß, streiten um dieselbe und schlagen sich schließlich darum. Der Fuchs als Richter gibt jeder eine Hälfte der Schale und ißt selbst den Nußkern auf, als Lohn für die Teilung.

DER HASE UND DIE FRÖSCHE

(A., Th., 70)

Der Hase hält sich für das furchtsamste Tier und will sich in einem See ertränken. Wie er die Frösche aus Angst vor ihm ins Wasser springen sieht, merkt er, daß nicht er der Furchtsamste ist und verzichtet auf den Selbstmord.

DORFMAUS UND FELDMAUS

(A., Th., 112)

Die Feldmaus prahlt vor der Dorfmaus mit ihren gesammelten Vorräten. Die Dorfmaus erwidert, sie besäße mehr, und lädt die Feldmaus ein, ihre Vorräte zu besichtigen. Sie führt sie auf den Aufboden und zeigt ihr alles; und zu alledem, sagt sie, hätte sie auch noch einen Kaiser. Hierauf macht sie sich zu den Vorräten auf dem Feld auf und läßt die Feldmaus auf dem Aufboden, die sogleich von Kaiser Katze gefangen wird.

DER WOLF UND DIE STUTE

(A., Th., 122 J)

Der hungrige Wolf erblickt ein Füllen und fragt die Stute, was es kostet. Die Stute erwidert, der Preis sei auf ihrem Huf geschrieben, und als der Wolf nähertritt, um zu sehen, erschlägt sie ihn.

VON EINEM ALTEN UND EINER ALTEN

(A., Th., 130, siehe A., Th., 210)

Zwei Alte besitzen eine Katze, die für sie das Essen kocht. Eines Tages verschüttet die Katze das Essen, und der Alte haut sie auf den Boden. Im Glauben, sie sei tot, wirft er sie auf den Mist.

Nachdem die Katze sich langsam erholt, zimmert sie sich einen eisernen Wagen zurecht, spannt vier Mäuse davor und zieht in die Welt hinaus. Auf dem Weg schließen sich ihr ein Krebs, ein Ei, eine Nadel und ein Hahn an.

Sie kehren in der öden Teufelsmühle ein. Der Krebs versteckt sich in die hölzerne Wasserkanne, die Nadel ins Handtuch, das Ei ins Feuer und der Hahn hinter die Tür. Die Teufel sehen das Feuer, bekommen es mit der Angst zu tun und schicken einen, der blind und lahm ist, um nachzusehen. Sobald er sich dem Feuer nähert, zerspringt das Ei und schleudert ihm glühende Kohlen ins Gesicht. Er brüllt, man hätte ihn mit dem Geschütz erschossen und läuft zur Wasserkanne. Der Krebs schneidet ihm die Finger ab. Der Teufel wehklagt, man hätte ihm die Finger mit der Schere abgeschnitten. Er geht, um sich am Handtuch abzuwischen, da sticht ihn die Nadel, und er meint, man hätte ihn mit der Gabel durchstoßen. Der Hahn schlägt ihn mit den Flügeln, die Katze schüttet ihm kochendes Wasser ins Gesicht und die Mäuse auf dem Aufboden schreien, sie kämen mit Stöcken gelaufen.

DIE ALTE UND DAS EI

Die Alte röstet ein Ei in der heißen Asche auf dem Herd. Der Wolf meint, sie brate einen Hammel, kriecht zum Fenster hinein und nähert sich dem Feuer, aber das Ei explodiert und blendet seine Augen mit Asche. Er läuft zur Wasserkanne, doch zwickt ihn dort ein Krebs. Ein Mäuslein piepst und jagt ihm Angst ein. Auf dem Flur zerkratzen ihn die Hühner. Der Wolf erzählt nachher den anderen Wölfen, die Alte hätte ihn mit Asche geblendet, ein Bock hätte ihm die Hörner in die Nasenlöcher gerannt, ein Mensch hätte „Hi-ehaltet-ihn“ geschrien, etliche Füchse hätten ihn mit dem Eisenrechen gekratzt und ein Bock hätte geschrien, er setze den Stiel in seinen Hammer, um ihn zu schlagen.

VON EINEM MENSCHEN, DEN DER FUCHS
VOR DEM BÄREN RETTETE

(Siehe A., Th., 154*)

Der Mann fährt mit dem Ochsenwagen in den Wald um Holz. Der Bär will ihm die Ochsen fressen. Der Mann bittet ihn, ihm die Ochsen zu lassen, er wolle ihm dafür ein junges Rind von zu Hause bringen. Auf dem Heimweg erzählt er dem Fuchs, was ihm widerfahren ist. Der verspricht ihm, ihn vom Bären zu befreien, wenn er ihm eine Henne geben wolle; er solle nur auf seine Fragen antworten. Der Mann kehrt also um unter dem Vorwand, er fürchte, die näherkommenden Jäger erschössen ihm die Ochsen. Der Fuchs fragt ihn von weitem, mit wem er spreche. Der Bär rät ihm zu antworten: „Mit einem Baumstamm!“ Da sagt ihm der Fuchs, der Baumstamm müsse auf den Wagen geladen werden. Der Bär steigt in den Wagen. Er müsse mit der Kette gebunden werden. Der Bär läßt es mit sich geschehen. Er müsse mit dem Hebebaum geknebelt werden. Der Bär läßt auch dies mit sich geschehen. Die Axt müsse man in ihn hineinhausen. Der Mann haut die Axt in den gebundenen Bären und tötet ihn, fährt mit den Ochsen nach Hause und gibt dem Fuchs zwei Hennen.

VON DER GELSE

(A., Th., 157)

Eine Gelse fliegt in die Höhle eines Bären hinein und beginnt, den Bären zu stechen und an seinem Ohr zu summen. Der Bär droht ihr den Tod an und versucht sie zu erhaschen, doch gelingt es ihm nicht. Die Gelse holt andere Gelsen herbei und diese beginnen den Bären zu plagen, bis er, ohnmächtig, die Gelse um Verzeihung bittet. Diese lobt das Menschenblut vor dem Bären; es sei das beste, nur daß der Mensch auch den Bären zwischen den Fingern zerdrücken könne. Der Bär bildet sich ein, er sei tapfer, und will mit

einem Menschen streiten. Sie sehen ein Kind (das ein Mensch werden soll), dann einen Alten (der ein Mensch war). Da kommt plötzlich der Förster mit Flinte und Säbel. Der Bär stürzt sich auf ihn. Der Förster kann nicht erst die Flinte in Anschlag bringen, sondern muß den Säbel ziehen, mit dem er dem Bären die Ohren herabhaut. Der Bär gibt Fersengeld, der Förster brennt ihm eine Ladung kleinen Schrots auf den Pelz.

DER RECHTSBRIEF DER TIERE

(A., Th., 200)

Der Herrgott gibt den Brief mit den Rechten aller Tiere dem Wolf in die Hände. Der Wolf gibt ihn dem Hund und der Hund der Katze. Bei einer Balgerei mit den Kindern springt die Katze übers Feuer, und der Brief, den sie unterm Schwanz bewahrte, fällt ins Feuer und verbrennt. Seither bellt der Hund ständig: „Brief her, Brief her!“ und die Katze antwortet ihm, die Haare sträubend: „Verbrannt!“

DIE FLIEGE UND DER FLOH

(A., Th., 282 B*)

Der Floh verteidigt sich, er wäre so klein und verkümmert, weil er mit der Nase nur in der Haut der Menschen stecke. Die Fliege redet sich aus, ihre Augen seien deshalb so hervorgequollen, weil sie viel lache, wenn sie sich den Menschen ins Gesicht setze und diese sich ohrfeigten.

DER HAHN DES ALTEN

(A., Th., 715 B)

Ein Alter besitzt einen Hahn, und eine Alte eine Henne. Der Alte verlangt von der Alten ein Ei, doch wird ihm zur

Antwort, er solle seinen Hahn schlagen, damit er auch Eier lege. Nach vielen, vielen Schlägen, verspricht der Hahn dem Alten, ihm die Reichtümer des Kaisers zu bringen.

Auf dem Weg verbündet der Hahn sich mit einer Biene, einem Fuchs und einem Wolf, die er sich der Reihe nach in den After steckt. Der Kaiser steckt sich ihn in die Hose, um ihn mit einem Wind zu töten, doch läßt der Hahn die Biene los, die sticht den Kaiser und rettet ihn. Der Kaiser wirft den Hahn unter seine Hähne, aber der Hahn des Alten läßt den Fuchs frei, der sie alle totbeißt. Nun wirft ihn der Kaiser unter seine Pferde. Der Hahn des Alten läßt den Wolf heraus, der sie alle reißt. Schließlich wirft ihn der Kaiser in seine Schatzkammer, und der Hahn verschluckt den ganzen Reichtum.

Er kehrt zum Alten zurück und speit das ganze Geld des Kaisers vor ihn aus. Nun verlangt die Alte ein Geldstück vom Alten, aber er gibt ihr den Rat, ihre Henne zu schlagen. Die Henne aber bringt nur Lumpen und Schmutz nach Hause. Vor Ärger schlägt die Alte sie tot und verspeist sie zusammen mit dem Alten.

*EIN ALTER UND EINE ALTE
HATTEN EINEN HAHN*

(Siehe A., Th., 2034)

Der Hahn verspricht, Holz zu holen, wenn man ihm die Füße vom Morast reinigt. Die Alte lehnt ab, der Alte lehnt ab, sie zu prügeln, der Hagedorn, den Alten zu stechen, die Ziege, den Hagedorn zu fressen, der Wolf, die Ziege zu verschlingen, die Flinte, den Wolf zu erschießen, die Maus, die Flinte zu zernagen. Nur die Katze hört auf den Hahn und stürzt sich auf die Maus, diese auf die Flinte, die Flinte richtet sich auf den Wolf, der Wolf stürzt sich auf die Ziege, diese auf den Hagedorn, der Hagedorn auf den Alten, der Alte auf die Alte und diese putzt dem Hahn die Füße.

Eigentliche Märchen

ION TALER

(A., Th., 300, 315, 832)

(Zwei Varianten, von derselben Person im Abstand von einem Monat erzählt. Die zweite Variante ist stellenweise erweitert.)

Ein verwitweter Fischer heiratet von neuem. Da er nicht mehr als vier Fische fangen kann, zwingt ihn die Frau, seine beiden Kinder aus dem Hause zu entfernen. Er läßt sie bei einem Verwandten, kann aber jetzt nurmehr zwei Fische fangen.

Die Kinder wachsen heran, verdingen sich als Diener und ziehen dann in die Welt hinaus. Der Junge fertigt sich aus dem Haar seiner Schwester einen Bogen an, und beide leben von der Jagd. Sie besteigen eine Felsenhöhe und gelangen zum Palast der Drachen. Diese kommen überein, die beiden zu vergiften. Der Junge bemerkt das Gift und schüttet es in das Essen der Drachen. Er weigert sich, vor den Drachen zu essen, und diese krepieren alle außer dem Koch, der entflieht. Später kehrt er in der Gestalt eines schönen Jünglings zurück und gewinnt das Herz des Mädchens. Um ihren Bruder loszuwerden, rät er ihr, sich krank zu stellen und Fuchsmilch zu verlangen. Der Bruder bringt ihr die Milch, verschont aber die Füchsin und diese warnt ihn. Beim zweiten Mal bringt er Wolfs- und beim dritten Mal Bärenmilch. Auf Anraten der Bärin spielt der Junge auf der Flöte, und die Tiere des Waldes führen einen wilden Tanz auf. Dann schenken sie ihm je ein Junges und raten ihm, die Flöte zu blasen, wenn er Hilfe braucht. Der Drachen rät seiner Schwester, ihm ein Bad zu bereiten, damit er ihm den Kopf abhaue. Der Junge sieht sich dem schwertbe-

wehrten Drachen ausgeliefert und verlangt, noch einmal die Flöte zu spielen. Die Tiere des Waldes stürmen herein und töten den Drachen. Der Junge steckt seine Schwester in ein Faß, und dann stellt er sie auf einen Baum, den Vögeln zum Fraß, und zieht davon.

Er übernachtet in einem Haus, wo er erfährt, daß ein Drache über den einzigen Brunnen herrscht, der einmal im Jahr Wasser für einen Menschen gibt, und daß gerade der Kaiser an der Reihe ist. Ion Taler holt mehrere Male Wasser mit den hölzernen Wasserkannen. Am zweiten Tag geht er wieder zum Brunnen und schläft im Schoß der Kaisers-tochter ein, durch deren Unachtsamkeit ihm ein Pfeil verloren geht. Dann tötet er den Drachen, ruft mit der Flöte die Tiere des Waldes herbei, damit sie ihn fressen, nachdem er ihm die Spitzen der Zungen abgeschnitten hat. Dann macht er sich auf, seine Schwester zu suchen, und sagt dem Mädchen, es solle drei Jahre auf ihn warten. Das Heer des Kaisers behauptet, es hätte den Drachen selbst getötet. Der Kaiser beschließt, seine Tochter mit einem feigen Zigeuner zu verheiraten. Das Mädchen ist einverstanden, wenn man ihm erlaubt, sich drei Sachen zur Aussteuer machen zu lassen. Im ersten Jahr läßt sie sich ein einzigartiges Kleid, mit allen Blumen draufgestickt, machen, im zweiten Jahr ein Hemd ohnegleichen. Nach drei Jahren wird Hochzeit gehalten. Der Held kehrt bei demselben Wirt ein, wo die drei Sachen gemacht wurden. Der Fuchs geht auch auf die Hochzeit, das Mädchen zieht ihn neben sich, und drei Kissen springen unterm Gesäß des Zigeuners weg. Dann kommt der Wolf, und andere drei Kissen springen weg, ebenso beim Erscheinen des Bären, so daß der Zigeunerbräutigam schließlich auf die blanken Dielen zu sitzen kommt. Bevor die Alte weggeht, gibt der Held ihr den Ring, die Ohrringe und das Taschentuch des Mädchens, damit sie es ihr überbringe. Das Mädchen verrät sich, aber der Held fährt mit der Kutsche neben dem Kaiser her und zeigt ihm die Zungenspitzen des Drachen. Eine neue Hochzeit wird gehalten.

VON DER ZIEGE, DEM BARSCH
UND FÜNF ANDEREN TIEREN

(A., Th., 300)

Ein Bojare befiehlt seinem Verwalter, ihm fünf Tiere zu bringen: vier zum Schlachten und das fünfte, das Fohlen, zum verkaufen. Ein barmherziger Diener, der ärmste von allen, flieht mit den fünf Tieren. Eines Tages müssen sie bei einer Alten übernachten, der es an Wasser mangelt, weil ein Drachen alles Wasser in seinem See eingesammelt hat und nur für den Preis eines Tieres Wasser herausgibt. Der Diener lehnt es ab, dem Drachen eines seiner Tiere zu geben, und zieht auf die Weide. Erzengel Michael und die heilige Freitag hauchen seinen Tieren Wunderkräfte ein. Das Schaf holt aus seinem Ohr einen reichgedeckten Tisch hervor. Dann machen die Tiere sich zum See auf und töten den Drachen.

Der Diener zieht mit seinen Tieren weiter und tritt als Knecht in den Stall eines Kaisers ein. Die Tiere schicken ihn zum Kaiser, er solle schwere Aufgaben von ihm zu lösen verlangen. Der Kaiser befiehlt ihm, aus einem Gebirge eine geackerte und besäte Ebene zu machen. Die Tiere bitten Gott um Hilfe, und das Gebirge verwandelt sich in eine besäte Ebene. Dann verlangt der Kaiser von ihm, den Drachen zu töten, der ihm die Tochter zu stehlen versucht. Die Tiere versteinern den Drachen samt seinem Hofe durch die Kraft ihrer Gedanken. Der Kaiser trägt ihm seine Krone und seine Tochter an, der Diener nimmt aber nur die Krone und schlägt die Tochter aus, weil sie aus einer anderen sozialen Kategorie stammt und nimmt sich das ärmste Mädchen zur Frau. Als Kaiser hilft er den Armen.

Die Tochter des Kaisers trachtet ihm nach dem Leben und schickt ihn zu einer Alten, damit sie ihn aushorche, worin seine Kräfte bestehen. Nachdem sie erfährt, daß nur die Tiere wunderkräftig sind, enthauptet sie ihn. Die Tiere erwecken ihn durch Beten zum Leben und bringen dann die ganze Familie des Kaisers um. Der Diener wählt seine Minister und Würdenträger nur aus seinem Stand.

DRĂGAN CENUȘĂ

(A., Th., 300 A, 301 A, 328 A*, 513)

Die Drachen stehlen Sonne, Mond und Sterne und die Augen eines Kaisers. Die beiden größten Söhne ziehen aus, um sie zurückzuholen, verwickeln sich aber in Händel in einem Wirtshaus und werden zurückgehalten, weil sie kein Geld haben. Der kleinste, Drăgan Cenușă (cenușă: Asche), der nur in der Asche saß, nimmt die Kleider und die Waffen, die sein Vater als Bräutigam getragen hat, sowie die Stute, die Kohlenglut frißt, und macht sich auf, nachdem seine Mutter ihm einen Fladen aus Asche als Wegzehrung gebacken hat. Er löst seine Brüder aus dem Wirtshaus mit Gulden, die er dem Ohr des Pferdes entnimmt. Bei der kupfernen Brücke tötet er, während seine Brüder schlafen, den Drachen und befreit die Sterne, die an den Himmel zurückkehren. Bei der silbernen Brücke tötet er den Drachen mit dem silbernen Pferd und befreit den Mond. Bei der goldenen Brücke verlangt er Hilfe von seinen Brüdern. Er kämpft mit dem Drachen mit dem goldenen Pferd bis Mittag, als ihn ein Rabe, dem er mehr Leichen verspricht als der Drache, ihn mit kaltem und den Drachen mit warmem Wasser besprengt. So wird der Drache getötet und die Sonne befreit. Die vor Angst gestorbenen Brüder erweckt das Pferd durch seinen Hauch zum Leben. Dann macht sich Drăgan Cenușă allein zur Mutter der Drachen auf, verwandelt sich in eine Maus und stiehlt das Schächtelchen mit den Augen seines Vaters, kehrt zu seinen Brüdern zurück und macht sich mit diesen auf den Heimweg. Die Mutter der Drachen schickt zuerst ein Mädchen aus, sich als Apfelbaum an den Weg zu stellen, dann ein anderes, sich in einen Brunnen am Weg zu verwandeln, und zaubert schließlich einen gewaltigen Hunger und einen gewaltigen Durst der drei Brüder herbei. Drăgan Cenușă aber macht jedesmal beizeiten ein Kreuz mit dem Schwert und Apfelbaum und Brunnen werden zu Blut. Dann schickt er seine Brüder mit den Augen seines Vaters nach Hause

und schickt sich an, die Verfolgung der Drachennutter abzuschütteln. Er kommt zu Marcu Armănaşu, der ihm nach Auftrag eine Stahlkammer und eine 99 Zentner schwere, rotglühende Kugel macht. Die Drachennutter kommt an und darf zuerst durch ein Loch mit halbem Auge in die Kammer hineinsehen, dann wird das Loch erweitert, daß sie mit einem ganzen Auge, dann mit zwei Augen hineinsehen kann. Zum Schluß darf sie den Kopf hineinstecken und da stößt ihr Drăgan die glühende Kugel in den Rachen, und die Drachennutter birst.

Zum Dank folgt Drăgan Cenuşă Marcu Armănaşu, um um die Hand der Tochter des Grünen Kaisers anzuhalten, die Marcu eines Hahnes wegen nicht hat rauben können. Auf dem Weg schließt sich ihnen Scharfauge an, der hören kann, wie der Hafer wächst, und sehen, was auf der anderen Welt geschieht, der Wind, der einen Stock weiter schleudern kann als der Raum reicht, und Gelsenschütze, der einen Vogel jenseits der Sonne treffen kann, sowie Bäumebrecher, Immerdurst, Nimmersatt und Klirrfrost. Klirrfrost führt sie zum Grünen Kaiser, indem er das Meer zufrieren läßt. Der Kaiser weist ihnen eine Kupferkammer an, die er durch ein blasebalggeschürtes Feuer glühend machen läßt. Klirrfrost zaubert aber eine Kälte herbei, daß sich überall drei Klafter dickes Eis ansetzt. Gelsenschütze spürt, daß die Magd an der Tür horcht, Klirrfrost läßt ihre Hand und ihr Gesicht an die Türklinke anfrieren. Der Kaiser gibt ein riesiges Mahl mit viel Essen und viel Getränk, das Nimmersatt und Immerdurst allein verschlingen. Die zehn müssen einen Wettkampf austragen: wer das Sieb voll Wasser bringt und dabei die Erde umkreist, ist Sieger. Der Wind gewinnt. Darauf läßt der Kaiser sie mit einem alten Weib um die Wette laufen: Sieger, wer zuerst mit einem Krug Wasser ankommt. Die Alte verlockt den Wind, ihr die Haare zu kraulen und schläfert ihn mit einem Drachenknochen ein. Scharfauge sieht, was sich zugetragen hat, Gelsenschütze schießt mit einem Pfeil den Knochen weg. Der Kaiser gibt ihnen seine Tochter und beglei-

tet sie bis auf das zugefrorene Meer, das Klirrfrost auftauen läßt, nachdem sie übergesetzt haben, und so ersaufen Kaiser und Kaiserin.

Drăgan Cenuşă zieht allein weiter und übernachtet bei einer Alten, die kein Wasser hat, weil der einzige Brunnen von einem Drachen beherrscht wird, der sich das Wasser mit Menschenleben bezahlen läßt. Eben ist die Tochter des Kaisers an der Reihe. Drăgan Cenuşă tötet den Drachen, schneidet sich dessen Zungenspitzen ab, schickt das Mädchen nach Hause und befiehlt ihm, auf ihn zu warten.

Er gelangt zu der Hütte, wo Ellenbart der Spannenlange einkehrt und ihm das ganze Fleisch aus der Brühe wegfrißt. Drăgan fängt ihn und klemmt ihm den Bart in eine gespaltene Weißbuche ein. Ellenbart reißt die Buche aus und flieht in die andere Welt. Drăgan verfolgt die Spur der Buche und läßt sich an einem Lindenseil hinunter in die schwarze Welt. Hier gibt er sich als Musikant aus und bekommt ihren Kaiser, den Spannenlangen mit dem Bart in der Buche zu Gesicht. Die Teufel versprechen ihm viele Waggons Geld, wenn er den Kaiser vom Baum befreit. Drăgan enthauptet ihn und flieht. Er schüttelt am Seil, aber oben ist niemand mehr, ihn hinaufzuziehen. Er hört die Jungen eines Greifen zetern, weil der Drachen sie verschlingen will. Drăgan Cenuşă bittet, sie ihm zu schenken. Die Jungen machen einen Floh aus ihm und zeigen ihn ihrer Mutter, die ihn verschlingt, und ihn kräftiger, als er war, ausgibt. Drăgan bittet sie, ihn in die weiße Welt zu schaffen, und nimmt als Wegzehrung für den Greifen je hundert Wagen Fleisch, Brot und Fässer Wein mit. Als seine Vorräte ausgegangen sind, schneidet er sich drei Stücke Fleisch von der Fußsohle und vom Knie ab, um den Hunger des Greifen zu stillen.

Er holt seine Frau vom Kaiser, indem er sich mit den Zungenspitzen ausweist, und kehrt zu seinem Vater zurück. Seine Schwägerinnen vergiften aus Eifersucht seine Frau. Drăgan zieht aus, das Leben ohne Sterben zu suchen. Ein Greis hält ihn an, gibt ihm einen Stock und einige Schafe in

Obhut und befiehlt ihm, sie nicht in den Wald hineinzulassen, in dem sich der Höllenschlund befindet. Ein Vogel läßt im Flug drei Federn wie die Haare seiner Frau und drei Blutstropfen wie die Wangen seiner Frau fallen. Drägan läßt die Schafe mit dem Stock allein und kehrt nach Hause zurück, wo er nur noch einen riesigen Nußbaum vorfindet, in dem er für immer verschwindet.

LINDENHÖLZCHEN

(A., Th., 301 B)

Ein armer Mann hat keine Kinder und ihm träumt, das mit nach Hause zu bringen, was er auf dem Weg findet. Er findet ein Stück Lindenholz, seine Frau wiegt es in der Wiege, und aus dem Holz wird ein Kind, Lindenhölzchen genannt. . . Als dieser ein Haus bauen will, stößt er auf Bäumebrecher, den er im Kampf besiegt, und sie werden Kreuzbrüder. Ebenso geschieht es mit Felsenklipperer und Trübewasser. Sie machen der Reihe nach den Koch, aber Ellengroß ißt ihnen das Essen weg. Lindenhölzchen fängt ihn und klemmt ihm den Bart in einen Baumspalt. Dieser reißt den Baum aus und flieht. Lindenhölzchen und seine Kameraden folgen ihm und Lindenhölzchen läßt sich an einem Bastseil in die andere Welt hinunter. Er gelangt zum Hofe des Ellengroß, dessen Tochter verliebt sich in ihn und sie beschließen, ihren Vater zu töten. Das Mädchen verwandelt ihn in einen Floh und versteckt ihn bei sich. Nachts verwandelt er sich in einen Menschen, enthauptet ihren Vater, tötet Erdnabel und nimmt auch dessen Tochter und Bruder Gelsenschütze mit. Er versucht, mit ihnen durch das Loch, durch das er gekommen ist, wieder hochzusteigen. Die Mädchen werden hinausgezogen, aber dann werfen seine Kreuzbrüder einen Mühlstein hinunter, um ihn zu töten. Seine Frau, die inzwischen entbunden hatte, haben sie zur Magd gemacht und gezwungen, mit einem Jagdhund aus demselben Napf zu essen. Lindenhölzchen

wird Knecht bei einem blinden Kaiser, dem er die Ziegen hütet. Er spielt Flöte, veranlaßt die Elfen, die Hände in einen Baumspalt zu stecken und zwingt sie auf diese Weise, die Augen des Kaisers zurückzuerstatten. Dann steigt er auf den Birnbaum, der vor dem Kaiserhof steht, und fliegt in der Nacht der Auferstehung bis zu seinem Bruder, vor das Tor Bäumebrechers. Dort sieht er sein Kind als Schweinehirt, wie es den Hintern einer Sau küssen muß, damit sie in den Stall hineingeht. Er gibt sich als Getreidehändler aus, enthauptet alle und wird Herr über die Wirtschaft.

MIT ODOLEANU, DEM SOHN DER BOLDICUȚA

(A., Th., 302, 303)

Ein Kaiser erläßt ein Gebot, demjenigen die Hälfte seines Reiches zu geben, der die Kaiserin von Unfruchtbarkeit heilt. Ein Fischer fängt einen Goldaal, auf dem geschrieben steht, daß derjenige, der die zu Pulver verriebenen Schädelknochen des Fisches ißt, Kinder haben wird. Die Fischerfrau zwingt ihren Mann, dies dem Kaiser mitzuteilen, und dieser holt sie an seinen Hof. Von dem in Kaffee gelösten Pulver kostet auch die Magd BoldicuȚa, und den Rest trinkt eine alte Stute aus. Die Kaiserin und die Magd bringen je einen Jungen mit goldenen Haaren zur Welt, und die Stute wirft ein Füllen mit goldenem Fell. Der Sohn der Magd ist viel gescheiter und braver, so daß der Kaiser ihn töten will; er aber, der mit übernatürlichen Kräften begabt ist, erfährt es, und zieht in die Welt. Vorher sagt er seinem Bruder, daß er ihn suchen solle, wenn es ihn in die rechte Seite steche, weil er dann tot sein würde. Bei einer Brücke wird er von einem Helden in die Erde geschlagen. Sein Bruder kommt mit dem Wunderpferd, das den Helden tötet und den Sohn BoldicuȚas aus dem Erdinnern rettet und ihn wieder lebendig macht. Der Bruder zieht nach Hause, und BoldicuȚas Sohn wandert weiter. Auf dem Weg trifft er ein spinnendes Mädchen, dem er sagt, er

habe vergessen, ihr die Spindel zu bringen. Er gelangt dann zu einem Kaiser, wo es stets Nacht ist, weil eine Alte die Himmelslichter gestohlen hat. Er zieht aus, die Alte zu suchen und diese verwandelt ihn in einen Stein. Der Bruder kommt wieder mit dem Pferd und zwingt die Alte, den Versteineten lebendig zu machen und die Himmelslichter freizugeben. Der Kaiser verheiratet seine Tochter mit dem Bruder. Nach einiger Zeit wird der Sohn Boldicuțas von einem Drachen getötet. Der Bruder kommt noch einmal mit dem Pferd und zwingt den Drachen zuerst, den Sohn Boldicuțas lebendig zu machen, dann tötet er ihn. Der Sohn Boldicuțas zieht weiter zu der Tochter des Odoleanu, die er spinnend getroffen hatte. Er hält um sie an, ihr Vater schneidet ihn zwei Mal in Stücke, doch das Mädchen macht ihn jedesmal lebendig. Beim dritten Mal schleudert er ihn in die Tiefe der Erde. Nachdem sie den Sohn Boldicuțas heraufgeholt und als Vogel in ihrem Busen versteckt hat, versucht sie, von ihrem Vater zu erfahren, worin seine Kräfte bestehen. Der sagt ihr, daß seine Kraft in einem See von Sauermilch und in 24 Hornissen liege; er fährt ihr aber mit einem Taschentuch über die Nase, und sie vergißt alles. Der in einen Vogel verwandelte Jüngling merkt sich's aber, geht zum See, tötet den Drachen, holt die 24 Hornissen heraus und bringt Odoleanu um. Dann heiratet er dessen Tochter.

*MIT HELD PETREA, BASILIENKRAUTSTENGEL,
DEM UM MITTERNACHT GEBORENEN*

(A., Th., 302, 304, 723 *)

Ein Kaiser hinterläßt seinen Söhnen bei seinem Tode, im Sinäugebirge zu jagen, und wem es gelingt, der soll die Führung des Reiches übernehmen. Nachdem sie ihren Vater begraben haben, ziehen die drei Söhne in das Sinäugebirge. Die jüngeren Brüder schlafen, der älteste hält Wache. Die Buschmutter erscheint, wirft ihm drei Haare zu, damit er seine Hunde bändigt und einen Ring für seinen Finger,

dann tötet sie ihn, begräbt ihn in der Feuerstelle und verschwindet. In der nächsten Nacht ergeht es dem mittleren Bruder genau so. Der jüngste, Petrea der Held, wirft die Haare und den Ring ins Feuer, schlägt der Buschmutter den Speck über die Augen, weil sie die Kröte zum Speck in die Pfanne gelegt hat, und sie erblindet. Er läßt die Alte von den Hunden bewachen und zieht aus, Feuer zu holen. Auf dem Weg fesselt er Mezilä-Mitternacht und Zorilä-Morgendämmer und gelangt zu dem Feuer, das von 24 schlafenden Drachen bewacht wird. Er befreit Erdquick, der an einen Pfahl gebunden war. Petrea rühmt sich, die Eier unter der Elster wegzustehlen, ohne daß sie es merkt, und es gelingt ihm. Die Drachen bitten ihn, ihnen zu helfen, die Tochter des Grünen Kaisers zu rauben, da ein Hahn die Wächter immer von ferne aufweckt. Petrea tötet den Hahn mit einem Pfeilschuß, dann zwingt er sich als erster durch ein Loch und enthauptet die nachkommenden Drachen alle bis auf einen, der mit einem halben Kopf davonkommt. Er tötet das an der Nase des Kaisers saugende Schwein, die an der Nase der Kaiserin saugende Schlange sowie die an der Brust der Tochter saugenden Hunde und löst auf diese Weise den Zauber, der alle drei bedrückt. Petrea schneidet die Zungenspitzen der getöteten Drachen und Tiere ab, kehrt zum Gehöft der Drachen zurück, das er in einen Apfel verwandelt und einsteckt, befreit Zorilä und Mezilä, zwingt die Buschmutter, seinen Brüdern das Leben wiederzugeben, und befiehlt den Hunden, sie aufzufressen.

Nach einer Woche gehen alle drei zum Grünen Kaiser zum Fronabend. Als die Reihe an ihn kommt, erzählt Petrea sein Erlebnis und zeigt auch die Zungenspitzen. Der Kaiser bietet ihm seine Tochter an, doch er gibt sie seinem größeren Bruder. Auf dem Weg zur Trauung versteinert der Drache mit dem halben Kopf den Hochzeitszug und entführt die Braut. Petrea zieht davon, verwandelt sich in einen Greis und verdingt sich als Hirte bei einem Pfarrer, dessen Schafe keine Milch geben. Der Pfarrer verbietet ihm, auf einem

bestimmten Gebirge zu weiden, damit ihn der Drache nicht auffrißt. Petrea treibt die Schafe vom Gebirge zum Süßmilchsee, wo sie trinken, bis sie satt werden. Aus dem See taucht eine Sau auf und greift Petrea an, doch springt sie in den See zurück, weil ihr niemand beisteht. Er trifft auf dem Gebirge seine Schwägerin, die er aber nicht erkennt. Am zweiten Tag ergeht es ihm ebenso. Am dritten Tag schickt der Pfarrer seine Tochter Casandra, um ihn zu belauern. Er ringt mit der Sau, diese ruft den Drachen zu Hilfe, doch der erscheint nicht. Petrea bittet Casandra, ihm einige Bissen Essen und ein Glas Wein zu geben. Nachdem er sich gestärkt hat, wirft er die Sau nieder; aus ihr hüpft ein Frosch hervor und aus dem Frosch eine Wachtel. Diese schlitzt er auf und holt die 24 Hornissen heraus. Dann fordert er vom Pfarrer seinen Lohn — einen zerrissenen Zwerchsack — und macht sich zum Drachen auf, der krank zu Bett liegt. Er zieht vor dessen Haus und gibt sich markt-schreierisch als guter Arzt aus; der Drache ruft ihn hinein und verspricht ihm zwei Wagen voll Gulden. Petrea läßt die Hornissen etwas lockerer, der Drache fühlt sich besser und gibt mit dem Schwert dem Hochzeitszug das Leben wieder. Darauf tötet Petrea die Hornissen, der Drache stirbt, und alle kehren heim ans Steuer ihres Reiches.

GRÜN-BASILIKENKRAUT

(A., Th., 302)

Ein Kaiser zieht mit seinen drei Söhnen ackern. Die Drachen entführen die drei mit Essen hinausgeschickten Mädchen eins nach dem andern. Der älteste Sohn zieht aus, sie zu suchen. Bei einem Gestüt reicht ihm ein Alter eine brennende Hanfsträhne und fordert ihn auf, damit die Hürde zu umkreisen; aber auf halbem Weg brennt die Strähne ab, und er erhält den guten Rat umzukehren. Er zieht trotzdem weiter und gelangt zu seiner grossen Schwester, wo ihn der

Drache mit einem Knochen totschiägt. Dem mittleren Sohn geht es auch so. Nun zieht der jüngerste, Grün-Basilienkraut, aus und hinterläßt den Daheimbleibenden, daß man seine Spur an dem Basilienkraut verfolgen kann, das darauf wachsen wird. Es gelingt ihm, mit der Hanfsträhne zu fliehen, so daß die Pferde des Gestüts erfrieren. Er erschlägt den größten Drachen mit einem Knochen und macht dessen Hof mitsamt seiner Schwester zu einer goldenen Birne. Auch den zweiten Drachen erschlägt er und verwandelt dessen Hof in einen goldenen Apfel und den Hof des dritten in einen silbernen Apfel. Er gelangt zu dem verlassenen Gehöft eines Drachen, kämpft mit einer Kaiserstochter, die die Drachen verjagt hatte, besiegt sie und nimmt sie zur Frau. Dann macht er aus den zwei Äpfeln und aus der Birne drei Höfe und läßt seine Schwestern dort, er aber baut sich ein Haus am Meeresufer.

Der Kaiser, Grün-Basilienkrauts Schwiegervater, will seine Tochter zurückholen und schickt eine Alte mit einem von ihr gebauten Schiff aus. Die Alte umgarnt die Tochter und holt sie um den Preis des halben Kaiserreiches zurück. Grün-Basilienkraut dringt auf Gedankenwegen bis zu ihr und raubt sie. Die Alte verwandelt sich in eine Bettlerin, kommt zu ihm, stiehlt ihm sein Schwert, in dem seine Kräfte stecken, und wirft es ins Meer. Grün-Basilienkraut stirbt und das Mädchen wird wieder zu ihrem Vater zurückgebracht.

Grün-Basilienkrauts Vater merkt, daß der Ring schwarz geworden ist und zieht aus, seinen Sohn zu suchen. Die geflohenen Drachen helfen ihm, und der kleinste Drache holt das Schwert vom Meeresgrund herauf. Grün-Basilienkraut schenkt dem Drachen seinen Hof und holt seine Gattin zurück. Der Kaiser schickt Windstieber aus, Grün-Basilienkraut umzubringen und die Tochter selbst zur Frau zu nehmen. Windstieber hat die Eigenschaft, wieder zusammenzuwachsen, nachdem er zerstückelt wird. Nun enthauptet sich Grün-Basilienkraut selbst. Die Drachen stehen seinem Vater

bei, ihn mit Hilfe von totem und lebendem Wasser wieder lebendig zu machen. Grün-Basilienkraut gibt sich als Musikvirtuose aus und tritt in die Dienste seines Schwiegervaters, der ihn überaus lieb gewinnt. Eines Tages läßt er seinen Ring in den Morgenkaffee seiner Frau fallen, trifft sich mit ihr und rät ihr, in Erfahrung zu bringen, worin die Kräfte Windstiebers bestehen. Diese sagt ihm zuerst, sie bestünden in einem Besen, dann in einem Torpfosten, schließlich in einem See, in einer Hornisse und in 24 roten Knöpfen. Grün-Basilienkraut tötet die Hornisse, gewinnt die Knöpfe und macht Windstieber den Garaus. Dann kehrt er mit seiner Frau auf seinen Hof zurück.

RUDOLF

(A., Th., 302, 301 A, 518, siehe 576 D *)

Ein Kaiser ernennt einen Fischer, der viel Glück hatte, zum Minister und lädt viele Menschen zu einem Mahl ein, um dies Ereignis zu feiern. Der Fischer wird aufgefordert, die nötigen Fische zu fangen; es gelingt ihm aber diesmal nicht, und er will sich umbringen. Da erscheint der Teufel im Gewand eines Städters und verspricht ihm Glück, wenn er ihm das Ungewußte von zu Hause verspricht. Seine schwangere Frau bringt das Kind Rudolf zur Welt. Mit zwei Jahren geht er zur Schule. Auf dem Weg findet er einen Krückstock, dann ein Buch, aus dem er bis zum 9. Jahr lernt, in dem er die Schule absolviert. Dann kommt der Teufel und holt ihn. Rudolf schlägt ein Kreuz mit dem Krückstock und liest aus dem Buch vor. Der Teufel, der ihn auf dem Rücken trug, läßt ihn fallen und macht sich davon.

Ein greiser Fährmann nimmt ihn zu sich. Hier bleibt er bis zu seinem 20. Lebensjahr, dann schickt der Alte ihn über den Glasberg zu heiraten. Er stattet ihn mit Bergschuhen aus und mit einem Stock zum Besteigen des Berges. Dann reicht er ihm ein Fläschchen mit einem Trank, der ihm über-

menschliche Kräfte verleiht. Jenseits des Berges findet er ein verlassenes Schloß, wo er ißt und trinkt. Nach einigen Tagen führt ihn sein Weg zur Weltschönsten, die hier mit einem Drachen lebt, und die ihm rät weiterzuziehen. Rudolf zieht weiter. Auf dem Weg stößt er auf einen verwundeten Löwen, den er mit dem Wasser aus dem Fläschchen, das ihm der Alte gegeben hat, heilt. Als Entgelt läßt der Löwe ihn von seinem Speichel trinken, was ihn gewaltig stärkt. Etwas weiter heilt er den gebrochenen Fuß einer Krähe, sie gibt ihm dafür eine Feder, mit deren Hilfe er sich in jeden beliebigen Vogel verwandeln kann. Rudolf verwandelt sich in einen Vogel, und nachdem der Drache weg ist von zu Hause, kehrt er zur Weltschönsten zurück, rät ihr, sich krank zu stellen und den Drachen im Hause zurückzuhalten. Am nächsten Tag setzt sich Rudolf, in einen Vogel verwandelt, auf einen Nußbaum im Hofe des Drachen. Dieser fängt ihn und sperrt ihn in ein goldenes Vogelbauer. Zieht der Drache aus, verwandelt sich Rudolf wieder in einen Menschen, kommt heraus und kost mit der Weltschönsten. Nach einigen Jahren entschließt er sich zu fliehen. Der Drache läßt das Bauer offen, er fliegt auf den Nußbaum und kann nicht mehr gefangen werden. Nun dringt er in die Weltschönste zu erfahren, worin die Kräfte des Drachen liegen. Dieser antwortet ihr, daß sie im Torpfosten bestünden. Sie schmückt den Torpfosten, dann aber meint der Drache, daß sie in den Schindeln des Daches lägen. Die beiden bekränzen den Dachstuhl. Bei seiner Heimkehr gesteht der Drache, daß seine Kraft in seinem Bruder liegt, in diesem ein Schwein, im Schwein eine Ente und in dieser 12 Eier mit 12 Würmern in einem See am Ende der Welt.

Rudolf geht fünf Jahre, dann noch drei Jahre bis er zu dem See gelangt; hier verdingt er sich als Knecht bei einem Bauern. Er weidet die Schafe heimlich auf den Kupfer-, Silber- und Goldfeldern des Drachen, kämpft mit ihm und besiegt ihn, weil ihm die Tochter des Wirtes zu essen und zu trinken gibt. Er schlitzt den Drachen auf, dann das Schwein, die Ente

und tötet 11 Würmer. Darauf kehrt er zur Weltschönsten zurück. Der Drache ist erkrankt, Rudolf tötet ihn und lebt mit der Weltschönsten. Er verschiebt die Hochzeit bis nach dem Wiedersehen mit seinen Eltern. Sie gibt ihm ihren Ring, um ihm zu helfen, verbietet ihm aber, sie zu erwähnen. Er findet seine Eltern bei der Pflaumendörre des Kaiserhofes, baut ihnen einen Palast und zwingt den Kaiser, seinen Vater wieder Minister zu machen. Weil er nicht sagen will, wo er gewesen ist, gibt ihm der Kaiser einen Trank, er vergißt alles und verrät das Geheimnis. Da kommt die Weltschönste und nimmt ihm den Ring weg. Rudolf will sich umbringen, aber der Teufel will ihn nicht mehr aufnehmen und nimmt ihm das Schwert weg. Er begegnet einem Haufen von Teufeln, die sich um einen Krückstock, mit dem man alles versteinern kann, um Schuhe, die einen tragen, wohin man will, und um einen Mantel, der einen unsichtbar macht, streiten. Rudolf schickt sie ins Gebirge und rät ihnen, um die Wette zu laufen. Demjenigen, der zuerst ankommt, wird er den Mantel geben, dem zweiten die Krücke, dem dritten die Schuhe. Er versteinert sie, bevor es dazu kommt. Auf dem Weg der Gedanken gelangt er zur Weltschönsten, die gerade Hochzeit feiert, weil die 8 Wartejahre um sind. Die Weltschönste erzählt den Hochzeitsgästen das Beispiel mit dem Schlüssel. Sie hat den alten verloren, einen neuen gemacht, inzwischen aber den alten gefunden: welchen soll sie behalten? Alle meinen: den alten. Also heiratet sie Rudolf.

DIE GESCHICHTE VOM DRACHEN

(A., Th., 303 A, 513, siehe 1920)

Ein armer Fischer rettet den Teufel vor dem Wolf. Als Belohnung trägt der Teufel dem Fischer an, mit seiner Hoffnung zu ihm zu kommen. Der Arme kommt mit seiner Frau. Während er schläft, verwandelt sich der Teufel in einen hübschen jungen Mann, überzeugt sie, ihren Mann zu töten

und mit ihm zu fliehen. Der Teufel weckt den Mann auf, und dieser sieht die Frau mit erhobenem Beil vor sich stehen. Am zweiten Tag kommt er mit der Hündin; die läßt den Teufel nicht heran und der Teufel gibt ihm einen Sack voll Geld.

Der Arme geht mit seinen beiden Brüdern auf die Jagd. Die Frauen verstecken ihnen die Feuerstähle, damit sie schneller heimkehren. Der älteste Bruder erspäht ein Feuer von einem Baum, geht hin und findet einen Drachen. Das Untier verlangt eine unerhörte Geschichte von ihm, weil der Mann aber keine kennt, zieht es ihn mit dem Schweif ans Feuer. Dem mittleren Bruder ergeht es auch so. Der kleinste erzählt ein Lügenmärchen: bei ihrer Hochzeit schicken seine Eltern ihn zur Mühle. Diese graste auf dem Hügel. Der Müller ruft sie herbei und treibt sie mit Axthieben an ihre Stelle — sagt's und schlägt dem Drachen das Haupt ab. Die Brüder sind zornig und der älteste wünscht seine Frau tot zu finden, der mittlere möchte seine mit hundert Kindern wiedersehen, während der jüngste sich wünscht, sie möchte ihn mit einem Haufen Pfannkuchen erwarten. Ihre Wünsche gehen in Erfüllung.

Der mittlere flieht, als er so viele Kinder sieht. Später zwingen diese ihre Mutter, ihnen zu sagen, wo ihr Vater ist, finden und zwingen ihn, hundert Mädchen für sie ausfindig zu machen. Er trifft Leute an, die am Weihnachtstag pflügen; weil sie fünfzig Mädchen haben. Zu Ostern findet er andere, die arbeiten müssen, weil sie hundert Mädchen haben. Er macht Verlobung im Namen seiner Söhne. Der jüngste bleibt zurück, um das Haus in Ordnung zu halten und rät den anderen, sich nur dort hinzusetzen, wo auch der Esel sich hinsetzt. Auf dem Rückweg beachten sie die Weisung nicht, der Teufel wirft sie in ein Verlies und will sie nur freilassen, wenn sie ihm ihre Hoffnung abtreten. Sie nehmen an, im Glauben, die Hündin sei damit gemeint, von der ihr Vater ihnen erzählt hat. Der jüngste zieht zum Teufel, nachdem er seine Braut versteinert hat, indem er sie etlichemal unterm

Arm hindurchwirft. Auf dem Weg trifft er Erddurst, der vor einer Mühle trinkt. Für einen Sack Geld von den Dorfbewohnern nimmt er den Durst mit. Etwas weiter trifft er Erdhunger, der die Furchen verschlingt und nimmt auch ihn mit. Der Teufel schickt ihn zu einem Kaiser, um um dessen Tochter für ihn zu werben. Der Kaiser stellt ihm die Bedingung, seine ganze Habe zu verschlingen. Erddurst und Erdhunger essen und saufen den Kaiser arm. Dieser fordert dann, eine goldene Eisenbahnlinie bis zum Teufel zu bauen. Der Jüngling macht auch das, führt alle zum Hof des Teufels und beansprucht die gebrachte Braut für sich. Nachdem der Teufel nicht einwilligt, entschließen sich der Held und seine Genossen, den Teufel zu töten. Der Held schmiedet einen 99 Zentner schweren Hammer, mit dem er den Berg breit schlägt, Durst ergießt darüber ein Gewässer, größer als der Mieresch, in dem der Teufel und sein Hof untergehn. Dann trennt sich der Held von Erddurst und Erdhunger, nimmt die Kaiserstochter und kehrt zu der versteinerten Braut zurück, die er zur Frau nimmt. Die Kaiserstochter aber gibt er einem verwitweten Bruder. Ihre Sippschaft gründet ein Dorf.

MIIA ION

(A., Th., 303 A, 313 A)

(Gehört von seinem Vater; siehe Variante *Die Geschichte vom Drachen*, Nr. 26.)

Drei arme Brüder beschäftigen sich mit Fischen und Jagen. Der mittlere wird vom Teufel geweckt. Dieser schilt ihn, weil er in seinen Gewässern fischt; er verspricht ihm aber einen Sack Geld, wenn er mit seiner Hoffnung zu ihm komme. Der Mann nimmt seine Frau mit. Während er schläft, verwandelt sich der Teufel in einen schönen Mann, überzeugt sie, ihn zu nehmen und ihren Mann zu töten. Die Frau nimmt das Beil, der Teufel weckt den Mann und fordert ihn wieder auf,

mit seiner Hoffnung zu kommen. Am nächsten Tag läuft ihm eine Hündin nach, die den Teufel nicht heranläßt, und dieser gibt ihm einen Sack Geld.

Da die drei Brüder ständig auf die Jagd ziehen, verstecken ihre Frauen ihnen die Streichhölzer, damit sie abends nach Hause kommen müssen. Der größte erblickt von einem Baum ein Feuer, geht hin und findet eine Schlange, die einen Menschen beim Feuer hält. Die Schlange will ihm kein Feuer geben, bis er nicht eine von niemand gehörte Geschichte erzählt. Da er keine kennt, kommt er neben den andern ans Feuer. Dem zweiten Bruder ergeht es genau so; der dritte aber erzählt ein Lügenmärchen. Mit sechs Jahren heiraten seine Eltern und schicken ihn zur Mühle. Diese ist gerade im Grünen auf dem Hügel, der Müller droht ihr mit dem Beil, der Erzähler zeigt wie—und schlägt der Schlange den Kopf ab. Die beiden anderen sind zornig; der älteste möchte seine Frau tot vorfinden, der mittlere die seine mit hundert Kindern und der jüngste mit einem Haufen Pfannkuchen. Alles trifft genau so ein.

Der mittlere läuft von zu Hause fort, aber die hundert Kinder finden ihn und schicken ihn aus, damit er um hundert Mädchen freie. Am Weihnachtstag trifft er einen Menschen an, der arbeitet, weil er fünfzig Mädchen hat. Zu Ostern sieht er einen anderen arbeiten, weil er hundert Mädchen hat. Er macht Verlobung im Namen der Söhne. Der größte Sohn bleibt zu Hause und unterweist sie, auf dem Weg nur dort zu halten, wo der Esel sich hinlegt. Sie befolgen die Weisung nicht und befinden sich plötzlich hinter einer eisernen Mauer, die die alte Teufelin um sie gezogen hat. Diese will sie freilassen, wenn sie ihr dafür das Beste aus ihrem Hause geben. Sie willigen ein, in dem Glauben, daß es die Hündin sei. Der größte der Söhne kommt zu der Alten, nachdem er vorher seine Braut in einen Stein verwandelt hat, indem er sie unter dem Arm hindurchwirft. Er muß einen Wald umpflügen und der Alten am Morgen die fertiggebackenen Fladen bringen. Die Tochter der Alten treibt alle Teufel mit der Peitsche

zusammen und läßt sie die Arbeit verrichten. In der folgenden Nacht muß er die Bienen auf dem Felde hüten und sie alle zurückbringen. Die Tochter der Alten schickt um jede Biene einen Teufel und holt sie alle zurück. Die beiden fliehen, spucken aber vorher ins Bett, ins Zimmer und vor die Tür, damit die Spucke an ihrer Stelle antwortet. Der Drachen der Alten verfolgt sie; sie aber verwandeln sich in einen Weingarten und seinen Hüter; dann in eine Schenke und einen Verkäufer. Beim dritten Mal verfolgt sie die Alte selbst. Das Mädchen wirft den Kamm hinter sich und der verwandelt sich in einen Wald, dann die Bürste, die zum Felsen wird und schließlich die Kette, aus der ein dichtes Gehölz entsteht. Sie verwandeln sich in einen See und in ein Entenpaar. Der Enterich befolgt den guten Rat des Mädchens nicht, hebt den Kopf aus dem Wasser, und die Alte stiehlt ihm die Augen. Das Mädchen folgt ihr heimlich nach, und als die Alte einschläft, stiehlt es ihr die Augen. Dann kehren sie beide heim, er macht seine ehemalige Gattin wieder lebendig, gibt sie einem inzwischen verwitweten Bruder, und alle gründen sie ein Dorf.

HELD DES WALDES

(A., Th., 304)

Ein Mann geht mit seiner Frau in den Wald, und sie finden nicht mehr zurück. Sie zimmern sich eine Hütte, aber nach einem Jahr stirbt der Mann. Übers Jahr wird die Frau schwanger. Gott und der heilige Petrus taufen das Kind Held des Waldes und schenken ihm ein Gewehr und ein Schwert für die Zeit, wo er Bäume ausreißen kann. Nach einem Jahr schultert er das Gewehr, nimmt das Schwert, zieht aus und gelangt auf das Feld der Schafherden des Kaisers. Die Hirten erschrecken vor ihm, als sie ihn mit einem ausgerissenen Baum auf der Schulter daherkommen sehen. Er erfährt, daß die Drachen täglich zehn Schafe

nehmen. Held des Waldes köpft einen Drachen, nachdem er erfährt, daß er noch zwei Brüder und eine Mutter hat. Am nächsten Tag tötet er den Drachen mit vierzehn Häuptern, am dritten den mit fünfzehn; das Blut steigt ihm bis über die Bundschuhe. Am vierten Tag köpft er die sechzehn Häupter der Drachenuutter. Der Kaiser besteht darauf, daß er seine Tochter heiratet, und Held des Waldes besteigt den Thron.

DER HELD DES WASSERS

Ein Kaiser, der nur Schlechtes getan hat, tut zuletzt etwas Gutes, indem er eine Brücke über das Meer baut. Davor stellt er zwei Wachen auf mit dem Auftrag, alle Vorübergehenden auszuspionieren. Einer der Vorübergehenden ist bei allen verschuldet, ein anderer will im Bette des Kaisers schlafen und ein dritter mit der Kaiserin. Dieser verrät auch, daß im Meer ein Fisch lebt, dessen Leber Geisteskräfte enthält. Der Kaiser läßt den ersten hängen, den andern in seinem Bett unter einem an zwei Haaren hängenden Schwert schlafen. Dem dritten setzt er zwei Kannen Wasser aus verschiedenen Brunnen vor, und dieser kann sie nicht voneinander unterscheiden. Der Kaiser ordnet an, den Fisch zu fangen, und gibt die Leber seiner Frau. Sie kann auch im zwölften Monat ihr Kind nicht zur Welt bringen; es wächst ihr ein Eisenring um die Hüften, und das Kind weint. Erst als sie ihm Abrunca zur Frau zu geben verspricht, schweigt es und kommt zur Welt.

Mit acht Jahren fordert das Kind, was ihm versprochen wurde und zieht mit dem Hochzeitspferd seines Vaters hinaus. In einem kupfernen Wald reißt er sich ein Blatt ab. Es kommt ein kupfernes Pferd, das das Pferd des Helden in die Erde sinken macht, dafür aber kann er sich auf dieses schwingen, das mit ihm in die Lüfte jagt und dann in die Tiefe der Erde. Das kupferne Pferd gibt ihm einen Zaum, mit dem er es

herbeirufen kann. Im silbernen und goldenen Wald ergeht es ihm ebenso. Sie kommen zu einer Brücke, wo sich sein Pferd in einen Knochen verwandelt und mit den drei Zäumen unter die Brücke gelegt wird; der Held des Wassers verwandelt sich in einen neunjährigen Jungen und verdingt sich bei Abrunca. Nach drei Tagen fährt Abrunca auf die Hochzeit einer Base. Der Held schüttelt den kupfernen Zaum, schwingt sich auf das herbeigeeilte kupferne Pferd, jagt an Abrunca vorüber und holt einen Vorsprung von drei Tagen heraus. Auf der Hochzeit tanzt er nicht mit ihr, und sie kehrt traurig zurück. Nach einer Woche zieht Abrunca auf die Hochzeit eines Vetters; der Held überholt sie mit dem silbernen Pferd. Auf der Hochzeit tanzt er wieder nicht mit ihr, und sie kehrt gekränkt heim. Abrunca zieht ein drittes Mal auf die Hochzeit, diesmal zu einer Nichte. Der Held überholt sie mit dem goldenen Pferd. Die Köchin lehrt sie, mit ihm zu tanzen und ihm Wachs ins Haar zu kleben, um festzustellen, ob er ihr Diener ist. Nach der Rückkehr sucht sie und findet das Wachs. Sie lädt alle Kaiser zur Hochzeit ein, aber der Held gibt sich nur auf das Drängen der Gäste zu erkennen und heiratet Abrunca.

CONSTANTIN UND SEVESTICA

(Zwei Varianten von derselben Person in einem Abstand von zwei Jahren erzählt.)

Ein Mädchen gebiert zwei uneheliche Kinder, Constantin und Sevestica. Bald stirbt ihre Mutter und als Waisen leben sie von der Barmherzigkeit der Menschen. Der liebe Gott und der heilige Petrus lassen ihnen ein Brot auf dem Tisch, das nie ausgeht. Eine Häsin, eine Wölfin, eine Bärin, eine Tigerin und ein Elefant schenken Constantin je ein Junges, Gott und Petrus machen ihm noch ein Geschenk, und zwar einen Ring und ein Ei, die sowohl ihm als auch den Tieren Zauberkräfte verleihen. Der Hase findet ein Schwert und einen Knüttel,

denen Wunderkräfte innewohnen. Sevestica erhält eine wunderkräftige Haselnuß geschenkt. Aus dem Ei kommen drei eiserne Menschen hervor, die sie mit Essen und Trinken versorgen.

Der Kaiser gibt ihnen den Befehl, sich zu Hofe zu stellen; sie lehnen ab; dann schickt er sein Heer, das sich aber angesichts der drei eisernen Menschen entsetzt zurückzieht. Die beiden Kinder stellen sich doch dem Kaiser, der ihnen den Thron anbietet, sie aber schlagen ihn aus. Trotzdem wird der Kaiser ihr Vasall. Sie kehren ins Dorf zurück, dann streifen sie durch die Wälder.

Während sie unter einem Baum rasten, erklingt plötzlich eine herrliche Weise, aber niemand ist zu sehen. Der Hase warnt vor Gefahr. Vom Baum steigt ein Greis, der die drei eisernen Männer in Steine verwandelt, doch schlägt ihm das Schwert Constantins den Kopf ab. Der Kopf rollt davon, und sie gehen auf die Suche nach ihm. In einer Schlucht gelangen sie zu einer Höhle. Der Hase befiehlt den drei Eisenmännern, aus einem Kloster ein Kreuz und Weihwasser zu holen. Durch die Höhle gelangen sie in die Hölle, bespritzen die Teufel mit Weihwasser und versengen sie. Constantin verlangt vom Höllenfürst den abgeschlagenen Kopf. Der Kopf wird vom Meeresgrund heraufgeholt und Constantin übergeben. Er verlangt die Schlüssel des Höllentors und die Tarnkappe. Nachdem er alles bekommen hat, vernichtet er den Kopf und zieht weiter.

Er tritt in die Hütte eines Drachen, setzt sich auf einen verzauberten Stuhl und wird zu Stein. Die Tiere machen Sevestica unsichtbar, diese tritt in die Hütte ein und merkt, was geschehen ist. Es erscheint der Bruder des Drachen. Dieser bittet den Drachen, Constantin lebendig zu machen, damit er mit ihm spiele. Sevestica rät ihm, die Tarnkappe aufzusetzen. Constantin wird auch unsichtbar, schlägt die Drachen mit dem Knüttel tot. Dann geht er auf die Suche nach Kaiser Piricot.

Er ermordet die drei Brüder des Drachen nacheinander in ihren Hütten. Dann gelangt er zum größten Drachen, der

im 99. Stockwerk wohnt. Auf Constantins Befehl machen die drei Eisenmänner ein großes Feuer. Der Drachen kommt heraus, sieht niemand, wird aber mit dem Knüttel auf den Kopf geschlagen und getötet, nachdem Constantin erfährt, daß Şurlan, der Diener des Drachen weiß, wo Kaiser Piricot lebt. Constantin zieht in Begleitung von Şurlan zum Hofe des Piricot. Er tritt allein ein mit der Tarnkappe auf dem Kopf und dem Hasen auf der Schulter. Piricot ist ein vierjähriges Zauberkind. Er geht in den Keller, wo der Held aus der schwarzen Welt in Ketten liegt, weil er um die Hand von Piricots Tochter angehalten hatte. In einem Nebenzimmer befinden sich die Kräfte Piricots in Form eines Golddrachen. Piricot geht auf die Jagd, Constantin enthauptet den in einen Mann verwandelten Drachen. Piricot kehrt zurück, Constantin zwingt ihn, zu gestehen, daß seine Tochter in einem Turm steckt. Das Mädchen rät ihm, ihren Vater, der sie gepeinigt hat, umzubringen. Er befreit auch den Helden aus der schwarzen Welt und sie werden Kreuzbrüder. Constantin heiratet Piricots Tochter, und der Held heiratet Sevestica.

*DIE KAISERSTOCHTER, DIE SIEBEN PAAR SCHUHE
BEIM TANZ ZERRISSEN HAT*

(A., Th., 306, 518)

Die Tochter eines Kaisers zerreißt sieben Paar Schuhe pro Nacht. Der Kaiser verspricht demjenigen einen großen Lohn, der erfährt, wo sie die Nacht verbringt. Ein armer, vor Elend verzweifelter Mann entschließt sich, sie zu hüten. Der heilige Petrus schenkt ihm einen Beutel. Während er sie verfolgt, kommt er in einen goldenen Wald, der rauscht, als er einen Zweig abbricht. Dasselbe geschieht im kupfernen und silbernen Wald. Die Teufelsdrachen setzen das Mädchen in einem Boot über ein großes Wasser. Er läuft verzweifelt am Ufer entlang auf der Suche nach einem Boot und

hört drei Teufelskinder streiten um einen Stab, der versteinern kann, ein Paar Schuhe, die einen gedankenschnell wohin man will tragen und eine rote Tarnkappe, die einen unsichtbar macht. Der Arme schickt sie ins Gebirge mit dem Versprechen, sie demjenigen zu geben, der zuerst ankommt. Inzwischen aber versteinert er sie. Dann gelangt er zu dem Tisch, an dem die Kaiserstochter sich amüsiert, macht sich unsichtbar und ißt aus ihrem Teller. Anschließend tanzt das Mädchen sieben Tänze und zerreißt sieben Paar Schuhe. Der Arme entwendet auch von den Speisen aus der Küche. Dann machen sie sich auf den Rückweg und er langt vor ihr an. Am Morgen erzählt er dem Kaiser alles und zeigt ihm auch die Speisen und die abgebrochenen Zweige. Er erhält eine Million Gulden und richtet sich eine große Wirtshaft ein.

MIT ERBSEN-VÄSÄLICĀ

(Siehe A., Th., 312, 413)

Die hundert Söhne einer Witwe gehen pflügen. Der Teufelsdrachen stiehlt zuerst die älteste Tochter, dann die 99 Schwestern, die das Essen hinausbringen, und zieht die Furche bis zu sich nach Hause. Die Brüder ziehen aus, ihre Schwestern zu suchen. Sie gelangen zu einem Kuhhirten, der sie verwarnt, daß sie nur dann zum Drachen gelangen, wenn sie 99 gebratene Ochsen, 99 Backofen voll Brot essen und 99 Fässer Wein trinken. Die Jünglinge können nicht einmal einen Ochsen essen, gehen aber doch weiter. Ein Schafhirte verwarnt sie, daß sie 99 gebratene Böcke usw. vertilgen müssen. Sie können keinen einzigen Bock verzehren. Ein Gestütswächter rät ihnen, sich auf den Hengst mit 99 Herzen zu schwingen, sie aber erschrecken und laufen davon. Beim Drachen speisen sie, unter der Bedingung, sich mit den Knochen auf den Kopf zu schlagen. Der Drache tötet sie alle.

Ihre Mutter verschluckt eine Erbse, die selbst an ihrem Busen keine Ruhe findet, und bringt ein Wunderkind zur Welt, Erbsen-Väsălică. Als er beim Spiel erfährt, daß er Brüder und Schwestern gehabt hat, quetscht er seiner Mutter die Brüste mit dem Grundbalken und zwingt sie, ihm zu sagen, wo seine Geschwister sind. Er nimmt die Kopftücher und die Perlen seiner Schwestern und macht sich auf, sie zu suchen. Auf dem Weg verschlingt er die 99 Ochsen, die 99 Backofen Brot, die 99 Fässer Wein, 99 Böcke usw., schwingt sich auf den Hengst mit 99 Herzen und reitet dreimal um die Erde herum. Nach dem letzten Ritt stirbt das Pferd. Die älteste Schwester erkennt ihn an den Tüchern und Perlen. Er speist mit dem Drachen; keiner kann den andern mit den Knochen überwältigen. Sie ringen miteinander, und bevor er ihn umbringt, erfährt er vom Drachen, daß seine Brüder und die 99 Schwestern tot in Kisten liegen und daß er sie mit dem Auferstehungsgras und dem Auferstehungswasser aus dem Nebenzimmer lebendig machen kann. Nach der Wiederbelebung ziehen alle zusammen nach Hause.

In einem Wald machen sie Halt; die Brüder binden Erbsen-Văsălică an einen Baum; er reißt ihn aus und kommt nach ihnen zu Hause an, dann zieht er in die Welt.

Auf dem Weg trifft er ein Mädchen, das seinen Bruder beweint, der auf dem Totenbett liegt. Dieser war ausgezogen, die Weltschönste zu finden, hatte in einem Wald gerastet, und der Walduhu hatte ihm zwei Herzen gestohlen. Văsălică nimmt sein Gewehr und zieht los. An jenem Ort angekommen, wirft er die drei Ketten ins Feuer, die der Walduhu vom Baum heruntergeworfen hat. Er fesselt ihn, zwingt ihn, die Herzen des Kranken zu zeigen, verschlingt 99 gestohlene Herzen aus dem Versteck und mehrt so seine Kräfte, dann tötet er ihn. Die beiden gestohlenen Herzen trägt er dem Kranken zurück, dieser gesundet, und Văsălică zieht auf die Suche nach der Weltschönsten. Er stößt auf einen blutgefärbten Fluß, erfährt von alten Leuten, daß

ein Drachenweib im Krieg mit jedem Schlag der Webstuhl-
lade hundert Soldaten erzeugt und daß man sich ihr nur
zu Mittag nähern kann, wenn sie ihre Zähne wetzt. Väsálicá
handelt danach und tötet sie. Dann zieht er zur Weltschön-
sten weiter und findet sie, in einem Milchsee badend. Er
folgt einer Weisung, nicht hinter sich zu schauen, wenn er
ihre Kleider stiehlt, nicht, und sie verwandelt ihn in einen
Hirsch mit 99 Geweihen. Ein alter Mann schlägt ihn mit
dem Schwert an den Hinterkopf, und er wird wieder Mensch.
Beim zweiten Mal befolgt er die Weisung, aber auf dem Weg
bringt ihn Titicot um, weil er ihm nicht ausgewichen ist.

MIT EINEM ARMEN JÜNGLING

Ein Armer bekommt zuletzt 101 Kinder. Alle verdingen
sie sich als Knechte, und jeder verlangt im ersten Jahr als
Lohn eine Jungsau, im zweiten eine Hündin, und im dritten
ein Fohlen. Dann entschließen sie sich, bei der Teufelsmutter
um die Hand ihrer 101 Mädchen anzuhalten. Die Teufels-
mutter bindet ihre Pferde an, gibt jedem ein soldatisch
gekleidetes Mädchen und läßt sie zusammen schlafen, außer
dem kleinsten, der allein schlafen muß. Ihn weckt das
Pferd auf und rät ihm, alle ihre Pferde an die leeren Krippen
zu binden. Die Teufelsmutter schlägt die Köpfe ihrer eigenen
Pferde an den vollen Krippen ab. Das Pferd rät ihm, die
Hüte seiner Brüder auf die Köpfe ihrer Mädchen zu tun.
Die Teufelsmutter schneidet alle Köpfe mit den Hüten ab,
d.h. die Köpfe ihrer Töchter. Auf den Rat des Pferdes ziehen
alle Brüder fort, nur der kleinste bleibt zurück und wacht,
bis die Teufelin einschláft, und stiehlt dann die Kiste mit
dem Mädchen, das ihm bestimmt war. Die Teufelin folgt
ihm beritten. Das Pferd des Helden stampft bodenlose
Gewässer aus seinen Hufen, das Pferd der Teufelin speit
Flammen aus seinen Nüstern, um den Weg zu trocknen.
Sie kann ihn nicht einholen und kehrt um.

Der Kleine kann die Kiste nicht aufsperrern. Deshalb kehrt er zurück, um die Schlüssel zu stehlen. Das Pferd zaubert einen großen See hervor, verwandelt den Helden in einen Enterich und sich selbst in eine Maus und stiehlt die Schlüssel. Er holt das Mädchen aus der Kiste und heiratet sie.

Der Kaiser will ihm das Mädchen wegnehmen und schickt ihn aus, die 9 wilden Stuten und ihren Hengst zu holen. Das Pferd rät ihm, es in neun Büffelhäute zu kleiden und sie mit Harz zuzukleben, er selbst soll sich in eine Grube verstecken. Der Hengst beginnt mit dem Pferd zu kämpfen und beißt in die Büffelhäute. Als er merkt, daß er das Pferd nicht besiegen kann, werden sie Kreuzbrüder. Die Stuten folgen dem wiehernenden Hengste nach. Der Kaiser befiehlt dem Helden, die Stuten zu melken, die Milch zu kochen und darin zu baden — und wenn er dann davonkommt, wird er seine Frau behalten. Das Pferd erzeugt einen großen Morast, bläst eine solche Kälte durch die Nüstern, daß der Morast sogleich gefriert und die Stuten sich nicht rühren können, so werden sie gemolken. Das Pferd bläst in die heiße Milch hinein, daß sie gerade gut zum Bad ist. Der Kaiser will auch baden, aber er stirbt im Kessel mit der heißen Milch.

DER JUNGE IN DES TEUFELS SCHULE

(A., Th., 325)

Ein Mittelbauer führt seinen einzigen Sohn in die Stadt zur Schule. Auf dem Weg treffen sie einen Professor, der den Jungen annimmt und nur hundert Silbergulden pro Jahr verlangt. Nachdem er weg ist, verschwinden Schule und Professor, im nächsten Jahr, als er um den Jungen kommt, taucht die Schule wieder auf. Der Junge erscheint und bittet ihn, noch ein Jahr bleiben zu dürfen, da er nicht genug gelernt habe. Nach dem zweiten Jahr wiederholt sich die Szene, und nach dem dritten bittet ihn der Junge, ihn nicht mehr zu lassen, weil er sich jetzt befreien kann. Der Vater erfährt, daß sein Sohn in der Schule des Teufels war und gelernt hat,

sich in jedes beliebige Tier zu verwandeln. Er verwandelt sich in ein goldenes Hündchen und ein Bojar gibt viel Geld für ihn. Er läuft ihm aber nach kurzer Zeit davon und kehrt zu seinem Vater zurück. Nachdem das Geld ausgegangen ist, verwandelt er sich in ein Pferd, das nicht seinesgleichen hat und sagt seinem Vater, soviel Geld zu verlangen, als sein Gewicht beträgt. Nur der in die Gestalt eines Bojaren gefahrene Teufel kann das Pferd kaufen. Der Teufel verwandelt sich in einen Soldaten, der Junge in eine Taube, die, vom Soldaten verfolgt, in das Gemach einer Kaiserstochter flüchtet. Das Mädchen will ihn fangen; er aber verwandelt sich in eine Spinne. Nach zwei Wochen tritt er in der Gestalt eines schönen Jünglings hervor, und das Mädchen verliebt sich in ihn. Der Teufel erscheint als Musikant auf ihrer Hochzeit und verlangt seinen Lohn, allein von der Kaiserstochter. Der Junge rät dem Mädchen, was es tun soll und er verwandelt sich in einen Ring an ihrem Finger. Der Teufel bittet sie um den Ring, sie stellt sich zornig und wirft den Ring fort, worauf er sich in Maiskörner verwandelt. Der Teufel wird zum Hahn und beginnt die Körner aufzupicken. Schließlich wirft das Mädchen drei Körner auf den Hahn, aus diesen wird ein Fuchs, der dem Hahn den Kopf abbeißt, und die beiden leben glücklich.

*WIE DER ZIGEÜNER DIE TEUFEL
IN DIE TABAKSDOSE STECKTE*

(A., Th., 330 A)

Gott und der heilige Petrus wandeln auf der Erde und lassen ihre Esel von einem Schmiedezigeuner beschlagen, der jede Bezahlung von sich weist. Petrus flüstert ihm zu, das Paradies zu verlangen, der Zigeuner aber wünscht sich nur die Kraft, jeden festnageln zu können, den er will. Er bannt einen Teufel an einen Stuhl und befreit ihn nur, nachdem er ihm zwanzig Lebensjahre mehr zugesichert hat. Ein anderes Mal hält er den Teufel auf dem Nußbaum fest,

bis er ihm wieder zwanzig Jahre gibt. Beim dritten Mal steckt er alle Teufel, die ihn holen kommen, der Reihe nach in eine Tabaksdose. Advokaten und Richter bestürmen den Zigeuner, die Teufel freizulassen, da sie sonst nicht haben, wovon zu leben. Die Teufel holen aber auch ihn.

MIT DEM SOLDATEN

(A., Th., 330 B.)

Ein alter Soldat wird vom Militärdienst entlassen und erhält als Sold drei Zwanziger und drei Kreuzer. Auf dem Weg bittet er Gott, ihm seine Eltern noch am Leben zu lassen. Gott und der heilige Petrus beschließen, seine Güte auf die Probe zu stellen, und Petrus verwandelt sich dreimal in einen Bettler. Der Soldat gibt ihm jedesmal je einen Zwanziger und einen Kreuzer. Petrus fragt ihn, was er sich wünsche. Der Soldat verlangt nur Gesundheit, eine Pfeife, die nie ausgeht, einen Stock, um sich darauf zu stützen, und einen Beutel, aus dem nichts mehr herauskommen kann, was er hineinsteckt. Alles findet er auf dem Weg.

Er gelangt zur Schenke eines Juden, die nachts von den Teufeln heimgesucht wird. Der Soldat verlangt eine Flasche Schnaps, ein Spiel Karten und drei Kerzen. So wie sie kommen, steckt er die Teufel nacheinander in den Beutel. Um herauszukommen, schließen die Teufel einen Vertrag, daß sie die Schenke für immer meiden werden, und nach einer guten Tracht Prügel werden sie freigelassen.

Der Soldat gelangt in eine Stadt, wo der Kaiser in eine Schlacht ziehen muß und die Teufel ihn nicht über eine Brücke hinüberlassen. Sie stürzen die Kutsche mit dem Kaiser in den Abgrund und versprechen ihn nur dann herauszuholen, wenn er ihnen das überläßt, was er in letzter Zeit bekommen hat. Der Kaiser vergißt, daß seine Frau schwanger ist, und leistet das geforderte Versprechen. Der Soldat verlangt vom Kaiser einen Vater und eine Mutter, wie er sie früher gehabt

hat und verpflichtet sich, dafür das Kind zu retten. Der Kaiser holt zwei alte Leute, mit denen der Soldat zufrieden ist. Dann bleibt er allein im Zimmer des Kindes mit einer Flasche Schnaps, drei Kerzen und einem Spiel Karten. Nachts steckt er die Teufel wieder alle in den Beutel und läßt sie nur frei, nachdem sie einen Vertrag unterschreiben, in dem sie auf den Sohn des Kaisers verzichten.

Nach ein paar Jahren kommt der Tod ihn holen. Der Alte bittet ihn, ihn noch leben zu lassen, doch der Tod läßt sich nicht erweichen und wird in den Beutel gesteckt. Der Soldat läßt ihn frei, nachdem der Tod ihm verspricht, ihn erst dann zu holen, wenn er altersschwach sein wird. Nach einem Jahr wird der Soldat schwächer und schwächer und stirbt am Ende, aber nur nachdem er sich beim Kaiser ausbedungen hat, daß man ihm seinen Stock, seine Pfeife und seinen Beutel in den Sarg legt. Auf der anderen Welt kommt der Soldat vor das Tor des Paradieses, der Posten aber schickt ihn zur Hölle. Hier verstecken sich die Teufel, daß er niemand zu Gesicht bekommt. Da ihn der Posten nicht ins Paradies hineinläßt, steckt er ihn in den Beutel und tritt ein. Gott lobt ihn für seine Taten, nimmt ihm die Gegenstände ab und befreit den Posten.

ZWEI BRÜDER

(A., Th., 332)

Die Weingärten zweier Brüder, eines armen und eines reichen, grenzen aneinander. Ein Hagel vernichtet die Trauben des Armen, während die des Reichen nicht den geringsten Schaden nehmen. Fassungslos zieht der Arme mit dem Rest der Trauben in die Welt, in der Absicht, sie demjenigen zu schenken, der ihm sagen kann, wie das vorkommen konnte. Er trifft Gott, dem er die Trauben nicht gibt, weil Gott nicht gerecht ist. Dann trifft er den Tod und schenkt sie ihm, weil er unparteiisch ist. Der Tod gibt ihm ein Taschentuch, mit dem er alle diejenigen heilen kann, denen er den Tod zu *Füßen* sitzen sieht.

Der Arme heilt einen reichen Bojaren und erhält zwei Säcke Geld dafür. Der reiche Bruder horcht ihn aus, und auf den Rat seiner Frau stellt er sich krank, um dem Armen auf den Zahn zu fühlen. Der kommt und sieht den Tod zu *Häupten* seines Bruders stehen und prophezeit ihm, daß er sterben wird. Die anwesenden Eingeweihten brechen in ein lautes Gelächter aus, aber der Reiche stirbt.

DER GOLDENE NUSSBAUM

(A., Th., 401, 468)

Ein Kaiser hat einen goldenen Nußbaum, von dem er sich aber keine Nüsse nehmen kann. Er läßt bekanntmachen, daß er demjenigen seine Tochter geben wird, der ihm Nüsse und Blätter von diesem Baum bringt. Der Sohn einer Witwe macht sich sechs winzige Äxte aus Nähnadeln und steigt auf den Baum. Im Wipfel findet er ein Häuschen, in dem drei Feen wohnen. Er verliebt sich in die jüngste Fee, und die anderen zwei verlassen sie. Im Hause geschieht alles von selbst. Der Jüngling bringt seine Mutter, die das Tabu verletzt, indem sie im Hause zu arbeiten beginnt. Darauf verwandelt sich seine Frau in einen Vogel und zieht zu einem Neige- und einem Lehnebirnbaum. Nach drei Tagen steigen der Jüngling und seine Mutter auf die Erde hinunter, die Zweige können die Frau nicht mehr tragen und sie fällt sich zu Tode. Der Jüngling bringt dem Kaiser Nüsse und Blätter, schlägt aber Tochter und Krone aus.

Er zieht davon. In einem Wald bittet ihn eine Ziege, sie nicht zu töten, öffnet einen Fels und bewirtet ihn mit allerlei Speisen. Dabei vernimmt er, daß er glücklich sein wird, wenn er es drei Tage und drei Nächte dort aushält. In der ersten Nacht hebt er die Augen nicht vom Buch auf und widersteht allen Versuchungen, und in der Früh wird die Ziege bis zur Hälfte ein Mädchen. Am dritten Tag wird die Ziege ganz Mädchen und gleichzeitig erstet eine ganze Stadt wieder:

Eine Alte hatte Mädchen und Stadt verzaubert. Beide steigen in einen Wagen und fahren dreimal um die Stadt herum. Da erscheint eine Alte, die ihm einen Apfel anbietet. Er schlägt den Rat der Kaiserstocher in den Wind und nimmt den Apfel, teilt ihn, und die Stadt wird zu Stein und das Mädchen zur Ziege. Diese sagt, daß die Stadt sich erst dann wiederbeleben wird, wenn er zum Neige- und zum Lehnebirnbaum gelangen kann.

Der Held zieht weg, und in einem Wald trifft er drei Teufel, die sich um einen Zauberhut, der unsichtbar macht, einen Mantel, der einen an das Ziel seiner Gedanken führt, und um die Schuhe, die alles, woran man denkt, in Fels verwandeln, zanken. Der Held schickt sie auf den Gipfel, um alles dem ersten, der ankommt, zu geben und versteinert sie. Er gelangt nach Hause, wo ihn zuerst sein Kind und dann seine Frau bemerkt. Dort herrscht ein Drachen, der dreihundertsechzig Mädchen in Pfauhennen verwandelt hat. Der Drache will ihm Frau und Kind zurückgeben, falls er sie erkennen sollte. Er erkennt sie an dem abgemachten Zeichen. Sie gelangen zu der versteinerten Stadt, die wieder lebendig geworden ist. Wiedert fährt er in einer roten Kutsche dreimal um die Stadt herum, und es erscheint die Alte mit drei Äpfeln. Der Held tötet sie mit einem Pfeilschuß, kehrt dann zu seinem Haus zurück und baut sich einen Palast, der auf einem Hühnerfuß stehend, sich nach der Sonne dreht.

DAS KIND, DAS DER RASENDE WIND NEHMEN SOLLTE

(A., Th., 401 A)

(Zwei ähnliche Varianten von derselben Person im Abstand von einem Monat erzählt.)

Zwei alte Leute haben ein Kind, dem eine Schicksalsfee voraussagt, daß mit 9 Jahren der Rasende Wind es holen wird. Der Alte beklagt sich beim Kaiser und dieser erbaut

einen Palast mit 99 Klaffer tiefen Kellern, in deren unterstem das Kind in Sicherheit gebracht wird. Im 9. Jahr erhebt sich ein starker Wind, der den Palast verweht und den Jungen in das Rasende Gebirge entführt. Ein Alter rät ihm, sich neben einen Steinblock zu legen und zu schweigen. Um Mitternacht tritt ein Mädchen aus dem Block hervor und versucht, ihn zu bestriicken; da es ihr nicht gelingt, kriecht sie in den Stein zurück. In der zweiten und dritten Nacht wiederholt sich das Vorkommnis. Das dritte Mädchen darf er bei Tage betrachten. Am dritten Tag geben ihm die drei Mädchen ein Taschentuch, das neben den Steinen geschwenkt, sie in Häuser und Paläste zurückverwandelt — das verzauberte Reich wird lebendig. Er heiratet eines der drei Mädchen, eine Kaiserstochter.

Er hat Heimweh und kehrt nach Hause zurück. Seine Mutter wirft die Zauberpeitsche ihrer Schwiegertochter ins Feuer; darauf zieht diese in die Welt und hinterläßt ihm, sie auf eisernen Bundschuhen zu suchen. Der Jüngling macht sich auf die Suche. Er lernt auf der Hirtenflöte, auf der Mundharmonika und auf dem Akkordeon spielen und lebt vom Musizieren. Eines Tages hört er die Teufel im Vorbeifliegen spielen; er spielt auch, die Teufel kommen zu ihm und dengen ihn, mit ihnen auf einer kaiserlichen Hochzeit für ein Viertel des Reiches aufzuspielen. Nachdem die Hochzeitsgäste ihn einmal hören, verschmähen sie die andern und diese platzen vor Ärger. Bevor sie zur Trauung gehen, trifft er die Braut, seine gewesene Frau, die ihn erkennt. Die Braut gibt vor, der Schlüssel ihrer Lade sei ihr verlorengegangen und sie gehe nicht zur Trauung, bis sie nicht einen anderen Schlüssel habe. In der Kirche verkündet sie, sie habe den alten Schlüssel gefunden, und stellt den Hochzeitsgästen die Frage, welchen sie behalten solle. Alle raten ihr zu dem alten Schlüssel, sie nimmt ihren früheren Mann, und es wird eine neue Hochzeit gefeiert.

MIT EINER FLÖTE

(Siehe A., Th., 401 A)

Ein armer Junge kommt in einen Hafen, arbeitet als Laufbursche in einem Laden und verdient viel Geld. Er siedelt in die Stadt über und eröffnet große Kaufhäuser. Die Kaisers-tochter verliebt sich in ihn; sie heiraten, aber nach kurzer Zeit stirbt sie. Nachts bleibt er bei der Toten in der Kirche und weint an ihrem Sarg. Da verlöschen die Kerzen, und er sieht ein Buch. Wenn er es dreimal liest, erfährt er, wird die Tote auferstehen. So wird seine Gattin wieder lebendig, und sie ziehen in ein anderes Land. Er kehrt um, das Wunderbuch zu holen, findet aber bei seiner Rückkehr seine Frau nicht mehr vor. Er heilt die Tochter eines Kaisers und bittet sich die Hilfe des Kaisers in der Not aus. Seine Frau hat sich in einen General verliebt. Nun verlangt sie, daß man ihn umbringt, und der General führt ihn zum Galgen. Seine letzte Bitte ist, noch einmal aus dem Buch zu lesen; inzwischen kommt der Kaiser mit einem Heer und tötet die beiden.

ASCHENPUTTEL

(A., Th., 403, 510, 780)

(Zwei Varianten von derselben Person in einem Abstand von zwei Jahren erzählt.)

Aschenputtel, die Tochter eines Alten, sitzt den ganzen Tag über in der Asche. Ihre Stiefmutter schikaniert sie ständig. Eines Tages, während sich die Stiefmutter in der Kirche befindet, schenkt ihr ein Hahn der Reihe nach eine Nuß, eine Haselnuß und eine zauberkräftige Erdnuß. (In der zweiten Variante bringt ihr der Vater, was er auf dem Weg findet: eine Nuß.) Auf den Rat des Hahnes befiehlt sie der Nuß, sich zu öffnen, zieht die darin liegenden kupfernen Kleider an und geht in die Kirche, wo sie der Sohn des Kaisers sieht. Am zweiten und dritten Sonntag zieht sie silberne, bzw. goldene Kleider an. Das Mädchen sagt der Stiefmutter,

daß auch sie den Engel in der Kirche gesehen habe und zwar von der Torspitze, vom Scheunendach und vom Giebel des Hauses. Wütend trägt die Stiefmutter diese ab.

Am dritten Sonntag rät der Hahn dem Mädchen, einen Schuh auf der Schwelle der Kirche zurückzulassen. Dem Kaiserssohn rät eine Alte, die Schwelle der Kirche mit Harz zu bestreichen. Als er den Schuh hat, durchstreift er das Land, um seine Besitzerin zu finden. Der Hahn verrät, daß Aschenputtel von ihrer Stiefmutter unter dem Aschentrog versteckt gehalten wird. Da ihr der Schuh paßt, nimmt der Kaiserssohn sie an den Hof seines Vaters mit und heiratet sie.

Eifersüchtig und beleidigt, geht die Stiefschwester zum Hof und verdingt sich als Magd. Sie wirft ihre Schwester in den Brunnen. Aus dem Brunnen wächst eine Weide. Ein Sohn des Kaisers, der die Schafe hütet, macht sich eine Flöte daraus, und spielt darauf die Weise: „Spiele, Junge, nicht zu laut, denn mein Herz tut weh.“ Es spielen darauf nacheinander die Stiefschwester, ihr Mann und die Stiefmutter die Weise: „Spiele, Feindin, nicht so laut. . .“ Aus Ärger haut die Stiefschwester die Flöte auf die Erde, und die verwandelt sich in die wahre Frau des Kaiserssohns. Die Mörderin wird an den Schwanz eines wilden Hengstes gebunden, und der Sohn des Kaisers feiert wieder Hochzeit mit der Tochter des Alten.

MIT DER BLUME

(A., Th., 407)

Einem Mann bleibt von allen Kindern nur ein Mädchen am Leben, dem die Schicksalsfeen auftragen, bis zu seinem achtzehnten Lebensjahr das Haus nicht zu verlassen. Mit siebzehn Jahren geht sie auf einen Ball zu einem Onkel in der Nachbarschaft. Ein Drachenjüngling tritt ein, tanzt mit ihr und hält um ihre Hand an. Er verspricht, in drei Tagen zur Verlobung zu kommen. Das Mädchen, ein Zauberkind,

weiß, was ihm bevorsteht, sagt seinen Eltern, daß es nachts sterben wird, und verlangt, durch die Hinterwand des Hauses und übers Feld zu Grabe getragen zu werden. Als die Drachen zur Verlobung kommen, erfahren sie von der Tür und vom Fenster, daß die Tote nicht durch sie hindurchgeführt wurde. Ebenso antwortet auch das Friedhofstor.

Nach drei Jahren wächst aus dem Grabe des Mädchens eine Blume. Einem Kaiser träumt, daß diese Blume seine Frau sein wird. Er zieht in das Dorf. Nur der Kaiser kann die Blume brechen, sein Kutscher nicht. In der Nacht sieht der Kutscher, daß die Blume sich in ein Mädchen verwandelt, und erstarrt vor Staunen. Der Kaiser glaubt es nicht und will ihn hängen lassen; ein alter General aber rät ihm, selbst zu wachen. Er ertappt sie, und sie beschließen zu heiraten. Sie warnt ihn davor, in die Kirche zu gehen, weil sie geraubt werden wird. Der Kaiser stellt das ganze Heer auf Wache, der Drache aber kommt als Wind und entführt sie an seinen Hof. Der Drache zieht in den Krieg und läßt sie unter der Obhut seiner Mutter zurück. In seiner Abwesenheit bringt seine Frau zwei Wunderkinder mit goldenem Haar zur Welt. Als der Drachen nach Hause kommt und seinen Streitkolben vorauswirft, werfen ihn die Kinder weit hinter ihn zurück. Dann töten sie den Drachen und seine Mutter und kehren in die Stadt ihres Vaters zurück, wo sie in einem Hause übernachten. Als sie hören, daß sich beim Kaiser die Leute zum Maisschälens versammeln, wo jeder eine Geschichte erzählen muß, gehen sie hin und erzählen ihre Geschichte. Der Kaiser erkennt sie, nimmt seine Frau und führt alle an seinen Hof.

*ES WAR EINMAL EIN KAISER,
DER HATTE DREI KINDER*

(A., Th., 408)

Die beiden ältesten Söhne eines Kaisers sollen heiraten, der jüngste kann nicht heiraten, wegen seiner schlechten Taten. Eine alte Frau gibt ihm drei Nüsse mit dem Hinweis,

sie bei einem Brunnen zu öffnen und jeder eine Kanne Wasser und ein Stück Brot zu geben. Er macht sich auf den Weg, hört aber nicht auf den Rat der Alten und öffnet eine Nuß, aus der eine Fee herauskommt. Sie stirbt aber, weil sie kein Brot und kein Wasser erhält. Die zweite stirbt aus demselben Grund. Die dritte Fee bleibt am Leben und wird seine Frau. Er kehrt heim, um die Hochzeit vorzubereiten, und läßt die Fee auf einem Baum neben dem Brunnen. Da kommt eine Zigeunerin, holt die Fee aus dem Baum und tauscht ihre goldenen Kleider mit denen ihrer Tochter, dann sticht sie ihr eine Nadel in den Kopf. Die Fee verwandelt sich in zwei Fischlein, die in den Brunnen schlüpfen. Die Tochter der Zigeunerin steigt auf den Baum und wird vom Sohn des Kaisers heimgeführt. Die Diener fangen die beiden Fischlein, und die Zigeunerin dringt darauf, sie zu töten. Eine Magd wirft eine Schuppe weg, und daraus wächst ein goldener Nußbaum. Auf das Drängen der Frau läßt der Kaiser ihn fällen. Ein Span fällt auf den Weg und eine Alte hebt ihn auf. Wenn die Alte nicht daheim ist, verwandelt sich der Splitter in ein Mädchen, das im Hause Ordnung hält.

An einem Abend erzählt das Mädchen bei Hofe ihre Geschichte. Der Kaiser tötet die Zigeunerin und heiratet die Fee.

*WAS EINEM BURSCHEN IM LEBEN
WIDERFAHREN IST*

(Variante zu Nr. 43)

Ein armer Junge zieht in die Stadt und verdingt sich als Laufbursche in einem Geschäft. Nach einem Jahr macht er einen eigenen Laden auf, dann verkauft er alles und zieht in die Welt. Er kommt in ein Reich, dessen Kaiser ihm die Regierungsgeschäfte überträgt.

Eines Tages auf der Jagd, lockt ihn der Teufel in Gestalt eines Hasen über die Grenze bis in sein Reich, wo er ihn

gefangensetzt. Er verspricht dem Burschen die Freiheit, wenn er ihm das Lorbeermädchen bringt. Der Held lauert dem Mädchen auf und küßt es, als es um Mitternacht aus dem Lorbeerbaum hervortritt. So nimmt der Lorbeerbaum es nicht mehr zurück, und er bringt es dem Teufel, der ihm die Freiheit wiedergibt. Am Hof des Kaisers angelangt, kehrt er auf dessen Rat um, um das Lorbeermädchen zu heiraten. Ein Reh täuscht ihn und lockt ihn in sein Reich, wo er zu altern beginnt. Er gelangt schließlich zum Lorbeerbaum, der ihm den Weg zum Teufel zeigt, ihn aber warnt, daß der Teufel ihn umbringen werde. So geschieht es auch: der Teufel zermalmt ihn und das Mädchen bleibt ewig in seiner Gewalt als Köchin des Teufels.

FRAU SCHLANGE

(A., Th., 409 A *, 465, siehe 465 C)

Ein armer Witwer mit sieben Kindern ist genötigt, den Stier eines Bojaren zu stehlen, um nicht Hungers zu sterben. Das Gericht entscheidet, ihn zu enthaupten, aber der kleinste Sohn sagt, daß es kein gerechtes Kopf um Kopf sei, denn wenn der Vater stürbe, stürben auch sie. Der Richter spricht ihn frei und will den Jungen zu sich nehmen, ihn nimmt aber der Bojar und schickt ihn zusammen mit seinem Sohn in die Schule. Die anderen Brüder nimmt er als Diener an seiner Hof. Der Sohn des Armen, der den Spitznamen „Heilige Gerechtigkeit“ erhält, ist intelligenter und schöner und zieht sich auf ein anderes Gut des Bojaren zurück, um nicht mit dessen Sohn zu rivalisieren.

Eines Morgens hört „Heilige Gerechtigkeit“ nicht den geringsten Lärm und meint, man habe ihm seine Reichtümer gestohlen. Er reitet weg, und nach drei Tagen trifft er Gott als Hirten dreier Schafe zwischen etlichen Felsen. Gott erklärt ihm, daß sein Schwiegervater alles weggenommen hat, um ihm eine gleichwertige Aussteuer zu geben, und zeigt

ihm den Weg zu ihm. Nachdem er drei Tage mit seinem Schwiegervater verlebt hat, bringt dieser ihm die Braut: eine Riesenschlange in einem großen Faß, das nur das Pferd mit sieben Herzen tragen kann. Bei einer Rast auf einer Lichtung geht er um Wasser, und als er zurückkehrt, findet er ein vollständig ausgestattetes Zimmer vor. Er erwacht nachts, findet ein unvergleichlich schönes Mädchen neben sich und wirft ihre Schlangenhaut ins Feuer. Sie warnt ihn, daß er einmal für sie sterben wird. Als sie in die Kirche gehen, blicken aller Augen auf sie. Der Sohn des Bojaren verlangt von seinem Vater, ihm die Frau seines Stiefbruders zur Frau zu geben. Der Bojar verständigt sich mit einigen Bojaren-Advokaten, und sie stellen „Heilige Gerechtigkeit“ drei übernatürliche Aufgaben. Erstens soll er aus einem Wald ein bestelltes Feld machen und in der Früh zwei darauf geerntete Maiskolben bringen. Seine Frau führt alles in der Nacht aus. Zweitens soll er aus dem Kalb des Kalbes einer trächtigen Kuh, beide in einer Nacht gekalbt, ein Gulasch machen und vorsetzen. Die Frau macht auch dieses. Drittens soll er von Gott einen Laib Käse und einen Topf gekochte Schafmolke holen. Gott gibt alles, verlangt aber, daß der Bojar ein Gulasch bringt vom Kalb eines Kalbes, beide in derselben Nacht gekalbt. Zwei Henker werfen den Jungen in die Rübenreibe, aber Gott kommt hin und macht ihn wieder lebendig. Weil der Bojar das Gulasch nicht stellen konnte, wird er zerschmettert: Gott brennt seine Häuser nieder und läßt Gras darüber wachsen.

MIT DER GRUNDEL

Ein alter Mann füttert täglich die Fische am Meeresufer mit Maisbrei. Er schützt eine Grundel vor dem Stein eines Kindes, und zum Dank sagt ihm der Fisch, er solle drei Tage hintereinander mit einem Sack kommen, denn er wolle ihm einen Klumpen Gold, Perlen und Diamanten geben.

Am dritten Tag springt die Grundel in die Holzkanne des Alten und verlangt, in einen Eßnapf getan zu werden. Nach einem Jahr verwandelt sie sich in ein schönes Mädchen, macht aus den drei Klumpen einen Hof und einen Garten aus Gold, Perlen und Diamanten und etabliert sich als ihre Tochter.

Sie schickt ihre Fotografie in 24 Länder. Es melden sich viele Freier, unter ihnen auch ein Bauernsohn. Das Mädchen zieht diesen vor und verleiht ihm übernatürliche Kräfte: er verwandelt sich in eine Taube, schneidet sich den Kopf ab und wird wieder lebendig. Die 24 abgewiesenen Prinzen erklären ihnen den Krieg. Ihr Mann läßt sich in den See hinter dem Haus sinken, steigt 99 Meere hinunter und findet dort Menschen aus Gold, Perlen und Diamanten, die um ihren toten Kaiser und dessen Tochter, die in eine Grundel verwandelt wurde und verschwunden ist, trauern. Er verspricht ihnen die Tochter des Kaisers zu bringen, wenn sie ihm ans Licht helfen. Er kommt aus dem Meer heraus, kehrt zu seiner Frau zurück und bereitet sich für den Krieg vor. Nachts träumt ihm, daß er mit Hilfe des Kreuzes, das er trägt, siegen wird, wenn er eine Zwiebel mit zwei Stückchen Brot verzehrt. Auf dem Schlachtfeld denkt er ans Kreuz und das ganze Heer wird zu Stein. Die 24 Prinzen ergeben sich und bleiben seine Vasallen, er aber kehrt zurück, nachdem er das Heer wieder lebendig gemacht hat.

Seine Frau bringt ihm ein Kind mit goldenen Haaren zur Welt. Dann ziehen sie durch 99 Meere in ihr Geburtsland, wo sie den Sohn als Herrscher zurücklassen und auf die Erde zurückkehren.

MIT HAT-PRINZ

(A., Th., 425)

Ein Kaiser hat drei Töchter und fragt sie einmal, was er ihnen aus der Stadt mitbringen soll. Die beiden größeren wollen Kleider, die kleinste ein Nußbaumblatt, das allein singt. Auf dem Rückweg bietet ihm ein Unsichtbarer das

Nußblatt an, wenn er ihm das gibt, was ihm zuerst in den Weg kommt. Der Kaiser nimmt an, doch kommt ihm als erste seine kleinste Tochter entgegen. Er führt sie an jenen Ort, und das Mädchen wird unsichtbar; sie wird an die unterirdischen Höfe des unsichtbaren Hat-Prinzen geführt, der noch 6 Jahre unter der Erde zu wohnen hat, aus Angst vor einem Drachenweib. Nach einem Jahr bekommt sie ein Kind und kehrt für einige Zeit zu ihren Eltern zurück. Nach dem dritten Jahr, als sie mit dem vierten Kind schwanger geht, enthüllt sie ihren Eltern, wie glücklich sie mit dem Hat-Prinz ist und erhält von ihrer Mutter eine Kerze, damit sie ihn einmal während er schläft sehen kann. Sie tut es und wird ohnmächtig vor so viel Schönheit. Er scheltet sie dafür, weil sie ihm dadurch drei Viertel seiner Kräfte geraubt hat, und zieht fort aus Angst vor dem Drachenweib. Er läßt sein größtes Kind bei seiner ältesten Schwester, die ihn und seine Frau schlägt. Die zweite macht es auch so und behält das zweite Kind, ebenso die jüngste, bei der das dritte Kind bleibt. Dann ziehen beide Gatten fort. Der Mann sieht eine Wolke nahen und verwünscht seine Frau, daß sie nicht gebären kann, bis er nicht die Hand auf ihren Leib legt. Die Wolke nimmt ihn mit, sie aber macht bei dem heiligen Mond Halt, der ihr eine goldene Gabel gibt, bei der heiligen Freitag, die ihr ein Kopftuch schenkt, das selbsttätig näht und beim heiligen Sonntag, der von einer Haubenlerche erfährt, wo Hat-Prinz mit dem Drachenweib wohnt. Der heilige Sonntag gibt ihr auch eine goldene Gluckhenne mit vier Küken.

Die Frau gelangt zu jenem Hof und bleibt beim Brunnen stehen, mit der goldenen Gabel am Gürtel. Als das Drachenweib durch eine Dienerin erfährt, daß die Gabel der Frau für eine Nacht bei Hat-Prinz feil ist, kauft sie sie. Hat-Prinz gibt sie eine schlafwirkende Speise, sodaß er ihre Rufe nicht hört. Die zweite Nacht verbringt sie für das goldene Tuch bei ihm, wieder ohne gehört zu werden. Am Tage darauf enthüllt ein Hirte dem Prinzen, was vorgefallen ist, und rät ihm, nichts mehr zu essen. Die dritte Nacht erkauft sie sich

mit der goldenen Gluckhenne. Er hört sie, und sie bringt zwei Kinder mit goldenen Haaren zur Welt. Hat-Prinz fängt das Drachenweib und kocht es in einem Pechkessel. Dann kehren sie zu ihrem Hof zurück, holen auf dem Weg die drei Kinder von den drei Schwestern ab und ziehen zu den Eltern des Mädchens, wo sie auf der Erde weiterleben.

ADLERFEDER

(A., Th., 449)

(Zwei Varianten von derselben Person im Abstand von drei Jahren erzählt; unterscheiden sich nur im Detail; episches Schema gleichbleibend.)

Ein armer Mann zieht in den Krieg. Während seiner Abwesenheit findet sich seine Frau einen Geliebten, mit dem sie die ganze Habe verpraßt, einschließlich der beiden Ochsen. Eines Tages fährt ihr Mann mit den Ochsen des Nachbarn in den Wald, findet einen Vogel mit gebrochener Schwinge und verbindet ihn. Der Vogel schenkt ihm eine Feder, mit der er bloß dreimal, nach Osten gewandt, das Kreuzeszeichen zu machen braucht, um jeden beliebigen seiner Wünsche erfüllt zu sehen; er rät ihm aber, dieses Geheimnis zu bewahren. Der Arme verschafft sich zuerst Kühe und einen Wagen (nur in der 1. Variante), dann ein Häuschen mit allem was dazu gehört. Der Liebhaber dringt in seine Frau nachzuforschen, woher ihr Mann Geld hat. Nachdem dieser ihrer Bitte widersteht, stellt sie sich todkrank und bringt ihn dazu, es ihr zu sagen. Er versucht, sie mit der Feder wieder gesund zu machen, aber es gelingt ihm nicht. Nachdem er ihr das Geheimnis anvertraut hat, tut sie, als ob sie durch die Feder gesund geworden wäre (nur in der 1. Variante). Auf den Rat des Liebhabers stiehlt sie die Feder und verwandelt den Mann in einen Hund. Weil sein Heulen sie stört, verstümmeln sie ihn (1. Variante) und wollen ihn umbringen (2. Variante); er entläuft in den Wald. Dort hört er zwei Vögel miteinander

sprechen. Der eine verlangt vom andern, den Mann zu erlösen, der andere macht dem Mann den Vorwurf, das Geheimnis nicht bewahrt zu haben; sie entschließen sich aber, ihn in eine Katze zu verwandeln und raten ihm, die Feder zu stehlen. Er geht nach Hause; eines Nachts verkriecht er sich im Haus und stiehlt die Feder. Auf den Rat des Vogels (1. Variante) nimmt die Katze die Feder zwischen die Krallen und verwandelt sich in den Menschen. Der geht nach Hause, verwandelt seine Frau und ihren Liebhaber in Ochsen, die er den Leuten aus dem Dorf unentgeltlich zur Arbeit überläßt.

DER VERWUNDETE ADLER

(Von derselben Person gehört, die auch *Adlerfeder* erzählt hat.)

Die Frau eines armen Mannes hat einen Geliebten. Der Mann trifft im Wald einen von einem Jäger verwundeten Adler und verbindet ihn. Der Adler gibt ihm eine Feder, mit der er alles verwirklichen kann, was er sich ersinnt, nur muß er das Geheimnis der Feder bewahren. Ungläubig, ersinnt sich der Mann, in einem Baumstumpf Geld zu finden und findet auch. Er richtet sich eine ausgedehnte Wirtschaft ein.

Auf das Drängen des Geliebten stellt die Frau sich krank, um ihrem Mann das Geheimnis seines Reichtums zu entreißen. Sie stiehlt die Feder und verwandelt den Mann mit Hilfe des Geliebten in einen Hund. Dieser hört zwei Adler — den Adlerkönig und die Adlerkönigin — am Rande des Waldes darüber sprechen, daß er ihren Rat nicht befolgt hat. Auf ihr Drängen verwandelt ihn der Adler in eine Katze und rät ihm, die Feder zu stehlen und dreimal mit der Feder im Maul in eine Quelle zu tauchen, wenn er wieder Mensch werden will. Der in eine Katze verwandelte Mann stiehlt die Feder, wird Mensch und verwandelt die beiden in einen Ochsen bzw. eine Kuh, die er allen aus dem Dorf gratis zur Verfügung stellt.

MIT DEM ARMEN MANN UND DEM BOJAREN

(A., Th., 460 A, 830 C, siehe 532 *)

Ein armer Diener eines Bojaren hört in der Kirche, daß Almosen dem Geber vierfältig vergolten werden und gibt seine einzige Kuh dem Bojaren. Als er merkt, daß er nichts dafür bekommt, geht er zu Gott. Der Bojar trägt ihm auf, den lieben Gott zu fragen, weshalb er so reich sei. Auf dem Weg bittet ihn ein armer Mann zu fragen, weshalb er nicht sterbe, und ein Birnbaum, weshalb seine Birnen abfielen. Er hört zwei Mädchen, die auf einem großen Ährenfeld arbeiten, sagen, daß sie die Arbeit beenden werden, wenn ihnen Gott hilft, während zwei andere, die nicht mehr viel Arbeit haben, meinen, sie würden auch ohne Gottes Hilfe fertig werden. Ein Fisch setzt ihn über einen großen Fluß mit der Bedingung, den lieben Gott zu fragen, weshalb er der einzige Fisch darin sei. Drüben sieht der Mann zwei schöne Ochsen. Er gelangt zu Gott, der ihm Stricke gibt, die Ochsen zu binden und ihm erklärt, daß der Bojar, sein Herr, seinen Reichtum verlieren und der Arme bald sterben wird, daß unter dem Birnbaum ein Eimer Geld glüht, die Mädchen mit der vielen Arbeit den Weizenschnitt beenden und die beiden anderen ihn nicht beenden werden, der Fisch aber nicht mehr allein im Flusse sein wird, wenn Menschen darin ertrinken.

Der Arme kehrt mit den Ochsen heim, und als er ein Kilometer weit jenseits des Flusses ist, verkündigt er, was er gehört hat. Darauf steigt der Fluß so hoch, daß er ihn fast vom Rücken der Ochsen herunterspült. Die Mädchen schneiden noch immer Weizen, der Birnbaum liegt entwurzelt da, und der Arme ist gestorben. Der Bojar will den Worten seines Dieners nicht glauben. Er trachtet nach dessen Ochsen und bietet ihm mehr und mehr, zuletzt sogar alle seine Ochsenherden. Da sein Anerbieten abschlägig beantwortet wird, beklagt er sich beim Kaiser. Ein Minister rät ihm, den Diener vor die Wahl zu stellen, daß seine Ochsen entweder in einer Nacht alles Heu des Bojaren fressen und alles Wasser der

Talmulde saufen, oder ihm weggenommen werden. Am Morgen ist das ganze Heu aufgefressen und das ganze Wasser gesoffen. Er befiehlt dem Diener, an einem Tag alle Äcker zu pflügen, und setzt sein ganzes Hab und Gut dagegen. Die Ochsen pflügen und eggen bis abends alles. Der Bojar muß alles dem Diener geben und bleibt arm wie eine Kirchenmaus.

MIT ZWEI BRÜDERN

(A., Th., 460 B)

Ein Mann hat zwei Söhne. Ion, der größere, ist fleißig, Gheorghe, der die Schafe hütet, ist faul und überläßt alles dem Dienstgesinde. Ion heiratet, bringt es aber nicht weit und fordert sein Erbteil. Er läßt Schafe und Rinder von anderen hüten und in kurzer Zeit gehen sie ein. Gheorghe wird reicher. Ion borgt von ihm 10 Gulden und zieht in die Welt, um die Schicksalsfeen zu fragen, warum ihm ein solches Schicksal beschieden ist. Auf einem Gebirge sieht er viele schöne Rinder, die von einem spinnenden Mädchen behütet werden: es ist das Glück Gheorghes. Als er erfährt, daß sein Glück im Tal sei, geht er hinunter und findet eine schäbige Alte. Diese weist ihm den Weg zum Palast der Schicksalsfeen und rät ihm, nicht zu sprechen, sondern dasselbe zu tun, was die Frau dort tun wird.

Hier findet er eine reiche, in Luxus gekleidete Dame und einen mit Leckerbissen beladenen Tisch. Um Mitternacht hört er, wie sie weissagt, daß alle in dem Augenblick geborenen Kinder so reich werden sollen wie sie. Am zweiten Tag erwacht er in einem anspruchslosen Heim; die Dame ist Geschäftsfrau in der Vorstadt. Sie essen ein einfaches Mahl und in der Nacht bestimmt sie den Neugeborenen den Reichtum des vergangenen Tages. Am dritten Tag erwacht er in einem eingefallenen, elenden Haus; die Fee ist eine magere, schäbige Bäuerin. Er ißt Maisbrei mit Brennesseln und gräbt

den ganzen Tag über im Garten. In der Nacht bestimmt sie für die Neugeborenen die *Armut* dieses Tages. Da begreift er, daß er an einem solchen Tage geboren wurde, kehrt heim, und wird Verwalter des Gutes seines Bruders.

DER JÜNGLING AUF DER SUCHE NACH DEM GLÜCK

(A., Th., 460 B)

Ein Jüngling zieht in die Welt, um sein Glück zu suchen. Ein alter Mann schickt ihn in den Wald zu den sieben Jünglingen, die einen Balken behauen, damit er ihnen helfe, aber ohne ein Wort zu sprechen. Nachts legen sich alle hungrig in einen Stall, wo es sie beregnet. Gegen Morgen bringen sieben Mädchen den Schicksalsfeen, denn diese sind es, die Nachricht, daß in der Nacht 3600 Kinder geboren wurden. Diese verhängen über die Kinder das Schicksal, das sie in dieser Nacht gehabt haben.

In der zweiten Nacht führt sie der Zufall auf eine Hochzeit und sie bescheiden den Neugeborenen soviel Überfluß wie auf dieser Hochzeit. Am dritten Tag sagen sie ihm, er solle nicht mehr versuchen, da das bei der Geburt bestimmte Schicksal nicht geändert werden kann.

HE, WAS, ICH WEISS NICHT WAS

(A., Th., 465 A, siehe 402)

Ion, der Schafhirte eines Kaisers, findet einen Drachen in einer Höhle und gibt ihm zu trinken, so daß er anschwillt und von dort herauskommen kann. Zum Dank führt ihn der Drache nach Hause zu seinen Eltern und rät ihm, sich von ihnen die Schachtel vom Rauchfang zu erbitten. Zuerst wird seine Bitte abgelehnt, dann erhält er die Schachtel aber doch mit dem Ratschlag, sie bis nach Hause nicht zu öffnen. Eine Weile hält er das Verbot, doch auf einem Feld öffnet er sie, und zum Vorschein kommt ein Hof mit Rinderherden

und Dienstgesinde. Er beklagt sich, daß er die Herde nicht sammeln kann, der Drache kommt und treibt sie zusammen. Auf dem Weg erreicht ihn die Tochter des Drachen, die man ihm zur Frau gegeben hat. Zu Hause baut er Paläste und Wirtschaftsgebäude, in die er Reichtümer anhäuft. Nach drei Monaten verwandelt sich die Drachentochter in ein wunderschönes Mädchen. Während sie schläft, wirft er ihre Drachenhaut ins Feuer. Sie prophezeit ihm, daß er wieder Diener des Kaisers und sie dessen Frau werden wird.

Als der Kaiser von ihrer Schönheit erfährt, kürt er sich Ion zum Diener. Eine Alte lehrt den Kaiser, von Ion zu verlangen, daß er aus einem Gebirge ein bestelltes Feld mache, und ihn zu töten, wenn es ihm nicht gelingt. Seine Frau stößt ins Alphorn, die Tiere der Erde versammeln sich und vollbringen das Wunder. Eine andere Alte rät dem Kaiser, den Diener auf die schwarze Welt zu der bösen Alten um Striegel und Kamm zu schicken. Eine dritte beschwätzt ihn, Ion auszuschicken, damit er ihm *He, was, ich weiß nicht was, geh weg, der Teufel weiß was, komm her, ich weiß nicht was* bringe. Seine Frau gibt ihm ein Handtuch, auf das ihr Name gestickt ist, dazu zwei Enten aus Holz und schleudert ihm einen Apfel auf den Weg voraus, damit er ihm nachgehe, bis nach drei Jahren die beiden Enten Eier legen zum Zeichen, daß sie sich wieder treffen werden, und zieht davon. Sie baut sich irgendwo in der Ferne ein Kloster.

Ion macht sich auf die Suche nach seiner Frau. Er gelangt zu einer ihrer Schwestern, die ihn zu einer anderen Schwester schickt, die auch nichts von *He, was* weiß und ihn zur dritten sendet. Diese erfährt von einer lahmen Haubenlerche, die bei *He, was, ich weiß nicht was* getanz hat, wo er wohnt, und beauftragt die Lerche, ihren Schwager hinzuführen. Sie führt ihn zu einem Baumstumpf und nötigt ihn, da zu warten. Ein Drache kommt und stößt mit dem Fuß an den Stumpf, worauf sich eine Tür öffnet und er *He, was* Essen und Gesang verlangt und abzieht. Ion tritt auch ein, verlangt Essen, Getränk, Klage- und Tanzlieder und fordert ihn auf

mitzukommen. *He, was* ist so groß wie eine halbe Zigarette und liegt in einem Teller. *He, was* verspricht mitzugehen, wenn Ion ihm so viel Geld gibt, als er tragen kann. Beide kehren zum Kaiser zurück. Es wird ein Ball gegeben und *He, was* spielt drei Tage und drei Nächte ununterbrochen zum Tanz auf, bis alle tot umfallen. *He, was* nimmt kein Geld an und kehrt nach Hause zurück. Ion zieht seine Frau holen und gelangt am Ostertag zu ihrem Kloster. Die beiden Holzenten werden lebendig und legen zwei rote Eier. Die Frau entdeckt ihn, und beide kehren zum Hofe des Kaisers zurück.

DIE MAUS, DIE MEISE UND DER ADLER

Nach einem Krieg zwischen Mäusen und Meisen bleibt ein großer Adler übrig. Ein Mann, der in den Wald um Holz gekommen ist, wird vom Adler gezwungen, ihn nach Hause zu führen. Er verlangt ihm der Reihe nach die Jungkuh und die Ochsen zum Fraß, dann nimmt er ihn auf den Rücken und fliegt mit ihm zu seinen Eltern. Der Vater des Adlers schenkt ihm seinen Stab, mit dem man jeden Angreifer versteinern kann, der Mann aber fordert einen Ring, der ihn ernährt. Er baut sich einen Palast, der Kaiser aber schickt ihn *Ich weiß nicht wo, ich weiß nicht was* zu holen. Mit Hilfe des Ringes gelangt er zu *Ich weiß nicht wo*; hier findet er tanzende Mädchen vor. Auf den Rat des Ringes tritt er in den Reigen und tanzt mit ihnen bis abends. Als er wegzieht, folgt ihm *Ich weiß nicht wo* nach und baut ihm ein großes Schloß. Während eines Krieges verpflegt er ein ganzes hungriges Heer. Auf die Bitte eines Generals gibt er ihnen den Ring sowie *Ich weiß nicht wo* und bleibt arm. Nach Kriegsende verlangt der General auch noch für jeden Soldaten eine Frau, aber *Ich weiß nicht wo* nimmt den Ring, kehrt zu seinem Besitzer zurück und macht ihn reich.

MIT EINEM POPEN

(A., Th., 510 B)

Ein Pope hat eine Tochter, die ihrer Mutter wie aus dem Gesicht geschnitten ist. Seine Frau stirbt und er träumt davon, nur diejenige zu heiraten, die seiner Frau aufs Haar gleicht. Der Pope sucht, findet aber keine solche Frau und ein Traumbild sagt ihm, er solle seine Tochter heiraten. Zuerst getraut er sich nicht, aber nachdem er dreimal dasselbe geträumt hat, hält er um die Hand seiner Tochter an. Diese verlangt ihm drei nußschalengroße Anzüge: je einen aus Kupfer, Silber und Gold. Der Pope läßt sie machen, sie aber flieht in den Wald. Etliche Holzfäller machen ihr einen Anzug aus Holz, der sie vor den Tieren schützt. Das Mädchen gelangt auf eine Insel, steigt durch ein Loch hinunter und trifft dort Affen. Sie drillt sie wie beim Militär, kehrt mit ihnen nach Hause zurück und tötet ihren Vater. Dann verläßt sie ihre Heimat und hütet die Schweine des Kaisers. Sie zieht ihre Brautkleider an und macht den Sohn des Kaisers verliebt. Seine Mutter rät ihm, ihr auf den Schuh zu treten, daß sie ihn zurückläßt. Er folgt ihr und streift dann mit dem erbeuteten Schuh durchs Land. Er paßt nur der Schweinehirtin, und sie nimmt er zur Frau.

MIT EINEM KAISER

(A., Th., 514)

Ein Kaiser lacht mit dem einen Auge und weint mit dem anderen, weil er nur drei Töchter hat und niemanden in den Krieg schicken kann. Die größte Tochter legt Soldatenkleider an und zieht hinaus. Der Vater stellt sich ihr in Gestalt eines Wolfes in den Weg; sie erschrickt und verzichtet auf ihr Vorhaben. Der zweitgrößten geht es auch so. Die dritte fürchtet sich nicht vor der Schlange, in die sich ihr Vater verwandelt, und setzt ihren Weg bis in das bewußte Kaiser-

reich fort. Man tut sie Wache stehen, und die Tochter des Kaisers verliebt sich in sie. Zum Schluß weist ihr der Kaiser den Posten am Fenster seiner Tochter zu, damit sie miteinander sprechen können. Die Tochter des Kaisers entschließt sich, sie zu heiraten. Da die Liebe unvollständig ist, will die Tochter des Kaisers sich scheiden lassen. Ihr Vater schickt den Schwiegersohn mit einem Brief und neun Pferden weit weg. Sie gelangt in die Wüste, wo sie auf den Rat der Hündin solange nicht mit dem Drachen spricht, bis sie nicht alle Zwerchsäcke aufgeladen hat. Nachts wechselt sie auf den Rat der Hündin den Giftbecher aus, und der Teufel fällt tot hin.

Auf dem Rückweg verirrt sie sich in der Wüste, findet ein Weihbrot und ein Glas Wein, führt sie sich zu Gemüte und zieht davon. Als der Einsiedler seine Speise nicht mehr vorfindet, flucht er dem Räuber, daß er sein Geschlecht wechsle. Sie kommt als Mann zu ihrem Schwiegervater zurück, und nun ist auch die Tochter des Kaisers zufrieden.

DER KAISER MIT DEN DREI TÖCHTERN

(Siehe A., Th., 514)

Ein Kaiser hat nur drei Mädchen und ist traurig, weil er einen Jungen ein Jahr lang als Geisel zum Roten Kaiser schicken muß. Die größte Tochter macht sich auf, schreckt aber vor ihrem Vater im Bärenfell zurück. Die zweitgrößte verhält sich genau so. Eine alte Frau rät der kleinsten, mit den Bräutigamkleidern, dem Schwert und dem Hochzeitspferd ihres Vaters auszuziehen. Das Pferd ist arg heruntergekommen, aber es weicht nicht von der Stelle. Sie hat keine Angst vor ihrem Vater.

Am Hofe des Roten Kaisers bereitet sie das Essen besser zu als die anderen Kaiserssöhne und wird Köchin. Die neidischen Kaiserssöhne sagen, sie habe sich gerühmt, Datteln aus den Gärten des Bären zu holen. Mit Hilfe des Pferdes

bringt sie die Datteln. Dann wird verbreitet, sie habe sich gerühmt, den Hengst von den wilden Stuten aus der Sahara herbeizuschaffen. Das Pferd läßt sich von ihr in eine Büffelhaut einnähen und befiehlt ihr, sich eine Schlinge zu machen. Dort kämpft das Pferd mit dem Hengst, sie wirft ihm die Schlinge um den Hals und bringt ihn. Dann wird angegeben, sie hätte sich gerühmt, totes und lebendes Wasser zu bringen von der Stelle, wo die Scheitel der Gebirge zusammenstoßen. Auf den Rat des Pferdes nimmt sie das Wasser, während die Gebirge ihre Mittagspause halten, aber eine Stimme verflucht sie, sie solle ihr Geschlecht wechseln. Dann wird sie verklagt, sich gerühmt zu haben, den Urochs mit dem Stern auf der Stirn zu bringen. Auf den Rat des Pferdes lauert sie in einer Grube, bis er einschläft, schlägt ihm den Kopf ab und springt in die Grube zurück, wo sie bis Sonnenuntergang warten muß, daß der Urochs stirbt.

Das Jungenmädchen gibt nun seinerseits an, die Kaisersöhne hätten damit wichtig getan, daß sie auf einem brennenden Heuschaber sitzen und Märchen erzählen könnten. Sie sterben alle, das Jungenmädchen aber kehrt nach Hause zurück und erbt den Thron seines Vaters.

DIE GESCHICHTE VOM WEISSEN MOHREN

(A., Th., 400, 516, 530, 531)

Ein Kaiser hat einen Birnbaum, dessen Birnen nachts von drei Vögeln mit eisernen Schnäbeln gebrochen werden. Die zwei größten Söhne können sie nicht fangen. Eine alte Frau rät dem jüngsten, nicht zu schlafen und *einen* Vogel zu fangen. Eine Maus bietet sich für eine Brotkrume an, ihn wachzuhalten. Wenn er am Einschlafen ist, zwickt sie ihn in die Nase und so gelingt es ihm, einen Vogel zu fangen. Als er ihn ins Haus trägt, verwandelt er sich in die Weltschönste, und sie legen sich zusammen schlafen. Eine Dienerin schneidet ihr eine Locke Goldhaare ab. Die Weltschönste wird

zornig und sagt, daß sie nur dann wieder seine Frau sein wird, wenn er das Glasgebirge überschreitet. Sie verwandelt sich in einen Vogel und fliegt davon.

Ein anderer Kaiser verlangt einen Sohn dieses Kaisers zum Mann für seine Tochter, die Weltschönste. Der älteste Sohn macht sich auf, sein Vater hängt sich ein Bärenfell um und vertritt ihm den Weg; der Sohn steht von der Reise ab. Genau so geht es auch dem mittleren. Eine Alte rät dem jüngsten, sich das Pferd, das Kohlenglut frißt, auszuwählen sowie die Kleider und das Schwert, die sein Vater als Bräutigam getragen hat. Nachdem er sich das schlechteste Pferd genommen hat, zieht er los. Er fürchtet sich nicht vor dem Vater im Bärenfell. Dieser rät ihm, sich vor dem Rotbärtigen und dem Bartlosen zu hüten.

In einem Wald bietet ihm ein Bartloser seine Begleitung an. Er weist ihn zweimal zurück, aber beim dritten Mal nimmt er ihn an, weil der Bartlose ihm einredet, daß dort nur seinesgleichen leben. Bei einem Brunnen mit einer Leiter bringt er den Kaiserssohn dazu hinunterzusteigen, dann schließt er den Brunnen und zwingt ihn zu schwören, daß sie die Rollen tauschen werden. Er nennt ihn den Weißen Mohren.

Sie gelangen zum Hof des Roten Kaisers. Der Bartlose schickt den Weißen Mohren in den Löwengarten nach einem Edelstein, den er dort gesehen hat. Bei seiner Rückkehr bekommt der Weiße Mohr Schläge, weil er nicht schneller gekommen ist. Als der Bartlose ein goldenes Hirschgeweih sieht, schickt er den Weißen Mohren um den Kopf des Hirsches. Der enthauptet den Hirsch mit Hilfe des Pferdes und bringt ihm den Kopf. Er wird wieder wegen Verspätung verprügelt. Dann tötet das Pferd den Bartlosen und entlarvt den Betrug.

Nach der Hochzeit kehren sie zu seinem Vater zurück in Begleitung ihres Traupaten, *Räuber von neun Ländern*. Der Traupate beschlägt die Pferde mit zwölf Zentner schweren Hufeisen und verbindet den Hochzeitsgästen die Augen, bis

sie über das gläserne Gebirge steigen. Nahe am Gipfel wollen sich einige die Augen aufbinden, und die Pferde fallen in die Knie. Unterdessen ist die Mutter des Weißen Mohren gestorben, und sein Vater hat wieder geheiratet. Die Stiefmutter bereitet alles zu ihrem Empfang vor, vergiftet aber das Essen und die Brücke. *Räuber von neun Ländern* meidet die Brücke, gibt das Essen den Schweinen und verbrennt die für das Brautpaar bereitstehenden Kleider. Da alle unzufrieden sind, erzählt er, daß die Brücke und das Essen vergiftet waren, und wird langsam, von unten nach oben zu Stein.

Die Weltschönste bringt ein Wunderkind zur Welt. Einmal träumt den Eltern, daß ihr Traupate lebendig werde, wenn sie das Kind über den Stein heben. Sie nehmen beide das Kind, es fallen drei Tropfen Blut auf den Stein, und *Räuber von neun Ländern* wird wieder lebendig.

MIT CAZARCHINA

(Siehe A., Th., 516)

Der Sohn eines Kaisers nimmt die Tochter eines anderen Kaisers zur Frau. Die Frau kann nicht gebären, bis der Kaiser nicht dem Bären einen Flecken Landes schenkt. Einmal zieht der Kaiser auf eine Versammlung und läßt seinen Sohn Ionică als Stellvertreter zurück, nachdem er ihm verbietet, einen bestimmten Schlüssel zu gebrauchen. Der Sohn beachtet das Verbot nicht und öffnet die entsprechende Tür: er findet die alten Register des Staates. Darunter ist auch die Fotografie eines Mädchens. Sobald er sie ansieht, wird er ohnmächtig. Er bricht nach dem Gut des Bären auf, tötet ihn und zieht weiter. So gelangt er zu einem leeren Schloß, wo das Essen fertig aufgetragen auf den Tischen steht, dann zu einem Wald, neben dem ein Riese schläft — *Meute vom Feld*. Ihn hindert ein Drachenweib, das nach dem Kampf immer auf dem Eckstück eines Mörsers flieht, auf ein Schloß zum Essen zu gehen. Das Drachenweib kommt, die beiden

kämpfen, dann verfolgt sie Ionică auf seinem Pferd über drei Zollämter mit drei Mädchen hinweg. Bei dem jüngsten Mädchen stellt er das Pferd unter. Sie erzählt ihm, daß das Schloß des Drachenweibs von Flammen umgeben sei und daß man nur mit dem Zauberboot hindurchkömme, mit dem die Tochter des Drachenweibs ihnen Wolle zum Spinnen brächte. Sie belehrt ihn, die Fässer mit totem Wasser auszuschütten und von dem lebendigen Wasser zu trinken, um sich zu stärken. Ionică folgt ihrem Rat, tötet das Drachenweib, kehrt mit ihrer Tochter zurück und tötet auch diese. Das Eckstück des Mörsers nimmt er zum Beweis für *Meute vom Feld* mit, wohin er auch die drei Mädchen bringt.

Sie hören großen Lärm von *Ciudă (Neid) de Obilă*, der die Pferde beim Pflügen antreibt. Er verabreicht Ionică eine solche Ohrfeige, daß er ohnmächtig wird, und schafft ihn nach Hause. Seine Sklavin verrät Ionică, worin die Kräfte ihres Herrn bestehen, nachdem ihr Herr sie zuerst an der Nase führt und sagt, sie bestünden in dem Torpfosten, dann in einem Schwert, das in einem tiefen Keller liege. Ionică findet in dem Keller hunderte versklavte Mädchen. Er tötet *Neid*, nimmt seine Sklavin, die gewesene Frau des *Meute vom Feld*, und gibt sie diesem zurück.

Er selbst zieht auf die Suche nach seiner Frau aus dem Bilde und rastet bei einem Brunnen inmitten eines trockenen Feldes. Hier fordern ihn zehn Teufel zum Kampf heraus und versprechen ihm Mangalina, die Blumenkaiserin, wenn er siegt. Er gewinnt den Kampf und wird im Aufzug mit dem Essen zu ihr hinaufgefahren. Oben erfährt er, daß Cazarchina stärker ist als er, und macht sich auf, sie zu suchen. Er gelangt zu einer Stadt, deren Rand menschenleer ist, weil alles Volk ins Zentrum geströmt ist, um Brot zu kaufen, aus Angst vor Cazarchina, die alles aufißt, was sie findet. Ionică fängt sie, prügelt sie und läßt sie erst frei, nachdem sie geschworen hat, seine Sklavin zu sein. Er folgt ihr verstoßen nach, bis sie spurlos in der Erde verschwindet. Er findet den Griff eines Deckels, hebt ihn auf und steigt die Treppen hinunter.

Er findet sie nackt, besitzt sie, schreibt auf einen Zettel, daß er mit ihr gesündigt habe, und zieht fort. Sie erreicht ihn und erzählt ihm, daß sie verzaubert wurde, in ihrem Zustand zu leben, bis jemand mit ihr sündigt, ohne daß sie es merkt. Zum Dank will sie neun Jahre seine Sklavin sein. Eines Tages kommen die Teufel zum Essen in der Absicht, ihn zu töten. Cazarchina tötet sie alle, während sie im Aufzug zu ihm hinauffahren. Mangalina will sich mit ihm trauen lassen. Ionică läßt durch sein Pferd einen Pfarrer holen, den er dann mit der Fotografie zu seinem Vater schickt. Als dieser hört, daß Ionică über ein Jahr kommen wird, richtet er eine Schlange ab, ihn zu töten, und steckt die Kaiserin ins Gefängnis, damit er die Schwiegertochter zur Frau nehmen kann. Auf dem Heimweg erfährt Cazarchina von zwei Tauben, was in die Wege geleitet wird. Nachts kämpft sie mit der Schlange und ruft Ionică zu Hilfe, weil sie allein nicht mit ihr fertig wird. Dann will Ionicăs Vater ihn mit dem Schwert umbringen, sie aber kommt ihm zuvor und wird angeklagt, ihren Herrn umbringen zu wollen. In der Kirche erzählt Cazarchina, was sie von den Tauben gehört hat; am Ende ihrer Erzählung wird sie zu Stein. Ionică tötet seinen Vater, befreit seine Mutter. Seine Frau bringt ein Kind zur Welt mit einem Zettel, auf dem geschrieben steht, daß Cazarchina mit Hilfe des Blutes dieses Kindes wieder lebendig gemacht werden kann. Sie schneiden dem Kind den Kopf ab, und die Blutstropfen machen Cazarchina wieder lebendig. Sie setzt den Kopf des Kindes wieder auf den Rumpf und erweckt es zum Leben.

MIT ZWEI KAISERN

(Siehe A., Th., 516 B)

Drei in ihrer Armut verzweifelte Kinder sind bereit, auch vom Teufel Geld zu leihen. Der Teufel hört es und gibt ihnen einen Hut voll Geld mit der Bedingung, übers Jahr zu erraten,

woraus er einen Stuhl und ein Bett gemacht hat. Der heilige Freitag rät dem Kleinsten, sich unter den Galgen zu legen, weil die Teufel hinkommen werden und er sie belauschen kann. Diese erscheinen als Raben, und der Betreffende sagt, er habe den Tisch aus der Hirnschale und das Bett aus den Rippen Ions des Großen gemacht. So löst der Kleinste das Rätsel und wird zum Lohn dafür in ein Gebirge geschickt. Dort trifft er den heiligen Freitag; dieser gibt ihm einen Pfeil, mit dem er Vögel jagen kann. Als Jagdhunde nimmt er einen Adler, einen Fuchs, einen Wolf und einen Bären. Diese entschließen sich, ihm die Tochter des Roten Kaisers zur Frau zu gewinnen. Der Wolf und der Bär spannen sich ins Joch, der Fuchs führt sie an den Hörnern, und so pflügen sie neben dem Hofe des Kaisers. Die Leute versammeln sich, um das Wunder zu sehen. Als auch die Tochter des Kaisers erscheint, raubt der Adler sie. Fuchs, Wolf und Bär fliehen.

Eine Alte bietet sich dem Kaiser an, das Mädchen zurückzubringen, wenn er ihr ein hohes Faß und zwei Goldäpfel gibt. Sie geht damit an den Rand des Waldes und ruft das Mädchen zu sich. Sie läßt es einen Apfel wählen, und das Mädchen betritt zu diesem Zweck das Faß, die Alte verschließt das Faß und führt das Mädchen an den Hof zurück. Bei den Eltern ist das Mädchen sehr traurig. Der Adler lauert ihm ständig auf. Als sie die Erlaubnis erhält, im Garten spazieren zu gehen, raubt er sie und führt sie zu seinem Herrn. Der Kaiser schickt die Alte diesmal mit drei Äpfeln nach ihr aus. Die Tiere lauern ihr auf und fressen sie.

Da sammelt er ein Heer und nähert sich dem Gebirge. Er schickt einen Boten aus, der das Mädchen zurückverlangt, ihr Gatte aber weist ihn ab. Der Adler sammelt alle Adler, der Fuchs, der Wolf und der Bär alle Füchse, Wölfe und Bären der Welt. Als das Heer an den Fuß des Gebirges gelangt, entsetzt es sich vor den vielen Tieren; die Adler bombardieren es aus der Luft mit Steinen. Der Kaiser entschließt sich, dem Paar den Thron zu überlassen und es zu seinen Erben zu machen.

DER ASCHENBUB

(A., Th., 530)

(Zwei Varianten von derselben Person; die erste nach dem Diktat des Erzählers aufgeschrieben, die zweite nach 4 Jahren auf Tonband aufgenommen. Das epische Schema ist dasselbe, hie und da sind die Charakterzeichnungen und die Beweggründe der Handlungen verschieden.)

Drei Waisenkinder bebauen das väterliche Feld mit Weizen, vor dem Schnitt aber weidet ihn regelmäßig jemand ab. Die beiden ältesten Brüder legen sich auf die Lauer, aber sie können nichts fangen, weil sie einschlafen. Der jüngste, Aschenbub, fängt mit Hilfe einer Maus hintereinander eine Koppel kupferner, silberner und goldener Pferde, die ihm je einen Zaum geben, damit er sie freiläßt.

Der Kaiser läßt im Land die Nachricht verbreiten, daß er demjenigen, der die Krone von einem hohen Pfahl herunterholt, zu seinem Thronerben machen und ihm seine Tochter zur Frau geben wird. Es versammelt sich eine große Menschenmenge, auch die Landsleute und die Brüder Aschenbubs, niemand aber kann mit dem Pferd die Krone erreichen. Aschenbub schüttelt den kupfernen Zaum, es erscheint ein kupfernes Pferd, das ihm kupferne Kleider mitbringt, und er zieht an den Hof. Im Vorbeigaloppieren streift er die Krone fast, verschwindet und kehrt heim. Den verwunderten Brüdern erzählt er, er habe alles von der Höhe des Schweinestalls aus gesehen, und diese reißen ihn ab. Am zweiten Tag kommt er mit dem silbernen Pferd, berührt die Krone mit den Fingern und kehrt heim. Er erzählt, daß er vom Scheunendach zugesehen habe, und die Brüder reißen die Scheune ab. Am dritten Tag kommt er mit dem goldenen Pferd, nimmt die Krone, bringt sie heim und versteckt sie in der Asche. Er prahlt, er habe vom Dachfirst des Hauses zugesehen, und die Brüder kleiden auch das Haus ab.

Der Kaiser schickt Geheimboten ins Land, die Krone aufzuspüren, und sie finden sie in Aschenbubs Asche. Der

Kaiser ist aber mit seinem Schwiegersohn nicht zufrieden, und als ein Krieg ausbricht, schickt er ihn, sich mit dem benachbarten Kaiser zu schlagen. Aschenbub ruft das kupferne Pferd, das über das feindliche Heer faucht, so daß die Soldaten umfallen. Am zweiten Tag kommt er mit dem silbernen Pferd und versteinert das ganze Heer. Am dritten Tag nimmt er das goldene Pferd, und der feindliche Kaiser bittet auf den Rat seines Sohnes um Frieden und trägt die Hälfte seines Reiches sowie seine beiden Töchter Aschenbub für seine Brüder an, die über den gewonnenen Teil herrschen. Aschenbub kehrt zu seinem Schwiegervater zurück.

DIE WUNDERKATZE

(A., Th., 545)

(Zwei Varianten, von derselben Person im Abstand von einer Woche aufgenommen, eine nach dem Diktat des Erzählers, die andere auf Tonband. Dasselbe epische Schema; die erste viel ärmer an Einzelheiten und Dialogen.)

Der Sohn des Weißen Kaisers ist in bitterste Armut geraten, weil er nichts arbeitet. Die Katze — sein einziges Gut — macht sich auf, um für ihren Herren um die Tochter des Grünen Kaisers zu werben. Sie lügt, daß ihr Herr nicht kommen könne, weil er sehr beschäftigt sei mit der Jagd. Der Kaiser verlangt, daß sich der Freier vorstelle.

Auf dem Weg findet die Katze hundert hungrige Hasen, bringt sie dem Grünen Kaiser und sagt, ihr Herr habe sie geschickt. Das Heer erschreckt, und der Kaiser glaubt wieder, daß der Freier tüchtiger sei als seine Tochter, und will ihn sehen. Die Katze trifft hundert hungrige Wölfe, bringt sie dem Grünen Kaiser und sagt, sie seien ein Geschenk ihres Herrn. Dieser will wieder den Freier sehen. Die Katze bringt ihren Herrn nahe an den Hof, steckt ihn unter eine Brücke, geht dann zum Kaiser und sagt, sie seien von Räufern ausgeraubt worden und hätten auch keine Kleider mehr auf

sich. Der Grüne Kaiser gibt ihm reiche Kleider und einen goldenen Wagen. Dann wird Hochzeit gefeiert.

Die Eltern der Braut begleiten das Paar nach Hause. Die Katze geht dem Zug voran, gelangt zu einer Kuhherde und überredet die Kuhhirten zu sagen, die Herde gehöre dem Sohn des Weißen Kaisers. Dasselbe wiederholt sie mit Ochsenhütern. Als die Katze zu etlichen Riesen gelangt, macht sie ihnen angst, man wolle sie mit Kanonen erschießen, sie sollten sich im Stroh verstecken. Dann zündet sie das Stroh an, die Riesen verbrennen, und das Paar bleibt Herrscher über deren Anwesen.

DER MANN MIT DEN DREI SÖHNEN

(A., Th., 552)

Ein Mann verheiratet seine drei Söhne; diese ziehen mit den Wagen zu ihren Schwiegereltern mit der Weisung, niemanden aufzuladen. Auf dem Heimweg erbarmt sich der jüngste eines Mannes, der in einem Sumpf steckt, und steigt aus, um ihm herauszuhelfen. Der Mann springt in den Wagen und macht sich unsichtbar mitsamt dem Wagen und der Frau. Der Vater der drei hat ihre drei Schwestern nachts durch das Fenster an drei Unbekannte verheiratet. Der jüngste Bruder zieht in die Welt, und in einem Wald stößt er auf die älteste Schwester, die mit dem Krähenkaiser verheiratet ist. Dieser hat den Drachen mit der Frau vorbeiziehen hören und schickt ihn zu seinem Schwager, dem Rabenkönig. Der hat ihn ebenfalls nur gehört und schickt ihn zu seinem Schwager, dem Adlerkaiser. Dem hat der vorbeirasende Drache die Armee verstreut, aber er zeigt ihm den Weg. Auf dem Weg rettet er einen Wolf mit gebrochenem Fuß vor den Hunden, einen Fuchs mit gebrochener Pfote und einen Fisch, der von den Krebsen verfolgt wird. In einer Mühle findet er seine Frau beim Kleiderwaschen. Er raubt sie und flieht, der Drache aber verfolgt sie und jagt ihm die Frau ab.

Der Mann gelangt zu einem Schloß mit Menschenköpfen auf Pfählen gespießt, wird Knecht bei einer Frau, die ihm nachtsüber eine Stute mit einem Fohlen zum Hüten anvertraut. Er schläft ein und bleibt ohne Stute. Da erinnert er sich des Wolfes, und der sagt ihm, sie habe sich in ein Schaf mit einem Lämmchen verwandelt, und bringt sie ihm. In der zweiten Nacht holt der Fisch sie vom Meeresgrund herauf. In der dritten verwandelt sich die Stute in eine Gluckhenne mit Kücken und setzt sich auf den Herd ihrer Mutter. Der Fuchs steigt zu den Hühnern auf den Aufboden und scheucht sie auf, die Frau steigt hinauf, ihn zu verjagen. Inzwischen tritt der Mann ein, legt der Henne den Zaum an, und sie verwandelt sich in Stute und Fohlen. Dann wählt er das muckenvollste Pferd, das wunderkräftig wird, wenn man es mit Glut füttert. Damit raubt er die Frau und flieht. Das Pferd des Mannes überzeugt das Pferd des Drachen, seinen Reiter abzuwerfen und ihm zu helfen. So gelangen sie nach Hause.

MIT DEM BLAUEN BERG

Die Drachen rauben die drei Töchter eines Kaisers, dann die Kaiserin, die eben einen Sohn geboren hatte. Die drei Jungen erfahren schließlich, was vorgefallen ist. Der größte Junge macht sich auf, fürchtet sich aber vor seinem Vater in einer Bärenhaut und kehrt um. So ergeht es auch dem zweiten. Der jüngste zieht mit den Hochzeitskleidern, dem Hochzeitspferd und dem Bräutigamsschwert des Vaters hinaus. Das Pferd wählt er mit einem Becken voll glühender Kohlen nach drei Versuchen aus. An der goldenen Brücke schreckt er vor seinem Vater in Gestalt einer Schlange nicht zurück. Auf dem Weg trifft er Gott als Greis, der ihm rät, kein vergiftetes Brot aus einer Bäckerei zu essen, kein vergiftetes Wasser aus einer Quelle zu trinken; auf der Blumenwiese aber, weissagt er ihm, wird er es bereuen, wenn er eine Blume

abreißt, oder wenn er keine abreißt. Als er eine Blume abreißt, verwandeln sich alle anderen in Soldaten und umzingeln ihn. Er tötet sie alle mit dem Schwert. Unter einem Baum findet er den schlafenden Riesen Blauer Berg, der mit den Füßen bis an die Sonne reicht. Sie werden Kreuzbrüder, und dieser schickt ihn zu einem benachbarten Drachen, wo sich die Mutter des Jungen befindet. Der Jüngling raubt sie, der Drache aber holt sie ein und nimmt sie ihm wieder ab. Blauer Berg schickt ihn zu seiner ältesten Schwester, er tötet ihren Drachen und bringt sie zum Riesen. Am zweiten Tag befreit er die mittlere Schwester. Zur dritten zieht der Riese hin, nachdem er ihm ein Taschentuch reicht, das Blutflecken bekommt, wenn er gestorben ist. Der Riese kämpft mit dem Drachen bei der goldenen Brücke, und sein Haupt fällt unter den Streichen des Drachen. Der Jüngling zieht ihm entgegen. Auf dem Weg bekommt er von einer Schlange das Lebenskraut und erweckt den Riesen. Dieser bemächtigt sich des Schwerts des Drachens, tötet ihn und kehrt mit der jüngsten Schwester zurück, die er auch heiratet. Der Junge verdingt sich als Knecht bei der alten Hirba, um ihre Stute drei Tage lang zu hüten. Auf dem Weg verschont er eine Wölfin, die ihm ein Haar gibt, verbindet den Flügel eines Raben, der ihm eine Feder gibt, wirft eine Barbe ins Wasser, die ihm eine Schuppe gibt. In der ersten Nacht verwandelt sich die Stute in eine Wölfin, die der dankbare Wolf mit Hilfe der anderen Wölfe bringt. In der zweiten Nacht verwandelt sie sich in einen Raben, und der dankbare Rabe bringt sie mit Hilfe seiner Artgenossen zurück. In der dritten Nacht verwandelt sie sich in eine Barbe, und die dankbare Barbe bringt sie dem Jungen mit Hilfe anderer Fische wieder. Eine Maus rät ihm, das magerste Pferd zu wählen, da die Alte alle Kräfte in dieses hineingestopft habe. Er soll ihr auch nicht erlauben, das Pferd bevor er abreitet zu streicheln, damit sie ihm nicht alle Kräfte nimmt. Der Jüngling schwingt sich aufs Pferd und raubt seine Mutter. In der Luft verspricht das Pferd dem Pferd des sie verfolgenden Drachens die Kräfte

mit ihm zu teilen, wenn es den Drachen abwirft. Er zieht zu Blauer Berg und kehrt mit der Mutter und zwei Schwestern heim. Der Kaiser schickt ihn zurück um den Riesen und seine Schwester zu Tisch zu laden. Auf seine Bitte bäckt er neun Backofen Brot und bereitet neun Fässer Wein und neun gebratene Büffel vor. Der Kaiser will nicht zu Tisch sitzen, aber die Gäste zwingen ihn dazu. Blauer Berg schlägt ihm mit den Knochen den Kopf ein und begründet die Tat damit, daß der Kaiser nach seiner Abreise seinen Kreuzbruder ermordet hätte.

DREI WEISSE ZIEGEN

(Siehe A., Th., 561, 562)

Petre, der Sohn eines Kaisers, bittet und bettelt solange, bis er mit sieben Jahren auf die Jagd mitgenommen wird. Sein Vater stellt ihn an die gefährlichste Stelle. Der Junge sieht drei weiße Ziegen, denen er trotz aller Bemühungen nicht näherkommen kann. Sie bleiben immer in derselben Entfernung, und er verirrt sich im Wald. Er geht immer geradeaus und kommt zur Hütte einer Alten. Drei Jahre bleibt er als Knecht bei ihr, hat drei Schafe zu hüten, die er nicht ans Donauufer führen darf. Er tut es doch. Zu Mittag bringt ihm ein schönes Mädchen das Essen; er vergißt, sie nach einem Vogel zu fragen, den er dort gesehen hat. Am zweiten Tag rät ihm das Mädchen, sich im Sand zu verstecken, dem Vogel aufzulauern und ihn an den Füßen zu erwischen. Am dritten Tag macht er es so. Er läßt den Vogel nicht frei, bis dieser ihm nicht sagt, daß er die Kinder schön mache. Das Mädchen sagt ihm, daß sie die Tochter eines Kaisers ist, die von dem Vogel geraubt, im Sande vergessen und von der Alten gefunden wurde. Der Junge bleibt noch ein Tagjahr und versteckt sich in den Weiden am Donauufer, so daß der Vogel ihn nicht findet. Das Mädchen gibt ihm den Rat, wegzugehen und von der Alten die Lampe aus dem Haus-

flur zu verlangen. Die Alte gibt sie erst auf das Drängen des Mädchens, bringt die beiden aber dazu, daß sie die Ringe wechseln.

Er gelangt in einen Wald, zündet die Lampe an, und es erscheinen drei Ziegen, die ihn bedienen. Sie fachen Feuer an, geben ihm zu essen und führen ihn in ein Restaurant. Hier freundet er sich mit Herşil, dem Sohn des Wirts, an. Dieser rät ihm, die Tochter des Roten Kaisers aus der Stadt zu heiraten. Petre befiehlt den Ziegen, ihm das Mädchen zu bringen, und er liebkost mit ihr. Das Mädchen sagt, was ihr widerfahren ist. Eine Alte gibt dem Kaiser den Rat, ein Sieb mit Mohn an ihr Bett zu binden. Am zweiten Tag unterrichten ihn die Ziegen, daß der Weg von ihm bis zum Kaiser mit Mohn bezeichnet sei, und ziehen Mohnspuren durch alle Straßen der Stadt. Die Alte lehrt den Kaiser, ihr einen Stempel in den Mund einzulassen, damit er beim Kuß gestempelt werde. Die Ziegen drücken allen Menschen ähnliche Stempel auf. Die Alte rät ihm, das Ende eines Knäuels Zwirn an ihr Fenster zu binden, und es dem Mädchen mitzugeben. Die Ziegen merken diesmal nichts, und er wird zum Kaiser geführt. Dieser mauert ihn ein und läßt nur ein Loch frei, durch das ihm das Essen gereicht wird. Herşil bringt ihm zu essen und nachher die Wunderlampe. Die Ziegen erlösen ihn aus dem Verlies. Am nächsten Tag geht er mit den Ziegen vor den Kaiser, und dieser bietet ihm seine Tochter als Frau an.

Petre wird also Kaiser, Herşil Minister und verrät ihm, daß ihn die Kaiserin mit einem Apotheker betrügt. Die Ziegen enthüllen, daß die beiden ihn umbringen wollen. Nachts wird der Apotheker von Herşil enthauptet. Die Ziegen raten ihm, nach Hause zu ziehen. Er setzt Herşil als Kaiser ein und läßt sich von den Ziegen hin führen, wo er die Schafe gelassen hat. Er findet eine sehr große Herde vor und das Mädchen, das seine rollenden Tränen auf einen Faden reiht. Sie erkennt ihn an dem Ring, und er verlangt sie von der Alten zur Frau.

Herşil hat ein Kind, das wie seinerzeit Petre auf die Jagd will aber mit drei Jahren schon. Er wird auch von den drei Ziegen genarrt und gelangt zu der Alten, als die Hochzeit in vollem Gange ist. Er bittet um die Erlaubnis, eine Geschichte erzählen zu dürfen, gibt was ihm widerfahren ist zum besten und gesteht, daß Petre sein Vater ist, dann nimmt er die Lampe und wirft sie weg. Da verwandeln sich die Ziegen in drei Kaiserssöhne, die verflucht worden waren, solange Ziegen zu bleiben, bis jemand ihre Geschichte erzählt. Der Vogel verläßt zornig die Hochzeit. Nach der Hochzeit geht Petrea an die Donau und findet ein weinendes Mädchen, das damals geboren wurde, als er den Vogel an den Füßen erwischt hatte. Dieser hatte es verflucht, seine Frau zu werden. Der Vogel raubt sie beide. Das Kind Petreas zieht auf die Suche nach ihnen, und mit Hilfe eines Sohnes der Alten in Gestalt eines Hundes holen sie die beiden aus dem Reich des Vogels heraus. Der Sohn Petreas heiratet die Tochter des Vogels.

BİT-BOBEICĂ

(A., Th., 563)

Ein verzweifelter armer Mann mit zwölf Kindern geht zu Gott, um ihn mit dem Beil zu töten. Gott schenkt ihm ein Lämmchen, das Gold aus sich schüttelt. Er übernachtet bei einem Pfarrer, der es ihm mit einem gewöhnlichen Lämmchen vertauscht. Er glaubt, betrogen worden zu sein, und geht wieder zu Gott. Dieser gibt ihm einen Tisch, der sich von selbst mit Essen und Trinken deckt. Der Pfarrer wechselt auch diesen Tisch mit einem gewöhnlichen aus. Zum dritten Mal gibt ihm Gott einen Knüppel, der auf den Befehl „Bîţ-Bobeică“ losschlägt. In der Nacht prügelt der Knüppel den Pfarrer und seine Familie, bis er das Lämmchen und den Tisch zurückerstattet.

Er verheiratet alle Kinder, stattet sie gut aus, außer dem Kleinsten, der auszieht, eine Kaiserstochter zu freien.

Bei einem im Bau befindlichen Kloster schicken ihn die Mönche in ein Reich, dessen Kaiser seine Tochter demjenigen geben will, der sich mit dem Pferd neun Klafter hoch erheben kann und von seiner Tochter mit dem Apfel getroffen wird. Sein Pferd steigt höher als vorgeschrieben, und das Mädchen trifft ihn mit dem Apfel, der ihm im Busen stecken bleibt. Das Mädchen will ihn nicht nehmen. Da kommt ihr Vater auf den Gedanken, die beiden mit einem Kaiserssohn in ein Zimmer einzuschließen. Mit dem sie sich schlafen legt, der soll ihr Mann sein. Nachts wechselt der Bauer das Bett, und der Kaiser findet seine Tochter bei ihm. So muß er sie ihm zur Frau geben.

SĂRĂCUȚ¹ PĂTRU

(A., Th., 566, 567)

Sărăcuț Pătru hat zwei Kinder und ist sehr arm, ißt aber für sieben. Sein reicher Schwager ruft ihn zum Garbenbinden. Hin kommt auch ein Greis, der die Ähren aufliest und von der Portion des Sărăcuț ißt. Dieser schlägt ihn und erfährt, daß der Greis das Glück seines Bruders ist und daß sein Glück betrunken in der Schenke sitzt. Er solle hingehen und nichts als die Gluckhenne verlangen. Am nächsten Tag geht er in die Schenke und erhält die Henne. Die Henne legt jeden Tag ein Ei. Pătru verkauft die Eier und wird reich.

Der Lehrer verliebt sich in seine Frau und liest, was auf dem rechten Flügel der Henne steht: wer ihre Nieren ißt, wird jeden Morgen ein Bündel Geld im Bett finden, wer das Herz ißt, wird Kaiser werden. Auf seinen Wunsch schlachtet sie die Henne. Die Kinder stibitzen die Nieren und das Herz aus dem Topf und essen sie. Der Lehrer veranlaßt die Frau, die Kinder mit den Henkern in den Wald zu schicken, damit sie sie erschießen und ihm die Lungen und Nieren

¹ sărac — arm.

bringen. Die Kinder bitten die Henker, den mitgelaufenen Hund an ihrer Statt umzubringen. Die Henker kehren mit den Lungen und den Nieren des Hundes zurück.

Die Kinder gelangen zu einem Birnbaum, essen Birnen und es wachsen ihnen Hörner. Sie essen je einen Apfel und die Hörner fallen ihnen ab. Sie gelangen zu zwei Alten, die sie bei sich halten und jede Nacht ein Bündel Geld von dem Kind einstreichen.

Da am nächsten Tag Kaiserwahl ist, gehen die Kinder in die Stadt, und die Krone schwebt durch die Luft und setzt sich einem von ihnen auf den Kopf. Der andere Junge kehrt zu den Alten zurück und heiratet die Tochter eines Ministers, eine alte Jungfer. Diese hat einen Arzt zum Geliebten, der ihr Arzneien gibt, sie in den Kaffee ihres Mannes zu tun, damit er zwei Stückchen Fleisch ausgabe. Die Jungfer nimmt die Nierenstückchen, verschluckt sie selbst und jagt ihren Mann fort. Der Alte schickt ihn zu den beiden Bäumen, um sechs Birnen und vier Äpfel, dann auf den Markt, eine Birne um tausend Lei zu verkaufen. Nur seine gewesene Frau kauft, und so wachsen allen Mitgliedern ihrer Familie Hörner. Der Alte gibt ihm den Rat, Arzt zu werden, und die Äpfel und einige Brechmittel mitzunehmen. Er gibt den Eltern seiner gewesenen Frau je einen Apfel und die Hörner fallen ihnen ab. Die Brechmittel gibt er ihrer Tochter, verschlingt die Stückchen Nieren, verzichtet auf die Hälfte ihres Reichthums und auf ihre Hand.

Er geht zu seinem kaiserlichen Bruder. Dieser ist im Krieg und seine Frau hält ihn für ihren Mann. Auf ihr Drängen legen sie sich zusammen nieder, als sie aber die Hand über ihn hebt, fällt sie ihr ab. Er zieht seinem Bruder entgegen und erzählt ihm alles. Dieser glaubt, daß der Bruder schuldig sei, und wirft ihn ins Meer. Seine Seele taucht aber auf und wird ein Stern am Himmel. Als er zu Hause feststellt, daß sein Bruder nicht gelogen hat, ersäuft er sich auch und wird auch ein Stern.

EIN ARMER MANN MIT DEM WAGEN

(A., Th., 569)

Ein armer Mann fährt mit dem Wagen in den Wald um Holz. Ein Riese setzt sich zu ihm in den Wagen und befiehlt ihm, ihn nach Hause zu führen. Der Riese isst ihm drei Brote weg, dann die Ochsen und trägt ihn zu seinen Eltern. Er warnt ihn, nicht abzustiegen, während sie das Durstfeld durchqueren, keine Blume von der Blumenwiese zu pflücken und auf dem Schlawfeld nicht einzuschlafen. Er beherzigt die Mahnung, und sie gelangen zu den Teufeln, den Eltern des Unholds. Dieser gibt ihm den Rat, einzig das Kästchen vom Kopfende des Bettes zu verlangen. Nachdem er es mit schwerer Mühe erhält, bringt ihn das Ungetüm durch die drei Felder zurück und lehrt ihn, dem Kästchen zu befehlen, sich mit Essen und Trinken zu decken und alles wieder abzutragen.

Auf dem Weg trifft er einen Mann mit einem Knüppel, der auf Befehl nach Belieben jeden schlägt. Sie tauschen, dann befiehlt er dem Knüppel, den anderen zu schlagen, bis er das Kästchen wegwirft, das er dann an sich nimmt. Dasselbe passiert einem Zigeuner, dessen Geige die Toten erweckt. Mit dem Kästchen, dem Knüppel und der Geige geht er nach Hause, wo er dem Knüppel befiehlt, seine Frau zu schlagen, weil sie ständig mit ihm zankt. Dann zieht er davon, trifft einen Teufel, der ihm zum Tausch für das Kästchen eine Kappe anbietet, aus der, wenn sie geschüttelt wird, alle Teufel erscheinen. Der Mann erhält das Kästchen wieder, indem er dem Knüppel befiehlt, den Teufel zu verprügeln und den anderen Teufeln, ihm das Kästchen zu bringen.

Als seine Frau wieder ein Kind zur Welt bringt, bestellt er den Kaiser telefonisch als Taufpaten. Der Kaiser erklärt sich einverstanden, wenn der Mann eine Brücke aus Gold und Silber bis zu ihm baut, von Bäumen und Vögeln aller Art gesäumt. Der Arme errichtet sie, der Kaiser kommt und

tauft sein Kind. Er speist an der Tafel aus dem Kästchen. Danach will er es für sich haben. Als der Arme nicht einwilligt, erklärt ihm der Kaiser den Krieg. Er mobilisiert seine Armee und wartet am festgesetzten Ort. Dort angekommen, schüttelt sein armer Gevatter die Kappe, die erschienenen Teufel metzeln alle Soldaten nieder. Er befiehlt dem Knüppel, auch den Taufpaten zu prügeln. Der Kaiser erkennt ihn als Sieger an und bietet ihm die Hälfte des Reiches, wenn er das Heer wieder erweckt. Der Arme schreitet auf der Geige spielend durch die Reihen der Toten, erweckt sie und bekommt die Hälfte des Reiches.

DIE GESCHICHTE MIT DER BARBE

(A., Th., 570 A, 675)

Die Tochter eines Kaisers bleibt infolge ihrer Ausschweifungen schwanger und weigert sich zu sagen, wer der Vater des Kindes ist. Der Vater verspricht, sie demjenigen zu geben, den das Kind mit dem Stock schlägt. Das Kind schlägt einen Einfaltspinsel. Der Kaiser sperrt sie vor Scham in ein Schiff und läßt es stromab treiben; wo es aufläuft, machen sie sich eine Hütte. Beim Fischen bittet sie eine Barbe, sie zu schonen und gibt ihnen eine Schuppe. Der Mann nimmt die Schuppe und verlangt, daß sie ihm eins nach dem anderen einen Palast erbaue, Essen und Trinken bringe und eine kupferne, eine silberne und eine goldene Brücke bis zum Kaiser errichte. Der Kaiser zieht mit dem Heer über die Brücken und übernachtet bei ihnen, ohne sie zu kennen. Beim Abschied legt ihm seine Tochter ein goldenes Küken in die Aktentasche. Zwei Diener der öffentlichen Ordnung halten ihn auf, und finden das Küken bei ihm. Er sagt, daß er nicht wisse, wer es ihm in die Aktentasche gelegt habe. Seine Tochter antwortet, daß sie auch nicht wisse, wer der Vater ihres Kindes sei. Er erkennt sie, sie versöhnen sich und kehren alle nach Hause zurück, wo die ehemals verweigerte Hochzeit gefeiert wird.

DER WOLF MIT DEM EHERNEN KOPF

(Siehe A., Th., 590)

Einem Jüngling träumt, daß er mit zwanzig Jahren seine Eltern erschießen wird, und er zieht fort. Er verdingt sich bei einem Bojaren und wird dann Heger. Eine Zigeunerin sagt ihm wahr, daß ihn mit zwanzig Jahren ein Wolf mit einem ehernen Kopf fressen wird. Als er zwanzig Jahre alt ist, hört er es im Kreis um den Hof trappeln und zieht vom Bojaren weg. An einem Bach trifft er eine Alte. Diese schickt ihn, Wasser zu holen, und gibt ihm ein Taschentuch, mit dem er alle Hindernisse überwinden kann, dann noch drei Taschentücher, die ihm, wie sie sagt, in der Not nützen werden. Der Junge gelangt so zum Roten Meer, und mit Hilfe des Taschentuches setzt er in das Land des Wolfes über, während der Wolf sich im Lande des Jungen befindet. Der Jüngling geht zur Mutter des Wolfes, die ihre Tochter beauftragt herauszubekommen, wie er das Meer überquert hat, aber es gelingt ihr nicht. Einmal holt er die drei Taschentücher hervor und sieht sich von drei Hunden umgeben: Erdeschwer, Höregut und Windleicht. Der Jüngling gibt dem Mädchen ein Taschentuch, dieses gibt es der Mutter, damit auch ihr Sohn, der Wolf, über das Wasser setzen könne. Erdeschwer sagt, er solle ihn an der Stelle bleiben lassen, wo er sich hinlegt. Der Wolf hat sich neben die Schwelle eine Grube gegraben, um den Jüngling zu verschlingen, aber Erdeschwer legt sich auf ihn. Am nächsten Abend zwängt sich der Wolf in den Herd, aber der nasse Erdeschwer setzt sich ins Herdfeuer. Am dritten Abend gräbt der Wolf sich unter den Stuhl ein, auf dem der Jüngling gewöhnlich sitzt, aber Erdeschwer legt sich wieder auf ihn. Am nächsten Tag überzeugt ihn die Mutter des Wolfes, die Hunde zu Hause zu lassen. Der Wolf erreicht ihn im Wald. Der Jüngling bittet ihn, auf eine Buche steigen und rufen zu dürfen: „Es lebe mein Land!“ Er steigt hinauf und ruft Erdeschwer. Beim dritten Ruf hören ihn alle drei, brechen durch die Tür des Stalles aus und gelangen

zu ihrem Herrn. Auf dessen Befehl zerreißen sie den Wolf, fressen ihn auf und lassen nur die Leber und die Lunge übrig. Dann erschießt er die Mutter und die Schwester des Wolfes. Die Hunde verlassen ihn, und er kehrt mit Hilfe des Taschentuches heim.

ZWEI BRÜDER

(A., Th., 613)

Ein armer Mann ist gezwungen, während eines langen Winters von seinem reichen Bruder Weizen zu verlangen. Das dritte Mal gibt ihm dieser den Weizen erst, nachdem er ihm die Augen ausgestochen hat. Der Blinde wird an den Dorfrand zu einem Kreuz geführt. Eines Nachts schickt ihn der Teufel zu einem See neben dem Kreuz, sich zu waschen, damit er wieder sehend werde. Er nimmt Wasser aus diesem See, heilt damit viele Kranke im Lande und bekommt viel Geld, das er seiner Frau nach Hause schickt. Er kommt in ein Land, wo er die Tochter des Kaisers heilt. Man überhäuft ihn mit Diplomen eines berühmten Arztes und mit Geld. In einem Land ohne Wasser gräbt er bis auf den Grund der Quelle und entfernt die Steine, die dem Wasser den Weg versperren. Er bekommt viel Geld und kehrt nach Hause zurück. Nur sein kleinstes Kind erkennt ihn wieder.

Sein Bruder erfährt, daß er zurückgekehrt ist, und zeigt ihn aus Neid an, gestohlen zu haben. Der ehemalige arme Mann akzeptiert nur in Begleitung von sechzehn, später zweiunddreißig Gendarmen zum Gericht zu gehen. Er zieht seine Offizierskleider mit den Auszeichnungen an, holt seine Diplome hervor und erzählt, was er gelitten hat. Dann fordert er, daß seinem Bruder dasselbe Schicksal zuteil werde. Dieser wird zu demselben Kreuz geführt, die Augen werden ihm ausgestochen, nachts aber zermalmen ihn die Teufel.

*VOM MÄDCHEN,
DAS DEN SCHLANGENTEUFEL HEIRATETE*

(A., Th., 653, siehe 621)

(Zwei Varianten von derselben Person im Abstand von vier Wochen erzählt. Das epische Schema ist dasselbe.)

Ein Kaiser hält seine Tochter in einem Käfig, damit niemand sie stehle. Er weist viele Freier ab und gibt sie schließlich einem in einen schönen Prinzen verwandelten Teufel, obwohl das Mädchen, Böses ahnend, nicht einwilligt. Sie nimmt eine Taube, Papier und Bleistift mit auf den Weg. Beim Überqueren eines Wassers verwandelt sich der Teufel in eine Schlange und saugt ihr an der Brust. Während die Schlange schläft schreibt sie einen Brief, enthüllt was ihr geschehen ist, bindet ihn an die Taube und läßt sie fliegen. Die Taube kehrt zum Hofe zurück, ihre Eltern erfahren, was vorgefallen ist. Der Kaiser verspricht sie demjenigen zur Frau, der sie zurückbringen wird.

Eine Alte nimmt das Wagnis auf sich, wenn man ihr nur vergessene Sachen geben wird: Essen, Kleider. Sie macht ein unfertiges Hemd daraus. Es kommt ihr Sohn Abenddämmer, sie gibt ihm vergessenes Essen und er schläft ein. Sie näht ein anderes unfertiges Hemd für Mitternacht, der ebenfalls einschläft. Ebenso geht es auch dem Sohn Morgengrauen. Nachdem sie erwacht sind, beginnen sie sich zu prügeln, bis ihre Mutter sie trennt und ihnen sagt, sie seien Brüder. Sie fragt sie nach der Tochter des Kaisers. Morgengrauen hat sie gesehen. Abenddämmer ist sehr geübt im Laufen, Mitternacht hört alles, was auf und unter der Erde vorgeht. Morgengrauen kann die Gelse am Himmel treffen. Sie ziehen zu dritt auf die Suche nach dem Mädchen.

Abenddämmer holt eine Ziege ein und melkt sie im Lauf. Mitternacht hört, daß der Teufel schläft, sie nehmen das Mädchen und fliehen. In den Mund stecken sie ihm einen Zipfel des Lederschlauchs mit der gemolkenen Ziegenmilch. Der Teufel trinkt die Milch aus und erreicht sie. Sie lassen das

Mädchen fahren, und der Teufel steigt mit ihr zum Himmel auf. Morgengrauen tötet ihn mit einem Pfeil, das Mädchen löst sich von ihm, und Abenddämmer fängt sie auf. Die drei zanken sich um das Mädchen. Sie aber findet, daß sie demjenigen gehört, der sie aufgefangen hat.

DER ZIMMERMANN-PFARRER

(Siehe A., Th., 650 A)

Ein Pfarrer, der auch Zimmermann war, geht in den Wald um Schnitzholz. Er trifft eine zwischen zwei Stämmen eingeklemmte Bärin, begattet sie und läuft dann weg, ohne sein Werkzeug mitzunehmen. Die Bärin bringt einen Wunderknaben zur Welt. Er erfährt, wer sein Vater ist, nimmt das Werkzeug und wartet vor der Kirche auf ihn. Als ihn der Pfarrer sieht, erkennt er die Werkzeuge, streitet es aber ab, daß er sein Sohn sei. Doch bleibt ihm nichts anderes übrig, als ihn als Knecht einzustellen mit der Absicht, ihn zu verderben. Er schickt ihn mit dem Essen zu einem erfundenen Schweinehirten. Im Wald findet er nur Wildschweine und hält die Rufe der Eule für die Antwort des Schweinehirten. Zornig, daß er ihn nicht mehr findet, bindet er das Essen an den Wipfel eines Baumes, sammelt die Wildschweine und führt sie in den Hof des Pfarrers.

Er wird in den Bärenwald um Holz geschickt. Ein Bär und ein Wolf fressen ihm die Ochsen auf, der Teufel aber zieht ihm die Lünse von einem Rad heraus. Der Knecht spannt den Bären und den Wolf ins Joch, zwingt den Teufel, den Finger an die Stelle der Lünse zu stecken, und kehrt mit beladenem Wagen heim.

MIT DER SPRACHE DER TIERE

(A., Th., 670)

Ein armer Junge, der keinen Vater hat, verdingt sich als Hirte. Eines Tages hört er eine Schlange zu Hilfe schreien,

die auf einem dürrn Baum sitzt, der Feuer gefangen hat. Die Schlange verspricht ihm eine große Belohnung; sie sei nämlich der Sohn eines Kaisers und verflucht, bis zur Heimkehr Schlange zu bleiben. Nachdem der Junge sie gerettet hat, zwingt sie ihn, die Schafe in der Hut der Hunde zu lassen und sie heimzuführen. Auf dem Weg gibt sie ihm den Rat, als Lohn nur die Sprache der Tiere zu verlangen. Beim Kaiser angelangt, wird aus der Schlange ein Jüngling, der Junge aber erhält die Sprache der Tiere mit dem Hinweis, dies zu verschweigen.

Während der Hirte seine Schafe weidet, erfährt er von einem Vogel, daß unter einem Stein ein Geldschatz liege. Er nimmt das Geld, kündigt seinem Dienstherrn, baut sich ein Haus und kauft einen großen Garten. Dann heiratet er.

An einem Frühlingstag reitet er zusammen mit seiner schwangeren Frau, diese auf einer trächtigen Stute, zu seinen Schafherden hinaus zum Abmessen der Milch. Auf dem Weg bleibt die Stute etwas zurück, und als das Pferd sie nach dem Grund fragt, gibt sie zur Antwort, daß sie nicht mit ihm Schritt halten könne, weil sie vier Leben zu tragen habe, das Pferd hingegen nur zwei. Der Mann lacht und schweigt. Die neugierige Frau will wissen, weshalb er lacht, und läßt nicht locker. Der Mann verspricht, es ihr zu Hause zu sagen. Bei den Schafherden angelangt hört er, wie ein fettes Schaf den Wolf ruft, damit er es fresse. Auch ein Hündchen ruft nach ihm, in der Hoffnung, sich eine Keule zu ergattern. Ein alter Hund aber sagt dem Wolf, daß er sich an ihm seinen letzten Zahnausbeißen wird. Der Herr befiehlt den verdutzten Schafhirten, das fette Schaf zu schlachten, dem alten Hund eine Keule zu geben, dem Hündchen aber garnichts.

Zu Hause angekommen, setzt die Frau ihm immer heftiger zu, ihr das Geheimnis zu verraten, obwohl er ihr sagt, daß dies seinen Tod herbeiführen wird. Er kauft sich den Sarg und bezahlt die Totenmesse. Bevor er sich in den Sarg legt, füttert er die Hühner und hört, wie der Hahn sich rühmt,

daß ihm 35 Hennen gehorchten, während sein Herr nicht einmal eine einzige befehligen könne und aus diesem Grund wie ein Dummkopf sterben müsse. Der Mann nimmt ein Seil und drischt die Frau so lange, bis sie darauf verzichtet zu erfahren, weshalb er gelacht hat.

DER MANN, DER 99 PFARRER TÖTETE

(Siehe A., Th., 674, 756 C, 931)

Eine Jungfrau bringt ein Kind zur Welt, legt es in ein Kästchen und setzt es aufs Wasser aus. Ein Müller findet den Knaben und zieht ihn groß. Mit achtzehn Jahren schickt er ihn aus, Kundschaft für die Mühle zu werben. Auf einem dieser Wege kehrt er bei seiner Mutter ein. Ahnungslos gehören sie einander an. Als er erfährt, daß er ihr Sohn ist, sucht er einen Pfarrer auf, um zu beichten. Der Pfarrer kann ihn nicht freisprechen, und er bringt ihn um. So tötet er 99 Pfarrer. Der hundertste Pfarrer schließt ihn mit dem Lämmchen, das ihm überallhin folgt, in die Kirche ein, wirft den Schlüssel in ein Gewässer und verkündet, daß er freigesprochen werde, wenn der Schlüssel gefunden wird.

Eines Tages kauft der Pfarrer einen Fisch und findet den Schlüssel in ihm. Er läuft in die Kirche und findet den Jungen in langem, bis zu den Fersen reichenden Haaren mit dem Lämmchen neben sich. Er liest ihm vor, und dieser zerfällt in ein Häuflein Knochen und Staub.

DER GRÜNE UND DER ROTE KAISER

(A., Th., 706)

Der Sohn des Grünen Kaisers verliebt sich in die Tochter des Roten Kaisers. Ihre Mutter entschließt sich, sie zu töten, weil sie schöner ist als sie. Sie schickt sie in Begleitung der Henker in den Wald, und verlangt, daß man ihr die Hände und das Herz des Mädchens bringe. Die Henker geben den

Bitten des Mädchens nach und töten den Hund, ihr aber schneiden sie nur die Hände ab.

Das Mädchen begibt sich hinweg und gerät in den Weingarten des Roten Kaisers, trifft hier dessen Sohn, der sich aufgemacht hat, sie zu suchen. Sie heiraten.

Als ihre Mutter es erfährt, erklärt sie ihrem Mitschwiegervater den Krieg. Ihrem Schwiegersohn schreibt sie, daß seine Frau verderbt sei, der Tochter schreibt sie in seinem Namen, daß er sie nicht mehr zu Hause finden wolle. Das zweite Mal schreibt sie ihr, daß sie auch das Kind in einem Korbe mitnehmen solle. Die junge Frau nimmt ihr Kind und zieht in die Wildnis. Bei seiner Rückkunft liest ihr Mann die ausgeklügelten Briefe und macht sich mit dem Heer auf die Suche nach ihr. Die Frau gelangt mit dem Kind zu einem Brunnen, findet die abgehauenen Hände und pflanzt sie zurück an ihre Stelle. Sie schlüpfen in einem Häuschen unter, zu dem eine Kuh kommt. Ihr Mann findet sie, sie erkennt ihn schweigend. Sie setzt sich auf die Hand des Kindes und sagt ihm, daß dies sein Vater sei. Sie kehren heim, halten Familienrat und beschließen, daß die Intrigantin gehängt werden soll.

MIT EINEM KAISER

(A., Th., 707)

Der Kaiser erläßt ein Verbot, daß abends kein Licht mehr brennen darf. Die Häscher finden drei Schwestern, die bei Licht nähen. Die Älteste rühmt sich, daß sie den Haushalt des kaiserlichen Kutschers mit Wollespinnen aufrechterhalten würde, wenn er sie heirate, die Mittlere, daß sie durch Nähen allein die Wirtschaft des kaiserlichen Reitknechts, falls er sie zur Frau nehme, im Gange halten, und die Kleinste, daß sie dem Sohn des Kaisers zwei Kinder mit goldenem Haar schenken wolle, wenn er sich mit ihr vermähle.

Der Kaiser läßt sich alle drei holen und erfüllt ihre Wünsche. Die älteren Schwestern sind neidisch, daß sie ununter-

brochen spinnen und nähen müssen, und beschließen, die beiden Kinder mit zwei Hündchen zu vertauschen. Der Kaiser vergräbt die jüngste Schwester mit den beiden Hündchen an der Brust auf dem Misthaufen. Die beiden Kinder werden in eine Kiste getan und in den Fluß geworfen. Ein Hirte fängt die Kiste auf und zieht die Knaben groß. Die Mutter der Kinder bringt nach einem Jahr noch ein Mädchen mit Goldhaar zur Welt, das ebenso aufs Wasser ausgesetzt und mit einer Hündin ersetzt wird. Auch das Mädchen findet der Hirte. Die beiden Schwestern erfahren davon und schicken eine Zauberin hin, sie zu töten. Die Zauberin trifft nur das Mädchen an und sagt ihr, daß sie mit der Blume des Pferdes Calman schöner sei. Ihre Brüder ziehen um die Blume. Auf dem Weg fegen sie einen Brunnen, setzen einem Hund einen Knochen vor statt des Heus und einem Esel Heu statt des Knochens. Sie gelangen zum Pferde Calman, nehmen die Blume von seiner Stirn und fliehen. Der Herr schickt das Pferd zum Hund, damit es ihn aufwiegle, sie zu fressen; dieser aber weigert sich. Auch der Esel und der Brunnen tun ihnen nichts Schlechtes. Das Mädchen steckt sich die Blume ins Haar.

Der König macht einen Ball, zu dem auch die goldhaarigen Kinder geladen werden. Man verlangt, daß sie eine Geschichte erzählen. Die Schwester erzählt ihre Geschichte. Der Kaiser läßt die beiden neidischen Schwestern töten und nimmt Frau und Kind zurück.

*DER BRUDER, DIE SCHWESTER
UND DIE STIEFMUTTER*

(A., Th., 720)

Ein Mann, der einen Jungen und ein Mädchen hat, heiratet nach dem Tode seiner Frau wieder. Während der Mann in der Kirche ist, schlachtet die Stiefmutter eine Henne, und der Junge verschüttet den Kochtopf. Das Mädchen schwin-

delt, das Kätzchen mit dem Schwänzchen habe es getan. Die Stiefmutter schlachtet den Jungen, bereitet ihn zu und setzt das Gericht dem Mann vor. Auf seine Fragen antwortet sie ihm, er esse Hahnenhand, Entenbein und Trut- hahnstempel.

Das Mädchen nimmt die Knochen, vergräbt sie im Garten und atzt sie mit Milch und Brot. Aus ihnen entsteht ein roter Vogel, der sich auf ein Haus schwingt. Als Kaufleute mit einem Wagen voll Stiefel vorüberfahren, singt der Vogel ihnen seine Geschichte vor, und sie werfen ihm ein Paar Stiefel zu. So auch ein Wagen mit schwarzen Kleidern und einer mit Mühlsteinen.

Der Vogel fliegt auf sein Vaterhaus, ruft singend die Schwester und den Vater herbei und wirft ihnen die roten Stiefel und das schwarze Kleid zu. Dann ruft er die Stiefmutter, wirft ihr den Mühlstein auf den Kopf und tötet sie.

DIE GESCHICHTE VOM GLÜCK

(A., Th., 735)

Zwei Brüder, ein sehr reicher und ein sehr armer. Der Reiche ruft den Armen zum Weizenschnitt. Sie schneiden den Weizen, ohne ihn in Haufen zu legen, und der Reiche legt sich schlafen. Der Arme geht aufs Weizenfeld und sieht einen ausgehungerten und armselig gekleideten Menschen den Weizen zusammentragen. Es ist das Glück seines reichen Bruders, der dick und kräftig ist, weil sein Glück für ihn arbeitet. Als der Arme hört, daß sein Glück in der Schenke zecht und daß es feister ist als alle andern, geht er hin und verprügelt es. Er bindet es mit einem Faden an sich, der Faden zerreißt, und das Glück läuft in die Schenke zurück, so daß der Arme ohne Glück bleibt.

MIT DER ARMUT

(A., Th., 735 A; siehe 947 C *)

Zwei Brüder, ein reicher und ein armer, der dazu noch drei Kinder hat. Verzweifelt macht sich der Arme mit der Familie in die weite Welt auf, kehrt aber eines Messers wegen um. Zu Hause findet er die Armut vor, die im Begriff ist, ihm zu folgen. Er sagt ihr, sie solle sich noch einmal in ein Mohnkorn verwandeln, dann sperrt er sie in ein Fläschchen ein und vergräbt sie unter einem Birnbaum. Er kehrt zurück und beginnt gut zu wirtschaften. Die Frau des Reichen ist neidisch, forschet die Kinder des Armen aus und erfährt, daß er die Armut begraben hat. Sie geht und gräbt sie aus, diese aber heftet sich ihr an die Fersen und der Reiche verarmt gänzlich.

MIT DEN GROSSBAUERN UND DEN ARMEN

Einem armen Mann geht zu Ostern das Feuer aus. Sein reicher Bruder will ihm keines geben. Er erblickt in der Ferne ein Feuer und findet dort zwölf Menschen versammelt — die Monate des Jahres. Als er um Feuer bittet, fragen sie ihn, welches der beste Monat des Jahres sei. Der Arme antwortet, der August sei der beste Monat für die armen Leute, weil sie dann Brot hätten oder von anderen welches bekämen. Der August gibt ihm Feuer und den Rat, es über die ganze Wirtschaft auszustreuen. Sein Aufboden füllt sich mit Korn und der Stall mit Vieh.

Die neidischen Großbauern zwingen ihn mit Hilfe der Ortsbehörden zu gestehen, auf welche Weise er reich geworden ist. Dann lassen sie alle ihre Feuer verlöschen, gehen zu dem Feuer der Monate und antworten, der März sei der beste Monat, weil dann den Armen das Heu und der Weizen ausgehe und sie ihnen alle Arbeitstage für ein Bündel Heu oder

ein Maß Korn abkaufen könnten. Auf diese Art bleiben die Armen immer arm und den Reichen verschuldet. Der März gibt ihnen Feuer und den Rat, es in der Wirtschaft zu verstreuen. Das Feuer aber entzündet ihre Höfe, und sie brennen ab.

MIT SCHULMEISTER GHEORGHE

(A., Th., 745 A)

Ein reicher Geizhals lebt schlecht. Eines Tages kommt er bei seinem Patenkind, der acht Kinder hat, gerade während des Essens vorbei und wird zu Tisch geladen. Es gefällt ihm so gut, daß er seinem Patenkind gleich die Schlüssel gibt und ihn schickt, aus dem Keller Geld zu holen, damit sie zusammen leben. Der Mann geht hin und hört eine Stimme, die ihm sagt, er solle das Geld nicht nehmen, denn es gehöre dem Schulmeister Gheorghe. Der Reiche wird zornig, stopft alles Geld in hohle Weiden und wirft sie aufs Wasser. Die Weiden schwimmen den Fluß hinab bis zum Schulmeister, der auch Müller ist. Er findet das Geld und wird reich. Der frühere Besitzer geht hin und verlangt das Geld zurück. Er wird als Verwalter angestellt; weil er aber das Geld der Tagelöhner nicht ehrlich auszahlt, wird er entlassen und bekommt ein Pferd und drei Brote, eines davon voll Gold. Der Geizhals gibt für die Ausbesserung des Sattels gerade das Brot mit dem Gold. Der Sattelmacher bringt dem Schulmeister das Brot mit dem Gold als Geschenk, ohne zu ahnen, was es in sich birgt.

*GOTT, DER HEILIGE PETRUS
UND DIE DREI JÜNGLINGE*

(A., Th., 750 D)

Gott und Petrus treffen drei Jünglinge, die ausgezogen sind, um Arbeit zu suchen. Der eine wünscht sich eine Frau,

schöner als alle anderen, der zweite großen Reichtum und der dritte eine ihm gleichstehende und treue Frau. Die Jünglinge heiraten so, wie sie es sich gewünscht haben. Nach zwei Jahren suchen Gott und Petrus sie auf. Der Reiche empfängt sie nicht, weil er mit der Unterbringung des Viehs nicht zu Rande kommt; der mit der schönen Frau ist dauernd mit Aufträgen unterwegs und kann sie nicht empfangen. Der Jüngste aber bewirtet sie nach Gebühr.

DER MANN MIT DEN DREI SÖHNEN

(Siehe A., Th., 750 D)

Ein armer Mann schickt seine drei Söhne zur Arbeit. Auf dem Weg fragt Gott sie, was sie sich wünschen: der älteste wünscht Pfarrer zu sein, der mittlere Hirte seiner eigenen Herde und der jüngste möchte eine treue Frau haben. Ihre Wünsche gehen in Erfüllung. Der Alte kommt, um ihre Güte auf die Probe zu stellen. Er findet das Tor des Pfarrhofs verrammelt und geht von hinten hinein, wird aber vom Pfarrer hinausgeworfen. Der Hirte schützt ihn nicht vor den Hunden und setzt ihm keine gekochte Schafsmolke vor. Auf dem Weg trifft er den heiligen Petrus, dem er erzählt, was ihm widerfahren ist; sie kehren beide zum Pfarrhof zurück. Petrus tritt ein, findet den Pfarrer in ein Pferd verwandelt und schenkt dieses einem Zigeuner zum Kohle fahren. Dem Hirten gibt Gott ein, sein Geld in einem hohlen Baume zu verstecken, diesen Baum haut der Zigeuner ab und findet den Schatz. Sie kehren beim Jüngsten ein. Dieser bewirtet sie, obwohl er die Nahrungsmittel ausborgen muß, aber der reiche Nachbar will ihnen kein Stroh zum Schlafen geben. Nachts brennt das Haus des Nachbars ab. Beim Weggehen rät ihnen Gott, die Kohlen in die Ecken des Stalles zu verstreuen. Am nächsten Tag findet der jüngste Bruder viel Vieh vor. Der geizige Nachbar macht es auch so, aber nun brennen auch seine Ställe ab.

ALS GOTT UND PETRUS AUF ERDEN WANDELTEN

(A., Th., 791, 822)

Gott und der heilige Petrus finden auf ihrem Weg einen faulen Burschen und etwas weiter ein fleißiges Mädchen, die ihn heiraten soll. Zornig kehrt Petrus um und gibt dem Burschen eine Ohrfeige. Nach einiger Zeit kehren die beiden auf die Erde zurück und verlangen beim Faulen Herberge. Die Frau nimmt sie auf, er kehrt etwas später besoffen heim. Weil die beiden am Abend das Essen verschmäh't haben, steht der Mann in der Nacht auf, ohrfeigt den Petrus und geht hinaus. Gott wechselt den Platz mit Petrus, der noch einmal geohrfeigt wird. Beim Weggehen eröffnet ihm Gott, wer ihr Gastgeber war und erinnert Petrus daran, daß er ihm gesagt habe, er werde für die eine Ohrfeige von diesem Mann zwei einstecken müssen.

DER GLÄUBIGE JÜNGLING

(A., Th., 810 A)

Ein Waisenjunge kommt gut zurecht, weil er gläubig ist. Die Teufel beschließen, ihm Böses zu tun und versenken ihm die Ochsen und den Wagen. Der Jüngling ärgert sich nicht und flucht nicht, und der Höllenfürst schickt einen Teufel, daß er ihm diene. Der Jüngling und der Teufel, sein Knecht, gehen zu einem Bojaren, wo der Teufel eine große Parzelle übernimmt und den Weizen nachts mit Hilfe der anderen Teufel schneidet. Mit dem Geld, das er erhält, kauft er vier Ochsen und pflügt nachts eine große Fläche um. Der Teufel rät ihm, ein Haus zu bauen und vom Waldhüter so viel Holz zu kaufen, als er mit vier Ochsen führen kann. Er lädt sehr viel Holz auf, und der Teufel schiebt den Wagen mit einem Finger. Man rät ihm zu heiraten, der Teufel aber redet ihm zu, keines der beiden Mädchen zu nehmen, mit denen er angehandelt hat. Beim dritten Mädchen hört er nicht mehr auf den Teufel, wie anfangs ausgemacht wurde. Auf den Rat einer

Alten hält seine Frau sich einen Liebhaber und zwar den Enkel der Alten. Der Mann und sein Knecht ziehen für eine Woche aus, um zu pflügen, kehren aber auf den beharrlichen Rat des Teufels am zweiten Tag zurück. Der Liebhaber versteckt sich unter dem Bett, und die Alte kriecht in einen Sack voll Werg. Der Liebhaber wird unter dem Bett aufgefunden. Der Teufel erklärt dem Mann, daß die zwei ersten Mädchen, drei bzw. zwei Teufelsrippen hatten, seine Frau hingegen habe nur eine. Nachdem er den Liebhaber verprügelt, zieht der Teufel fort und nimmt als Dienstlohn den Sack mit, in dem die Alte steckt.

DER TEUFEL UND DIE SCHAFE

(A., Th., 1137)

Drei Kinder hüten die Schafe im Gebirge, und ihr Vater rät ihnen, niemanden in die Hütte einzulassen. Der Teufel jammert, daß man ihn umbringe, und bittet um Einlaß. Der jüngste ist dagegen, die beiden anderen aber öffnen die Tür. Er lockt sie mit der Herde zu sich, unter dem Vorwand, er hätte Schafe mit goldener Wolle. Er treibt sie mit der Herde zu einem Felsentor hinein. Auf Befehl des Teufels bohrt sich ein Ziegel in das Fleisch des ältesten Bruders, der Teufel brät ihn, frißt ihn auf und hängt seine Augen an einen Nagel. Ebenso ergeht es dem mittleren Bruder. Der jüngste wirft dem Teufel ein Stück brennendes Fleisch ins Gesicht, daß er erblindet. Da er nicht hinaus kann, nimmt er Nüsse aus einem Sack und wirft sie an die Wand. Der Teufel glaubt, er habe die Tür schon gefunden und öffnet sie. Der Junge wirft auch ins nächste Zimmer Nüsse, bis er draußen ist. Der Teufel bittet ihn, ihm die Schafe scheiden zu helfen. Zum Schluß schlachtet der Junge den Bock, zieht sich die Haut über und kommt davon. Der Teufel bietet ihm ein Faß Gulden an, das ihn nicht losläßt. Der Junge schneidet sich die Kleider vom Leibe und die Haut von den Fingern herunter, die am

Faß kleben, und entkommt. Der blinde Teufel stößt sich am Faß den Schädel ein. Er bietet dem Jungen einen goldenen Ring an, der ihn nicht fortläßt. Der Junge schneidet sich den Finger mit dem Ring ab und wirft ihn in einen See, wo der Teufel ersäuft. Dann kehrt er mit des Teufels Schafen zu seinem Vater zurück.

DER SÄUFER

(A., Th., 1164)

Ein Mann, der viel trinkt, wird von seiner Frau dieses Lasters wegen immer ausgezankt. Um sie loszuwerden, wirft er sie in einen ausgetrockneten Brunnen. Ein Teufel, der den Pfarrer mit dem Kreuz auf sich zukommen sieht, versteckt sich in dem selben Brunnen. Da der Raum zu klein ist, keift sie mit ihm und stößt ihn in die Rippen, so daß der Teufel im Verlaufe eines Tages und einer Nacht ergraut.

Nach ein paar Tagen geht der Mann, um sie herauszuholen, läßt eine Stange in den Brunnen, und zieht den Teufel heraus. Als der Teufel erfährt, daß die Frau in dem Brunnen das Weib des Mannes ist, schlägt er dem Mann vor, sie nicht mehr heraufzuholen, und verspricht ihm einen Lederschlauch voll Gold. Der Mann kann den Schlauch nicht tragen, und so schleppt ihn der Teufel. Als sie sich dem Dorf nähern, erzählt ihm der Mann, daß sein Haus mit Teufelsfellen gedeckt sei und daß an die noch freie Stelle das Fell seines Begleiters käme. Der Teufel wirft den Schlauch hin und flieht. Der Mann heiratet eine andere Frau.

DER MANN AUF DEM JAHRMARKT

(A., Th., 1415; siehe 812)

Ein Dummer geht zum ersten Mal auf den Jahrmarkt, und zwar mit einer Kuh. Er verkauft sie um 20 Lei und kauft dafür eine Gans. Die Gans verkauft er einem Juden und

ersteht dafür eine Pfeife und einen Beutel Tabak. Als ein Bojar aus seinem Dorf davon erfährt, wettet er mit dem Dummen, daß seine Frau ihn schelten wird, wenn er nach Hause kommt. Sollte er nicht recht behalten, so will er ihm einen mit Korn beladenen Wagen und vier Ochsen schenken.

Auf dem Heimweg kann der Mann den Zoll für die Fähre nicht bezahlen und läßt die Pfeife und den Tabak als Pfand zurück. Zu Hause zankt seine Frau nicht mit ihm und der Bojar fällt vor Ärger tot zu Boden. Der Mann nimmt den Wagen mit dem Korn und die vier Ochsen.

Nach einiger Zeit fährt er in den Wald um Holz. Da der Wagen schwer und der Weg abschüssig ist, können die Kühe den Wagen nicht herausziehen. Es erscheint ein Drache und verspricht ihm den Wagen bis dorthin, wo der Weg eben ist, zu bringen, wenn es ihm am Dienstag abend gelingt, das Alter des Drachens, der ihn um diese Zeit besuchen wird, zu erraten. Seine Frau klagt ihr Leid den Leuten, und eine Alte rät ihr, sich Dienstagabend ganz auszuziehen, mit Honig einzuschmieren und in Hühnerfedern zu wälzen. Wenn sie dann am Dienstag die Stimme des Drachens hört, soll sie in dieser Aufmachung vom Aufboden heruntersteigen. Sie befolgt den Rat, und als der Drache ihrer ansichtig wird, entschlüpft es ihm, er sei 180 Jahre alt, aber so eine Henne habe er noch nie gesehen. Der Mann hört es und weiß nun, wie alt der Drache ist.

BİRNUŞCA

(Siehe A., Th., 1920)

Ein Mann hat tausend Bienenstöcke und in jedem Bienenstock zehntausend Bienen, jede mit ihrem Namen. Er zählt sie jeden Abend. Eines Abends merkt er, daß Birnuşca fehlt, und macht sich mit seinem Sohn auf, sie zu suchen. Nach zwei Wochen finden sie die Biene bei einem Mann, der sie mit einem Büffel zusammen ins Joch gespannt hat und mit

ihnen pflügt. Der eine gibt dem anderen Geld, und sie versöhnen sich. Das Joch hat den Nacken der Biene wundgerieben. Ein Mann rät ihrem Herrn, Nußkern auf die Wunde zu legen. Aus dem Nacken der Biene wächst ein riesiger Nußbaum mit Nüssen so groß wie Eier. Die Krähen kommen Nüsse stehlen, der Mann und sein Sohn werfen mit Erdklumpen nach ihnen und aus diesen Klumpen entsteht eine Ebene. Der Besitzer schafft die Ochsen und den Pflug auf einer Leiter hinauf und pflügt und bebaut die Ebene mit Weizen. Bei Beginn der Erntezeit wirft der Sohn mit der Axt nach einem Hasen, die Axt bohrt sich dem Hasen zwischen die Rippen ein, worauf er sich wie ein Kreisel herumdreht und das ganze Kornfeld abmäht, so daß den Schnittern nichts zu tun bleibt, als die Garben zu binden. Der Weizen wird in die Mühle am Dorfrand gebracht. Der rotbärtige Müller mahlt nur demjenigen, der eine ihm unbekannte Geschichte erzählt. Der Sohn des Bienenzüchters erzählt die Geschichte von Birnuşca. Der Müller mahlt ihm, ohne Maut zu nehmen.

DER REICHE UND DER ARME

(A., Th., 844)

Ein Mann ist sehr habgierig, und einer rät ihm, das Hemd eines zufriedenen Menschen zu kaufen. Der Reiche macht sich auf die Suche und trifft einen zufriedenen Bettler, der ihm aber das Hemd nicht verkaufen kann, weil er nur das eine hat, das er trägt.

VIER ERHALTEN ACHT

(A., Th., 875 B)

Ein Bojar verspricht demjenigen die Hälfte seines Gutes, der ihm deuten kann, was das heißt: viere erhalten acht, aber achte können vier nicht erhalten. Nur die Tochter eines armen Mannes weiß, was gemeint ist: die vier Sommermonate, in denen geerntet wird, und die acht ertraglosen Monate des Jahres. Ihr Vater berichtet es dem Bojaren, der ihm bei Androhung der Todesstrafe befiehlt, zu gestehen, von wem er die Antwort erfahren hat. Der Bojar schickt dem Mädchen eine volle Spindel und verlangt, daß sie aus dem Garn einen Anzug mache und den ganzen Hof bekleide. Das Mädchen schickt ihm die leere Spindel zurück mit der Bitte, ihr daraus das Gestell, die Lade, das Schiffchen und die Spule dazu zu machen, damit sie das Garn verarbeiten könne. Der Bojar ritzt die Umriss der verlangten Webstuhlteile auf die Spindel. Das Mädchen verfertigt die Teile des Anzugs in Miniatur aus dem locker wie ein Netz gewebten Zeug und hängt ein kleines Stückchen davon an einen Nagel,

damit es, sich um den Nagel drehend, den ganzen Hof einkleide. Der Bojar ruft sie zu sich, schärft ihr aber ein, weder beritten noch zu Fuß, weder auf dem Weg noch auf dem Straßengraben, weder mit einem Geschenk noch ohne Geschenk zu kommen. Das Mädchen reitet auf einem Hund, so daß es die Erde mit den Füßen berührt, am Rande des Weges mit einem Spatz in der Hand. Als sie ihn dem Bojaren überreicht, fliegt er davon.

Der Bojar heiratet sie, verbietet ihr aber, sich in seine Angelegenheiten einzumischen, widrigenfalls sie sich scheiden lassen werden. Zwei Menschen ziehen in die Mühle, einer mit einem Ochsenwagen, der andere mit einer Stute. Das frisch geworfene Füllen kommt unter den Ochsenwagen zu liegen. Der Mann behauptet, der Wagen hätte es geworfen und es gehöre ihm. Sie gehen zum Bojaren, damit er den Streit schlichte. Da er abwesend ist, bestimmt seine Frau, daß die streitenden Parteien nach verschiedenen Richtungen aus der Mühle abziehen sollen und das Fohlen dem zu gehören hat, hinter dessen Wagen es läuft. Auf diese Weise erhält der Besitzer sein Fohlen zurück.

Bei seiner Rückkehr erfährt der Bojar von dem Rechtspruch seiner Frau und trennt sich von ihr, nachdem er ihr die Hälfte seiner Habe abtritt. Die Frau bittet, das mitnehmen zu dürfen, was ihr am liebsten ist und was sie in ihren Armen forttragen kann. Sie nimmt ihren Mann in die Arme, setzt ihn in die Kutsche und zieht davon. Auf dem Weg versöhnen sie sich und kehren zusammen nach Hause zurück.

DER JUNGE UND DER TÜRKE

(A., Th., 910 A)

(Zwei Varianten von derselben Person im Abstand von fünf Jahren erzählt. Das epische Schema ist dasselbe.)

Ein Waisenkind verdingt sich auf ein Jahr als Diener und erhält drei Gulden. Auf dem Heimweg trifft er einen Greis, der ihm für die drei Gulden drei Ratschläge gibt: erstens, er solle das Vieh keinen fremden Händen anvertrauen,

zweitens, er solle seiner Frau nicht trauen, und drittens, er solle dafür sorgen, daß sein Geheimnis nicht verraten werde.

In einem See sieht er einen Türken baden. Ohne bemerkt zu werden, erschießt er den Türken mit dessen Pistole, nimmt Pferd, Geld und Kleider und reitet zu seinem gewesenen Herrn, wo er Kleider und Geld versteckt. Er dient von neuem, bis er ein Mädchen aus dem Dorf heiratet. Traupate ist sein gewesener Herr.

Einmal überläßt er seinem gewesenen Herrn die Stute und den Wagen zum Holz holen. Entgegen ihrer Absprache fährt der zweimal in den Wald und belädt den Wagen zu sehr. An einer abschüssigen Stelle schlägt er dann auf die Stute ein, bis ihr das Fohlen abgeht. Der Mann, der ihn beobachtet hat, nimmt das tote Fohlen und versteckt es.

Auf eine Hochzeit, zu der sie eingeladen sind, schickt er nur seine Frau und deren Mutter; er selbst verkleidet sich als Türke, färbt sich das Gesicht, um nicht erkannt zu werden, und geht auch hin. Er ersucht seine Schwiegermutter, ihm für Geld eine Frau zu verschaffen, und sie bietet ihm ihre Tochter an. Die Frau bringt auch den Säugling mit. Der Mann besäuft seine Frau, läßt sie auf dem Stroh liegen, nimmt sein Kind und schafft es zu einer Verwandten. In der Früh merken Frau und Schwiegermutter, daß ihnen das Kind fehlt, und glauben, der Türke hätte es mitgenommen. Die Schwiegermutter zündet das Haus an und wehklagt dann, daß das Kind verbrenne. Mit dieser Nachricht kehren sie nach Hause zurück.

Der Mann veranstaltet eine Art Leichenschmaus, zu dem sein Traupate und die Verwandte mit dem Kind geladen sind. Seine Frau erkennt das Kind. Der Mann verprügelt sie. Der Traupate will sie versöhnen, der Mann aber holt das tote Fohlen herbei, verprügelt alle und unterhält sich nur mit seiner Verwandten.

DER KAISER MIT DEM GESTOHLLENEN RING

(A., Th., 922, 1641)

Ein Kaiser reist mit dreien seiner Räte im Lande herum und trifft einen Alten, der mit einem Kind pflügt. Der

Kaiser stellt ihm Fragen, und der Greis antwortet. Frage: „Ist die Ferne weit?“ (d.h. wie weit kannst du sehen). „Bis zwischen die Hörner der Ochsen.“ „Bist du spät aufgestanden?“ (hast du geheiratet). „Siebenmal schlafen gelegt und siebenmal aufgestanden.“ „Kannst du drei Böcke melken?“ (nämlich die drei Räte des Kaisers). „Wenn die Melkhürde gut ist.“ Dann verlangt er vom ersten Rat, er solle ihm die erste Frage lösen. Der eilt zum Alten, welcher ihm für einen Beutel voll Gulden die Lösung sagt. Genau so machen es auch die beiden anderen.

Die drei beschließen, sich am Kaiser zu rächen, und stehlen ihm den Ring, was vierzig Leuten bekannt ist. Ein armer Zigeuner, dem es nur darauf ankommt, vierzig Tage lang gut zu leben, bietet sich ohne Bedenken dem Kaiser an, zu erraten, wer ihn gestohlen hat, wenn man ihm jeden Tag eine gebratene Gans und einen Krug Wein gibt. Der Zigeuner ist dünn angezogen und spricht vor Kälte seine Hose mit „spazier“ an. Der Rat Pafiru, der eben die erste Gans vom Kaiser bringt, hört ihn und glaubt sich entdeckt. Er kommt mit dem Zigeuner überein, den Ring dem Schoßhündchen in den Hals zu stecken. Dann stehlen die Räte die Perlen der Kaiserin, und einer kommt mit dem Zigeuner überein, sie in eine der Gänse zu stecken. Zum Schluß stecken sie einen Fuchs in den Sack, um den Hellseher auf die Probe zu stellen. Der Zigeuner antwortet, er habe viele Gänse und Hühner gegessen, im Sack aber sei er nie gewesen. Die anderen nehmen an, er habe erraten.

DAS GLÜCK UND DER VERSTAND.

(A., Th., 945)

Ein armer Mann zieht in den Wald um Holz, hat aber nicht, womit er es nach Hause fahren soll. Das Glück gibt ihm einen Hut voll Geld. Er versteckt es in der Asche, ohne seiner Frau etwas davon zu sagen. Sie gibt die Asche einer

Nachbarin zum Laugemachen und sie bleiben ohne Geld. Das Glück gibt ihm wieder Geld, und diesmal versteckt er es in einem Eimer voll Kleie, ohne seiner Frau davon zu sagen. Die Kleie gibt sie wieder einer Nachbarin, und so bleiben sie auch diesmal ohne Geld.

Im Wald geben ihm das Glück und der Verstand je einen Leu. Auf dem Heimweg trifft er Kinder, die mit einem Goldklumpen spielen. Er kauft ihnen den Goldklumpen für die zwei Lei ab und wird reich.

DIE GERECHTIGKEIT UND DAS UNRECHT

Die Gerechtigkeit geht auf den Jahrmarkt, hat aber kein Geld. Das Unrecht lädt sie in ein Restaurant ein, wo sie essen und trinken. Als die Rechnung gemacht wird, verlangt das Unrecht vom Kellner den Rest bis tausend Lei zurück und schlägt auch noch Lärm. Der Besitzer gibt ihm Recht, der verzweifelte Kellner ruft die Gerechtigkeit an, die ihm antwortet, das Unrecht sei über sie geschritten.

MIT NICOLAIE

(A., Th., 952, 1610)

Nicolaie, ein Junge aus dem Gebirge, wird mit der Seilschlinge fürs Militär eingefangen. Hier muß er alle schweren Arbeiten verrichten und wird viel geprügelt. Als der König einmal auf Inspektion kommt, wird Nicolaie mit den anderen dummen Soldaten in einer Schlucht versteckt.

Nach seiner Heimkehr lachen die Jungen und Mädchen über ihn, weil er den König nicht gesehen hat. Nicolaie zieht zornig davon, um ihn zu sehen. Der König befindet sich auf der Jagd, hat sich im Wald verirrt und ist gerade zu einem Lagerfeuer von Räufern gestoßen. Er gibt sich als Pferdehändler aus. Nicolaie kommt dazu, fürchtet sich nicht vor den Räufern und erzählt seine Geschichte. Die Räuber

bitten ihn, sie militärisch auszubilden, er stellt sie alle in eine Reihe und erschießt sie mit einer einzigen Kugel. Dann stellt er den König als Wachposten aus und gibt ihm zwei Ohrfeigen, weil er ihn im Dienst rauchend findet. Am nächsten Tag macht sich der König davon, findet sein Gefolge und zieht in die Hauptstadt zurück. Der Armee gibt er Befehl, Nicolaie mit allen Ehren zu empfangen. Als er in Audienz zum König kommt, verlangt ein Lakai ihm die Hälfte von dem, was er als Geschenk bekommen wird. Nicolaie will aber nur zwei Ohrfeigen vom König haben und erfährt, daß auch er dem König zwei Ohrfeigen gegeben hat. Der König gibt ihm die zwei Ohrfeigen und Geld. Beim Weggehen haut Nicolaie dem Lakai eine Ohrfeige herunter, daß dieser umfällt, und erklärt dann alles dem König. Der stellt ihm einige Fragen und Nicolaie beantwortet sie. Frage: „Wie weit ist es von Sonnenaufgang bis Sonnenuntergang?“ „Eine Tagereise.“ „Ist es weit bis ins Jenseits?“ — „Weit, denn es ist noch niemand zurückgekehrt.“ „Ist es weit vom Himmel bis zur Erde?“ — „Nein, denn sobald es bewölkt ist, regnet es auch schon.“ Der König sagt ihm, er soll die Fragen niemandem verraten und schickt ihn nach Hause. Dann läßt der König den Oberst, den Major, den Hauptmann und den Feldwebel aus dem Regiment, in dem Nicolaie seinerzeit gedient hat, zu sich kommen, stellt ihnen die Fragen und verlangt, daß sie ihm in drei Tagen die Antwort geben. Sie finden die Antworten nicht und gehen auf den Rat des Feldwebels zu Nicolaie, der ihnen nach vielen Bitten für eine hohe Summe die Antworten sagt. Der König ruft ihn zu sich und hält ihm den Wortbruch vor, er aber verneint und meint, er habe nur vier Gänse gerupft. Der König beschenkt ihn von neuem und kommt auf seine Hochzeit als Traupate.

Schwänke
(und Schwankmärchen)

JANOSCH, DER KNECHT DES PFARRERS

(Siehe A., Th., 1119, 1120, 1910)

(Zwei Varianten von derselben Person, die erste nach Diktat aufgezeichnet, die zweite nach einem Jahr auf Tonband aufgenommen. Ihr episches Schema ist dasselbe, nur die Reihenfolge einiger Motive ist verschieden. Die 1. Variante enthält noch die Episode mit dem Wunderpferd, das den Reiter in die Wolken schleudert, durch Kontamination mit der Erzählung vom Aschenbub Nr. 61.)

Drei Waisenkinder verdingen sich der Reihe nach als Knechte bei einem Pfarrer. Er nimmt sie unter Vertrag mit der Bedingung, daß demjenigen, der sich zuerst ärgert, drei Streifen Haut vom Rücken geschält werden, und wenn es der Knecht ist, er auch den Lohn verliert. Gegen Ende des Jahres gibt er ihnen kein Essen, sie werden zornig, und er bestraft sie. Der jüngste, Janosch, verdingt sich als dritter beim Popen. Gegen Ende des Jahres, als er nichts mehr zum Essen bekommt, schlachtet er einen Bock (nur in der 2. Variante). Um sich zu rächen, schickt ihn der Pope am nächsten Tag aufs Feld pflügen und verspricht ihm, das Essen hinauszuschicken. Da niemand erscheint, macht Janosch mit dem Pflug Feuer und brät einen Ochsen. Der Pfarrer schickt ihn mit dem Wagen um Holz. Ein Wolf und ein Bär fressen ihm die Ochsen auf, und ein Teufel stiehlt ihm die Lünse vom Rad. Janosch spannt Wolf und Bär ins Joch, und den Teufel stellt er an, das Rad zu halten. Der Pfarrer schickt ihn mit den Schweinen auf die Weide.

Er drillt sie militärisch ein, genau so wie die Ziegen am nächsten Tag. Der Kaiser kommt vorbei, Schweine und Ziegen bezeigen ihm militärische Ehren. Der Kaiser ist sprachlos vor Staunen. (Die Episode mit dem Drill kommt nur in der 2. Variante vor.)

Um Janosch loszuwerden, verständigt sich der Pfarrer mit seinem Patenkind, dem Bürgermeister, und sie schicken ihn in den Krieg. Janosch nimmt das Pferd des Pfarrers, Mehl, Käse und den Mamaligakessel. An der Front stellt er seinen Kessel aufs Feuer, und die Feinde füllen ihn mit Kugeln. Nachdem er gegessen hat, packt er voll Grimm das Pferd am Schwanz und an der Mähne und erschlägt den ganzen feindlichen Haufen.

Er kommt nach Hause mit dem toten Pferd auf dem Rücken und pflanzt es im Stall auf. Der Pfarrer rührt es an, und es fällt auf ihn und bricht ihm ein Bein. Janosch macht ihn glauben, daß er, der Pfarrer, das Pferd getötet habe. Der Kaiser läßt ihn rufen, um ihm den Thron abzutreten, aber Janosch lehnt es ab, weil er sein Jahr beim Pfarrer noch nicht abgedient habe.

Als der Pfarrer dies erfährt, bereitet er sich vor, mit der Pfarrerin zu fliehen. Janosch kriecht in den Sack mit den Büchern, und als sie einen Fluß überqueren singt er, der Pfarrer solle den Sack höher heben. Abends, als sie am Feuer sitzen, kriecht er heraus. Der Pfarrer verständigt sich mit der Pfarrerin, ihn ins Wasser zu werfen. Janosch wechselt den Platz mit der Pfarrerin, und so werfen sie diese ins Wasser, und er rächt seine Brüder.

Er reitet auf dem lahmen Pferd des Pfarrers, das ihn (in der 1. Variante) dreimal in den Morast abwirft, zum Kaiser. Er bekommt die Hälfte des Kaiserreiches und bringt seine Brüder hin (1. Variante), oder nimmt die Kaiserstochter zur Frau und wird Kaiser (2. Variante).

EINE GESCHICHTE VON DEN LEUTEN (PĂCALĂ¹)

(A., Th., 1005)

Ein armer Junge tritt als Knecht bei einem Pfarrer ein und schließt mit ihm einen Vertrag, der vorsieht, daß demjenigen, der zornig wird, drei Streifen Haut mit dem Messer vom Rücken geschält werden. Der Pfarrer schickt ihn die Kühe hüten und gibt ihm ein ganzes Brot mit, von dem er essen darf, aber ohne es anzuschneiden und abends empfängt er ihn mit einem Topf Wasser. Der Junge ist zornig, daß er ihn hat hungern lassen, und der Pfarrer schält ihm drei Streifen vom Rücken und entläßt ihn.

Păcală, sein jüngerer Bruder, läßt sich von ihm zum Pfarrer führen und verdingt sich unter denselben Bedingungen. Păcală schneidet das Brot in zwei Teile, ißt das Mark und bindet die beiden Krustenhälften mit einem Strick zusammen. Am nächsten Tag schlachtet er ein Zicklein und bringt die Hälfte dem Pfarrer, der nicht zornig wird darüber. Am dritten Tag schlachtet er ein Kalb, und der Pfarrer ärgert sich noch immer nicht. Am Sonntag gebietet ihm der Pfarrer, während seiner Abwesenheit das zu tun, was die Nachbarn machen werden. Ein Nachbar deckt das Dach auf, um die Ziegel zu ersetzen. Păcală macht es ihm nach. Am nächsten Sonntag trägt der Pfarrer ihm auf, von zu Hause bis zur Kirche eine Brücke zu bauen. Păcală schlachtet das Vieh und breitet die Felle auf den Weg bis zur Kirche aus. An einem anderen Tag sagt der Pfarrer wieder, er solle tun, was die Nachbarn tun. Einer schlägt seiner Frau den Kopf ein, und diese stirbt. Păcală macht es mit der Pfarrerin ebenso.

Der Pfarrer berät sich mit seinem Söhnchen zu fliehen. Păcală kriecht in den Sack mit Büchern, und der Pfarrer schleppt ihn auf dem Rücken. Während sie an einem Wasser ausruhen, beginnt Păcală im Sack zu singen, die beiden glauben, es wären die Bücher. Als sie nachsehen, finden sie

¹ a păcăli — prellen.

Păcală. Der Pfarrer und sein Söhnchen beschließen, Păcală in der Nacht ins Wasser zu werfen. Păcală wechselt den Platz mit dem Jungen. Am Morgen merkt der Pfarrer, daß er auch ohne Kind geblieben ist, und gibt zu, daß er zornig ist. Păcală haut ihm mit dem Riemen drei Streifen auf den Rücken, dann trennen sie sich.

DER PFARRER UND PĂCALĂ

Ein Pfarrer stellt Păcală für so lange als Knecht ein, bis die Wölfe auf dem Herd heulen und die Ziegen sich auf dem Tisch begatten werden. Die Pfarrerin ist in ihren Traupaten, den Dorfschulzen, verliebt. Eines Tages geht der Pfarrer mit Păcală in den Weinberg. Păcală aber kehrt um unter dem Vorwand, einen Ochsen nicht angebunden zu haben, wohl wissend, daß der Schulze unterdessen zur Pfarrerin gekommen ist. Die Pfarrerin versteckt den Geliebten unter dem Backofen, und Păcală trifft ihn dort mit einigen Radnaben, die er hineinwirft. Am zweiten Tag lügt Păcală, er habe das Kalb nicht eingesperrt, und kehrt wieder heim. Die Pfarrerin versteckt den Geliebten in einem Faß mit Wolle. Păcală schüttet kochendes Wasser darüber und verbrüht ihn. Am dritten Tag wird der Schulze im Hühnerstall versteckt, wo ihn Păcală mit Rebpfählen sticht.

Die Pfarrerin verlangt von einer Zauberin Gift; diese aber, mit Păcală im Einverständnis, gibt ihr Honig. Auf den Rat Păcalăs füllen sie sich mit dem Pfarrer die Wänste mit guten Speisen und stellen sich dann tot. Die Pfarrerin ruft den Schulzen, und sie beginnen Orgien zu feiern. Dann entkleidet sich die Pfarrerin, steigt auf den Tisch und meckert wie eine Ziege, und der Schulze heult wie ein Wolf. Păcală und der Pfarrer erheben sich, binden die beiden und führen sie durchs Dorf. Păcală bekommt seinen Lohn und zieht davon.

PÄCALĂ

(A., Th., 1525 N, 1685)

Păcală sammelt einen Sack voll wilder Nüsse, um sie jemandem als gute Nüsse anzudrehen, und Tindală¹ füllt einen Sack mit Moos, um ihn als einen Sack voll Wolle zu verkaufen. Sie treffen sich auf dem Weg und tauschen die Säcke aus. Nachdem sie sich trennen, merken sie, daß sie sich geprellt haben, und entschließen sich, die Leute zu prellen.

Als sie hungrig werden, treten sie in ein Haus ein, wo sie erzählen, daß man bei ihnen Kohlköpfe züchte, unter denen die Herden dreier Dörfer Schatten fänden. Sie bringen auch Samen davon. Erst als der Kohl gewachsen ist, merken die Leute, daß sie zum Narren gehalten wurden.

Păcală hat ein Schaf, das ein Wolf ihm aufreißt. Păcală kriecht in die Eingeweide, und der zurückkehrende Wolf frißt ihn auf. Von drinnen schreit er „He, Wolf!“, streckt eine Hand heraus, reißt sich einen Pfahl aus und schlägt auf den Wolf ein, bis er umfällt. Dann kriecht er heraus und steckt den Wolf in einen Sack. Er geht zu einem vornehmen Herrn und gibt vor, er habe einen Bock mit goldener Wolle im Sack. Um guten Lohn verspricht er, ihn eine Nacht zu seinen Schafen zu lassen. Da und dort befestigt er ein Bündel vergoldeter Wolle an dem Zaun, so, als ob es dort hängen geblieben sei. Am Morgen sind die Schafe tot und der Wolf verschwunden. Păcală bekommt als Entschädigung zehn Schafe, häutet sie ab und zieht mit den Häuten davon.

Er stößt auf einen Hochzeitszug und macht den Leuten weis, es seien auf dem Berg nur tote Schafe. Alle Hochzeitsgäste außer der Braut rennen dahin. Als er erfährt, daß sie gezwungen heiratet, tauscht er mit ihr die Kleider und bleibt an ihrer Statt zurück. In der Brautnacht verläßt er das Haus, bindet den Gürtel einem Bock um, reißt den Zapfen eines Fasses heraus und flieht. Der Bräutigam zieht am Gürtel und bemerkt den Bock. Die Hochzeitsgäste

¹ a tindăli — trödeln, trendeln.

stürmen hinter ihm drein. Er versteckt sich in einer Mühle und jagt dem Müller Schrecken ein, die Hochzeitsleute kämen, um ihn zu töten, weil er zuviel Maut nehme. Er schlägt ihm vor, ihn selbst Müller sein zu lassen. Der Müller steigt auf einen Baum, Păcală schüttelt ihn und jener fällt ins Wasser, wo er ersäuft. Die Hochzeitgäste kommen. Păcală, als Müller verkleidet, sagt, Păcală sei ins Wasser gesprungen. Die Hochzeitgäste beschließen, ein Kalb zu stehlen und es in einer verlassenen Mühle zuzubereiten; Păcală hört das, kriecht in den Rauchfang, springt heraus und erschreckt sie.

Păcală und Tîndală stehlen Geld aus einer Kirche und verstecken sich dann in einem Wald. Păcală schickt Tîndală um Essen und versteckt sich vor ihm. Tîndală tut, als ob er Ochsen antreibe. Păcală, im Glauben, ein Wagen käme vorbei, kommt hervor, den Sack mit Geld aufzuladen. Tîndală entdeckt ihn also, aber Păcală flieht mit dem Geld nach Hause und kriecht in ein Grab auf dem Friedhof. Als Tîndală von Păcalăs Frau erfährt, daß Păcală tot sei, schlägt er mit einem Pfahl aufs Grab und brüllt wie ein Stier. Vor Angst kriecht Păcală hervor, und sie teilen das Geld.

Als Păcală erfährt, daß ein Pfarrer eine Kuh habe, die niemand hüten könne, weil sie über zehn Gemarkungen zu laufen pflege, verdingt er sich für 3 Jahre als Knecht unter der Bedingung, daß demjenigen die Nase abgeschnitten werde, der sich ärgert. Păcală zieht mit der Kuh hinaus, nimmt sich einen Stuhl zum Sitzen mit und spielt Flöte, daß die Kuh ununterbrochen tanzt und nach einigen Tagen sogar draufgeht.

Der Pfarrer schickt ihn mit vier Ochsen pflügen. Da niemand ihm zu essen bringt, schlachtet Păcală einen Ochsen. Am zweiten Tag wiederholt sich alles. Am dritten gibt man ihm die Zehrung mit. Es kommen vier Wölfe und fressen einen Ochsen. Er spannt sie vor den Wagen. Bei einer Brücke ziehen ihm die Teufel alle Lünsen heraus und er zwingt sie, ihre Finger an die Stelle der Lünsen zu stecken.

Der Pfarrer versenkt die Turmglocke in den Brunnen und heißt Păcală hinuntersteigen und die Glocke heraufholen. Die Menschen oben lassen sie wieder auf seinen Kopf los, aber Păcală fängt sie auf, dreht sie um und setzt sie wie einen Fez auf. Der Pfarrer schickt ihn in den Krieg. Die Feinde lassen ihm keine Ruhe, seinen Speck zu braten, deshalb beginnt er mit einem Knüppel auf sie einzuschlagen, bis er sie alle hinstreckt. Der Pfarrer schickt ihn in die Mühle der Teufel; als diese ihn in den Trichter werfen wollen nimmt er sie und wirft sie alle in den Trichter. Nachdem die drei Jahre um sind, nimmt er seinen Lohn und zieht davon.

PĂCALĂ

(Siehe A., Th., 1535)

Das Dorf verpflichtet den armen Păcală, die Kuhherde zu hüten, wenn die Reihe an ihn kommt, obwohl er keine Kuh hat. Aus Rache fertigt Păcală sich eine Kuh aus Holz an und gibt sie demjenigen in die Hut, der gerade an der Reihe ist. Dieser ärgert sich, daß er sie ständig auf dem Rücken herumschleppen muß, schlägt sie in Stücke und legt sie ins Feuer. Păcală übergibt ihn dem Gericht, gewinnt, und erhält von ihm eine wirkliche Kuh. Sein Widersacher aber macht gemeinsame Sache mit den Dorfbewohnern, tötet die Kuh im Stall und läßt Păcală nur die Haut.

Păcală fängt ein Rabenjunge, wickelt es in die Haut ein und zieht in die Welt hinaus. Am Abend nähert er sich einem Haus und sieht, wie die Hausfrau eine Henne brät, Mehlspeisen bäckt und süßes Getränk für ihren Liebsten herrichtet. Vor ihrem Mann, der zurückkommt, versteckt sie alles. Păcală gibt sich für einen großen Hellseher aus und errät der Reihe nach für je hundert Lei (indem er auf das Rabenjunge in der Haut pocht), daß sie eine gebratene Henne unter dem Bett, versüßten Schnaps in dem einen und gefüllte Krapfen in dem anderen Schrank versteckt hält.

Dann verkauft er die Haut um ebenfalls dreihundert Lei und kehrt nach Hause zurück. Den Dörflern sagt er, er hätte die Haut um sechshundert Gulden verkauft. Sie schlachten eiligst ihr Vieh und stürmen mit den Häuten auf den Markt. Sie werden von den Marktleuten verjagt und rächen sich an Păcală, indem sie ihr Bedürfnis in dessen Hausflur verrichten.

Păcală sammelt alles in ein Faß und zieht in die Welt. Er übernachtet auf einem Bojarenhof und prahlt, daß er Geld für den Kaiser führe. Nachdem man die Verantwortung für seine Fuhre übernimmt, bleibt er da. Am nächsten Tag tobt er und beklagt sich, man hätte ihm das Geld gestohlen und das Faß mit Kot gefüllt. Der Bojar läßt das Faß reinigen und füllt es ihm mit Geld.

Er kommt nach Hause und zeigt den Dörflern, wieviel Geld er auf dem Markt für ihren Kot erhalten hat. Diese füllen alle ihre Gefäße damit an und eilen auf den Markt, von wo sie zerbleut heimkehren.

Hierauf beschließen sie, ihn in einen Sack einzuschnüren und zu ertränken. Da sie aber ihre Knüttel vergessen haben, rennen sie nach Hause und lassen ihn allein. Unterdessen kommt ein Schafhirt mit seiner Herde vorbei, den Păcală überzeugt, daß die Dörfler ihn ersäufen wollen, weil er nicht Schulze werden will. Der Hirt kriecht statt seiner in den Sack und wird ins Wasser geworfen.

Păcală betritt das Dorf mit den Schafen des Hirten durch eine andere Gasse und erklärt den Dörflern, daß er diese auf dem Grunde des Flusses gefunden habe.

Hierauf machen sie sich mit dem Pfarrer an der Spitze zum Fluß auf und ertrinken alle.

DER BAUER BEIM MÄHEN

Ein Bauer mäht bei einem Pfarrer. Dieser läßt ihn auch bei Mondschein mähen, weil, so behauptet er, der Mond der

Bruder der Sonne sei und der Tag erst mit dem Untergang des Mondes ende. Beim Ablöhnen legt der Bauer einen Stein neben das Kilogewicht des Pfarrers, der ihm Speck abwägt, mit der Begründung, der Stein sei der Bruder des Kilogramms.

DER ZIGEUNER UND DER RICHTER

Zwei betrunkene Bauern raufen sich des Nachts. Der Unterlegene nimmt den Zigeuner zum Zeugen und dieser sagt vor Gericht aus, er hätte nichts gesehen, sondern nur gehört, wie der eine geschlagen und der andere gebrüllt habe. Der Richter wirft ihn hinaus mit dem Hinweis, er solle sich hinfort nur auf das, was er sehe, verlassen. Beim Hinausgehen läßt der Zigeuner einen Furz los. Der Richter haut ihm eine Ohrfeige herunter, und der Zigeuner gibt ihm prompt zwei zurück mit dem Hinweis, auch er solle sich nicht auf das Gehörte verlassen.

DER ZIGEUNER UND DIE PFERDE DES PFARRERS

(A., Th., 1804)

Beim Beichten belehrt der Pfarrer den Zigeuner, daß der Gedanke und die Tat dasselbe seien. Als der Knecht des Pfarrers mit den Pferden auf der Straße stehenbleibt und sie ihre Augen auf den Mais des Zigeuners richten, fängt dieser sie gleich ein, bindet sie an und nimmt sie in Beschlag. Als der Pfarrer sie abholen kommt, gibt der Zigeuner sie nur für Geld heraus, weil ja Gedanken und Tat dasselbe sind.

DIE MOTZEN UND DER POPE

Vier Motzen verdingen sich bei einem Popen, ihm den Weizen mit dem Flegel zu dreschen. Der geizige Pope macht sie darauf aufmerksam, daß sie jede Weizenähre ausdreschen

müssen, gleichviel wohin sie fliegen sollte. Eine Ähre fliegt dem Popen auf den Rücken, und einer der Motzen drischt ihn mit dem Flegel.

DER ZIGEUNER UND DIE AXT

Ein diebischer Pope und der Kirchensänger machen am Dreikönigsfest den Rundgang durch die Gemeinde mit dem Weihwasserkessel. Ein Schmied macht eine Feile glühend und legt sie so, daß die beiden sie sehen müssen. Der Pope singt dem Kirchensänger den Befehl zu, die Feile zu stechen, dieser verbrennt sich die Hand, so daß ihm die Feile entfällt, und meldet dem Popen, auch im Gesang, was ihm widerfahren ist.

DIE FRAU UND DER POPE

(A., Th., 1175, 1536 B)

Eine Frau geht mit ihrem kleinen Kind zum Pfarrer, damit er ein Fürbittgebet für sie verrichte. Dieser verlangt, daß sie mit ihm schlafe. Dasselbe Ansinnen stellen ihr auch zwei andere Pfarrer aus den Nachbargemeinden. Sie kommt mit ihrem Mann überein, alle drei an einem Abend einzuladen. Die drei kriechen der Reihe nach, aus Angst vor dem Mann, in den Rauchfang über dem Herd. Am Schluß kommt ihr Mann und macht Feuer, so daß die Pfarrherren, vom Rauche benommen, herunterfallen, worauf er ihnen die Köpfe abschlägt.

Nun wird der Teufel gerufen, damit er sie hole. Er erscheint und erklärt sich dazu bereit, aber um den Preis des Kindes. Der Mann willigt ein, und der Teufel nimmt einen der Pfarrer, schleppt ihn in eine Schlucht und kehrt zurück. Da holt der Mann den nächsten Pfarrer hervor und hält dem Teufel vor, der erste sei zurückgekehrt. Dasselbe wiederholt sich mit dem dritten Pfarrer. Auf dem Rückweg,

gegen Morgen, trifft der Teufel einen Kirchensänger, hält ihn für den Pfarrer und wirft ihn in die Schlucht.

Die Frau erklärt sich bereit, das Kind herauszugeben, wenn der Teufel ihr einen Ring aus ihrem Haar machen kann. Der Teufel legt das Haar auf den Amboß, aber es gelingt ihm nicht, es geradezubiegen. Der Mann haut ihm die Hände ab, damit er besser arbeiten kann, und lehrt ihn, das Haar zu härten, so daß es in Flammen aufgeht, wodurch das Kind gerettet wird.

DREI POPEN BEI EINER FRAU

(A., Th., 1536 B)

Drei Popen verlieben sich in eine Frau, und diese sagt es ihrem Mann. Der ruft einen Soldaten zu sich, und die Frau läßt die drei Popen ins Haus und sperrt sie an drei verschiedenen Orten ein, von wo jeder der drei auf ihr Zeichen hin zu ihr kommen kann. Der Soldat fängt sie der Reihe nach ab und wirft sie in die Kreisch¹, in der Meinung, derselbe sei zweimal zurückgekehrt. Auf dem letzten Rückweg, gegen Morgen, erblickt er einen Popen, der auf dem Weg nach dem nächsten Dorf ist, und wirft ihn ins Wasser im Glauben, daß dieser es sei, der ständig zurückkehrt.

DIE GESCHICHTE MIT DEM POPEN UND DEM KIRCHENSÄNGER

Ein Pope will die Frau eines Bauern aus dem Dorfe besitzen. Diese verspricht, ihm zu willen zu sein, wenn sie vorher miteinander seinen Ziegenbock gebraten verspeisen. Sie meldet diese Übereinkunft ihrem Manne, damit er dem Popen auflauere, wenn er mit dem Bock erscheinen sollte. Der Pope kommt, und der Mann bewillkommnet ihn mit

¹ Fluß im Nordwesten Siebenbürgens, rum. *Criş*.

einem Pfahl, so daß er wegläuft und den Bock zurückläßt. Er gibt nun sein Pferd dem Kirchensänger, damit er den Bock zurückhole. Der Mann verprügelt auch diesen, bis er das Pferd im Stich läßt und das Weite sucht. Auf die Frage der Popin, ob er Mä-hä-hä nicht gesehen habe, antwortet der Kirchensänger, o ja, auch I-ha-ha sei dort.

DIE FRAU UND DER LIEBHABER

(A., Th., 1419 H)

Ein armer Mann arbeitet von Frühjahr bis Herbst auf Bojarengütern. Die Frau findet sich unterdessen einen Liebhaber. Eines Tages will der Bauer nicht mehr zur Arbeit ausziehen, und so bringt die Frau sich den Liebhaber ins Haus und richtet ihm hinter ihrem Rücken im Ehebett das Lager. Der Bauer fühlt sich eingeengt, zählt die Beine und findet sechs. Die Frau erklärt ihn für närrisch und stülpt ihm einen Eimer über den Kopf, und unterdessen verduftet der Liebhaber, und der Mann findet nur noch vier Beine

MIT DEM HIRTEN

Eine Frau liebt den Dorfhirten. Um sich ungestört mit ihm vergnügen zu können, schickt sie ihren Mann in die Mühle und rät ihm, bis zum Morgen dort zu bleiben, damit er im Dunkeln nicht etwa in eine böse Spur trete.

Der Müller enthüllt ihm, daß seine Frau zu Hause mit dem Hirten schläft. Der Mann kehrt in der Nacht mit dem Mehl nach Hause zurück. Seine Frau weigert sich, ihm zu öffnen, unter dem Vorwand, er sei nicht ihr Mann, er habe eine fremde Stimme. Unterdessen verkriecht der Hirte sich unter dem Mehltrug, und die Frau läßt den Mann herein und versucht, ihm einzureden, er habe in eine böse Spur getreten, denn seine Stimme sei verändert. Sie stülpt ihm einen Trog über den Kopf und beginnt, einen Zauberspruch

herzusagen. Währenddessen zieht der Hirt sich die Schuhe an und verschnürt sich. Der Mann berichtet ihr, was er in der Mühle gehört hat. Am nächsten Tag vertritt die Frau dem Hirten den Weg und schimpft ihn solange aus, bis ihr Mann sich einmischt, ihn endlich in Ruhe zu lassen.

MIT DEM RÄTSELRATER

(A., Th., 1535)

Ein armer Mann verträgt sich gut mit dem Pfarrer und dem Kantor, kann diese aber nicht bewirten, weil seine Frau auf Taglohn hacken gegangen ist. Während sie fort ist, schlachtet er die Kuh und sprengt das Gerücht aus, sie sei zugrunde gegangen. Dann ruft er den Pfarrer und den Kantor zum Essen. Die Haut läßt er trocknen, füllt sie mit Körnern an und macht sich in die Fremde auf, vorgebend, daß er mit diesem Rätselrater eine Kuh gewinnen werde. Er kommt in ein Dorf, zu einer Frau, von der er weiß, daß sie einen Geliebten hat, und verlangt Unterkunft. Die Frau weist ihn ab, als sie aber gerade ihren Mann kommen hört, versteckt sie die Speisen und Getränke, die sie für ihren Geliebten zubereitet hat, im Beisein des Rätselraters. Der betrunkene Mann hält den Fremden zurück, als er von dem Rätselrater hört. Die Frau stellt sich krank. Beide Männer essen zuerst etwas Suppe, dann meint der Fremde, sein Rätselrater zeige ihm eine Flasche versüßten Schnapses an, nachher eine gebratene Henne und schließlich einen Teller voll Krapfen, die der Hausherr jeweils an dem angezeigten Ort findet. Zum Schluß eröffnet ihm der Fremde, daß es mit ihm schief geht, weil er den Teufel im Hause hat, und er bietet sich, diesen um den Preis einer Kuh auszutreiben. Er befiehlt ihm, den Docht der Lampe tiefer zu schrauben und die Tür zu öffnen, dann flüstert er dem Liebhaber unter dem Bett zu, mit dem Pelzmantel über dem Kopf zu fliehen, sobald er ihm ein Zeichen gebe. Der Mann sieht das Ungetüm fliehen und glaubt dem Fremden, der mit einer Kuh heimkehrt.

DER MEERESSCHAUM

(A., Th., 1360 C)

(Zwei ähnliche Varianten, von derselben Person im Abstand von fünf Jahren erzählt.)

Ein Armer lebt vom Tagelöhnern auf entfernten Gütern. Die Frau sucht sich einen Liebhaber. Ihr Mann beschließt, im Frühjahr nicht mehr auf Arbeit auszuziehen. Da stellt die Frau sich krank und gibt vor, eine Alte habe ihr geweis-sagt, daß sie zu ihrer Genesung Meeresschaum brauche, von dort, wo die Wellen der Meere aufeinanderschlagen.

Der Mann macht sich auf, den Schaum zu holen. Er begegnet Păcală und erzählt ihm alles. Păcală kann ihn nur mit Mühe dazu bringen, in den Sack zu kriechen, damit er sähe, wie seine Frau sich vergnügt. Er nimmt ihm das Versprechen ab, sich ruhig zu verhalten, bis er den Sack umstoßen wird.

Păcală bittet um Nachtquartier. Der Liebhaber rät der Frau ihn aufzunehmen. Angeheitert beginnen die beiden Liebesleute zu tanzen, und die Frau verhöhnt ihren Mann in Tanzsprüchen. Sie ziehen auch Păcală in ihren Reihen, dieser gibt zweideutige Tanzsprüche zum besten und stößt dann auch den Sack um. Der Mann kommt heraus, bindet die beiden und verbleut sie.

DER ERBLINDETE EHEMANN

(A., Th., 1365 A, 1380)

Ein reicher Bauer wundert sich, daß er nur schlechtes Brot zu essen bekommt. Seine Frau gibt dem Müller die Schuld, dieser aber öffnet dem Bauern die Augen darüber, daß seine Frau einen Liebhaber hat, mit dem sie die Blüte des Mehls verpufft, und lehrt ihn auch, sich blind zu stellen, um sie zu überführen. Derselbe Müller rät auch der Frau, ihrem Mann nur schwarze Hennen vorzulegen, damit er

erblinde. Der Mann ißt zwei, drei Tage nur schwarze Hennen, heuchelt dann Blindheit und verlangt, ins Wasser geworfen zu werden. Die Frau nimmt sich einen Anlauf, um ihn ins Wasser zu stoßen, er weicht ihr aus, und sie fällt hinein und ertrinkt. Der Mann aber sucht sie am Wasserlauf aufwärts mit der Begründung, daß sie im Leben alles verkehrt gemacht habe.

TODEREL UND VERONICA

Toderel und Veronica, zwei Jungvermählte, hacken ihr Maisfeld. Es kommt ein schöner Bursche vorbei, und Veronica sieht ihm lange nach..Als sie von Toderel, der den Burschen nicht einmal ansehen will, vernimmt, daß dieser auf ihrem Heuboden geschlafen habe, stellt sie sich schwer krank, läßt die Arbeit liegen und macht sich auf den Heimweg. Der Mann verfolgt sie und merkt, daß sie zu laufen beginnt, sobald die Höhe sie verdeckt. Veronica geht nicht Arznei kaufen, sondern Lebensmittel und beginnt Pfannkuchen zu backen, Hennen zu schmoren und Getränk zuzubereiten. Der Mann kommt im Schutze der Dämmerung nach Hause und steigt unbemerkt auf den Heuboden. Bald kommt Veronica, und er gibt sich ihr als der Bursche vom Vormittag zu erkennen und sagt, er sei aus der Türkei. Nachdem sie gegessen und getrunken haben, schlägt er ihr vor, mit ihm in die Türkei zu fliehen, nicht aber ohne eine Handmühle auf dem Rücken mitzunehmen. Er führt sie bis gegen Morgen im Kreis durch die Wälder um das Dorf herum. Auf einer Lichtung schützt Toderel vor, er müsse den Stand der Grenzwächter auskundschaften, und kehrt nach Hause zurück. Veronica schläft ermüdet ein und wird vom Gebell der Hunde der Rinderhirten aufgeweckt. Sie erkennt die Hirten und fragt sie verwundert, wie sie in die Türkei gelangt sind. Diese bedeuten ihr, sie sei närrisch geworden. Sie reibt sich die Augen, erkennt die Gegend und merkt, daß

der vermeintliche Bursche sich über sie lustig gemacht hat. Sie eilt nach Hause, kocht ein gutes Essen und macht sich zu ihrem Mann auf, der aufs Feld hacken gegangen ist. Dieser stichelt sie mit der Türkei und den Pfannkuchen.

MIT EINEM ARMEN MANN

(Siehe A., Th., 1355, 1681)

Ein armer Mann fürchtet sich, nachts das Haus zu verlassen. Eines Tages sperrt ihn die Frau aus, und er zieht aufs Feld. An einem See wirft er mit der Axt nach Wildenten. Er trifft keine und muß sich ausziehen, um nach der Axt zu fischen. Jemand stiehlt ihm die Kleider, und so kehrt er nackt ins Dorf zurück. Er schlüpft zu der ersten offenen Tür hinein und versteckt sich unter dem Bett. Da ihr Mann nicht zu Hause ist, bringt die Frau sich ihren Liebhaber, den Schulzen, ins Haus. Der Mann kehrt unerwartet zurück, und der Schulze kriecht unter das Bett zu dem Armen. Er wechselt mit ihm den Platz, und der Arme erhält die Speisen und Getränke, die die Frau, in unbewachten Augenblicken ihrem Liebhaber zuschiebt. Der Arme betrinkt sich und schickt sich an zu singen. Der Schulze bringt ihn von diesem Vorhaben ab, indem er ihm der Reihe nach die Hosen und alle Kleidungsstücke anbietet. Als der Hausherr für einen Moment das Zimmer verläßt, schlüpft der Arme zur Tür hinaus und kehrt dann zurück, sich für einen großen Hellseher ausgehend. Er behauptet, daß im Hause eine Krankheit ihr Unwesen treibe, von der er die Hausbewohner für gutes Geld befreien könne. Sie heiße „Schmarotze“. Er kocht Wasser und sprengt es unter das Bett, indem er den Zauberspruch hersagt: „Schmarotze, verschwinde, sonst brüh' ich dich geschwinde.“ Der nackte Schulze kann es nicht aushalten und stiebt zur Tür hinaus.

EINE FRAU MIT EINEM BURSCHEM

Eine Frau sagt einem schönen Burschen, am Abend in ihren Hof zu kommen und auf sie zu warten. Um seine Geistesgegenwart zu erproben, sagt sie ihrem Mann, sie höre etwas im Hofe. Der Bursche zieht sich aus der Klemme, indem er dem Mann antwortet, daß er in der Spinnstube gewettet habe, er, der Mann, habe nur drei, nicht vier Stück Vieh im Stall. Er lädt ihn ein, mit ihm die gewonnene Wette zu vertrinken.

Am nächsten Tag heißt die Frau ihn auf den Backofen kriechen. Auf ihren Hinweis entdeckt der Mann ihn auch hier. Der Bursche erzählt ihm, er hätte gewettet, daß der Backofen nur fünf Brote statt sechs fasse, und bittet ihn zum Trunk.

Am Tage darauf schlägt die Frau ihm vor, am Abend die Enten freizulassen und zum Schnattern zu bringen und, sobald ihr Mann es verlassen habe, ins Haus zu treten. Am Abend macht die Frau, unter dem Vorwand, sie friere, ein gewaltiges Feuer, so daß der Mann sich auch das Hemd ausziehen muß. Da hört man draußen die Enten schnattern, der Mann geht ohne Hemd hinaus, um nachzusehen, der Bursche tritt ins Haus, und die Frau schließt die Tür zu. Der Mann findet die Tür verschlossen, und die Frau weigert sich, ihn einzulassen, mit der Begründung, ihr Mann liege im Bett. In der Meinung, er habe sich verirrt, geht der Mann zu seinem Paten, dem Popen, mit der Bitte, er solle ihm sein Haus ausfindig machen helfen. Die Frau antwortet wieder, ihr Mann läge im Bett, und der Pope hätte ihr womöglich den Teufel ins Haus gebracht. Da wird der Pope den nackten Oberkörper des Mannes gewahr und nimmt erschrocken Reißaus, schreiend, er habe den Teufel zum Hause seines Patenkindes geführt.

DAS DREIMONATSKIND

(A., Th., 1362 A)

Ein älterer Hirte heiratet ein schwangeres Mädchen, das drei Monate nach der Hochzeit ein Kind zur Welt bringt. Ein Verwandter klärt ihn auf, daß die Frauen erst nach neun Monaten Kinder gebären, und daß dieses Kind nicht sein eigenes sein kann. Als er seine Frau zur Rede stellt, rechnet sie ihm vor: drei Monate seit er sie geheiratet hat, drei Monate seit sie ihn geheiratet hat und drei seit sie zusammenleben macht neun Monate.

DIE UNGLÄUBIGE FRAU

Ein Mann klagt abends seiner Frau, daß ihn vom Mähen der Rücken gewaltig schmerze, doch die Frau verspottet ihn, bagatellisiert sein Tagewerk und bietet sich an, selbst zu mähen. Der Mann nimmt sich noch einen Mäher und kommt mit ihm überein, die Frau in die Mitte zu nehmen. Er mäht hinter ihr und gönnt ihr keine Pause, bis die Frau am Abend vor Anstrengung ihre Notdurft nicht mehr zurückhalten kann.

DER POPE IN DER KIRCHE

(A., Th., 1825 D *)

Ein Pfarrer predigt den Leuten in der Kirche, zu machen was er tut. Eine glühende Kohle fällt ihm aus dem Weihrauchfaß in die weiten Schäfte seiner Stiefel. Er spürt den Brand und beginnt mit den Füßen zu trampeln. Die Leute machen es ihm nach und beginnen miteinander zu hadern. Dann wirft der Pfarrer sich auf den Bauch und trommelt mit den Knien auf die Erde, damit die Kohle herausfalle. Die Leute tun desgleichen.

WIE DER KOPF, SO DIE KAPPE

Einem Mann, der durch Fuhrwerken reich geworden ist, rät man, seine Ochsen zu verkaufen und eine Sau für das Geld zu erstehen, weil er auf diese Weise in einigen Jahren zu einer Schweineherde gelangen werde und ohne Arbeit Geld verdienen könne. Der Mann folgt diesem Rat, aber nach etlichen Jahren gehen alle Schweine an einer Seuche ein. Aus den abgezogenen Fellen macht er sich eine Kappe, und denen, die über diese staunen, erklärt er: Wie der Kopf, so die Kappe.

DIE STIEFEL FÜR DIE BUNDSCHUHE

Ein Mann, der durch Lastenfahren reich geworden ist, schafft sich für seine guten, allein den Weg haltenden Ochsen ein Paar ungewöhnte Jungochsen an. Da er nun ständig im Morast der Straße neben den Tieren herwatet muß, tauscht er auch seine Stiefel gegen ein Paar Bundschuhe aus, die nicht dicht genug sind, so daß er ewig nasse Füße hat. Abends, zu Hause, kann er nicht einschlafen und bejammert sein Mißgeschick, aber seine Frau schilt ihn, daß er bejammernswerter gewesen sei, als er die Ochsen für die Jungochsen und die Stiefel für die Bundschuhe gegeben habe.

MIT DER GROSSEN BRAUT

(A., Th., 1295 A *)

Ein armer Bräutigam kehrt mit seiner Braut von der Trauung heim. Da die Braut groß und die Tür klein ist, beraten die Gäste, wie die Braut am besten zur Tür hineingebracht werden könne, ob es besser sei, sie oben oder unten zu kürzen. Einer erbietet sich, die Braut um den Preis eines Liters Schnaps hineinzubefördern. Er gibt ihr einen Faustschlag in den Nacken, daß sie in der Mitte des Zimmers landet, unter dem Beifallsgejohle aller Hochzeitsgäste.

DAS KIND UND DAS HONIGGLAS

(A., Th., 1294 *)

Ein Kind steckt seinen Kopf in ein Honigglas, um die Honigreste vom Boden desselben abzulecken, kann aber den Kopf nicht mehr herausziehen. Niemand weiß, was da zu machen ist, und einige vertreten die Ansicht, daß man ihm den Kopf abschneiden müsse. Der Gescheiteste unter ihnen (er hat das Dorf dreimal umkreist) zerschlägt das Glas mit dem Hammer.

WIE DER MOND AUS DEM BRUNNEN HERAUSGEHOLT WURDE

(A., Th., 1335 A)

Zwei Jungen sehen nachts den Mond im Spiegel des Brunnenwassers und holen ihn mit einem Eimer heraus. Ihre Mutter kauft vor Freuden einen Krug Schnaps und bewirtet alle Vorbeigehenden, die diese Heldentat loben. Nur einer (ein Blödian) behauptet, das wäre keine Heldentat und trinkt mit den Worten: Gib, Herr, den Narren auch Verstand.

MENSCHLICHE EINFALT

(A., Th., 1229 *, 1244, 1245, 1384, 1386, 1838)

Es leben nur zwei Pfarrer auf der Erde. Sie begegnen sich, und der eine behauptet, es würde ihm gut gehen, wenn er allein auf der Welt wäre.

Ein Mann befiehlt seiner Frau, ihm Kraut mit Speck zu machen. Sie legt die Speckstücke auf die Krautköpfe im Garten, wo die Hunde sie wegfressen. Gallig zieht der Mann in die Fremde.

In einem Dorf sieht er Leute, die versuchen, Nüsse mit der Gabel auf den Aufboden zu werfen. Er lehrt sie, die Nüsse in einer Schaubе hinaufzubefördern. Weitergehend

sieht er Leute, die sich abmühen, das Licht in Säcken, Hüten usw. in ein fensterloses Haus hineinzuschaffen. Der Mann macht ihnen Fenster in die Wände. Er kommt zu Bauleuten, die je 12 Ochsen an die Enden eines Balkens anspannen, um ihn zu dehnen, und die zu langen Balken an beiden Enden mit Holzschlegeln bearbeiten, um sie zu kürzen. Der Mann zeigt ihnen, wie man die Säge dazu benützt, und kehrt zu seiner Frau zurück.

Ein 18jähriger ungetaufter Bursche hat nie die Kirche besucht. Als sein Vater ihn zur Taufe ruft, nimmt er einen Knüttel und geht in die Kirche. Sowie der Pfarrer das Weihrauchfaß gegen ihn schwingt und die Leute auf die Knie fallen, streckt er ihn mit dem Knüttel nieder.

Nachdem der Pfarrer sich erholt hat, schickt er eines Samstagabends den Glöckner, das Läutebrett zu schlagen. Eine Sau schleicht sich unbemerkt durch die offene Tür in die Kirche, und der Glöckner schließt sie ein. Am Sonntag hört er sie in der Kirche grunzen und läuft erschrocken zum Pfarrer. Dieser kommt, sperrt die Tür auf, die Sau prescht hinaus, zwischen seinen Füßen durch, schleppt ihn auf dem Rücken mit, und wirft ihn gegen einen Zaun.

DIE DUMME FRAU

(A., Th., 1384, 1530, 1540)

(Zwei Varianten, von derselben Person im Abstand von sechs Jahren erzählt. Die zweite ist reicher an Einzelheiten, und die einzelnen Episoden sind erweitert.)

Ein Müller schickt seine Frau auf den Jahrmarkt mit einer Fuhre Mais. Die Frau überläßt die ganze Ladung einem Unbekannten, der ihr verspricht, in einer Woche zu zahlen, und auch ihre Schaubе mitnimmt, damit sie ihn erkennen könne, wenn sie um das Geld käme. Der Müller verprügelt sie und jagt sie nach einer Woche auf die Suche nach dem Unbekannten, doch kehrt sie unverrichteter Dinge heim.

Der Mann zieht in die Welt, um zu sehen, ob er eine noch dümmere Frau findet.

Er übernachtet bei einer Witwe, sagt ihr, er käme aus dem Jenseits und trägt sich ihr an, ihrem verstorbenen Mann einen Anzug und das Geld von einem Paar Ochsen zu bringen. Der Sohn der Frau kehrt gleich nachdem der Müller verschwunden ist vom Pflügen heim und reitet ihm nach. Bevor er ihn bei einem Brunnen einholt, wirft der Bauer den Packen weg und tut, als müsse er die Trauerweide stützen. Dem Jungen antwortet er auf dessen Frage nach dem Dieb, er würde ihm diesen bringen, wenn er ihm das Pferd gebe und die Trauerweide stütze, daß sie nicht in den Brunnen falle. Der Müller nimmt das Pferd und kehrt mit allen Sachen heim. (In der zweiten Variante stützt der Junge die Weide einige Tage lang, bis einige Leute ihm zu verstehen geben, daß Păcală ihn genasführt hat.)

DER DUMME BURSCHE

(A., Th., 1525 D, 1691, 1696)

Drei Waisenbuben ziehen in die Fremde. Der älteste verdingt sich als Knecht und erhält als Jahreslohn eine Nadel. In der Meinung, daß sie einen außerordentlichen Wert habe, steckt er sie bei einer Rast auf dem Heimweg in ein Fuder Heu, um sie nicht im Wirtshaus zu verlieren. Dann kehrt er das Heu um und um, findet sie aber nicht. Die Mutter belehrt ihn, daß er sie auf den Hut hätte stecken müssen. Er verdingt sich von neuem als Knecht und erhält einen eisernen Pflug als Lohn, den er sich auf den Hut steckt. Seine Mutter sagt, er hätte eine Schnur dran binden und ihn nachziehen müssen. Wieder verdingt er sich und erhält diesmal eine Jungkuh, die er an einer Schnur nachschleift, daß sie geschunden zu Hause ankommt. Die Mutter macht ihn darauf aufmerksam, daß man Kühe von hinten mit dem Stock treibt. Nach seinem vierten Dienstjahr erhält er die

Tochter des Dienstherrn zum Lohn und bringt sie am Strick und mit dem Stock nach Hause, bis an die Krippe im Stall.

Nach einem Jahr ziehen die Neuvermählten zu den Schwiegereltern auf Besuch. Sie kommen an einen Teich, und der Dumme legt statt Steinen Krapfen aus, um trockenen Fußes hinüberzugelangen. Ein Hund bellt ihn an, und er wirft ihm die gebratene Henne hin. Als die Frau bei einer Rast etwas essen will, erfährt sie die Bescherung, und beide müssen sich mit trockenem Brot begnügen. Die Frau schärft ihm ein, bei seinen Schwiegereltern vom Essen abzulassen, wenn sie ihn auf den Fuß tritt. Während des Essens legt sich ihm der Hund auf den Fuß, und er hört auf zu essen. Nachts erwacht er vor Hunger, und seine Frau schickt ihn, die Töpfe mit den Krautwickeln zu suchen. Er gerät aber an die Katze mit ihren Jungen und schlingt alle hinunter. Dann erwacht er vor Durst. Die Frau schickt ihn zum Faß auf dem Vorflur. Dabei fällt ihm das Sieb in die Hände, und er versucht, das Wasser darin aufzufangen, bis das ganze Faß ausgeronnen ist. Die Frau schickt ihn, zwei Säcke Asche über die durchtränkte Stelle zu streuen. Der Dumme schüttet statt ihrer zwei Säcke voll Weißmehl darüber aus. Sobald die Frau hiervon erfährt, läßt sie ihm keine Ruhe mehr, bis sie nicht während der Nacht nach Hause aufbrechen.

Er erinnert sich, daß er mit seinen Brüdern zusammentreffen soll und erwartet sie bei einer Brücke. Der Mittlere kommt zuerst; er hat Tischler gelernt. Dann kommt der Kleinste; der hat das Stehlen gelernt. Sie haben Hunger und sehen einen Hirten mit einem Schafbock. Der kleinste der Brüder läuft dem Hirten voraus und läßt zuerst eine Messerscheide fallen, dann das dazugehörige Messer. Der Hirte sieht die Scheide, läßt sie aber liegen, doch als er das Messer findet, tut es ihm leid. Er läßt Messer und Schafbock sein und eilt zurück, um die Scheide zu holen. Der Dieb nimmt Schafbock und Messer und kehrt zu seinen Brüdern zurück, mit denen er sich an dem Mahle gütlich tut.

EIN MANN UND SEIN WEIB

(A., Th., 1653 A, 1691)

Ein dummer aber reicher Bursche heiratet ein schönes aber armes Mädchen. Auf dem Weg zu ihren Eltern rät sie ihm, nicht allzu rasch zu essen und aufzuhören, wenn sie ihn auf den Fuß tritt. Während des Essens setzt sich die Katze auf seinen Fuß, und er hört auf zu essen, da er glaubt, seine Frau habe ihm das Zeichen gegeben. Nachts weckt ihn der Hunger auf, und die Frau schickt ihn zum Ofen, die Knödel zu suchen. Er findet die Kätzchen und verschlingt sie. Der Durst beginnt ihn zu quälen, und die Frau schickt ihn auf den Vorflur zum hölzernen Wassereimer, er aber reißt den Hahn vom Saueräpfelfäßchen aus. Wie seine Frau dies erfährt, drängt sie zur Flucht noch bevor die Alten erwachen, und er nimmt das Gassentürchen auf dem Rücken mit. Sie gelangen in einen Wald zu einem großen Feuer und steigen auf die danebenstehende Tanne. Es kommen Räuber, die ein Kalb braten. Der Mann schlägt sein Wasser über sie ab, und sie meinen, es falle Tau auf sie nieder. Nachher verrichtet er seine Notdurft, und die Räuber glauben, das Harz schmelze. Schließlich und endlich entfällt ihm die Tür, und die Räuber fliehen vor Schreck. Er steigt herunter und ißt das ganze Fleisch auf.

DAS FAULE WEIB

(A., Th., 1405; siehe 1370 B)

Ein faules Weib arbeitet nicht und will auch nicht zeigen, was es gearbeitet hat. Der Mann bittet einen Nachbarn, sich als Gendarm zu verkleiden und das Weib zu schlagen. Die Frau überredet er, in den Sack zu kriechen, um einer Inspektion zu entgehen. Der falsche Gendarm holt sie aus dem Sack hervor und verbleut sie.

Kaum hat sie im Frühjahr eine Spindel voll gesponnen, verlangt sie schon von ihrem Mann, daß er darüber wacht,

daß keine Krähe über ihr Haus fliege, damit nicht etwa das Gesponnene sich in Werg verwandle. Sobald eine Krähe über das Haus fliegt, holt sie das ungesponnene Werg hervor und klagt über die Rückverwandlung des Garns.

Da sie zu Ostern nichts anzuziehen haben, wickelt sie ihren Mann mit dem gesponnenen Faden ein, kriecht selbst in ein Faß mit nur einem Boden und geht mit ihm zur Kirche. Auf dem Weg bietet ihr ihre Traupatin ein Hemd an, aber die Faule schlägt es aus, als sie erfährt, daß es kein geblühtes ist.

DAS LÄGEL MIT WASSER

Ein älterer Bursche heiratet ein reiches aber faules und hoffärtiges Mädchen, das spät aufsteht und langsam kocht. Der Bursche überzeugt sie, daß dieser Fehler ihn nicht störe, denn auch er sei mit einem Fehler behaftet: er werde toll, wenn er auf leeren Magen Wasser trinken müsse. Nach der Hochzeit geht er aufs Feld hacken, und sie bringt ihm erst am Nachmittag das Mittagessen. Er stürzt sich auf das Trinkwassergefäß, trinkt, stellt sich toll, schlägt sie und bittet sie um Verzeihung. Am nächsten Tag steht die Frau zu nachtschlafener Zeit auf, kommt beizeiten hinaus und läßt ihn kein Wasser vor dem Essen trinken. Sie wird eine fleißige Hausfrau.

DIE VERZAUBERTE HAUT

(Siehe A., Th., 1370)

Ein elternloser Bursche heiratet ein schönes aber faules Mädchen. Auf ihre Frage, ob er eine Dienstmagd habe, antwortet der Bursche, er besäße eine verzauberte Haut, die alle Befehle ausführe.

Nach der Hochzeit kommt sie aus dem Bett nicht einmal heraus. Der Mann schärft der Haut ein aufzuräumen, bis er

aus der Arbeit zurückkehrt. Am Abend hängt er der Frau das Fell auf den Rücken und walkt es tüchtig durch. Die Frau macht von da an alles, ohne auf das Wunder des Fells zu warten.

VASILE ŞORAS LEIDENSCHAFT

(A., Th., 1355 C)

Der Erzähler arbeitet als Bursche mit seinem Vater im Walde beim Holzklaffern. Der Vater schickt ihn ins Dorf um den Lohn. Die Nacht überrascht ihn, und er kriecht in den Schlot einer Mühle. Der Müller kommt mit seiner Geliebten, er bückt sich, um sie besser zu sehen, fällt herunter und erschreckt die beiden. Er läuft weg und kriecht auf einen unvollendeten Heuschober. Daneben läßt sich ein Pärchen nieder, dem er, unaufgefordert, antwortet, er würde das uneheliche Kind nicht erhalten. Das Pärchen läuft vor Schrecken davon, und der Erzähler geht nach Hause.

BEIM PFLÜGEN

(A., Th., 1877 *)

Ein Junge fährt mit seinem Vater zum Pflügen. Weil er die Ochsen nicht gut treibt, bekommt er Schläge und flieht in ein Nachbardorf, wo er sich bei einer Frau als Knecht verdingt. Er verschüttet den Milchzuber und flieht in ein anderes Dorf. Die Nacht verbringt er in einem hohlen Baum, den zwei am nächsten Morgen abzuhaueu kommen. Er steckt den Kopf heraus, und die beiden nehmen Reißaus, als hätten sie den Leibhaftigen gesehen. Der Junge kommt in ein anderes Dorf, und sein Herr läßt ihn die Schafe hüten. Da ihm kalt ist, zündet er das Farnkraut an und versengt alle Schafe. Er läuft nach Hause, wo er gut aufgenommen wird.

*Sagen und Legenden
(und Schwänkelegenden)*

MENSCH UND TEUFEL

(Siehe A., Th., 1036)

Der Teufel verbündet sich mit einem Menschen, um Schweine zu stehlen, unter der Bedingung, daß die mit geringeltem Schwanz dem Menschen gehören. Der Teufel wird angeführt, weil nur ein Schwein mit abgerissenem Schwänzchen ihm zufällt. Seither sucht der Teufel die Menschen zu verleiten.

DIE GESCHICHTE BENEŞS

Beneş ist sehr arm und hütet die Ochsen auf dem Gebirge. Er sehnt sich danach, ein geruhames Leben zu führen, und der Teufel verspricht ihm, alle seine Gelüste zu stillen, wenn er ihm die Seele gibt. Beneş verkauft sich samt seiner Frau dem Teufel für zweihundert Jahre Leben in Wohlstand und zeichnet den Vertrag auf einem Ziegelstein mit seinem Fingerabdruck.

Da verwandelt sich seine Hütte in ein Schloß mit allen Gütern der Erde. Pferde mit goldenen Hufeisen ziehen ihn in einer Kutsche wohin er will. Er schwelgt zweihundert Jahre in allen Genüssen, dann verschwindet das Schloß spurlos.

Eines Tages sehen einige Hirten, wie Beneş und seine Frau tief im Berg auf dem Boden eines Spalts hacken, während der Teufel sie mit der Knute schlägt. Beneş ruft den Hirten zu, keiner solle es ihm nachmachen.

ZWEI BETRUNKENE BURSCHEN

(Siehe A., Th., 470)

Nachdem sie sich im Wirtshaus vollgetrunken haben, entschließen zwei Burschen sich, in die Spinnstube zu gehen. Bei der Überquerung des Friedhofs stolpert einer von ihnen über ein Kreuz und trägt eine geschundene Nase davon. Vor Ärger läßt er den Toten für den nächsten Tag zum Abendessen ein und flucht ihm, daß er aus dem Grab geworfen werden solle, wenn er nicht käme.

Am nächsten Tag stellt sich ein wie die Toten gekleideter Mann im Hause des Burschen ein und nimmt an dem Mahl teil. Beim Weggehen nimmt er den Burschen mit, und sie finden sich in einem Garten mit Obstbäumen wieder. Der Tote erlaubt ihm, nach Belieben Birnen zu essen und Wasser zu trinken, dann verschwindet er. Der Bursche ißt und schläft und wird dann von dem Toten aufgeweckt, der ihm mitteilt, daß er hundert Jahre geschlafen habe. Der Bursche will noch essen und schläft noch zweimal hundert Jahre. Da er nicht glauben will, daß er dreihundert Jahre geschlafen hat, bringt ihn der Tote auf die Erde zurück, damit er sich davon überzeuge, aber unter der Bedingung, daß er nur dem erzählen wird, was er gesehen hat, der sich verpflichtet, ihn zu begraben. In sein Dorf zurückgekehrt stellt er fest, daß die Leute eine andere Sprache sprechen. Der Pfarrer kann ihn in seinen alten Registern kaum noch finden, und da er sich verpflichtet, den Burschen zu begraben, beginnt dieser ihm seine Geschichte zu erzählen. Und während er erzählt, altert er zusehends immer rascher und stirbt am Ende vor zu hohem Alter.

ALS DIE STRASSE ÜBER DEALUL NEAMȚULUI (DEN „BERG DES DEUTSCHEN“) GEBAUT WURDE

Während die Straße über Dealul Neamțului (zwischen Rodna Veche und Măgura Ilvii — Nordsiebenbürgen) gebaut wurde, sahen die zur Arbeit angetretenen Leute plötzlich

wie ein Bursche aus Rodna Veche in die Lüfte gerissen wurde und verschwand. Feen entführen ihn zu ihrem Haus in einem Felsen. Dort findet er einen Alten vor, der auf dieselbe Weise geraubt wurde und ihn lehrt, stumm zu bleiben und drei Tage nichts zu essen. Nach dieser Zeit kommen die Feen, schön angetan, und locken ihn zu essen, aber der Bursche schweigt und ißt nicht. Da verwandeln sie den Alten in einen achtzehnjährigen Burschen, ziehen ihm schöne Kleider an und tanzen mit ihm, bis sie ermüden. In der Meinung, der Bursche sei stumm, bringen die Feen ihn zurück. Er hat alles erzählt, was er gesehen hat, und ist am nächsten Tag vor Grauen gestorben.

DER FUHRMANN

Zur Zeit der großen Dürre im Jahre 1908, machen sich zwölf Männer auf, um Heu einzukaufen. Einer von ihnen raucht Pfeife und tritt in ein Haus, um Feuer zu verlangen. Nachdem er sich die Pfeife anzündet, vergißt er alles und beginnt in der Wirtschaft der Hausherrin zu arbeiten. Er bleibt 10—15 Jahre da. Die Frau erkrankt unheilbar und verlangt von dem Fuhrmann, der unterdessen ihr Mann geworden ist, er solle ihr zu Häupten auf das Grab ein Kännchen mit Gemüse stellen. Auf dem Weg zum Friedhof fällt ihm ein, daß er das Kännchen vergessen hat, er kehrt um und findet es, beeilt sich, auf den Friedhof zu gelangen, fällt und zerbricht es. Da erinnert er sich an die Ochsenwagen und vergißt das Haus, wo er mit der Toten gelebt hat. Er fragt nach den elf Fuhrleuten und gelangt nach Hause zu seiner Frau, die unterdessen drei Ochsenpaare gewechselt hat und nicht weiß, wo er geblieben ist.

DIE WILDSCHWEINSJAGD

Zwanzig Jäger ziehen auf die Jagd in das „Höllental“ im Bihor-Gebirge (Nordsiebenbürgen). Einer von ihnen

belauscht ein Gespräch zwischen zwei Schwestern. Die eine rät der anderen, ihre Schafherde zu behüten, und diese antwortet, sie werde den größten Eber dem besten Jäger geben, und der werde sterben. Der beste Jäger steigt herausfordernd auf den erlegten Eber, fällt in dessen Hauer und stirbt sofort.

DIE GESCHICHTE MIT DER WALDMAID

Ein Schafhirte hält sich auch eine Geliebte. Die Waldmaid kommt jede Nacht und ruft, er solle sie aufnehmen; sie kann aber der Hunde wegen nicht in die Hütte hinein. Der Hirte verlangt von seinem Herrn einen Stiefel, den er auf den Heuschober nebenan legt. In der Nacht ruft er der Waldmaid zu, sie solle zum Schober gehen und sich beschuhen. Sie steckt beide Füße in den Stiefelschaft und kann sie nicht mehr herausziehen. Der Hirte bindet sie und trägt sie dem Dorfpfarrer hin, damit er sie in die Kirche stecke. Die Waldmaid erschrickt, verspricht, seine Sippschaft in Ruhe zu lassen, und wird befreit.

DIE JUNGFRAU, DIE KÄLTE UND DIE HITZE

(A., Th., 298*)

Die Kälte, die Hitze und der Wind ziehen zusammen des Weges. Ein Mädchen bedankt sich nur bei einem von ihnen, und die drei kehren um und dringen in sie, bis sie ihnen sagt, daß sie nur dem Wind gedankt hat. Die Hitze droht dem Mädchen, es im Sommer zu verbrennen; das Mädchen antwortet, es fürchte sich nicht, wenn der Wind nur wehe. Die Kälte droht ihm, es im Winter totfrieren zu lassen, doch das Mädchen antwortet, es habe keine Angst, wenn nur der Wind nicht wehe.

DIE GESCHICHTE ALEXANDERS VON MAZEDONIEN

Im Begriff in den Krieg zu ziehen, droht Alexanders Vater seiner Frau, er würde sie enthaupten lassen, wenn er

sie bei seiner Rückkehr ohne ein Kind vorfände. Die Kaiserin macht schließlich einen Astronomen ausfindig, der ihr zeigt, was sie zu machen hat, um Kinder zu bekommen. Am festgesetzten Abend kleidet er sich in ein Bärenfell mit Adlersflügeln und beschläft die Kaiserin. Kurz vor der Geburt wird derselbe Astronom als Geburtshelfer gerufen, und er hält die Geburt des Sohnes bis zur goldenen Stunde auf. Der Astronom steht dem Kind auch Pate und tauft es auf den Namen Alexander. Er ist auch der Erzieher des Kindes. Nachdem Alexander großwächst, wirft er den Astronomen zum Fenster hinaus und erfüllt damit dessen Weissagung, er werde von der Hand seines eigenen Kindes sterben. Da erfährt Alexander, daß der Astronom sein Vater gewesen ist.

Alexander zieht in den Krieg und erobert die ganze Welt. An den Pforten des Himmels halten ihn die Engel auf und schicken ihn zum Lebensquell, damit er unsterblich werde. Aber nur Buzephalus trinkt aus diesem Quell. Alexander begegnet einem Teufel, besteigt dessen Stange und gelangt in die Hölle. Hier trifft er seinen Schwiegervater Darius, den ein Drachen verschlungen hat. Der Teufel bringt Alexander dann zu seinem Pferd zurück, und dieser macht sich auf den Weg zu einer verwitweten Kaiserin. Diese weist ihm, mit der Absicht, ihn zu enthaupten, zum Schlafen eine Kammer mit Pfefferzungen an, die den Menschen in einen endlosen Schlaf versetzen.

Während der Nacht kehrt der Sohn der Kaiserin siegreich aus dem Kriege heim. Da er hört, daß Alexander sich in der Gewalt seiner Mutter befindet, dringt er in sie, ihn nicht zu töten, sondern, im Gegenteil, zu ehren, weil Alexander ihm zu seinem Sieg verholfen hat. Alexanders Soldaten haben sich alle mit Frauen aus diesem Land verlobt, und die Kaiserin trumpft Alexander damit auf, daß er allein in sein Land zurückkehren müsse. Alexander ruft alle seine Soldaten zum Appell und hält ihnen eine Rede über ihre Pflichten an Mazedonien. Die Soldaten lassen ihre Bräute im Stich und folgen ihm ins Vaterland.

Hier verlangt der oberste Ratgeber, er solle ihm den Thron abtreten. Alexander lehnt ab, und der andere reicht ihm vergifteten Wein. Buzephalus tötet den Ratgeber und zieht sich auf ein Eiland zurück, wo er bis zum Untergang der Welt bleiben wird. Um diese Zeit wird ein von einer Jungfrau geborener Teufel ihn von dort herausholen, sich auf seinen Rücken schwingen, auf die Erde kommen und Elias enthaupten, dessen Blut den Weltenbrand hervorrufen wird.

*DIE LEGENDE DES DORNA-LANDES*¹

Zur Zeit Stefans des Großen siedelt sich in dieser unbesetzten Gegend ein Haufen Kriegersleute an, die unter dem Befehl Dorneas einen Beutezug nach Ungarn zu machen hatten. Seither heißt der Landstrich Dorna-Land. Die Tataren überziehen sie mit Krieg und lassen sie in Armut zurück. Stefan der Große kommt zu einem Taufgelage nach Vama, dort bietet ihm Dornea 500 Lämmer und 100 Kälber an, falls er ihm die Unbotmäßigkeit verzeihen sollte. Der Herrscher nimmt das Angebot an und belehnt Dornea gesetzlich mit diesem Landstrich.

Die Nachkommen der Dorna-Leute treiben später ihr Vieh zur Überwinterung in die Umgegend von Jassy, wo Schatzminister Balş ihnen die Schenkungsurkunde entwendet und versucht, sie aus ihrem Gebiet zu vertreiben. Sie weichen nicht, und die Jassyer Bojaren schicken eine Tatarenhorde gegen sie. Die Dornaer erhalten Kunde davon, legen Verhaue in den Wäldern an und vernichten die Eindringlinge. Schließlich willigt der Landesherr ein, daß sie ihren Grund und Boden um 18.000 Gulden dem Schatzminister Balş abkaufen, aber der Grieche, der das Geld einsammelt, brennt damit durch. Fürst Sturza schickt von neuem ein Heer gegen sie und zwingt sie, den Boden zu bezahlen, worauf er ihnen die Besitzerurkunde ausstellt.

¹ Nördliche Moldau.

PINTEA

(Zuerst Heiduckenhauptmann, dann Streiter gegen die Habsburger
im Kurutzenheer Franz Rákocsis.)

Der Erzähler weiß von seiner Großmutter, die es von einer alten Frau erfuhr, welche Pintea gekannt hat, daß dieser Schweinehirt in Dealu Mare neben den Dörfern Racşa und Oraşu Nou gewesen ist. Eine Alte, deren Sau er ebenfalls hütete, verzauberte ihn, daß er nur durch einen Schuß mit Frühjahrsweizen unter den linken Arm getötet werden konnte. Er hilft mit seinen 40 Getreuen dem Kaiser. Der verlangt, ihn zu sehen und wünscht, daß Pintea ihn mit einer Kanne Wasser bediene. Pintea nimmt einen Mühlstein in die Hand, stellt die Wasserkanne darauf und präsentiert sie dem Kaiser. Er erhält als Lohn die Gebirge ringsum. Den Bojaren von Baia Mare paßt es nicht. Sie spüren Pintea so lange nach, bis sie von seiner Geliebten erfahren, wie er umgebracht werden kann. Da lauern sie ihm an der Brücke vor der Stadt auf. Die Wächter beginnen seiner zu spotten, Pintea hebt in einer Geste des Erstaunens den linken Arm und einer, der unter der Brücke aufgestellt war, schießt ihn tot.

Pinteas Schätze werden in einer 30 Meter tiefen Höhle aufbewahrt. Eine alte Frau hat sie betreten und einen die Pfeife rauchenden Greis vorgefunden. Sie hat eine Schürze voll Geld genommen, und der Alte hat ihr geraten, es gut anzuwenden. Da sie aber nicht gewußt hat wie, hat an einem Dienstagabend ein Bock sie gestellt und ihr das Geld zurückverlangt, oder die drei am Palmsonntag geborenen Kinder. Für den letzten Fall hat er ihr auch noch drei Fässer Geld versprochen. Da die drei Kinder aber ihre Enkel waren, hat sie abgelehnt und das Geld zurückgeben müssen. Der Alte aus der Höhle hat ihr gesagt, sie hätte die Hälfte des Geldes den Armen geben müssen.

Den Eingang der Höhle verschließt eine eiserne Tür, zwei weitere Eisentüren sperren ihr Inneres ab. Der Erzähler

ist mit zwei Leuten durch die erste Tür hinein und 30—40 Meter im Stollen vorgedrungen. Da sie aber kein Licht gehabt haben und der Stollen verschüttet war, haben sie nicht weiter eindringen können.

DIE LEGENDE DES DORFES MERIA ¹

Sieben Räuber fliehen mit ihrer Beute vor den Häschern und finden Unterschlupf in der Höhle von Piscu neben dem Dorfe Meria. Der Eingang zu dieser Höhle ist nur über eine alte Eiche erreichbar, in die sie Treppen gekerbt und Nägel eingeschlagen haben. Um einer neuen Verfolgung zu entgehen, legen sie vor den Eingang eine Schlange aus Wachs, um Eindringlinge abzuschrecken, vermauern die Öffnung und fällen die Eiche. Sie kommen alle in dem folgenden Kampf um, ohne zu ihren Schätzen zurückkehren zu können. Ein einziger kommt davon, aber der ist blind. Er hat auf Märkten erzählt, wo sie ihre Schätze versteckt haben. Die hat niemand gehoben.

¹ Liegt im Landkreis Haşeg (Südwestsiebenbürgen).

Erzählungen

WAS MIR PASSIERT IST

Der Erzähler gibt die Leiden seiner verwaisten Kindheit (als Knecht, Steinklopfer und Kumpel in einem Eisenerzbergwerk) und Episoden aus dem ersten Weltkrieg wieder.

ERZÄHLUNG AUS DEM ERSTEN WELTKRIEG

Der Erzähler berichtet, wie er verwundet wurde, was ihm in Lazaretten widerfahren ist und wie er als Blinder nach Hause zurückkehrte.

FRONTERZÄHLUNGEN

Der Erzähler zeigt, wie er verwundet, in ein Spital gebracht und dann wieder, anstelle eines anderen, an die Front geschickt wurde, weil er kein Geld hatte, einen Feldwebel zu bestechen.

ERZÄHLUNG AUS DER KRIEGSZEIT

1914 in den Krieg gezogen, kommt der Erzähler verwundet auf Urlaub und überrascht seine Frau mit einem Gendarmen.

DER BÄR

Der Erzähler beschreibt, wie er von einem Bären, der sich eine Jungkuh geholt hatte, angegriffen wurde (er war damals Viehhirt in den Karpaten) und dank der Hunde unbeschädigt davonkam.

DRACHENTÖTER

Der Erzähler gibt zum besten, wie er eine Riesenschlange mit dem Knüttel tötete.

CUPRINS

1

SNOAVE (și BASME-SNOAVE)

Ianoș slugă la popă (două variante paralele)	7
Poveste din lume (Păcală)	41
« Popa și Păcală »	48
Păcală	58
« Păcală »	79
Românul la coasă	88
« Țiganu și judicatoru »	90
« Țiganul cu caii popii »	93
Moșii și popa	95
« Țiganu și barda »	96
Nevasta și popa	98
Trei popi la o nevestă	104
« Povestea cu popa și cu diacu »	106
« Femia și hamantu »	109
« Cu ciurdariu »	113
Cu ghicitoarea	117
Păcală (femeia iubeață) — « Spumă de mare »	125
Soțul orbit	133
« Toderel și Veronica »	137
« Cu-un uom sărac »	142
« O nevestă cu un fečior »	146
« Copilu la trei luni »	152
Femeia necredulă	154
Popa în biserică	156
« Așa cap, așa căciulă »	158

« Čizmile pă opinči »	160
« Cu mireasa naltă »	163
« Copilu și borcanu »	164
« Cum o scos luna din fintină »	166
Prostia omenească	168
Femeia proastă. — Cu femeia morarului	173
Feciorul prost	188
« Un fečior cu femeia lui »	204
Femeia loneșă	209
« Bota cu apă »	213
« Pielea fermecată »	217
« Patima care-am pășit-o io » (Patima lui Șora Vasile)	220
Pășania de la plug	224

LEGENDE (și SNOAVE-LEGENDE)

Dracu și uomu	231
Povestea lui Beneș	232
Doi feciori beți	235
« Cînd s-o făcut drumu pe Dealu Neamțului »	241
Cărăușul	244
Vînătoarea de mistreți	246
« Cu Fata Pădurii »	248
« Fata mare, ăgeru și căldura »	251
« Povestea lui Alecsandăr Mačedon »	253
Legenda Dornelor	261
Cu Pinte	268
Legenda satului Meria	274

POVESTIRI

« Pașima mea »	279
Povestire din primul război mondial	295
Povestire despre front	301
Povestire din timpul războiului	309
« Ursul »	311
Pășania cu balaurul	314

ANEXE

<i>Note muzicale</i>	321
<i>Glosar</i>	323
<i>Lista alfabetică a povestitorilor</i>	333
<i>Indice de localități și repertoriu</i>	361
<i>Inhaltsangabe der Märchen (Rezumatele basmelor)</i>	369